
Grandpierre K. Endre

*munkáinak és jegyzeteinek alapján írta:
Grandpierre Attila*

Atilla és a hunok

GRANDPIERRE K. ENDRE

MUNKÁINAK
ÉS JEGYZETEINEK
ALAPJÁN ÍRTA:

GRANDPIERRE ATTILA

ATTILA

ÉS A HUNOK

A SZKÍTA-HUN-MAGYAR FOLYTONOSSÁG

Második kiadás

Titokfejtő Könyvkiadó
2012

A kötet megjelenését támogatták:

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Nemzeti Kulturális Alapprogram

Szakmai lektor:
Bakay Kornél

© Grandpierre Atilla
© Titokfejtő Könyvkiadó

Előszó

A történelem manapság olyan kevés jóra való eseménnyel örvendeztet meg a modern embert, hogy fokozatosan elidegenedünk a történelem eszméjétől is. Ez pedig hosszú távon belenyugváásra, önfeladásra nevel, ami a helyzet még rohamosabb romlását készíti elő. *Ez egy ördögi, lehúzó kör.* A kiúthoz szükségünk van a történelem eredeti eszméjére.

Az ember természet szerint közösségi lény. Közösségalkotó tevékenységünk felméretlen, kellőképpen meg nem becsült kincs. Nemzetalkotó, történelemalkotó mivoltunknak köszönhető az emberi nyelv, beszéd, a kultúra, az emberi összetartozás érzése, az elkötelezettség az emberi együttérzésben és együttgondolkodásban rejlő hatalmas természeti-társadalmi kincsek iránt. Egy példa segítheti, hogy a történelem eszméje bennünk is kibontakozzon.

A történelem a szellemi értékek kincsestára. Minden, amit elegendően sokan elegendően fontosnak tartunk ahhoz, hogy tegyünk érte, társadalmi méretekben is, vagyis ajándékként is megvalósulhat. A szellemi értékek kincsestára ugyanis nem elvesz, mint a modern kincsestárak, a bankok, hanem megajándékozik. Ha a bankba betesszük a pénzünket, annyival kevesebb lesz nálunk. De ha a közös szellemi kincsestárba teszünk be szellemi értéket, azzal nekünk nem lesz kevesebb, de a többieknek egyszerre annyival több lesz. Ha valamelyikünk feltalálja a könyvnyomtatást, attól kezdve mindannyian élvezhetjük e találmány áldásait. Mindenki jól jár, és egyikünk sem a másik rovására jár jól. És ha a felfedezések, jó ötletek megindulnak, ezek egymást is segítik, és így az adott kultúra egyre több tagja egyre több segítő gondolattal, tettel tud beszállni a közös szellemi javak gyarapításába.

Leegyszerűsítve: ha minden ember egységnyi szellemi értékkel rendelkezik és ezzel száll be a közös kincstárba, amelynek egymillió tagja van, minden tag egymillió értéket kap a beadott egységnyi érték után. És mivel a gyarapodó szellemi javak a szellemi fejlődést is elősegítik, hiszen már mindenki egymilliószor gazdagabb, mint az előző lépésben, ezért a második lépésben mindenki több értékkel tud beszállni. Egemillió gondolat ismeretében több jó gondolat születhet, mint egyetlen jó gondolat ismeretében. Ezért a közös szellemi kincstár gyarapításának minden lépésében egyre rohamosabb a fejlődés. Mint egy önmagát gyorsítani képes űrhajó, a szellemi fejlődés, a kultúra gyarapodása egyre rohamosabb. *A kultúra fejlődése, gyarapodása tehát megállíthatatlan természeti törvény.* Milyen érdekes, hogy az „ördögi kör”-nek nincs ellentétes értelmű megfelelője modern korunkban. *A történelem természeti törvény alapján isteni, felemelő kör. Ebben rejlik a történelem eszméjének eredeti értelme. Ebbe a felemelő körbe kell bekapcsolnunk társadalmainkat.*

Ősi tantétel: „Elvész a nép, amely tudás nélkül való.” Az ember akkor ember, amikor sorsának tevékeny alkotója, irányítója, máskor tehetetlen báb. Jövőnk építéséhez tájékozódási, értékelő- és irányítóképességre van szükségünk. Az emberiség fennmaradása történelemalkotó képességünk kibontakoztatásán

múlik. Ha az ember feladja történelemalkotó képességét, és úgy sodródik az árral, ahogy az utóbbi évezredekben, az emberi faj pár évszázad alatt elpusztulhat (Leakey, Lewin, 1986, 19.). Nincs más választásunk, mint hogy felnőjünk az előttünk tornyosuló, megoldatlan feladatokhoz, és rendszeres, kitartó, közösségi erőfeszítéssel nekilássunk a történelemalkotás munkájának. Ennek legelső lépése a történelmi valóság feltárása. Mivel az utóbbi évezredek alatt a történelemhamisítás tudománya eredményesebben fejlődött, mint a történelmi valóság megismerése, csak akkor jutunk közelebb célunkhoz, ha félretesszük a belénk sulykolt dogmákat, szemellenzőket, és igyekszünk megtisztítani elménket a gondolkodásunkat az első lépéseknél gúzsba kötő elvárásoktól.

Nem természeti törvény, hogy a történelmet hazugok és csalók irányítsák. A modern nyugati társadalom szörnyű jellemzője, hogy irányítói általában erkölcsstelenek, köztudottan hazugságból, csalásból, tisztességtelenségből élnek. Erkölcs és történelem, mélyen gyökerező közvélekedés szerint, emberemlékezet óta elváltak egymástól (Tókéczki, 2004), és – ahogy a közmondás is tartja – fejtől büzlük a hal. Amikor a portugálok eljutottak Indiába, nem az ottani ősi magas kultúrát igyekeztek megérteni, hanem igyekeztek minél nagyobb anyagi hasznot húzni a kapcsolatból, a másik fél rovására, alávetésére, gyarmatosítására. Az angolok az évezredek kínai kultúrával találkozva ópiumháborút indítottak. A spanyolok Amerikát „felfedezve” szinte teljesen kiirtották az indiánokat, körültekintően nagy műgondot fordítva kultúrájuk elpusztítására, szent könyveik elégetésére. És ez az ellenséges, kultúra- és történelmitudás-ellenes hozzáállás nem korlátozódott csakis más földrészekre. Ellenkezőleg. Az ókori görög kultúra a reneszánszig jóformán egészében tiltottnak számított, és nem a nyugati hatalmi rendszernek, hanem az arab közvetítésnek köszönhető, hogy a reneszánszban újjá tudott születni. Az európai vérkeringésbe bekerülő magyarság szinte egész addigi történelmét és kultúráját elpusztították Szent István korában (Vitéz, 1816). És a többi európai nemzet sem járt sokkal jobban, őstörténelmüket, az ősmúlttal folyamatosságot biztosító nemzeti kultúrájukat elpusztították. Nem csoda, hogy az európai nemzetek azóta sem tértek magukhoz. És azóta szinte el sem tudjuk képzelni, milyen lehetne az életünk, ha a sorsrontó, romlott hatalmi erők helyett a jó szándékú közösségi irányítás levezetőhöz jutna. Márpedig lassanként elkerülhetlenné válik, hogy tisztázzuk a helyzetünket, különben az emberiség rövidesen összeomlik.

Atilla kezében olyan katonai erő összpontosult, amellyel érvényre juttathatta a hunok elképzelését a világról. Ha a tények azt mutatják, hogy Atilla és hunjai az embertelenné, történelemellenessé civilizált, jobb sorsra érdemes népektől eltérően az emberiség felemelését szolgálták, világosabbá válik előttünk, mit kell tennünk a mai világban, hogy megtaláljuk a kiutat az embertelenség elhatalmasodásából. A történelem: valóság, a leghatékonyabb emberi erő valósága. A történelemellenes civilizáció nemcsak valóságellenes, hanem a leghatékonyabb, a közösségi emberi erőt rekeszti ki életünk alakításából, felemeléséből.

Atillát nem érthetjük meg anélkül, hogy a hunok akkori életének mozgatórugóit, gondolkodásmódját meg ne ismernénk. Amikor egy önelégült, törté-

nelemellenes kultúra saját elvárásait teszi meg minden kultúra legmagasabb mércéjének, akkor minden más kultúra csakis alulteljesíthet. Az elidegenedett kultúra barbárságot, babonát lát ott, ahol nem érti az eredeti összefüggéseket. A hunok alapvetően más kultúrát képviseltek, mint a mai nyugati civilizáció. A hun kultúrát a nyugatiak elkerülhetetlenül a nyugati kultúra összefüggésrendszerében értelmezik, és ezzel nemcsak átértelmezik, hanem el is torzítják, elsikkad a lényeg. Ahhoz, hogy a hunok tetteinek mozgatórugóit megértsük, fel kell vázoljuk a hunok tetteinek mozgatórugóit, világképüket. Először a hun világképet kell feltárni, és csakis ennek alapján indulhatunk Atilla világának megértése felé. Egy új összefüggésrendszer feltárása – már a feladat szokatlanságánál fogva is – jelentős helyet igényel. Ezért lettek szokatlanul hosszúak a bevezető fejezetek.

Az emberiség történelmének kulcskérdése Atilla és a hunok szerepének értékelése. Nemcsak azért, mert a hunok az emberiség történelmében, kultúrájában – nem egyénenként, hanem történelemformáló, közösségi erejükben – a mai, végveszélybe sodró iránnyal ellenkező, felemelő szerepet játszottak (amit ebben a könyvben bizonyítani is fogunk), hanem azért is, mert az európai és ázsiai történelem legjelentősebb államait a hun mágusok hozták létre. *A szkíta-hun Abaris (Avar), Pythagorász tanítója és társai az ókori görög kultúra felemelését segítették, Dicinus dák filozófus-tanító a gótok kultúrhőse, Odin szkíta-hun mágus és társai a skandináv mitológia központi alakjai a skandináv népeké, Woden és társai a germánoké. Stonehenge építtetője szkíta-hun mágus volt a Kárpát-medencéből. Huang Di szkíta-hun kultúrhős a kínaiaknak tanította meg a Szent Korona eszmét, megkövetelve a népfelenség eszméje alapján saját királyi uralkodásának a kínai nép általi korlátozását. Az Upanisádok szerzői között kiemelkedő szerepet játszott Gárgi, akik a könyvünkben feltárt jelek szerint minden bizonnyal szkíta mágusnő lehetett. Az amerikai indiánokat évszázadokkal a spanyolok előtt meglátogató szakállas fehér emberek, mint Quetzalcoatl és társai, Huang Dihez hasonlóan öltözködő és hasonló tanításokat átadó mágus-bölcsek voltak.*

A legújabb régészeti leletek alapján a köztudatba ültetett képtől alapvetően eltérő, tudományos bizonyítékok hatalmas, összefüggő rendszerével alátámasztott kép rajzolódik ki szemünk előtt az ősi Európa, Kárpát-medence, Mezopotámia, Kína, India és Amerika műveltségének eredetéről. *Ezek alapján világossá vált, hogy Európába a műveltséget a Kárpát-medencéből kirajzó kis csoportok, méteres aranysüveget viselő mágus-királyok vitték szét. Ezek a mágus-királyok építették 7000 évvel ezelőtt az első Nap-templomokat a Kárpát-medencében, az első templomokat Közép-Ázsiában, és a kőköröket világszerte. Ezek a mágus-királyok hordozták az emberiség őstudását, amely pedig visszanyúlik az emberré válás milliós éveivel ezelőtti korszakáig. Ezek a királyi felségjelvényekkel rendelkező mágusok egészen meghökkentő módon külön kiemelkedő, királyi népet alkottak az akkori idők náluk jóval alacsonyabb műveltségi szintű népei között. Ők a királyi szkíták népe, a Tarih-i-Üngürüsz szavaival élve, „a rendkívüli teremtmények” (Tarih-i-Üngürüsz, 1982, 41). Megdöbbentő bizonyítékok seregére bukkantunk, amelyek azt mutatják, hogy az ókori Szkítiából világszerte kirajzó szkíta mágus-tanítóknak köszönhető az emberiség mai szellemi értékeinek java.*

Részletesen dokumentált tudományos tények kényszerítenek annak elismerésére, hogy a Kárpát-medence, Kína és India őslakói szkíta-hun népek voltak. Meuli (1935) és Dodds (1951) munkái és az itt bemutatott érvek után az sem lehet kétséges, hogy a lélek halhatatlanságának eszméje a szkítáktól ered. Szinte hihetetlen, de kényszerítő érvek egész sorozata mutatja, hogy a szkíta-hun Napkirályok az ősidőekben a Föld jótevői, védelmezői, gondviselői voltak, és a Föld Uralkodója címet még Atilla is tőlük örökölte.

Könyvünkben ismertetjük a Nap törvényhozó mivoltát feltáró gondolatmenetet. Be-pillantást adunk az emberiség ősi, hatalomnak alá nem vetett korába, a mágikus korba. Megmutatjuk, mi a különbség a sámánok és a mágusok között. Felfedezzük és igazoljuk, hogy a világszerte elterjedt őskori-őkori kőköröket azok a szkíta-hun mágusok építették, akiknek fő központja a Kárpát-medence volt. Feltárjuk az ősi hun világkép bámulatos egyszerűségében rejlő, a végsőkéig mélyreható és emberi gondolkodást, amely az emberiség őstudásának és ősvallásának egységes rendszere volt: a hármas hármasság rendszere, amelynek jelképi egyháromsága, a kettős kereszt, a háromágú korona és a hármas halom egységes rendszert alkotva a magyar nemzeti címeren és zászlón ma is látható.

Bemutatjuk, miféle világtörténelmi jelentőségű események előzték meg Atilla nagykirállyá koronázását. Feltárjuk, mi a különbség az indoíráni népek és a szkíták között. Vázoljuk a gótok, frankok, germánok, kelták és dákok hunokhoz való viszonyát Atilla korában. Kordokumentumok alapján elemezzük Buda és Atilla halálának körülményeit, és a legújabb természettudományos eredmények alapján átfogó képet rajzolunk a hunok embertani, művelődési, gazdasági életéről. A mai köztudatba ültetett kép szerint a hun nyelv vagy török, vagy iráni, vagy indoeurópai. Mi bemutatjuk az eddigi bizonyítékoknál sokkal alaposabb bizonyítékok egész sorát, egy sereg hun szót, amelyek jól dokumentáltan magyar rokonságot jeleznek. Megfejtjük Atilla nevének eredeti jelentését. Részletesen megvizsgáljuk, mekkora volt Atilla országa, hadseregének létszáma, és számszerű becslésre alkalmas tények alapján meghatározzuk Atilla országa hun népességének létszámát is. Ezek után megvizsgáljuk, megtörtént-e a katalanaumi csata, ha igen, ki győzött, és hogy mi lehetett Atilla sikereiben még a megsemmisítő erejű hun győzelemnél is veszélyesebb. Végül pedig utánanézzünk, mi történt a hunokkal Atilla meggyilkoltatása után, és a feltárt tények alapján ismét a köztudatban levő képtől alapvetően eltérő eredményre jutunk.

A könyvünkben bemutatott bizonyítékok egybehangzó súlya alatt kénytelenek vagyunk megcáfolni egy sor mélyen beidegzett dogmát a hunokkal kapcsolatban, a teljesség igénye nélkül.

Néhány régi dogma, amit megdöntöttek az itt bemutatott tények és érvek:

1. A hunok nem építenek városokat. Cáfolat: *Szkíta-hun városok* című fejezet.
2. A hunok nem ismerik az írást. Cáfolat: *A szkíta-hun írásbeliség létének bizonyítékai* című fejezet.
3. A hunok nyelve és a magyar távol állnak egymástól. Cáfolat: *Nyelvi folytonosság: szkíta-jász-hun-magyar* című fejezet.
4. A hunok mongoloidok. Cáfolat: *A hunok embertani és genetikai szempontból* című fejezet.

5. A hunok mindössze száz éven át léteztek. Cáfolat: *A Kárpát-medence az újkőkorban és a rézkorban és Eltűntek-e a hunok?* című fejezetek.

6. A hunok alacsony műveltségű, barbár nép voltak. Cáfolat: *A Kárpát-medence az újkőkorban és a rézkorban és A szkíta-hun népek világlátása* című fejezet.

7. A méd mágusok árják voltak. Cáfolat: I–II–III- fejezet.

8. A hunoknak nincs királyuk. Cáfolat: *Volt-e a hunoknak királyuk?, Mágusok és Napkirályok, Magyar Napkirályok, Hun Napkirályok a Föld uralkodói, A Föld uralkodói: a magyar mágusok, Hun királyok a Föld védelmezői* című fejezetek.

9. A hunoknak nincs mezőgazdaságuk. Cáfolat: *Volt-e a hunoknak mezőgazdaságuk?* című fejezet.

10. A hunok kis nép. Cáfolat: *Mekkora volt Atilla országa?* és *A hun hadsereg és nép létszámának vizsgálata* című fejezetek.

11. Katalanaumnál a rómaiak győztek. Cáfolat: *A katalanaumi csatáról* című fejezet.

12. A szkíták indoeurópaiak voltak. Cáfolat: *Az indoírani és szkíta népek hasonlósága és különbsége* című fejezet.

13. A hunok és a germánok az ókorban kibékíthetetlen ellentétben álló népek voltak. Cáfolat: *Az indoírani és szkíta népek hasonlósága és különbsége* és *A hun-germán rokonság melletti érvek* című fejezetek.

14. Atilla halálát orrvérzés okozta. Cáfolat: *Atilla halála* című fejezet.

Alapos és körültekintő olvasást kívánunk!

Köszönetnyilvánítás

Az egyik szerző (G. A.) teljes tudatában van annak a rendkívül jelentős segítségnek, amit a lektori vélemény számára jelentett, és amelynek alapján a könyv előző változata hibáinak jelentős részét remélhetően sikerült valamelyest javítani. Szeretném kifejezni legmélyebb köszönetemet.

A könyv létrejöttében fontos segítséget jelentettek Aradi Éva munkái, előadásai, észrevételei. Köszönet értük!

Grandpierre Attila

„Látjuk, hogy az anyag mozgása által kialakult és az értelemnek híjával levő világ állandóan fennáll; kell tehát, hogy mozgásának változhatatlan törvényei legyenek... Az értelmes lények világa azonban koránt sincs olyan jól kormányozva, mint a fizikai világ. Mert bár amannak is vannak törvényei, amelyek természetüknél fogva változhatatlanok, ezeket nem követi állandóan, mint a fizikai világ az övéit. Ennek az az oka, hogy az egyes értelmes lények természetüknél fogva korlátozottak, s ennek következtében alá vannak vetve a tévedésnek; és másfelől az is természetükhöz tartozik, hogy tetszésük szerint cselekszenek. Nem követik tehát állandóan az ős-törvényeiket, sőt még azokat sem mindig, amelyeket maguk alkotnak maguknak.

[Az ember] mint gondolkodó lény, szüntelenül megszegi azokat a törvényeket, amelyeket Isten állapított meg, és megváltoztatja azokat, amelyeket ő maga állapított meg. Magának kell irányítania magát, pedig korlátolt lény, tudatlanságnak és tévedésnek alávetve, mint minden véges elme.”

(Montesquieu: A törvények szelleméről. Akadémiai, 1962, 119.)

„A szellemi világ a fizikaival szemben mesterségesen eltorzítható, meghamisítható. Az ezzel járó hátrányok katasztrofálisak. A Nagy Ellentét nem az idealizmus és materializmus, hanem szellemi törvény és törvénytelenység, igazság és hazugság között húzódik. A szellem hírhedt szabadsága a manipulálhatóság szabadsága. Ennek szolgáltatásban áll minden olyan tényező, amely az értelem megzavarására és a gondolkodáshoz szükséges idő elvonására törekszik. A visszaélés ellen csak a szellem nyújthat védelmet. A hatalmilag terjesztett misztikus hiedelemrendszerek némelyike nyíltan hirdeti a tudás és az ember lefokozását. A mai világ annak a bibliai tételnek alapján áll, hogy az eredendő bűn, a bűnök bűne – a tudásszerzés, olyan bűn, amely miatt mindörökké bűnös és elátkozott az egész emberiség. Ennek következménye a tömegek elbutítása, kirekesztése. Montesquieu törvénye szerint egy olyan világ, amelynek nincsenek állandó, természeti törvények meghatározta szabályai, menthetetlenül pusztulásra van ítélve. A meg hasonlós törvénye óhatatlanul a pusztuláshoz vezet. Isten törvényei a visszájára fordulnak, az embertipró hatalom terjeszkedésbe kezd.”

(Grandpierre K. Endre: Istennyomok hét ölnyi por alatt, Bevezető. 1997)

1. A Kárpát-medence az újkőkorbán és a rézkorbán

1.1. A Kárpát-medencéből indult el a vonaldíszes kerámia, a földművelés, a házépítés Európába i. e. 5700 körül

T. Douglas Price és munkatársai tollából (Price et al., 2001) alapvető jelentőségű munka látott napvilágot a nagy tekintélyű *Antiquity* című régészeti szaklapban. Ebben a szerzők a legújabb stronciumizotópos (izotóp: ugyanazon kémiai elem kicsit más atomsúlyú változata) vizsgálatokkal kimutatták, hogy a történelem előtti Európa első magas műveltsége, a vonaldíszes kerámia kultúrája a mai Magyarország területéről indult ki i. e. 5700 körül, mégpedig nem egyszerűen a kultúra terjedt el, hanem a népesség, bár csak szórványosan, kis csoportokban kivándorolva. A Rajnához pl. i. e. 5500 körül érkezett meg. A vándorlók többsége *magas tudással bíró fiatal nő*. Ez a tény a korabeli Kárpát-medencei társadalom anyajogú (idegen szóval: matriarchális) jellegére éppúgy utal, mint a kimagaslóan magas tudás meglétére. A kimagaslóan magas tudással bíró személyeket az ő- és az ókorban mágusoknak nevezték. Ha tehát a korabeli Kárpát-medencében kimagaslóan magas tudású nők éltek, akkor *itt volt a mágusnők európai központja*. A mágusok a médektől (Hérodotosz, i. e. 440/1989, 266.), illetve a szkítáktól (Dodds, 2002, 115.) *erednek*. A *nők kiemelkedő szerepe* a tudományos és vallási életben *szintén a szkíta kultúra jellemzője* (Davis-Kimball, 2001, 243.). Könyvünk eredményei szerint a legújabb régészeti tények azt mutatják, hogy a vonaldíszes kerámia kultúrája a mesterségesen szűk időkorlátok között (pl. i. e. 800–450; Kemenczei, 2002, 67.) elgondolt szkíta kultúra lényeges jegyeit hordozza. Tekintettel arra, hogy a szkíták egyik fő központja éppen a Kárpát-medence volt, felmerül a gondolat, hogy az itt élt nép legalábbis évezredes múltra tekinthet vissza. Ezt a gondolatot már régebben felvetettük (Grandpierre, 1979). Ezzel összhangban, az újabb kutatások egyre határozottabban támogatják a népek folytonosságának elméletét (Alinei, 2005).

Nem kétséges, hogy a tartózkodási hely változtatása a vonalkerámia népének jelentős meghatározója. Price és munkatársai (2001) megírják, hogy Európa a vonaldíszes kerámia népének köszönheti többek között a földművelés, a házépí-

tés, a temetkezés, a kifinomult fazekasság, a magas színvonalú kőmegmunkálás tudományait. A stronciumizotópokkal a csontvázak anyagát megvizsgálva ki tudták ugyanis mutatni, hogy milyen klimatikus és táplálkozási viszonyok között nőttek fel a kultúra tényleges hordozói, az emberek. Az egyes tájakra, körzetekre más és más stronciumizotóp-arány jellemző, és ennek alapján az egyes emberek vándorlása is nyomon követhető a stronciumizotópok vizsgálata alapján. A vonaldíszes kerámia hordozóiról Európa-szerte kiderült, hogy túlnyomó részük a Kárpát-medencében született és nevelkedett, és ezeket a fizikai vizsgálattal megállapított tényeket régészeti leletek is bőségesen alátámasztják.

A legtöbb kutató a vonaldíszes kultúrát a mai *Észak-Szerbia és Magyarország* területén élt Starcevo-Körös kultúrából származtatja. Haak és munkatársai (2005) szerint pedig a Linearbandkeramik és az alföldi vonaldíszes kerámia forrásterülete a mai *Magyarország és Szlovákia*. Tekintve, hogy Szlovákia és Észak-Szerbia nem létezett a szóban forgó korszakban, az i. e. VI. évezredben, helyesebbnek és korhűbbnek látjuk, ha a *Kárpát-medencei eredet* elnevezést választjuk. Érdemes megemlíteni, hogy az első európai civilizáció templomépítő népének eredetét ugyancsak Észak-Szerbia és Magyarország területén, azaz a Kárpát-medencében találták meg (lásd alább; Keys, 2005). Jó néhány kutató a vonaldíszes kerámiát a helyi, Kárpát-medencei őslakosság alkotásának tartja (Linear Pottery Culture, 2006).

Legújabbban (Burger et al., 2006) huszonnégy közép-európai csontváz genetikai vizsgálata részben mintha arra mutatna, hogy a vonaldíszes kerámia népe alig hagyott genetikai nyomot Európa modern népességében. A mitokondriális N1a-t a 24 csontvázból hatban találták meg (25 százalék). Ez a genetikai jellemző a mai Európában a népesség százötvened részében fordul elő (0,7 százalék). Ez persze meglepő eredmény annak fényében, hogy a vonaldíszes kerámia kultúra Európa kultúrájára és környezetére milyen jelentős hatást gyakorolt. Burger és munkatársai véleménye szerint (i. m.) a vonaldíszes kerámiát magukkal vivő nők (a mitokondriumokat a nők hordozzák) genetikai jellemzői feloldódhattak az őslakosságban. Másrészt az is lehetséges, hogy a vonaldíszes kerámia korában a Közép-Európát lakók magas tudású fiatal nőinek egynegyede maga is bevándorlóként érkezett a Kárpát-medencébe, hiszen abban a korban régészeti tények szerint igen szoros kapcsolat állt fenn a Fekete-tenger-melléki, a kaukázusi, közép-ázsiai kultúrákkal (Govedarica, 2004).

1. 2. A rézkori Szkitia – körárokok, kőkörök, kurgánok, fémművesség

1. 2. 1. A körárokok a Kárpát-medencéből terjedtek szét

Az i. e. 6000-tól kezdődő Kárpát-medencei újkőkorban (Kalicz, Raczky, 2002, 45.) az áldozati helyek körül különleges formájú és funkciójú gödrök létének nyomaira bukkantak. Ezek legtöbbször a házak közvetlen környezetében vagy azokon belül helyezkedtek el, és ismétlődően agyaggal lezárt rétegekben faszenes, hamus égett betöltésük, illetve a különleges összetételű leletek utalnak nem hétköznapi használati módjukra (i. m.). A rézkorban (i. e. 4800-tól) a mély áldozati aknák köré kör alaprajzú, tehát különleges formájú építményt emeltek, s ezeket a kiemelkedő szentély-áldozati hely előzményeinek tekinthetjük (i. m.). Ilyen körárokok találhatók Polgár-Csőszhalomnál is, *ötszörös körárokrendszer* alkotva. A legbelső kör átmérője 70-75 méter, a legkülsőé 180-190 méter. Az üregek 7-10 méter szélesek és 3,8-4,2 méter mélyek a mai felszíntől mérve. Három cölöpsor veszi körbe a központhoz közelebb álló, 15-17,5 méter széles gyűrűt. A cölöpsor faoszlopai 30-40 centiméter széles gödrökben álltak. A körök központjában negyven méter széles, kör alakú terület fekszik dombokkal a közepén, ahol 13-16 ház és egy központi szentély található. A házak sugarasan a kör középpontja felé rendezettek. Nemrég egy hatodik belső kört is felfedeztek (Makkay, 2001, 52; Raczky et al., 1994, Raczky, Mündliche Mitteilung; Mesterházy, 2003, 324-325.).

A Polgár környéki leletegyüttes (ún. Polgár-Ferenci-hát) legkorábbi, a körárokrendszer létesítését megelőző megtelepedési időszakát a vonaldíszes kerámia kultúra legkorábbi fázisa (Szatmár II) jellemzi, melynek egy gazdag mellékletű sírja i. e. 5480-5320 közötti C14-es időintervallumot körvonalaz. A település mérete 28 hektár, a központi, kultikus célokat szolgáló körárokrendszeré négy hektár (Raczky, Anders, Nagy, 2005). Kilencvenhét, hossz tengelyében kelet-nyugati irányú, cölöpszerkezetes házat találtak, 88 sírt, gazdag sírmellékletekkel, hatalmas mennyiségű, többségében díszített kerámiát (Hajdú, Nagy, 1999). Polgár újkőkori városának minden egye háza keletre néz, emiatt önmagában is szakrális építmény (Raczky és munkatársai, 1999), jelezve a *Nap-kultusz* központi szerepét a közösség életében. A körárokrendszeren belül igen intenzív települési nyomokat sikerült megfigyelni. A feltárt területen több sírcsoportot körvonalaztunk, melyek a körárok irányában sűrűsödtek. A település e centrális részén az egymásra rakódott rétegek hasonló folyamatra utalnak, mint ami az Alföld déli részén a késő neolitikus telkek kialakulásához vezetett, illetve végeredményében Polgár-Csőszhalom település létrejöttének előzménye is. A körárok környezetét számos „különös” régészeti momentum jellemzi: J.

Kozłowski és M. Kaczanowska megfigyelése szerint többek között az itt talált igen nagyszámú kerek gödörben gyakran fordultak elő őrlőkövek, amelyeket *vörös festék* porítására használtak, majd célzatosan összetörtek. A körárok közelében igen gazdag mellékletű sírok csoportja is napvilágot látott. Ezekben az obszidián nukleusz, spondylus és a vörös földfesték előfordulása olyan népeiséget sejtet, akik e cserekapcsolatok tevékeny bonyolítói, „haszonélvezői” voltak. A Polgár–Ferenci-háton feltárt gazdag sírok legújabb C14 adatai i. e. 5320 és 5030 között szóródnak (Raczky, Anders, Nagy, 2005).

A halottról való gondoskodás a legősibb időkől kezdve a vörös színű földfesték változatos sírbéli alkalmazásában, így a halott testrészeinek vörösre festésében nyilvánult meg. Előfordult az is, hogy a vörös festéket kis edényben tették a sírba, például Polgárnál, de a jelképeket alkalmazó temetkezéseknél a test alakját idéző folt jelzésére is alkalmazták (pl. Aszód-Papi földek, Polgár-Csőszhalom) – írja Kalicz Nándor és Raczky Pál (2002, 42.). Polgár-Csőszhalomnál rengeteg agyag napkorongot is találtak (Kalicz, Raczky, 2002, 43.), ami ismét a *Nap-kultuszra* enged következtetni. Pusztaszikszónál és Szarvas közelében is kör alaprajzú építményekre, szentélyekre bukkantak a régészek. Minden jel szerint Polgár-Csőszhalom egy világviszonylatban is kiemelkedő, ősi tudományos-vallásos központ volt. Kör alakú cölöpsorai világosan jelzik körárokrendszerének kapcsolatát a kőkörökkel. És ha a 2500 évvel később épült, jóval kisebb Stonehenge világhírű építmény, érdemes meggondolni, nem lenne-e ésszerű az annál jóval nagyobb jelentőségű polgár-csőszhalmi vallási központ helyreállítása. Polgár-Csőszhalom jelentőségét az is mutatja, hogy kisugárzása nyomán évezredek át világszerte hasonló, facölöpsoros körárok-szentélyek és kőkörök épültek Nagy-Britanniától Kínáig és Indiáig (lásd például Bakay, 2005, III, 303.).

A kőkörök is gyakran koncentrikus körárokrendszert alkotnak (lásd: Kalicz, Raczky, 2002, 42.). A körárokrendszerekben található kör alakú cölöpsorok mellett ez is mutatja a körárokrendszerek és a kőkörök rendkívül szoros kapcsolatát.

Zalai-Gaál István, az MTA Régészeti Intézetének munkatársa az 1990-ben az Archeológiai Értesítőben megjelent, *A neolitikus körárokrendszerek kutatása a Dél-Dunántúlon* című tanulmányában megjegyzi: „A közép-európai vonaldíszes kerámia utódkultúráinak elterjedési területein szinte mindenhol nagyobb számban találtak árokrendszereket, körárkokat légifotózással.” Makkay János (2001) könyvében hatvan körárokrendszer, kőkör légi felvételeit vagy régészeti feltárások során talált építmények rajzait mutatja be a Kárpát-medencében és környékén. Kimutatja azt is, hogy a vonaldíszes kerámia kultúra, a Lengyeli kultúra és a kőkörök kapcsolata szoros.

1. 2. 2. A kőkörök a Kárpát-medencéből terjedtek szét

Bejárta a világsajtót a hír 2005 júniusában, hogy 7000 éves civilizáció nyoma-
it találták meg a mai Ausztria, Szlovákia, Csehország és Kelet-Németország
területén, egy templomépítő népet, amely óriás, 150 méter átmérőjű, kör ala-
kú cölöpökkel csillagászati megfigyelésekre is alkalmas, a kőkörökre emlékez-
tető templomokat épített. Ez a templomépítő nép már 300 embernek óriási,
Stonehenge-hez hasonló építményeket emelt. Ebben a könyvben (lásd a kőkö-
rökről szóló fejezeteket az I. részben) kimutatjuk, hogy a kőköröket Angliától a
Kárpát-medencéig és tovább, az egész ókori Szkítia területén, az Eurázsiai-sík-
ságon és távolabb, Kínában és Indiában – a szkíták-hunok-magyarok építették.
A The Independent két cikkében azt is megírta, hogy ez az európai civilizációt
megteremtő nép a Kárpát-medencéből (a mai „Észak-Szerbia és Magyarország
területéről”) indult ki i. e. 4800 körül (Keys, 2005; Milmo, 2005). Ezek a cikkek
megállapítják, hogy „ez a régészeti felfedezés átírja a történelmet”.

1. 2. 3. A kőköröket világszerte a szkíták építették

Már az is kíváncsiságra ad okot, hogy a nyugat-európai kőkörök építőit mindmáig
nem tudták azonosítani. Általános a vélemény, hogy a Bell Beaker nép jöhet el-
sősorban szóba, de ennek a népnek a kilétét nem tudták megfejteni. Mielőtt erre
sort kerítünk, érdemes figyelembe venni, hogy léteznek olyan kőkörök a világon,
amelyekről mindenki tudja, kik építették őket. Annál is inkább, mert ha egy he-
lyen tudtak ilyen rendkívüli, máig meg nem fejtett módon épült kőkört építeni,
akkor kézenfekvő feltenni, hogy máshol is ez a nép építette a kőköröket. Ilyen,
biztosan ismert eredetű kőkör például a közép-ázsiai Minuszinszki-medencében
található, Salbyk nevű Nap-templom, amely az i. e. V. században épült, és amely-
ről biztosan lehet tudni, hogy melyik nép építette: a szkíták. Ha világszerte a szkí-
ták építették a kőköröket,

akkor évezredekkel a nekik
megállapított korszakon,
az i. e. 800–i. e. 450-ig ter-
jedő évszázadokon kívül
is kellett létezniük. Ezt a
kérdést is rögtön közeleb-
ről megvizsgáljuk. Addig is

Salbyk.
Szkíta Nap-templom
az i. e. V. századból
a közép-ázsiai minuszinszki
medencében, Abakán
városának közelében

bocsássuk előre, hogy a világnak azon a részén, ahol az utóbbi évszázadokban egyre nagyobb mértékű nyugati történelemhamisítás még kevésbé pusztított, sok jelét találni annak, hogy a kőköröket világszerte a szkítákhoz köti a hagyomány.

Így például Chauhan (1999, 4. fejezet) megírja, hogy amikor a jezsuiták kőköröket találtak a Kárpát-medencétől Kínáig ívelő területen, a kőköröket a körzet szkíta öröksége bizonyítékának tekintették. India északi részén, Rádzsisztánban is nyilvánvalónak tartják: *a kőkörök mindenhol a szkíta uralom tanúbizonyságai*. Metcalfe báró, az indiai brit kolónia ügyintézője szerint „nem kell nagy találatkonyosság ahhoz, hogy párhuzamra, vagy egyenesen közös ős létére következtessünk a druida kőkörök és az indoszkíta építészet maradványai között” (Metcalfe, 1818/1982). Az első számú jelölt a közös ősré a szkíta építészet.

Számunkra, magyarok számára különösen fontos lenne néphagyományaink, krónikáink szerinti őseink, a szkíták magas fokú építészeti tudományának ismerete és ismertetése. Világos: ha a hagyományaink és krónikáink szerinti őseinket, a hunokat törököknek tekintik, és őseinket, a szkítákat indoeurópainak, miközben minket, magyarokat újabban finnugorokként tartanak számon, akkor hagyományainkat, krónikáinkat figyelmen kívül hagyják. Az idegen szemléletű történetírás erőlködése nyomán a megrontott köztudatban őseink a lehető legtávolabb kerültek tőlünk. A szkítákat alig néhány személynév alapján igyekeznek indoeurópainak feltüntetni. Ezzel szemben figyelemre érdemes, hogy az évszázados európai manipulációs küzdelmekből jórészt kimaradt kínai tudósok a hunok és a szkíták kultúrájának feltűnő egyezéseire hívják fel a figyelmet. Az indiai egyetemeken pedig egyértelműen a szkíta–hun–magyar folytonosságot tanítják.

A genetikai bizonyítékok azt mutatják, hogy az R1a1 specifikus haplocsoport *Közép-Ázsiában a legjelentősebb*, aztán Nyugat-Ázsiában, Indiában, az ókori Szkítia területén, alig kimutatható Nyugat-Európa olyan országaiban, mint pl. Franciaország vagy Nagy-Britannia bizonyos részei, viszont 23,6% Norvégiában, 18,4% Svédországban, 16,5% a dánoknál, 11% a lappoknál (Zanotti, 1982). Az R1a1 Közép- és Kelet-Európában a legjelentősebb. Ezzel ellentétesen változik az R1b, amely pedig Nyugat-Európában jellemzően a legnagyobb. Az R1a Semino et al. (2000) Eu19, az R1b Semino et al. (2000) Eu18 változásának felel meg. Az Eu19 Európában *a legjelentősebb Magyarországon* (60%), Lengyelországban, Ukrajnában, Dél-Oroszországban; jelentős még Indiában, Pakisztánban, Indiában, Közép-Ázsiában (Semino et al., 2000). Ezek az eredmények teljes mértékben megegyeznek a hunokról ebben a könyvben alkotott képpel. *A hunok (elsőddleges) őshazái közé tartoznak a Kárpát-medence, Etelköz, Levédia, Szkítia, Közép-Ázsia, a Minuszinszki-medence, Ordos, Dél-Kína, India folyamböze*. Az ősi-ókori Szkítia Norvégiától és a Kárpát-medencétől Kelet-Kínáig terjedt.

És még valami: ha a nyugat-európai kőköröket kelták építették volna, és a kelták – szinte kötelezően – indoeurópaiak a hivatalos történetírás szerint, akkor kézenfekvő a kérdés: miért nem épített más indoeurópai nép kőköröket? Miért épp a keltáknak lett volna fontos, hogy a világ nagyobb részén a szkíták által létrehozott kőkörökhöz hasonlókat építsenek? Vagy a kőkörök mégsem a kelta, hanem a szkíta kultúra termékei? Kérdések, amelyekre ideje választ keresni.

1. 2. 4. *Módszertani észrevételek a szkíta kultúra időhatárainak megállapításáról*

Az utóbbi évszázadokban a nyugati és a hivatalos magyar történetírásban általános szokássá vált a szkíta kultúrát néhány évszázados időkorlátok közé szorítani. Ez manapság leggyakrabban az i. e. VIII–V. századot jelenti (Kemenczei, 2002, 67.). Ennek módszertani okai vannak. A régészet a tárgyi emlékek jellemző tulajdonságai után ítél. A technológiák fejlődésével, új anyagok, anyagmegmunkálási eljárások, divatok felfedezésével új jellemző tulajdonságok tűnnek fel. Ennek alapján azonban ugyanazon nép egységes kulturális életét is fel lehet aprózni. Például a mai Magyarországot lehetne akár a 4 GB (gigabyte)-os Flashdrive (hordozható számítógépes memória, pendrive) népének nevezni, a néhány évvel ezelőtti a 128 kB-os pendrive-ok népének és így tovább. Valóban, a kultúrát szokták is tagolni. Nagy vonalakban ilyen tagolás például az őskor, ókor, újkor, legújabb kor, a legújabb koron belül még kisebb időszakokra tagolás is gyakori. Mi azonban szeretnénk kiemelni, hogy a módszertani beidegződés nem homályosíthatja el a különböző tárgyi jegyek, divatok mögötti népi, történelmi és kulturális egységet. Nyilvánvaló ugyanis, hogy a Kárpát-medence kultúrája legalábbis az utóbbi ezer évben alapvető folytonosságot mutat, sőt, könyvünk egyik fő kérdése, hogy meddig terjeszthető ki ez a kulturális (és népesség szerinti) alapvető folytonosság.

A régészet szemszögéből az egyes kultúrák tárgyi jellemzőkhöz kötése kikerülhetetlen szükségszerűségnek látszik. Tárgyi, anyagi jellemzőkre kell támaszkodni, ezek közös jegyei alapján kell az egyes kultúrákat osztályozni. Kiváló és rendkívül alapos régészünk, Bakay Kornél a szkíta-szaka kultúra legfontosabb ismertetőjegyeit így adja meg (Bakay, 2005, 42.): 1. a kurgános temetkezés, 2. a kocsik eltemetése, 3. nagyállattartás, 4. viaszveszejtéses, magas színvonalú fémművesség, 5. a vas elsődlegessége, 6. állatábrázoló művészet, 7. szarvaskultusz, 8. Napisten-hit, Nap-szentélyek, 9. halotti maszkok, 10. europid embertani jelleg, 11. vérszerződés szokása, 12. nehézfegyverzetű lovasság, 13. reflexíj, 14. nemzetközi kereskedelmi utak kiépítése és használata, 15. kardkultusz, 16. szőnyegek, textíliák sírba temetése, 17. rituális edények: csészék, tükrök, ivókürtök, üstök.

Ebből a meghatározásból úgy tűnik, hogy a szkíta kultúrát ezen jellemzők mindegyike egyszerre jellemzi. Érdemes azonban észrevenni, hogy az egyes jellemzők külön-külön más-más időszakokat jelölnek ki. A Napisten-hit, a Napkultusz évmilliók múltra tekinthet vissza. Az europid jelleg és az állatábrázoló művészet legalább 40-45 ezer éves (Poikalainen, 2001). A kurgános temetkezés az i. e. V. évezredtől már kimutatható (Kurgan hypothesis, 2006). A magas színvonalú fémművesség szintén az V. évezredtől (Kalicz, Raczy, 2002, 40.), a vaskorszak viszont csak az i. e. VIII. századtól indul (Kemenczei, 2002, 67.). A régészet és így a történelem egyik alapkérdése, hogy milyen alapvető ismertetőjegyek alapján jelölhetők ki az alapvető népi egység időhatárai. Az alapvető kérdés: mitől lesz egyetlen egységes egész egy nép, egy kultúra? Ahogy nem kérdéses a magyarság folytonossága az utóbbi ezer év alatt, mert ugyanaz a nép

él itt, ugyanazt a nyelvet beszéli, alapvető értékei, világszemlélete, történelemfelfogása, intézményrendszereinek folytonossága, többé-kevésbé, de biztosítják az összetartozást, az egység fennmaradását. Világos, hogy a Bakay által felsorolt jellemzők valóban helytállóak, de az is világos, hogy nem mindegyik tekinthető alapvető, az egységet végső soron biztosító jellemzőnek. Könyvünk egyik fő feladata, hogy megtalálja a szkíta egység alapvető jellemzőit. Amíg ezek a jellemzők nem állnak rendelkezésre, az eddigi korszakolást nem tekinthetjük másnak, mint a szkíta népi és kulturális egység időszakát a valódinál szűkebbnek mutató osztályozásnak. De hogy mekkora a szkíta népi és kulturális egység valódi időtartama, azt csak az alapvető jellemzők megállapítása után leszünk képesek felbecsülni (lásd II. fejezetünket).

A magyar krónikák (Tarih-i Üngürüş, Anonymus, Kézai Simon stb.) a magyarság szkíta eredetéről számolnak be. A szkíták pedig az ókori szerzők egész sora és a történelmi elemzés (G. K. E., 1996 a, b, c) szerint az emberiség ősnépe. Ha a magyarok és a szkíták történelmében nem állt be alapvető ellentétbe állító törés, akkor, minthogy a két elnevezés ugyanannak a népnek két neve, egyetlen átfogó elnevezés alá vonható. Felmerül egy ilyen egységes elnevezés szükségességének kérdése. Úgy gondoljuk, ez a kérdés mindmáig tisztázatlan. Ezt jelzi a tény, hogy az iszfaháni kódex szerint a hunok eredetüket 28 000 évre vezetik vissza. A görög történeti források természetesen csak az időszámításunk előtti első évezredben beszélhetnek szkítákról, hiszen az első görög történetírók ekkor éltek. Így pedig, ha vizsgálatunk megerősíti a szkíta–hun–magyar folytonosságot, alapvető egységet, új helyzet elé kerülünk. Manapság ugyanis a szkítákról az időszámításunk előtti évszázadokban-évezredekben, hunokról az időszámításunk utáni évszázadokban beszélnek, és így a két elnevezés időben jól szétválasztható. Ha viszont a hunokat nem felszíni jellemzőik, hanem alapvető tulajdonságaik alapján akarjuk megérteni, könnyen előfordulhat, hogy évezredekre rúgó folytonosságra bukkanunk. Ha pedig az is bebizonyosodik, hogy a hunok és magyarok alapvető jellemzői azonosak, ebben az esetben éppúgy beszélhetünk szkíta, mint hun vagy magyar népről, mégpedig évezredek távlatban. Ha pedig meg akarjuk különböztetni ennek az alapvetően egységesnek bizonyuló, sok évezredek szkíta–hun–magyar kultúrájának a korszakait, akkor őskori, ókori, középkori vagy újkőkori, rézkori, bronzkori, vaskori stb. magyarságról beszélhetünk.

1. 2. 5. Néhány újabb eredmény a szkíta, illetve hun időszak tágabb időhatáraitól

Az orosz régészet fő vonalában a szkíta időszak kibővül az i. e. IX. századtól az i. sz. I. századig tartó időszakra. Ugyanakkor tény, hogy *a szkíta kultúra a Don folyó és a Kaukázus közötti (a magyar Csodaszarvas-hagyományban Meóthisz környéke) majkopi kultúra* (kb. i. e. 3500–2500) *szerves folytatásának tekinthető* (Piotrovskij, 1975; lásd még a majkopi aranyművesség állatmotívumainak hasonlóságát). Mivel a majkopi kultúra kezdete az i. e. IV. évezredre tehető, ezzel

a szkíták – akiket, mint látni fogjuk, az ókorban a legrégebbi népek tekintettek – léte már legalább három évezredet fog át. A kimmer és a szkíta kultúrát sok orosz és ukrán régész újabban már amúgy is i. e. 2400-tól számítja. Lássuk, miféle régészeti emlékek kerültek elő ukrán területen, és mit mondanak ezek a régészeti leletek a szkíta kultúra ősiségéről!

Natalie Taranec, az ausztráliai sydneyi Powerhouse Museum munkatársa Tripoljei kultúra – *Ukrajna szellemiségének bölcsője?* (2005) című tanulmányában ismerteti a cucuteni-tripoljei kultúra történetét. A cucuteni (magyarul: kukutyini) kultúra Erdélytől Moldváig terjed, szerves összefüggésben a Tisza körzetének bodrogkeresztúri kultúrájával és a Duna völgyének Lengyel községről elnevezett kultúrájával, az i. e. V–IV. évezredben, mind a vonaldíszes kerámia kultúrájának közvetlen utódai, a korabeli európai kultúra kiemelkedően fejlett, meghatározó központjai. Vicentij Kvojka cseh származású régész a XIX. század végén tárta fel a kijevei körzetben fekvő Tripolje falunál a hihetetlenül gazdag műemlékeket, szobrokat, kerámiákat, eszközöket, sírokat, házakat, városzerű településeket, amelyek egy folyamatos, letelepedett, hagyományos mezőgazdasági kultúrát jeleztek. Felfedezését Kvojka a régészek 11. kongresszusán ismertette 1897-ben. M. Videiko, az ukrainai Nemzeti Tudományos Akadémia egyik vezető régésze megállapította, hogy a szénizotópos vizsgálatok az ide tartozó több mint 1200 település korát az i. e. 4200–2750 közötti időszakra teszik. Taranec hozzáteszi, a tripoljei civilizáció i. e. 2400 körül nem tűnt el, csak átalakult: felolvadt olyan közösségekben, mint az akkori kimmereké és szkítáké.

Ha pedig a szkíta kultúra a cucuteni-tripoljei (erdélyi-etelközi) kultúra szerves folytatása, amely pedig a körárok-rendszereket építő ősi kultúra, a Kárpát-medencei vonaldíszes kerámia kultúrájának szerves folytatása, akkor bezárult a kör: *a szkíta kultúra régészetileg legalább i. e. 4800-ig, a Kárpát-medencei körárokrendszerek építéséig, illetve i. e. 5700-ig, a vonaldíszes kerámia kultúra megszületéséig visszavezethető, és pedig éppen a Kárpát-medencéből kiindulóan. Ez a lépés a szkíta kultúra időhatárait jelentősen kitágítja. Éppen ezért érdemes alaposabban ellenőrizni következtetésünket.*

Fejlett aranyművesség az i. e. III. évezredből. A majkopi szkíta kultúra alkotása

Tripoljei gyékény a cucuten-tripoljei kultúrából, az i. e. V–III. évezredből. Feltűnő az Életfa, a magyar népművészetre emlékeztető motívumkincs

A magyar közvélekedés szerint a hunok száz évig álltak fenn. Bóna István, a hun kérdés egyik legkiemelkedőbb szakértőjeként számon tartott alakja szerint például: „A Volgán át Európába nyomuló hunok önálló szereplése tehát kerekén egy évszázadig tartott” (Bóna, 1993, 193. oldal). Az iráni Aveszta viszont következetesen a „hun” nevet használja az i. e. II. évezred elején és közepén lezajlott háborúkban (hunuk, hunok, hyonok, xhyonok, hunavó – Modi, 1926, 14–17.). Ez a tény már önmagában véve is azt mutatja, hogy a hunok nem egy évszázadig, hanem legalább két évezreden át léteztek.

Ami a kínai forrásokat illeti, a hunok régebbi neve „zsong” volt. A zsongok a ti törzzsel együtt elfoglalták a Csou királyság fővárosát. A Csou-kor (i. e. 1028–i. e. 221) végén ez az elnevezés kikopott a divatból, és a hsziungnu név váltotta fel (FitzGerald, 1989, 156.). Sima Qian 130 kötetes művének 110. kötete foglalkozik a hunok legkorábbi történelmével. „A xiongnuk őse, a Xia fejedelmi család leszármazottja, Chunwei volt (úgy is értelmezhető, hogy a xiongnu szokások nemcsak az ő idejében éltek, hanem már ezekben a korai időkben is). Már a Yao és a Shun császárok ideje előtt is (Huang Di, Yao és Shun alkotják a három legendás bölcsöt – G. A.) voltak shanrong (hegyi rong [más átírásban: hegyi dzsong vagy hegyi zsong – G. A.]), xianyün és xunyu népek, akik az északi vadonokat lakták, és állataikat követve vonultak egyik területről a másikra. Többnyire lovakat, teheneket és juhokat tenyésztettek” (Sima Qian, 1997, 17.). A hagyomány szerint Huang Di i. e. 2698–2599 között élt. A kínaiak a magyarban ’x’ betűvel jelzett hangot ’s’-szerű hangként ejtik. Ezért a xianyün és xunyu népek neve „sanyo, sunyu” volt, s ha ez a „sanyon, sunyu” rokonságban áll a hun „senyő” fogalmával, ami pedig „főkirály”-t jelentett, akkor az ősi hun nép kínai „xianyün, xunyu” nevének jelentése: királyi nép. Ezt alátámasztja, hogy a hun eredetű Xia-dinasztia adta Kína első királyait. Ha a „xianyün, xunyu” népek a mai Kína északi részén laktak, xiongnuknak (hiung-nuknak, azaz hunoknak) hívták őket, és ezek a „hun” nevű népek lovakat és juhokat tenyésztettek, illetve a hegyi zsongok a hunok korábbi neve, akkor hunoknak kellett élniük a mai Kína északi részén. A hunok léte eszerint legalábbis az i. e. III. évezredig nyúlik vissza.

1. 2. 6. A királyi jogarhordozók népe

Két éve jelent meg Blagoje Govedarica, a hamburgi egyetem régészprofesszornője hatalmas monográfiája (Govedarica, 2004) *Zeptertrager – Herrscher der Steppen* címmel, 436 oldalon, 56 ábrával és 8 fényképpel. A cím magyarul: *Jogarhordozók – a puszták urai*. A jogar szó jelentése: királyi kormányzó. A Govedarica által bemutatott régészeti feltárások arra utalnak, hogy a jogarhordozók kultúrája *Erdélyből indult* i. e. 5100 körül, és több mint 2000 éven át állt fenn, legalábbis a bronzkorig. A zsugorított, guggoló testhelyzetben temetkezés megegyezik a Polgár-Csószhalomnál i. e. 4800 körül talált temetkezési móddal. Őt kulturális központ állt szoros kapcsolatban több mint háromezer éven át: a Kárpát-me-

dence, a Duna torkolatvidéke, Etelköz, a Volga–Kaszpi körzet és Észak-Kaukázus. A jogarok eleinte kőből készültek, és csúcukon gyakran lófej vagy más állatfej található. A temetkezés első számú jellemzője az okkerfesték: a sírokban rendre okkerfestéket szórtak a halottra. A vörös okkerrel befestés szokása több mint 400 000 éve jelképes szerepet tölt be (Spineto, 2003, 26.). Az okkerfesték különösen gyakran szerepel a halottakon, amiből arra következtethetünk, hogy az okkerre jellemző barnás, vörössárga festék a halott lelkének tovább élésére irányuló szándékot jelezte. Az ukrainai Szevero-Novgorod közelében talált mamutcsontot is vörös okkerrel festették meg több mint 30 000 éve (Spineto, i. m. 26.). A vörös okkerfesték temetkezéssel való szoros kapcsolata a lélek túlélésének ősi, rendkívül mély múltba vezető hitét jelzi. Ennek jelentőségét pedig akkor tudjuk igazán felmérni, ha figyelembe vesszük, hogy az ókori Görögországban a lélek halhatatlanságának eszméje „idegen vércseppnek”, az ókori *szkíta* „samanizmusból” (helyesebben, korhű kifejezéssel: mágikus felfogásból) eredő eszmének számított a görög kultúrában (Rohde *Psyche* című könyvéből idézi Dodds, 2002, 120.). A jogarhordozás – ahogy Govedarica monográfiájának címe is jelzi – uralkodói mivoltot jelez. Így egy olyan kultúra nyomára jutunk, amelynek feltűnő jellegzetessége, hogy társadalma egy rétegének uralkodói jelvénye volt.

1. összefoglalás

Szkíta jellegzetességek:

- a nők kiemelkedő szerepe (az anyajogú társadalomtól, a beláthatatlan őskortól)
- a vörös festék alkalmazása a temetkezésnél mint a lélek halhatatlansága eszméjének megnyilvánulása (i. e. 400 000 előtt már létezett)
- mágusnők és mágusok adják át a tudást Európa népeinek (i. e. 5700-tól)
- a jogarhordozók népének elsőrangú jellemzője a vörös okkerfesték alkalmazása a temetkezésben (i. e. 5100-tól)
- a vonaldíszes kerámia, a jogarhordozók népe kultúrájának *Kárpát-medencei eredete* a szkíták Kárpát-medencei központjával és a népek folytonosságának tételével együtt feltételelesen, de érvet ad a szkíták és a vonaldíszesek folytonosságához (i. e. 5700-tól)
- a *cucuteni-tripoljei* kultúra és a szkíta kultúra folytonossága (i. e. 5500–i. e. 2400)
- a *majkopi* és a szkíta kultúra folytonossága (i. e. 3500-tól)

1. 2. 7. *A rézkori Sakitia a Kárpát-medencéből népesült be*

Figyelemre méltó, hogy amíg a vonaldíszes kerámia népe és utódnépei a Kárpát-medencéből nyugatra csak kis csoportokban vitték szét a tudást, addig keletre hatalmas népkirámlások mutathatók ki. Az észak-pontuszi vidéken (a Fekete-tenger északi partja környékén) a termelőgazdaság nyomai már az i. e. VII. évezredben kimutathatók, de igazi mezőgazdasági kultúra csak az i. e. VI. évezred elején, i. e. 5100 körül jelent meg a Kárpátok keleti oldalán (Manzura, 2005). Price és munkatársai (2001, 2004) és Govedarica (2004) munkáiból tudjuk, hogy fejlett mezőgazdaság az i. e. 5700 körüli időszakban már kimutatható a Kárpát-medencében, és a kultúra az i. e. 5100 körüli időszakban terjedt kelet felé. A cucuteni A – tripoljei B1 kultúra területén mostanáig több mint 800 települést tártak fel, keletebbre viszont (Skelya kultúra az Azov–Dnyeper környékén) csak néhányat. A Skelya kultúrában az i. e. 4200 körüli időszakban jelenik meg az egyéni temetkezés, gazdag sírmellékletekkel, ami újdonság a megelőző korszakok közösségi temetkezéséhez képest (ugyanazek a sajátságok Stonehenge körzetében az i. e. 2500 körüli időszakban jelennek meg). A Skelya kultúra Erdélyből, a Kárpátokból kapja a rezet, tehát szoros kapcsolatban állt az erdélyi őskultúrával, ahol az i. e. 5500 körüli időből származó híres tatárlakai táblákat találták, amelyek több mint ezer évvel megelőzik a mezopotámiai írás kialakulását. A cucuteni B – tripoljei C1 időszakban monumentális megalit temetkezési építmények jelennek meg az észak-pontuszi körzetben. Itt jegyezzük meg, hogy monumentális faépítmény nyomait már az i. e. 4800 körüli időszakból kimutatták Polgár-Csőszhalom szentélyének közepén (Raczkó et al., 1994). Sherratt (1997) felvetette, hogy *ezek a hatalmas kőépítmények a helyi lakosságot igyekeztek bekapcsolni a kökörököt tervezők magas kultúrájába*, és ezt alá is támasztja az építmények és a velük kapcsolatos temetkezések típusainak eloszlása (Manzura, 2005). A korai bronzkor elején (i. e. 3500 körül) a cucuteni-tripoljei kultúra sokféle helyi csoportosajátosságot vesz fel. A lelőhelyek átlagos sűrűsége drámai mértékben lecsökken, az óriás fő-központok teljesen eltűnnek, a települések száma és a házak mérete lecsökken. Ezzel egy időben a keletebbre eső körzetekben megnő a népsűrűség, és nagy tömegben jelennek meg a cucuteni-tripoljei kultúra jegyei, magasan fejlett megalitikus építkezés, fejlett bronzművesség, jellegzetes fazekasság az eurázsiai síkságra és a tripoljei kultúrára jellemző elemekkel (Manzura, 2005). Manzura következtetése: az eurázsiai síkság a cucuteni-tripoljei kultúra népeivel népesült be.

A mi következtetésünk még egy lépéssel visszavezeti a kiáramlást az eredeti központhoz, a Kárpát-medencéhez. Felmerül a kérdés, hogy vajon milyen alapon döntötték el a Kárpát-medence lakói 7000-6000 évvel ezelőtt, hogy nyugatra csak kis csoportjaik viszik szét a tudást, keletre viszont nagy tömegekben vándorolnak ki? Úgy gondoljuk, ez a figyelemre méltó tény is azt mutatja, hogy a Kárpát-medence mágusai sok ezer kilométeres körzetben és sok ezer éves távlatokban gondolkodtak és gondoskodtak a népesség és a kultúra alakulásáról.

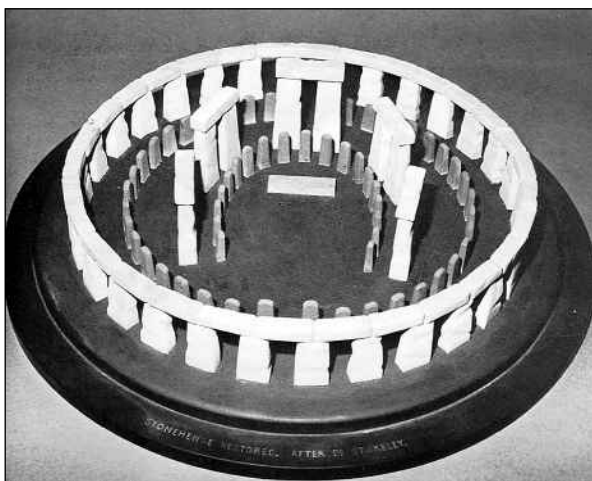

1. 2. 8. Stonehenge Íjász királya

A legutóbbi években alapvető régészeti tények sokasága utal arra, hogy a 110 méter átmérőjű Stonehenge építésében, tervezésében legalább egy szkíta-hun-magyar származású íjász, nagy tudású mágus jelentős szerepet játszhatott. Több szakaszban épült, először szarvasagancsokból, majd, évszázadokkal később, facölöpökből. A régészek szerint a ma is látható hatalmas kőoszlopokat az i. e. 2500–2000 közötti időszakban állították fel. Ekkoriban jelent meg az addig jellemző közösségi temetkezés mellett az egyéni temetkezés, mégpedig különös módon: a hegytetőkön. Stonehenge körzetében több mint 300 hegytetőn kiemelkedően gazdag személyek sírjaira bukkantak (Roberts, 1997), s a sírokban kiemelkedően gazdag sírmellékleteket találtak. Az egyik leggazdagabb sírban egészen rendkívüli aranytárgyakat találtak. Egy arany mell-lemezt (arany mell-lemezeket viseltek az i. e. II. évezred mágusai, lásd 31. oldal ábrája, akárcsak Odin szkíta mágus is), amelynek mintái a Nap és a Hold jelentős irányait jelezhetik, és a történelem előtti csillagászok segédeszköze lehetett (Thom, Ker, Burrowst, 1988), arany övcsatot, finoman kikalapálva és maratva. Más sírokban arany fülbevalókat és bronzkéseket. Tegyük hozzá, hogy a hegytetőkön temetkezés ismét a mágusokkal való kapcsolatot jelez, hiszen a hegy-tisztelet az ősidőkből ered. A hegyek csúcsa minden földi helynél közelebb áll az éghez, ezért tartották a mágusok szertartásaikat gyakran a hegytetőkön (lásd például Quetzalcoatlt, aki napkeltekor a hegytetőkről hirdette ki társadalomszervező intézkedéseit).

Ebben az időszakban járt ott az Íjász király, akinek sírját nemrég tárták fel.

Öt kilométerre Stonehenge-től, Amesbury mellett 2002-ben rendkívüli régészeti leletre bukkantak. A Wessex Archeology Nagy-Britannia egyik legnagyobb régészeti központja. Honlapjukon (Wessex Archeology, 2005) alapos tájékoztatás található a sajtószerzte Amesbury Íjász, Íjász király, Stonehenge királya (Amesbury Archer, Archer King, King of Stonehenge) nevet kapott híres lelet

Arany fülbevalók
Stonehenge Íjász
Királyának sírjából

Stonehenge modellje

feltárásáról. A feltárt sírban csupa rendkívüli tárgyra bukkantak. Amíg a korabeli Európa sírjaiban öt tárgy, köztük egy aranytárgy tulajdonosa már gazdagnak számított (Knight, 2003), addig Stonehenge Íjász királyának sírjában mintegy száz tárgyat találtak, köztük arany fülbevalókat. A sír *az egész korabeli körzet kiemelkedően leggazdagabb sírja*: több mint tízszer annyi tárgyat tartalmaz, mint az utána következő leggazdagabb ismert sír a körzet egész *korai* bronzkorában (i. e. 2400–1500). Az Íjász király i. e. 2300 körül élt, vagyis Stonehenge harmadik szakaszának épülése idején, és így az angol tudósok feltételezik, hogy az ő magas szintű tudásával függ össze a Stonehenge épülésében megtestesülő magas szintű csillagászati és vallási tudás.

Az Íjász király fogazatának, csontvázának és tárgyainak (két arany fülbevaló vagy hajcsat, három rézkés, 15 darab finoman megmunkált kovakő nyílhegy, homokkő alkarvédők és fazekak) izotópos elemzése váratlan eredményekre vezetett. Az oxigén izotópjainak elemzése a fogzománc tulajdonosának származási helyére enged következtetni. A fogzománc kémiai jegyzőkönyv a kutatók szemében, feljegyzí a gyermekkortól kezdve a klímát, a geológiai viszonyokat. Minden egyes fog utat nyit a fogzománc képződési ideje alatti viszonyok feltérképezéséhez. Majdnem minden oxigén, ami beépül a csontozatba és a fogazatba, az ivóvízből származik, és majdnem minden víz, amit megittak, esőből vagy hóból adódott. Az oxigén három izotópjának (eltérő atomsúlyú változatának) aránya függ a lakóhely vízparttól mért távolságától, tengerszint feletti magasságától és a földrajzi szélességtől. Meleg klímában magasabb az oxigén 18-as izotópjának aránya. A fogban talált oxigénizotópok arányait összehasonlíthatjuk a különböző körzetek ivóvizeinek megfelelő arányaival, és ennek alapján meghatározható, hol élt a fog tulajdonosa fogzománcának képződése idején. A vizsgálatok szerint az Íjász király nem a későbbi Angliában, hanem Közép-Európában élte le fiatal éveit, mégpedig egy, a mai brit éghajlatnál hidegebb körzetben – valószínűleg Ausztria vagy Svájc, Dél-Németország körzetében. Úgy vélik, a három rézkés egyike a mai Spanyolország, másika a mai Franciaország körzetéből származik. Érdemes megjegyezni, hogy a kortárs és a korábbi *Kárpát-medencei* kultúrákban (pl. Hódmezővásárhely környékén) *a férfiak sírjába rézkést tettek*. Ha tehát *az Íjász király* Közép-Európából jött, feltehető, hogy ennek arról a tájáról érkezett, ahol a rézkés férfiak mellé temetése szokásban volt, vagyis nem az Alpokból, hanem *a Kárpát-medencéből*. A mellette talált aranytárgyak egész brit területen a legkorábbi aranytárgyak.

Ha egyszer Közép-Európára utalnak az izotópos vizsgálatok, nézzük meg, mi volt a korabeli Közép-Európa kulturális állapota. Amíg Európában az újkőkort i. e. 9000-tól i. e. 1800-ig tartott, a bronzkor pedig i. e. 1800-tól i. e. 500-ig (Logan Museum, 2006), és Nagy-Britanniába a bronzkort az Íjász király népe vitte be i. e. 2300 körül, addig a Kárpát-medencében az újkőkort i. e. 10 000-tól csak i. e. 4500-ig tartott, és erre itthon a rézkor következett az i. e. V. évezredben (Kalicz, Raczky, 2002, 34.)! Eszerint itthon a bronzkor mintegy ezer évvel korábban kezdődött, mint máshol: i. e. 2800-tól i. e. 800-ig tartott. Persze hozzá kell tenni, hogy réz-, arany- és ezüsttárgyak szórványosan már korábban felbuk-

kannak Európa-szerte, éppen a Kárpát-medencéből kirajzó magas kultúrájú kis csoportok révén. A Kárpát-medence rézkorában, az i. e. V–IV. évezredben robbanásszerű gyorsasággal és nagy mennyiségben jelennek meg a nagy réztárgyak (Kalicz, Raczkó, i. m. 40.). *Ekkor jelennek meg az első nagy réz- és aranykincsek* (Szeged-Szillé, Tiszaszőlős, Hencida) és az átlagtól eltérő, igen gazdag mellékletű sírok is (Jászládány, Tiszavalk, Magyarhomorog) – írják Kalicz és Raczkó (i. m., 40–41.). Ha tehát az izotópos vizsgálatok eredményét összevetjük a régészeti-kulturális tényekkel, szem előtt tartva Stonehenge királyának rendkívüli gazdagságát, úgy tűnik, még egy lépéssel pontosíthatunk: az Íjász király minden bizonnyal a Kárpát-medencéből, illetve a Kárpát-medencei kultúrkör közvetlen környékéről származhat.

Vegyünk most mindehhez még egy fontos, eddig meglepő módon nem mérlegettényt: a tény, hogy Stonehenge királya *íjász* volt. Igaz, maga az íj elkorhadt az évezredek alatt, de a homokkőből készült karvédő, amely védte az íjász karját az íj visszacsapódásától, egyértelműen azt jelzi, hogy nagy erejű, messzehordó, visszacsapó íjat használt, vagyis reflexíjat. Köthető-e a reflexíj valamely néphez? Az első reflexíj-ábrázolások, úgy tűnik, az i. e. II. évezredből, a hiksoszok (ismeretlen eredetű lovas nép) korából maradtak fenn Egyiptomban. A lovas népek eredete pedig – meg kell állapítani – a hun-magyarokhoz vezet el bennünket. Mario Alinei, az Utrechti Egyetem nyelvészetprofesszora, az UNESCO Európa Nyelvészeti Atlasza volt elnöke, a Quaderni di semantica review nyelvészeti folyóirat alapítója és főszerkesztője nemrég magyarul is megjelent könyvében (*Ősi kapocs*, 2005, 458.), azt írja: „a lovaglás tudománya a puszták térségében a rézkorszak elején született, a még egyesült uráli nyelvek lovas szókinccse ekkor alakult ki”. Újabbban a ló háziásításának kezdetét még korábbra, az i. e. VIII–V. évezredre teszik (*Domestication of the horse*, 2006). Ha tehát: 1. a szkíta-hunokhoz fűződik a lovaglás tudományának feltalálása, és 2. a lovas kultúrához a visszacsapó íj feltalálása, akkor 3. szükségképpen a szkíta-hunok találták fel a visszacsapó íjat. Ez a következtetésünk megegyezik az ismert történelmi tényekkel. A Magyar Nemzeti Múzeum honlapján (lásd az irodalomjegyzékben) szereplő *Kelet és Nyugat határán – A magyar föld népeinek története* című cikkből idézve: „Az eurázsiai nomád *hunokat* pl. a hadviselésben (pl.: *reflexíj*), a hitvilágban (*üstök*) és a viseletben (*ékszerek*) hozott újdonságaikkal jellemzik.” Hasonlóképpen *Hunok – gepidák – langobardok* című cikkükben Bóna István és munkatársai (1993) így írnak: „Az antik kortársak egységesek voltak abban, hogy a hunok katonai sikereiket páratlan tökélyre emelt lovas íjász harcmódotruknak köszönhatték. Lovuk télen-nyáron fáradhatatlan volt, csontmerevítő reflexíjuk valóságos csodafegyvernek számított, elől-hátul magas kápájú nyergükből előre- vagy hátrafordulva sűrű, jól célzott nyílzáporral bénították meg s zilálták szét ellenségeiket. Nem véletlenül volt egyik hatalmi szimbólumuk és méltóságjelvényük az aranylemezzel díszített vagy bevont »aranyíj«, amely ma már jó néhány példányban ismert hun vezetők sírjából vagy halotti áldozatából.”

Tény, hogy a visszacsapó íj még a magyarok árpádi visszajövetelekor is újdonságszámba ment Európában. Képzeltetjük, mit jelenthetett egy ehhez

Szkíta íjász

hasonló csodafegyver háromezer évvel korábban, a brit szigeteken! Nehezen tagadható tényként kell értékeljük, hogy jelentős súlyú tárgyi bizonyítékokat találtunk Stonehenge Íjász királya és a Kárpát-medence korabeli népének jellemzői között. Mindez annál inkább figyelemre méltó, mert egy sor újabb, alapvető fontosságú tény megerősíteni látszik a hun-magyarok és a kőkörök, köztük Stonehenge kapcsolatát.

Ugyanakkor ne hagyjuk figyelmen kívül, hogy a Kárpát-medencében találták meg a nyíl legrégebb

tárgyi bizonyítékát. Korábban úgy gondolták, hogy az íjat az i. e. VIII. évezredtől kezdve használták. Az istállóskői barlangban azonban i. e. 34 000 körül már nyílhegyeket készítettek. Közel százhusz, 2-4 cm hosszúságú, hasított alapú kis csonthegyről van szó, és innen kerültek a nyugat-európai aurignacien kultúrába a nyílhegyek mellett talált különféle kőszerszámok, pengék, kaparók (Gáboriné, 1980, 177.). Finoman megmunkált 35 000 éves kova nyílhegyet találtak a Domica-barlangban, a Felvidéken is.

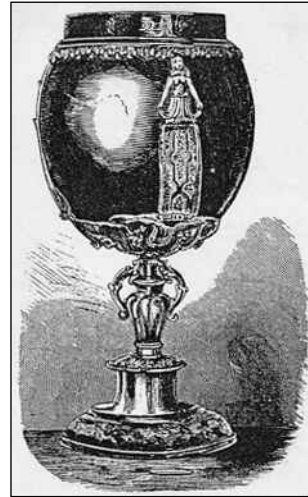
Figyelembe véve, hogy Stonehenge mintegy 1500 éven át épült, i. e. 3100 és 1600 között, mégpedig alap gondolatában egyező szempontok alapján, könnyen belátható, hogy ehhez egy legalább ezeröttszáz éven át folyamatosan fennálló kultúrára van szükség. Ha Stonehenge építésében a Kárpát-medencei szkíta Íjász király jelentős szerepet játszott, akkor egy, az akkori Kárpát-medencei kultúrával azonos szellemiségű, több mint 1500 éven át fennálló kultúrára van szükség. Ha a szkíták műveltsége, amit mostanáig többnyire i. e. 800-tól i. e. 450-ig számítottak (Kemenczei, 2002, 67), visszanyúlik a majkopi kultúráig (i. e. 3500–2500), a vonaldíszes kerámiáig (i. e. 5700–5000), ahogy fentebb jeleztük, akkor több mint 5000 évet fog át, megfelel a Stonehenge építésének hosszú időtartamából adódó követelménynek.

1. 2. 9. Stonehenge és a harang alakú edények kultúrájának királyi népe

T. Douglas Price és munkatársai (2004) stronciumizotópos vizsgálatokkal megerősítették azt az utóbbi időszakban régészeti szakkörökben általános meggyőződést, hogy a Bell Beaker kultúra népei, kis csoportokban lassan, de szívósan terjesztették saját magas kultúrájukat a korabeli Európa jóval elmaradottabb népei között. Ez az idegen szóval megnevezett kultúra a mai Magyarország területéről, a Kárpát-medencéből indult ki, és folytatása volt a szintén innen kiindult vonaldíszes kerámia műveltségnek. Valamiért a kultúra elnevezése a magyar ismertetőikben is gyakran angol változatában került átvételre. Pedig így nem igazán világos, miről van szó.

A „bell” szó jelentése az angol nyelvben Ország László angol–magyar nagyszótára szerint: 1. harang, kisharang, csengő, 2. kehely, harang, tölcsér, kupola. A „beaker” jelentése: 1. serleg, széles szájú bögre, 2. csőrös pohár. Együtt a kettőt „harangserleg” vagy „harangkehely”-nek lehetne fordítani. Eszünkbe juthat a „kehely”-ről a Szent Kehely-monda, az angol hagyományban Szent Grál-monda, ami pedig minden bizonnyal szarmata eredetű, vagyis a szkíta-magyar kultúrkörhöz tartozó. Valóban, a szkíta eredetmonda Hérodotosznál fennmaradt változatában (Hérodotosz, i. e. 440/1989, IV. könyv, 5. fejezet) az ivócsésze a szkíták szent edénye. Régészeti tény, hogy a szkíta kultúrkört az ivócsészék, serlegek, harangedények, hun üstök évezredek át szívósan végigkísérik Eurázsia-szerte. Bakay Kornél a vaskori szkíta-szaka kultúra jellemzői között sorolja fel a szertartások edényeit, a csészéket, tükröket, rythonokat, üstöket (Bakay, 2005, 42.). A székelek kultikus ivópohara a Boldogasszony képével díszített áldozati pohár. Price és munkatársai (2004, 11.) pedig kereken kijelentik, hogy „a Bell Beaker periódust a különlegesen kialakított kerámiaedényekről nevezték el, valószínűleg ivócsészékről”. Ha a Bell Beaker kultúrában az ivócsésze kitüntetett, kultikus szerepet játszott, ahogy azt a régészeti tények mutatják, akkor ennek kultikus oka kellett legyen. Kultikus oka pedig akkor lehetett, ha a Bell Beaker nép a szkíták eredetmondájának ezzel a lényeges elemével rendelkezett. Ha a szkíta kultúra más jellemzőit is megtaláljuk a Bell Beaker népnél, akkor azt kell mondjuk, hogy a kiemelkedően magas tudású, az i. e. III. évezredben kiemelkedő szerepet játszott Bell Beaker nép szkíta volt. Ezzel a szkíta kultúra fennállásának időtartama jelentősen kitágul.

A Bronze Age Britain 2500–1000 B. C. Beaker people című honlapon (Conner, 2005) a következő fontos adatokat találjuk a harang alakú edények népéről (beaker folk): „Földművelők és íjászok voltak, kőből készült alkarvédőt viseltek karjuk védelmére, hogy az íj húrjának visszacsapódásától védjék karjukat. Ők voltak az első kovácsok Angliában, az első

Székelek áldozópohár
istennővel

réz-, arany- és bronzművesek. Sajátos fazekasságuk volt, ők készítették az első szöveteiket Britanniában. Ők vezették be az alkoholos italokat Britanniába, mégpedig egyfajta mézsört. Pásztorok voltak, hittek a túlvilági életben, csészéket és királyi kormánypálcákat (jogarokat) tettek a halottak mellé a sírba... *Kőköröket építettek.*" Bölcsesség Istene, ne hagyj el! Királyi jogarokat tettek a sírokba! De hát itt egy egész népről van szó? Miféle nép voltak ők? Talán mind királyok voltak? Királyokból álló nép? A mai fülnek ez már felettébb szokatlanul hangzik. Pedig ismer királyi népet a történelem – igaz, csak egyet: a királyi szkíták népét. És kik ittak mézsört? Bakay Kornél (Szász–Bakay, 1994, XV.) megemlíti a hun „medosz” (mézsör) szót, vagyis a hunok ismerték a mézsört. Johann Dietz, a brandenburgi csapatokkal érkezett orvos, Buda várának törökök alóli felszabadításáról írt visszaemlékezéseiben azt írja, a katonák jó hangulatát csak a magyar újbor és a mézsör tartotta fenn.

Azt már jeleztük fentebb, hogy a fémművesség, a földművelés a Kárpát-medencéből indult ki. Ruházati ipart, fejlett textilkészítéssel gyártott ruhákat pedig már a szintén az uráli népekhez tartozó, 28 000 éves sungiri leletnél találtak (Pettitt, Bader, 2000). Íjász népeket keresve szintén először a szkíta-hun magyarság jön szóba. Vessük most még egyszer össze a serleges kultúra jellegzetességeit a szkíta kultúráéval! Bakay Kornél (2005, 42.) a szkíta-szaka kultúra legfontosabb ismertetőjegyei közé vette fel a rituális edények: csészék, tükrök,

A 74,5 cm magas
berlini aransüveg

A 29,6 cm magas
schifferstadti aransüveg

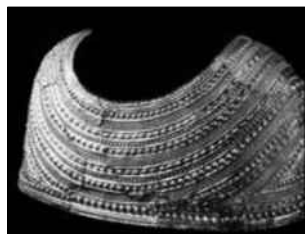
ivókürtök, üstök jelenlétét. Eddig tehát, úgy tűnik, a serleges kultúra fő ismertetőjegyei egybeesnek a szkíta-magyar kultúra jellegzetességeivel.

McKenna (2005) Stonehenge építőiről, a Bell Beaker népről így ír: „I. e. 2500 körül új nép érkezett Britanniába... valószínűleg közép-ázsiai eredetűek... az Alpokon át érkeztek... megjelenésük: *ragyogó, hosszú köpenyt* viseltek a *bő ujjas ing* felett... borotválkoztak, és *nehéz arany ékszerekkel* díszítették magukat... Fegyverük a *nagy íj* (amely földre állítva olyan nagy, mint maga az íjász)... rőzséből és vályogból *zsúpfedeles, szalmatető*s, méhkaptár alakú házakat építettek, lovakal szántottak, *szarvasra* vadásztak, disznókat, kacsát, libát és szürkemarhát tenyésztettek. Árpát és tönkölyt termesztettek... sokakat közülük harang alakú *ivócsészékkel* temettek el, ezekről a régészek őket »a harang alakú edények népének« nevezik.” (A képeken a Bell Beaker kultúrához köthető *aranysüvegek és arany mágusmellvért*.) Nem csoda, hogy a nyugat-európaiaknak a mai napig olyan egzotikusan hatnak a Bell Beaker kultúra jellegzetességei. Számunkra, magyarok számára azonban annál ismerősebb, és még ismerősebb volt ezer évvel ezelőtt a pazar, ragyogó megjelenés, a hosszú köpeny, bő ujjas ing, az arany ékszerek, a nagy íj, a zsúpfedeles, szalmatető s rőzse- és vályogház, a ló, a szarvasra vadászás, a szürkemarha, a tönköly, a kultikus ivócsésze.

McKenna folytatja: „Az i. e. II. évezred vége felé a papok Közép-Európában magas arany fejdíszet viseltek, ami úgy nézett ki, mint a klasszikus »varázsló-süveg« fémváltozata. Egy ilyen darabon a Nap és a Hold Meton-ciklusának térképét tüntették fel, jóval azon görög tudósok előtt, akiknek a Meton-ciklus felfedezését ma tulajdonítják. Walesben is találtak egy kb. 30 cm magas arany süveget ugyanebből a korból. *Senki sem tudja megmagyarázni, melyik népcsoporthoz tartoztak ezek a tárgyak* [a szerzők kiemelése]. A tárgyak megmunkálása azonban túl finom ahhoz, hogy trójai eredetű lehessen, és valószínűleg a Kaukázusban élő mágusokhoz tartoztak.”

A Kaukázus évezredeken át a szkíta fémmegmunkálás központja volt. A koreabeli kaukázusi szkíta kultúra mai hivatalos neve preszkíta „majkop kultúra” (Maicop culture) (lásd 21. oldal), kora i. e. 3000 körüli. A kaukázusi aranyművesség már ekkor a későbbi és gyakran a legmagasabb művészi színvonalúnak minősített görög aranyművesség színvonalán állt, és a két-három ezer évvel későbbi görög aranyművességről bebizonyosodott, hogy jórészt ennek a szkíta aranyművességnek az átvétele.

Gondoljuk meg, milyen feladatot is jelentett egy olyan hatalmas építmény, mint egy kőkör megépítése az időszámításunk előtti évezredekben. A Polgár-Csőszhalmi öt körárok földmunkái 30 000 köbméter föld kiemelését igényelték (Raczky és munkatársai, 1994), azaz mintegy 30 000 munkaórát. Stonehenge több mint 100 darab, 25-60 tonnás kővének helyszínre szállítása több mint egymillió munkaórát, a kövek megmunkálása kb. 20 millió munkaórát igényelt.

Arany mágus-mellvért, a mágusok aranysüvegének kiegészítője

nyelt. Egy ilyen feladat ma is rendkívüli mérnöki tudást, szervezőképességet igényel. Az egyiptomi piramisok építéséről úgy gondolják, rabszolgák százezreit kényszerítették éveken át a munkára. Polgár-Csőszhalom és Stonehenge építésénél erről szó sem lehet. Stonehenge építése során valószínűleg egy-egy irányító személyről és néhány tucat – néhány száz – munkásról lehet szó. Ez pedig azt jelzi, hogy a munkások nem rabszolgaként, hanem a munka értelméért dolgoztak, mai szóval: társadalmi munkában. A társadalmi munka a mai társadalmakban alig játszik szerepet, hiszen a közösségi összetartozás érzése olyan alacsony mértékű, hogy ilyen méretű önkéntes munka évszázadok, évezredek óta nem jöhet szóba. Stonehenge, Polgár-Csőszhalom, a megalit építkezés korában ezek szerint mai szemmel nézve hihetetlenül nagy mértékű társadalmi bizalom élt világszerte a mágusok iránt. Ennek alapja feltevésünk szerint csakis az emberiség akkor még megőrzött közösségi emlékezete lehetett. Az emberiség valós történelmének ismerete a mágusok kiemelkedő szerepének ismeretét is jelentette. Mivel minden társadalom végső hajtóereje a társadalmi tőke, a társadalmi bizalom (pl. ha nem bízánk abban sem, hogy a hónap végén megkapjuk a fizetésünket, kevesen járnának be dolgozni), ezért a kőkori-rézkori-bronzkori-vaskori társadalmak társadalmi tőkében sokkal gazdagabbak, mint a modernnek, amelyeket nemcsak őstörténelmüktől, hanem összetartozás-tudatuktól, emberi sorsuk iránti együttérzésük jó részétől is megfosztottak a gyakran 180 fokos történelmi fordulatok.

A társadalmi bizalom az együttműködés alapja, és az emberi együttműködés az, ami lehetővé teszi, hogy az emberiség messze meghaladja az egyéni teljesítményeket. Az emberi együttműködés sokkal jelentősebb, mint ahogy azt a mai köztudat felfogja. Valósággal új dimenziót nyit meg. Az összehangolt emberi tevékenység az egyéni teljesítmények olyan meghatározására képes, mint az a távcső, amelyet sok millió kis, gyenge tükörből állítanak össze. Az óriás távcsővel a Világegyetem mélyéig el lehet látni, szabad szemmel, egyéni teljesítménnyel legfeljebb hatezer csillagot láthatunk. Az együttműködő, együttérző emberiség olyan, mint egy kozmikus lelki-szellemi távcső, amelyik lehetővé teszi a valóságnak megfelelő megismerést és cselekvést.

A kőkori-rézkori-bronzkori-vaskori hatalmas építmények a kőkori-rézkori-bronzkori-vaskori emberben élő rendkívüli erősségű érzésekről, az emberi sorsközösség iránti rendkívüli erejű elkötelezettségről is tanúskodnak.

2. összefoglalás

A Stonehenge-t építő Bell Beaker nép

- a Kárpát-medencéből ered,
- mágusokból áll,
- akik királyi kormánypálcákat (jogarokat) hordoztak,

- kiemelkedően fejlett íjászok voltak,
- az ivócsésze kultusza volt a jellemzőjük,
- ők voltak az első réz-, arany- és bronzművesek,
- az első szövetek készítői,
- hittek a túlvilági életben,
- kőköroket építettek,
- ragyogó, hosszú köpenyt,
- nehéz arany ékszereket,
- arany süveget és mellődszt viseltek
- a bő ujjas ing felett,
- zsúpfedeles, szalmatető házakat építettek,
- a férfiak sírjába rézkést tettek, ahogy a Kárpát-medencében.

1. 2. 10. Királyi mágus-csillagászok aransüvegei

A The Telegraph 2002. március 17-i számában jelent meg Paterson (2002) cikke az ősi varázslók titokzatos *aransüvegeiről*. Azzal a megállapítással kezdi ismertetőjét, hogy a varázslók valóban magas, csúcsos süveget viseltek – de nem azt a gyűrött ruhából készült fajtát, amit Harry Potter szereplői, vagy Gandalf és Merlin. A *szkíta csúcsos süveg* a lánglelkűség, a lángeszűség jelképe, azért csúcsos, mert a láng és a naptevékenység „lángjai” (a napkitörések jellegzetes képződményei a sisak alakú képződmények, angol szakszóval „helmet structures”) csúcsosak. Ezért és így tartozik össze a *Nap-tisztelet* a *tűztisztelettel*, a *tűztisztelet* a *mágikus gondolkodással*, a *mágikus világgéppel*, a magyar világlátás legmélyebb alapjaival (lásd erről III. fejezetünket). Felső képünk az i. e. II. évezredben a Tarim-medencében, a mai Takla-Makán sivatag területén egykor élt, i. e. 2000-ből származó szaka (közép-ázsiai szkíta) férfi ruházatát ábrázolja, ahogyan azt Kolkum Kamberi, a Natural History Museum of Los Angeles County tudományos tanácsadója, a University of Pennsylvania vendégprofesszora rekonstruálta. Alsó képünk a szentpétervári Ermitázs Múzeumból való, az i. e. IV. században élt szkíta harcos arany (!) ruházatát mutatja.

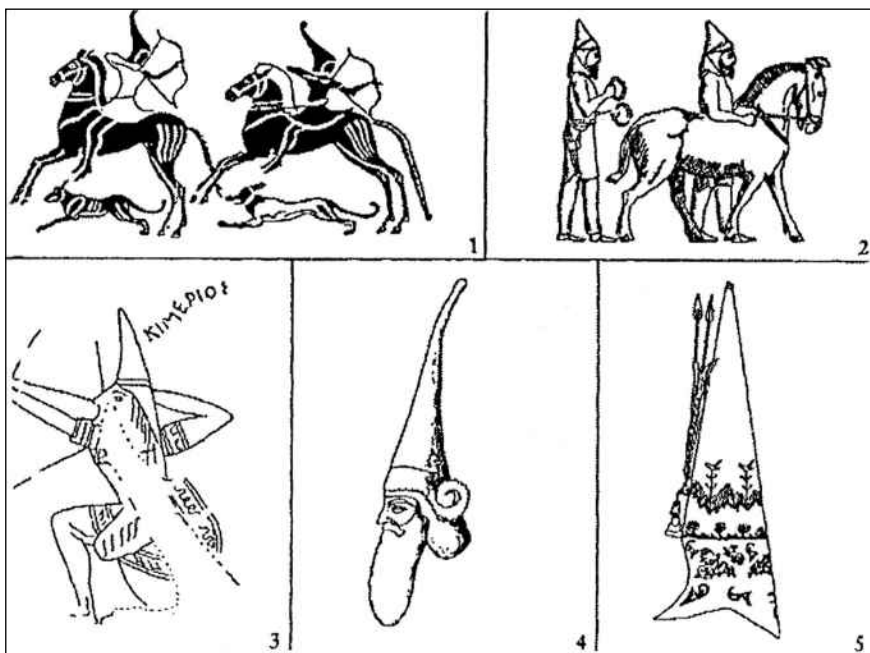
Szaka-szkíta arany harcos

A szkíta süveg

A szkíta-magyarság jellegzetes viselete a *pontszerű hegyben végződő fejviselet*. Nem tudni, mikor alakult ki ez a jellegzetes fejviselet, de az ábrázolásokból úgy tűnik, hogy lángot képvisel az *ívelt, összefutó csúcsban végződő, ég felé csúcsosodó sapka*. Ha így van, akkor nem egyszerű szeszélyről, hóbortról van szó, mint manapság, hanem egy, a magyarság alapkultúrájához tartozó képzet kifejezéséről: a lánglelkűségről, a fejben lakozó láng-erő, az ész, a lélektűz kinyilvánításáról. A láng jellegzetes alakja ugyanis szintén összefutó ívekben kicsúcsosodó alakzat. Értelmezésünk tárgyi bizonyítéka, hogy a csúcsos fejviselet az i. e. V. évezredben már léte-

Kun süveg. A hun süveg mása

Kimmer és hun süvegek. Figyeljük meg az 5. süveg jellegzetes szaka-szkíta fejdíszeit

zett a Kárpát-medencében, hiszen a Vinca-Tordos kultúrából fennmaradt egy ilyen fejviseletű kőszobor. A csúcsos főveg eszerint több mint hétezer éves múltra tekinthet vissza, és értelmezésünkben a lánnglelkű magyarság kultúrájának megnyilvánulása. Csúcsos főveget találtak az észak-kínai Tarim-medence i. e. II–I. évezredéből származó világhírű múmiasíros temetőjében, europid embertani jegyekkel bíró férfin is. Az időszámításunk előtti évezredekben származó szkíta aranykincsen jól láthatók a jellegzetes szkíta csúcsos fejedők. Jellegzetes szkíta csúcsos főveget viseltek a méd mágusok éppúgy, mint a szkíták, a hunok, a magyar lovasok (lásd az aquileai dóm falát díszítő magyar lovasábrázolást, Gyórfy–Villám, 2004, 25.) és a magyar betlehemesek egészen a legutóbbi időig. A kimmerek és a hunok csúcsos süvegei a szkíta hegyes süvegek közé tartoznak. A jellegzetes szkíta süveget viselték az Árpád-korabeli magyarok is, amely szemmel láthatólag hasonlít a népvándorlás korabeli turáni férfi viseletére

Pártus viselet
az i. sz. III. századból

Szkíta süveg

Paterson (2002) varázslóknak nevezi az aransüvegek viselőit, hiszen nem tudja, hogy valójában szkíta mágusokról van szó. E „varázslók” olyan csillagászati jelképeket ábrázoltak az aransüvegeken, amelyek segítségével következtetni tudtak a Nap és a csillagok várható pályáira. Erre a következtetésre jutottak német régészek és történészek, akik azt állítják, megoldották a rejtélyt, amit ilyen különös, csodaszép, aranyból készült, kúp alakú tárgyak sorozata jelentett, amelyek Európa-szerte bronzkorszaki lelőhelyeken kerültek elő. Négy ilyen, különleges munkaigénnyel díszített süveget találtak Svájcban, Németországban és Franciaországban az elmúlt 167 évben. Ezek eredeti célja meghökkentően megfejtethetetlennek bizonyult évtizedeken át. Néhányan úgy vélekedtek, hogy hadi viseletről van szó, mások szertartásos vázáknak vélték őket. A harmadik elmélet volt a legelterjedtebb: eszerint az aransüvegek díszek voltak csupán, amelyeket fapóznák tetejére helyeztek, és bronzkori kultikus helyeket vettek körbe velük. Újabban azonban a berlini Elő- és Korai Történelem Múzeumának történészei azt állítják, csaknem bizonyos, hogy ezeket a rejtélyes aransüvegeket eredetileg bronzkori szentélyekben tartott szertartásokon fejdíszként viselték. Az aransüvegek viselőit „király-papoknak” nevezték, és természetfeletti képességeket tulajdonítottak nekik, mert képesek voltak megmondani a vetés, ültetés és aratás megfelelő időpontjait. „Úgy tekintették őket, mint az Idő Urait, akik számára hozzáférhető az isteni tudás, ami képessé tette őket a jövőbe látásra” – állítja Wilfried Menghin (2003), a Berlini Történelem-előtti Idők Múzeuma igazgatója, aki részletes vizsgálatokat végzett a Svájcban talált 3000 éves 88,5 cm magas aransüvegen, amelyet 1995-ben találtak meg, és amely a következő évben a Berlini Múzeum tulajdonába került. Menghin és munkatársai felfedezték, hogy az aransüvegen található 1739 darab Nap- és félholdjelkép egy tudományos kódot alkot, amely majdnem teljesen pontosan a Meton-ciklushoz kapcsolódik, amit Meton görög tudós i. e. 432-ben, azaz mintegy 500 évvel az aransüveg készítése után fedezett fel. Ez az értelmezés megmagyarázza, mi a kapcsolat a holdévek és a napévek között.

„Az aransüveg jelképei logaritmikus táblát alkotnak, amely lehetővé teszi a Nap és a Hold mozgásának előzetes kiszámolását” – állítja Menghin. Ez pedig azt jelzi, hogy ezek a bronzkorban élő emberek már képesek voltak *csillagászati* tapasztalataikat hosszú távon felhalmozni és a valóságnak megfelelő elméleti modell alapján összesíteni. Ez a felfedezés gyökeresen megváltoztatja az európai bronzkorról kialakult képet, amelyben a lakosság túlnyomó része kezdetleges földművelésből élt, füstös kunyhókban tengődve, csak a legalapvetőbb eszközökkel rendelkezve. Az alacsony műveltségi szinten élő lakosság mellett élt egy annál sokkal magasabban fejlett műveltséggel rendelkező réteg, amely a Kárpát-medencéből rajzott ki, kis csoportokban, királyi felségjelvényekkel, csodálatos ruhákban, arany fejdíszekben, olyan fejlett tudással bírva, ami sok tekintetben meghaladta a későbbi görögök és a mai kultúra fejlettségi színvonalát is.

Találtak egy másik aransüveget is, nem messze Schifferstadt városától, 1835-ben, amelyhez állszíj csatlakozott. Ez az aransüveg még korábbi, i. e. 1300-ból való, ezt is Nap- és Holdjelképek díszítik.

Más német régészek rámutattak, hogy az aransüveges király-papok egész Európában felbukkantak. Sabine Gerloff, az Erlangeni Egyetem régészprofesszora bizonyítékokat talált arra, hogy öt hasonló aransüveget ástak ki tőzégbányászok Írországbán a XVII. és a XVIII. században. Ezeket a tárgyakat akkoriban „vázák”-ként emlegették, és nyomuk veszett. Gerloff eredményei szerint majdnem teljesen bizonyos, hogy ezeket is bronzkori király-papok viselték. Gerloff abban is biztos, hogy a vert aranyból készült bronzkori aransüveg – az „öntött aranykalap”, amit Wales-ben fedeztek fel 1831-ben – a király-papok ünnepi ruhájának része volt.

Andrew Fitzpatrick, a Wessex Archeology munkatársa úgy foglalta össze (Fitzpatrick, 2005) a régészek véleményét, hogy a Stonehenge kőkörének épülésekor (i. e. 2300 körül) a korabeli és helybeli társadalomban nem mutatkozott rétegződés. Éppen ezért az Íjász király és társainak megjelenése először mutatta, hogy egyes személyek, esetleg családok – magasan kiemelkedő szintet, nemességet képviseltek. Ez a különös nemesség szoros kapcsolatokat ápolit Közép-Európával, a Kárpát-medencével. *Az egész Európát átfogó bronzkori nemesség a Kárpát-medencéből származott.* Érdemes ebben az összefüggésben megjegyezni, hogy az aranyművesség a bronzkor folyamán különösen magas színvonalat ért el a Kárpát-medencében. Erdélyben, a Tisza-vidéken, majd a Dunántúlon alakultak ki jelentős aranyművesműhelyek (Szatmári Ildikó, 2002, 47.).

Hasonló következtetéseket vont le már korábban Euan McKie 1977-ben az *A megalitok építői (The Megalith Builders, Oxford)* című könyvében. „A magas szintű geometriai tudás felfedezése 2000 évvel az ókori görögök előtt, és az ezzel párosult technikai tudás és tervezés... ami egy Britanniában ismeretlen mértékűséget alkalmazó rendszerre épül... arra a következtetésre vezet,

Díszített arany lemezkorong csüngők. Szarvaszó, i. e. XII. század

hogy létezett egy bölcs emberekből álló osztály, amelynek tagjai templomokat és szentélyeket terveztek saját szándékaiknak megfelelően. Ezek a bizonyítékok azt is jelezhetik, hogy ez az osztály egy magasán képzett nemzeti csoport volt, nem pedig szórványosan jelentkező kezdetleges sámánok csapata. Ha ez beigazolódik, felmerül, hogy hogyan képezték ennek az osztálynak a tagjait, és erre egy lehetséges válasz – valahol a kőkori népesség egyik fő központjában, ahol a legfinomabban kimunkált ilyen építmények épültek... Létezett egy rendkívül kifinomult tudással bíró papi osztály már az i. e. III. évezredben.”

1. 2. 11. Királyi mágus a germán és a skandináv mitológiában

A germán mitológia panteonjában az isteneket soha nem gondolták többnek, mint különleges, magasabb szintű képességekkel rendelkező embereknek. Ezért az emberekhez hasonlóan isteneik is halandóak, sőt a szerencse forrásának is ki vannak téve (Tonnelat, 1985, 252.). A teuton mitológiában, különösen a germánok őseinél, az időszámításunk szerinti II. században, mint ahogy Tacitus a germánok szokásairól írva megállapítja, a legfőbb isten, Woden kultusza minden másnál erősebb. Atila korában, amikor az angolok és szászok előzönlöttek Nagy-Britanniát, Wodenhez fohászokdtak, Wodent tekintették királyaik őseinek. Az angolban a hét negyedik napja Woden nevet viseli (Wednesday). Woden neve a skandinávok őseinél Odin. Kezdetben Odint hosszú köpenyű, széles karimájú, kalapos lovasnak ismerték. Woden uralkodásának legfőbb eszköze a mágikus eljárásokban állt. Ennek jellemzője volt, hogy nemcsak a földi emberek élete iránt érdeklődött, hanem a szélesebb világegyetem iránt is, amelyet gyakran „másvilágnak” fogtak fel. A germánok körében létezett egy ősi királyi kaszt, amely elsősorban harci tevékenységgel foglalkozott. Woden „samanisztikus” eredetét gyakran hangsúlyozták. Ahelyett, hogy maga is részt vett volna a harcokban, mágikusan avatkozott be a küzdelembe, pánikot keltve.

Az északi hagyományban Odintról fennmaradt, hogy szerette magát versekben kifejezni. Ő *rendelte el a társadalom alapvető törvényeit*. Ő tartotta a kapcsolatot a halott harcosok lelkével. *Odin öltözéke rendkívül figyelemreméltó: fénylő mellvértet és arany sisakot viselt* (Tonnelat, 1985, 254.). Ha rápillantunk a 30–31. oldal ábráira, amelyeken az i. e. II. évezred királyi mágusainak arany süvegeit és arany mellvértjét látjuk, figyelemre méltó észrevételt tehetünk. *Az i. e. II. évezred királyi mágusainak öltözéke éppen olyan, amilyennek Odin öltözékét leírják!* Széles karimájú arany „sisak”, csak éppen nem harci sisak, hanem mágussüveg. A mellvért pedig azért fénylő, mert aranyból készült. Odin mítosza kezd valóságos kereteket kapni. Úgy tűnik, alapos érvek mutatják, hogy *Odin szkíta mágus volt*. Ezt alátámasztja az is, hogy Szkítiából terjedt el az Indiában asvamedha szertartás néven ismertté vált királyi lóáldozat, és a szkíta Odin vitte el Skandináviába (Metcalf, 1982, 32.).

1. 2. 12. *Gót hagyomány a hun varázslónőkről*

Jordanes *Getica A gótok eredete és tettei* című művében fennmaradt, hogy amikor Filimer, a gótok királya bevonult *Scythia* földjére, ott *varázslónőket* talált (2005, 66–67.). Elnevezte őket *haliorunnáknak*. Jordanes régi hagyományra hivatkozva hozzáteszi, hogy ezektől a *haliorunnáktól* származnak a hunok. Egyikünk (Grandpierre, 1997 b, 45.) kimutatta, hogy kétségkívül idegen ajkakon eltorzult névalakról van szó. Az óskandináv mondák *heliorunnáknak* nevezik ezeket a hun varázslónőket. A „*heliorunna*” szó szóösszetételből származik. Első eleme, a „*helio*” félreérthetetlenül a Napra, a Napistenre, Héltre, Élre utal. A Hél, Él világszó voltát jelzi, hogy a Napról nevezték el a „*hélium*” kémiai elemet, az ókori Hellasz (Hél országa), Helena (Hél-ana), Heliopolisz (a Napisten városa), Helikon (a Napisten hegye), Helgoland (Hél országa), heliotropizmus (a növények azon tulajdonsága, hogy a fényforrás felé fordulnak), heliocentrikus világszemlélet (amely a Napot tekinti a kozmikus rendszer középpontjának) stb. A név második fele, a „*runna*” (a germán „*rovás*” szó) kétségkívül rovásra, azaz írástudásra utal. A *heliorunnák* tehát valójában Napisten-tisztelő, írástudó hun mágusnők voltak, az *aranykori Nap-vallás szent nőmágusai*. (Grandpierre, 1997b, 45.)

3. összefoglalás

- a mágusok aranysüvegeket és arany mellvértet viseltek
- Odin, a germán kultúra főistene aranysisakot és fénylő mellvértet viselt
- Odin valóságos személy, különlegesen magas tudású halandó volt
- Odin rendelte el a társadalom törvényeit
- Odin szkíta mágus volt
- a gótok kapcsolatban álltak a hun mágusnőkkel
- a hun mágusnőket a gótok *heliorunnáknak* nevezték
- a hun mágusnők az *aranykori Nap-vallás szent nőmágusai* voltak.

Rövid összefoglalás

Az i. e. VI. évezredtől kezdve a vonaldíszes kerámia népének kis csoportjai (főként nők) vitték szét Európába a magas szintű tudást és műveltséget. Az i. e. III. évezred Európájában a Bell Beaker nép kis csoportjai gondoskodtak a magas műveltség terjesztéséről. Az i. e. II. és I. évezredben a királyi mágusok nyomaira bukkanunk Európa-szerte. Felbukkantak a hun mágusnők is, vélhetően az i. e. I., ill. i. sz. I. évezredben. Legalább ötezer éven át következetes folytonosságban mágusnők és mágusok tevékenysége emelte fel a korabeli Európa műveltségi szintjét. Ahelyett, hogy a magasabb tudást a környező országok gyarmatosítására használták volna fel, ahogy az az újabb évezredekben általános, fordítva, a környező népek tudásszintjének emelésére fordították életüket. Ők voltak a törvényalkotók, a társadalom megszervezői, a műveltség átadói. Az i. e. VI. évezred Kárpát-medencei népessége és a hun mágusnők között közvetlen kapcsolatot találtunk. Megítélésünk szerint ennek a kapcsolatnak, amely egész Európa történelmét több mint ötezer éven át alapvetően meghatározta, jelentős szerepe kell legyen a hunok világának és Atilla tetteinek megértésében.

Az ismertetett felfedezések (röviden: 1., 2. és 3. összefoglalás) egész eddigi világgépünk gyökeres ártértékelését teszik szükségessé. A régészeti feltárások eredményei ugyanis kísértetiesen egybevágnak az ókori történészek feljegyzéseivel az ókor kimagaslóan legmagasabb tudással bíró, külön tudós osztályt alkotó törzséről: a mágusokról.

11. Kulturális folytonosság a Kárpát-medencében és rokon területein az őskortól napjainkig

11. 1. Elsődleges, alapvető kultúrajellemzők: azonos világkép és eredetmonda, népi összetartozás-tudat, önazonosság-tudat

A kulturális folytonosság alapvető jellemzői azok, amelyek azonos alapvető értékeket, egyetemes, népi és kulturális elkötelezettségeket hordoznak. Léteznek egyetemes emberi értékek, amelyeket azonban nem tart tiszteletben minden társadalom. Ezek az egyetemes emberi értékek emiatt alkalmasak lehetnek egy-egy kultúra, társadalom megkülönböztetésére. Másrészt léteznek az összetartozás-tudatnak az emberiségnél szűkebb osztályai, és a népi, kulturális összetartozás ide tartozik. Az egyetemes emberi összetartozás az adott társadalom egyetemes életszemléletéből, tehát világképéből fakad. A közvetlenebb, népi összetartozás elsődleges forrása a népi eredetmonda, a sorsközösség tudata, a közös történelem tudata, a közös nyelv. A mai népeknél eredetmonda vagy nem ismeretes, vagy csak olyan mitológikus formában, amelynek az utóbbi időkben nem tulajdonítanak hitelt.

Ha létezett valamikor egyetemes emberi összetartozás, az egész emberiségre vagy legalábbis az emberiség jelentős részére kiterjedő összetartozás-tudat, annak erősségét ma már nehezen tudjuk megítélni, mert szinte semmit sem tudunk erről. Mégis nyomára bukkantunk, hogy létezett ilyen, és az összetartozás mai szemmel nézve hihetetlenül erős volt. Az emberiség összetartozásának változása, az összetartozás esetleges gyengülése és felbomlása mindmáig nem is vizsgált jelenség. A könyvünkben bemutatandó érvek azonban azt mutatják, hogy ez az összetartozás legalábbis sok-sok ezer évet fog át, és néhány ezer évvel ezelőtt sokkal erősebb volt, mint ma.

Könyvünkben az emberiség ősi világgképének feltárására külön fejezetet szentelünk (III. fejezet). Vizsgáljuk meg most, a szkíta, illetve hun folytonosság milyen tényszerű bizonyítékokat mutat fel. Legelőször azt nézzük meg, miben áll a szkíta eredetmonda, és milyen néphagyományok és régészeti emlékek állnak kapcsolatban a szkíta eredetmondával.

11. 2. A szkíta eredetmonda

Hérodotosz (i. e. 440/1989, 266–7.) a szkíták által őrzött szkíta eredetmondát a következőképpen jegyezte fel. *„Földjükön, amely régen lakatlan volt, először egy Targitaosz nevű ember telepedett le. S azt mondják – én ugyan nem hiszem, de ők váltig állítják – , hogy ennek a Targitaosznak apja Zeusz, anyja pedig Borüszthenész folyó leánya volt. Ennek a Targitaosznak aztán három fia született, Lipoxaisz, Arpoxaisz és a legfiatalabb, Kolaxaisz.”* Vessük ezt össze a magyar Köles című népmesével, amely így kezdődik: *„Volt egy királynak három fia: az egyiket Árpának, a másikat Zabnak, a harmadikat Kölesnek hívták”* (Bíró, 1999, 7.). Érdekes még észben tartani, hogy a 'zab' szó az ógörögben 'likosz, lükosz' volt. Ha tehát a Lipoxaisz név a zab jelentésű likoszból hasonlóan képezhető Likoxaisz rontott változata, egyszerre mindhárom név megfejtéséhez jutunk. Hérodotosz így folytatja: *„Azt mondják, hogy az ő uralkodásuk idején aranytárgyak hullottak le az égből a szküthá földre: egy eke, egy járom, egy harci fejsze meg egy ivócsésze. Mikor meglátták őket, először a legidősebb fiú ment oda megszerezni, az aranytárgyak lángolni kezdtek. Elment hát, és a második lépett oda, de közeledtére ugyanez történt. Ezt a két fiút tehát az égő arany elüzte magától, de mikor a harmadik, a legfiatalabb testvér lépett oda, a tűz kialudt, ő pedig hazavitte az aranyat házába. Az idősebb testvérek aztán, megfontolva a dolgot, az egész királyságot átadták a legifjabbnak. A hagyomány szerint (...) a legifjabbnak utódai pedig a királyi szküthák. (...) A szent aranytárgyakat a királyok gondosan őrzik, és minden évben nagy engesztelő áldozattal járulnak elébük. A szküthák állítása szerint aki az ünnepen a szent aranykeincseket őrizve a szabad ég alatt elalszik, nem él tovább az esztendő végénél, s ezért annyi földet adnak neki, amekkorát egy nap alatt körül tud lovagolni. Minthogy az ország túlságosan nagy volt, Koloxaisz három részre osztotta fiai között, s az a rész lett a legnagyobb, ahol az aranyat őrzik.”*

Észrevételek a hérodotoszi szöveghez:

a) Hérodotosz a mondát élő szkíta szájhagyományból, néphagyományból merítette. Többször utal erre: *„Amint a szküthák maguk mondják”; „Így beszélnek a szküthák a maguk származásáról”; „azt mondják a szküthák”; „azt beszélnek”; „Így beszélnek a szküthák önmagukról”.*

b) Targitaosz, az őskirály isteni-félisteni eredetű, hiszen szülőapja maga a főisten (Zeusz), szülőanyja egy földet megtermékenyítő folyam, Borüszthenész leánya.

c) Rendkívüli jelentőségű körülmény, hogy Targitaosz a szkíták földjén a legelső ember, következőképpen ezt a földet az ő ivadécai népesítik be.

d) Az égből eredtek az emberiség legelső fémszerszámai. Kandra Kabos szerint: „Az első fegyverek, a nomád élet kezdetleges szerszámai az ó-vallásnak mindmeggannyi szent tárgyai, bűvös eszközei voltak, mert az égből származtak.” Ez a magyar ősvallási adat nem pusztán hiedelem, hanem az emberiség köztudatában immár elhomályosult tényről őrzi, azt a tényről, hogy az első fém-eszközöket az őskor embere égből hullott meteoritokból kovácsolta. Tehát valóban az égből eredtek az első fémek. A legkiválóbb hun vitézek kiérdemelték a legkiválóbb kardot, a meteorvasból készült kardot, s ez könnyedén átvágta a földön előállított, szennyezésektől, hibáktól nem mentes, kevésbé kemény kardokat. A régészet megerősíti a történelmi hagyományt. Az afanaszjevói kultúrában (i. e. 3500–2500) ugyanis ismerték a meteorvasat is. Ez pedig annál is érdekesebb, mert az afanaszjevói kultúra népe, a Nagy Szovjet Enciklopédia „afanaszjevói kultúra” szócikke szerint paleoeuropid volt, és nem mongoloid, mint a ma ott élő népek.

e) Az égből hullott aranykincsek, ha az égből hulltak, a földre érkezésük során felizzottak, tüzesek lettek. Tekintve, hogy az arany máskülönben nem képes égni, a szkíta eredetmonda aranytárgyainak égő mivolta alátámasztja a tárgyak és égi eredetük valóságos mivoltát.

f) Ha a szkíta eredetmondában szereplő tárgyak valóban léteztek, akkor a szkíta eredetmondának van történelmi alapja.

g) Ez a történelmi alap néphagyományainkban is fellelhető. Ennek alapján az is megállapítható, melyik földrajzi területhez köthető a monda. A kérdés csak az, a roppant szkíta ország melyik részéhez rögzíthetjük a leírt eseményeket. Ehhez segít bennünket Nagy János (1879, 39.) könyve: „Herodot előrebocsátott közleményeiből ránk nézve kiváló fontossággal megállapítható tény, hogy az ő korabeli szorosabb értelemben vett Scythia Erdély keleti részén a Maros és Olt folyók vidékén – a mai Székelyföldet is magába foglalta. Másik nem kevésbé figyelemre méltó körülmény, hogy a Herodot által az égből Scythia földjére lehullott aranyeke stb. s az ezekkel járó uralomról fenntartott scythia népregének világos emlékét találjuk a nép száján ma is élő udvarhelyszéki, szent-ábrahádi székely népregében, mely szerint hajdan a dákok a szkíták (hihetőség hunok) által azon helyről kiűzetvén, menekülésük alkalmával szentségeiket: az aranyekét és szarvasokat az Ing patak kútjába rejtették el.” (Lásd Orbán Balázs: *A Székelyföld lírája*, I. kötet, 120.)

h) A Targitaosz név első hangja, a t, gyakran zöngésebb, th hangzású. Felhangok nélkül a tiszta t hangot némelyik nép bajosan tudja kiejteni; levegő és szózörejekkel ez a hang jobbra th-nak hangzik. Ezt tökrözi a királynév jelölése is, némely esetben T-vel, máskor Th-val jelölik. Előfordul, hogy a szó eleji h – amely nehezen ejthető ki, nemritkán elmarad – mintegy hangrögzítésül a t hangot kapcsolja magához. Esetünkben feltehető tehát, hogy az eredeti szó kezdet a h hang volt, s így a név a 'har' szótaggal kezdődött. A zárótag, az -osz pedig nyilvánvalóan görög toldalék, s mint ilyen, elhagyható. A kikövetkezte-

tett eredeti névalak tehát betű szerint: Hargita (Grandpierre, 1990, 120.). Bakay (2005, 29.) megállapítása szerint a Targitaosz nevet általában vagy a meotiszi Tiriato szóból, vagy az iráni darga-tava (nagy hatalmú) eredeztetik, ám talán a mi Hargita szavunk is szóba jöhetne, annál is inkább, mert a név az avaroknál is ismert (Targitész avar követ személyében).

i) A szerencsét próbáló három királyfi közül a legidősebb próbál szerencsét először, sikertelenül, majd a következő, szintén sikertelenül, végül a legkisebb sikerrel jár – a magyar népmeséknek ez gyakori eleme.

j) A királyi szkíták az eredetmonda szövegösszefüggése szerint azért királyiak, mert ők őrzik az égből hullott tüzet (Prométheusz-monda) és az égből hullott aranytárgyakat. A heracleai Herodor i. e. 515 körül feljegyezte, hogy Prométheusz a szkíták királya volt (Télfy, 1863/2002, 4.). Az égből hullott égő aranykincsek pedig úgy függhetnek össze a királyi szkíták „királyi”-ságával, hogy a királyság eszméje is az égből szállott alá.

k) Engesztelő áldozatot az emberiség emlékezete óta kizárólag Istennek, a Mennyek Urának mutatnak be, senki másnak. Se fémnek, se tárgynak, bármilyen közbecsülésben álljon is. A tárgy jelkép lehet csak, Isten akaratának jelképe. Az áldozattal a szkíták kifejezték készségüket arra, hogy érvényt szereznek Napisten és a Napban megnyilvánuló egyetlen isten, a Világegyetem Istene akaratának. Ha ekét dobott le a szkítáknak, akkor földet fognak művelni. Erre utal a három királyfi neve: mindhármuk gabonafajta nevét viseli (zab, árpa, köles). A szkíták tehát eredetmondájuk szerint az emberiség első földművelő népe, a földművelés feltalálói.

l) Figyelemre méltó párhuzamot találunk a szkíta eredetmondával az indiai asvamedha (lóáldozat) szertartásában, amely a Rámájában és a Mahábháratában is szerepel, már a védikus időkben is gyakorolták, és így igen ősi múltra tekinthet vissza. Ezt a szertartást csak király végezhetette. Ennek egy része volt egy ló szabadon engedése. A lovat a király vagy képviselője követte egy éven át. Ha idegen királyok területére tévedt, az indiai királynak le kellett győznie. Ha minden útjába eső királyt sikerült legyőznie, megünnepelték, ha nem, elvesztette minden tekintélyét. A sikeres visszatérés után nagy ünnepségsorozatot rendeztek a téli napfordulón. A főpap a királyt és a királynőt a ló közelébe ültette, és egész éjjelen át a madarak röptét figyelték.

m) Figyelemre méltó párhuzamot találunk a szkíta eredetmonda és a püncösi királyság magyar intézménye között.

A mondabeli szkíta őskirály neve azonos a Székelyföld mitikus fennsíkjának nevével. A szkíta eredetmonda szerint tehát itt, Hargitán élt az első ember. Innen eredt a szkíta monda szerint az emberi élet.

Hogy milyen rendkívüli becsben tartották eredetmondájukat a szkíták, megíthetjük az alábbi tényekből.

11. 2. 1. Az arany eke és az égő eke hagyományja

Az arany eke a magyar regösénekekben is előfordul.

*„Adjon az Úristen ennek a gazdának
Hat kis ökröt, három bérest,
Az egyik béresnek arany ostornyelet,
A másik béresnek arany ekeszarvat,
A harmadik béresnek ezüst ekeszarvat,
Rét, ökör, régi törvény...”*

(Róheim, 1990, 223)

Egyik legnagyobb ünnepünket, a téli napforduló, karácsony ünnepét a szkíta eredetmondával átszőtt módon ünnepelték. Így például ezen a más népeknél gyakran Szaka (Sacaea) néven emlegetett ünnepen, amelyet szaka amazonok, tehát ismét csak magas műveltségű szkíta nők honosítottak meg i. e. 2000 előtt Babilonban (Walker, 1983, 877.), ekéket égettek. Sebestyén Gyula a regösökről írt könyvében (1902, 411.) egész fejezetet szentel az ekeünnepnek, amely a közép-ázsiai tatár népeknél éppúgy megtalálható, mint az angoloknál a „ploughmonday” ünnepben, a szlávoknál, az oláhoknál, a németeknél, és valószínűleg keleti eredetű. Sebestyén Gyula megemlíti könyvében (a 413. oldalon), hogy a Rajna vidékén régebben egész ekéket égettek meg akkor, amikor máshol az ősztendőt jelképező szalmabábokat égetik. Ebből eredhet a sok népnél fennmaradt karácsonyi tuskóégetés szokása. A karácsonyi tuskóégetés hagyományában egy hatalmas fatuskónak egész éjjelen át égnie kell karácsony ünnepén. A skandináv népeknél ennek a szokásnak a neve: yul, yule, ők erről is nevezték el karácsony ünnepét. Ez a karácsonyi törzsökégetés, írja Sebestyén Gyula, a keleti Nap-imádók újévi tűzáldozatának emlékeit rejti. Walsh (1925) könyve alátámasztja ezt, amikor benne ilyen feljegyzésre bukkanunk: „Egy régi babiloni mese egy örökzöld fáról szól, amely egy holt fatönkből ugrott elő. A halott fatönk a halott Nimródöt jelképezi, az új örökzöld fa pedig arról adott hírt, hogy Nimród új életre kelt Tammúzban (a termékenység, vagyis az Élet Istenében).” Sebestyén Gyula kapcsolatba hozza az ekeégetést a fatuskóégetéssel. Valóban, ha az egész ekét égetik, akkor az eke szarvai, mivel vékonyabbak, hamarabb leégnek, marad a fatuskó, s mivel az eke nagyméretű, képes egész éjjel égni, parázslani. A kérdés csak az: ha a tuskóégetés karácsonyi népszokása az ekeégetésből ered, honnan ered az ekeégetés szokása, és miért karácsonyi népszokás?

Sebestyén Gyula könyvében az ekével kapcsolatban megírja, hogy a karinthiai szlovének Perchta-napja (január 5–6.) német eredetű. Perchta Baba is szakasztott mása a német Percht vagy Berchtának. Berchta asszony az ófelnémet nyelvben mint Perahta még egy világító, ragyogó istennőt jelentett. Ami pedig azért is érdekes, mert a skandináv népeknél – ahogy a világ sok más népénél is – karácsony idején a *Fény Királynőjét* ünneplik, és azért is, mert *Boldogasszony* ábrázolásain érzékelhető, hogy minden porcikája fényt bocsát ki. Sebestyén megállapítja, hogy a germán Berchta ekéje kétségtelenül azonos azzal az ekével, amelyet a néme-

teknél egy hajóval vagy anélkül újévkor és húshagyókedden szoktak vontatni. Az ekevontatás népszokását ismerik Ausztrián és Németországon kívül Oroszországban, Dániában, Franciaországban és Belgiumban is. A XV–XVI. századi feljegyzések szerint az ekét végül vagy vízbe vontatták, vagy ünnepélyesen elégették (Sebestyén Gyula: *A regösök*, 219–221.).

A kérdés most már csak az, hogy ha az eke földművelésre, szántásra való, akkor miért égetik meg? Világos, hogy az eke eke mivolta a megégetést nem indokolja. A karácsonyi szalmabábuk megégetésére az ad okot, hogy karácsony ünnepe az óévet is búcsúztatja, és amikor az óévet kiszáradt fűvel, szalmával jelképezik, az óév letűnését a szalma elégetésével igyekeznek siettetni, jelképezni. De a tavalyi eke nem lehet az óév jelképe, mert nem kapcsolódik szorosabban az óévhez, mint a tavalyi ház vagy a tavalyi kapanyél, és tény, hogy nem létezik olyan karácsonyi népszokás, amelyben elégetnék a tavalyi házat vagy a tavalyi kapanyelet. Akkor pedig miért égetik meg az ekét? Úgy tűnik, csak akkor kapunk erre magyarázatot, ha a szkíta eredetmondáéhoz fordulunk, amelyben az égből aláhulló aranyeke ég. Az égből hullott égő arany mondájának lehet valós alapja, hiszen a földre hulló, röptükben kigyulladó meteorok valóban forró fémeket tartalmaznak. Erdély földje, benne Hargitával, aranyban különösen gazdag voltáról messze földön híres volt, és így előfordulhatott, hogy a meteor a föld alatti aranyrögöt is megolvasztotta. A még meleg, félig olvadt, de már kézbe vehető fémekből pedig egy magas kultúrájú nép könnyen számára különösen hasznos eszközöket készíthetett. Ezeknek az eszközöknek kulcsszerepük lehetett a szkíták néppé válásában, közösségi egységük fennmaradásában.

11. 2. 2. *A házi tűzhely kultusza*

A szibériai népeknél legalábbis a korai újkőkor (i. e. 6000–5000) óta a népi önazonosság kulcseleme a *házi tűzhely kultusza* (Jacobson, 1993, 212–213.). A családi tűzhely tüzét a nő őrizte *ősidők óta*, a nő gondoskodott arról, hogy a tűz egy pillanatra se aludjon ki.

11. 2. 3. *A tűz őrzése*

A tűz őrzése az emberiség egyik legősibb hagyománya. Ki tudja, mióta őrzi az ember a tüzet? Százezer évek óta vagy évmilliók óta? Ide, az ősi tűzhely köré összpontosul mindaz, ami az embert emberré tette. Aki a tűzhelyet őrzi, az életet őrzi. Nemcsak a földi, hanem az égi életet is, hiszen a tűz a Napból ered, a Napisten küldte le, a tűz maga a Napisten lobogó, örök eleven lelke. Ammianus Marcellinus (i. sz. IV. század – 1993, 338.) megírja, hogy a mágusok azt állítják – ha ugyan hinni lehet nekik –, hogy „*égből hullott tüzet is őriznek örökké égő serpenyőkben, és ebből egy kisebb darabot valaha állítólag az asiai királyok előtt*

vittek szerencsehozóként”. Az égből hullott tűz figyelemre méltóan egyezik a szkíta eredetmondában szereplő, égből aláhullott égő aranykincessel, és ez azt jelezheti, hogy a *mágusok osztálya szkíta eredetű intézmény*.

11. 2. 4. Az arany tisztelete

Az arany tisztelete évezredekken át végigkíséri a szkíta kultúrát. Az arany nem annyira önmagában érték a szkítáknál, mint inkább a Napisten, a Mindenség Istene akaratának hordozója. Az arany sárgás színe, fénye, nemessége, szépsége, ellenállása a korrózióknak mind olyan tulajdonságok, amelyek alkalmassá teszik a Napisten és a Mindenség Istene jelképezésére.

11. 2. 5. A tűz tisztelete

A tűz tisztelete legalábbis évezredekken át számtalan módon megnyilvánulva kíséri végig a szkíta kultúrát. A tűz tiszteletéhez kapcsolódik a láng tisztelete. Maga a tisztelet szó is a „tűz” szótövből eredhet. A jellegzetes szkíta süveg csúcsos, az égnék fut, mint a láng. A tűz, a láng tisztelete a lánglelkű és lángszívű élet, az örökké lobogó lélek tisztelete. A tüzet mágusok, illetve mágusnők őrizték (innen eredhet a tüzet őrző Vesta-szüzek intézménye az ókori Görögországban éppúgy, mint az örökké égő olimpiai láng eszméje).

11. 2. 6. Az ivócsészék kultusza

Már láttuk, hogy az i. e. III. évezred kiemelkedően magas kultúrájú, Közép-Európából kis csoportokban kivándorló népe, a Bell Beaker kultúra népe, az ivócsészék kultuszáról kapta nevét. Az ivócsészék kultusza az ókori Szkítia területén egészen a kunokig, az 1200-as évekig megmaradt.

11. 2. 7. A harci bárdok kultusza

A harci bárdok kultusza régészetileg éppúgy igazolható, mint az ivócsészéké. Létezik egy olyan kultúra is, amit a csatabárdokról neveztek el (csatabárdok kultúrája, Battle Axe culture, más elnevezésben Corded Ware culture). Különös egyezés, főként ha a szkíta eredetmondával vetjük össze, hogy a csatabárdok kultúrája a harangedények kultúrájának testvérkultúrája, másik változata (Heyd, Bertemes, 2002). Mindkettő a Kárpát-medencéből indult és terjedt szét Európában, nagyjából hasonló időszakban. A félreértések elkerülésére meg kell jegyezni,

hogy ezek a csatabárdok nem harci célokat szolgáltak – ebben a korszakban hatástalan fegyverek lettek volna –, ehelyett kultikus célokat szolgáltak, egyfajta státusszimbólumok voltak (Corded Ware culture, 2006). Ez a tény ismét a „csatabárdok” és a szkíta eredetmonda kapcsolatára irányítja a figyelmet.

A szkíta kultúra egységének fenntartásáról gondoskodás elsősorban a magas kultúra letéteményesei, a mágusok osztályának hivatása volt. A szkíták társadalomszemlélete annyira érett volt, hogy felismerték a társadalomalkotás kulcskérdését. *Nincs egészséges társadalom olyan osztály nélkül, amelynek az a hivatása, hogy gondoskodik a társadalom felemeléséről.* Ahhoz, hogy egy társadalmi osztály képes legyen a társadalmat felemelni, előbbre vinni, ennek az osztálynak folyamatosan képeznie kell magát a tudományokban, művészetekben, társadalomismeretben. A történelem tényei azt mutatják, hogy ma ugyan (legalábbis mint nyilvános társadalmi szereplő) nem létezik, de pár ezer éve még létezett ilyen osztály: ez volt a mágusok osztálya. Ahogy láttuk, Odin szkíta mágus adta meg a germán társadalom törvényeit. A mágusokról szóló fejezetünkben (III. fejezet) további érveket fogunk bemutatni a szkíta mágusok alapvető társadalomalkotó szerepére vonatkozóan. *A szkíta társadalom egyik alapvető jellemzője tehát a mágusok osztályának megléte.*

A mágusokon belül elsősorban a nők szerepe volt kiemelkedő. Ennek több oka is van. Először is, a szkíta mágikus világgépben a legmagasabb, legvégső valóság, az Egy, a Világegyetem, nemcsak élő, hanem női természetű. Innen kapta a Természet a ma is ismert Természet Anya megnevezést. Természet Anya maga az Egy Isten, a legfelsőbb lény. Természet Anya másik neve: Boldogasszony. Boldogasszony az Élő Világegyetem emberi alakban. A nőtisztelet, az anyakultusz az ősi kozmogóniából eredt Szibériában, az évezredes szkíta kultúra klasszikus területén (Jacobson, 1993, 241.). A prebajkál újkőkorbán íjakkal és nyilakkal eltemetett női sírokat találtak. Ez pedig olyan társadalmi rendet jelez, amelyben a nő széles körű szerepet játszik. A nőközpontúság fejeződik ki a tűz istennőjének képzetében is. A tűzhely kultusza egy állat alakú női lényre, a Szarvas Istennőre utal, amely a klánidentitás hordozója (Jacobson, 1993, 213.). Érdemes megjegyezni, hogy például az angolban a Természet ma is nőnemű (she). Természet Anya képzete legalábbis több ezer évre nyúlik vissza.

A nőtisztelet másik forrása az élet tisztelete. Az élet a szkíta mágikus világgépben egybeforr a kozmikus valósággal. A Világegyetem él, és éppen élő mivolta adja végső lényegét. A Világegyetem létének végső alapja élő mivolta. Mindennek oka van, semmi sem történik ok nélkül. Minden, ami létezik, azért létezik, mert valamilyen folyamatok létrehozták. A folyamatok tehát a tárgyi létnél alapvetőbb létmódot jelentenek, és így az élet a létnél alapvetőbb valóság. Mivel természet szerint az emberi élet közvetlen forrása a nő, ezért az élet tisztelete szorosan összekapcsolódott a nőtisztelettel. A nők szervezetük révén eleve többet tudnak az életről, mint a férfiak. A nők szervezetében a magasabb, természeti értelem tevékenyebb, és ez a magasabb értelem az, ami kulcsszerepet játszik a mágikus világgépben.

A nőtisztelet harmadik forrása a tűztisztelet. Természet szerint a nő a családi tűzhely őrzője, és így ő tölti be a szkíta eredetmondából fakadó szerepet: a tűz őrzését. Néphagyományunkban szerepel a „háztűznézőbe menni” kifejezés, ami a lánykérésnek felel meg. Amikor a fiú meg akarja kérni kijelölt párja kezét, először el kell mennie megnézni, hogyan teljesíti a lány legfőbb szerepét, a családi tűz őrzését.

A nőtisztelet a történelemben a leghangsúlyosabban a szkítákhoz, a szarmatákhoz kötődik. A szakáknál, szarmatáknál és az iszedonoknál a nők státusa a férfiakéval egyenrangú volt (Davis-Kimball, 2001, 145.). A szarmatáknál a kultikus vezetők legtöbbször papnők vagy harcos papnők voltak (ugyanott). A szarmata temetkezésben a nők több és gazdagabb sírmelléklettel szerepelnek, mint a férfiak. Klaproth orosz akadémikus beszámol a kaukázusi magyarság maradványai között 1807–1808-ban megtett útjáról. Feljegyezte, hogy a Kuma folyó mentén gyakoriak a kőszobrok. A női szobrok fejdíszje különleges és kétszeresen egymásra épített, a férfiaké hegyes süveg. Valamennyi kőfigura a köldöke táján hosszúkás *ivócsészét* tart (Bendefy, 1941, 21.).

A szkíták nőtiszteletének figyelemre méltó jele, hogy amikor Cyrus, perzsa király mesés nagyságú hadával átkelt a boszporuszi tengerszoroson, egy nő, Tomyris, a szkíták királynője volt az, aki egy szálig elpusztította seregét (Ammianus Marcellinus, 1993, 333.).

Mindezen tények alapján megállapíthatjuk, hogy *a szkíta társadalom különleges jellemzője a nőtisztelet*. Mivel pedig a nőtisztelet az ősi anyajogú társadalom felfogását őrzi, ezért azt is kimondhatjuk, hogy a szkíta nép jellemzője az ősiség különlegesen erős őrzése.

A szkíta társadalmak alapvető jellemzője az ősök kultusza. Az ősök kultusza a mágikus lélekhitből ered. Amíg az indoeurópai népeknél a lélek halandó, és csak egy van belőle, a szkítáknál létezik egy szabadlélek, amely képes álmainkban és különleges tudatállapotainkban messze földekre, kozmikus távolságokba utazni és megismerni a Világegyetemet. A magyar hagyományban a Tejút a lelkek otthona (pl. a hun Csaba-monda szerint). Az ősök tisztelete fejeződik ki a temetkezési szokásokban is. A szkíták különlegesen hangsúlyos temetkezési helyei, pl. a kurgánok sokszor hatalmas hegyei az ősök különlegesen erős tiszteletét jelzik. Az ősök tiszteletének az adja kozmikus értelmét, hogy a csillagvilágba távozott őseink lelkén keresztül tarthatjuk fenn a lelegevenebb kapcsolatot a Világegyetem érzésvilágával. Őseink már ott élnek a csillagvilágban.

11. 3. Az első tudomány: a csillagászat

„A Világmindenség igazsága vezet a szellem igazságához.”
(Léon Brunschwigtól idézi
Paul Couderc: *A csillagászat története*. Gondolat, 1964, 8.)

Az emberiség legelső tudománya a csillagászat volt. Ezzel összefüggésben érdemes szem előtt tartani, hogy általános nézet szerint az emberiség első hivatásos csillagásza (zenészei, tudósai) a mágusok voltak. A csillagászat emlékei közül a legősibbek és legszembetűnőbbek közé tartoznak a kőkörök. Létrehozásukhoz sokszor tíz- és száztonnás köveket mozgattak el nagy távolságba, a célállomáshoz, ahol gyakran rendkívül fejlett technikával megmunkálták őket, és ezután építették fel belőlük a mindmáig alapvető rejtélyt képező kőszentélyeket. A kőkörök rendkívül figyelemreméltó tulajdonsága, hogy a Nap pályája szerinti tájolásuk, és magas szintű csillagászati ismeretek alapján épültek (Krupp, 1997). Így például Hoyle (1978, 51.) szerint Stonehenge építőinek tudásához képest az ókori Babilon tudományos teljesítményeit jelentéktelennek kell minősítenünk.

Az a népcsoport, az a kultúrkör, amelyik a kőköröket építette, minden bizonnyal az emberiség legfejlettebb kultúráját képviselte az időszámításunk előtti, több mint 5000 évet átfogó világkorszakban (i. e. ~5000-tól időszámításunk kezdetéig). Mai civilizációnk, a nyugati, keresztény-materialista, ezt a civilizációt váltotta fel. Ameddig nem ismerjük a mi kultúránkat megelőző kultúrát, addig barbárok vagyunk. Igaz, hogy a görög kultúra visszanyúlik az i. e. VII. századba, a sumér pedig az i. e. IV. évezredbe. Csakhogy ezek a szálak olyanok, mint a múltba futó patakok, amelyeket elnyel a sivatag. Hiszen nem adnak számot az alapvető tényről: a görög és a sumér kultúra csak egy-egy tartomány volt egy átfogó, Írországtól a Kárpát-medencén át Kínáig, délen Indiáig elérő kultúra óceánjában. Ez az óceán a modern kultúra legnagyobb fehér foltja, amely kiterjed az ókori görögöktől és suméroktól az emberré válásig terjedő évmilliókra. És ezt az óceánt nem ismerjük, ami annál különösebb, mert Európa első civilizációjáról van szó. A tény, hogy kultúránk nem ismeri elődjét, meghasonlást, kisiklást, drámát, tragédiát takar. Civilizációs léptékben miért nem emlékszünk közvetlen elődünkre? Mi az oka az emlékezetvesztésnek? Miféle célokat, érdekeket szolgált az őskori-óskori, 5000 évet átfogó magas kultúra nyomainak kirtása, emlékének elferdítése, meghamisítása? És fel lehet-e tární az évezredes kultúraeltüntetés után az őskori-óskori eurázsiai magas kultúra mibenlétét?

A kőkörök nemcsak magas szintű csillagászati, hanem egyben matematikai és társadalomszervezési feladatok sikeres megoldását tanúsítják. És még ennél is többet, hiszen magukban hordoznak egy olyan óriási, társadalmi méretű lelki-szellemi elkötelezettséget, amely messze meghaladja a modern, atomizálódott társadalmak emberének mindennapi képzeletét. Ennek a rendkívüli lelki-szellemi elkötelezettségnek csakis egy rendkívüli, természetközeli, a Természettel egybe-

forrott világbép lehet az alapja. A kőkörök Nap-szentélyek voltak, a Napisten közösségi tiszteletére emelt csillagászati-tudományos-vallási épületek. Nem építhették mások, mint olyan csillagászok, akik egyben papok is voltak. Az ókorban egyetlen ilyen társadalmi osztályt ismerünk: a mágusok osztályát. A kőköröket tehát csakis mágusok építhették. A mágusok pedig szkíta eredetűek. A kőköröket tehát csakis szkíták építhették. A szkíták minden jel szerint rendkívül magas szintű csillagászzal, matematikával, vallással és társadalomszervező képességgel rendelkeztek. A szkíta mágusok az ókor természettudósai voltak.

11. 4. Matematika a Kárpát-medencéből

Van der Waerden (1993), a matematika történetének egyik legkiválóbb kutatója felismerte, hogy a Han-korból (i. e. 200–i. sz. 220) származó kínai feljegyzés (*Kilenc fejezet a számolás művészetéről*) őrizte meg messze a legjobban azt a sok évezredes, ősi matematikai hagyományt, amelyből a babiloni, görög és az indiai is ered. Igaz, ma általános a vélemény, hogy a matematika az i. e. III. évezredben Babilonban és Egyiptomban egymástól függetlenül jött létre. Van der Waerden azonban kimutatja, hogy a matematikában az egyidejű, nagy horderejű felfedezések kivételnek számítanak, és általában egy jelentős tételt csak egyszer fedeznek fel. Így a Püthagorasz-tételt is valószínűleg egy helyen fedezték fel, több mint 5000 éve, valószínűleg a Kárpát-medencében, a Bell Beaker nép által, és innen terjedt el az ókor nagy magas kultúráiba. Közép-Európából éppen az i. e. 2500 után terjedt el a matematikai tudomány Nagy-Britanniába, a Közel-Keletre, Indiába és Kínába (Van der Waerden, 1983, Introduction). Mivel pedig a Bell Beaker népet azonosítani tudtuk a szkítákkal, arra a felismerésre kell jutnunk, hogy *a szkítákhoz fűződik a matematika tudományának megszületése és megalapozása.*

Van der Waerden megállapítását megerősítő nyomra bukkantunk Thomas Stanlejo XVII. században készült latin nyelvű összefoglaló munkájában. Stanlejo azt írja, hogy Egyiptomban káldeus kolóniák működtek. A káldeusok a mágusok babiloni válfajai. Ammianus Marcellinus reánk maradt történeti könyveiben megírja, hogy a mágusok termékeny földjei a perzsiái Susa városától Média határa felé találhatók. Ha tehát a mágusok az emberiség legősibb tanítómesterei, és Babilonból kirendeltségük működött Egyiptomban, akkor közvetlen magyarázatot kapunk arra, hogy a mágusok révén juthatott el ugyanaz a matematikai őstudás Babilonba éppúgy, mint Egyiptomba.

11. 5. *Az ősi egységes világlátás és a szkíta–hun–magyar zenei kozmológia*

A matematika és a zene szoros összefüggése jogossá teszi a felvetést, hogy ha a szkíták magas szintű matematikával rendelkeztek, akkor zenei felfogásuk és zenéjük is kiemelkedő kellett legyen. Az ókor tényei igazolják ezt a feltevést.

A csillagászat központi szerepe a szkíta világképben zenei felfogásuknak is kozmikus jelleget adott. Minden ősi mitológia központi magja a kozmológia (Toporov, 1988, 149.; Tokarev-Meletyinszkij, 1988, 11.), a Világegyetem és az ember természetére, eredetére, mozgatóerejének természetére vonatkozó ismeretrendszer. Az ősi mitológia még az egész világot akarta magyarázni, benne központi helyen az embert és a Világegyetemet, szemben a mai kozmológiával, amely már csak az élettelen anyagi világegyetemre kíváncsi, és tagadja az emberi valóság tudományos megismerésének átfogó világnézeti jelentőségét. Az ősi világmagyarázat az embert és a Világegyetemet mozgató erőre volt kíváncsi elsősorban. Mivel pedig a világ egy, az embert és a világot mozgató erőnek egységes egészet kell alkotnia. Ez pedig azt jelenti, hogy ez a két erő, a világot és az embert hajtó erő alapján egy és ugyanaz kell legyen. Az embert hajtó erő a lélek. Amíg a lélek fenntartja földi testünk életműködéseit, addig vagyunk érző lények. A lélek maga az érzésvilág. Az érzésvilág közvetlen, testetlen megnyilvánulása a hang, a zene. A zene az érzésvilág megnyilvánulásának öntörvényű létmódja. A zenei őstudomány tehát az érzésvilág törvényeinek ismerete.

Az élet természeti jelenség, amelyet a Természet törvényei, a biológiai törvények irányítanak. Az életet természettörvények irányítják. Az élőlényekben az élet törvényei szüntelenül azon munkálkodnak, hogy egyébként bomlásnak induló szervezetünket újra felemeljék, minél üdőbbé, frissebbé, életképesebbé tegyék. Az élet olyan természettörvényekkel egyenlő, amelyek a bomlás törvényeivel szemben felemelő természetűek. Az élet törvénye a boldogság felé törekvés. Az élet elemi törvénye a kiteljesedés, a kibontakozás, a kivirágzás. A biológiai törvények a fizikai természettörvényekhez hasonlóan az egész világot áthatják, tehát kozmikus törvények, világtörvények. Az élet tehát természet szerint maga a felemelő világtörvény.

Ha a lélek (pontosabban: a lélegzetlélek) végleg elhagyja a testet, megszűnik földi életünk. Életünk végső forrása tehát a lélek, a velünk született érzésvilág. Élni annyi, mint érző lénynek lenni. Az élet lényege az érzés. És ha az érzés öntörvényűvé válása a zenei törvényeket jelenti, akkor az élet lényege a zenei világtörvény. Ha pedig az élet felemelő világtörvény, akkor a zenei alkotóerő maga a felemelő világtörvény közvetlen megnyilatkozása.

Amikor a zenei világtörvény öntörvényűvé válik, a zene egylényegűvé válik a kozmikus érzésvilággal. Ha ez a zenei folyamatban virágzó kozmikus érzésvilág feléled érzésvilágunkban, elragadja érzéseinket, lelkünket, mégpedig elemi erővel, ellenállhatatlanul. Lelkünk pehelyként röpül a feléledt őserő örvényében.

Átéljük a kozmikus őserőt, belelátunk a Mindenséget előrehajtó folyamatokba, a Világegyetemet hajtó életerő alapelveibe.

Ha a zene az érzésvilág felemelő világtörvénye, akkor minden érző lényt áthat, amit a kozmikus valóság érző lényé tett. *És ha a zenei világtörvény felemelő erejének követése az élet lényege, akkor az emberi társadalom alaptörvénye sem lehet más, mint az emberi közösségek felemelése.* A társadalom ősi és természeti alaptörvénye tehát a zenei kozmológiából fakad.

Történeti tény, hogy „a kínai konfucianus esztétikának kezdettől fogva központi gondolata: a zenének közvetlen hatása van a politikai életre”. Első pillantásra is felismerhető, hogy ez a tétel közvetlenül a „mágiából” származik. A „primitív” hit szerint a mágikus varázslásnak és a varázslatok zenéjének van ilyen hatása az emberek életére (Tőkei, 2000). „A zene formái sehol sem változhatnak meg anélkül, hogy az állam legfontosabb törvényei is meg ne változnának” (Platón – idézi Szabolcsi, 1957, 22.). „A mágusok voltak jó néhány nagy görög gondolkodó tanítómesterei, mint például Püthagorasz, Démokritosz, Platón” (Gnoli, 1995, 79.). A modern nyugati embertől már nagyon távol áll, hogy az igazi zenét szem előtt tartsa, és a zenének kozmikus és alapvető szerepet tulajdonítson. Mi lehet a közös Platónban és a kínai zenefilozófiában? Nem látunk más szóba jöhető lehetőséget, mint a kézenfekvőt: a mágusok. Platont a mágusok tanították, és az ókori Kínában mágikus zenefelfogást vallottak, tehát ezt mágusoktól kellett tanulniuk. Mágusaik a szkítáknak (és a szkíta származású méd mágus osztálynak) voltak, és a szkíta hunok évezredekken át alapvető hatást gyakoroltak Kína kultúrájára (lásd III. fejezetünket). Szabolcsi Bence megállapította, hogy a magyar zenei kultúra döntő részben az ordosi sztyeppékről (ma: Kína közepén, a Sárga-folyó omega alakú kanyarulata által körülvéve). Lü Hongjiu kínai zenetudós szerint „az ordosi népzene sajátos hun gyökerekkel rendelkezik”.

Az ókori kínai filozófia szerint a zene a Mennyek ajándéka, alapelvei a világmindenség törvényeiből adódnak, és rendkívüli erővel képes hatni az emberekre. Ez a rendkívüli erő a zene mágikus, elragadó, lenyűgöző hatását jelzi. „A kínai történetírók saját, kínai származású lázadóik és az idegenek [hunok – G. A.] kárhoztatásakor egyaránt valami buja, kicsapongó zenén botránkoztak meg, amely veszélybe sodorja a kínai szertartásokat, s a kínai zene megújulásai, fellendülései tagadhatatlanul és kimutathatóan idegen [hun – G. A.] gyökerűek” (Ecsedy, 1977). A hun zene volt az oka a kínaiak lázadásának? Jobban tetszett a kínaiaknak a hun zene, mint a kínai? Ezért sodorta veszélybe a kínai szertartásokat? Úgy tűnik, a hun zene életképebb, élettelibb, mélyebbről fakadó volt, mint a kínai, mert egyetemes, alapvető emberi értékeket hordozott: a minden érző lényt átható kozmikus életerő tudását.

Szabolcsi Bence (1968, 7.) megállapítja: „A látható-tapintható világ felett különös, bármikor felidézhető varázslatként terül ki a zene világa. A zene a világtörvény titkos részét fedi fel. Az emberi test és lélek összhangját úgy teremti meg, hogy az embert közvetlen összefüggéseiből kiemelve a természeti világ, a vegetáció részévé avatja. A zene révén mindig földöntúli hatalmakkal lépünk

összeköttetésbe.” Az emberi test a Világegyetem anyagi világának része, a fizikai természettörvények hajtják. Az emberi lélek a Világegyetem élővilágának része, a biológiai természettörvények hajtják. Amikor a zene megteremti a test és a lélek összhangját, a fizikai és biológiai világtörvényt hangolja össze, vagyis helyreállítja a kozmikus egységet, mégpedig az élettörvény alapján. Ezért avatja az igazi zene a vegetáció, a kozmikus élővilág tagjává az embert.

„Az első zenei kozmológia a primitív társadalmakban született meg. Erre tanít Orpheus, Vejnemöjnen példája. A dal korlátlan hatalmat ad annak, aki ért hozzá. De a hajlamot a Mindenség kifürkészésére és magyarázatára a zene a maga primitív ifjúságából hozza magával” – írja Szabolcsi Bence (1968, 12.). A magyar népköltészetben a zenei kozmológia érdekes példájára bukkantunk. A *Júlia szép leány* című székely népballadából való a következő három sor:

*„Mennyei harangok huzatlan es szolnak
Mennyei pohárok tötetlen megtelnek
S a mennyei gyortyák gyútatlan meggyúlnak.”*

A mennyei gyertyák, amelyek gyújtatlan meggyúlnak, nem lehetnek mások, mint a csillagok. A természettudományos tényeknek teljesen megfelel, hogy a csillagok fénye maguktól a csillagoktól gyullad ki. Ha ez a folyamat összefüggésben áll az előző két sorban jelzett eseményekkel, akkor ezek jelentését kell kihámozni. A mennyei harangok, amelyek húzatlan is szólnak, a kozmikus zenei világtörvényre utalnak, a kozmikus érzésfolyam meglődülésére. Ha a sorok ok-okozati viszonyt jeleznek, a mennyei poharak ettől a kozmikus zenétől telnek meg, vagyis a kozmikus zenétől túlcsoordul a kozmikus érzésvilág. A kozmikus érzésfolyam túlcsoordulásától a csillagok fénye gyújtatlan kigyullad. Pár sor, és benne van egy egész elsüllyedt világlátás, benne hihetetlenül mély emberi fogékonysággal a Mindenség megismerése iránt.

A hunok vallása a Zarathusztra előtti ősvallás, a mazda-jaznán (mazda: bölcsesség; jaznán: szeretet – mazdajaznán: a bölcsesség szeretete, vagyis a filozófia – G. A.) volt (Modi, 1926, 21.). *Egy nép, amelynek vallása a filozófia!* A mazdaizmusban pedig a Paradicsom, az Éden másik neve: a Dalok Otthona. A Paradicsom maga a Természet, az Élő Világegyetem, amelyet áthat a kozmikus éltető erő. S ha a Paradicsom a Dalok Otthona, akkor a Világegyetem az igazi érzések, tehát az igazi zene otthona.

11. 6. A szkíta társadalom alapvető és másodlagos jellemzői

Összefoglalva, a szkíta társadalom alapvető jellemzői közé tartoznak:

- A1) a mágusok osztályának léte,
- A2) a tüztisztelet, a Nap-tisztelet,
- A3) a különlegesen erős nőtisztelet,
- A4) az ősök kultusza.

Ezeknek az alapvető ismertetőjegyeknek tárgyi és történeti oldalai is vannak. Ilyenek például a mágusok viseletéről fennmaradt hagyományok, illetve a jellegzetes csúcsos szkíta süveg, az aranysüvegek, a mágusok jellegzetes hosszú fehér köpenye stb.

Az alapvető jellemzők tartalmi kibontásához tartoznak (járulékos alapvető jellemzők):

AA1) *Csillagászat*. Napisten-hit. Csillagmítoszok. Világfa + égitestek. Cso-daszarvas. Értelme: a Természettel egybeforrottság igénylése.

AA2) *Matematika*. A Püthagorasz-tételt a Kárpát-medencében fedezték fel több ezer évvel Püthagorasz előtt.

AA3) *Zenei kozmológia*. Értelme: a teljes lelki erőforrás mozgósításának igénye az élet kiteljesedése, a kozmikus egybeforrottság megvalósítása érdekében.

AA4) *Fejlett biológia, élettudomány, lélektudomány*. Az emberi tudomány virágkora.

AA5) *Napkirályság, királyság*. A nép felemelése. Értelme: kozmikus alapú társadalomeszme. A társadalom érző lényekből áll, a kozmikus érzésvilággal kell egybeforrtni, ehhez kell felemelni életünket, ez az emberi összetartozás alapja.

AA6) *Kőkörök*. Értelme: kozmikus egység biztosítása.

AA6) *Társadalomalapítók, törvényhozók, jogalkotók*. A társadalom alaptörvényei nem mondhatnak ellent a világtörvényeknek, és így az érzésvilág természettörvényeinek sem.

A másodlagos jellemzők közé tartoznak:

B) *Gyöngyök*. Sungir, >i. e. 23 000-től. Folytonosság: az i. e. IX. századi arzsani kurgánban is feltűnően sok aranygyöngyöt találtak.

B) *Textilkészítés*. I. e. >28 000-től már jelen van a Kárpát-medencében, Sungirban, sok paleolit kultúrában. Folytonosság: Scythopolis az i. sz. IV. században a textilkészítés világközpontja.

B) *Szkíta csúcsos süvegek*. I. e. 6000-től. Értelme: lángelelkűség, lángeszűség. Folytonosság az i. e. VI. évezredtől (Tordos-Vinca kultúra) az i. sz. II. évezredig (kun süvegek).

B) *Spirál, hármas spirál*. Egymásba kapcsolódó spirálok: Erdély, Newgrange. Értelme: az anyag és az öntudat az élet kibontakozásából ered. Folytonosság.

- B) *Nagyállattartás.*
B) *Reflexij.* Nyílhegyek i. e. 35 000-ból: Istállós-kő, Domica-barlang.
B) *Nemzetközi kereskedelmi utak kiépítése és használata.*
B) *Évezredek és sok ezer kilométert átfogó szkíta–hun–magyar hírközlési rendszer, jelző- és futárszolgálat.*
B) *Kardkultusz.*

Járulékos másodlagos jellemzők:

BB) *Textíliák sírba temetése.* Jelzi a szkíták szövési kultúráját és ehhez ragaszkodását.

Bakay Kornél listájában szerepelt még két fontos jellemző:

- C) *Europid embertani jelleg.*
C) *Vérszerződés.*

11. 7. *A szkíta kultúra korának becslése alapvető jellemzői alapján*

A szkíta kultúra legalapvetőbb jellemzője az emberiség őstudásának alapján cselekvő mágusok osztályának meghatározó szerepe. Az I. fejezet elején láttuk, hogy a vonaldíszes kerámia kultúrájában már kimutatható a mágusok (mágusnők) meghatározó szerepe. Eszerint a szkíta kultúra múltja legalább i. e. 5700-ig visszanyúlik. Az emberiség őstudásának egyik legalapvetőbb tétele a lélek halhatatlansága. A vörös okker temetkezések minden bizonnyal ennek a nézetnek a kifejezői. Ennek alapján a szkíta kultúra több mint 400 000 éves. A Nap-tisztelet minden bizonnyal visszanyúlik az emberré válás korszakáig (G. A., 2006). Ennek alapján a szkíta kultúra az emberré válás koráig nyúlik vissza, tehát több millió éves múltat tudhat magáénak. Erre utal az emberré válás korával való kapcsolat eleven őrzése, a szkíta eredetmonda és az első ember kapcsolata stb.

A mágusok osztályának szerepe millió éveken át kiterjedt az emberiség és a földkerekség meghatározó részére. A mágusok osztályának léte jóval nagyobb mértékben határozta meg az emberiség életét, mint a réz, a bronz, a vas használata. A mágusok osztályának korát ezért mágikus kornak nevezhetjük. Az emberiség mágikus korának létét először egyikőnk (G. K. E., 1992, 2000) ismerte fel. Tanulmányaiban (G. K. E. 1992, 2000; lásd még a III. fejezet *Eltemetett világkorszak: a mágikus kor* című alfejezetét) részletesen igazolta a mágikus kor létét.

A szkíta-hun kultúra fennállása tehát az emberré válás évmilliókig tartó korszakától egészen a szkíta-hun társadalom felbomlásáig tartott, vagyis az emberi kultúra legnagyobb felhár feltárjának feltérképezése a szkíta-hun-magyar kultúra feltérképezésének feladatát je-

lenti. Minden jel szerint Atilla hun király idejében még eleven éltek néphagyományaink. Atilla tettei, ahogy könyvünkben ezt megvilágítjuk, a szkíta-hun-magyar mágikus világkép alapján érthetőek meg eredeti összefüggéseikben.

11. 8. Az indoeurópai és szkíta népek hasonlósága és különbsége

A szkítákat az utóbbi évszázadokban átértékelték. Régebben az europid népeket szkítákra (turániakra), árjákra (irániakra) és szemitákra osztották fel. A szkítákat tehát nem árja, nem szemita europid népnek tekintették. Vegyük figyelembe, hogy a mágusok preárja és preszemita papi törzs voltak (Tiele, 1880, 165.; lásd még *The Oxford English Dictionary*, 1989, Magi címszó), s ha sem árják, sem szemiták, akkor szkíták kellett legyenek. És ha preárják és preszemiták voltak, akkor ősbek kell legyenek az árjáknál és a szemitáknál.

Manapság az egész emberiséget egyetlen közös gyökérből fakadónak tartjuk. S ha jogosan, akkor nyilván az europid népek is közös ősrre vezethetők vissza. Ahhoz, hogy a szkíta-hun-magyar őstörténelmet világosan lássuk, elengedhetetlen, hogy tisztázzuk, miben áll az ún. indoeurópai és a szkíta népek különbsége és hasonlósága.

Az indoiráni népek kb. i. e. 5000-tól 2000-ig egységes csoportban éltek a délorosz sztyeppen, a Volgától keletre (Boyce, 1984, 9.). Az indoiráni társadalom két fő csoportra oszlott: a papok és a „világiak” (gulyások meg vadászok) csoportjára (Boyce, 1987, 2.). Ez a felosztás megfelel a szkíta társadalom mágusok és egyszerű emberek (földművesek, vadászok) felosztásának. Ezt az észrevételt megerősíti a Tarih-i Üngürüs (Magvető, 1982, 41.): „Látták, hogy Hunor népéből tízezer ember gyűlt össze, és a nem rendkívüli teremtményekből is kétszáznyolcvanezer férfi gyülekezett benne.” Más szóval: Hunor népe rendkívüli teremtményekből állt! Tovább erősíti ezt az észrevételt, hogy a világon egyetlen nép volt, amelynek népnévében szerepel a király szó: a királyi szkíták népe. Ha pedig hozzátesszük, hogy az ősi magyarság a mágusokat királyi rangúnak tekintette, kibontakozik előttünk a mágusok királyi népének képe.

Innen is látni, hogy a királyi szkíták lehettek a mágusok, és az indoiráni papok a szkíta mágusok mintájára alkottak társadalmi rendet az indoiráni társadalom egy korszakában, i. e. 2000 körül. És ez az alapvető társadalmi tény adhat magyarázatot arra is, hogy az indoirániak, akiknek i. e. 5000 körül nem voltak mágusaik, azért nem voltak, mert a szkíta mágusokat az egyszerű emberekből formálódó mágus-helyettesítő papi osztállyal igyekeztek pótolni. Ahogyan a pártusok is elváltak a szkítáktól, úgy válhattak el az indoirániak is, de ők szembefordulhattak a szkíta mágusok népével, és különválhattak tőlük. Eleinte egy-

más mellett éltek, akár háromezer éven át (i. e. 5000-tól i. e. 2000-ig), de ezután a fennmaradt jelek szerint háború tört ki köztük. Erre utal, hogy a szkíták maradtak a turáni alföldön, az indoirániak viszont elköltöztek. Erre utal a hunok és az indoirániak közötti első nagy háború (Modi, 1926, 17.), majd a Zoroaszter vallásreformja miatti második nagy háború (Modi, 1926, 14.), később a turániak és irániak ezeréves háborúja (Firdauszi).

Az indoiráni népek történelmében i. e. 1700 után alakult ki a harckocsisok csoportja, akik elhagyták a gulyások és vadászok hagyományait, és dominánsokká váltak (Boyce, 1984, 11.). *A sorozatos hagyományvesztésben látjuk az indoiránizálódás meghatározó okát.* Amikor a harckocsisok átvették a hatalmat a papi rendtől, az minden bizonnyal nem békés úton, hanem a harckocsisok nyelvén, vagyis erőszakkal, a szkíta mágusokat pótló, egyszerű emberekből verbuvált papok ellenségként kezelésével, alávetésével valósult meg. A harckocsisok az erősebb „jogán” alapvetően alakították át a társadalmat. De akkor hogyan jött létre például Indiában mégis a bráhmin papok rendje, és hogyan vált mégis éppen a bráhmin kaszt az uralkodóvá? Az ősbölcsek rendje valószínűleg dravida hatásra alakultak ki, és így alakult ki a brahmanizmus – írja Jancsik (1994, 17.). Tehát nem indoiráni, hanem dravida hatásra nyerte vissza a tudós rend az önállóságát. Iránban a mágus papok rendje minden bizonnyal évszázadokig nem létezett, legalábbis hivatalos, intézményes keretek között. Erre utal Hérodotosz feljegyzése, aki szerint a mágusok a médektől erednek. Mivel a médek és perzsák párhuzamosan, egymás mellett éltek az i. e. II. évezredtől több mint ezer éven át, ezért ha a perzsáknak is lettek volna mágusaik, nem kellett volna a médektől eredeztetni őket. Később a perzsák újra egyfajta mágus-papi rendet létesítettek, Zoroaszter fellépése hatására, és ez újabb háborút váltott ki a hunok és a perzsák között (Modi, 1926, 14.). A zoroasztriánus perzsa pap-mágusok rendje mégis meggyökerezett, bár a perzsák újra a mágusok ellen fordultak, sok mágust lemészároltak, és a mágusmészárlás évfordulóját – furcsa módon – megünnepezték, Magophonía (mágusölés) néven. Ez a tény is mutatja a perzsák ellentmondásos, gyakran engesztelhetetlen viszonyulását még a perzsákra szabott Zoroaszter-követő pap-mágusokhoz is.

Gondolatmenetünk szerint az indoirániak katonailag csak az i. e. IV–III. évezred után fordulhattak a mágusi rend ellen. A harckocsisok – az ókor páncélosai – lóerővel „gépesített” vérfürdőt rendeztek, minden törvényt félredobva (Boyce, 1984, 11.). Ez a fordulat együtt járt azzal, hogy megváltozott az istenek tisztelete, és ettől kezdve az amorális Indrát imádták az erkölcsös Ahurasok helyett (ugyanott). A nyelvi elkülönülés már i. e. 5000 előtt megindulhatott. Az évezredes indoiráni írástudatlanság (lásd Boyce, 1984, 1.) oka éppen a mágusok ellen fordulás lehetett, hiszen ha megtartották volna szoros kapcsolatukat a szkíta, rendkívüli tudású mágusokkal, megmaradt volna az írástudás is.

Boyce (1984, 11.). megemlíti, hogy az indoirániak az i. e. 1700-as évekig kőkorszaki körülmények között éltek. Ha figyelembe vesszük, hogy ekkor már évezredek óta tartott a rézkor és a bronzkor a Kárpát-medencében, felmerülhet a kérdés, miért nem részesültek az indoirániak a rézkor és a bronzkor áldásaiban,

abban a rendkívüli gazdagságban, amely a jogarhordozók népét Eurázsia-szerte jellemezte. A választ ismét a szkíta társadalom erős tagozódásában találhatjuk meg. A *Kurgan culture* (2000) is megemlíti, hogy a szkíta társadalom szegényei kőkorszaki körülmények között éltek. Ez a tény felveti, hogy az indoirániak a szkíta társadalom kőkorszaki körülmények között élő, „világi” rendjének egy részét alkották. A szkíta társadalom éles rendi tagolódására utal az indiai hunok két állama, Rádzsisztán (Királyföld) és Gudzsarat (Pásztorföld). A királyi hunok és a pásztor hunok külön-külön egész országnyi törzset alkottak, és egymás szomszédságában éltek. Ha ez így volt Indiában, így lehetett Közép-Ázsiában, a Turáni-alföldön is, ahol a szkíták és az indoirániak i. e. 5000-tól i. e. 2000-ig egymás szomszédságában éltek. Ez a különállás lehetőséget ad a kezdeti szorosabb rokonságra is, és az évezredek alatt a nyelvi elszigetelődésre is.

11. 8. 1. Különbségek a szkíták és az indoirániak között

1. A szkíták tartják a kapcsolatot az ősmúlttal, az emberiség és a Természet egységével. Ezt mutatják a szkíták jellemzői: a nőtisztelet, a mágusok rendjének megőrzése, a mágikus világkép őrzése, az emberiség felemelésének folytatása, az ősmúlttal, az emberré válással való kapcsolat emlékének eleven őrzése stb. Az indoiráni népek szemléletében a hatalmi érdekek kerültek az első helyre. Ezt mutatja a harckocsisok rendjének vezető kasztvá válása. Az indoiráni szemlélet szembefordult a mágusokkal, a dévekkel, vagyis saját őshagyományával. Ez a vízváltató az, aminek mentén polarizálódtak, elkülönültek és egymás ellen fordultak a szkíták és az indoirániak.

2. A szkíták ismerik a szabadlélek és a lélegzetlélek mibenlétét. A szkítáknál általános a kettőslélek-hit. A szkíta mágusok tudományának központjában a szabadlélek (lásd: *A szabadlélek ismertetése*) megismerése és kiteljesedése áll. A lélekutazások során a szkíta mágusok a megismerés egy magasabb formájával képesek élni, a csillagközi világba is képesek eljutni, és megismerni a Kozmoszt, a Világfát (Grandpierre, 2006). Ezzel szemben az indoirániak (és általában az indogermánok) önazonosságukat éppen az ún. „samanisztikus” kultúrákkal való szembenállásban határozzák meg, vagyis a szabadlélek tagadásában.

11. 8. 2. *A szabadlélek ismertetése*

A Magyar Néprajzi Lexikon „lélek” szócikke alatt (1987, 3. kötet, 438–440.) Pócs Éva a következőket írja: „A közelmúltban még fellelhető és egymástól több-kevesebb világossággal még megkülönböztethető lélek-képzetek a következők: 1. lélegzetlélek (lehelet). Alapja az a tapasztalati tény, hogy amíg él az ember, lélegzik – halálakor az utolsó lehelettel „kileheli lelkét”, „kiadja lelkét”. Ez a lélegzetlélek a testtel szoros kapcsolatban van, akinek testéből eltávozik, az meghal.

2. A szabadlélek (árnyéklélek, kép-máslélek): a testtől átmenetileg függetlenedhet; a hit szerint alvás idején eltávozik a testből, majd ébredéskor visszatér. Fogalma szórványos történeti adatokból (boszorkányperek) és hiedelemtörténetekből ismert. *A szabadléleknek szerepe van a sámánhitű népek körében.* E kétféle lélekelképzelést magában foglaló, dualisztikus felfogás igen régi, és a mai Európában már csak igen csökevényes formában lelhető fel; illetve dominál a lélek lélegzetlélekként való felfogása.”

A szabadlélek az egyéntől bizonyos mértékben szabad – testétől független –, és ezért távozásával a test élete nem szűnik meg. Tartózkodási helyét, az emberi testet elhagyhatja átmenetileg vagy alkalmilag annak életében is. Az így elhagyott testet még jellemzik az élet funkciói, csak éppen a test többnyire nyugalmi pozícióban, alvásban van, de ugyanakkor él, lélegzik. Főleg az illető álmában, tehát tétlen, cselekvőképtelen voltában hagyja el a tes-

tet. A szabadlélek az álom időszakán kívül – némely kiválasztott ember esetében – is elhagyhatja a testet. A sámántól éber állapotában, a révülés alkalmával is távol maradhat a lélek, ekkor beszélünk révületlélekről. A szabadlélek a testtől többnyire független – távozása nem okozza a test azonnali halálát, így egy magasabb rendű lélekféleséget feltételez. Azonban a test halálát is okozhatja, ha túl sokáig marad távol az elhagyott testtől, illetve ha, míg a testtől távol tartózkodik, az alvó, üres testet elfoglalhatja egy test nélküli szabadlélek vagy alvilági szellem, és ezzel a nevezett test halálát okozhatja. Ez azt jelenti, hogy a szabadlélek az élet és halál közti vékony mezsgyén találja meg az átjárót az égi világba.

Az *obi-ugorok* leheletléleknek nevezik azt a lelket, mely az élő emberhez (állathoz) hozzátartozik, s mely a halál pillanatában hagyja el a testet és kezd önálló, új, a testtől független létet. A másik lelket, az árnyéklelket az ember szellemi képességei és szellemi ereje megszemélyesítésének lehet tekinteni, ez képes önállóan élni. A jövőbelátók lelke akkor is elindulhat „*tudakoló utakra*”, amikor tulajdonosuk teljes öntudatnál van. Ez a „másik én” képes végtelen messzire gyorsan eljutni, sok olyan cselekedetet véghezvinni, amelyben az anyagi test nem vesz részt. Az obi-ugoroknál az árnyéklélek mindenütt ismert fogalom, s mint ilyen, feltehetően az ősi örökségbe tartozik, jóllehet nincs egységes neve. A legerjedtebb a voguloknál és a nyugati osztjákoknál az *isz* szó, a finn *itse* ’saját maga’ megfelelője (Vértes, 1990, 115.).

„A sámán tevékenysége a térelméleteken alapul. Bár a mindennapi világot is a szellemek töltik be, vannak egyéb, különálló valóság régiók, ahová a sámánnak el kell utaznia. (...) A tér szó itt metaforaként értelmezhető, a különálló szellemi régiók másságát fejezi ki. Ha a szellemeket a bennünket körülvevő dolgok lényegének tekintjük, akkor ez a régió földrajzilag nem valami távoli hely. Inkább ugyanabban a térben van, ahol mi magunk, azonban közülünk csak néhányan és csak néha érhetik el. Az odajutáshoz nagy erőfeszítés és ügyesség szükséges. A »tér« különállást, másságot sugall, s a sámán utazása bizonyíték arra, hogy van lehetőség összeköttetésre.” (Vitebsky, 1996, 15.)

„A sámánutazás alapvető technikája az *irányított transzállapot*. Az utazás, amelyre [a sámán] készül, a hétköznapi ember számára lehetetlen. Ők csak egyszer tehetik meg

ezt az utat, amikor meghalnak, s a testükbe való visszatérés reménye nélkül. A földet és az alvilágot (illetve a Világfa a felső világgal köt össze minket – G. A.) *egy hatalmas fa kapcsolja össze (a Világfa! – G. A.)*, ezen kell leereszkednie a sámánnak. *Az út félelmetes szakadékok mellett vezet le a „borongós Nap országába, a virradó fény országába”*. A szora sámánok állandóan és nyugodtan utazgatnak. Szibériában az utazásra sokkal ritkábban kerül sor, akkor viszont sokkal drámaibb, mivel *a sámánok felrepülnek a csillagok közé, vagy összecsapódó sziklák között szökellnek az alvilág felé.*” (Ugyanott, 70–73.)
Ismét egy, a népmesékből ismerős részlet. És ismét a lélekutazás egyik jellemzője, *az élet és a halál közti vékony mezsgyén* utazás jelképei tűnnek fel, az összecsapódó sziklák, amelyek a mitológiából Szküllá és Kharübdisz szikláinak néven ismerősek, és a magyar népmesékben is gyakoriak.

3. Az istenek általában jók, a gonoszsgot főként a földhöz kötött ördögöknek, varázslóknak és hasonlóknak tulajdonították (Boyce, 1984, 9.).

4. A dévek gonoszsnak minősítése (Boyce, 1987, xvi, v.ö. G. K. E., 1998, 75.)

5. Csak néhány szerencsés lélek képes a halál után felemelkedni a Dalok Házához a Paradicsomba (Boyce, 1984, 10.). A mágikus kultúrában a Paradicsom, a Dalok Otthona minden ember számára itt a földi létben is elérhető, lelkiállapotunktól függően.

6. Az indoárianiaknak nincs írásuk az i. sz. 5 századig (Boyce, 1984, 1.). Vessük ezt össze az ősi szkíta-hun írásbeliséggel.

7. A perzsák a méd mágusoktól kapták társadalmi intézményeiket, és ennek köszönhették felemelkedésüket (Gnoli, 1995).

8. Amikor a Volgától keletre éltek (kb. i. e. 1700-ig), még nem háziasították a lovat (Boyce, 1987, 2.).

9. A szegények kőkori körülmények között éltek a kurgán kultúrában (*Kurgan Culture*, 2000).

10. Nincsenek oltáiraik (Boyce, 1984, 9.).

11. A Világfa csúcsán vagy ágain az indoeurópai népeknél nincsenek égites-
tek, de a magyarság hagyományában vannak (Diószegi: *A pogány magyarok hit-
világa*, 12.).

11. 8. 3. *Hasonlóságok a szkíták és az indoirániak között*

1. Tűztisztelet. Napi áldozat a tűzhely tüzének és a tiszta vizű forrásoknak.
A papi áldozat a tűznek és a víznek a Yasna szertartások része (Boyce, 1987, 4.).

2. Az óriási sztyeppék bátorították az indoirániakat arra, hogy isteneiket
kozmosz és nem helyi istenségekként fogják fel, és felfogták, hogy *létezik egy
egyetemes elv, ami megmondja, mi az, aminek lennie kell*, az Avesztában „asha”, a
szanszkritben „rta”, amit különféleképpen fordítanak („rend, igazságosság, igaz-
ság” – Boyce 1984, 9.). *Láthatatlan életerő ad meleget és életet a Kozmosznak* (Boyce,
1984, 10.). Boyce ezen adata megerősíti, hogy a szkíták ismerték fel az egye-
temes, az egész Természetet átható elvek jelentőségét, mégpedig évezredekkel
azelőtt, hogy az ókori görög kultúra megismerte volna az első elvek eszméjét a
korabeli szkítáktól.

3. Istenhármasság: Asura, Varuna, Mithra. A hasonlóság a hármas hárm-
ság rendszerével szembeötlő.

4. A Föld első királyáról – akinek nevét „Yama”-ként ismerik – hagyományuk
van. Ebben hasonlóak a szkítákhoz, akiknek eredetmondájában szerepel a Föld
első királya, Hérodotosznál Targitaosz (eredetileg valószínűleg Hargita).

5. A szent hegy eszméje ősbibb a yasnáknál, neve Hara (Boyce, 1984, 11.).
A Hara-hegység a világ közepén áll (Boyce, 1984, 17.). A rádzsputok, akik a hu-
nok utódainak vallják magukat, és akikről Chauhan (1999) bebizonyította, hogy
valóban azok, szent hegyüket Ar-Budának hívták (Aradi, 2006). Az „ara” szótó
jelentése: „hegyek”, *szkíta* szó, jelentése: Buddha hegye, az erő hegye (Metcalfé,
1982, II. 445.). „Hari” egyben az indiai Apolló, vagyis a Nap, Napisten neve
(Metcalfé, 1982, I. 32.). Irán neve az ókorban Aria néven ismert hegységtől ered
(Lukácsy, 2000, 287.). Az ari népről Mechitar *Föld- és történettani névszótára* a
következőket írja: „egy nép neve Keleten, kik méltán ariknak (ari: ’erős, vitéz,
bátor’; örmény nyelven) neveztetnek, mert jeles íjászok és vitéz hadfiak” (idézi
Lukácsy, 2000, 52–53.). Az árják tehát egy szkíta szóval nevezték el magukat,
ami ismét (egykori) rokonságukat jelzi.

„Herkules” nevének eredeti alakja Hari-cul-es volt, s ennek jelentése „a Hari
faj vezetője” volt (Metcalfé, 1982, I. 38.), ami pedig közeli a Hari-kula(gyula)-es
alakhoz. Mivel a Kula Indiában a magyar Gyula megfelelője, és a magyar Gyula
éppúgy vezető, mint az indiai Kula, ezért érthetővé válik, miért szerepel ép-
pen Herkules (a görögöknél Héraklész) a szkíta eredetmonda görögöknél meg-
őrzött alakjában a szkíták őseként. „Nos hát, ettől a Szküthésztől, Héraklész
fiától származik valamennyi király, aki a szküthákon valaha is uralkodott, és
annak az ivócsészének az emlékére a mai napig ivócsészét hordanak az övü-
kön a szküthák” (Hérodotosz, 1989, 269.). A „Hara” mitikus hegység jelentése

egybevág azzal, hogy Hérodotosz „Targitaosz” nevű szkíta őskirályát „Hargita” eredeti alakra vezettük vissza, hiszen Hargita valóban hegység.

6. Az indoiráni „khvarenah” szó és jelentése (isteni kegy) hasonló a magyar „korona, szent korona” szóhoz és jelentéséhez. A Szent Korona eszméje az indoeurópai népeknél nem ismeretes, viszont a magyarságnál, az ókori Közép-Ázsia, India és Kína népeinél igen.

7. A szanszkrit és a magyar nyelv rokonsága: Nemesdedinai Zsuffa Sándor, Kőrösi Csoma stb.

Vizsgálataink szerint a szkíták első számú, legalapvetőbb jellemzője, hogy külön társadalmi osztályt tartanak fenn a társadalom felemelésére, a mágusok osztályát. A mágusok olyan, rendkívüli, magas szintű természettudományos ismeretekkel bírtak, hogy a kívülről számukra gyakran varázslóknak tűntek. Ezért az indoirániak varázslóellenessége szkítaellenesség is. Hogy a varázslóellenesség ember- és társadalomformáló jelentőségét megpróbáljuk felfogni, el kell gondolkoznunk a varázslat jelentőségéről életünkben, különösen, mivel mai társadalmi életünk is varázslatellenes mederben zajlik.

Életünk és a varázslat

Életünk varázslatok vonzása alatt áll. A varázslatok vonzása adja életünk felemelő, legszebb értelmét. Varázslatos vonzódás a szerelem, és varázslatos vonzás kap el bennünket, ha egy csodálatos zene hatása alá kerülünk. Öt földrészre kiterjedő vizsgálatok szerint életünk két csúcsmélysége a szerelem és a zene. Varázslatos minden hangulat. Varázslatos, hogyan ébred fel bennünk az érdeklődés a világ, az élet titkai iránt. Varázslatos jelenség a kíváncsiság. Varázslatos a mese, a csodálkozás. Gyermekkorunktól a varázslat bűvöletében élünk, ha természetes vonzódásainkat követjük.

Életünk legszebb pillanataiban varázslatos zsongás önt el bennünket. Varázslat indul lelkünk közepéből a csillagokig, az Ég közepéig. Amikor az élet megtisztul, varázslatban für-

dik. Varázslat a költészet, minden művészet varázstudomány.

Varázslat az álom. Varázslat az élet és a halál utáni átköltözés. De a legnagyobb varázslat maga a lélek. Csodálatos belső fény az atomok tánca, a szervezet működése mélyén. Élet az atomok mögötti világban, amiből az atomok jöttek. Élő belső világ az atomok össztáncában. A legmagasabb és legemberibb tudomány a varázslat tudománya, a lélek, az élet, az értelem tudománya.

A lélek – mindentudó fény. Érezni képes fény. Létezik ilyen? A lélek maga a csoda. Eleven fény. Cselekvő fény. Belső fény, és képes mozgatni a testünket!

Belső Nap süt bennünk, a varázslat Napja. A lélek fényében fürdik minden sejtünk. A legszebb varázslat, amikor az érzés öntörvényűvé válik, amikor átveszi az irányítást az anyag felett, és kiteljesedik. Ami-

kor az érzés ereje felkapja testünket, mintha forgószél kapná el a tollpelyhet, úgy röpül a testünk az érzés elemi erejű kiteljesedésének világtörvényeit követve. Létrejön a varázslat. Valami többlet születik, a szellem, a lélek birodalmában.

A varázslat ellen fordulni ebben az értelemben annyi, mint az ember, a lélek ellen fordulni. Az indoiráni fordulat a mágusok hagyománya ellen a lélek elleni fordulatá vált. Ennek súlyát az elidegenedett ember ma is nyögve érzi.

Mindezek a hasonlóságok és különbségek – a lista a teljesség igénye nélküli – azt jelentik, hogy az indoirániak és a hunok csak néhány ezer éve váltak el egymástól, és a szembefordulás után is erős kölcsönhatásban álltak. Az indoiráni szkíta rokonság ismerete fontos lesz számunkra a hun–germán rokonság megítélésekor is. Ugyanakkor azt is látnunk kell, hogy a szkíták nem indoirániak. Nemcsak nyelvük, hanem történelmük, világképük is alapvetően eltér, ahogy azt a felsorolt különbségek listájával igyekeztünk érzékelteni.

11. 8. 4. *A szkíta-hun írásbeliség létének bizonyítékai*

– A tatárlaki táblák radiokarbonos datálása egyértelművé tette, hogy az i. e. 5500 körüli időből származnak, jóval az emberiség első írásának tartott sumér írás első piktogramjainak megszületése előtt. Nem kétséges, hogy piktogramok láthatók a táblákon, de hogy ez valódi írás-e, azt egyesek vitatják, azt gyanítva, hogy véletlenszerű karcolatok is szerepelnek a nyilvánvalóan határozott üzenetközlés céljából született írásjelek között. Forrai Sándor (és tanítványai) szerint rovásjeleink közül a Z, az Ny és a Gy (valamint ligatúráként a B és a P, illetve a jobb felső negyed egyik „szilvamágiában” az Ly) ismer-

hető fel a korong jelei között (Forrai, 1994, 23–24.).

– A bronzkori magyar írásbeliség létét külön könyvben igazolták (Varga, 1993).

– Régészeti lelet igazolja, hogy legalább háromezer éves a magyar nyelvű rovásírás a Kárpát-medencében. „A Kárpát-medencéből származó lelet egy szkíta kori balta bronzból készült tokja. Körülbelül háromezer évvel ezelőtt készítették. Feltehetőleg nem egyetlen ilyen tárgy készült, mivel ez a baltatok öntvény, s az

Tatárlaki tábla az i. e. 5500 körüli korszakból

öntőforma léte a sorozatgyártás bizonyítéka. A baltatokon lévő, dekoratíván elhelyezett jelek kivétel nélkül ligatúrák (összevonások). Ritkán lehet találkozni ilyen erősen ligatúrással. A felirat készítője – nyíl-

ván a díszítő hatás céljával – nagyon szabadon kezelte a jelek, elsősorban a két szélső jel irányát is. A ligatúrákat viszonylag egyszerű felbontani. Egyedül balról a második ligatúra okoz komolyabb gondot. Itt azonban segíthet az a megfigyelés, hogy a két »foggal ellátott V« alakú jel nem simul egymásra hiánytalanul. A felirat készítője láthatóan ügyelt arra, hogy itt egy kis szár is maradjon alul az illesztésnél, s ez csakis az »Y« alsó részét jelezheti. A baltatok szövegét elsőként a szibériai feliratok megfejtője, Debreczenyi Miklós olvasta el. Szerinte a felirat: »SEGÍT IS ÜT IS RÓ IS«. Később Pataki László módosította kissé az olvasatot. Szerinte a szöveg: »egesét es üt és ro és«, azaz »ÉKESÍT ÉS ÜT ÉS RÓ IS«. Mindkét olvasat első szavának pontosságát megkérdőjelezi az, hogy a balról a második ligatúra »t« jele feltehetőleg később következik, mint ahogy a fenti két olvasat

megkívánná. Az általam pontosabbnak tartott olvasat a következő: »Sebesít is, üt is, ró is.«
Összegzés: A felirat második ligatúrája oly összetett, hogy a beléje foglalt jelek sorrendjét

ma már nehéz egyértelműen megállapítani. Ez az oka annak, hogy végül is háromféle olvasat született: 1. »segít is üt is ró is«, 2. »ékesít és üt is ró is«, 3. »sebesít is üt is ró is«. Én ez utóbbi, saját olvasatomat vé-

lem helyesnek, mivel 1. a felírt betűk mindegyike szerepel benne, 2. a betűk sorrendjét nem kell megcserélni ehhez az olvasathoz, 3. ez egy harci fokos volt, elsődleges értelme tehát éppen az, hogy »sebesít«, és nem pedig az, hogy »ékesít«. Akárhogy is, lényegesen más olvasatra nem számíthatunk, mivel a rövidke szövegben háromszor is ismétlődő »ES« aligha lehet más, mint kötőszó, s a közéjük ékelt »üt« és »ró« szavak eldöntik a felirat értelmét. S megismétlem: a 3000 évvel ezelőtt felírt szöveg tartalma éppen a balta használatának háromféle lehetőségét írja le, szellemesen, tömören és egyértelműen.” (Varga Csaba, 2001, 229–232.) Bármelyik értelmezés is bizonyul helyesnek, egyértelmű, hogy a háromezer éves Kárpát-medencei felirat magyar nyelven íródott. Ez pedig bizonyítja a magyar nyelv folytonosságát, legalábbis a háromezer évvel ezelőtti és az utóbbi

ezer év magyar nyelve közötti egyezést.

– Bél Mátyás (1984, 97.) idézi Ludwig Gottfried *A világ tiszttségviselői* című könyvének (I. könyv, 390. lap, 12. §)-ból, hogy a szkíták „ősidők

óta használják saját írásukat is levélírásra”.

– Bél Mátyás (1984, 98.) megírja, hogy a szüroszi, i. e. 600 körül élő Phereküdesz, a távoli világtájak legrégibb történésze s a filozófusok első

Szkíta baltatok

mestere nyomán azt tanítja nekünk Alexandriai Szent Kelemen, hogy a szkíták a legrégebbi időkben hieroglifikus írásmódot használtak.

– Bél Mátyás (1984, 104.) megemlíti, hogy Roderic O’Flaherty *Észak kronológiája, Ogygia* című könyvének 63–64. lapján azt írja: „Fenisius ill. Fenius, Phenius a szkíta betűk megalkotója, akitől a fenius, phenisius vagy phoenus népek nevüket és eredetüket veszik.”

– Bél Mátyás (1984, 109.): Tsétsi János *Nyelvtani-helyesírási észrevételek a helyes magyar írásról és beszédről* című könyvének 1. lapján, a 2. §-ban ezt írja: „Bizonyos hagyomány, hogy a magyarok Szkítiában saját írásukat használták, írás közben a zsidó és más keleti népek szokása szerint jobbról balra haladtak. Egyesek szerint kétségtelen, hogy ennek az írásnak a nyomai megvannak az erdélyi székelyeknél.”

– Bél Mátyás (1984, 120.) szerint egy ilyen [szkíta] betűtípussal készített igen régi kötet teljes példánya Toscana nagyhercegének könyvtárában, Firenzében található.

– Bél Mátyás (1984, 125.), Paolo Jovio, a könyvnyomtatás a szkíták közvetítésével keletről jött Európába.

– Bél Mátyás (1984, 125.), Szamosközy István (1593) azt írja, a nyomdászat feltalálása a szkítákat illeti. Istvánffy (1964) szerint Szamosközy igen alapos, lelkiismeretes tudós, aki minden elődjénél jobban támaszkodott a hiteles levéltári forrásokra, s írásbeli kútfőit a humanista filológus gondosságával és kritikus szemével kezelte.

– Bél Mátyás (1984, 129.), Tröster: „A nyomdászmesterség a kínaiaknál s talán az ázsiai szkítáknál is sok évszázada használatban volt már, mielőtt Európában föltalálták.”

I. István király törvényt hozott, mely szerint „Szilveszter pápa tanácsolása folytán határozatott, hogy a magyarok, székelyek, kunok, valamint az egyházi magyar keresztény papság által is használt régi magyar betűk és vésetek, a jobbról balra haladó pogány írás megszüntetődjék és helyébe a latin betűk használtassanak. Itt rendelkeztek, hogy a papság azok használatára jutalmazás mellett betanítottassék és a pogány írástól, valamint tanítástól papi állásának vesztese és 20 aranypensasnak büntetése mellett eltiltassék. Továbbá, hogy az egyházakban található pogány betűkevel felírások és imakönyvek megsemmisíttessenek és latinval felcseréltessenek. Valamint pedig azok, akik régi pogány iratokat beadnak, 1-től 10 denárig kapjanak jutalmat. A beadott iratok és vésetek pedig tüzzel és vassal pusztítottassanak el, hogy ezek kiirtásával a »pogány« vallásra emlékezés, visszavágyódás megszüntetődjék.” (Vitéz, 1816)

Jellemző, hogy a 120 évig a Magyar Tudományos Akadémia raktárában porosodott pogány kori magyar ősgeszta (Grandpierre, 1979) eredeti kéziratában az őskronikát bevezető „A regösök és a krónikások így írták meg” mondatot (a magyarság tudatlanításának úgy látszik, minden tudományos szempontnál fontosabb céljából) – „Az évszázadok hírnökei és a hírek elmondói ilyenképpen adták elő”-re hamisították meg

(Tarih-i Üngürüş, 1982, 36.). Nyilván azért, nehogy megtudják a magyarok, hogy István király előtt is volt írásos kultúrájuk.

Sebestyén László (2000, 187.) megemlíti, hogy Arrán püspöke i. sz. 550 körül a Szentírást is lefordította hun nyelvre. Ami azt jelenti, hogy a hunoknak volt írásuk i. sz. 550-ben. Dugonics András (1806, 15–16.) Theodorétusz (i. sz. 427) alapján azt írja: „A 'Zsidó könyvek nem csak Görög nyelvre fordítottak immár; hanem Rómaira, Égyiptomira, Persiaira, Indiaira, Örményre, és Szkítiaira.”

Dugonics András (1806, 17–18.): „Zamovszky (Annal. Dasic. Antiqu. C. 2.): Megvan még nálunk Erdélben a nemzeti írásnak egy bizonyos neme, mely Eleinktől (sok századok alatt) Utóikra hagyatott, és (a' Scitákkal egygyütt) Nap-keletről érkezött Európába. Valamint pedig (a' nyelvekre nézve) az asiaiak nagyon különböznek az Európaiaktul; úgy a bötüknek rovásaikban és állásaikban sokban nem egygyeznek. Az Európaiak balrul jobbra írnak; az Asiaiak jobbrul balra mennek. – Az írásnak e két módjából származtak (a' kerek ég alatt) a' többi módok-is. Tudni-illik: a' kéz-járatnak nemére, és a hosszaknak (vagy-is soroknak) el-röndüléssökre nézve. Csupán a Székel-írásnak módgya nem akart az előbbi módokkal tartani. Mert ezek nem teszik egy-más alá a sorokat (mint a' Deákok és a Zsidók); (hanem fölül kezdvén) a bötükkel lefelé mennek, olly finom összekapcsolódásokkal, hogy kevéssel sokat írhatnak. – Nem mindenkor élnek téntával; ha-

nem (elő-vévén egy négy-szögelletű fát, vagy deszkát) keshögygyel úgy vésik a bötüket, mint mások tollal, és téntával írják. Ennek a vésésnek módja (ama régi bötüknek volna vonásaikkal egygyütt) máiglan megmaradott nállok. – Ily forma-írásnak példája (igen régi) máig megmaradott a' Hetruriai Nagy-Hercegnek Könyv-tárjában (csudálatos, és az európaiaknál ismeretlen bötükkel). A 'Könyvnek papírossa csak egyik felén van bé-írva, úgy mind-az'-által: hogy (a' papírosnak vékonsága miatt) minden bötük körösztül-teccenek, és ott-is lehet olvasni. A' Papiros nem kócbul (mint nálunk), hanem Nílusi Papirosbul vagyon. Se tollal nem íratott; hanem nyomtattott. A' le-csüggő hosszak (vagy sorok) egy-egy közbe-vetett fekete hosszal választatnak el egy-mástul. Nem csak a bötük, hanem az egész könyv mutattya a' régiséget. Nem is dűcseködhetnek ez-után az Európaiak (mármint a németek, Gutenberg elsőségével – G. A.): hogy ők találták fel a' Könyv-nyomtattást: mivel ez a' könyv (mely sok századok előtt nyomtattott) világosan megmutattya azt: hogy annak fel-találói a' Sciták. Ezt Jóvius Pál-is észre-vette; azt mondván: hogy a Könyv-nyomtattásnak tudománnya a Sciták által jött Európába a' Nap-keleti tájakra.”

Dugonics András (1806, 19.) Gellei Katona Istvánt idézi, aki „Super-intendens, egy Grammatikát adott ki Gyula-fehér-várott 1645-dikben. Itt úgy ír: „A 'Székelek a' régi Szittyiai Magyaroknak igazi maradványai: úgy-mint kinkél még

az igaz tulajdon magyar bötük is megvannak, kik noha sok csúfos, és mü-töllünk értetlen szavakkal is élnek, de az enyet igen ékesekvel, és jegyzősökkel.”

Dugonics András (1806, 19.): „Lisnyai Kovács Pál (a' Magyaroknak Krónikájokban) bizonyította azt: hogy ama' Szittyiai bötűkkel még az ő üdejében-is éltenek a Székelek.

Szavai ezek: Ezeknek a' Székeleknek (mint Atillának, és még ez-előtt-való Magyaroknak-is) tulajdon magános bötüi és írássi voltak.”

Dugonics András (1806, 20.): „Komáromi Csipkés Györgynek üdejében (ki 1670-dik tájban él-vala), magának bizonyítása szerint, a' Debreceni Könyvtárban-is találtatott egy könyv, mely Hunniai bötűkkel íratott.”

11. 8. 5. *Szkíta-hun városok*

1. *Szkitia nem római eredetű városok csoportja a Duna partján*

A Notitia Dignitatum i. sz. 400 körül született, és tartalmazza az ókori Római Birodalom minden polgári és katonai őrhelyének hivatalos listáját. A római birodalom közigazgatási szerveződése fő forrásának tekintik (Halsall, 1998). Mathews (1982, 141.) megemlíti, hogy a *Notitia Dignitatum térképei Szkitiát a Duna mentén fekvő városok csoportjának ábrázolják*. Ezek az adatok kétségbevonhatatlanul jelzik, hogy az Atilla korabeli Szkitia – vagyis Hunnia – fejlett, nem római eredetű városokból állt.

Nemcsak arról van szó tehát, hogy szkíta, illetve hun települések léteztek a Kárpát-medencében a hunok idején (ld. pl. Bóna, 2001). Ismeretes, hogy az ázsiai hunoknak az időszámításunk előtti évszázadokban voltak kőtelepüléseik (Minyaev, 2000), Európában pedig hun települések már az i. sz. II. századtól léteztek (Szegő, 2005).

2. *Kétezer éves szkíta palota Belső-Ázsiában*

Abakán város (a Minuszinszki-medencében, a Jenyiszej folyó déli részénél) mellett, „Aszkíz faluban 1940-ben egy 1500 m²-es, alapozás nélküli palotát tártak fel, amelyet fal övezett és amelyben volt egy nagy terem és húsz szoba. Szárított agyatéglából épült, a főfalak vastagsága elérte a 2,2 métert. A tetőt a Han-dinasztia korából (i. e. III–i. sz. II. sz.) való feliratokkal és bélyegzőkkel ellátott agyagcserepek fedték. Minden cserépen ugyanaz a felirat volt: »Az Ég urának tízezer békés évet, uralkodásához ezer örömteli évet kívánunk, bánat nélkül.« A szobákban padlófűtés volt, amely behálózta csaknem az egész épületet. Kémények

is voltak a szobákban. A terem ajtóira öntött, bronzmaszkos díszeket raktak, de akármennyire szörnyek, mégis első pillanatra látszik, hogy europidok.” (Bakay, 1997, 80.) Tekintettel arra, hogy Abakán körzetében a Minuszinszki-medence népe az i. e. V. században szkíta kőkört épített (Salbyk szkíta kőkör, 17. oldal ábrája), hogy ezt az egész időszakot szkíta régészeti leletek jellemzik; az itt élő nép azóta elmongolosodott ugyan, de őrzi „sagai” nevét (szaka?), nyelve nem kínai, hanem török. Arra kell gondolnunk, hogy a palotát szkíta király építtette, aki szoros kapcsolatot tartott fenn a kínai kultúrával.

3. *Zywie-i szkíta erőd*

A közép-ázsiai Urmia-tótól délre, Szakkiz városától keletre, *Ziwiye* falunál talált romokról bebizonyosodott, hogy egy i. e. VII. századból származó erődről van szó, amelynek téglafalai 7,5 méter vastagok voltak. Fennmaradt tárgyai asszír, urartui és szkíta jellegzetességeket mutatnak. A *ziwyei* királysír valószínűleg szkíta királysír (ezt a véleményt támasztják alá Bakay, 1997, 78. és Brentjes, 1978). Ha pedig ez így van, akkor a *zywiei* szkíta királysír városa egy i. e. 700-ból származó szkíta város.

4. *Rézkori és vaskori ősvárak*

A Cernavoda kultúra (i. e. 4000–3200) a Duna torkolatvidékén. Jellemzői a lófejű jogarok, az okkerfestéses kurgántemetkezés és a védelmi célokat szolgáló hegytetős települések. A jogarok a Kárpát-medencei, Duna-torkolat-vidéki, etelközi, levédiai és kaukázusi meg a Bell Beaker rézkori-bronzkori szkítákéval azonosított kultúrák jellemzői (lásd az *A királyi jogarok népe* című fejezetet).

A Jamna kultúrára (i. e. 3200–2300) a kelet-európai síkságon jellemzők a lófejű jogarok, okkerfestéses kurgántemetkezés és hegytetőkön megerősített várak. A Jamna kultúrához tartozó Mihajlovka-települést (nem messze a Dnyeper folyótól) három méter magas masszív kőfalak veszik körül. Négyzetes házaik egészen egyméteres magasságot is elérő kőalapokon, fából épültek, két- vagy több nagy szobából álltak. Skelja-kamenolomnja települést (a Dnyeper tájékán) három oldalról sziklás hegyoldal, a negyedikről vastag kőfal védte. Belül négyzetes házak álltak kőalapokon. Jogarok és szintén társadalmi státust jelképező csatabárdok jellemzik. Ahogy azt *A királyi jogarok népe* című fejezetünkben jeleztük, az eurázsiai síkság urai i. e. 5500-tól kezdődően a szkíták voltak. A Jamna kultúra kőfalakkal, kőalapra épített települései tehát szkíta települések voltak.

A vaskori Dél-Magyarországon, Nagyárpád környékén ötven kis, sorokba rendezett ház állt egy kikövezett út mentén, amely a meredek hegyre vezetett, ahol két nagy faház (valószínűleg királyi) állt a hegytetőre futó út végén kiépített teraszon. A kőutat tehát nem a rómaiak találták fel, már a szkíták is ismerték.

„Ezek a hegyek tetejére épített erődök a prototípusai az ókori görög, illír, kelta, balti, német stb. hegyi kastélyoknak. A citadellák és kőfalak a legkorábbi történelmi idők jellemzői. Ezeket küklopikus váraknak is nevezik az ókori görögökről, akiknek meggyőződésük volt, hogy csakis óriások építkezhetnek ilyen óriás léptékben.” (Kurgan culture, 2000)

5. Erdély ősvárai

„A teremtés zúrje kezdett rendeződni, a mindenség egyensúlya helyreállani – írja Orbán Balázs (1868, I. 127.) –, a vizek utat nyitva maguknak lefolytak: a föld felületén új pezsgő élet keletkezett. Firtos, a jó szellem (Firtos tündérvárának építője és tündérkirálynője) örömmel repdesett a felfedezett új világ felett: örömkönnyeket hullatott a fejlődő emberiség zavartalan boldogságán, a teremtés milliárdjainak vidor mozgásán.”

Firtos várát ugyanis „tündérekkel, túlvilági lényekkel építetteti a rege, még akkor, midőn a Föld felületét víz borítja”.

Ugyancsak az őstenger idejéhez fűződik Kustály várának népmondája. „A rege szerint óriások építették e várat, még azon korban, midőn víz borította az alanti völgyeket. A földnek akkori lakói óriások voltak. Ezek vízmentes magas hegycsúcsokra épített várakban tanyáztak. E vidéken három testvéróriás volt, kik nem akarván egymástól messze távozni, egyik a bágyi hegyre, másik a Hegyestetőre, a harmadik pedig ide a Lapiástetőre épített magának várat, s csolnakon jártak szomszédos váraikból egymásnak látogatására. Később, midőn a vizek a Verestoronynál utat törve magoknak lefolytak, midőn a felszáradott völgyekben az ember is megjelent szántóeszközeivel (ez is a magyar szűzfoglalás bizonyítéka!), a kustályvári óriás leánya lelépett a Homoród völgyébe.” (Orbán, 1868, I. 234.)

Kadács vagy Kadicsa várával kapcsolatban ugyanezt vallja a székely néphiedelem: „Óriások építették és lakták e várat – mondja a néprege (Orbán, 1868, I. 114.), az óriások kipusztultával azok ivadékai, a tündérek költöztek e várba: azok laknak most is ott a vár arany oszlopokon nyugvó föld alatti osztályában s csendes éjszakákon, midőn a telihold önti szét ezüst sugárzómét, a vigadó tündérek muzsikája és éneke lehallik a falukba is.”

Ismét más rege azt mondja, hogy e vár a Firtossal együtt még akkor épült, mikor a völgyeket víz borította, s ekkor csolnakon jártak át a Firtosra. Firtos volt a fővár, itt és Tartódban (Tartód várában) is csak akkor volt szabad gyertyát gyújtani, mikor a Firtos magas tornyában világot élesztettek (íme az őskori távfényjelzések rendszerének kezdetei).

Erdély történet előtti korának emlékeit tehát sajtáságos, különös tündérregék őrzik.

Az erdélyi magyarság által tündérvárnak tartott titokzatos, történelem előtti várromok tarkítják az egész Székelyföldet.

Találónan állapítja meg Kövály László *Erdély építészeti emlékei* című könyvében (Kolozsvár, 1866), hogy „...ha e regéket figyelemmel kísérvük, úgy találjuk,

hogy amit a népköltészet tündérek építményének tart, azok az írott történelem körén túl eső időkben keletkeztek, oly korszakban, melynek lakóit a történetírás sejteni is alig engedi. Egy sereg tündérvárunk van, hogy kik építék, minő nemzetről maradtak reánk, aligha fel fog valaha derülni. A legmerészebb történetbúvárlat scythákig, illetőleg Krisztus előtt 512. évig viszi fel Erdély történetét: az agatirz vagy kazar scytha népfajt jelöli Erdély legősibb lakójának. E nép emlékét egy vár maradvány tartja fenn: Kozárvár, Dézs mellett.” „Ősváraink egy része még a római idők előtt keletkezett: különösen azon várakat, melyek megmászatlan hegycsúcsokon állottak, s melyekről a nép azt hiszi, hogy a tündérek számára óriások építék, melyekben téгла elő nem jön, s a mész a kővel mintegy összeforrt.” (Ugyanott 40–41.)

6. Szikambria háromezer éves szkíta város

A Csodaszarvas-monda egy rendkívüli kapcsolatot őriz meg egy nép és őshona között (G. K. E., 1979, 1990). Több mint tízezer éven át a magyarság szent küldetése volt, hogy isteni parancsra visszatérjen a Kárpát-medencébe. Ezért már maga a Csodaszarvas-monda és a tízezer éven át egymásra következő visszatelepülések önmagukban igazolják a magyar nép őshonosságát, szűz-települését a Kárpát-medencében (G. K. E., 1990). Trója pusztulását követően, i. e. 1250 körül a Trójából kivándorló frankok építették az ősi szkíta székesfővárost, Szikambriát, amit Atilla bejövetele után Atilla-városnak neveztek el. Szikambria neve a frankok előtt Szikan-hegy volt (Tarih-i Üngürüş, 1982, 97.), a szikan-ok (szigün-ok, szigünnák) népének nevét őrzi. A szigünnák a Kárpát-medence szkíta kori lakói voltak (Bakay, 1997, 63.), szkíta kultúrájuk voltak (Kemenczei, 2002, 69.; Kemenczei, 2003), és a hagyomány szerint a médektől vándoroltak ide (Hérodotosz, 1989, V. 9.; 346.).

7. Polgár-Csószhalom hétezer éves szkíta kultúrkörhöz tartozó város

Az első városok közé számítják Jerikót (i. e. 9000) és Catal Hüyük-et (i. e. 7000). Catal Hüyük például a becslések szerint 10 000 lakosú volt. Polgár-Csószhalom (i. e. 5500) lakosságára vonatkozóan Raczky és munkatársai (1999) 2000-2500 fős (felső) becslést adnak. A valóságos érték ettől nem lehet nagyon messze, mert a település feltárt objektumai meglehetősen egységes időszakot képviselnek, és a körárkos sáncrendszerrel körülvett halom korai fázisával egyidősek. Az itt talált körárok-rendszerek és napkorongok Európa első civilizációjához, a Nap-tisztelő szkítákhoz sorolják ezt az újkőkori várost. Így tehát szkíta városok (legalábbis városszerű települések) léte már az i. e. 5500-ban kimutatható Magyarországon.

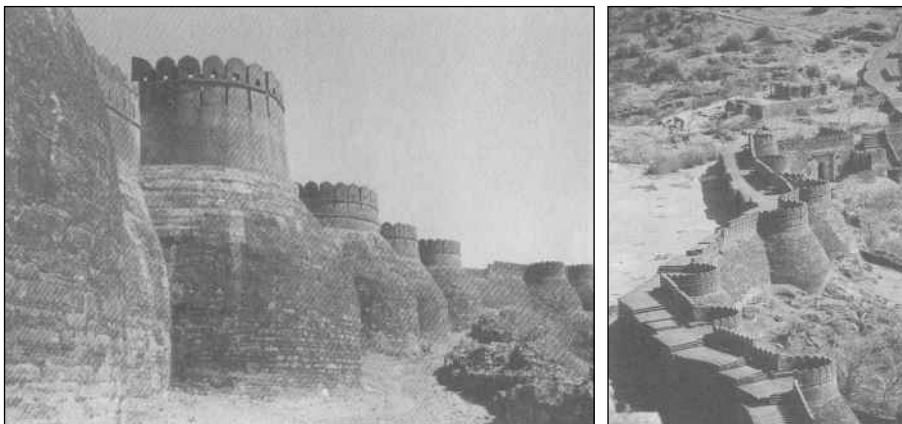
8. Tongwancheng – a hun Fehérvár

A déli hunok a III. század végétől erősödtek meg, 304-ben Ordos körzetében, a Sárga-folyó északra, keletre, majd délre kanyarodó, majdnem teljes kört alkotó közében, önálló hun dinasztiát alapítottak. Tongwancheng a Da Xia-dinasztia fővárosa volt, mely 413–417 között épült. Bár a dinasztia nem volt hosszú életű, de épített örökségük még hosszú évszázadokig létezett. A város neve csak kínaiul maradt fenn, de a krónikák alapján fehér falai után „Fehér városnak” is nevezték. A Fehérvár elnevezés nagyon fontos a korai belső-ázsiai lovas nomád civilizáció történetében, több Fehérvár nevet ismerünk, mind a régi hun területeken, mind Kelet-Európában, így Magyarországon is (Obrusánszky, 2006). Tongwancheng kínai név, jelentése: „minden országot egyesíteni”. Ez a gondolat kulcsjelentőségű a hunok egész történetében, beleértve az indiai szaka nagykirályokat éppúgy, mint Huang Dit, a kínai kultúra megalapítóját, akárcsak Atillát, akinek már neve is ugyanezt a gondolatot fejezi ki. Atilla Atlasz, aki arra született, hogy felemelje a világot.

A hun fővárost Atilla korában, az i. sz. 410-es években alapították. Délnyugati tornya a legnagyobb a négy közül, 31 méter magas, és egy hajó árbocára emlékeztet. A különleges anyagból épült fehér falak a legkeményebb kővel vetekszenek. A távolból úgy néz ki, mint egy óriás fehér hajó, mint azt a China Daily 2002. október 8-i számában írja. „A leggazdagabb, legfényűzőbb város, amit Kína történetében bármely nem kínai nép épített” – írja a China Daily (2002).

„A kínai Sanhszi (Shaanxi) tartomány arra készül, hogy a világörökség részévé nyilváníttatja az ősi hun fővárost, Tongwanchenget. Ez a település a világon az egyetlen olyan romterület, amelyet a hunok hagytak maguk után. 2004-ben a Xinhua hírügynökségnek nyilatkozó, a Sanhszi tartomány kulturális örökségeiért felelős hivatalnok, Zhang Tinghao igazgató bejelentette: az ázsiai hunok (más néven: hszüingnuk) máig fennmaradt egyetlen fővárosát, Tongwanchenget szeretnék a világörökség részévé nyilváníttatni. Tongwanchenget, a romvárost néhány éve fedezték fel, és akkor ez nagy szenzációt keltett a régészek körében. Előzőleg közel ezer évig borította be a települést a sivatag homokja. A romváros számos értékes lelettel és tudományos felfedezéssel szolgálhat a hunok eredetét, kultúráját illetően.

A törzsről egyébként körülbelül ezer év óta nem hallani. Az 1600 éves romterület Jingbian megyében található, a Kína északkeleti részében lévő Sanhszi tartományon belül. A hely mindössze ötszáz kilométerre van Xi'antól (az Ordos körzet egyik nagyvárosa – G. A.), amely egykor a Chang'an nevet viselte, és hat feudális kínai dinasztia idején volt főváros. A közvélekedés szerint a kínaiak annyira tartottak a hunoktól, a hszüingnuktól, hogy miattuk építették fel a Nagy Falat is” – írja Szegő (2004). Csakhogy a kínai nagy falhoz rendkívül hasonló stílusú, jellegű, száz kilométer hosszan kanyargó indiai nagy fal is létezik, és ezt Indiában, a XV. században a hun eredetű rádzsput Guhil családból származó Kumbha építtette (Aradi, 2005, 110–111.), területe 55 négyzetkilo-

Az indiai nagy fal

méter. Érdekes, hogy amikor száz évvel később a muzulmánok megostromolták a Guhil családnak tartozó Csittor fővárost, a várost védő Padmini, Csittor királynője megmaradt embereivel a vár udvarában, hatalmas máglyát rakatott és díszes ruhában, ékszerekkel díszítve a lángok közé vetette magát, a többiek pedig követték úrnőjüket (Aradi, 2005, 112.). Az egyetlen közös tényező a két hatalmas és hasonló falban a hunok jelenléte. Kézenfekvő a feltevés, hogy ebben a közös tényezőben, a hunokban találjuk meg a kínai és az indiai Nagy Fal építőit. És ha a hunok építették a kínai és indiai Nagy Falakat, ez azt jelentené, hogy a hunok hosszú távú védekezésre rendezkedtek be, védeni akarták ősi földjeiket.

„Tongwancheng felépítése azoknak az embereknek az eltökéltségét bizonyítja, akik mindenáron fenn akartak maradni a sivatagban” – magyarázta Hou Yongjian, a Shaanxi Normal University professzora. A város egyedi jellege elvitathatatlan a professzor szerint. A települést egyébként hosszas kutatás, többek között repülőgépes felmérés és távolsági érzékelők segítségével fedezték fel.

Tongwancheng városa három részből áll. A palotanegyed mellett egy belső és egy külső negyedből. A palotanegyedben található a császári palota. A belső negyedben a kormányzati hivatalok helyezkednek el, továbbá a hivatalnokok és a királyi család tagjainak, rokonainak a lakhelyei. A köznép a „külvárosban” lakott.

A város négy sarkán (a négy égtáj felé) őrtornyok vigyáztak a biztonságra. A falak 16-30 méter vastagok voltak. A falak anyaga különleges: homok, föld és rizsföldeken átfolyatott víz segítségével jött létre. A víz szerepe volt ebben a legfontosabb, mert a „ragadós”, „rizses” folyadék összetapasztotta a homokot és a földet, így szinte kőszzerű építőanyaghoz jutottak a hunok.

A város elrendezése különleges: az északnyugati rész magasabban fekszik, a délkeleti viszont alacsonyabban. Tongwanchenget többek között azért is szeretnék most a világörökség részévé nyilvánítani a kínaiak, mert a néhány éve felfedezett települést erősen fenyegeti az elsivatagosodás.

A szisztematikus helyreállítás egyébként már megkezdődött Tongwanchengben. Sikerült például rekonstruálni a „Yong’an Emelvényt”, ahol Helianbobo, Daxia császára szemlélte a parádézó hun csapatokat.

„Mint nemzetiség a hunok eltűntek. De sok hun túlélte az évezredek viharait. Számos tudós úgy tekinti, hogy a mai magyarok a hunok leszármazottai” – nyilatkozta a Xinhua hírügynökségnek Wang Shiping, a Sanhszi Történeti Múzeum szakértője. A Xinhua szerint ezt a véleményt számos magyar kutató is osztja (neveket a kínai hírügynökség nem említett).

A kínai tudósok hangsúlyozzák, hogy a hunok kultúrája számos országban hagyott nyomot maga után. Mongóliában, Oroszországban és Észak-Kína, vagyis Belső-Mongólia területén egy hangszer, a hujia (hudzsia) őrzi a hunok emléket, de Északnyugat-Kínában, az ujugrok is játszanak ilyen zenei instrumentumon” (Szegő, 2004).

Kínában persze sok jelölt adódik, amelyet világörökség részévé szeretnének a kínaiak nyilvánítani. Zhang Tiao, a Shanxi Tartományi Kulturális Örökség Iroda igazgatója szerint azonban a legesélyesebb Tongwancheng, az ősi hun főváros. Wang Shiping, a Shanxi Történelmi Múzeum munkatársa, a Sui (581–618) és a Tang (618–907) dinasztiák szakértője szerint a kutatók többnyire egyetértésre jutottak a hun–magyar rokonság kérdésében, és a magyarokat a hunok közvetlen leszármazottainak tekintik (Shao, 2004). „Sok magyar népdal ismerősnek hangzik Észak-Shanxiban és Belső Mongóliában. Még régi vallásuk sok jegye is közös, hiszen a magyarok is őrzik a samanizmus sok hagyományát” – tette hozzá Wang. A hunok eltűntek, de kultúrájuk fennmaradt, sok népdaluk nagyban gazdagította a mongóliai népzeneét – jelentette ki Zhang Mingqja, a Shanxi Történelmi Múzeum munkatársa. Az északi hunok egy csoportja az i. sz. 89 és 91 közti időszakban hagyta el Kínát és települt le az Ili folyó völgyében, a Volgától keletre.

11. 9. A hun–germán rokonság melletti érvek

11. 9. 1. Történelmi áttekintés

A hunok és germánok rokonsága ma nagyon távolinak tűnik. De annak tükrében, amit az indoirániak és a szkíták rokonságáról megmutattunk, a rokonság minden bizonnyal fennáll. A kérdés csak az, hogy milyen szoros ez a rokonság, kimerül-e az indoirániak, germánok és szkíták több mint négyezer éves különválásában, vagy azóta is kölcsönhatások sora tette szorosabbá a rokonságot.

Egy ilyen tényezőt abban látunk, hogy a germán mitológia egyik főszereplője, Wodin (a skandináv mitológiában Odin), szkíta mágus volt (lásd *Királyi mágus a germán és a skandináv mitológiában* című fejezetünket). Ha Odin korát az i. e. I. évezredre tesszük, akkor ez egy újabb kapcsolatot jelent. Mivel pedig a mitológia a népek önazonosságában központi szerepet játszott, ezért az a tény, hogy a germán mitológia főalakja szkíta mágus, a germán önazonosság egyik központi eleme.

A germán törzsek már Skandináviában kapcsolatba kerültek a szkíta kultúra hatásával. A Szarmata-síkságra költözve (ma: Lengyel-alföld) ez a hatás folytatódott. A szkíta-szarmata és a germán törzsek egymás szomszédságában éltek évszázadokon át. Ezek után a gótokat az akkori Római Birodalom legerősebb ellenfelei, a szarmaták (Bakay, 2006) földjére engedik be a szkíta-szarmata hunok, ahogy az ázsiai hunokat a közép-ázsiai hunok, és ott békésen élnek a szkíta-szarmata birodalom szívében kétszáz éven át (Jordanes, 2005, 47.). Ezután egy évszázadra hun alattvalók lesznek a keleti gótok, és a hunok országa a Rajnáig terjed ki.

Röviden: a germán törzsek szoros rokonai, az indoirániak az i. e. 4000 előtti időszakban nyelvileg elkülönülve, de társadalmilag szoros rokonságban éltek a szkíta-hunokkal. Az i. e. I. évezredben Odin szkíta mágus és társai a skandináv és germán törzsek mitológiájának főszereplőivé váltak. Az i. e. III–I. századtól folyamatos, békés és szoros kölcsönhatásban álltak a hunokkal egészen Rua (Rovó – G. K. E.) hun király koráig. A keleti gótok Atilla leghűségesebb szövetségesei voltak. Mindezt összegezve, a hun–germán rokonság fennállását a szkíta-hunok évezredekken keresztül fenntartották és megerősítették, részben sikerrel. A germán–hun rokonság tétele tehát szilárd alapokon áll.

11. 9. 2. *Genetikai bizonyítékok*

Már említettük, hogy az Eu19 aránya a lakosságban Magyarországon 60, Németországban 6,2 százalék (Semino et al., 2000). Sokan a tízszázalékos arányt még rokonságként említik. Tekintve, hogy a németek létszáma ma kb. nyolcszorosa a mai Magyarország lakosságának, Németországban kb. a mai magyarországi lakosság létszáma rendelkezik Eu19 genetikai markerrel, azaz kb. tízmillió fő. Ez nem elhanyagolható mennyiség. Rokonságnak számít, különösen ha ezerötyszáz éves múlt utáni állapotról van szó. Ezerötyszáz évvel ezelőtti értékre számolhatunk magasabb rokonsági fokkal.

11. 9. 3. *Történeti és kulturális rokonsági elemek*

A teljesség igénye nélkül:

1. A legtöbb német történész a németeket és gótokat a szkítáktól eredzetteti, írja Bél Mátyás (1718/1984, 107.).

2. A szkíta név szélteben-hosszában átszállt a szarmatákra és a germánokra (Bél Mátyás, 1718/1984, 129.). A szarmaták szkíták volta bebizonyosodott, a germánok szkíta rokonsága pedig – a fentebb elmondottak értelmében – megalapozott.

3. Metcalfe (1982, Vol. 1, Chapter VII, 59.) könyvében külön fejezetben számol be a hun–szkíta–géta–jüt–asi–gót–skandináv rokonságról. Az „asi” szkíta eredetű géta törzs volt, amely Skandináviában telepedett le (Metcalfe, I. 74.).

4. Az indogermán skandinávok művészetében gyakoriak a szkíta-hun elemek, az állatábrázolás, a jellegzetes hun ló. A keltáknál és a germánoknál is megtalálható az ősök állat alakban való megjelenése (Bozó, 2004, 20.).

5. Az indoeurópai népek között kivétel, hogy a germánoknál a Nap nőnemű, akárcsak a szkítáknál.

Mindezek alapján megállapíthatjuk, hogy a hunok és a germánok – különösen a gótok – között jelentős mértékű etnikai, történelmi és kulturális rokonság áll fenn. Ezért a hun–germán rokonságot Atilla tetteinek mérlegelésekor nem üdvös figyelmen kívül hagyni.

III. *A szkíta–hun népek világlátása, tudománya, vallása, művészete és szellemi öröksége. Mágusok és Napkirályok*

*A mazdaizmus (a hunok ősvallása, a bölcsességvallás – G. A.)
lényege a fenséges egyszerűség és abszolút tisztaság.
(Ragozin, 1889, 103.)*

*A tudás minden földi áldást felülmúl.
(Katha-Upanisádok)*

III. 1. *A mágus meghatározása. A mágus és sámán hasonlósága és különbsége*

III. 1. 1. *A sámán ismertetőjegyei*

Nézzük először, melyek a sámán ismertetőjegyei! Diószegi Vilmos (1988, The New Encyclopaedia Britannica, 1030.) szerint a következők:

1. Szakember, akit a társadalom elfogad a transzcendens világgal közvetlen kapcsolatra képesnek, és aki ezért képes gyógyítani és jövendőlni.

2. Megkülönböztető testi és lelki tulajdonsága, hogy idegbeteg vagy epilepsziás, esetleg néhány kisebb fogyatékossgal (pl. hat ujj, az átlagosnál több fog), és aki intuitív, érzékeny, élénk természetű.

3. Úgy hiszik, segítők szellemei vannak, lehet állat alakban jelentkező vagy ellenkező nemű.

4. Kivételes képességeit a szellemek általi kiválasztottság következményeinek tulajdonítják.

5. A sámán beavatása a hiedelemrendszertől függően végbemehet transzcendens, valós vagy mindkét síkon. Amíg a jelölt transz állapotban, halottként fekszik, testét a szellemek darabokra vágják. Felébredése után, ha megtörténik, a jelképes beavatás, a Világfára való felmászásból áll.

6. Amikor akarja, képes eksztázisba jutni.

7. Az eksztázisba jutáshoz dobokat, zeneszerszámokat használ.

(És így tovább.)

III. 1. 2. *A mágus ismertetőjegyei*

Nézzük most meg, kit tekinthetünk mágusnak. Ammianus Marcellinus reánk maradt történeti könyveiben (fordította Pirchala Imre, 1916, 371.) így ír: a mágusok Északkelet-Perzsiában „a magas Coronus-hegység nyugati oldalát lakják... itt vannak a mágusok termékeny földjei is” – azaz a mágusok a mai Irán északkeleti tartományának körzetében, a korabeli *Koraszán* tartományban, mágustelepeken laktak. „Káldeus telepek léteztek Egyiptomban... A Magosok, akiknek tudománya Káldeából ered, részrehajlás és előítéletek nélkül dolgoznak. A csillagászat Káldeából terjedt Egyiptomba, innen Görögországba. A legősibb tanító nemzetség, kétségbevonhatatlanul” – írja Thomas Stanley, a XVII. században született *A filozófia története* című művében a mágusokról (Stanley, 1731, 250.). Hérodotosz és Strabón, az ókor leghíresebb görög történetírói szerint is a mágusok a médek Északkelet-Perzsiában lakó, különálló törzse. Az árpádi visszajövetel idején a magyar regösök külön falvakban laktak. Létezett például Regtelek vagy Reg-völgy nevű helység is, amely a regusnak mondott királyi együtt ivóknak a birtokaiból állott, és itt valóban regösök laktak. Szepesi Attila (2001) írja a Magyar Nemzet művelődési rovatában, hogy Regteleken történészek szerint királyi regösök éltek, azok az énekmondók, akik még samanisztikus (helyesebben: mágikus) eredetű hagyományokat őriztek. Országszerte – Zalától a Mezőségig, Pozsony környékétől a Székelyföldre – ismeretesek voltak még Igricfalva, Igricfalva nevű települések, teszi hozzá Szepesi (2001). Zolnay László az *A magyar muzika régi századaiból* című könyvében leírja, hogy az Árpád-korban egész sor zenésfalva létezett: Igrici, Regös, Kürtös, Dobos, Gajdos, Sipos stb. (Zolnay, 1977, 288., 299.). A magyar regösök a mágusokhoz hasonló feladatokat láttak el, az őstudás, a hagyomány éltetői voltak. Különös jelenség, és mindmáig nem találtuk párját a történelemben, hogy bármely népnél a papok, a tudósok külön falvakban laktak volna – de a magyar mágusok, regösök külön falvakban laktak. Az ilyen tudósfalvak valóságos akadémiáknak tekinthetők, bentlakásos kollégiummal, születéstől kezdve. Minden bizonnyal ennek az lehetett az oka, hogy így könnyebben fenn tudták tartani az őstudást, hiszen a legképzettebbek mindennapi oktató tevékenységgel közvetlenül át tudták adni tudásukat a következő nemzedékeknek. A tudósfalvak létesítése a mai értelmiség képzésénél sokkal elmélyültebb lehetőséget jelent, egész életen át tartó képzést. A mágusok fel voltak mentve minden más tevékenység és az egyébként mindenkire

kötelező tíz-húsz százalékos adó lerovása alól is, hogy idejüket teljes mértékben tudományuknak szentelhessek.

Ha mágusok voltak Püthagorasz, Démokritosz, Platón tanítói (Gherardo Gnoli, 1995, *The Encyclopaedia of Religion*, 9. 79–81.), akárcsak Empedoklesz és Prótagorasz tanítói (K. Goldhammer, *Magie, Historische Wörterbuch der Philosophie*, Band 5, 1980, 631.), akkor igencsak magas szintű tudással rendelkezhettek. És mivel a mágusok adták a később ettől világbirodalomná vált Perzsia politikai és polgári intézményeit (Gnoli, 1995), tudásuk ma is nagy megbecsülést érdemel. Mágusok voltak a perzsa királyi hercegek tanítói (Gnoli, ugyanott). Mivel a perzsák több száz éven át önként is megtartották a mágusokat mint államszervezetük legmagasabb tudású rétegét, azt kell mondjuk, hogy a mágusok alkották ezen ókori világbirodalmak agyát vagy legalábbis agyközpontját. De vegyük az ókor harmadik kulturális világhatalmát, Indiát! Az Indiában a mai napig központi szerepet játszó Nap-tiszteletet a mágusok vitték Indiába (Gnoli, ugyanott). A Mag-bráhminok, a Maga nevű tudósok India kultúrájában kiemelkedő és megbecsült szerepet játszottak. Ma szokás ezt a három ókori világbirodalmat az ókori kultúra letéteményeseinek tekinteni. Úgy tűnik, helyesebb lenne, ha az ókor kultúrájának legmagasabb szintjét a mágusokhoz kötnénk. Az ókor egyetlen papsága sem volt híresebb a mágusoknál, írja Gnoli (ugyanott). Diogenes Laertius (i. sz. 200) a mágusok eredetét a trójai háború előtt öt-hatezer évre teszi. Hivatkozik Arisztotelészre, aki az *A filozófiáról* írt első könyvében azt írja, hogy a mágusok ősbibek az egyiptomiaknál. Az egyiptomi első dinasztia az i. e. IV. évezredre tehető. Ha a mágusok régebbiek az egyiptomiaknál, akkor legalább 6000 éves múltra tekinthetnek vissza. Tehát ősiek. Másrészt természet-tudósok. Arisztotelész szerint a mágusok „... azt állítják, hogy a csillagok tűzből állnak; hogy a Hold azért fogy, mert eltakarja a Föld árnyéka; hogy a lélek túléli a halált; hogy az esőt a légkör változásai okozzák; minden más jelenségre fizikai magyarázatot adnak. Ők fektették le a jog alaptörvényeit. Azt állítják, ők találták fel a geometriát, a csillagászatot, az aritmetikát” (Diogenes Laertius, i. sz. 200/1958, *Lives of Eminent Philosophers*, transl. R. D. Hicks, Cambridge, MA., Vol. I, 3). Egyes nyomok szerint a mágusok már i. e. 2000 körül ismerték az elektromosságot (Levi, 1988, 55.).

A mágusok szkíta eredete manapság egyre kétségbevonhatatlanabb (lásd például: Chauhan, 1999). Indiában sok egyetemen működik hun tanszék, és ezek a hun-szkíta azonosság tényeinek ismeretében a hun-szkíta azonosságot tanítják. Az indiai hunok legkiemelkedőbb népe éppen a mágusok népe. A mágusok ősisége a szkíták (ázsiai nevük gyakran: szakák) ősiségével függ össze. India első uralkodói, a Nap és a Hold dinasztiáinak királyai (a Surja és az Indu nemzetiség, Bhagvat és Agni leszármazási vonala; koruk az i. e. III. évezredre tehető – Metcalfe, 1982, Vol. I, 43. oldal), akárcsak Ráma édesanyja, szakák voltak, Közép-Ázsiából, az Oxus (ma: Amu-darja) mentéről jöttek (Metcalfe, 1982, I. 31–33.), a szkíták országából (Szakasztánból), ahol az aranykor volt. A vízözön után a Kaukázusból indultak Vaivasvata fiai, „a Naptól születettek”, az Indus és a Gangesz völgyébe (Metcalfe, 1982, I. 31.). Szaka voltuk abból is egyértelmű,

írja Metcalfe a 32. oldalon, hogy a téli napfordulón (karácsony idején) tartották nagy ünnepüket, az asvamedhát, a loáldozat ünnepét (a Nap ünnepét), amit Vaivasvata utódai (a Nap Fiai) minden valószínűség szerint Szkítiából honosítottak meg Indiában. Ugyancsak Szkítiából terjedt el az asvamedha szertartás Nyugat felé, a szkíta Odin által, Skandináviában (Metcalfe, 1982, I. 32.). „Ez a nagy szertartás, az asvamedha, a téli napforduló fesztiválján önmagában bizonyítja a szkíta eredetet... a nagy szkíta nemzet kiterjedt a Kászpi-tengertől a Gangeszig. Az asvamedha szertartást az indiai Nap-dinasztia hercegei i. e. 1200-ban már gyakorolták a Gangesznél” – írja Metcalfe könyvének 64. oldalán.

„A mágusok közül választottak a városok, helyeségek ítélő-bírákat, a királyok tanácsosokat; az ő útmutatásuk szerint gyakorolták a vallás ceremóniáit” – írja Kiss Bálint *Magyar régiségek* című könyvének 143–144. oldalán. Európában és Ázsiában terjesztették a tudományokat és mesterségeket, és nevük mind a mai napig fennmaradt a *magister* szóban. A mágusoknak először a vízözön után élt Nimród fia, Belus parancsolta meg, hogy írjanak törvényeket a népeknek, teszi hozzá. Télyf János *Görög források a scythák történetéhez* (1863/2001, 4.) című munkájában idézi az ókori görög Herodort (i. e. 515 körül), aki azt írja: „Prométheusz a szkíták királya.” Prométheusz pedig meglehetősen régen élhetett, ha nevéhez fűződik a tűz használatának meghonosítása az emberek között. Nemrég világszerte nagy feltűnést okozott a Moszkvától száz kilométerre északra talált sungiri lelet, amely az i. e. XXIII–XXX. évezredből származik, és amely a *Scientific American* címlapjára is felkerült 1971-ben. A sungiri lelet az uráli népekhez köthető, amelynek a magyar a legjelentősebb képviselője. A sungiri férficsontvázat és a gyermekcsontvázat is több ezer gyöngy ékesíti, mellettük különleges technikával kiegyenesített mamutagyarat találtak, amely rendkívül magas anyagi és műveltségi szintre utal. A lelet gazdagságát abból a tényből ítéelhetjük meg, hogy a nyugat-európai bronzkorban, amely 900 éven át tartott, egy olyan sír, amelyben öt értékes tárgynál többet találtak, már gazdagnak számított (Young, 2002), egyetlenegy olyat találtak, amelyben száznál több értékes tárgy volt (Stonehenge Íjász királyának sírja az i. e. 2300 körüli időszakból), és ez a gazdagság is Közép-Európából, a Kárpát-medencéből ered (lásd a *The Independent* 2005. június 11-i számát). Hozzá képest a sungiri emberek igazán királyian gazdagnak számítanak, és ez annál figyelemre méltóbb, mert sokkal korábbi időszakból származnak (lásd külön fejezetünket: *Sungiri lelet*).

A mágusok tehát a Természet lényegének titkait hivatásszerűen és közösségben, egész életen át kutató őskori és ókori természettudósokként érthetők meg igazán.

Jellemzőiket a következőkben foglaljuk össze:

1. Nemcsak a fizika (lásd Arisztotelész jellemzését kicsivel fentebb), hanem elsősorban a biológia, az élet lényegének kutatói. Ebben eltérnek a mai tudósoktól, akik vagy fizikusok, vagy biológusok, de a mai szemellenzők hatása alatt egyik esetben sem az élet lényegének kutatói.

2. Mivel az élet lényege a lélek, és a lélek sokkal cselekvőbb, mint a fizikai tárgyak, ezért az élet lényegi titkainak megismerése a fizikai tárgyak viselkedésénél sokkal mélyrehatóbb felismeréseket igényel. Ha a mágusok az élet titkaiban

is jártasak voltak, akkor a Természet sokkal átfogóbb világát ismerték, mint a nyugati tudomány az elmúlt kétezer évben.

3. Az élet lényege megismerhető, hiszen a biológiának is léteznek törvényei. Az élet törvényei tehát alapvetően természettörvények. A mágusok minden jel szerint nemcsak a biológia alapvető törvényeit, hanem legmélyebb törvényét, az élet elvét is ismerték. Erre utal például, hogy az ókori világ legkiemelkedőbb tudósai a Természet első elveinek kutatását tartották legfontosabb feladatuknak.

4. Az élőlények cselekvő jellege miatt az élet tudománya a fizikánál sokkal alkotóbb jellegű. Nemcsak azt tárja fel, hogyan viselkednek a magukra hagyott élettelen testek, hanem arra is kíváncsi, mikor, milyen feltételek mellett mutatnak életjelenséget a létezők egyes osztályai, és milyen feltételek mellett mutatják a legteljesebb módon életjelenségeiket.

5. Természetszerűen adódik az élet cselekvő jellegéből és a Természet teljességére kíváncsi igényből, hogy az élet teljességének, kiteljesedésének feltételeit és módjait is vizsgálják.

6. A mágusok tudománya a közösség javát szolgálta. Ezért az élet, az egészség védelmét és az élet társadalmi kiteljesedésének feltételeit és módjait is rendszeresen és alaposan vizsgálta. A mágusok tehát orvosok és társadalomtudósok is voltak.

7. A mágusok felfedezték, hogy az élet kiteljesedésében kulcsszerepet játszhat a zene. Modern, öt földrészre kiterjedő felmérések mutatják, hogy az emberi élet csúcspontjai a szerelemmel és a zenével kapcsolatos élmények. A zene mágikus titkainak felfedezésével az emberi élet kiteljesedésének olyan módját ismerték meg, amely a társadalom többi tagja számára egyszerűen varázslatos, lenyűgöző volt, amelynek hatása alól szinte lehetetlen szabadulni.

8. A mágusok az egységes, élő Természet tudósai voltak. Természetszerűen a társadalom igazgatásának, az államalkotásnak, a jognak, a közigazgatásnak kiemelkedő szakemberei. A mágusok tehát mai fogalmakkal természettudósok (fizikusok, biológusok, pszichológusok), orvosok, társadalomtudósok, zenészek, papok és táncosok voltak egy személyben.

III. 1. 3. *A sámánok és a mágusok összehasonlítása*

Hasonlítsuk össze így kapott ismertetőjegyeink alapján a sámánokat a mágusokkal! A sámánok ismertetőjegyeit (1–8.) tekintve *a mágusok nem alkalmi gyógyítók, hanem tudásukat folyamatosan és szervezeten fejlesztő tudós osztályt alkottak*, és így ők szerezhették meg azt a tudást, amelynek további fejlesztésére a sámánok nem voltak berendezkedve. *A lélekutazást tehát a mágusok fedezhették fel rendszeres, alapos, célratörő és felkészült elméleti és gyakorlati, közösségileg szervezett és hagyományozott tevékenységgel.* Ezzel szemben a sámánok a tudást a hagyományból készen kapták, azt közösségileg szervezeten tovább nem fejlesztették, és így tudásuk törvényszerűen csak csökkenhetett. *A sámánok „tudománya” így nem tudomány, hanem csak sorvadófélben levő hagyománynak, szokásnak tekinthető.* Megállapít-

juk, hogy a *samanizmus* nem jöhetett létre magától, hanem *szükségképpen a mágikus kultúrából kellett létrejönnie*, mégpedig ennek sorvadásával, eredeti működési feltételeinek vesztével, eredeti összefüggéseinek feledésbe merülésével. És mivel a samanizmus eredete minden bizonnyal az őskőkorszakba, vagyis több tízezer éves múltba vezet (lásd Mircea Eliade *Az eksztázis archaikus technikái* című könyvét), ezért a mágikus kultúra még ennél is ősbibb kell legyen.

Meg kell említenünk, hogy sok néprajztudós szerint a sámánok rendszere nem idegbetegek, és a tudatmódosító szerek alkalmazása sem jellemzőjük. Mircea Eliade (1995, *Encyclopaedia of Religions*, 13. kötet, 202.) szerint a sámánok az eksztázis szakemberei. Világos, hogy a lélekutazás szakemberei esetében az eksztázis nem fordítható önkívületnek, hiszen a lélekutazás során az élet és a halál közötti rendkívül vékony mezsgyén utazik a sámán vagy a mágus. A mágusok ilyenkor vannak igazán maguknál, életképességük, életerejük legmélyebb forrásait ilyenkor mozgósítják. *A mágusok önazonossága az egész Természetet átható életerőben rejlik*, ezért ők azonosak, azonosulnak a természeti erővel. *A modern ember önazonossága viszont a tudati ellenőrző központhoz kötött*, és ezért amikor az irányítás átadódik a felelevenedő természeti erőnek, az egyetemes életerőnek, ilyenkor megszűnik az öntudat szemellenzői közé képzelt önazonosság, az öntudat ellenőrző szerepe kísérő jellegűvé válik, a tudat kitágul, mélyebb és átfozóbb, valóságosabb lesz.

III. 2. *Mágusok és Napkirályok.* *A mágikus erő természeti erő*

Az emberi élet alapvető tapasztalata a magától születő érzések elragadó ereje. Ilyen a szerelem. A szerelem lángja nem gyullad ki parancsszóra, csakis magától, csakis saját belső törvényeinek engedelmességgel. Ilyen alapvető emberi tapasztalat az ösztönös tudás (idegen szóval: intuíció). Ösztönös tudás, intuíció nélkül az ember nem ember. Egész jobb féltekénk intuitív irányítás alatt áll. Jobb féltekénk az összképet ragadja meg, bal féltekénk a részt. Ahogy nem élhet az ember egy féltekével, úgy nem élhetünk az Egész nélkül, és nem élhetünk ösztönös tudás nélkül sem. Az ösztönös tudásnak is létezik a szerelemhez hasonló elragadtatott állapota. Amikor az alkotóerő magától működik, magától mozog, mert elragadják az alkotás szabadságának, természeti törvényeket alkotó érzések-ösztönök általi irányításának törvényei, akkor az emberi alkotóképesség, az emberi elme eljut legmagasabb kibontakozásáig, virágba borul és gyümölcsöt hoz: a természeti törvényektől születő alkotást. Bartók Béla a népzeneről így nyilatkozott: „A népzene az illető nép zenei ösztönének elemi erejű kifejezői. A népzene a Természet tüneménye... minden kulturális befolyástól mentes.

Ez az alkotás ugyanazzal a szerves szabadsággal fejlődött, mint a Természet egyéb élő szervezetei: a virágok, állatok... A népzene a városi kultúrától nem befolyásolt emberekben öntudatlanul működő természeti erő átalakító munkájának eredménye” (Bartók, 1931/1981, 9., 14., 30.). Vagyis a természeti törvények a népben működnek. A nép természetes képződmény – legalábbis az ősnép, legalábbis az emberré váláskor. A magától születő népzene a természeti erőtől születő népzene. Az eső magától esik, a Nap magától ragyog, a csillagok maguktól gyulladnak ki az égen. Amikor a gyerekek önfelédten játszanak, ez a természeti erő nyilvánul meg. Amikor ez az öntörvényű alkotóerő irányítja érzésvilágunkat, megnyílik előttünk a magától élő világ: a mágikus világ. Létezik egy összefüggési rendszer, amelyik a létezők közötti logikai hálót követi. Ez a felszínes gondolkodás. De ha a gondolkodás, átélés arra irányul, azzal tartja a kapcsolatot, ami magától él, akkor a világ végső, örök alapjával tartja a kapcsolatot. A világ végén – vagy inkább elején – él, ami magától él. A magától élőnek éppen ezért két neve van: Maga és Él. A mágikus valóság és az Élet ugyanazon létező egymással szorosan összefüggő két oldala. A mágusok erről a végső valóságról nevezték el magukat. Ehhez olyan nyelv kellett, amelyet magát is magától születő, valóságos természeti törvények irányítottak, vagyis ősnyelv. Ebben a nyelvben a magától magasba növekvő növényi „mag” neve megegyezik a „magá”-tól jelentésű szó magjával, a „magas” szó magjával és a „mágus” vagy „magos” szó magjával. Az emberré váláskor kialakuló első nyelvet természeti erők alakították ki. Természeti erők, vagyis az Élet (a Kozmoszt átható Élet) és az Öntudat (a Kozmoszt átható Öntudat) törvényei: a biológiai és a pszichológiai törvények. Ezek a törvények nem misztikus jellegűek, mert a természettudomány egységes rendszerét alkotják. A fizika, a biológia és a pszichológia egyetlen egységes természettudományt alkot, és ez a természettudomány meg fog születni. Már meg is született – de olyan régen, hogy már nem tudunk róla, újra fel kell fedezni.

A zenei alkotóerő tehát természetes formájában, az ősi alapokból születve, egy természeti erő. A mai kor sokféle természeti erőt ismer. Ilyen a köznapi nyelven a szél (az időjárás), a hegységképződés, a csillagokat mozgató kozmikus erő. Tudományos nyelven ilyenek a gravitáció, az elektromágnesesség, a gyenge és az erős kölcsönhatás (a magerők). Zenei alkotóerő nincs köztük. Nincs, mert ez a tudomány nem igazán természettudomány, hanem csak annak egy szelete, az élettelen világot vizsgáló tudomány, a fizika. Ha majd a fizika tudománya kiegészül a biológia és a pszichológia természeti törvényeinek ismeretével (erre tett egyikőnk kísérletet könyveiben – G. A. 2002, 2004, 2005), akkor beszélhetünk majd igazán természettudományról. Akkor majd a népben élő zenei alkotóerőt is természeti törvényként ismerhetjük meg. Bartók hozzáteszi: „a nemzet őszénéjének keletkezését ugyanaz a titokzatos fátyol fedi, amely az emberi beszéd keletkezésének talányát is védi kutatásainktól” (ugyanott, 14.). A nyelv kétségkívül közösségi alkotás: a közösségen kívül felnőtt ember nem tanul meg beszélni. Léteznek tehát közösségi alkotóerők, és ezek között létezik egy alapvető, természeti erő. Anyanyelvünket, bár szellemi képességeink jóval

fejletlenebbek, jóval hatékonyabban sajátítjuk el, mint a második, harmadik nyelvet. Zenei anyanyelvünk ugyanígy bennünk él, manapság többnyire teljesen lappangó állapotban. És mivel a zenei anyanyelv érzésvilágunkat köti össze a Világegyetemmel, ezért, ha nem ismerjük zenei anyanyelvünket, nem tudunk lényegünkben teljes érző lényekké válni.

A mágikus kor az emberré válás és a rákövetkező évmilliók kora (G. K. E., 1992, 2000). A mágikus világerzékelés alapjai: a természetközösség; eggyé forrás a Természettel. Tudati azonosulás minden teremtménnyel. Minden élő élethez való jogának elismerése. Mély odafigyelés: a lények, tárgyak jelenségek lényegének megismerésére való törekvés. A Természet titkainak évmilliók kutatása, a Természettel azonosulás által kiérlelt östudás (G. K. E., 1997a,b). Ezért a mágikus érzékelés mindig közösségi jellegű. „Csak aki saját nemzete lelkébe, legelrejtettebb titkaiba mélyed, csak az alkothat olyan muzsikát, melyben kifejezésre juthat a népzene” (Bartók, 1925/1981, 17.). A közösségi érzékelés legemberibb képességeinkre nyit fogékonyságot. Amikor ez a közösségi fogékonyság ép és eleven volt, sőt, elemi erejű, mert természeti törvény, vagyis elemi erő hajtotta, és mert folyamatos, mindennapi gyakorlásban csiszolódott, fejlődött, csodákra volt képes: így gyulladt ki az emberi öntudat lángja is emberi mivoltunk egén. A mágikus kor a csodák kora volt.

A pszichológiai és biológiai törvények minden emberben élnek és hatnak, különösen a természetes emberben, aki éppen az emberré válás folyamatában vett részt, mert az ősembert még nem térítették el a valóságérezkeléstől a manipulatív, leszerelő, lezüllesztő emberellenes erők. Az élet és az öntudat egyetemes törvényei, éppen mivel minden emberben élnek, képesek az egyik emberben felidézni a benne öntudatlanul szintén működő ugyanazon természeti erőt. Az egyik emberben kigyulladó zenei alkotóerő a másik emberben is képes kigyújtani a zenei alkotóerőt, és egy természetes közösségben képes sok-sok emberre kiterjedni és egyszerre megnyilvánulni. Az egyszerre megnyilvánuló, magától születő és növekvő érzésvilág, amiről érezzük, hogy születése törvényszerű, hogy ennek megszületésére a világnak szüksége van, az embert hihetetlenül nagy magasságokba képes fölrepíteni: a kozmikus alkotóerő forrásához, a kozmikus életerőhöz, minden valóság végső forrásához. Az érzés, amikor természeti törvény hajtja, felszabadító, emberi, kiteljesítő erővé, elsődleges, öntörvényű valósággá nő. Ha van valami, amivel az ember előre tudja vinni a világot, az ilyen felemelő közösségi szertartások biztosan. A magától megnyilvánuló, természeti törvényeket követő érzés, a gondolatlan és az ösztönös érzékeléssel összhangban az emberi képesség teljességét egyszerre mozgósítja, természetes egységben, vagyis olyan valóságosan, amely a felszíni összefüggésháló helyett a világ végső alapját, a kozmikus Élet fényét is felragyogtatja. Az így születő zene rendkívüli, lenyűgöző, varázslatos hatású. Ez a mágikus zene. A mágikus népzene.

A mágikus érzékelés lényegesen eltér a modern civilizációs betegségektől szenvedő érzékeléstől. A modern ember külsődleges irányítás alatt éli életét (Riesman, 1951). Gondolkodásunk és érzésvilágunk civilizációs beállítódottság

révén szolgálai módon alá van rendelve a külső érzékelésnek. Nem önállóan, elmélyülten, a természeti törvényt, igazságot érzékelve gondolkodunk, érzünk, hanem többnyire a külső érzékszervekből özönlő információ irányítja viselkedésünket a civilizáció által belénk rögzített belső elvárások alapján. Aszerint cselekszünk, amire beidomítottak, és nem aszerint, amit velünk született természeti adottságaink szerint éreznénk és gondolnánk. Ez az egyetlen oka, hogy nem érezzük magunkat igazán embernek. A modern ember egyre rohamosabban idegenül el magától, és zuhan az embertelenség szakadékába. Egyetlen kiút létezik ebből a zuhanásból: ha felfedezzük a bennünk élő, felemelkedésre vágyó, jobb sorsra érdemes, legnemesebb képességeinket, és élni kezdünk velük.

A mágikus érzékelés mindenekelőtt belső érzékelés: a gondolatok és érzések elmélyülő érzékelése. Mivel pedig a természetes érzések és gondolatok természeti törvények alapján születnek, végső valóságot jelentenek, ezért a felszíni, külsődleges érzékeléshez szokott ember úgy érzi: teljesen elvarázsolódik az ilyen, ősválóságot hordozó népzene-től. Az emberré válás korában egyszerre váltunk emberré, az egész emberiség egy nyelven beszélt, egy kultúrája volt: a mágikus kultúra. A mágikus kultúra közösségi ünnepeken született. Közösségi, felemelő ünnepeken alkottuk meg a szavakat, legjobb érzéseink és gondolataink összekapcsolódásával. Amikor legjobb belső erőink összekapcsolódnak, képességeink meghatványozódnak. A nagyobb távcső több fényt tud összegyűjteni, mint a tükörfelület legkisebb részei, az átfogóbb lelki-szellemi erőter a Kozmosz titkaiba mélyebben tud bevilágítani, mint az egyes elkülönült egyéné. Innen ered a mágikus hatás egyik jellegzetessége: a megtáltosodás, amikor képességeink váratlanul megsokszorozódnak. A Kozmosz élete gyűjtősinórként, elemi erővel fut a Természet emberi törvényei által megszabott kiteljesedés felé. Amikor emberi mivoltunkban összekapcsolódunk ezzel a gyűjtő erővel, elragadja lényünket, és röpíti magával a kozmikus kiteljesedés felé.

III. 3. Emberré válás és közösségi ünnepek

Amikor a közösségi ünnepeken először gyulladt ki az öntudat lángja, leírhatatlan boldogság öntötte el az emberi közösséget. Ennek az ünnepnek az emléke sohasem múlt el teljesen. Még az ókori Mezopotámiában is karácsonykor felolvasták az *Enúma elist*, a kozmogonikus eredetmítoszt. Bár már ez az eredetmítosz is szinte teljesen eltorzult, mégis éles fényt vet mai állapotainkra az, hogy már ennek emléke is kitörlődött a közösségi emlékezetből. Az öntudat kigyulladására egy második nap megjelenését jelentette: az értelem Napjának kigyulladását. Az értelem lángja éber állapotunkban ugyanúgy gyújtópontja éber állapotbeli tevékenységünknek, ahogy a Nap az ég gyújtópontja nappal; és amikor az éber tudatállapotot felváltja az alvás, az álom, ugyanúgy sokközpontúvá válik gondolkodásunk, érzékelésünk, kevésbé szigorúan összefogva, ahogy az éjszakai égbolton a Hold jóval halványabb központi égitest, s mellette a csillagok végtelenbe kihúzódó serege is felragyog. Az értelem és a Nap az emberben párban állnak egymással. Ami a belső világban az értelem, az a külső világban a Nap. Különösen így volt az, amikor az öntudat még új kincs volt, aminek fenntartásán, fejlesztésén még sok közösségi ünnepnek kellett dolgoznia.

Nagy becsben állt az öntudat az emberré váláskor. Nem is lehetett ez másként. És ennek elkerülhetetlen velejárója, hogy az ősi, természetes ember érzés- és gondolatvilágában a legfőbb értéként a bölcsesség és ennek külső párja, a Nap jelent meg. Elkerülhetetlen tehát, hogy a Nap-vallás az értelemvallás párja. Valóban, a történelemből ismert tények ezt alátámasztják. A hunok vallása a Nap-vallás volt (Gnoli, 1995). A bölcséket az ókorban világszerte úgy hívták: mágusok. A mágusok pedig a Világegyetem átfogó tudományát is ismerték: a mágikus rendszert, ami magába foglalta az anyagot irányító legkisebb hatás elvén túl az élet és az öntudat első elveit is. Tekintve, hogy a hunok vallása egészen a Zoroaster előtti időkig a mazda-jaznán vallás volt, vagyis a bölcsességvallás (Modi, 1926, 11.), ezért arra a következtetésre jutunk, hogy a hunok vallása megegyezik az emberré váláskor létrejött mágikus életvallással. Más szóval: a hunok az emberiség ősnépe.

Ősi közösségi ünnepeink az öntudat és a Nap ünnepei voltak egyszerre. Tudtuk, hogy a Világegyetem a Napban megnyilvánuló erővel segített bennünket öntudatunk elnyeréséhez. Az égi világ nappali rendjét a Nap szervezi egységes egészsé. A Napban megnyilvánuló kozmikus életakarat nyilvánvaló tény minden földlakó számára. Nap nélkül nincs élet. Ha a Nap felragyog, kedvünk is jobbra derül. Ha jön a tavasz, az egész földi világ újjászületik. Ezek nyilvánvaló, egyetemes tények, amelyek nem kerülhették el az átfogó világgépű, a Természettel egybeforrott érzés- és gondolatvilágú ősi ember figyelmét. A régi szkíták az ókorban még megtartották ezt az ősi, Nap-tisztelő közösségi ünnepet (G. K. E., 1990, 100–107.).

Ősi világképünkben a Nap magában összpontosítja a Kozmoszban lakó életerőt, és a Nap sugaraival átadja mindannyiunknak a kozmikus hajtóerővel való élni tudás képességét. A Nap és a benne megnyilvánuló kozmikus életerő teszi lehetővé minden egyes ember életének fenntartását, fejlődését, magasba emelését, életünk kibontakozását. A Nap-vallású ősi szkítaság a közösségi ünnepekben megerősödött, mégpedig úgy, hogy minden tagja részt vett ezekben a létfontosságú közösségi ünnepekben. A szkíta törvény még I. István király ideje alatt is halállal büntette, aki nem ment el a közösség ügyei felől döntő nemzetgyűlésre (G. K. E., 1996a). Így tehát minden szkíta egyben önálló véleményalkotásra és véleménynyilvánításra nevelődött. De bármennyire is a Napnak köszönhetjük életünk feltételeit, életünk fölemelésének lehetőségét, ezek csak alapok, keretek és lehetőségek, amiket nekünk, embereknek kell felfedezni és megvalósítani. De hogyan? A Természeten kívül semmi sincs, a Világegyetem maga minden létező egysége. A Világegyetem tehát önmagát kormányozza. A természettudomány és a társadalomtudomány valaha egyetlen szerves egységet alkotott. A természettudomány alapeszméje ma is az, hogy meg kell ismernünk a Világegyetem jelenségeit kormányzó törvényeket, és ezek megismerhetők, mert a Világegyetem önmagát kormányozza. Ha a Világegyetem önmagát kormányozza, akkor a Világegyetem kormányzásának törvényeit kell megismerni, a Természetből kell kiolvasnunk az emberi élet, beleértve a népközösség együttélési törvényeit. A Világegyetem számunkra legfontosabb égi erőközpontja a Nap. Így jött létre a természettudomány alapeszméjéből a „Nap-olvasás” tudománya: a Napból, a Természetből olvastuk ki a közösség életét szabályozó alapvető törvényeket. A természettudomány tehát a társadalomtudomány alapja volt. És hogy ez mennyire nem misztikus gondolkodást jelentett, annak szemléltetésére álljon itt néhány, a Nap alapos megfigyeléséből kiolvasott törvény.

III. 4. A Nap mint törvényhozó

1. A Nap mindenkire egyformán süt. A népnek egyenjogú tagokból álló közösséget kell alkotnia.
2. A Nap lehetővé teszi az életet. A nép közösségi életének lehetővé kell tenni az életet.
3. A tavaszhozó Nap lehetővé teszi az életerőt, a természetes érzésvilág újjászületését, megújulását, fejlődését. A nép közösségi életének lehetővé kell tennie a nép és a Világegyetem életerejének és természetes érzésvilágának újjászületését.

4. A Nap elősegíti az értelem kibontakozását, az öntudat fejlődését. A nép közösségi életének elő kell segítenie az értelem kibontakozását, az öntudat fejlődését.

5. A Nap a nappali égbolt központi csillaga. A népközösség központi csillaga a Nap helytartója.

6. A Nap él. A Világegyetem él. Az élet a legmagasabb érték, minél előbb, boldogabb, teljesebb, átfogóbb, annál magasabb érték. Az élet törvénye, hogy a lehető legmagasabb kiteljesedés felé haladjon.

**Hammurabi a Napistentől
kapja törvényeit
Hammurabi sztléjén**

Világos, hogy az 1. számú naptörvény, ha csak elvben is, még ma is érvényben van, a demokrácia szó eredeti jelentése (demosz = nép; -krácia = uralom) népuralom, vagyis: nemzeti öntörvényűség. A nemzetnek saját magának kell meghoznia a saját életét irányító törvényeket, mégpedig minden tagjának tevékeny részvételével, úgy, hogy a törvényalkotásban az értelemszerű együttműködés és nem a számszerű többség a mérvadó. A 2. naptörvény elvben szintén még érvényben van. A gyakorlatban azonban számtalan népet kiirtottak, nem is beszélve a számtalan állatfajról és növényfajról. A 3. naptörvény, úgy tűnik, Magyarországon régóta nincs érvényben. Nemhogy újjászületne a magyar nép, de hanyatlik. Népeisége csökken, érzésvilága lesüllyed, lezüllik, szellemi látóköre egyre korlátozottabb, legalábbis saját múltjához, lehetőségeihez képest. A 4. naptörvény, ha csökevényes formában is, de él még a családokban, az iskolarendszerben, de ezeket is egyre züllesztzi a modern civilizáció. Az 5. naptörvény a Napkirályság törvénye. Minden népet Napkirálynak kell vezetnie. A Napkirály feladata a naptörvények érvényre juttatása a nép életében. A 6. naptörvény egyre kevésbé érvényesül. Nő az elidegenedés, az erőszak, a társadalmi kényszerek egyre fojtogatóbbak, a társadalmak egyre nagyobb hányadának élete az ellaposodó fogyasztói társadalom felé halad.

A 4. számú naptörvény biztosításához az ősi, mágikus társadalom igyekezett a bölcsességet felfedezni, megtartani és fejleszteni. Az évezredek során rájöttünk, hogy amikor a tudás a magasabb tudású emberről száll át a kevésbé magas tudásúakra, a tudás nagyon jól átadható, de nem fejlődik. A tudás fejlődéséhez az 1. naptörvény szellemében a közel egyenlő tudású emberek közvetlen együtt-

élése a legkedvezőbb. Így jöttek létre az első mágustelepek. Ilyen mágustelepek létéről tudósít Ammianus Marcellinus (kb. i. sz. 390), Thomas Stanley (1731, 250.), és efféle regöstelepek lehettek olyan Árpád-kori falvaink, mint Regösfalva. A regöstelepek tehát az egyiptomi káldeus mágusok (Stanley, 1731, 250.) telepeinek elvén létesültek. A mágusközpontok, mágustelepek léte nem egyedi eset. Strabón is megemlíti, hogy „Babilonban az ottani bölcselek, az un. khaldeusok részére, akik főképpen astronomiával foglalkoztak, külön lakótelepet építettek” (Strabón, 1977, 16. könyv, 6. §, 787.). Arisztotelész (*Problemata*, 19., 28.) feljegyezte, hogy a szkíták törvénytisztelők és éneklük törvényeiket. Az i. e. XVIII. században Hammurabi törvényeit is a Nap inspirálta.

III. 5. *A királyság eszméje a Napkirályság eszméjéből ered*

Az itt elmondottakból több következtetés is adódik. Először is: az emberiség első államalkotó népe a Nap-vallású szkíta. Másodsor: az első állam szükségképpen királyság kellett legyen, hiszen a királyság eszméje által jöhetett létre. Harmadsor: az első királyságnak Napkirályságnak kellett lennie, mert a Napból kiolvasott törvények alapján jött létre. Negyedsor: a Napkirályok felségjelvénye a Napból kell eredjen. De mi legyen ez a Napból eredő felségjelvény? Ismét csak a Természethez fordultunk válaszáért. A Napnak van ugyanis egy rendkívül alkalmas felségjelvénye, amely éppen azért rendkívül alkalmas, mert rendkívüli alkalom hozza létre, maga is rendkívüli, váratlan és csodálatos. Ez a természetes felségjelvény a Nap koronája. A Nap koronája csak rendkívüli alkalmakkor, napfogyatkozáskor ragyog fel. Ekkor mutatkozik meg leglátványosabban a Nap egyik legfigyelemreméltóbb tulajdonsága: a naptevékenység. A Nap ugyanis felszínének különböző körzeteiben, elsősorban a napfoltok környékén, napkitöréseket hoz létre. Ezek a napkitörések látványos anyagkidobással járnak: óriási tömegű fénylő plazmacsók rápörpörögnek ki a Napból. A Nap koronájának megfigyelése és tanulmányozása nem könnyű mesterség. A teljes napfogyatkozás csak néhány percig tart, és ezalatt a Nap koronáját lerajzolni is nagyfokú ügyességet igényel. A napkitörések során a plazmanyalábok néhány száz kilométer/másodperc sebességgel rápörpörögnek ki a Napból. A napfogyatkozás néhány perce alatt százezer kilométert is megtehetnek. Mivel pedig a Nap sugara kb. 700 ezer kilométer, ezért már szabad szemmel is észrevehető, hogy a Napból kiröpülő fénylő anyag mozog. Azt mindenki tudja, hogy az élő macska és a halott között az az egyik legfontosabb különbség, hogy az élő macska magától mozog, és erre a halott macska nem képes. Ha a Nap képes saját testét maga mozgatni, akkor ez egy újabb fontos tény annak alátámasztására, hogy a Nap él (a Nap élő mivoltáról lásd: G. A., 2002, 2004a).

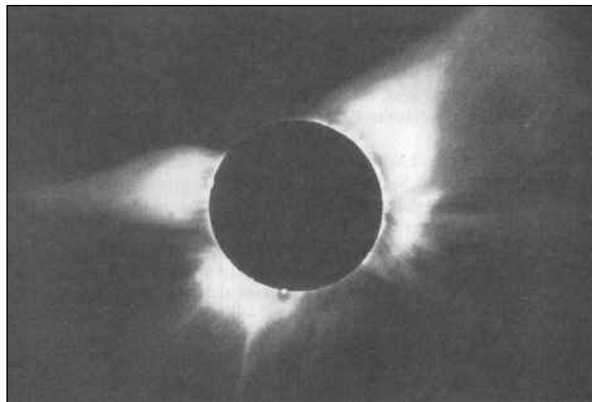
Az az ember, aki a Nap jegyében vállalta a nép vezetését, a Napkirály. A Nap felségjelvényének a Napkirály azon részére kell kerülnie, amelyik a legközelebb van az éghez: a fejére. A Nap koronája kör alakú, tehát a Napkirály fejét kör alakú pántnak kell abroncsszerűen körbefognia. A Napkirály koronájának a Nap koronájához hasonlónak kell lennie, vagyis a Nap kitöréseinek, a Nap lángjainak csúcsos alakját kell ábrázolnia. A Nap mágneses erővonalai naptevékenységi minimumban egyenlítője környékén gyakran jellegzetes, csúcsosan megnyúlt alakot öltenek, amelyek a Nap élő mivoltát alapvető tényként felfogó mágusok összefüggésrendszerében szárnyakként jelentek meg. Napfogyatkozáskor láthatóvá vált a Nap titkos természete, ragyogó, élő madár mivolta! Még inkább kihangsúlyozza a napkorona madár alakját a Nap északi és déli pólusán sűrűsödő, ezért jobban látható mágneses erővonalköteg. Ahogy a Föld mágnes-

Hettita szárnyas napkorong

tere is kétpólusú, az északi mágneses pólus az Északi-sark körüli, a déli mágneses pólus a Déli-sark körüli, úgy a Nap mágneses tere is kétpólusú (dipól jellegű). A Nap északi és déli mágneses polaritása kb. 11 évenként felcserélődik. A Nap északi sarkán napfogyatkozáskor látszó, enyhén széttartó erővonalak a madár fejének bóbitáit, a déli sark lefelé széttáruló erővonalai a madár faroktollait ábrázolják. Így jött létre a Nap-madár képzete, amely az ókori Közép-Ázsiában elterjedt uralkodói jelkép volt. De ugyaninnen ered a fönixmadár eszméje: a Napmadár valóban tűzben hamvad el (a napfogyatkozás elmúlásával kigyulladó teljes Nap tűzében), és mégis újjászületik, hiszen a következő napfogyatkozásor ismét látható. Ugyancsak a Napmadárból ered az ősi világban általánosan elterjedt Napkereszt jelkép: a kör a bele rajzolt keresztrel. A kereszt a Nap északi és déli pólusát összekötő vonal és a Napmadár szárnyait összekötő vonal berajzolásával keletkezik.

Nemcsak a korona eszméje ered a Napból, hanem a királyi jogaré is. A királyi jogar olyan, egyenes rúd, amelynek végén kultikus jelentésű jelkép áll, például Napmadár. Az egyenes rúd elősegíti az egyenes összeköttetést a Nappal. A jogar gyakran aranyból készül, mert az arany a Nap színe és jelképe. A királyi jogar tejetén ülő Napmadár még jobban kihangsúlyozza a

**A napkorona belső részének alakja
napfoltminimum idején**

király–Nap kapcsolat igényét és tényét. A királyi jogarhoz hasonló Napmadár ül az ordosi hun koronán. Nemrég adta hírül a világsajtó, hogy előkerült Nimród aranykoronája. Ha megfigyeljük, Nimród koronájának alsó pántján napábrázolások futnak körbe. A középső szinten madárra és kicsit az emberre is emlékeztető alakok futnak körbe. Nimród koronája a hírek szerint Nimrud városától kapta nevét, ahol megtalálták, korát i. e. 900-ra teszik.

Arany hun korona Ordos körzetéből

III. 6. A királyi korona eredete

A „korona” szó ma világszónak tekinthető (például angolul: crown). De vajon a magyarból ered az angol szó, vagy fordítva? Ennek megvilágításához vizsgáljuk meg a szó gyökeit és jelentését. Korona szavunk első pillantásra felismerhető gyöke a 'kor', ugyanaz, mint korong szavunk gyöke, ami pedig nem lehet más, mint 'kör'. A „kör” (a 'ker', kerek stb.; 'gör', görbe stb.; 'kar', karika stb.; 'kor', kormány stb.; 'kör', körül stb.; 'gur', gurul stb. gyökökkel együtt) ósszó, megvan a latinban, görögben, németben, héberben, szanszkritban (Czuczor–Fogarasi, 1865, 3. 549.). De mi lehet 'korona' szavunk másik felének eredeti alakja és jelentése? Ha a 'kor' eredeti alakja 'kör' lehetett, akkor a 'korona' szavunk megfejtésében ott tartunk: 'kör-ona'. Hogyan lesz ebből értelmes, a Nap eredeti jelentésére vonatkozó szó és szóösszetétel? A magyar nyelvből kézenfekvő válasz adódik. Az 'ona' a magyar–hun 'ana', 'anya' szó lehetett. Közép-Ázsia meséiben gyakran szerepel az Anahit mint női név. Ana volt a magyarok főistennője, azaz, mivel Isten a legfelsőbb lény, maga Isten, vagyis az ősi természettudományos gondolkodásban a Természet, Természet Anya, más néven Boldogasszony. Korona szavunk itt javasolt megfejtése tehát: 'kör-anya'. Ha valóban ez volt az eredeti alak, akkor korona szavunk jelentésében nemcsak a Napra, hanem egyszersmind a Világegyetem egészére is utal! Ezzel összevág, hogy az ősi magyar világképben a Napot tényleg a Világegyetem helyi erőközpontjaként fogtuk fel. Ezt mutatja a Boldogasszony ábrázolása is. Boldogasszony minden porcikája fénylik, utalva a Világegyetem csillagvilág-természe-

Nimrud koronája

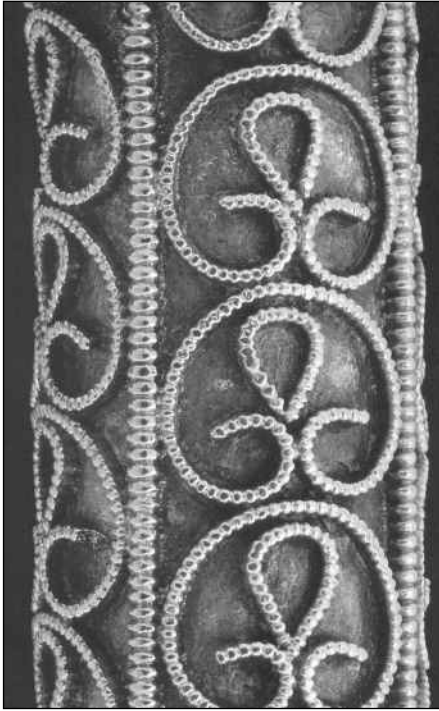
Csíksomlyói Boldogasszony

tére. Boldogasszony kozmikus értelmét kihangsúlyozza a feje körüli csillagöv is. Bal karjában, szíve fölött gyermeket tart. Boldogasszony, különös módon, szokatlan koronát kapott: háromemeletes koronát! (A hármas szám központi szerepéről a hun–magyar világképben még külön fogunk szólni.) A hármasság a legmagasabb egység kifejezése. Boldogasszony tehát így a csillagvilág legmagasabb egysége, vagyis a Világegyetem. Bal karján ülő gyermeke egyszintű koronát visel. Vagyis szintén király, de nem a legmagasabb. A Nap-tisztelő szkítáknál ez a gyermek a Napot jelentette. Vagyis Boldogasszony ábrázolásában a Nap mint a Világegyetem gyermeke jelenik meg. Korona szavunkban ugyanezt a jelentést találtuk meg. Ha pedig ez a megfejtés, akkor korona szavunk magyar eredetű. Ha pedig magyar eredetű, akkor a latin, görög, szláv, német, héber és szanszkrit nyelvek 'korona' szavai a magyarból erednek.

III. 7. *A királyi trón eredeti jelentése*

A királyság egyik legfontosabb tárgyi emléke a trón. Trón szavunk ismét csak világszó. Kétségkívül az uralkodással kapcsolatos. Gyöke a 'tr' hangegyüttesben rejlik. Hamarosan látni fogjuk (*A pásztorok népe az ókor és az őskor királyi népe* című fejezetben), hogy a pásztor szó 'tor' szótagja 'a táj ura' jelentést hordozhat, és ez összefüggésben állhat a Turán szóval. Kézenfekvő feltételezés, hogy a trón szóban rejlő „úr, uralkodó” tartalmat az 'r' hang hordozza, mégpedig 'úr' szavunk mássalhangzójaként. Ha így van, akkor a 'tr' hangpár valóban a pásztor szó 'tor' tagjának 'a táj ura' jelentését hordozza. És akkor a 'trón' szó jelentése nyilván 'a táj ura: an, ana', vagyis éppen a Turán szó (lásd később) módosulása, hasonló logikájú korona, KÖR-ANYA szavunkhoz.

III. 8. A királyi jogar eredeti jelentése

Jogarfej, palmettás motívumokkal

Kovács Éva és Lovag Zsuzsa *A magyar koronázási jelvények* című könyvükben jelzik, hogy a magyar királyi jogar formája teljesen egyedülálló a középkori Európában, és előzményeit az ókori keleti kultúrákban találjuk meg (Kovács–Lovag, 1980, 82.). A magyar jogar feje egy hét centiméter átmérőjű átfúrt hegyikristály gömb, három metszett oroszlánnal. A jogarfej fő motívuma a szívleves palmetta. Szeretnénk rámutatni, hogy értelmezésünkben ez a „szívleves palmetta” (amelynek értelme mostanáig nem ismeretes) az ősi szkíta–magyar Egyháromság ábrázolása. Ugyanazé az Egyháromságé, amit a kettős kereszt fejezett ki egykor: a testlélek–szellem, az anyag–élet–öntudat, a fizika–biológia–pszichológia egységéé, a Természet és a természettudomány egységéé (lásd a *Hármas hármasság világgépe* című fejezetünket). Kovács és Lovag (1980, 89.) megjegyzik, hogy hasonló motívum jó néhány hazai eredetű tárgyon is előfordul, s ezek alapján biz-

tosra vehető, hogy a foglalat Magyarországon készült. Kovács és Lovag (1980, 94.) hozzátesszik: „Megválaszolatlan maradt még az a kérdés, hogy miért készítették... [éppen] ezt az ősi formájú, Európában ismeretlen... keleties jogart?” A magyar krónikák megadják a választ: Árpád magyarjai Magortól származnak, akinek népe Evilath földjéről [azaz Közép-Ázsiából, az ókori szkíták ősi központjának területéről] indult a Kárpát-medencébe, nem sokkal az özönvíz után. Magor népe a hunok után másodszer jött ki Szkítiából (lásd például *Képes Krónika*, 26. §, 1986, 40.). Az időszámításunk előtti és utáni évszázadokban Indiába ismételtén visszatérő szkíta–hunok Közép-Ázsiából, a Hindukus hegységen túlról, a Turáni-alföldről érkeztek Indiába. A kínai és indiai források szerint itt volt Szkítaország, kínai nevén Csagatáj (Szaka-táj), hindu nevén Saka Dwipa (Metclfe, 1818, 31., 50.). Fentebb láttuk, hogy ezzel összhangban áll Strabón tudósítása, aki szerint az időszámításunk előtti századokban szkíták laktak Kis-Ázsiától a Tauros hegység és folytatása mentén egészen Indiáig (Strabón, kb. i. e. 7/1977, II. 5., 14., 152.).

III. 9. Magyar Napkirályok és a koronázási szertartás eredete

Az első államszervezetek Kínában éppúgy, mint Indiában és Közép-Ázsiában, királyságok voltak. Nyilvánvaló, hogy királyság nem létezhet ország, állam nélkül, vagyis a királyság létrehozása államszervezet kiépítését is igényli. Királyság pedig nincs korona nélkül. Az első állam, a királyság és a korona egy gondolatból születtek: a Nap égi szerepének felismeréséből és ennek a gondolatnak társadalomra alkalmazásából. Ha összevetjük a királyságot az erőviszonyokon alapuló, hatalmi alapon létrejött hierarchiával, a nagy különbség abban áll, hogy a királyság eszmeiséget és elkötelezettséget is jelent. Mai világunk túlságosan a hatalom rabja ahhoz, hogy a királyság eszméjét a maga teljességében értékelje. A *Mágusok és Napkirályok* című fejezetben már megmutattuk, hogy a királyság eszméje a beláthatatlanul messzi ősmúltban keletkezett, és pedig a naptisztelet eszméjéből. Vizsgáljuk most meg, mutatnak-e további történelmi tények a királyság ősiségére és egyetemességére.

A királyság első formája az Istentől eredeztetett királyság volt az ősi Közép- és Távol-Keleten, az ősi Iránban (Perzsia csak az i. e. VI. századtól létezik, elődje Média volt). Az égi eredetű királyság kezdetei a történelem előtti időkhöz nyúlnak vissza. „Az emberiség legősibb vallásaiban a király isteni jelleget kapott” – írja Westermann (1993, 1024–1029.). „A királyság az államok központi intézménye, amelyet a király kormányoz, vagy amelynek a király áll a központjában. Összetett és hierarchikus belső szerkezetű. Az egész világon a királyság a leelterjedtebb és legősibb állami intézmény. A társadalmaknak, amelyeknek soha nem volt királyuk, soha nem volt államuk sem. Mezopotámia, Egyiptom és Kína – mindegyiket szent királyok kormányozták” (Grottanelli, 1995, 312–313.). „A korona a legősibb időktől megkülönböztető fejdísz” (*Enc. Brit.*, 1988, 3. 759.). Ha ez így van, akkor az külön magyarázatot követel, hogy „...a régi görögöknél és rómaiaknál a trónfoglalás nem volt ünnepélyes koronázással egybekötve. Amíg Nyugaton egyedül az egyházi, addig Magyarországon a világi szertartásnak (magyar eskü, a háromoldalú dombon a négy kardvágás) is döntő jelentősége volt” (*Encycl. Hungarica*, 1994, 2. 247.). „A korai görög szövegek nem tettek különbséget a corona és a sztephanosz (koszorú) szavak között, mindkettő élő virágból készült koronát jelentett. A két szó közötti különbség akkor szilárdult meg, amikor a bizánci uralkodók koszorú helyett kizárólag nemesfém-ből készült koronát kezdtek viselni... A latinban azonban mindvégig a corona jelöli mindkét tárgyat” (*Magyar Katolikus Lexikon*, 2002, VII, 23. 1.). „Amikor a frissen megkoronázott magyar király a koronázási dombra fellovagolt, a tetején a négy égtáj felé négy napvágást tett” (u.o.). A napvágás kétségkívül a Nap jegyében történő mozdulatra utal. Ha a koronázási szertartás nem magyar eredetű lenne, akkor eszerint csakis Nap-vallású néptől eredhetne, márpedig a Napvallás éppen a szkíta-hun-magyar népek, a mágusok népének jellemzője (lásd pl. Gnoli, 1995; Redards, 1965).

Suetonius *Cézárak élete* című munkájának 47. oldalán beszámol arról, hogy a latin ünnepegekről hazatérőben valaki a nép szertelen, soha nem hallott üdv-
rivalgásától kísérvé fehér szalagos babérkoszorút nyomott Caesar fejébe. A két
néptribunus, Epidius Marullus és Caesatius Flavius letépte a fehér szalagot a
koszorúról, a tettet pedig megbilincseltek. Caesar erre, talán mert fájlalta, hogy
királlyá választásának kísérlete ilyen balul ütött ki, vagy mert – mint mondta
– elragadták tőle a dicsőséget, hogy a királyi hatalmat maga utasíthassa vissza,
durván lefordta a két tribunust, és megfosztotta őket hivataluktól. Az ókori
görögök és rómaiak tehát sem a korona-eszmét, sem a koronázás eszméjét, sem
az égi eredetű Napkirályság ősi eszméjét nem ismerték. A *Magyar Nagylexikon*-
ban (2000, 11, 1.) a koronáról ez áll: „Ókori történelmi példák (baszileusz, rex)
nyomán főként a középkori (feudális) államberendezkedés kialakításakor vált
Európában általánossá.” „A legkorábbi angol koronázási szertartás több mint
ezer évre [VIII. század – G. A.] tekint vissza, az [angol] király még sisakot ka-
pott a korona helyett” (*Enc. Brit.*, 1988, 3, 759.). A magyar keresztpántos korona
a sisak alakú angol koronánál jóval nagyobb tekintélynek örvendhetett, ha az
angol király koronája a XV. században hasonlóvá vált a magyar koronához: ke-
resztpántot kapott.

Róma első királya hun király, Roga király unokája, Odoaker, i. sz. 476-tól
„barbár módon” királynak kiáltatta ki magát, és 14 éven át uralkodott a Római
Birodalom királyaként. Ekkor építették meg tróntermét Rómában a Kozmosz
másaként.

A magyar uralkodók a Naphoz emelt kézzel esküdtek (Ipolyi, 257.). 'Eskü'
szavunk ismét a szkíta eredetmondával hozható összefüggésbe. Az 'eskü' ugyan-
is az 'es-kő', vagyis az égből eső kőre (meteorra) utal, ami pedig szent mivoltát
a szkíta eredetmondától kapta.

A szkíta királyok a Napisten földi helytartói, képmásai voltak. A koronázási
jelvények, a korona, a jogar, a palást, a gömb, a trónszék mind a napképzetekkel
függnek össze és a Napistenre vezethetők vissza. Maga a koronázás sem más
őseredeti értelmében, mint szent aranykörrel való felékesítés, a Nap fiává való
felavatás. Maga a 'király' szó is, miként a szótó mutatja, éppúgy, mint 'korona'
szavunk töve, 'kör' összavunkat rejt, s az égi szent körre, a Napra, a Napistenre
utal, arra, hogy mindezek a szertartások az ősi Napisten-hit keretébe tartoznak
és a Napisten képmásává történő felavatást jelzik. Mindezek mai is élő magyar
összavak, az ősfogalmaknak, a koronázás tárgyi jelképeinek, szertartásainak ő-
forrása a szkíta magyarság, s a koronázási fogalmak és szertartások innen terjed-
tek el világszerte, mitőlünk vette át azt a világ valamennyi népe, anélkül hogy
ismerné jelképek őserelmét.

Egyiptomban „...általában újév napján tartották a koronázási szertartáso-
kat, az előző napi, a halott király mennyei túlélésének szertartása után. Amikor
Alsó- és Felső-Egyiptom koronáját a fáraó fejére helyezték, a koronában lakozó
hatalom dicsőítését zengő énekeket énekeltek, a király a koronához fohászko-
dott, vagy mások Atumhoz. További fontos királyi szertartás a Sed fesztivál,
amelyet egyszer vagy többször is megrendeztek a fáraó uralkodása alatt. A ki-

rályi hatalom ilyen megújítását mindig a koronázással megegyező napon tartották. Ez az ünnep magában foglalt egy felvonulást, ajándékok felajánlását az isteneknek, a király fogadalomtételét, a szentélyek meglátogatását. A fáraó egy térséget jelölt ki az isteneknek, és ezen a mezőn kétszer átrohant a négy égtáj irányába, először mint Felső-, másodszer mint Alsó-Egyiptom királya, majd a királynak nyilakat kellett kilőnie a négy égtáj irányába, azt jelképezve, hogy elnyeri az egész Világegyetem fölötti rendelkezést” – írja Grottanelli (1995, 318.). Figyelemre méltó az egyiptomi szertartás nagyfokú egyezése a magyar koronázási szertartással, akárcsak az a tény, hogy az egyiptomi fáraónak királlyá koronázásához íjfeszítő szkíta vitézként kellett viselkednie. Bár az már a szkíta hagyomány kopását mutatja, hogy szegény fáraónak gyalogosan kellett futkorásznia a négy égtáj irányába.

A magyar koronázási szertartás

A magyar koronázási szertartás világi része Európában páratlan (*Encyclopaedia Hungarica*, 1994, 247.). A koronázás döntő eseménye, hogy a király a vármegyék és városok történelmi emlékhelyeiről kiemelt földből

háromoldalúra vagy három feljára vágtat fel. A dombtetőn [mint a régi mágusok, akik a hegytetőn tartották szertartásaikat – G. A.] a szent karddal a négy világtáj felé kardvágást [négy napvágást – G. A.] tesz (*Encyclopaedia Hungarica*, 1994, 248.). Ezzel jelzi, hogy a négy égtáj, a világ ura.

III. 10. Volt-e a hunoknak királyuk?

„A hunok primitív pásztorok, semmit sem tudnak a mezőgazdaságról. Nincs településük, nincs királyuk, minden csoportjukat törzsfő vezeti, ahogy Ammianus Marcellinus nevezte őket” – áll az *Encyclopaedia Britannica*-ban (1988, 6, 147.; Ammianus Marcellinus, kb. i. sz. 390/1906, II. kötet, 31. könyv, 2. §). Néhány serral később így folytatja: „I. sz. 432-re e különböző hun csoportok vezetését egy kézbe összpontosították, Rua vagy Rugila királysága alatt.” A *Képes Krónika* (1986) jegyzeteiben Kristó Gyula határozottan leszögezi, hogy „Atilla királyi titulusa a krónikás koholmánya”. Felhívjuk azonban a kedves Olvasó figyelmét, hogy Kristó Gyula elmulasztotta teljes határozottsággal leszögezzett állításának bizonyítását éppúgy, mint az indokok bármiféle jelzését. Ha az *Encyclopaedia Britannica* szerzője (E. A. Thompson) Atillát királyként ismerteti, akkor Kristó Gyula koholmány-vádja visszahull szerzőjére. A Tarih-i-Üngürüş Atillát éppúgy királynak nevezi, mint ahogy Strabon pártus királyokról ír (Strabon, 547), a Puranic Encyclopedia szaka királyokat, Hérodotosz szkíta királyokat említ. Sok

szkíta király koronája az általuk veretett pénzerméken is jól kivehető. Atillát még a hungyülőő Jordanes is a „királyok királyá”-nak nevezi művében. Ez a cím sokatmondó, különleges volta révén hiteles, és Atillát félreérthetetlenül a szkíták királyaként jelöli meg. A „királyok király” cím ugyanis a szkíta kultúra befolyási övezetében, elsősorban Közép-Ázsiában volt az egész ókorban használatos, mint például a „shahan shahi” (a királyok király) cím a perzsáknál, a Ksa-pavan, „A Föld védelmezője” cím a Rig Védában, a maharadzshahiradzsa (királyok nagykirály) cím stb. A kínai krónikák az időszámításunk előtti időkben is hun királyokról beszélnek. Fennmaradt a kínai krónikákban, hogy például i. e. 33-ban a Han császár békeajánlatot tett a hun királynak (Zhao Yun, 2006). Az indiai királylisták az i. e. IV. évezredre nyúlnak vissza. A Kínából Indiába telepedő Yüe Chi törzsek egyike, a kusán, királyok egész sorát adta Indiának, köztük például Kanishkát, aki minden bizonnyal az i. sz. II. században uralkodott Észak-Indiában. Tekintve, hogy Atilla hunjai ugyancsak Kínából, ugyancsak ebben az időszakban (i. sz. II–IV. század) jelentek meg Európában (Szegő, 2005), minden okunk megvan arra, hogy azt állítsuk: a hunok, Atilla hunjai, ismerték a királyságot. Könyvünk bizonyítékai alapján még ennél többet is állíthatunk: a királyságot a szkíta-hunok találták fel, sok ezer évvel ezelőtt.

A magyar koronázási szertartás – ahogy azt a *Magyar Napkirályok és a koronázási szertartás eredete* című fejezetben láttuk – rendkívül ősi elemeket őriz, legalábbis több ezer évre visszanyúlóan. A magyar királyság Szent Korona-tana és a népfelség eszméje, amely előírja a királyi hatalom nép általi korlátozását, és a királyi hatalmat alárendeli a nép felemelésének, láttuk, már a Kína civilizációját alapító Huang Dinél megvolt az i. e. III. évezredben. Látni fogjuk, hogy az i. e. III. évezredben Szkítia a Kárpát-medencétől Koreáig és Indiáig terjedt ki (*Mekkora volt Atilla országa?* című fejezet), és egy egységes, királyi kormánypálcákat hordozó kultúrával kapcsolatos, amely az i. e. V. évezredtől közel ötezer éven át állt fenn (*A királyi jogarhordozók népe* című fejezet). Így tehát teljesen megalapozatlanok azok a vélekedések, amelyek elvitatják a hunoktól a királyság eszméjét. Fordítva, a tények azt mutatják, hogy az angol korona az i. sz. VIII. századbeli harci sisakból fejlődött keresztpántos koronává a XV. századra, a magyar korona mintáját követve (lásd *Magyar Napkirályok és a koronázási szertartás eredete* című fejezetünket). A szkíták voltak a világ egyetlen népcsoportja, amelynek királyi népe volt (Hérodotosz, IV. könyv, 20. §, 15). *A királyi szkíták népe mágusokból állott, akik egyben királyoknak is számítottak*, mert az emberiség felemeléséért küzdöttek egész életükben, vagyis azt tették, amitől abban az időben, a Napkirályok korában király volt a király.

Az őskőkori kultúrákban már létezett a királyi jogar (lásd a *Sungiri lelet* című fejezetünket). Govedarica (2004) kimutatta, hogy az ókori Eurázsia síkságainak ura évezredeken át „a jogarok népe”, vagyis királyi felségjelvényt hordozó nép volt. Más szerzők (például Gimbutas, 1991) kimutatták, hogy az ókori eurázsiai síkság lakói a szkíták voltak. A királyi szkítákról Hérodotosz így ír: „A Gerrhoson (a Don egyik mellékfolyója; Gerrhos=Körös?) túl van azután az úgynevezett királyföld, itt laknak a legbátrabb és legtöbb szkíták, a kik a többi szkítákat rabszolgáiknak tekintik.

Ezek délre a Tauros hegységig, keletre pedig az árokig, melyet a vakoktól származottak ástak volt, és a Maiotis tavának kikötőjéig húzódnak, melynek Kremnoi a neve. Más földbirtokaik a Tanais (Don) folyóig is elhúzódnak” (Hérodotosz, IV. könyv, 20. §, 15). A Tauros hegység a mai Törökország déli részén fut végig, az ókorban úgy tekintették, egészen Indiáig (Strabón, II. könyv, I.1, 109.). Hogy itt délen meddig húzódott a királyi szkíták birodalma, Hérodotosz nem írja. De Strabón többször is említi, hogy a Tauros hegységben, a „Solymos” nevű bérc környékén (Strabón, I. könyv, II. 10. §, 60.), a Pontos nevű körzet alatt (a Fekete-tenger déli partjának keleti környéke) laknak a solymosok, és azt is írja, hogy a Tauros hegység mentén szkíták laknak egészen Indiáig. „A Tauros mentén haladva India és Baktria fölött lakó szkíták” (Strabón, kb. i. e. 7/1977, II. 5. 14, 152).

III. 11. *Sungiri lelet*

Sungir egy óriási felső kőkorszaki (i. e. 26 000 körüli, az uráli népcsoporthoz tartozó) telep a mai Moszkvától 150 kilométerre északra. Több mint száz Sungir-korabeli paleolitik kultúra lelőhelyét már időzíteni tudták a szén 14-es izotópjának radiometrikus mérésével (Kuzmin, Keates, 2005). Otto Bader 1956 és 1977 közötti régészeti feltárásait munkatársa, Ludmilla Mihailova és fia, Nicolai folytatja ma is. Öt csontvázat találtak, ezek: egy hatvan év körüli férfi, egy 13 év körüli fiú, egy 7-9 éves lány, egy felnőtt nő koponyája és egy harmadik felnőtt, fej nélkül.

A három egészben talált csontváz mindegyikét szalagokra felfűzött, rendkívüli kidolgozottságú mamutcsont gyöngysorok borították. A fér-

fin 2936 finoman megmunkált gyöngyöt találtak, fejdíszre a mamutagyar gyöngyökből fonalra felfűzve a homlok körül körbefutó fejpánt. A fejpánt jól láthatóan a magyar Szent Korona alapszerkezetéhez hasonló keresztpántos korona egyik pántja. A keresztpánt másik pántját összetartó fonalak valószínűleg elpusztultak a tízezer évek alatt.

A fiú gyöngysorai 4903 darab, kétharmadnyi méretű gyöngyből állnak, mellén állat alakú faragott mamutcsont függődísz. Mellette súlyos, húsz kilogrammos, megpuhított és kiegyenesített, majdnem két és fél méteres mamutagyar vezéri pálcá, illetve királyi joggar. A masszív mamutagyar kiegyenesítése fejlett technológiát igényelt, máig nem sikerült megfejteni, miféle kémiai eljárással voltak erre képesek. A kiegyenesített mamutagyar tulajdonképpen óriási, 2,4 mé-

A sungiri lelet

ter hosszú elefántcsont ékszer. Vadászfegyver (lándzsa) már csak azért sem lehetett, mert ehhez túl súlyos volt (Rudgley, 2002, 220.). Ékszer mivolta azt is jelzi, hogy kultikus célt szolgált, vagyis királyi jogar volt. Mellette egy belső és egy külső kört küllőkkel összekötő, napkorongszerű mamutagyar lapocska, és egy naptárt is találtak mellette, csontba faragva. A lány gyöngysorai szintén kétharmadnyiak, mint a felnőttéi, számuk még több, 5274, ami a nők megkülönböztetett tiszteletét jelezheti. Mellette három, a belső körből külső körbe futó küllőkkel ábrázolt korong. Rendkívül figyelemreméltó, hogy ezek a belső és külső kört küllőkkel összekötő, 28 000 éves napkorongok úgyszólván megegyeznek a mágusok aranysüvegein található hasonló napkorongokkal (30. oldal ábrái)! Összesen 13 113 hosszan tartó munkával kimunkált gyöngy – három csontvázon.

Bágyer szovjet kutató külön könyvet írt a sungiri leletről (Bader, 1998), amelyről a Nature-ben is írtak. Ha az egész bronzkori Európában kiemelkedően leggazdagabb lelet a stonehenge-i Ijász király néven ismert lelet, amelyben száznál több értékes tárgyat találtak, és ezért stonehenge-i Ijász királyként hivatkoznak rá, akkor a több mint 2000 mamutagyarból (őskori elefántcsontból) készült gyöngy ékszerrel rendelkező sungiri leletet is illethetjük „király” címmel. Annál is inkább, mivel fejdíszén több száz gyöngy körpántot alkot, sőt, keresztpántos koronánk keresztpántjaihoz hasonló elrendezésben, s ha így van, akkor talán tényleg 28 000 éves királysírról van szó. Fejlett textilkészítésre utal a lelet ruházata. Mivel a szóba jöhető uráli népcsoport éppen a magyarság (Szabó István Mihály, 2005), ezért régészetileg alátámasztott álláspont, hogy a magyar királyság több mint húszezer éves múltra tekinthet vissza.

III. 12. Volt-e a hunoknak mezőgazdaságuk?

Ahhoz, hogy megítéljük, volt-e a szkítáknak mezőgazdaságuk, elég felütni az elfogulatlan Strabón *Geographikáját*, és ebben a „scythai” tárgyszónál rengeteg helyet találunk, ahol Strabón megírja, hogy a szkíták pásztor-nép voltak, akik mezőgazdasággal is foglalkoztak. Például: „A Borysthenes (Dnyeper) és az Istros (Duna) között ilyenképpen oszlik meg: először jön a geták pusztasága, azután következnek a tyregeták, utánuk a sarmata iazygok s az ún. basileiosok („királyiak”) és az urgosok, mindezek nagyobb részét nomád pásztorok, kis részük azonban földműveléssel is foglalkozik” (Strabón, VII. 3. 17, 323.).

Láttuk, hogy a szkíta eredetmondában szerepel az eke, és a szkíta őskirály fiainak neve, Lipoxaisz, Arpoxaisz és a legfiatalabb, Kolaxaisz, minden bizonynyal „Köles” című magyar ősnépmesénk Zab, Árpa és Köles királyfiainak ne-

vét rejti, ami kihangsúlyozza a földművelés szerepét a szkíta ősiségben. Azt is láttuk, hogy a Kárpát-medence vonaldíszes kerámiájának kultúrája terjesztette el a földművelést Európában (lásd *A Kárpát-medencéből indult el a vonaldíszes kerámia, a földművelés, a házépítés Európába i. e. 5700 körül* című fejezetünket). Láttuk, hogy a cucuteni-tripoljei kultúra átvette a földművelést, és elterjesztette az eurázsiai alföldön az i. e. VI. évezred végétől kezdve (lásd *Néhány újabb eredmény a szkíta, illetve hun időszak tágabb időhatáraitól* és *A rézkori Szkítia a Kárpát-medencéből népesült be* című fejezeteinket). Bizonyítékok sora mutatja, hogy a harang alakú edények népe (i. e. III. évezred) szintén szkítákat és szintén földművelőket jelent (*Stonehenge és a harang alakú edények kultúrájának királyi népe*). Látjuk ebben a könyvben, hogy Huang Di (i. e. III. évezred) és Quetzalcoatl is ismerték a földművelést (*Hun mágus Kína megalapítója* és *Szárnyas sárkány Amerikában* című fejezetek). Az i. e. I. században író Strabón – Atilla előtt néhány évszázaddal – szintén földművelőknek írja le a szkítákat. Így tehát minden okunk megvan arra, hogy azt gondoljuk, a hunoknak volt mezőgazdaságuk.

III. 13. *A pásztorok népe az ókor és az őskor királyi népe*

Érdekes tény, hogy 'pásztor' szavunk világszó, sok nyelv átvette (görög béssza, német Wüste, török bos stb. – lásd: Czuczor–Fogarasi, 5. 372.). Vegyük csak az Ország-héle angol–magyar szótárt! Ebben a következő szavakat és jelentéseket találjuk (Ország, 1974, 2. 1349.): „pastor 1. a) lelkész, lelkipásztor, b) pásztor”; „Pastoral: 1. a) pásztori, II. a) pásztorköltemény”; „pastorale a) pásztorének, pásztordal, pasztoral”, „pastoralist (Aust.) állattenyésztő”. A hunok vadászó, majd állattartó pásztor népek voltak, őket Ammianus Marcellinus is pásztor népként ismertette (Ammianus Marcellinus, kb. i. sz. 390/1906, II. kötet, 31. könyv, 2. §). A pásztor népek a pusztán laktak. A 'pász'-tor és a 'pusz'-ta közös szótöveget tartalmaznak (a pusz-ta talán a füves táj mai, lerövidült alakja). A pász-tor szó nyilvánvalóan a pusztá szóból képződött. Jelentése nem lehet más, mint: a pusztá ura. Pusztá-úr, rövidebben: pásztor. A pásztoroknak van egy jellegzetes tárgyuk: a pásztorbot. Réges-régen a pásztorok erre a pásztorbotra rótták gondolataikat, és így a pásztorbotokon gyűlt össze a pásztorok népének bölcsessége. A pásztorbotok így hamarosan a bölcsesség jelképei lettek. Az őskor és az ókor bölcsei, a mágusok pásztor népből születve maguk is rendelkeztek pásztorbottal, és a bölcsesség jelképévé vált pásztorbot a mágusok jelképévé is lett. A mai királyi jog eredete tehát az ősi pásztor nép, a szkíta mágusaihoz vezet vissza bennünket. Mivel pedig a szkíta mágusok maguk közül választottak királyt, a királyok maguk is pásztor-királyok voltak. Ha pedig a 'pásztor' szó jelentése: a pusztá ura, ez egybevág a 'tor' ősszó fentebb megadott jelentésével

is. Ami pedig azért különösen érdekes, mert a 'tor' szó a 'Turán' szó gyökeként 'a táj ura' jelentéssel ismét megerősíti a 'pásztor' ősszó 'füves táj ura', 'a puszta ura' jelentését, amit pedig a régészet legújabb eredményei is alátámasztanak (Govedarica, 2004: *Jogarhordozók – a puszta urai*). Mit jelent a 'Turán' szó 'an' végződése? Ezt a kérdést is megválaszolhatjuk, ha figyelembe vesszük, hogy a turáni népeknél az 'an' különösen gyakori. Nem csoda, hiszen őstudásuk rendszerében a legfőbb lény Természet Anya, Boldogasszony volt, röviden: anya. Ebből az összavunkból ered az 'ana', 'Isten' jelentésű ősi magyar országnévképző. Olyan, turáni népek lakta országok, mint Baktria, Szogdia stb., neve az ókorban Baktriana, Szogdiana, Margiana, Ferghana stb. volt. De ilyen országnév még Irán ókori neve: Ariana vagy Susiana, Drangiana is. (Érdekes, hogy Média fővárosának neve is ilyen: Ekbatana.) Az országneveket tehát az 'Isten' jelentésű 'Anyá', 'Ana' szóval képezték. Ez ismét megerősíti, hogy ezek a népek szkítahunok voltak, magyar szavakat (is) használtak, és az országalapítást az éggel, a Világegyetemmel hozták szoros összefüggésbe, ahogy a magyar Szent Korona-tanban ez még ma is tükröződik. Azt, hogy országneveket az 'Isten' szóval képezték, ma is láthatjuk. A világ sok országának, különösen Közép-Ázsiában, 'isten'-nel végződik ma is a neve. Ilyen országok: Afganisztán, Pakisztán, Türkmenisztán, Üzbegisztán, Tádzsikisztán, Turkisztán, Lurisztán, Kurdisztán, Beludzsisztán, Dagesztán, Zabulisztán (de még talán Hindusztán és Palesztina neve is ide sorolható). Ezen országok közös jellemzője, hogy mindegyik Közép-Ázsiában, illetve szomszédságában található, ahonnan a hunok Indiába évszázadokon át ismételten visszamentek. Érdekes még, hogy Afganisztán három fő népe közül az egyik a pastu, a másik a heráti. Csáji László Koppány (2004, 2. 283.) fontosabb hun központokat bemutató térképén ebben a körzetben tünteti fel a heráti kádis hunok központját (i. sz. IV–VI. század), és azt is megemlíti, hogy a pastu nyelv egyes elemeiben és a pamíri nyelvekben keresik a szakák (azaz a hunok) nyelvének utódait (ugyanott, 35.).

A királyság őseszméje, ahogy azt fentebb ismertettük, a Nap-tiszteletből született. A pásztornépeknek különösen jól kellett ismerniük a csillagokat, hiszen a szabad ég alatt töltötték napjaikat és a nyári éjszakákat. Az évszakok változásainak előrejelzéséhez ismerniük kellett a Nap és a csillagok viszonylagos helyzetét. Az ősi, az emberré válás évmillióira visszamutató Nap-tisztelet (lásd *Mágusok és Napkirályok* című fejezetünket) az őskorban a pásztornépeknél a Napkirályság eszméjével teljes összhangban alakította ki a pásztor-királyság eszméjét. Ahogy a Napkirálynak a Naphoz hasonlóan gondoskodnia kell népe biztonságáról, jólétéről, lelki üdvéről, úgy a pásztornak is gondoskodniuk kell nyájuk biztonságáról, jólétéről, testi-lelki egészségéről. Ahogy a Napkirályra hárulnak a nép közösségi életének egyes feladatai, a pásztonak úgy kell irányítania állatainak életét.

III. 14. Napkirályság Egyiptomban

Az égi eredetű szent királyság eszme újabb kapcsolatot teremt a hun-magyar ősmúlttal, erre új nyomokra is bukkanhatunk. Westermann (1993, 25, 1024–1029.) az *Encyclopaedia Britannicában* ugyanis a következőket írja: „Az egyik egyiptomi fáraó azt mondta magáról: »O [az Ég – G. A.] tett engem ezen ország pásztorává.« Mezopotámiában gyakori volt a király pásztorként megnevezése... ahogy Indiában is. A király legfontosabb funkciói: ellátja népét élelemmel, megvédi a veszélytől, és felsőbbiséget mutat... hadvezér, pap és látnok, írástudó és bölcs... A perzsa király volt »a tűz őrzője«. Afrikában a legkorábbi időktől volt olyan királytípus, akit a Föld urának hívtak... A koronázásnak egybe kellett esnie a Természet valamilyen megújulásával, mint például az Új Év Fesztiválja. A királlyá avatás legfontosabb eseményei, a trónra emelkedés és a koronázás ugyanaz maradt az ősi kultúráktól a modern időkig. A perzsa király csillagos ruhája, amely világkormányzó voltát jelképezi, hasonló a hawaii király tollas, ujjatlan köpenyéhez... Egyiptomban a királynak öt trón-neve volt: ezek a születési, a királyi, a sólyom, a kígyó és a csillagisten hatalmának örököse név... A perzsa újévi fesztiválon a király mint a Sárkány gyilkosa jelenik meg.” Figyelemre méltónak találjuk, hogy a perzsa király a szkíta eredetmondához kötődő szerepben jelenik meg, a „tűz őrzője”-ként, amiről azt is tudjuk (lásd fent), hogy a mágusok feladatkörébe tartozott. A perzsa király tehát részben átvette, illetve folytatta a szkíta mágusok hagyományát. Ammianus Marcellinus (II. kötet, 31. könyv, 2. §, 197.) azt írja: „a perzsák, akik eredetükre nézve szkíták”. Eredetükre nézve igen, de a leírás szerint, már nem azok. Vagyis a történelem viszontagságai következtében elvesztették vagy megtagadták a szkíta eredetet. Fentebb láttuk, hogy a szkítáknak ősi, az emberiség őskorába, az emberré válás korába visszanyúló hagyományuk volt, amelyet elsősorban a mágusok őriztek (mint a Kárpát-medence Árpád-kori regősei). Tény, hogy a mágusok az i. e. I. évezredben nem a perzsákhoz, hanem a médekhez kötődnek (...). Ez pedig azt jelzi, hogy a perzsák vagy elődeik évszázadokon át megtagadták a mágusok hagyományát. Felvetjük, talán ezzel függ össze a perzsák nevének eredete is. A perzsák nevet először i. e. 844-ben jegyezték fel asszír évkönyvek, mégpedig Párszua alakban. Ezek a párszuák a médekkel (ugyancsak az asszír évkönyvekben: Madai) és Párthava népével, a jövődő pártusokkal nagyjából egy időben érkeztek a Zagrosz-hegység, a mai Irán környékére. Ezek szerint egy időben és egy helyről érkeztek a pártusokkal, akikről úgy tartják, a szkítáktól elpártolásuk miatt kapták a pártus nevet. Talán nem túl merész, mindenesetre az elemi logika szabályai szerint való feltenni, hogy ha egyszerre, egy helyről jöttek, és népnévük ugyanarra a szótőre épül, amely elpártolást jelent, akkor – Ammianus Marcellinus feljegyzésével teljes összhangban – mindkettő a szkítáktól elpártolt nép lehetett. Azzal a lényeges különbséggel, hogy a pártusok megőrizték mágusaikat, míg a perzsák megőrizték a mágusokkal szemben ellenséges beállítódottságukat.

III. 15. *A sárkányjelkép eredeti jelentése*

Gondoljuk meg, mit jelenthetett a sárkány abban az időben. Szócs István *Selyemsárhajó* (1999, 7.) című könyvében kimutatja, hogy a tüzes, izzó jelentésű „sajgó” szó tövéből, a „saj”-ból alakult ki a „sárány” (izzó, tüzes arany jelentésű), és a sárga szó is. Valóban, a Napra sokszor mondjuk, hogy sárga színű, és a Nap aztán igazán tüzes, izzó (bár ezt a görögök csak az i. e. IV. században kezdték gyanítani). A sárga szó ősi, „tüzes, izzó” jelentése magyarázhatja Huang Di, Kína kultúrájának megalapítója „Sárga Császár” nevét is. Ami különösen érdekes, az ismét a szkíta eredetmondával való szoros kapcsolat. A szkíta eredetmonda szerint ugyanis az égből hullott aranykincsek tüzesek, izzók. Vagyis ismét együtt a három tulajdonság: a tüzes, az izzó, és az arany, ami, mint tudjuk, sárga. Ha pedig a „sár” ősjelentése: tüzes, izzó, akkor a „sárkány” szó jelentése: ’tűz kán’. Más szóval: tűz úr vagy tűzkirály. Ez a jelentés pedig, akár tetszik, akár nem, nagyon is összhangban áll a sárkány legfőbb tulajdonságával, nevezetesen azzal, hogy tüzet hány. A magyar népmesék őrzik még az őstudást, amikor tüzet hányó sárkányokról írnak. A Napot és Holdat elraboló sárkány képzetének ismét csak az ősi csillagászathoz vezetnek a gyökerei. A Föld és a Hold pályasíkjának metszéspontjait, amelyekben a Holdnak tartózkodnia kell napfogyatkozáskor, sárkánypontoknak neveztük. Amikor a Hold a sárkánypontokba ért, a „sárkány” elrabolta a Napot. Amikor pedig a Hold a Föld árnyék-kúpjába került, a Holdat rabolta el. Népmeséink tehát közvetve a régi magyarok rendkívül magas fokú csillagászati tudásáról tanúskodnak.

III. 16. *Hun Napkirályok a Föld uralkodói*

I. sz. 460-ban a heftalita hunok névadó uralkodója nagy győzelmet aratott, és ennek emlékére Heftál király – aki Kabulban uralkodott – egy feliratban örökítette meg, amelyben magát mint a királyok királyát, a Föld uralkodóját említi. Fentebb már láttuk, hogy a Rig-védában szereplő egyik király a Ksa-pavan, „a Föld védelmezője” címet viseli; és Mihirakula (’Nap + gyula’) hun király szintén a királyok királya és a Föld ura cím birtokosa. E munka egyik szerzője (G. K. E.) 1996-ban megjelent munkájában utalt rá, hogy a Napisten képviselőjeként a szkíta Napkirályok a négy világtáj urai voltak, s ez semmi más nem jelent, mint azt, hogy az egész földi világ az uralmuk alá tartozott. Bél Mátyás, európai hírű magyar tudós (1684–1749) *Saumaise Hellenistica* című művét idézve a II. rész, 2. fejezet, 366. lapról, érdekes adatokat közöl a szkíta-magyarok régiségéről: „Szinte egyetlen nép sincs Európában és Ázsiában, mely ne északról áramlott

volna ki: innen jöttek azon nép leszármazottai, akik Európa és Ázsia legtöbb részén laktak. Szkítia tehát az, amely észak felé majdnem minden népet nyelvvel együtt kibocsátott magából. Mivel pedig a szkíták területe óriási kiterjedésű volt és messze elnyúlt délkelet és délnyugat irányába, a népeket innen Európába és Ázsiába taszította ki magából. Minthogy azonban a Szkítiából kiáramló népek, ahogyan az évek folyamán elfajzottak ősi szokásaiktól, úgy változtatták nevüket és kaptak más elnevezéseket. Őseinknek pedig ezzel ellentétben a szkíta nevezet nagyon sokáig megmaradt, míg végül aztán őket is először hun, majd avar és hun-avar, utoljára pedig magyar néven ismerte meg Európa. Ezért nem keverednek bűnbe a magyar dolgokkal foglalkozó írók, amikor az ékes szkíta nevezetet népük számára védelmükbe veszik.” A szkíta mágusok ősisége évmilliókra vezethető vissza (lásd *A szkíta kultúra korának becslése alapvető jellemzői alapján* című fejezetet).

Ha a hunok, illetve szkíták őslakók Európában és Ázsiában, a Föld legnagyobb és legnépesebb földrészén, akkor joggal gondolhatják, hogy ők a Föld urai (Afrikát is említi egy szerző). Állításunk szerint ennek a ténynek kulcsfontosságú szerepe van Atilla és a hunok tetteinek értékelésében. Be kívánjuk mutatni, hogy csakis ennek a ténynek tükrében érthető igazán sok furcsa, szokatlan tény, mint például a szkíták és hunok más népekkel szövetkezése és a más népekből valók bevonása a királyi tanácsadók testületébe. Atilla tehát nem annyira képletesen, mint inkább a szó szoros értelmében nevezte magát a Föld urának.

III. 17. Eltemetett világkorszak: a mágikus kor

Megítélésünk (G. K. E.) szerint a többé-kevésbé ismert utóbbi pár ezer éves időszak és a történelem előtti is nevezett több millió éves időszak határán zajlott le az emberiség történelmének legnagyobb katasztrófája, amelynek pszichikai, szellemi, fizikai következményeit mindmáig viseljük.

Az emberiség írásos emlékezete mintegy 5-7000 évre terjed vissza a múltba. A történelem előtti idők fogalma, átölelve az ember megjelenésétől az írásos feljegyzések koráig, több mint hárommillió éves korszakot jelöl. Ebben az időszakban az ismeretek szóban, szájhagyomány útján terjedtek és őriződtek meg, a társadalmi élet központi elemeként ünnepeken, szertartásokon hangzottak el. A népek történelme, az emberiség közös múltjának emlékei féltett kincsként adódtak át az évezredek beláthatatlan során. Tudjuk, hogy Homérosz eposzai, a Nibelung-ének vagy a Kalevala is a szájhagyomány utáni lejegyzésekből maradt ránk. De milyen hagyományok maradtak ránk az írásos történelem koránál felfoghatatlanul nagyobb időről, az írás előtti korról? Az ősi szóbeli hagyományok

elsősorban erről kellett szóljanak! Hiszen a kezdetek mindig meghatározóak, s a két kor hossza úgy aránylik egymáshoz, mint az ember magassága (kb. 180 cm) bőrfelületének vastagságához (kb. 2 mm).

III. 17. 1. *Mit tudunk magunkról?*

A hagyományok az emberiség közös múltjáról alig vallanak. Szórványosan emlegetnek egy elsüllyedt aranykort, vallanak arról, hogy itt a Földön volt a Paradicsom, az Édenkert, hírt adnak a vízözönről. Másrészt a mai tudomány jórészt teljességében tagadja az aranykor vagy az egész emberiségre kiterjedő vízözön tényét. És a hagyomány szerepe olyannyira lecsökkent, hogy súlya ma alig érezhető, dacára a csillapíthatatlan érdeklődésnek, dacára annak, hogy ezek a kérdések ma is húsba vágnak. Meghökkenően vakmerő, előzménytelennek tekinthető világtörténeti, az emberiség pályájának őskori törésvonalait feltáró hipotézis alapjait vázoljuk (G. K. E.) fel most az alábbiakban.

Itt következett be az embert emberré formáló évmilliók kialakította őseredeti emberi világfelfogás, gondolkodás és hiedelemvilág, vagyis a mágikus kor, a mágikus világszemlélet trónfosztása. Ez a világekorszakváltás az ember szellemi fejlődését két élesen elkülönülő, sőt szemben álló szakaszra osztja. A mágikus gondolkodás roppant időig tartó korszakára, amely a szellemi mélyvilág, a tudatmögöttes erők kifejeződése és kiteljesedése volt, és a racionális tudatosságra és a miszticizmusra épülő vallások korszakára. Jellemző e feltételezés újszerűségére, hogy még maga a kifejezés, a MÁGIKUS KOR vagy a MÁGIKUS GONDOLKODÁS KORÁ-nak fogalma is ismeretlen. Mi több, még a „mágikus” szó tartalma is tisztázatlan. Ahogy félreértelmezi egy barbár törzs az általa lerombolt magas kultúra kulcsfogalmait, mert egyrészt nem képes igazi összefüggéseit felfogni, másrészt szántszándékkal lejáratására törekszik, úgy kapott a mágikus cselekvés központi fogalma egyre kisebb súlyt. A helyére tolt fogalom, a „mágia” ellentmondásos, elvonatkoztatott fogalma ma már a pusztaszemélyvesztéssel, az egyértelműen hamis látszatban való csillogással egyértelmű.

Valójában a mágikus világlátás a minden létezőben működő elemi, dinamikus kozmikus erőket érzékeli. Azokat az erőket, amelyek belső energiáik, készletük alapján öntevékeny cselekvésekre képesek, mintha saját akarattal és gondolkodóképességgel rendelkeznének. Például a Napot, amely egy fizikai elven, a termonukleáris energiatermelés elvén működő égitest, a mágikus érzékelés úgy fogja fel, mint öntörvényű és önmagának tudatában lévő kozmikus cselekvésközpontot. Ezért ezt emberfölötti cselekvő tényezőnek érzékeli, élőlényként fogja fel, társelőlényként Napistennek éli át, amivel emberiesíti, közel hozza az emberi világhoz, és így mindazt, ami a Nap belső fizikájából fakad, a Napisten tudatos, a földi világot életre keltő és tevékenységre segítő tényezőjeként közelíti meg. A Nap így gondolkodó, emberhez hasonló lényvé válik, egyben az emberrel közel egyenrangú tényezővé, aki a maga szándékától, akaratától vezérelve cselekszik és árasztja áldásait a Földre.

A mágikus érzékelés révén a Nap az ember társává válik. Mindez csaknem teljesen igaz mai szemmel, mert a Nap valóban a földi élet fenntartója. Valóban jelenségek hihetetlenül gazdag változatossága zajlik le a Nap belsejében és a felszínen, öntevékenyen és a Kozmosz egészével összehangolva (G. A., 2004). Az egyetlen nyitott kérdés, hogy a Nap önmagának tudatában levő kozmikus cselekvésközpont-e, tudat érzékelésére és mérésére alkalmas mérőműszer hiányában a mai tudomány számára is eldönthetetlen. Ahogyan a Kozmosz az Embert életre hívta, ugyanúgy hozta létre a Napot is. A mágikus szemlélet nem kiragadja az embert valós összefüggéseiből, hanem belehelyezi a természeti világba. A mágikus látás a világ minden elemét egyenrangúnak tekint, egymást kiegészítő, cselekvő részeinek. Az öntevékenység képességével rendelkezik minden létező. Minden létező kozmikus erők folyama. A szikla cselekszik, mert koppan, mert kemény, mert lezuhan. A növény öntevékeny, mert önmagát kibontakoztatva fejlődik. A felületes, mai racionalitás tagadja, hogy a növény önmaga tudatában tevékeny lehetne. Sőt, a mai világlátásban az állat is egy lelketlen gépezet, egy alacsonyrendű teremtmény, amely az Embernél, a Teremtés Koronájánál szükségképp alacsonyabb fokon áll a ranglétrán, és így történelmileg vereségre, legyőzetre ítéltetett.

Mi bizonyítja, igazolja, hogy az állati világ valójában mégis testvére az emberének? Mi bizonyíthatja, hogy az állat lélekkel bír és gondolkodik? Az ősi gondolkodás megjelenése a világ megkettőzését tételezi fel. Az agy kép megjelenítő berendezés, a kívül lévő világot képes belül is megteremteni, képekben újra előállítani. Az ősi gondolkodás képekben érzékelt a világot. Minden cselekvés elemi feltétele, hogy el tudjuk képzelni, mit akarunk tenni, mire van szükségünk: hol van a víz, milyen táplálékra van szükségem? Nem kezdhetünk el vaktában rágcáslni mindent, ami kezünk vagy szánk ügyébe kerül, minden elképzelés nélkül. Vagyis minden élőlény rendelkezik a képekben gondolkodás képességével. A képi gondolkodás a tájékozódáshoz is elengedhetetlen. Csak az az élőlény képes fennmaradni, akinek megvannak a szükséges képességei, akinek a gondolkodása „képes”. És ha az állatok, a növények képesek hozzánk hasonlóan képekben gondolkodni, milyen alapon tagadhatjuk meg tőlük a vallások által csak az embernek engedélyezett halhatatlan lelket? Úgy tűnik, a mennyország óhatatlanul benépesedik tigrisekkel, paradicsommadarakkal és skorpiókkal, cápákkal, tetvekkkel!

III. 17. 2. Emlékezés a paradicsomi időkre

Képzletben némelykor ott járunk, ahol az ősi Paradicsom alszik, a Paradicsom előtti nevenincs Paradicsom, érzeink határán túli e világi föld lélegzik. Ősidők káprázatában, amikor még bölcső volt a föld, langyforró őstengeri erjedés, boldog bizakodás és készülődés, zsongó ismétlődésekből álló harmónia, a földi lét dimenziói, a föld+víz+levegő fölött lebegő emberi létezés hangokkal telített nyelvszülő Édenkertje. Madarak seregével együtt trillázó, harsogó em-

berkórus, zöld hullámú szennyezetlen világ, duzzadó őssarjadzás, kristályzó énekszólamok, melyekbe folyamszerű titánsodratokkal beleörvénylettek az őssarkányok, beleüvöltöttek kardfogú tigrisek, és az Édenkert magzatvíz-melegségű ősóceánerdőinek önmagát ünneplő ringását bevijjogták az archeopterix háromszögárnyú ősmadarak. A gyepszőnyegek alatt élelemre sóvárgó állatok lopakodtak, mert az életnek élnie kellett. De ember és állat, ember és növény közt nem volt háborúság. A teremtésben béke honolt, jelenörömmű, jövőt álmódó béke, mert menedéket adott növény állatnak, embernek, menedéket adott állat is embernek, ember állatnak, béke volt s élettörvény, nem korlátlan pusztítás. Sokáig, sokáig így volt ez, sokáig tartott az édeni békesség, a földi Paradicsom zsoldárai, úgy tetszett, sohasem enyésznek el. Ámde bekövetkezett a nagy meghasonlás, égig érő fatörzsként eldőlt a virágkorszak, meghasadt az emberiség, letaroltattak a földi világ egységének arany lobogói. Betört a halál az Édenbe, veszésnek indult a Föld.

III. 17. 3. *Ősemlekezetét vesztett emberiség*

Miként lehetséges, hogy az emberiség sok millió éves tevékenységéről, életalakulásairól nincs jóformán semmilyen tényleges, kézzelfogható adat? És mitől fordult ellenkezőjére az őskorszak megítélése? Milyen tényező fordíthatta szembe az emberiség tudatát évmilliók beidegzettségével és létező tapasztalatokkal, bizonyítékokkal? Mert ma is világszemlélet-mérgező tanok híresztelik: az ősember „vadember”, akinek egyetlen szerszáma a bunkó, örökös félelemben, szüntelen élelemhajszolásban és didergésben élt.

Félő, hogy emlékezetirtás áldozatai vagyunk. Megnevezetlen korszakok jélotetlen erői kifordítottak bennünket önmagunkból. Elvesztettük önazonosságunkat. A ma embere nem azonos azzal az ősemberrel, aki teremtőként mi-voltát kialakította, sorsát adta. Mint katasztrófa felé rohanó vonat, kisiklottunk pályánkról, s ugyanúgy, ahogy egy katasztrófa áldozatai sem emlékeznek, mi sem tudjuk, mi történt velünk.

Elveszett évmilliók hagyománya? Minden tapasztalati és kultúrkinccse, amit nemzedékek ezrei és ezrei halmoztak fel? Lehetséges ez? Nem, ez teljességgel lehetetlen. Ilyen óriási idők tapasztalata nem vesztetett el. Magamagától, természetes úton semmi esetre sem. Hiszen ez a roppant kor beleivódott zsigereinkbe, ősztőneinkbe, világlélményünk alapjaiba. Ki ne élte volna át álmában, hogy halálfélelemtől sújtottan menekülünk valami irtózatosszörnyeteg elől, de rettegéstől bénuló lábaink mély sárba, iszapba ragadnak – vagy arra riadunk ál-munkból, hogy zuhanunk: zuhanunk a vak éjszakába, mintha kicsúszott volna kezünkől az ág, amelybe fogódzkodtunk? A mágikus kor emlékeinek ilyen óriási mérvű kiirtása csak egy új, addig fel nem talált emberellenes világtényező színre lépésével válhatott lehetségessé.

III. 17. 4. *Az anyajogú társadalom bukása*

Az anyajogú társadalom az emberiség természeti őstársadalma volt. Az emberré válás az emberi lét kezdeteitől a patriarchátusig terjedő óriási korszakot fogja át mint a mai társadalom előzménye. Az emberiség története tehát ebben a vonatkozásban is kétfelé tagolható: egy több millió éves anyajogú és egy pár ezer éves patriarchális szakaszra. Az anyajogú társadalom működését az ősi természetjog szabályozta. A nő családban betöltött kimagasló szerepe lényegesen befolyásolta a társadalmi szervezeteket. Öröklés, magántulajdon sem volt. Az utódok megjelölésekor csak az anya számított. A társadalom szerelmi életét is az ősi természeti viszonyok szabályozták, tehát nem ismerte az apajogú társadalom korlátait és mesterséges ellentényezőit. A párkapcsolatok a természeti hajlamok, hajlandóságok alapján jöttek létre.

Ezzel teljes összhangban állt az ősi társadalom hiedelemrendszere is. A természetimádás középpontjában az ősi ember által a leghatalmasabbnak ítélt természeti erő, a Nap állt, amelyet mágikus szemlélettel emberfölötti lényként tiszteltek, mint az egész természeti világ életre hívóját és fenntartóját. Ez a mai természettudományos világképünkkel is egyező hitvallás az emberiség egyetemes ősi hitének mondható, mert a világon mindenütt ma is rábukkanunk az ősi istenhit maradványaira és relikviáira. Ez volt az az ősi társadalom, amit a mágikus hit és a mágikus erők áthatottak, és amit erőszakkal döntött romba a hatalmi koncentrációra, erőszakszervezetekre, magántulajdonra és ezeket aláátmasztó vallásokra épülő patriarchátus.

III. 17. 5. *A hatalom önállósodása*

Az emberi közösségeknek szükségük van vezetőkre. Ősidők óta ezek a vezetők természetes úton, mint legrátermettebbek válogatódtak ki, mégpedig nem azért, hogy előjogokkal, kiváltságokkal ruházzák fel őket, hanem mert a legalkalmasabbak voltak a közösség szolgálatára, képviselőre, ügyes-bajos dolgokban való irányítására. Az önszerveződő társadalmi szervezetek vezetői épp az önszervezés miatt nem különültek el az őket kiválasztó közösségtől, hanem annak részei maradtak éppúgy, ahogy az agy, a cselekvő izmok, végtagok sem valósítanak meg elkülönült uralmat a test fölött, s nem válnak ellenlábassá, elnyomó zsarnokává. A vízözönt követően, az anyajogú társadalom megdöntésekor azonban bekövetkezett ez a végzetes fordulat. A természetes közösségek az északi körzetekben a jégkorszak évtízezredei alatt felbomlottak, az emberek egymástól elkülönülő, kis, barlanglakó csoportokra oszlottak szét. A kíméletlen viszonyok hatására lassan teret nyert az erőszak, és az évezredek alatt életformává vált. Ahol az erőszak irányít, ott az erősebb nem kezébe kerül az események irányítása. Létrejött a patriarchális társadalom. A matriarchátus megdöntésének célja a vezetésnek a közösség érdekei fölé emelkedő hatalommá

vedlése, átváltoztatása volt. Ez a végzetes fordulat lett az emberiség első nagy önmeghasonlása. A közösség létrehozta vezetés lehetőségeivel visszaélve a közösségtől független, azt szabad létében korlátozó, elnyomó erővé vált, horizontálisan mintegy kettéhasítva az emberiséget. Immár nem a közösség szabta meg a vezetés létét, tevékenységét, hanem a hatalommá vált vezetés a közösséget, amelynek urává vált.

III. 18. 6. A patriarchátus kiépítése

A patriarchátusnak elemi érdeke volt a megdöntött ősi társadalom eszmerendszerének megsemmisítése, minél tökéletesebb kiirtása. Az emberiség tehát a patriarchátusra való áttérésekor szükségszerűen szembefordult saját szellemi múltjával. Mivel pedig az anyagjogú társadalom emberré válásunk során a természeti változások alakulásai nyomán öntörvényűen jött létre az ősidők mágikus mélyáramaiban, magában őrizve ősidők millióinak minden hagyományemlékét, a hatalmi vezetés kicsikarta új, apajogú érdekérvényesítés évmilliók hagyományával fordult szembe, évmilliók felbecsülhetetlen, felmérhetetlen hagyománykincsét pusztította el.

Az emberiség ezzel a fordulattal mintegy önmagát vakította meg, saját gyökereit irtotta ki. Az anyagjogú ősi társadalom megdöntésével kényszerűen állandósult a hatalom mint a mesterséges állapot fenntartásának egyetlen biztosítéka. A hatalom árnyékában létrejött a vagyoni érdek és a közösségi érdek fölé tolakvó magánérdek. Az öneszmélés távlatait nyújtó múlttal szemben az élet a pillanatnyi lét szűk karámjába záródott. Az ember- és életellenes fordulat alapja és következménye is, hogy a tudat szembefordult saját mélyvilágával, a mágikus mélytudattal, a mögöttes tudattal. A háttérbe szorult mélytudat lefokozódott és észrevétlen háttérbe került. A tudat ilyen kozmikus szerepkügrásra elindította a szellemi elcsökevényesedés máig tartó kontraszelektációs folyamatait. A természettől korlátlanul szabad, kozmikus szerepet betöltő, világrézékélő és világeszmélő szellem az élet- és természetellenes hatalom rabja lett. Az új világréndben mindenekelőtt a múlt eltörlésében, meghazudtolásában kellett ségedkeznie. Fellobbantak az első „könyvmáglyák”, miként erről a Biblia is beszámol. A létrejött hatalom ellenségévé vált az emberi tudásnak, a szabad gondolatnak és tudománynak. A hatalom tudásellenessége kitetszik az ember bűnbeesésének bibliai legendájából is. Eszerint hajdani üdvösségünk azért veszett el, azért úzattunk ki a Paradicsomból, mert az ősemberpár evett a Tudás Fájának gyümölcséből, és ezáltal istenellenes bűnt követett el. Valójában pedig azok úztek ki bennünket a Paradicsomból, akik az első bűnt elkövették, és akik ennek fedezésére megtiltották számunkra a Tudás Fája gyümölcsének élvezetét. Így váltak és válnak azóta is a legszélesebb embertömegek jogfosztottá és kiszolgáltatottá, agyamosottá.

Így pusztítják évezredek óta a mágikus kor minden máig fennmaradt nyomát. Ha ez a végzetes fordulat kiterjed a belső mélyvilágra is, s kiöli a minden lény ön-

fenntartásához nélkülözhetetlen mágikus hatóerőket, ösztönöket, akkor a majdani esetleges űrlátogatók kiírhatják az emberiség fejfájára: FUIT, azaz: VOLT.

Tudat és mélytudat az őскеzdetektől eltekintve talán sohasem volt, nem lehetett tökéletesen egy. Az önérzékelés, öneszmélés e két tartományát nem választották el áthatolhatatlan falak, s a kettőt dinamikus kölcsönhatások kötötték össze: az ő-önérzékelő-öneszmélő alpból, a mágikus töltésű mélytudatból szüntelenül áramlottak a mágikus jelzések, sejtések, késztetések a fölöttes tudatba, a célszerű, gyakorlati irányítás e szükségszerű szervébe, amely kései, gyér fényű jelzőlámpásként villogott a mélytudat árammal telített ropant mező fölött. Az előbbre lépés a két tudatszféra egymáshoz közelítése, szorosabb egymásra hatása, együttműködése lett volna. Az emberiség tragédiájára azonban nem ez, hanem hogy a két tudatréteg elkülönülése, egymás ellen fordulása következett be. A következmények felmérhetetlenek és beláthatatlanok. A nagy szakítás a mélytudat mágikus szellem- és ösztönvilágát trónfosztó felületi ügyintéző tudat kezébe játszotta át az emberiség vezetését. Az ember e meghasonlás áldozataként kiszolgáltatva, rabszolgaként tör a Természet és a lét minden szférája uralására, hatalmi alávetésére, mint egy olyan világegyetem tényezője, melyben minden és mindenki minden és mindenki elleni halálos, gyűlöletes, erkölcstelen háborúba született, melyben egész élete kimerül. Ide nyúlik vissza a gyökere az ember és a bioszféra kapcsolata megromlásának. Az ember szembefordult az őt éltető természeti világgal, kirekesztve a Természetet, a növény- és állatvilágot az élet szentségének fogalomköréből.

Ez a végzetes fordulat nemcsak a mágikus világezékelést, de az értelmet is lefokozta. Az emberiséggel szembefordult áruló vezetésnek elemi érdeke fűződött az emberi tisztánlátás megzavarásához, tehát nem csupán a mágikus világ hiedelemrendszerének megsemmisítéséhez, de az emberi gondolkodás gátlásához is. Erre kellett a miszticizmus alapján kifejlesztett vallási eszmerendszerek, mert ezek elfedték azt a szörnyű törést, bűnt, amit a hatalom színre lépése jelentett.

III. 17. 7. A mágikus és a misztikus világszemlélet ellentéte

A mágikus hiedelemrendszer végtelenül konkrét volt, mindent néven nevezett. Ennek az ellentéte az elvont, ezt kellett a mágikussal szembeállítani, mert az elvont mindig megfoghatatlan. A közmondás szerint „az ördög a részletekben rejlik”. És valóban, ott az igazság. Ha elmoszuk a történelem részleteit, magát az igazságot mossuk el, és ezzel egyre nagyobb terepet kap a hazugság. A misztikus Istennek éppen ezért nincsenek megfogható tulajdonságai. A misztikus Isten az ellenőrizhetetlenségbe, a merő elvontság megfoghatatlanságába menekül. A misztifikáció abban áll, hogy az abszolútum elsikkasztott valamit, a tökéletesen elvontat teszi meg a mindennek, az Istennek. A misztika az emberfölötti erőket természetfölötti erőként, teljesen elvont formában vetíti elénk, aminek az a lényege, hogy az értelem nem képes logikailag sem ellenőrizni, sem elfo-

gadni egy ilyen merőben elvont Isten létét. A miszticizmus nem más, mint a valóságos emberfölötti, vagyis természetes, kozmikus erők kivonása az értelem hatóköréből, a logika ellenőrzése alól. A miszticizmus végső soron az emberellenes hatalom fügefalevele. Olyan mesterkedés, ami az emberi gondolkodás korlátozására és megzavarására törekszik. És ez meg is nyilatkozik a szentatyák, valláseméleti szerzők munkáiban, akik nyíltan vallják, hogy hinni kell, nem gondolkodni.

A történelmi időközön áthúzódó és folyamatosan egyre végzetesebben mélyülő világválságból keresnünk kell a kiutat. Nem mindegy, milyen életet tudunk élni, milyen világba születnek utódaink. Meglehet, hogy az emberiség megújulásához a bennünk élő mágikus erők önmagára találása visz el.

III. 18. Kik voltak a mágusok?

Az angol nagyszótár, az *Oxford English Dictionary* (1989, IX: 185.) a 'Magian' címszó alatt a következőket írja: „1875 LIGHTFOOT Comm. Coloss. 151 Akkor volt ez... amikor a mágikus rendszer meggyökerezett Kis-Ázsiában; 1877 Outlines Hist. Relig. 165 A mágusok preszemita és preárja papi törzs voltak Nyugat-Ázsiában.” A mágusokról pedig (1989, IX: 202–203.): „c1400 Three Kings Cologne 49 Szent Ausztin azt mondta, hogy a mágus szó káldeus nyelven annyi, mint ha azt mondanánk, filozófus; 1555 WATREMAN Fordle of Facions II. vii K iv b (Perzsiában) a mágusok (azaz a természet titkaiban járatos emberek)”. 1614-ben SYLVESTER Bethulias Rescue v. 301 megemlíti, hogy a pártusoknak is voltak mágusaik (ugyanott).

Hérodotosz azt írja, hogy a mágusok a médek szent kasztja. Média az ókori Perzsia elődje. Vajon kik lehetnek ezek a médek, akiknek szent törzsük a mágus törzs? Talán a legilletékesebbeket, a kortárs népeket kell vallasóra fogni. Perzsául Médiát úgy mondják: Mada. A „mada” név nyomában kutatva rábukkanunk a szármatákra, akiknek nevét újabban a „Surja Mada”, „Surja Madra” (Surja: az indiai Napisten), „napistenű médek” indiai névből származtatják. Aradi Évától, a neves India-kutatótól tudjuk (G. A.), hogy a hinduk a legmagasabb, bráhmin kasztba egyedül a „magar” nevű mágusokat vették be, mert róluk a bráhminok elismerték, hogy többet tudnak, mint ők maguk. Ha tehát a perzsák a mágusokat „mada”, „magos” néven nevezték, az indiaiak „madra” és „magar” néven, akkor a mágus és a magyar mágusok között közvetlen kapcsolat állhat fenn. Ennek a fényében válik érthetővé, miért nevezte magát Atila hun király a médek királyának, és miért viselt mágus öltözetet.

Diogenes Laertius *A kiemelkedő filozófusok élete* című, i. sz. 200 körül született munkájában (~i. e. 200/1958, Vol. I, 3.) megírja, hogy a mágusok az egyipto-

miaknál is ősbibek. Művének első mondatai szerint „Vannak olyanok, akik azt mondják, hogy a filozófia tanulmányozása a barbároknál kezdődött el. Nyomatékosan hangsúlyozzák, hogy a perzsáknak voltak mágusai, a babiloniaiaknak vagy asszíroknak káldeusai, az indiaiaknak gimnoszofistái; a kelták és gallok között a druidák népe. Clearchus of Soli A nevelésről című munkájában megírja, hogy a gimnoszofisták a mágusok leszármazottai.” Laertius a mágusok eredetét a trójai háború előtt 5-6000 évre teszi. Ruhájuk fehér színű (akárcsak a spanyolok előtti Amerikában a kultúrát meghonosító szakállas fehér isteneké). Hivatkozik Arisztotelészre, aki az *A filozófiáról* írt első könyvében azt írja, hogy a mágusok ősbibek az egyiptomiaknál. Mivel pedig az ókorban az egyiptomiakat és a szkítákat tartották a legősibbeknek, ez jelzi, hogy a mágusok szkíták voltak. Rendkívül figyelemreméltó, hogy a mágusok voltak az ókor (és az őskor?) természettudósai. A természettudomány alapeszméje, hogy minden jelenségre természettudományos magyarázatot találjanak, a mágusoknál született meg, hiszen ők voltak az elsők, akik a fizikai jelenségekre fizikai, a lélektani jelenségekre lélektani választ adtak (Diogenes Laertius, i. sz. 200/1958, 3.). Ebben is felülmúlták a mai természettudományt, hiszen a modern materialista természettudomány a lélektani jelenségekre is fizikai választ erőltet.

„Az ember a tudatosság hajnalán magát a természet részének érezve képesnek érezte magát arra, hogy kölcsönhatásba lépjen a természettel vágyainak elérésére... Az első mágikus tapogatózás az első kísérletet jelentette, amely az egzakt tudományok eredményeire vezetett. A mágia az emberiség fizikája a természetes állapotban. ...a mágia az okság elméletéből nő ki” (*Dictionary of Philosophy and Psychology*, 1902, II. 35.). Más szóval: a mágikus gondolkodás megszületése a tudomány megszületését jelentette. És ahogy Laertiusnál fentebb láttuk, ez a tudomány az élővilág jelenségein kívül minden mást szigorúan fizikai alapon, vagyis természettudományos alapon magyarázott. „A mágikus cselekvés kiterjeszti az emberi hatalmat az e világi és a halál utáni létben, keresve az ellenőrzést a természeti események, az istenek és a szellemek felett, megcélozza a jövő ismeretét és elemeinek kontrollját. A szellemi, természeti és emberi szférák szoros rokonságán, kölcsönös függőségén alapszik. A mágikus cselekvés nagyon ősi és elterjedt... már a paleolitikus kultúrában [i. e. 30 000 körül] is jelen van” (*A Dictionary of Comparative Religion*, 1970, 417.).

Kiss Bálint *Magyar Régiségek* (1839, 231.) című könyvében így ismerteti a mágusokat: „A Madaj-arok=Madjarok, vagy mint későbbben nevezték, Médusok közül való Mágusok voltak a régi időkben a bölcsek, a tudósabb emberek. Ők tanították az Istenről való tudományt, a Physicát, Astronómiát és Orvosi tudományt... Azt hitték felőlük, hogy ők a közönséges embereknel feljebbvalók, az Isten barátai. Ezek közül választottak a tanítók, papok, előljárók, törvénytévők, s még a királyi tanácsosok is.” A méd törzsek között „nevezetesebbek voltak a Mágusok (a 'Mag, vagy mint a Persák mondják, Mog nemzetség), kik legelőször adták magokat a tudományoknak és hasznos mesterségeknek tanulására. Ezek voltak a médus nyelvnek szerkezői, terjesztői, és amint esméretük nevedett, úgy a szóknak is szaporítói; ezek formálták ki a betüket a szókhöz, a számokat

a menységhez alkalmaztatva; ezek voltak a hasznos mesterségeknek, találmányoknak legelső terjesztői; ők tanították az orvosi tudományt, a földi és égi testek esméretére oktatták az embereket; ők tették jegyzésbe a megtörtént dolgokat. A mindenek legelső okának és kormányzójának az Istennek esméretére és tiszteletére, ők vezérelték az ő idejükbelieket – intették a rosznak eltávoztatására, a jónak cselekedésére, egy szóval ők voltak az ázsiai népeknek legelső tanítói, tanács-adói és papjai.

Ezek közül választottak a városok, helységek ítélő-bírákat, a királyok tanácsosokat; az ő útmutatásuk szerint gyakorolták a vallás ceremóniáit. Szabad földeik, *városaik voltak* nekik. Idő jártával szaporodván ezek, Ázsiának más tartományaiiba is elvándoroltak, átaljöttek Európába is, terjesztvén a tudományokat és mesterségeket; nevök mind e napig a Magister szóban fennmaradt. Ezeknek példájokat követték idővel a Babiloniak; minden-felől összehívták ők is a philosophusokat, a tudományok és szép mesterségek barátit, kik Chaldeusoknak (elrejtett titkokat kikeresőknek) neveztetek. Ezeknek először a Nimród fija Belus parancsolta meg, hogy írjanak törvényeket az ő alatta levő népeknek, amelyek szerint éljenek: ahonnan in Pandectis, Titulo de origine Juris: neveztetnek a Chaldeusok a Babiloniak nomothetáinak, törvényadóinak. Rendeltek nekik különös lakó helyet Babilóniában; minden adó és szolgálat alól felszabadították, az egyiptomi papok példája szerint, mint írja Strabó 17.” (Kiss, 1839, 143–144.)

Az amerikai nagyszótár, a *Websters' Third New International Dictionary* pedig (1986, 2. 1358.) így értelmezi a 'mágikus' szó fogalmát: „2b: valami, ami úgy tűnik, bűvöletbe ejt, vagy a másvilágiság hatását adja”. Vessük össze ezt a *Magyar Nyelv Értelmező Szótárában* (1979, IV. 905.) találhatóval: „A mágikus – olyan <képesség, megnyilatkozás>, amelynek hatása alól szinte lehetetlen szabadulni; bűvös, lenyűgöző, varázsos.” A mágusok tudománya tehát nemcsak arra irányult, hogy az élettelen világ jelenségeire fizikai magyarázatot találjanak, mint ahogy az a nyugati tudományban szokásos, hanem arra is, hogy az élet, a Kozmosz lenyűgöző titkait is megismerjék. A fizikai jelenségek egyszerűek, egyszintűek, a fizikai törvények irányítják őket. Amikor megjelenik az élet, a fizikai törvények érvényben maradnak, de megjelennek mélyebb, a fizikai törvények anyagi feltételeit irányító törvények: a biológiai törvények. Az összefüggések felszíni rendszerén túl mélyebb szintű természeti törvények kezdenek működni. A mai, fizikai látásmód a fizikai felszín törvényeinek egyszerűségétől és sikereitől elvakulva a nyugati emberben megszokások révén kialakította a felszínhez tapadó szemléletet, amely a külsődleges érzékelésnek, külsőleges törvényeknek alárendelt. De amikor az élő ember nem a külső jelenségek érzékelésének veti alá gondolatait, hanem természetes gondolatait és érzéseit követi, mégpedig teljes átéléssel, azonosulással, akkor és csak akkor az érzéseket és gondolatokat irányító természeti törvények átvehetik az irányítást az emberi öntudattól. Ilyenkor éli át az ember, hogy magától működő teremtő erő él benne. Ez a mágikus élmény alapja. Amikor a nyugati gondolkodás megtiltja az átélést a tudományos megfigyelésben, a valóság leglényegesebb tényezőjét iktatja ki: a

természeti törvények működésbe lépésének feltételeit. A mágikus élményben felelevenedik az érzés, a gondolat, láncreakciószerűen érkeznek az ösztönös tudás küldeményei. Öntörvényűségük és elemi erejük, a mágikus cselekvés fenti két kulcsjegye, a természeti törvényeknek köszönhető. Amikor ezek a Kosmoszt átható biológiai és pszichológiai természeti törvények felelevenednek bennünk, csodálatos, rendkívüli és lélekemelő élményben van részünk, amelynek lehetetlen ellenállni, mert maguk a Világegyetem mindenható törvényei veszik át az irányítást. Amikor megcsapja a nyugati embert ennek a teljesebb, élő világnak a szele, gyakran másvilágiságról, túlvilági gyönyörűségről beszél, pedig itt nem túlvilági, hanem éppen hogy a mi világunkbeli, ráadásul természeti törvényekről van szó. Ugyanolyan természeti törvényekről, mint a fizikai törvények, csak éppen biológiai és pszichológiai törvényekről, megérthető és felfogható, tanulmányozható és megismerhető törvényekről. A mágusok ezeket az élettörvényeket éppen úgy vagy még inkább tanulmányozták, mint az élettelen világ jelenségeit irányító fizikai törvényeket.

Nem kell azt gondolnunk, hogy a biológiai és pszichológiai, mágikus természettörvények irányító szerepbe kerülése kikapcsolja az öntudatot. Az irányítás ugyanis, bármilyen szokatlan is ez egy nyugati embernek, nem feltétlenül kizárólagosan egy tényező feladata lehet. Létezik többtényezős irányítás is, amikor az egyik, irányító szerepbe került tényező egyttműködik a többi, eddig is irányító tényezővel. Nem önkívületről van tehát szó, ahogy azt a nyugati felfogás „eksztázis” kifejezése sugallja. A mágikus élmény és cselekvés együttélés: énünk megőrzése és kiteljesítése, együtt utazása a kozmikus Én-nel.

Ammianus Marcellinus (1906, 23. könyv, 6. pont, 32. §, 370.) a következőket írja a mágusokról: „A magas Coronus-hegység nyugati oldalát lakják... itt vannak a mágusok termékeny földjei is... A magia, vagyis a mint a fenséges eszmék nagy hirdetője, Plato, mysticus szóval nevezi, a machagistia a legtisztultabb istentisztelet, a melynek rendszeréhez már a régi századokban a chaldeusok titkos tanításaiból sokkal hozzájárult a baktriai Zoroaster... Mondják, ha ugyan el lehet ezt hinni, hogy az égből hullott tüzet is soha ki nem alvó tűzmedencékben őrzik náluk, és ebből egy csekély részt, mint szerencsehozót, régente állítólag az ázsiai királyok előtt szoktak vinni.” Ammianus Marcellinus beszámolójában észrevehetjük, hogy a mágusok földjei egy helyen vannak, vagyis együtt élnek, egyetlen óriási tudományos központot alkotva. A hegység, amelynek nyugati oldalát lakják, a Coronus nevet viseli, amelyik emlékeztet a magyar „koronás” szóra. Tegyük hozzá, hogy ha a mágusok maguk vitték a tudást világszerte, és adták át ingyen és bérmentve a görögöknek, perzsáknak, kínaiaknak, indiánoknak, hinduknak, akkor tanításuk nem lehetett titkos. A titkos jelleg csak későbbi romlás, keveredés következménye, a szekták megjelenésével kapcsolatos. Az pedig, hogy a mágusok az égből hullott tüzet őrzik, valószínűleg éppen a szkíta eredetmondára utal, hiszen eszerint égő arany hullott le az égből. Ammianus Marcellinus feljegyzése sok más hasonló nyommal együtt azt jelzi, hogy a szkíták nemcsak az égből hullott aranyat, hanem az égből hullott tüzet is őrzik – és így tőlük ered az olimpiai láng őrzésének eszméje is. Ezzel függ össze a

néphagyományunkban olyan nagy szerepet játszó griff is. A „griff” ugyanis, ahogy az az i. e. VI. századi perzsepoliszi palota domborművein is látható, a méd mágusok által megszervezett Perzsiában „...a szent tűz őrzője, az életfa vigyázója. Hérodotosz a griffet aranykincset őrző szörnyetegként említi” (Újvári, 1997, 168.). A szent tűz és az égből hullott aranykincsek tehát a griffekkel is összefüggnek. Az égből szerzett tűzről eszünkbe juthat Prométheusz világszerte ismert mondája. Télyf János (1863/2001, 4.) munkájában idézi az ókori görög Hérodoroszt (i. e. 515 körül), aki azt írja: „Prométheusz a szkíták királya s nem bírván alattvalóinak élelmet adni, mivel a Sas nevezetű folyó elárasztotta a lapályokat, bilincsekbe veretett a szkítáktól. De a megjelenő Herkules a folyóit ugyan a tengerbe terelte, innen keletkezett a mese, hogy Herkules megölte a sást, Prométheuszt pedig kiszabadította bilincseiből.” Amiből kitetszik, hogy itt valóban a szkítákról van szó, hiszen a szkíta Napkirályok eszméje a Szent Korona eszme is, a népfelségjog eszméje is, és éppen ez a népfelségjog az, amely miatt a nép a királyt letaszíthatja trónjáról (lásd alább Huang Dinek, Kína megalapítójának ezzel egybevágó tanítását). Az pedig, hogy a mágusok az örök égi tüzet a királyok előtt viszik, arra utal, hogy a mágusok nélkül az ázsiai királyok nem tehettek fontos lépést, vagyis a királyokat mágusok tanácsai vették körül, és a királyok minden döntésükben a mágusok szavaira hallgattak.

Gherardo Gnoli a vallások enciklopédiájában (1995, 9. 79–81.) azt írja, hogy a mágus szó valószínűleg méd eredetű. Ha ez így van, akkor ez újabb adalék magyar szó létére a méd nyelvben. Gnoli hozzáteszi: a perzsák a médek lekötöztetettjei voltak politikai és civil intézményeikért egyaránt. Vagyis a mágusok Perzsiában is civilizációalapító szerepet játszottak! „A mágusok terjesztették el a Nap-kultuszt Indiában” (Gnoli, ugyanott). A Nap-kultusz egyetemes elterjedtsége ezek szerint közvetlenül a mágusok tevékenységének következménye. Nem is csoda, hogy a Nap-tisztelet az egész Földön elterjedt, hiszen már láttuk, hogy a mágusok az egész Földön igyekeztek elterjeszteni a legmagasabb tudást. A tényből, hogy a Nap-kultusz Indiában a kultúra egyik központi elemévé vált, következtetni tudunk arra, hogy a mágusok műveltsége az indiaiaknál magasabb szintű volt. Ma szokás a Nap-kultuszt az indoeurópaiak vagy legalább az indoirániak ősvallásának látni – de ha a mágusok szkíták voltak, és a szkíták az indoirániakkal évszázadokon át háborúban álltak, ahogy azt Firdauszi megírta a *Királyok Könyvében*, akkor a szkíták nem voltak indoirániak, és akkor a Nap-tisztelet az indoirániakhoz is a szkíta mágusoktól került. A perzsák az indoirániak és médek keveredéséből, évezredes együttéléséből, a méd mágusok társadalmi intézményei révén jöttek létre. „Az antik világ egyetlen papsága sem volt híresebb a mágusoknál. A mágusok voltak jó néhány nagy görög gondolkodó tanítómesterei, mint például Püthagorasz, Démokritosz, Platón” – folytatja Gnoli (ugyanott).

Már láttuk, hogy „A Magos-ok részrehajlás és előítéletek nélkül dolgoznak... A legősibb tanító nemzetség, kétségbevonhatatlanul” (Stanley, 1731, 250.). Babilon mágus papjait ’káldeus’ néven ismeri a történelem. „A mágusok a Nap-kultusz papi kasztja” (Redards, *Lexikon der Alten Welt*, 1965, 1809.). A „pogány”

magyarokhoz látogató bizánci és nyugati misszionáriusok a magyar vallás papjait „mágusok” néven említették (Dömötör Tekla, 1995, 530.). A bécsi krónika „magosok” néven említi a magyar bölcseket (*Bécsi Krónika*, 142, 292.). A *Kassai Kóde*xben följegyzett középkori magyar inkvizíciós perek jegyzőkönyvei a magyar vallás papjait mindig „mágus”-ként, az öreg főpapokat „pontifex magorum” néven illetik (Fehér Mátyás Jenő, 1999, 197.).

„A pártusok a mágusokból és a rokonokból választják a királyokat” – írja Strabón (Strabón, 547.). Teljes összhangban azzal, hogy a Napkirályság eszméje a mágus bölcsektől ered (lásd fent). Modi (1937, 14.) az Indiába vándorolt mágusok, a párszik papi nőtlenségéről megírja, hogy ezt az állapotot saját nyelvükön úgy fejezik ki: ’magava’, ami pedig ismét csak emlékeztet a „maga van” (vagyis nőtlen) magyar szóalkotásra. És – mit ad Isten! – a régi kínaiakban az udvari mágus neve szintén ’mag’.

„Az [indiai] szakák szigetén lakó brahminokat általában Magas-nak nevezik” – áll a *Puranic Encyclopaediá*ban (1989, 460.). „A szakák eredetileg ksatriják (harcosok) voltak... a szaka királyság neve Madra, a királyság fővárosának neve: Sakala” (ugyanott, 667.). A Bhisvisja Purana Brahmeparvája és a Samba Purána így beszél a szkíta „magá”-król: „Samba, Krisna fia, mély bűnbánatot tartott, hogy kiengesztelje Surjadévát (a Napistent), akit megnyert Samba rendíthetetlen nekiszentelődésétől, fényes választ adott magától, az imádatra. Samba gyönyörű templomot épített fel a Gandrabhaga folyó partján, és ott állította fel a bálványt. Aztán Sakadvipából áthozatott »Maga« nevű brahminokat, hogy vezessék a templomi szertartásokat. A Maga brahminok mind a 18 családja eljött és ott tartózkodott a templom közelében Samba kérésére” (ugyanott, 460.). „Az első királyság elrendelését Brahmának [az élő Világegyetemnek – G. A.] tulajdonítják” (ugyanott, 627.).

Az indiai magadhik neve alatt szintén mágusokat találunk: a magadhik a szakák mágus törzse (Metclfe, 1832/1982). Magadha Gupta nevéhez fűződik India aranykora, kulturális életének fénypontja, India történetének legvirágzóbb szakasza (i. sz. 240–550). Magadha Gupta birodalma szinte egész Észak-Indiára kiterjedt. A Gupták eredete a homályba vész, egyes nyomok szerint már az i. e. XII. században is éltek Indiában. Először a mai Bihar állam területén és környékén fekvő Magadha birodalomban uralkodtak, innen terjesztették ki királyságukat egész Észak-Indiára. Magadha országában, Bihar államban a magadhi nyelvet beszélnek, ma kb. 13 milliónyian. A magadhi nyelvet nevezik magaya, maghaya, maghori, magi, magodhi néven is. Buddha (akinek a nevét a hinduk ’budá’-nak ejtik!) a magadha nyelv elődjét beszélte. Ami azért is érdekes számunkra, mert Buddháról köztudott, hogy szkíta származású volt. Megasztenész görög történétíró beszámolt róla, hogy Magadha országában az adók mértéke az egyéb indiai országokhoz képest (ahol 20 százalék) alacsony, 10 százalék, és a filozófusoknak ezt sem kell fizetniük.

III. 19. A szkíta ősnép India északi részén

Atila hun király tetteinek megértéséhez elengedhetetlenül fontos lesz számunkra, hogy megismerjük a hunok hadműveleteinek logikáját. Ehhez nagyon fontos adalék, hogy a hunok Indiában mindig ugyanazt a területet foglalták el, ahol valaha az Indus-völgyi kultúra élt (Aradi, 2006). A több hullámban ideérkező hun seregek következetesen ezt választották. Talán még figyelemreméltóbb, hogy a dravidák együtt harcoltak a beérkező hunokkal az ún. indoeurópaiak ellen. Aradi (2005b) megemlítette, hogy „India őslakói, a »bil« nevű nép, a hun király mellé álltak a hunok árják elleni küzdelmében. Szövetségüket egyfajta vérszerződéssel pecsételték meg: jobb kezük hüvelykujját megvágták és egymás homlokára kenték hüvelykujjuk véréét.” India őslakói egy részének szkíta-hun eredetére utal, hogy az Indiába évszázadokon át, ritka következetességgel, mindig ugyanazokra és csak ugyanazokra a területekre visszajövő hunokkal a bennszülöttek együtt harcoltak az árja hódítók ellen (Aradi, 2006). Az i. sz. 850-ből származó Garuda-oszlopon és az i. sz. 955-ből származó Gaonri-tábla feliratainak szerepel, hogy a dravidák együtt harcoltak a hunokkal (ugyanott). Csobánczi Elemér (1963, 67.) fontos adalékot talált India ősnépeivel kapcsolatban: „Angol és hindu történészek, régészek megállapításai szerint India őslakói az i. e. 10. és 5. ezredik évek között érkeznek Indiába Közép-Ázsia felől. Ezek az első telepések a brachycephalic (rövidfejű) néphez tartoznak, és így nem voltak árják.” Syad Muhammed Latif (1891) *Pandzsáb története* című munkájában írta: „Az indiai régészeti leletek általában szkíta vagy turáni jellegűek. Az ókori leletek régészeti feltárása azt bizonyítja, hogy valamely nagyon régi időben, és még hosszú idővel azelőtt, mielőtt az árják behatoltak Indiába, az országban egy igen ősrégi fajtájú nép lakott, mely eredete szerint turáni vagy szkíta volt.” Shah (1930) Indiáról írt könyvében megállapítja, hogy bárkik is voltak az árják, a Rigvéda himnuszaiiban megjelenő viro nép a mai Magyarország területéről indult Indiába (részletesebben idézi Csobánczi Elemér, 1963, 84.).

III. 20. A szkíta ősnép Kína délnyugati részén

Berthold Laufer (1930) *A nemez korai története* című munkájában megírja, hogy „a kínaiaknak voltak ugyan juhaik, a gyapjút azonban sohasem használták fel ruhák készítésére”. A nemez készítés Ázsia állattartó népei körében érte el csúcspontját. A pusztai vándornépeknél a vallással és a szertartásokkal is szoros kapcsolatban állt. A nemez Eurázsiaiban az i. e. II–I. évezred folyamán a Karéliei-félsziget–Közép-Európa–Balkán–Anatólia–India–Szibéria keleti csücske határolta

körzetben terjedt el. A legfélelmetesebb pásztornép a kínai évkönyvek szerint a hiungnu volt, amelyet a hunokkal azonosíthatunk. Körülbelül i. e. 1400-tól a kínaiak élethalálharcot vívtak a hunokkal. Könnyen lehet, hogy a hunokkal folytatott háborúk és a szomszédság révén kialakult kereskedelem révén ismerkedtek meg a kínaiak a nemezzel. I. e. 307-ben Wu-ling, a Csou fejedelemség uralkodója átvette a pásztornépek öltözködését, szokásait és a lóhátról való nyilazást. E pásztornépek lakta vidéket „a nemez földje” néven is emlegették. Általában azonban a nemez viselését barbár szokásnak tekintették. Tai-kang írja, hogy i. sz. 290 körül, amikor a nemezből készült szalagok és derékövek divatba jöttek, sokan gúnyolódtak rajta: „Úgy látszik, a pásztortörzsek teljesen meghódították Kínát, merthogy a nemez az ő szüleményük, és mi azzal, hogy nemezöveket és szalagokat viselünk, ízlésüket is átvesszük.” I. sz. 532-ben az északi Wei uralkodóház tizedik császáráként Jüen-sin került a trónra. Fogadására Kao-huan 400 lovast küldött. A jövendő császár bement egy nemezsátorba, hogy kitűzze az uralkodói felségjelvényeket. Ezután a palota Kelet Kapuja nevű körzetéhez kísérték, ahol a toba törzs (az északi nomád törzsek egyike, melyből a Wei császárok is származtak) ősi szokása szerint hét férfi egy darab fekete nemezen felemelte a császárt, aki ezen ülve Nyugat felé hajolt, *az Éghez könyörögve*. Azt a hatalmas területet, ahol ma Szecsuan és Jünnan található, részben az a független törzs lakta, amelyik már a kínaiak érkezése előtt is itt élt... *nemez készítő, juhtenyésztő nép*, azt is tudták, hogyan kell meggyógyítani a juhok betegségeit. A mai Jünnan tartomány helyén Nan-csao királyság terült el. A jünnani nancsao törzsek férfijai egyetlen darab nemezből készült köpenyt viseltek a IX. században – olvashatjuk a *Man-su* című könyvben, amelyet Fan-cso írt i. sz. 860 körül. Különös tény, hogy Piao tartományban sokan fehér nemezt hordtak.

A nemezről szóló egyik fontos dokumentum a *Ling wai tai ta* című műben található, melyet Csou Kun-fei írt i. sz. 1448-ban. Ez a munka földrajzi leírást ad a két déli tartományról, Kvangtungról és Kvangsiról, és értékes feljegyzéseket tartalmaz az *öslakókról* és szokásaikról. A szerző hangsúlyozza, „*a délnyugati emberek* (ahogy a kínaiak hívják őket) kincse a juh, és hogy hatalmas mennyiségben készítenek *nemezt* és gyapjából szőtt ruhákat” – írja Laufer (1930). Majd később: „A Kozlov-expedíció észak-mongóliai kutatásai során – amelynek eredményeiről 1925-ben könyvet is kiadtak – a fő sír feltárásakor a koporsó alatt egy selyemhímzéssel szegett nemeztakarót találtak. Ezt a csodálatos nemezmunkát a hunoknak tulajdonítják.” Berthold Laufer hosszan idézett tanulmánya megtalálható Nagy Mari–Vidák István *Nemezművészet* című könyvében (Nagy–Vidák, 2005, 7.). Ha mindezt összevetjük a ténnyel, amit Globus (1897, II. kötet, 53.) nyomán Szentkatolnai Bálint Gábor ír, amely szerint a Dél-Kínába vetődött hunik sűrű falukban laktak, főfoglalkozásuk a szántás-vetés, a huni férfi két sor gombos szűrt visel, elgondolkozhatunk, miért éppen ide vetődtek a hunik. Figyelembe véve, hogy a Kínában ez idő tájt élő pásztornépek a hunok különböző törzsei, az a következtetés adódik, hogy Kína nemez készítő öslakói maguk is hunok vagy rokon népek kellett legyenek.

III. 21. Hun mágus Kína megalapítója

I. e. 6000 körül jelentek meg a Hsing-lung-wa kultúra nyomai a belső-ázsiai, hegyekkel körbevett medencékben, megjelent a mezőgazdaság, halászat és vadászat. Az itt talált istennő-szobor valószínűleg a legelső Kínában. Az ásatások nagyszámú jade kőből készült eszközt is találtak az i. e. 3000 körüli korszakból, a Hungshan kultúrából (National Palace Museum, Taiwan, 2001).

A kínai történelmi hagyomány szerint első uralkodójuk, Huang Di, az i. e. III. évezredben élt (Poon, 2006). Nevének leggyakoribb fordítása: *a Föld császára* (Baráthosi-Balogh, 1930, 10.). A „Huang” jelentése: Fenséges; a „Di” jelentése: isten-király (*Three August Ones and Five Emperors*, 2006), égből származó királyságot képviselő király. Így teljes neve, a Huang Di, annyit tesz: Fenséges Égi Származású Király. Vessük ezt össze a hun főkirály teljes címének fordításával (Szász-Bakay, 1994, 26.). A hun főkirályok teljes címe T’ing-li ko-to tan-hu (Groot olvasata), s ennek jelentése: „az Ég fia őmagassága”, vagy az „Ég fia őfensége”. Nehéz észre nem venni a két méltóságcím közötti feltűnő hasonlóságot.

Huang Di eredeti személyneve Gongsun, másik neve Youxiong Shi, illetve Xuanyuan Shi; (az akkori Kínának északi) Xuanyuan hegyekben élt (Wu, 1996). A kínai civilizáció bölcsője Ordos körzete, amelyet a Sárga-folyó kanyarulata ómega alakban szinte körbevesz. A Xia törzs vezetője (királya) Xuan Yuan, azaz Huang Di volt, és törzsével a Sárga-folyó középső völgyében lakott. Huang Di korában itt négy nagy nemzetség harcolt egymással: a Xia, a Yiang, a Yi és a Li. Huang Di lándzsákkal, íjakkal, nyilakkal fegyverezte fel népét, és vezetésével a hun eredetű Xia nemzetség legyőzte az erősebb és számosabb Li törzset Yhoulunál a Sanggan folyó völgyében, Hebei tartomány északnyugati körzetében (azaz Ordos körzetétől nem messze északkeletre). Huang Di ezután a Sárga-folyó középső szakaszán megalapította fővárosát Xinzheng közelében. Szigorúsággal és pártatlanul uralkodott, és így országa felvirágzott. Országa népeinek egységéről hosszú távon gondoskodott; azt is elrendelte, hogy tilos a saját nemzetségen, törzsön belüli házasság. Így keveredtek össze a különböző népek, és így vált Huang Di az egyesített nép ősvé, amely a Xia népről a Hua Xia nevet kapta. A mai Kína lakosságának 92%-a ennek a Huaxia népnek az utódja, és ma Han népként ismeretes (Wu, 1996; Caraway, 2006).

Huang Di nevéhez fűződik a textilkészítés. Ebben az összefüggésben tartuk szem előtt, hogy a ruhakészítést több mint 20 000 évvel ezelőtt a szkíták találták fel (Padányi, 1963, 21.; Bower, 2000). Nemrég derült fény arra, hogy a selyemkészítést sem a kínaiak találták fel, többek között azért sem, mert a selyemhernyó ókori őse nem az ókori Kína, hanem az ókori Európa és Ázsia Kínán kívüli területén volt csak honos (Parsell, 2004). A kínai selyemhernyó a Bombyx mori, viszont az aminosavak összetételéből Irene Good, a Peabody Museum textil-specialistája megállapította, hogy az i. e. 700-ból származó egyiptomi múmián talált selyem egy Nyugat-Ázsiában és a mediterrán Európában honos vad selyemhernyótól származik. Évszázadokkal a Kínát Európával összekötő se-

lyemút megnyitása (kb. i. e. 200) előtt már találtak selymet a mai Németország Baden-Württemberg körzetében (Good, 2002). A kínaiakhoz tehát az eurázsiai síkságot és környékét 5000 éven át uraló jogarhordozó nép, a szkíták vihették el a selyemkészítés titkát. Az ordosi kasmír selyem ma is világhírű. A szkítákhoz fűződik a nemezkészítés éppúgy, mint azok a többszálú, többszínű, ferdén sodort és kumihimo típusú zsinórok, amelyeket a belső-ázsiai Tarim-medencében már az i. e. II. évezredben készítettek. A bizonyítékok arra utalnak, hogy ezeket a színes zsinórokat juhtenyésztő félnomád kaukázusi embertípusú népek terjesztették el Euráziában (Barber, 2002), vagyis a szkíták.

Huang Dinek köszönhető a hajózás és a szekér bevezetése, a házak és paloták építése, a kormányzati intézmények kialakítása, a társadalmi reformok bevezetése, és ő volt Kína első matematika-patrónusa (Caraway, 2006). A hagyomány szerint ő találta fel a kínai orvostudományt, és tőle ered a Huangdi Neijing néven ismert, alapvető jelentőségű munka, a kínai orvostudomány elméleti megalapozásának rendszere. Ebben a betegségek okául nem másvilági befolyást, hanem a táplálkozást, az életmódot, az érzelmi állapotot, a környezetet, az életkort és az öröklést jelölte meg. *Rendszerének végső alapja a különféle erőkből és elvekből (mint pl. a chi, az életerő) álló Világegyetem, amely ezeknek az elveknek éppen olyan egységes egésze, mint az egészséges embernél a test-lélek-szellem, az anyag-élet-öntudat.* Az emberi mikrokozmosz a kozmikus makrokozmoszt tükrözi. Az egészséget a kozmikus egészet követve állíthatjuk vissza (Huangdi Neijing, 2006). Mindezt alátámasztja, amit *Az első elvek jelentőségének felismerése* fejezetben írunk: az első elveket az ősi Kínában is ismerték, és pedig hármat. Ezek a „három kincs”: a jing, a chi és a shen; vagyis az anyagi alap, az életenergia és a szellem.

Huang Di hozta létre a Nap, a Hold és az öt bolygó kultuszát (Gill, 2006). Hat hivatalnokot tett felelőssé a Nap, a Hold és a bolygómozgások megfigyeléséért és számításokkal előrejelzéséért (Chan, 2005). Tekintve, hogy a Nap-tisztelet a mágusok jellemzője (Redards, 1965; Gnoli, 1995), ebben ismét Huang Di és a szkíta mágusok közös jellemzőjét ismerjük fel. Ugyancsak ilyen jellemző, hogy Huang Di vezette be a társadalmi rang kalapviselő általi jelzését; ami ismét arra utal, hogy a jellegzetes magas, csúcsos szkíta süvegek a kiemelkedő tudást jelezték.

Huang Di vezette be a mezőgazdasági kalendáriumot, utakat építtetett, hidakat és hajókat, zenei és csillagászati eszközöket, az idő 60-as ciklusokra felosztását, és drágakő, arany és rézpénzt vezetett be (*Ministry of Culture, 2003*).

Ő találta fel az iránytűt, ő ismertette a csillagászat törvényeit (ami a mágusok szakmájához tartozott) stb. Más szóval, kiemelkedő tudású, rendkívüli bölcs ember volt, aki azért jelent meg Kínában, hogy tanítsa, felemelje az ott lakókat (akárcsak a Szkítiából kirajzó mágusok, akik a görögöket tanították, ld. Dodds, 1951).

Huang Di kora, az i. e. III. évezred, a Bell Beaker kultúra korszaka, amely a Kárpát-medencéből eljutott Nyugat-Európába, Skandináviába, Közép-Ázsiába, ahol egyébként ősidők óta hun-szkíta központ állt fenn. Az indoiráni népek a

közép-ázsiai szkíták közvetlen szomszédságában éltek kb. i. e. 5000-tól (Boyce, 1984). Több mint meglepő lenne, ha a rendkívül fejlett szkíta kultúra nem jutott volna el közvetlen szomszédságába, az ősi Kínába. Így tehát történelmi alapokon szükségszerű, hogy előbb-utóbb felszínre bukkanjanak a kínaiakkal szomszédos szkíták mágusainak nyomai.

Huang Dit nem tekintették feltétlenül valóságos személynek. A régészeti fel-tárások azonban már igazolták, hogy a Huang Di és a vele egy korban uralkodott császári bölcsek (mágusok?) utáni első dinasztia, a Xia-dinasztia (i. e. 2100-tól, néhány száz évvel Huang Di után) nemcsak a legendák világába, hanem a valóságához tartozik. Most újabb lépést tett meg a régészet: megszülettek az első szilárd tények, amelyek Huang Di ősrégi hagyományát igazolni tudják. A történelmi dokumentumok szerint Huang Di Kína északi részén élt az ősi vadász-nomád törzsek egyikében, Medvetartónak is nevezték. 2003-ban a kínai régészek jáde drágakőből kifaragott medve-sárkány kisplasztikákat találtak (Shao Da, 2004). Ezek a jáde-faragványok a Hongshan kultúrához tartoznak, amely i. e. 3000-ben már létezett a tárgyi leletek tanúbizonysága szerint. A Hongshan kultúra (i. e. 4700–2920) jellemzői közé tartozik, hogy nagy szertartási központokat létesített és jelentős rézművészete volt, s ezek a Bell Beaker kultúra fő jellemzői is. A leleteken ábrázolt sárkányok éppúgy beleillenek a Huang Diről őrzött hagyományokba, mint a leletek helye (Észak-Kína) és ideje (i. e. III. évezred).

De további jeleit is találtuk Huang Di hun mivoltának. „A kínai nép fenntartotta uralkodóit, mert úgy vélték, megkapták a Mennyek mandátumát. Az ősi kínaiak úgy hitték, őseik a mennyben választották ki vezetőiket. A nép azonban fellázad, ha a vezető gyenge, mert úgy hitték, hogy az ilyen vezető elvesztette a Mennyek mandátumát” (Dynasty, 2001). Ha pedig a kínaiak magától Huang Ditól kapták az (égi eredetű) királyság eszméjét, akkor *magának Huang Dinek kellett azt tanítania, hogy a király uralmát a népnek korlátoznia kell.* Más szóval, *Huang Di Napkirály volt, mert a népfelség eszméjét tanította,* és a király, vagyis (többek között) saját maga uralkodásának korlátozását tanította! Mennyire más eszme ez, mint amivel a nyugat-európai népek éltek, például az amerikai indiánok meghódításakor vagy a kínai ópiumháborúk idején! Vessük össze ezt a tényt a hun szemlélettel, amely szerint a mennyekkel az ősökön keresztül lehet tartani a kapcsolatot (pl. Csaba-monda), és felismerjük, hogy a kínai császárság szellemisége legalább részben hun eredetű. Ugyancsak érdemes összevetni az ősi kínaiak viszonyát uralkodójukhoz *a magyar Szent Korona-tannal,* amely a nyugati népekkel éles ellentétben a királyt nem korlátlan, abszolút uralkodónak tartja, hanem az égi (mennyei) eredetű, a népet felemelő királyság képviselőjének, és akit a magyar népnek el kell távolítania, ha nem teljesíti előírt kötelességeit.

További tény, hogy „Huang Dire sárkányként emlékeznek. Néhány tudós úgy gondolja, kígyót viselt kabátja ujjain. A kínai sárkány farka a halé, agancsa a szarvasé, arca a qiliné (szarvasszerű mitikus lény, *tűz övezi egész testét*), két pár sas-lába, szemei oroszlán-tigrisé. A kínaiak »a sárkány leszármazottai«-nak tekintik magukat” (Huang Di, 2006). Ezek a sorok ismét figyelemre méltóak. *A sárkány ugyanis ősi Nap-jelkép.* Az ókori Ázsiában gyakori volt az uralkodók

felségjelvényei között a szárnyas napkorong. A napkorong azért szárnyas, mert napfogyatkozáskor láthatóvá válik a Nap koronája, és ez naptevékenységi minimumban a Napkoronggal együtt két, a Nap egyenlítőjétől vízszintesen húzódó lebenyével, valamint a pólusoknál látható, szálás szerkezetű, szétágazó mágneses erővonalakkal valóban madárra emlékeztet. A felső pólusnál látható erővonalak a Nap-madár fejét, bóbítáit, koronáját idézik fel, az alsó pólusnál farktollait. A napfogyatkozások gyakori és pontos megfigyelésével feltűnhetett, hogy az alsó és a felső pólus összefügg, egyazon tényező változásaira vezethető vissza. Ez a felismerés vezethetett a két pólus közvetlen, gondolatbeli összekötésére, aminek kirajzolódása egy szárnyas kígyót adott. Ez a szárnyas kígyó a sárkány, a magyar népmesék és a kínai azonosságtudat központi szereplője. Talán ez a magyarázata a sárkányok jellegzetes tulajdonságának is: ahány fejük van, annyi tüzet hánynak. Csillagászati tény ugyanis, hogy a Nap öntevékeny égitest, felszínéről hol itt, hol ott kitörések forró anyagot dobnak ki, amelyek óriási lángoló tűznyelvekként utaznak az űrben.

Lehet-e a véletlennek tulajdonítani, hogy Huang Di ennyire sok tulajdonságában egyezik meg a szkíta mágusokkal? Először is említsük meg, hogy véleményünk szerint Huang Di valóságos személy volt, csakis ezzel magyarázható, hogy legfőbb jellemzői egymással egyezésben – a legújabb tudományos eredmények tükrében – a szkíta eredetre utalnak. Nem tartjuk valószínűnek, hogy Huang Di hagyománya a hozzá hasonló tulajdonságokkal rendelkező kultúrhősök – mint például Odin, Woden, Dicineus, Abaris, Quetzalcoatl – európai és amerikai hagyományának hatására alakult volna ki. Annál kevésbé, hiszen a kínaiak még az istenhívet sem vették át az európaiaktól (Chan, 2005).

A kínai sárkány arca a qiliné, egy olyan mitikus szarvasé, amelynek egész testét tűz övezi. Mi, magyarok, ismerünk ilyen mitikus szarvast: úgy nevezük, Csodaszarvas. A mi mitológiánkban ez a Csodaszarvas játssza a központi szerepet, ahogy azt a Tarih-i-Üngürüşz pogány kori ősgesztánk elemzésével egyikőnk kimutatta (G. K. E., 1990, 17–84). A Csodaszarvas pedig, amint az közismert, fénylő lény. „Ahány szőre, szála, annyi csillag rajta” – regösénekeink közismert szállóigeje. Az ókori Mezopotámiából még Huang Di kora előtről ismerünk sárkányt mint jelentős mitológiai szereplőt, a neve: Tiamat. De még máshonnan is ismerős a szárnyas sárkány. Nemcsak a ma is létező Szárnyas Sárkány fesztiválról (Nyírbátorban tartják júliusban), hanem messzebbről.

III. 22. Szárnyas sárkány Amerikában

Úgy tűnik, nemcsak a kínai civilizáció elindításánál játszottak kulcsszerepet a hun mágusok, hanem az amerikai indiánok régi magas műveltségének elindításában is. Több mint ezer-kétezer évvel a spanyolok megérkezése előtt Keletről, a Nap földjéről Amerikába érkezett Quetzalcoatl, aki nagy szakállú, fehér ember volt, hosszú, fehér köpenyt viselt, az aztékok ma Napistenként tisztelik. Nevének jelentése első közelítésben: Tollas Kígyó. Közelebbről: quetzal madár kígyó, vagyis madár-kígyó, röplő kígyó. A quetzal madár (latin neve *Pharomacrus mocinno*) ritka fajta, szuruku néven is ismeretes (lásd a színes mellékleten). Nahuatl nyelven a „quetzal” annyit tesz: fényes, ragyogó, és egyben valami istenire vagy értékesre is utal (Quetzalcoatl, 2006). A quetzal csodálatosan szép, piros-fehér-zöld (néha kevés kék is) színekben pompázó, tarajos madár képe (Quetzal, 2006). Így tehát az azték Napistenné vált Quetzalcoatl nevének jelentése: fényes röplő kígyó, azaz: fénylő szárnyas sárkány. Mi már tudjuk, hogy létezik ilyen fénylő szárnyas sárkány a Nap személyében. Tény, hogy nincs a Földön röplő kígyó, különösen olyan nincs, amelyik eközben sok-sok fejével tüzet hányna. Ezért különösen érdekes, hogy az aztékok történelmének központi alakja, Quetzalcoatl neve fényes röplő kígyót jelent, egyszerre három tulajdonságát ragadja meg a Napnak.

Most nézzük, mit tett ez a Napmadár-ember Amerikában! Gyilkolt, rabolt, pusztította az indiánok kultúráját, mint a rákövetkező, de már modern szakállas fehér emberek, a spanyolok? Nem éppen. Bármilyen természetes, emberi és ezért szokatlan is ez az újabb történelemben, éppen ellenkezőleg viselkedett. Megtanította az indiánokat a művészetekre, törvényeket adott nekik a társadalom létrehozásához, mesteri építményeket, utakat épített segítőivel, betiltotta az ember- és állatáldozatokat, a háborút, a rablást, az erőszak minden formáját (Legends, 2005), tudományt és vallást adott az embereknek (Kennedy, 1999). Ez pedig azt jelenti, hogy nemcsak jelképe, a sárkány köti össze Huang Divel (lásd még Odint vagy Diciniust), hanem civilizációalapító mivolta és Nap-vallása is. És éppen ezek azok a tulajdonságok, amelyek a szkíta (Dodds, 1951) és káldeus (Stanley, 1731) mágusokkal is összekötik Huang Dit és Quetzalcoatl-t. Tény, hogy a szárnyas kígyó az ókori Ázsiában a mágusok felségjelvénye volt (Deane, 1833). Megjegyezzük, Quetzalcoatl nem az egyetlen fehér bőrű, hosszú fehér köpenyes, szakállas civilizációalapító volt Amerikában. Egész sor hasonló mágus rajzolt ki Amerikába: Itzamna Canil és Kukulcan a majákhoz, Votan a tzendalokhoz és chiapákhoz, Condoy a zoque-okhoz, Curicaberis a taraskókhoz, Gucumatz a gicsákhoz, Virakocsa az inkákhoz, Iosqeha az irokézekhez stb. (Legends, 2005). És mintha lemásolták volna Huang Di emlékezetes tetteinek listáját: naptárat adtak, megtanították a gyógyítás tudományára, egységes közösséggé formálták őket, megtanították őket a társadalom kormányzásának művészetére, megtanították a mezőgazdaságra, a vetés és az építkezés ismeretére, a polgári jogra, a történelemírásra. Az sem mellékes, hogy az azték és a maja időszámítás (kalendárium), bár két különböző magustól származik, majdnem azonos.

III. 23. *A Védák közép-ázsiai eredete*

Észak-Indiában, az Indus völgye mentén, Királyországban (Rádzsisztán magyar jelentése: Királyország; rádza = király, isztán = ország) éltek a (könyvünkben látni fogjuk: magyar–hun–szkíta eredetű) ksátriják, régebbi nevükön rajanya (Vedic Index of names and Subjects, 1967, I. 202.). A Rajanya (rádza-nya) a ksátrija (nemes harcosok rendje) korábbi változata, a hercegséggel vagy királysággal összefüggést jelenti, királyi bölcsek (rádzan-yarsi-k) jelentést (azaz: királyi mágusokról lehet itt szó) hordozva. Ezek a nemes harcosok nemcsak királyi bölcsek voltak, hanem egyben zenészek is: lantokon játszottak, énekeltek. Ezért nevezték őket ksatrija bárdoknak is, a walesi (kelta) bárdokhoz hasonlóan, akik népük hősi énekeit énekelték, ahogy Magyarországon a regösök vagy Tinódi Lantos Sebestyén. Az ősi ind himnuszok, a Védák kb. i. e. 1500 és 1000 között születtek (Störig, 1997, 21.). A Védák szent énekeseinek, a risiknek egy csoportja turáni eredetű lehetett. Indiai tudósok kimutatták, hogy sok védikus ének stílusa Turánból vagy Belső-Ázsiából eredeztethető (Aradi, 2005, 24.). A Védák név-és tárgymutatója (Vedic Index of names and Subjects, Indian Text Series. By Arthur Anthony Macdonnell, M. A., PhD and Arthur Berriedale Keith, M. A., D. C. L. Vol. I., Motilal Banarsidass, Delhi, first ed. 1912/3rd 1967) megírja, hogy a védikus eposz ezen királyi bölcsek, egyben harcos bárdok költeményeiből nőtt ki természetes módon. Mivel pedig a Védák és az összegzésüknek tekinthető Upanisádok az emberiség legősibb és legmagasabb tudását képviselik, ez éles fényt vet e harcos királyi mágusok bölcsességére.

III. 24. *A Védák szerzői: India őslakói, illetve a rádza-putok szkíta ősei*

A Védák név- és tárgymutatója (1967, 202.) felhívja a figyelmet arra, hogy a ksatrijákhoz tartoznak India őslakói közül azok, akiknek sikerült megőrizniük hercegi státusukat az árja hódítás után is. A ksatrija elnevezés használata a Rig-véda legkorábbi szövegeiben kizárólag királyi hatalomra vagy isteni eredetű felhatalmazásra vonatkozik. Figyeljük meg, hogy ez a tény a királyság és az isteni felhatalmazás egylényegűségére utal. A királyság és az isteni eredetű felhatalmazás pedig Európában egyedül a magyar népnél áll elválaszthatatlan összefüggésben, a Szent Korona eszméjében. A királyság eszméjének eredetét ezért később részletesebben is meg fogjuk vizsgálni. Ha mindehhez hozzáteszünk, hogy ezek a harcos királyi bölcsek éppen lóáldozatkor szoktak énekelni és lantjaikon játszani, ez a hasonlóság még élesebben kiütöközik, hiszen ebben a

feladatkörben a magyar mágusok szerepkörére ismerhetünk. Az *India Enciklopédiája* (*Encyclopaedica Indica*, 1975, 306.) 'kshatriya' (a 'ksatrija' angol átírása nem mindig következetes) szócikkének szerzője pedig megjegyzi: *a ksatriják a Védák uralkodó és harcos kasztja, akiket most a rádzsputok képviselnek.* A rádzsputok Rádzsisztán, Királyország lakói, akikről egyszer s mindenkorra, minden kétséget kizáróan bebizonyosodott, hogy *szkíta eredetűek* (Chauhan, 1999). *A nagyobb mai rádzsput törzsek a következők (első az indiai, majd a magyar név): a jat, akik a géták; a gudzsárok, akik a kazárok; a thakurok, akik a tokárok; az abhirák, akik az avarok; a száurastri száuro matiik, akik a szarmaták; a szakák, akik a szkíták; a madrák, akik a médek; a dahya rajculák, akik a dákok; a magadhik, akik a mágusok; kisebb törzsek közé tartoztak a chatti, a pártus és a kusáni.* Egytől egyig jól ismert nevek az európai magyar őstörténelemben. Embertani szempontból a rádzsputok a hosszú fejű, ún. kaukázusi fajhoz tartoznak (Chauhan, 1999, 3. fejezet). Szokásaik szkíták, öltözködésük szkíta, étkezési szokásaik szkíták, vallásuk a Napisten-hit, ami pedig határozottan eltérő a brahmanizmustól. A rádzsputok a Nap központját tartják a mennyország legmagasabb körzetének. A királyi rádzsput családok büszkén vallják magukat Naptól származóknak, Naptól született tűzimádóknak. Építészetük szkíta: a harcban elesett rádzsput fölé sírdombot, kőhalmot vagy oszlopot emelnek, a sírdombban hamu és fegyverek, jellegzetes szkíta szokás szerint. Rádzsisztán tele van ilyen szent emlékművekkel. Ezeket gyakran domborművek állnak, rajtuk az elesett harcos teljes harci díszben a lován, felesége mellette áldozatot mutat be, két oldalán a Nap és a Hold (Metclfe, 1982, 73.). Hasonlóan általánosan elismert tény Indiában, hogy a kőkörök léte szkíta uralmat jelez (Chauhan, 3. fejezet). A rádzsputok egész építészete a Nappal kapcsolatos: Udajpur városának (Rádzsisztánnal szomszédos, a rádzsputokkal rokon nép, a gurdzsárok, vagyis pásztorok tartományának fővárosa) főbejáratát Nap-kapunak nevezik, az udajpuri palota nagyterme a Nap nevét viseli, óriási Nap képe áll a trón felett. Hadviselésük szkíta: a ló hátán harcolnak, a kardtisztelet általános.

India első uralkodói, a Nap és a Hold dinasztiáinak királyai (a surja és az indu nemzetség, Bhagvat és Agni leszármazási vonala), akárcsak Ráma édesanyja, szakák voltak, Közép-Ázsiából, az Oxus (ma: Amu-darja) mentéről jöttek (Metclfe, 1982, 31–33.), Szkítaországból, ahol az Aranykor volt. Szaka voltuk abból is egyértelmű, hogy a téli napfordulón (karácsony idején) tartották nagy ünnepüket, az asvamedhát, a lóáldozat ünnepét, ami pedig legvalószínűbben Szkítiából ered (Metclfe, 1982, 32.). India szent könyvei közül a történelemmel foglalkozó *Agni purána* a rádzsputok két fő ágát, a Nap és a Hold dinasztiáit a szakáktól, azaz a szkítáktól származtatja (Aradi, 2005, 25.). India majdnem minden egyetemén van szkíta tanszék, és mind a szkíta–hun rokonságot vallják – ahogy az indiai hunok történetének kiváló ismerője, Aradi Éva előadásában elmondta (2005. november 23.).

III. 25. Az Upanisádok szkíta eredete

„Az Upanisádok a Védák összegzése és a védanta filozófia igazi alapja. Úgy tűnik, az emberi gondolkodás ebben érte el tetőpontját” – áll az indiai irodalom enciklopédiájában (Lal, 1992, 4433.). Nemcsak a Védák létrehozói között találunk szkítákat, hanem az emberiség filozófiai szempontból legmagasabb teljesítménye, az *Upanisádok* létrejöttében is jelentős szerepet játszanak a szkíták. Lássuk, miféle tényeken alapszik ez az új és megdöbbentő következtetés!

Ahogy fentebb utaltunk rá (részletesebben lásd: G. A., 2001), a lélek halhatatlanságának eszméje a Kárpát-medencei szkíta kultúrából ered. Ezt a kultúrát Dodds „samanisztikus”-nak nevezi, megítélésünk szerint helytelenül, ugyanis ez az elnevezés új keletű, és ezért a két idősíkkal együtt a két kor kétféle eszméjét is összemossa. A korhű megnevezés: mágikus rendszer (*The Oxford English Dictionary*, 1989). A szkíta kultúra alapja a mágikus rendszer volt. A mágikus rendszer az emberiség őstudásának rendszerezett formája; és attól mágikus, hogy felismerte az ember és a Kozmosz között ható összefüggéseket. Ezek az ember–Világegyetem összefüggések nem valamiféle misztikus, megfoghatatlan kapcsolatok. Épp fordítva: éppen a tudományos gondolkodással, a teljes igazság megismerésére irányuló értelemmel foghatók fel. Az ember és a Világegyetem közötti összefüggések nem mások, mint az egész természetet átható természeti törvények. A természeti törvények létét nem lehet kétségbe vonni. A mágikus rendszer mint rendszer a természet törvényeinek ismerete, így tehát alapvetően tudományos ismereteket rendszerez. Ha rendszeres és természettudományos mivolta tudományossá teszi, még vizsgálendő, hogy mágikus jellege tudományos-e. A mágikus rendszer attól mágikus, hogy nem részizgazságok megismerésére irányul, mint az a modern tudomány, amelyik többnyire csak az anyagi hasznot lesi, és az ember létének valósága számára csak tabu. A modern tudomány a fizika egyeduralmának dogmáját vallja (G. A., 2002, 2004, 2005). A mágikus rendszert viszont még nem torzították el az embertelenség kifejlesztésére szakosodott társadalmi erők, és így a teljes valóságra irányult, a valóságba beleértve az ember létét is. Az elfogulatlan gondolkodás számára ma is nyilvánvaló, hogy a Természetet átható törvények az embert is áthatják. A modern tudomány úgy véli, az embert irányító törvények viszont csak az embert hatják át, de az emberen kívül már nem léteznek. Csakhogy ha az embert irányító törvények, például a biológia törvényei is természettörvények, akkor ezeknek is át kell hatniuk az egész Természetet (G. A., 2002, 2004, 2005). Ha pedig a biológia törvényei éppúgy áthatják a Természetet, mint az embert, akkor az ember és a Világegyetem között nemcsak a fizika, hanem a biológia törvényei is kapcsolatot teremtenek. A biológia az élet tudománya. Az élet mindannyiunk legszemélyesebb és legmélyebb létalapja. Ha az ember és a Világegyetem között az élet egyetemes törvényei teremtenek kapcsolatot, akkor az életünket fenntartó természeti törvényekben a Világegyetem egészének életét is áthatja. Ha az életünket fenntartó

természeti törvény tartja fenn személyes Énünk azonosságát, akkor személyes Énünk a Kosmoszt étellel átható törvény, a Világén megnyilvánulása. Természeti törvény, hogy Énünk és a kozmikus Én között a lehető legszemélyesebb kapcsolat áll fenn. A lélek azért halhatatlan, mert Énünket kozmikus törvény tartja fenn, és a kozmikus törvény halhatatlan. A lélek halhatatlansága tehát a Világlélek halhatatlanságát feltételezi. Ha a lélek halhatatlanságának eszméje az i. e. VII. évszázadban a Kárpát-medencében lakó szkítáktól ered (Dodds, 1951; Grandpierre, 2001), akkor az Én és a Világlélek egylényegűségének eszméjére épülő *Upanisádok* (Én=Atman, Világlélek=Brahman) csakis szkíta eredetű lehet. A *Cshándógja-upanisádok* alap gondolata, hogy Atman, a lélek elve és Brahman, a Természet egyetemes elve, azonos.

A lélek halhatatlanságának eszméje a szkítáktól ered

„Az i. e. VII. században Szkítiában, és valószínűleg Trákiában is, a görögök kapcsolatba kerültek a népekkel, akikről Meuli (1935) svájci tudós kimutatta, hogy samanisztikus kultúra befolyása alatt álltak” (Dodds, 1951, 140.).

„A Fekete-tenger megnyitása a görög kereskedelem és kolonizáció előtt a VII. században a görögök első kapcsolatát jelentette egy samanisztikus alapú kultúrával, figyelemre méltó jegyekkel gazdagítva a hagyományos görög emberképet és istenképet. Észszerű feltenni, hogy ezen jegyeknek volt befolyásuk a test és lélek közötti viszony eszméjének forradalmára, amely az archaikus kor végén jelenik meg” (Dodds, 1951, 142.).

„Amit eddig javasoltam, az egy próbajellegű szellemi leszármazási vonal, amely Szkítiából indul” (ugyanott, 146.).

„A görögök a lelket csak egy semleges járuléknak tekintették. A lélek

már nemcsak kelletlen rabja volt a testnek; a lélek lett a test élete vagy szelleme, és pedig tökéletesen otthon érezve magát a testben. Ezen a ponton adta az új vallási eszme a sorsdöntő hozzájárulást: azzal, hogy az embert isteni eredetű (a materialista gondolkodás számára – G. A.) okkult énnel ruházta fel, és így a testet és a lelket különböző lényegűnek tette. Ez a európai kultúrába az emberi létezés új értelmezését vezette be... Rohde így nevezte ezt a hatást: »Egy idegen vércsepp a görög vénában.« Honnan ered ez az eszme? A legtöbb kutató Kis-Ázsiában kereste a gyökerét, vagy még messzebb. Lehetséges, hogy az indiai és a görög hiedelem ugyanabból a végső forrásból ered” (Dodds, 1951, 135.).

„Egy érdekes tény, hogy Indiában éppúgy, mint Görögországban, a lélek vándorlás elmélete és az álmok lélekutazásként értelmezése egyszerre, együtt jelentkezett (lásd: Ruben, loc. cit., 200.). Úgy tűnik, hogy ezek ugyanannak a hiedelemrendszernek az elemei. Ha ez így van, és ha a samanizmus ezen utóbbi elemek forrá-

sa, akkor valószínűleg mindkettőnek ez a forrása. Ariszteász költeményben számolt be utazásáról. Alföldi megmutatta, hogy az egyszemű arimaspianok és kincsörző griffmadarak eredeti közép-ázsiai folklór-hagyományok. Meuli kimutatta, hogy *a késői archaikus korban egész sor iatromanteis, látnok, mágikus gyógyító, vallási tanító tűnt fel északeről, mindegyikük samanisztikus jegyekkel: Abarisz, Ariszteasz, Hermotimusz*” (ugyanott, 172.).

Megjegyzés: az i. e. VI. században a görögöknél átalakulóban volt az írásmód, és a 'b' betűvel gyakran a 'v' hangot jelölték. Abaris neve, vagyis a görög végződés nélkül Abar, könnyen lehet, hogy 'avar'-nak hangzott. És mivel Ariszteász és Abarisz is szkíták voltak, ezért Meuli tulajdonképpen azt mutatta ki, hogy a Kárpát-medencéből tanítók rajzoltak ki Görögországba, éppen abban a korban, amikor a görögök a trójai háború után is tartó hat évszázados írástudatlanság után egyszer csak megtanultak írni, olvasni, elkezdtek érdeklődni az első elvek után, a filozófiai kérdések után, és kialakult a görög tudomány.

„A Fekete-tenger megnyitása a görögök előtt a VII. században történt. Az északon lakók hiedelme, hogy a néhai sámánok lelke vagy őrző szelleme beléphet az élő sámánba, hogy megerősítse sámánerejét és tudását.”

Megjegyzés: Ez az adat kulcsjelentőségű. A Tejút régi magyar neve – a Lelkek Útja – ennek az eszmének

a megnyilvánulása. A hun–magyar Csaba-monda ugyanerre az eszmére épül: az éggel az ősök lelkén keresztül tarthatjuk a kapcsolatot.

„A későbbi hagyomány Püthagoraszt kapcsolatba hozta egy másik északival, Abarisszal... titokzatos módon azonossá vált az északi Apollóval (Napistennel). Jamblikosz Abariszt Püthagorasz tanítványává teszi. Szuidasz megfordítja kettejük viszonyát” (ugyanott).

Más szóval: az Avar nevű szkíta mágus Püthagorasz tanítója. Püthagoraszt kortársai gyakran mágusnak nevezték. Ha Püthagorasz tanította volna Avart, akkor Avart nevezték volna görögnek. De mivel Püthagoraszt nevezték mágusnak, feltehető, hogy Avar tanította Püthagoraszt. Amint azt dokumentálni és részletesebben igazolni is fogjuk, az ókori mágusok műveltsége Püthagorasz korában messze felülmúlta Püthagorasz és görög kortársai műveltségét. Jóformán minden nagyobb görög gondolkodó mágusoktól tanulta, amit tudott. Mágusok voltak Püthagorasz, Démokritosz, Platón tanítói (Gherardo Gnoli, 1995, *The Encyclopedia of Religion*, 9. kötet, 79–81. oldal), akárcsak Empedokles és Protagoras tanítói (K. Goldhammer, Magie, *Historische Wörterbuch der Philosophie*, Band 5, 1980, 631. oldal). Egyértelmű tehát, hogy az ókori Kárpát-medence szkítáinak műveltségi szintje messze az oly sokra tartott görög kultúra szintje felett állt.

Az Én és a Világén azonosságának kristálytisza és egyben rendkívül mélyreható gondolata a modern tudomány számára még ma is „idegen vércsepp” (Rohde fent idézett kifejezésével). Nyilvánvaló, hogy a „mágikus” kifejezés is idegen a modern tudomány szemléletétől. Ha azonban a „mágikus” kifejezést „az ember és a Kozmosz közötti személyes kapcsolat” jelentéssel helyettesítjük, és a fentebbi bekezdésben elmondottakat szem előtt tartjuk, akkor nyilvánvalóvá válhat, hogy egy teljesebb, az embertelenség dogmájától megszabadult természettudományban, amely az életet is valóságosnak tekinti, a mágikus jelleg központi szerepet kap, mert a „mágikus” a természettörvények mindent átható, egyetemes mivoltát emeli ki. A modern embert a modern tudomány formálta a Természetet alapvető átalakításra képes, nagy hatalmú lényé. Talán az önigazolás kényszerében rejlik annak magyarázata, hogy a modern ember dogmaként hangsúlyozza tudományának minden előzőt messze felülmúló mivoltát. Meg kell állapítsuk, hogy egy tudományos szintre igényt formáló állítás bármilyen számú ismétlésétől sem lesz egyetlen állítás sem igaz. A tudományos vizsgálatot nem pótolhatja egy megalapozatlan tétel makacsul ismétlődő kijelentése. Csak akkor láthatjuk be a modern tudomány magasabb vagy nem magasabb szintű mivoltát, ha körültekintő vizsgálatokkal törekszünk erre. Ebben a könyvben a hunok bemutatásához elengedhetetlen, hogy az ókori hun természettudományról is képet adjunk. Annyit előre bocsátunk, hogy az máris nyilvánvaló: az ősi hun világkép tudhatott valamit a világról, amit a modern tudomány még nem tud, de amit a jövő teljesebb és alaposabb természettudománya képes lesz felfedezni.

„Az árják népe viszonylag alacsony kultúrájú, harcos nép volt, feltehetően az Urál vidékéről jutott el a közép-ázsiai sztyeppékre. Évszázadokkal Indiába érkezése után sem volt még írása. Kevés művészi alkotás maradt utána” (Ions, 1991, 16.). A szkíták aranyművészete viszont az i. e. III. évezredben már magas szintet ért el (majkopi kultúra). A *Védák* legrégebbi énekeit valószínűleg az i. e. 1500 és 1000 között hozták létre a harcos és királyi mágusok. Az *Upanisádok* kora kb. i. e. 750–500. Ekkor alkották meg az északi erdőkbe elvonuló látnokok és aszkéták a páratlan *Upanisádokat*, amelyekről Schopenhauer azt mondta: „A legméltóbb és legmegfelelőbb olvasmány, ami a világon lehetséges. Életem vigasza volt, és halálomban is az lesz” (Störig, 1997, 21–25.).

III. 26. *Az Upanisádok kiemelkedő szerzője: Gárgi nevű szkíta mágusnő*

Általában az *Upanisádok* szerzői ismeretlenek. Érdekes, hogy egy Gárgi nevű nő emelkedik ki közülük (Störig, 1997, 25.). A nők kiemelkedő szerepe a filozófiában – ráadásul éppen a világ legkiemelkedőbb filozófiai teljesítményei egyikeiben – mindenképpen figyelemre méltó, és azt sejteti, hogy Gárgi vagy egy anyajogú, vagy egy, a nőket a filozófiában is megbecsülő, képességeiket fejlesztő társadalom tagja volt. A tény, hogy a papok a legtöbb társadalomban kizárólag férfiak lehettek, még élesebb fénybe helyezi azt a társadalmat, amiben Gárgi nevelkedett. Az anyajog, a megkülönböztetett nőtisztelet a szkíták és szarmaták jellemzője (Koszven, 1950, 19.). Az amazonok, a női harcosok rendjének hazáját Szkítiába, a Kaukázusba, Kis-Ázsiába (ez utóbbi két körzet is szkíta kultúrkör) vagy Észak-Afrikába teszik (Koszven, 1950, 23.). Jordanes (1904, 44.) megemlíti, hogy az amazonok a Kaszpi-kapuktól a Gargara nevű városnál (kapcsolatban állhat Gárgi nevével?) keltek át Ázsiába, legyőzték Arméniát, Szíriát, Ciliciát, Galatiát, Pisiátiát, és e szkíta származású nők majdnem száz éven át uralkodtak Ázsia jelentős részén. Strabón írja, hogy a káldeusok uralkodója, Pythodoris, nő (Strabón, 1977, 585.). Ezen a vonalon ismét a szkítákhoz jutunk. Ha pedig hozzátesszük, hogy Jordanes (6. sz./1904, 70.) „haliorunák”-nak nevezi a szkíta varázslónőket, akikről egyikünk (Grandpierre, 1996, 43–45.) kimutatta, hogy Héliosz napisten írástudó papnői, az aranykori Nap-vallás szent nómágusai voltak, ez megerősíti, hogy Gárgi szkíta nómágus lehetett.

III. 27. *Varahamihira, a szkíta Mag bráhmín rend mágusa magyar eredetű nevet viselhetett*

Varahamihira filozófus, matematikus, csillagász. Toronymagasan kiemelkedik az indiai tudományos életből, Új-Delhi parlamentjének falán festményben is megörökítették. Varahamihira neve rövidebb, Varaha alakban is fennmaradt (Abbas, 2003, 1.), és a 'mihira' ismét a 'Mithra' vagy 'Nap' jelentést hordozza. Varahamihira Ujjain városában született, annak a szkíták uralta körzetnek a fővárosában, amelyet ma Rádzsisztánnak hívnak. Rádzsisztán csak egy kis része az ókori Szakasztánnak (Szkítaországnak). Az egyedüli, kizárólag Nap-tisztezők az akkori Dél-Ázsiában a mágusok voltak, és Varahamihira fő műve (*Értekezés a Napról*) is már a nevével jelzi, hogy Varahamihira maga is mágus volt (Biswas, 1949). Mitra (1962) kimutatta, hogy Varahamihira a Mag bráhmínok

rendjéhez tartozott. A VI. században hatásuk nagyon jelentős volt, amikor a Nap-kultusz teljes lendületben volt Indiában. Harsavardan (i. sz. 606–648), apja Prabhakarvardan (Prabhakar = Nap), apja Aditjavardhan (Aditja = a Nap mint a Végtelen Világegyetem lánya) és az ő apja, Radzsjavardan, mindannyian a Mag bráhmínok leszármazottai voltak. Varahamira maga is Mag bráhmín volt, és munkáiban hivatkozik is Mag bráhmín őseire. Varahamihira apjának neve Aditjadas (= a Végtelen Világegyetem lányaként felfogott Nap szolgája). Másik nagy munkáját Mihirnek, a Napnak ajánlotta. Zarathusztra szent könyveiben (nevezetesen a *Meher Yasht – Yasht X*-ban) együtt szerepel Meher (a Nap) és Verethraghna (Vritrahana vagy Behrám), mégpedig a következő alakban: 'varáz' (az 'á'-n vízszintes ékezettel) (varáha vagy vadkan)" – írja Abbas (2003). Magyar olvasónak azonnal szembeötlik a 'varáz'-hoz nagyon hasonló magyar „varázs” szó. Ráadásul éppen egy mágus, azaz egy varázsló nevéől van szó, aki maga is büszke varázsló voltára. Lehetséges, hogy eszerint Varahamihira neve magyarul 'varázs-nap' jelentésű lenne?

Ha igen, akkor ez nyom lehetne arra vonatkozóan is, hogy Mihirakula neve is magyar név indiai változata. Mihira=Nap, kula=gyula beazonosítással Mihirakula neve Nap-gyula jelentést hordozhatott, ami azért is érdekes, mert a „gyula” régi magyar tiszttség a Napisten-hittel függ össze. A 'gyula' a szent tűz meggyújtási szertartásainak eszközlője. Gyula szavunk még ma is őrzi eredeti, 'gyullad' szavunkkal rokon jelentését.

III. 28. Tartalmi és egyszersmind formai egyezés valószínűsége

Ha ismételten tartalmi és egyszersmind alaki szóegyezések merülnek fel, gondoljuk végig, mi annak a valószínűsége, hogy ilyen egyezés véletlenül jön létre két különálló nyelv között. Vegyük például az angolt. Órákat töltöttem (G. A.) azzal, hogy olyan négybetűs angol szavakat találjak, amelyek írott alakja megegyezik egy magyar szóéval. Az eredmény mindössze tíz-húsz szó lett: love (angol jelentése: szeretet; magyar megfelelőjének a lóvé utcanyelvi kifejezést véve, bocsánat!); mind (jelentése: elme); hall (jelentése: terem); bolt (jelentése: egyenesen; négyzetű nyílvesztő; villámcsapás stb.); porc (jelentése: disznó); most (jelentése: legtöbb; felsőfok képzője); must (jelentése: kell); amen (nemzetközi szó, jelentése: ámen), halo (jelentése: gyűrű, udvar); rest (pihenés, nyugalom); stop (nemzetközi szó: állj, stop); Mars (nemzetközi szó: Mars bolygó); puff (lehelet, fuvallat); lava (nemzetközi szó: láva) stb. Figyelemre méltó tény, hogy az a néhány eset, amelyben az alaki egyezést tartalmi egyezés is kíséri, egytől egyig nemzetközi szavak esetében fordul elő, vagyis közös gyökerű. Engedjünk

meg egy nagyvonalú becslést. Vegyük úgy, hogy az angol és a magyar nyelvben mindössze százezer szó van (ez alsó becslés). Tegyük fel, hogy az angol és a magyar nyelv szavai mindketten legalább százezer különböző jelentést hordoznak. Vegyük úgy, hogy csak az írott alakot nézve (eltekintve az ékezetektől) legfeljebb száz szó egyezik meg a két nyelvben (leszámítva az átvett, például nemzetközi szavakat). Erre a legfeljebb száz szóra legalább százezer különböző jelentés jut mindkét nyelvben. Egy adott szóhoz az egyik nyelvben egy bizonyos jelentés tartozik a százezerből. Annak valószínűsége, hogy ugyanehhez az alakú szóhoz a másik nyelvben ugyanez a jelentés tartozik a több mint százezer lehetséges jelentésből, kisebb, mint egy százezrelék. Száz azonos alakú szó esetében annak valószínűsége, hogy ezekből egy szó jelentése is megegyezik a két nyelvben, kisebb, mint egy ezrelék. Tehát annak valószínűsége, hogy két független nyelv szavai között tartalmi és formai egyezés (átvétel nélkül) egyszerre álljon fenn, rendkívül alacsony. Két ilyen szó létének valószínűsége hatványozottan valószínűtlen; három közös, nem átvett szó a valószínűsége kisebb, mint egy a milliárdhoz. Ha tehát két nyelvben legalább három alakra és jelentésre azonos szó található, az már nem fogadható el véletlennek. Következtetésünk, hogy a tartalmi szóegyezés formai, alaki szóegyezéssel erősen valószínűsíti a közös eredetet. A közös eredet pedig vagy azonosságot, vagy rokonságot, vagy érintkezést feltételez.

Ha tehát Mihirakula és Varahamihira neve magyar neveket rejtene, akkor népük a magyar nyelvvel minden bizonnyal kapcsolatban állt. Minél több közös szó létezik és minél ősbibb eredetű szavak ezek, annál valószínűbb, hogy szoros rokonságról van szó.

III. 29. Zarathusztra neve is magyar szót rejt

Ha már Zarathusztra neve szóba került, nézzük meg, mi az eredeti jelentése. Thomas Stanley, aki a görög filozófiáról az első mértékadó, átfogó ismertetőt írta a XVII. században, amely éppen ezért négy kiadást is megért kétszáz év alatt, és amelyet nemrég újra kiadtak, azt írja: Zarathusztra neve káldeus nyelven (a káldeusok a szkíták mellett az ókor leghíresebb mágusai) „Zarata” volt, és jelentése: „a csillagokat szerető”. Lehetetlen észre nem venni, hogy Zarata nem jelenthet önmagában csillagokat szeretőt; valamint a tényt, hogy Zarathusztra nevének Zoroaszter alakjában benne rejlik az ’aszter’ szó, amelynek jelentése: csillag. Valóban, ma is az asztronómia ’csillagászat’ jelentése mutatja az ’asztró’ szó ’csillag’ jelentését. Ha pedig Zarathusztra nevének második fele rejtje a ’csillag’ jelentést, akkor első fele kell hordozza a ’szerető’ jelentést; és ez, mint ahogy Stanley írja, Zarata. Zarata tehát káldeus nyelven annyit tesz: ’szerető’. Ez az

észrevétel ismét tartalmi és egyben formai egyezést fed fel, vagyis rendkívül erősen valószínűsíti már önmagában véve, hogy a káldeus nyelv vagy egyszerűen magyar nyelv, vagy közös tényezőre vezethető vissza az egyezés. Csakhogy a 'szerető' szó nem tartozik a nemzetközi szavak típusába. Nemzetközi szavak azokból a szavakból lesznek, amelyekre az átvevő nyelvnek nincs megfelelője. Azt pedig nem lehet feltételezni, hogy a 'szerető' szó bármelyik nyelvben is átvételre szorulna. Ebből az következik, amit a matematikai szigorúságú logika diktál: a káldeus és a magyar nyelv szoros rokonságban állnak. Ha ehhez a következtetéshez hozzáteszük a már eddig talált két, úgyszintén erősen valószínűsítő bizonyítékot, ki kell mondjuk: emberi számítás szerint a káldeus nyelv, amely a közép-ázsiai mágusok nyelve, kapcsolatban áll a közép-ázsiai eredetű Mag bráhmínok nyelvével, az pedig a szkíta nyelv. És mivel itt most az indiai hunok nyelvéről van szó, ez azt is jelenti: a hun nyelv kapcsolatban áll a magyarral. Mindkettő az ősi világ szent nyelvével, a mágusok nyelvével áll kapcsolatban.

III. 30. Hun királyok a Föld védelmezői

Az *Indiai Enciklopédia* (Sharma, 1975, 208.) megemlíti, hogy a Rig-védában szereplő egyik király a 'ksa-pavan', „a Föld védelmezője” címet viseli. Tegyük hozzá, hogy ez a felirat indiai hun királyoknál is feltűnik. Így például Gvalior városa mellett a Napisten és Siva tiszteletére épült templom alappillérebe vésett felirat szerint Mihirakula hun király a királyok királya cím birtokosa is. A pontos szanszkrit szöveg a következő: „Neki, akinek családja nagy hírnevet szerzett, Toramána fiának, a Föld urának, Siva hívének, aki Mihirakula néven ismert és aki megtörte Pasupati hatalmát” (ez egy Gupta uralkodó volt Észak-Indiában). Ez a felirat a lahorei múzeumban található (Aradi Éva nyomán; Thakur, 1967, 260.). Tegyük hozzá, hogy a Mihir szó Mithra, a Nap indiai változata, és így Mihirakula nevében lehet, hogy a Nap és a magyar „gyula” (a magyarság vallási vezetője) kapcsolódik össze. Aradi Éva megjegyzi: Mihira perzsa Napisten, a Kula nemzetség neve szanszkritul: Kozmosz. Mihira Kula a Kula nemzetségből származott, és a Kula indiai név eredeti hun alakja 'Gula' volt (Aradi, 2006). A magyarázat valószínűségét növeli egy hasonló név: Varahamihiréé, aki egyike egész Dél-Ázsia tudománytörténete legjelentősebb alakjainak.

III. 31. A Föld uralkodói: a magyar mágusok

Álljunk meg most egy pillanatra, és gondoljuk végig, mit jelent az, hogy hun-magyar mágusok alapították az ókori Görögország (Abaris és társai), India (Gárgi és társai), Kína (Huang Di és társai), a germánok (Woden, Dicinius és társaik), skandinávok (Odin és társai) és az amerikai indiánok (Quetzalcoatl és társai) civilizációját. Feltehető az is, hogy a közép-ázsiai magas kultúrák, mint például a káldeusoké Mezopotámiában, szintén magyar mágusok műve (Euan McKie, 1978). Tudjuk továbbá, hogy a Kárpát-medence mágusai több mint ötezer éves múltra tekinthetnek vissza, és Európa műveltsége, civilizációja tőlük ered. Az összkép: a magyar mágusok teremtették meg Európa, Ázsia és Amerika magas kultúráit. Ha pedig ez így van, akkor ezt nyilván maguk a mágusok is tudták. És ha tudták, akkor a Föld uralkodóinak, az emberiség segítőinek, a Föld gondviselőinek nevezhették magukat még akkor is, amikor éppen az általuk teremtett társadalmak, államok, királyságok fejlődése következtében politikai hatalmuk egyre több országban megrendült. Ammianus Marcellinus történeti könyveiben így ír (Marcellinus, 1916, 371.): „Amikor [Dareus atyja] bátran behatolt Felső-India még ismeretlen vidékeire, lakatlan erdőséghez ért, melynek nyugalmas csendjét fenkölt szellemű brahmanusok keresik fel. Tőlük nyert ő, a mennyire felfoghatta, felvilágosítást egünknek és a csillagoknak járásáról és a tisztult istentisztelet módjáról. Abból, amit tanult, sokat megértetett a mágusokkal, ők pedig ezt a jövőendő előrelátásának tudományával együtt nemzedékről nemzedékre tovább származtatják az utókorra. Azóta sok évszázadon át a jelenkorig ugyanabból az egy nemzetségből származó népes osztály van az istentisztelet számára rendelve. Mondják, ha ugyan el lehet hinni, hogy az égből hullott tüzet is soha ki nem alvó tűzkemenczékben őrzik náluk, és ebből egy csekély részt, mint szerencsehozót, régente állítólag az ázsiai királyok előtt szoktak vinni.” Más szóval: az ázsiai királyok nem indulhattak hadjáratra a mágusok jelenléte, vagyis hozzájárulása nélkül.

Ha felfogjuk ezt a nyugati történelemhamisítás évszázadainak intézményesen agyunkba töltött szemléletétől élesen eltérő, de minden kétséget kizáróan bizonyítható tény, kulcsot kapunk Atilla, a hunok, médek, dánok királya (*Képes Krónika*, 1986, 21.) tetteinek megértéséhez is. Így például azt is kellő összefüggésben foghatjuk fel, hogy koronázásakor a magyar király a frissen dombolt dombra áll, és kardjával jelképes vágást tesz a négy világtáj felé. Ahogy ezt egyikőnk (G. K. E., 1996) kimutatta, a Négy Égtáj Urainak mondája a szó szoros értelmében kizárólag az emberiség őskorára, aranykorára vonatkoztatható. Mégis, mint hagyomány, az „a Föld uralkodója” cím tovább élt egészen Atilláig és tovább. Ez a hagyomány a Napkirályok eredetével, a királyság eszméjének születésével szorosan összefügg. Ennek az ősi hagyománynak maradványa az is, amiről Kézai *A magyarok viselt dolgai* című krónikájában beszámol: „Atilla a világ négy égtája felé őrszemeket állított fel. Az első Sicambiától Köln német városig, a második Litváig, a harmadik a Don folyó

partjáig, a negyedik Zára dalmát városig állt őrt, s ezek szavából és kiáltásából a világ négy égtája értesülhetett róla, hogy Etele mit csinál” (Kézai, XIII. század második fele/1984, 127–128.).

III. 32. Hogyan fedezhető fel a hunok világlátása?

Úgy tűnhet, hogy az ősi hun világgép visszavonhatatlanul elveszett. Sokan úgy gondolják, csakis a tárgyak léteznek, és csakis tárgyi bizonyítékokkal lehet bármiféle múltbeli létezőt feltárni. A hun világgépnek rengeteg tárgyi nyoma is fennmaradt. Végző soron ezekkel fogjuk ellenőrizni, hogy helyes megoldásra jutottunk-e. De nem csak a tárgyi bizonyítékokból (fennmaradt régészeti emlékek, művészeti alkotások stb.) fogunk kiindulni, mert így óhatatlanul mai világgépünkre támaszkodva kezdjük értelmezni őket. Mai uralkodó világgépünk pedig embertelen, egyoldalú, egysíkú. Mindent az anyagi létezőkre igyekszik visszavezetni. Lehet, hogy ez régebben nem így volt. Lehet, hogy Atilla nemcsak azért indított háborút, amiért egy mai ország: hogy területet raboljon, hogy olajat raboljon, hogy üzletileg jól járjon, hogy annak, aki szerinte az ellenfele, kárt okozzon.

Ahogy közeledünk a múltból a ma felé, a manipuláció egyre fojtogatóbban telepszik rá az élet egyre több területére, a történelemírást is beleértve. Ebből következik, hogy ahogy megyünk visszafelé a múltba, egyre tisztább, valóságosabb az emberi gondolkodás. Amikor pedig a másfél ezer évvel ezelőtt élt hunok világgépét akarjuk feltárni, akik ősnépként éltek és viselkedtek, az emberiség legősibb, legvalóságosabb gondolkodását kell helyreállítanunk, gondolatban újra felépítenünk. Ezekben a legősibb időkben pedig manipuláció szinte nem létezett. Az embereknek nem volt érdekük, hogy megmásítsák a valóságot. A valóság intézményes meghamisítása a hatalom megszületésével kezdődött, és Zarathusztrával folytatódott, aki az addig létező természetes őstudással szemben megalapította az első művallást, és ezt rögtön intézményesítette és királyi, hatalmi, erőszak-szervezeti segédlettel államvallássá tette. Zarathusztra előtt még más volt a világ, s hogy milyen, nem könnyű feltárni, mert ő elfedi előlünk. Mégis van rá módunk, éppen abból kiindulva, hogy az ősvallás és az őstudás egy volt, nemcsak egymással, hanem a valósággal is. Ha tehát feltárjuk a valóság lényegét, ami itt rejlik az orrunk előtt, akkor feltárjuk az ősvallás és az őstudás lényegét, így a hunok világgépét is.

III. 33. A hármasság rendszere

III. 33. 1. Bevezető. A magyarázatelmélet követelményei

A tudomány, a tudás célja a Természet magyarázata. A magyarázat mindig egyszerűbb, átláthatóbb tényezőre való visszavezetés. Magyarázat és egyszerűség ugyanannak az éremnek két oldala. A Természet egy. Minden egy. A Mindenség egy. Tehát a Természet egyszerű. Tehát magyarázható. Érthető. A kérdés: mit vezessünk vissza és mire vezessük vissza, amikor a Természetet akarjuk megérteni?

A magyarázatelmélet (Ackermann, 1961; Barker, 1961a, 1961b; Felsenstein, Sober, 1986; Forster, Sober, 1994; Friedman, 1972; Goodman, 1943, 1959; Schlesinger, 1967; Zellner, Keuzenkamp, McAleer, 2001) három lényeges követelményt emel ki a valóság magyarázata számára. Először is (a), a jelenségek létéről kell számot adni (a1); a jelenségek viselkedését kell megmagyarázni (a2). Másodsor (b), a jelenségeket magyarázó tényezőknek a lehető legegyszerűbbnek kell lenniük. Harmadsor (c), a magyarázatnak a lehető legátfogóbbnak kell lennie, a lehető legtöbb jelenséget kell magyaráznia a lehető legkisebb számú tényezővel. Az összes magyarázat közül annak kell (viszonylag a leg)igaz(abb)nak lennie, amelyik az (a), (b) és (c) követelményeknek (a legjobban) megfelel.

Ennek alapján legelőször is – lásd (a1) – a bennünket körülvevő áttekinthetetlenül sokfajta test létét kevesebb fajta alkotórészre kell visszavezetni. Ez a felismerés az atomelmélet alapja. Ezt a megközelítést dolgozta ki a modern tudomány a legalaposabban, és ez az út a modern fizikához vezetett. Ez a létmagyarázó megközelítés az atomok létére vezet vissza az összetett testek létét. Ennek köszönhető, hogy tudjuk, a testek végső alkotórészei az elemi részecskék, és nincs belőlük sok. Ma úgy gondoljuk, több tucat fajta elemi részecske létezik: foton, elektron, proton, neutron, kvarkok, gluonok stb. Több tucat tényezőre visszavezetni áttekinthetetlenül sok test létét nagy eredmény, de nem végső egyszerűség. Ez a magyarázat nem érte el azt a végső egyszerűséget, ami a Természet egyszerűségéből következik. Továbbá, még ha tudnánk is pontosan, hány elemi részecske létezik, és ha ezeket sikerülne egy végső elemi részecske létére visszavezetni, még mindig előttünk áll a feladat, hogy a testek létén túl hogyan magyarázzuk a jelenségek viselkedését. Éppen a jelenségek viselkedése az, ami életbevágó az emberi viselkedés valóságnak megfelelő kialakításához és megértéséhez.

Ha megértjük ennek az alapvető ténynek a jelentőségét, észrevehetjük, hogy a viselkedés magyarázata az alapvető. Így jutunk el a viselkedésmagyarázó megközelítéshez (a2). Ez nem a létet, hanem a viselkedést magyarázza. Erre vonatkoztatva az (a) követelmény nyilvánvaló: ha meg akarjuk magyarázni a je-

lenségek viselkedését, meghatározó tényezőkön alapuló összefüggéseket kell találnunk, amelyek leírják a viselkedést. Az (a) követelmény viselkedés magyarázatára alkalmazott változatát (a')-vel jelöljük. A (b) követelmény kimondja, hogy ezen összefüggések közül a lehető legegyszerűbbet kell kiválasztanunk (b'). A (c) követelmény pedig azt tűzi ki célul, hogy a lehető legáltalánosabb törvényeket kell megtalálnunk. Együtt (a'), (b') és (c') azt mondja, hogy a lehető legáltalánosabb viselkedési törvényeket kell megtalálnunk a lehető legegyszerűbb alakban. Meg kell vizsgálnunk, létezik-e egyetemes és alapvető összefüggés, ami számot tud adni az összes lehetséges viselkedés alapvető típusairól. Ez a megközelítés újnak számít, mert nem az alkotóelemekre akar visszavezetni, hanem a viselkedés alapvető összefüggéseire. Ezért megközelítésünk viselkedés-központú, eltér a szokásos alkotórész-központú megközelítéstől. Nem szemben áll vele, hanem kiegészíti. Az (a1) és az (a2) követelmény együtt tud megfelelni az (a) követelménynek.

Megjegyezzük, hogy az atomi visszavezetés egymagában arra sem képes, hogy visszavezesse a testek létét alkotórészeik létre. A visszavezetés az atomokra csakis a fizikai törvények segítségével vált elérhetővé, a fizikai törvények pedig nem a jelenségek létét, hanem viselkedését írják le. A tudomány lényegét elsősorban nem az adatok, hanem a törvények adják. Az atomokra visszavezetés módszere sikereit lényegében a fizikai törvényeknek, vagyis a viselkedésre visszavezetés módszerének köszönheti, még akkor is, ha ezt elfedi azzal a hamis állítással, amely szerint a fizika az alkotóelemekre visszavezetés módszerére épül. Ha ezt észre vesszük, ráébredhetünk a modern fizika szemléletének elmentmondásos jellegére. Olyannyira erősen kötődik az anyagisághoz, hogy közben elhallgatja aényt, hogy ő maga, hallgatólagosan bár, de a törvényekre, tehát nem anyagi valóságra épít. A törvények ugyanis külső érzékszerveinkkel közvetlenül nem érzékelhetők. Elhárítva az útból ezt a fogalmi akadályt, megnyílik a lehetőség a fizika és a természettudományok egyesítése, az átfogó természettudomány felé.

Most pedig bemutatunk egy határozottan és nyíltan viselkedésre visszavezetett magyarázatot, amely a világ összes fizikai jelenségének magyarázatára képes. Ez a világmodell követi a magyarázatelmélet (a'), (b') és (c') követelményeit, mégpedig végsőkéig elhatoló következetességgel, hogy felfedje a magyarázat teljes hatóerejét a Mindenség megértésében. Ez a módszer szó szerint alapvető, amennyiben a legegyszerűbb módon teszi lehetővé minden természeti jelenség magyarázatát azáltal, hogy első és végső alapjaikat feltárja. Egyszerűsége abban áll, hogy egyetlenegy tényezőre vezeti vissza a természet jelenségeinek összes alapvető viselkedéstípusát, a fizikai, biológiai és pszichológiai viselkedést.

Ez a viselkedésre visszavezető módszer nem kíván több feltevést, csakis a magyarázatelmélet egyetemes követelményeinek igyekszik megfelelni. Nem kell több, és így juthatunk el a lehető legátütőbb magyarázathoz.

III. 33. 2. *Első lépés: a jelenségek valóságától a törvények valóságáig*

Beléptünk ebbe a világba, a földi világra születve; képesek vagyunk értelemszerűen cselekedni, ahogy azt az emberiség története mutatja. Képesek vagyunk előre látni, legalábbis egy bizonyos mértékben, mi fog történni, és hogyan cselekedhetünk értelemszerűen, a valóságnak megfelelően. Ahhoz, hogy erre képesek legyünk, képesnek kell lennünk a világ jelenségeinek előre látására, és arra is, hogy össze tudjuk vetni ezzel indíttatásainkat. De hogyan lehetséges sikeres előre látás egyáltalán, egy világban, amelyben még a filozófusok és a szaktudósok sem képesek a legalapvetőbb létkérdésekben egyetértésre jutni több ezer éves szüntelen fejlődés után?

Röviden, mi a nyilvánvalót keressük. Ami az orrunk előtt van. Amit mindenki lát, de amit senki sem tud. Látjuk a világot, és képesek vagyunk értelmesen cselekedni. A mindennapi élet gyakran összetett helyzetek elé állít bennünket: egyszerre kell emberként, élőlényként és fizikai testünk irányítójaként helytállni. Ez pedig azt jelenti, hogy magánemberként az élet teljességét éljük nap nap után, míg a tudós csakis szakmája keretei közé korlátozza tudományos, filozófusi tevékenységét. A mindennapi élet embere így szükségképpen és természet adta módon felülmúlja a tudósi tevékenységet, legalábbis széleskörűsége tekintetében. Ez a tény pedig a magyarázatelméleti követelmények értelmében alapvető jelentőségű. A mindennapi ember világmodellje szükségképpen átfogóbb, és mivel a valóságnak is meg kell feleljen, legalábbis alapvetően, ezért, amikor beválik, magyarázó ereje nagyobb, mint a tudományos elméletké, amelyek a valóságnak sokkal szűkebb szejelére szorítkoznak. Tudomásul véve ezt a megdöbbentő ténytet, következtetésünk az, hogy a tudománynak ki kell tágítania vizsgálódásainak területét az egész természetre, beleértve az életet és az öntudatot is, magyarázatelméleti (c') követelményünk értelmében. Mindezeket a területeket a tudomány nem elégedhet meg rendkívül bonyolult magyarázatokkal, hanem a legegyszerűbbet kell választania (b'), miközben a modern tudomány alaposságát és rendszerességét is meg kell őriznie, hogy a valóságghoz szorosán kapcsolódhasson (a').

A tudomány helyzetét alapvetően meg kell javítani, mert a hamis világkép a tudományos kutatások mélyreható és átfogó mivoltának hatékonyságát is korlátozza. A tudomány hatóköre és hordereje éppen átfogó és mélyreható mivoltából adódik. Természetes követelmény, hogy a tudománynak a végsőkig átfogónak és mélyrehatónak kell lennie. És mivel mindannyian mint magánemberek képesek vagyunk, legalábbis elvben, viselkedésünket a valóságnak megfelelően irányítani, ez azt jelenti, hogy mindannyian ösztönösen rendelkezünk a Világegyetem teljes, átfogó és mélyreható modelljével. Ha pedig ez így van, akkor magánemberként teljesebb és mélyrehatóbb világmodellel rendelkezünk, mint tudósokként vagy filozófusokként.

Ahhoz, hogy értelemszerűen cselekedjünk, ismernünk kell az élet és a világ játékszabályait. Amikor belépünk egy házba, tudnunk kell, milyen házszabá-

lyok vonatkoznak a belépőkre. Milyen házba lépünk: az otthonunkba, a szomszéd otthonába vagy egy elmegyógyintézetbe?

Belépünk ebbe a világba, és nemsokára érett felnőtté válunk. Érett felnőttnek lenni azt jelenti, hogy képesek vagyunk a belső és külső valóságnak megfelelően viselkedni, tájékozódni a világban és helytállóan dönteni. Ez azt jelenti, hogy képesek vagyunk megtalálni helyünket a világban, és maga után vonja, hogy a gyakorlatban jól működő világmodellünk legyen, amely a szükséges mértékben megfelel a valóságnak. Kérdés, hogyan tudjuk megtalálni a helytálló világmodellhez vezető, tudományosan is belátható utat.

Fedezzük fel a Világegyetem gyakorlatban is alkalmazható modelljét. Ahhoz, hogy megtaláljuk, meg kell szabadulnunk előítéleteinktől, dogmáinktól és a belénk ültetett megrögzöttségektől. És ha ezt megtettük, a szokásos gondolati sémák elkerülésével a jelenségvilág átláthatatlanul sűrűn burjánzó őserdőként jelenik meg előttünk. Ráadásul minden mindennel összefügg. Hogyan lehet ebben a szüntelenül változó, gazdag kölcsönhatású jelenségvilágban felfedezni a világ legalapvetőbb tulajdonságait? Mi lehet az első lépés, ami az átfogó, egyetemes, valóságghú tudás szilárd alapjaihoz vezet el bennünket? Hogyan juthatunk el a valóság teljes rendszerének megfelelő világgéphez?

A jelenségvilág olyan gazdagon változó, hogy sikeres előrejelzés csakis akkor nyerhető, ha a jelenségek között összefüggések léteznek. A jelenségek külső érzékszerveinkkel közvetlenül érzékelhetők, a valóság legfelső szintjét alkotják, az észlelhető világegyetemet, amelyre a modern tudomány figyelme irányul. Ráadásul a megbízható előrejelzéshez nem elég, hogy bármilyen pillanatnyi összefüggést észrevegünk. Megbízható előrejelzéshez állandó összefüggésekre van szükség. Csakis olyan állandó összefüggésekre támaszkodhatunk, amelyek egy A jelenség felbukkanását össze tudják kötni egy leendő B jelenség bekövetkezésével. Az ilyen állandó összefüggések a tudományban is központi szerepet játszanak, és ezért külön, rövidebb nevet is kaptak. Úgy hívják őket: törvények.

Ebben a törvények adta összefüggésben az A jelenség az „ok”, a B jelenség az „okozat”, és a törvény köti össze őket. A törvény maga a jelenség viselkedését írja le: hogyan röpül az elhajított kő, hogyan válik a kezünkéből elröpülő kő (A) az ablakot betörő kővé (B). Amikor például Galilei különböző tárgyakat ejtett le a pisai ferde toronyból, felismerte, hogy (ha a légellenállás elhanyagolható) minden tárgy, anyagi minőségétől függetlenül, azonos módon és azonos idő alatt esik le. Később Newton tömegvonzási törvénye magyarázta meg a szabadesés törvényét azáltal, hogy egy általánosabb, alapvetőbb törvényre vezette vissza. A viselkedés első alapvető fajtája a fizikai viselkedés. A fizikai viselkedést a fizikai törvények írják le.

A fizika alapvető törvényeit a lehető legszélesebb körű ellenőrzésnek vetették alá, és ezek kivétel nélkül minden esetben igaznak bizonyultak. Ha csak egy esetben tévednének, akkor már nem fogadnánk el őket törvényként. A széles körű, évszázados és kiterjedt igazolás alapján kimondható, hogy a törvények valóságosan léteznek. A valóságnak tehát nemcsak egy szintje létezik, hanem

legalább kettő. Az érzékszerveinkkel közvetlenül érzékelhető jelenségek valósága mögött létezik egy mélyebb valóság, a törvények valósága. A törvényeket közvetlenül, külső érzékszerveinkkel nem érzékelhetjük. Kérdés, hogy a törvények valóságának, a Világegyetem mélyebb szintű valóságának felismerése milyen módon segít bennünket ahhoz, hogy a Világegyetem átfogóbb, valóságghú képét kialakítsuk.

Hogy a törvények alapvető szerepét felismerjük, gondoljuk meg, hogy egyetlen törvényben megszámlálhatatlanul sok jelenség rejlik. Vegyük például ismét Newton tömegvonzási törvényét. Ebben az egyetlen törvényben benne van minden test tömegvonzás hatására fellépő viselkedése, mégpedig nemcsak a jelen pillanatra vonatkozóan, hanem beleértve az összes pillanatot a legtávolabbi múlttól a legtávolabbi jövőig egyaránt. Így aztán első közelítésben kijelenthetjük, hogy egy törvény végtelen számú jelenséget foglal magába. Ezért a törvények világának valóságát felfedezve egy óriási lépést tettünk meg, végtelenül áttekinthetőbb képet alkothatunk a világról, mint e nélkül. A jelenségek számánál végtelenszer kevesebb törvény létezik. Magyarozatunk első lépésében a lehető legnagyobb magyarázatértéket értük el. Ez azt jelenti, hogy a Mindenség a lehető legnagyobb egyszerűséget tanúsította. Ezáltal képességünk a Világegyetem áttekintésére végtelenszer hatékonyabb a törvények világában, mint a jelenségvilágban. A kérdés most már csak az: eljutottunk a végponthoz a magyarázatban? Elértük azt, amit szeretnénk, minden jelenség végső magyarázatát?

A válasz: nem. Nem, mert nem tudjuk, hány fizikai törvény létezik. Ez pedig olyan, mint amikor egy erdőben vagyunk, amelyről nem tudjuk, hány fa van benne. A jelenségvilág áttekinthetetlen őserdejéből eljutottunk a törvények valóságának megművelt erdejéhez, de még nem értünk célt. Hogyan mérjük fel ezt az erdőt? Hogyan tudunk áttekintést szerezni a fizikai törvények erdejéről?

Ha közelebbről megvizsgáljuk, észrevehetjük, hogy bár a fizikai törvények száma áttekinthetetlenül nagy, az alapvető fizikai törvények száma véges. A mai fizika néhány ágból áll mindössze, és mindegyik ilyen ágak megvannak a maga alapvető törvényei. Ilyen ágak a klasszikus mechanika, a hidrodinamika, az elektromágnesesség, a termodinamika, a gravitációelmélet és a kvantumfizika (beleértve a húrelméletet stb.). Magyarozatelméleti követelményünk (b') megkívánja, hogy, ha egy mód van rá, próbáljuk ezen alapvető fizikai törvények létét is mélyebb szinten megmagyarázni, még alapvetőbb létezőre visszavezetni.

Hogyan tegyük meg a második lépést? Ha az első lépés sikerre vezetett, akkor minden, amit tennünk kell, annyi, hogy kövessük a bevált receptet, és keressünk összefüggést az alapvető fizikai törvények között. Ezek a törvények összefüggnek, hiszen minden mindennel összefügg.

III. 33. 3. Második lépés: a törvényektől az első elvekig

Ismert tény, hogy a fizika összes alapvető törvénye visszavezethető egyetlen mélyebb szintű törvényre, nevezetesen a hatáselvre. Attól függően, hogy a fizika melyik ágát vesszük, a hatáselvben szereplő függvény (a Lagrange-függvény) alakja más és más, de maga a hatáselv ugyanaz.

Landau és Lifschitz (1974) tízkötetes, *Elméleti fizika* című munkájukban a hatáselvből vezetik le az összes alapvető fizikai törvényt. Ez a könyvsorozat világszerte az egyetemi fizikaoktatás segédkönyve. Mégis úgy tűnik, hogy csak kevesen ismerik fel, ha egyáltalán felismerik, a hatáselv jelentőségének teljes súlyát természettudományos világképünk számára. Moore (1996, 2004) kimutatta, hogy a hatáselv szolgál a modern fizikai kutatás magjául. A legkisebb hatás elvének kiáltványában az *American Journal of Physics* amerikai fizikai folyóirat szerkesztőségi cikkben állt ki a hatáselv jelentőségének felismerése mellett: „...a legkisebb hatás elve egyszerű, hatékony és alapvető. Átfogja a klasszikus és kortárs fizikát és mély eszméket vezet be a fizikai kutatásba.” Ennek ellenére, a XX. század elejétől eltérően, a hatáselv alig vonzza a tudományfilozófusok figyelmét (Stöltzner, 2003). Manapság a legkevesebb, ami egy fizikai elmélettől elvárható, hogy legyen [a hatáselvet megfogalmazó] variációs elve (Edelen, 1971). Legújabbán a hatáselv központi szerepét a termodinamikában is felismerték (Siuniutycz, 2005, 497.).

Felismerve és elismerve a hatáselv minden más törvéynél alapvetőbb szerepét a fizikában, érdemes megkülönböztetni az egyébként gyakran használt „elv”-ektől. Ahogy azt levezetésünk mutatja, nincs más elv a fizikában, csakis az első elv, az összes többi egyszerűen csak törvény vagy a fizikusok elvárásait kifejező előírás (mint például az ún. „kozmológiai elv”, amely kimondja, hogy nincs kitüntetett hely és irány a Világegyetemben). Megkülönböztetésül nevezük a hatáselvet a fizika első elvének.

Meghatározás: akkor és csak akkor nevezhető egy elv első elvnek, ha az illető alapvető természettudomány (fizika, biológia, pszichológia) összes törvénye levezethető belőle.

Ebből adódik, hogy minden alapvető természettudománynak csak egyetlen első elve lehet.

Utunk során eljutottunk a Világegyetem végsőkéig mélyreható megismeréséhez. Ennek során megtettük a második lépést is, és a valóság második, legmélyebb szintjén megtaláltuk az első elveket. Ez az út vége. Eljutottunk a forráshoz, amelyből a világ fakad. Innen már nincs tovább. A Természet ismét a lehető legegánsabb megoldást választotta. Egy, csak egy mélyebb szintű törvénye van a fizikának, nem kell tovább keresgélni. Biztos, hogy nincs a valóságnak mélyebb szintje, mert nem áshatunk az „egy”-nél mélyebbre, mert akkor mindent elveszthetünk. Az egy után ugyanis már nincs semmi, amivel az egyet magyarázni lehetne. Magyarázatelméleti követelményeink szerint a magyarázatnak mindig a „sok”-at kell magyaráznia a „kevés”-sel. Nincs természetes szám az egy alatt. Nullával, nem létezővel semmit sem lehet magyarázni. Az

egyetlenegy tényezőre visszavezetéssel eljutottunk a magyarázat logikai végpontjához.

Eredményünk azt mutatja, hogy sikerült minden fizikai jelenséget egyetlen tényezőre visszavezetni. Ez a lehető legelegánsabb, legátfogóbb és legegyszerűbb magyarázat. Magyarázatelméleti követelményeink értelmében ez kell legyen a leghelyesebb elmélet, ami csak lehetséges. Más szóval: ez az igazság, ez a valóság.

A következő kérdés már csak az lehet, hogy létezik-e még első elv a valóság végső, elvi szintjén. A választ a viselkedésre visszavezetés módszere jelzi (részletesebben lásd: G. A. 2002, 2004, 2005). A fizikai elmélet nem képes előre jelezni egyetlen élő madár röptét sem. Ahhoz, hogy ezt akár rövid időre előre szólóan is megtehesse, ismernie kellene a madár agyának, összes idegsejtjének állapotát a jelen és az elkövetkező pillanatokban. De még ha mindezt tudná is, akkor sem tudna egyetlen lépést sem tenni, hiszen soha egyetlen fizikus sem készített olyan modellt, amelybe ezeket az adatokat betéve eredményül kijöhetne bármiféle valós röppálya. És ha még létezne is ilyen modell, akkor sem lehet a legegyszerűbb, hiszen a madár agyában sok százmillió idegsejt van, és ezek a másodperc törtrésze alatt változtatják állapotukat. Sok százmillió tényezővel magyarázni egyetlen jelenséget még akkor sem lenne magyarázat, ha sikeres lenne. Ehelyett viszont a Bauer-elvvel számszerűen is előre lehet jelezni a madár viselkedésének lényegi jellemzőit. Például a pisai ferde toronyból leejtett madár pályája – zavaró feltételek hiánya esetén – kiszámítható azon biológiai szempont figyelembevételével, hogy az élő madár fenn akarja tartani távolságát a szabadesés esetében életveszéllyel fenyegető földtől. Ha eközben a lehető legkisebb energiabefektetésre törekszik, a röppálya végpontja körülbelül meghatározható, és ekkor a madár a hatáselvet alkalmazva határozza meg az ehhez a végponthoz vezető legkedvezőbb röppályát (Grandpierre, 2006). Ebből a gondolatmenetből az is látszik, hogy a madár röppályáját nem lehet ugyanolyan szigorúan meghatározni, mint a kőét, mert a madár éppúgy röpködhet délnek, mint északnak, de pályája körülbelül mégis mindig ugyanolyan jellegű lesz (példánkban a végpontnak csak magassága fontos, iránya másodlagos).

Az élőlények viselkedése tehát nem a fizikai törvényeket, hanem a biológiai törvényeket követi. Valóban, Bauer Ervin, az elméleti biológia megalapítója (Bauer, 1967) bebizonyította, hogy a biológiának létezik saját, a fizikaitól független első elve. Azt is kimutatta, hogy az ételből az összes alapvető életjelenség (anyagcsere, növekedés, szaporodás, halál, regeneráció) számszerűen is levezethető, ahogy a fizika első elvéből is megkapható az összes alapvető fizikai törvény. Kimondható tehát, hogy az életnek, a biológiának ugyanúgy létezik első elve, mint a fizikának.

Beláthatjuk azt is, hogy kell léteznie még egy első elvnek, az öntudat elvének, a pszichológia elvének. Ugyanis bárki előre tudja látni, ha akarja, hogy a kisujját a következő pillanatban be fogja-e hajlítani vagy sem. És ha létezne egy fizikai modell, amely megmondaná a végeredményt (persze nem lenne olyan egyszerű, mint a miénk), mi akkor is képesek lennénk ellenkezőképpen visel-

kedni. Ha képesek vagyunk a kisujjunk viselkedését előre jelezni, akkor létezik egy működő modellünk a testünket mozgató törvényekről, ami nem fizikai alapon működik. Mindannyian tudjuk, legalábbis magánemberként, hogy testünket képesek vagyunk szabad akaratunkkal tetszésünknek megfelelően mozgatni. A (tudattalan, biológiai) tudat és a (pszichológiai) öntudat mozgatja a testünket. Ezen a tényen alapszik a társadalmi felelősség, a nevelés, a munkába járás stb. eszméje. Ez a modell mindennap, minden embernél beválik, mindig is bevált és be is fog válni.

Kérdés: mi az oka, ha történetesen felugrom? A fizikus válasza: a lábaimban támadt fizikai erők rúgják fel testemet. Igaz, de nem teljesen. A következő kérdés: miért támadnak fel ezek az erők a lábamban? A választ a fizikus nem tudja megadni, de a biológus tudhatná. Végső soron a biológiai törvények teremtenek új feltételeket a testemben uralkodó fizikai törvényeknek. A biológiai törvények segítségével biológiai munkavégző képességemet át tudom csoportosítani arra, hogy felugorjak. A biológiai ok váltja ki a fizikai okot. De még ez sem a végső igazság. Azért ugrottam fel, mert úgy döntöttem, felugrok. Az öntudat révén képes vagyok beavatkozni biológiai folyamataimba. Hasonlóan ahhoz, ahogy a madár maga választja meg, merre röpköd, ha leejtik, én is megválaszthatom, felugorjak-e, és ha igen, mikor. A végső ok: az öntudat döntése. Három ok létezik és háromfajta viselkedés: a fizikai, a biológiai és a pszichológiai. Láthatjuk azt is, melyik területből adódik a mindennapi ember világmodelljének a modern tudósánál összehasonlíthatatlanul nagyobb magyarázó ereje: a biológiai és a pszichológiai tényezők önálló valóságkénti megbecsüléséből. A biológiai és pszichológiai első elvek létét a magyarázatelmélet egyenesen szükségszerűvé teszi.

Azzal indultunk utunkra, hogy a Világegyetem legalapvetőbb tulajdonságairól átfogó és egyszerű képet nyerjünk. Eredményünk szerint a Világegyetem legalapvetőbb tulajdonságai hármas háromságot alkotnak: a jelenségek–törvények–első elvek alkotják mélység szerinti tagozódását, és fizikai–biológiai–pszichológiai tulajdonságai alkotják a Világegyetem természetét. Eljutottunk a Világegyetem lehető legegyszerűbb és ugyanakkor a lehető legátfogóbb képéig. Ezzel megszületett az első valóban átfogó természettudományos világgép.

Átültetve ismét a lehető legvilágosabb, legegyszerűbb nyelvre, a mindennapok nyelvére, az alábbiakra következtettünk. A Világegyetem alapvetően anyagból, életből és öntudatból áll. Ez pontosan megfelel annak, hogy az élőlények testből, lélekből és szellemből állnak. Ha pedig végső alkotóelemek szempontjából kérdezzük, akkor a következő hármassághoz jutunk: elemi rész–érzés–gondolat. Fizika–biológia–pszichológia, anyag–élet–öntudat, test–lélek–szellem, elemi rész–érzés–gondolat. Ezek a hármasságok ugyanakkor egyetlen egészet alkotnak.

III. 33. 4. *Az első elvek jelentőségének felismerése*

Az első elvek létéről az emberiség ósidők óta tud. Tudjuk, hogy az első görög filozófusok mind az első elveket keresték. Akkor pedig tudniuk kellett, hogy ilyenek vannak, csak éppen azt nem tudták pontosan, mik is ezek az első elvek. Thalész úgy gondolta, a víz a világ egyetlen első elve. Mi tudjuk, hogy az első elvek közvetlenül, külső érzékszerveinkkel nem érzékelhetők, tehát a víz nem lehet első elv. A feljegyzések szerint az ókori görög Hero az i. e. I. században ismerte a legkisebb hatás elvét. A nyugati civilizációnak több mint 1500 évbe telt, amíg Maupertuis a XVII. században képes volt újra felfedezni. Ezer évvel Thalész után az utolsó nagy ógörög filozófus rendszerét még az első elvek egységének eszméjére építette. Azóta nem volt olyan filozófus, akinek filozófiai rendszere a természettudomány első elvein alapult volna. De az is biztosan látható, hogy az első elvek vonzása a nyugati filozófiát alapvetően befolyásolta. Kant előtt még az első elvek álltak a filozófiai érdeklődés központjában (például Wolff). Azóta az első elvek filozófiája lehanyaglott, de, érdekes módon, az első elvek természettudománya feltámadt. A fizika fejlődése mára kétségtelenné tette, hogy a fizika első elven alapszik. Bauer (1967) kétségtelenné tette, hogy a biológia is első elven alapszik. Közel állunk ahhoz, hogy ráébredjünk: a pszichológia is első elven alapszik. Egyikőnk (G. A., 2004, 76–102.) megadta a pszichológia első elvének tudományos megfogalmazását és értelmezését.

Tény az is, hogy az első elveket az ősi Kínában is ismerték, és pedig hármat. Ezek a „három kincs”: a jing, a csi és a sen, vagyis az anyagi alap, az életenergia és a szellem. Az ősi India szintén ismerte az első elvek eszméjét. Ezek a „három guna”: a tamas (az anyagi potenciál), a rajas (az életpotenciál) és a sattva (a szellemi potenciál). Az első elvek vonzása végigkíséri az emberiséget a legősibb múlttól máig. Csatlakozunk azokhoz az ősi természettudósokhoz, akik az elmúlt évszázadokban, évezredekben felismerték az első elvek eszméjének rendkívüli, meg nem haladható mélységét. A három első elvet a Világegyetem legalapvetőbb megnyilvánulásának tekintjük. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy levezetésünk nemcsak a szigorú tudományos normák alapján jött létre (a magyarázatelmélet követelményeit is figyelembe véve), hanem egyszersmind a mindennapi, józan ész számára is világos gondolkodással. Ezért alkalmazása nemcsak a tudományos megismerést lendítheti fel, hanem egyéni és közösségi életünket is.

A magyar nyelv magában hordozza ezeket az első elveket. 'Első', 'elv', 'elvé', 'élő' – azonos töből fakadóan a legmélyebb logika ölt testet a magyar nyelv szóképzésében, hangalakjában és jelentésében. A világ lényege elmélyült figyelemmel, tudományos alapossággal megismerhető. Minél mélyebbre hatol a megismerő, a Természettel együtt gondolkodó, együtt érző megismerés, annál rohamosabban tágul az értelem hatóköre. És fordítva, ha egy nép elveszti világ-látását, kapcsolatát az Egész-szel, akkor rész-szé válik, Egész nélküli, vagyis értelmetlen résszé. A rész ettől kezdve egyre szűkebb érdekeinek hálójába bonyolódik, és lelkileg-értelmileg egyre rohamosabban szűkül be

látóhatára, végül rész-szé válik minden egész nélkül, vagyis megszűnik nép lenni. A gótok, kelták és sok más nép eltűnése szomorúan bizonyítja e sorok drámai igazát.*

III. 33. 5. *A hármas hármasság rendszere és az EGY*

Világos, hogy a mai társadalomban az egyes ember nem más, mint egy fogaskerek. Szerepünket akkor érthetjük meg, ha felmérjük, hogyan kapcsolódnak össze a fogaskerek, és miféle tevékenységet végez a gép mint egész. De az ember többre született, mint arra, hogy fogaskerek legyen egy gépezetben. Az ember attól ember, hogy önállóan képes lerázni a manipulációt és hosszú távon saját veleszületett természetének megfelelően irányítani az életét.

A három elv mint három égő gyújtózsín fut a Világegyetem kozmikus célja felé. Ha felismerjük magunkban e három őselv eleven élni vágyását és tenni akarását, élhetünk a Világegyetem kozmikus lelki-szellemi erőforrásaival.

A mai nyugati kultúra mindmáig nem volt képes eljutni a három első elvnek és a valóság három szintjének a felismeréséig. A modern társadalom irányítói nagyon jól tudják, hogy a szellem irányítja az anyagot, de azt szeretnék, hogy mi ne tudjuk, mert akkor a végén még képesek leszünk önállóan irányítani az életünket. Ezért terjed a materializmus, és csakis a társadalom nagyon hatékony tevékenysége alapján lehet a tehetetlenségre nevelő materializmus fenyegetését elhárítani a fejünk felől.

Haladjunk tovább, és jussunk el a magyarázat végpontjáig, az egyszerűség végső okáig, az EGY-ig. Tény, hogy a Természet egy. A Világegyetem egy. De hogyan lesz egy, ha éppen most mutattuk meg, hogy háromszor hármas természetű? Ha a három őselv vízszintesen futó gyújtózsín, kell legyen talán egy negyedik elvnek, amely egybeköti ezt a három őselvet. Ahhoz, hogy összekösse, függőlegesen kell futnia. Úgy tűnik, három vízszintest egy függőleges köt össze. De mi ez a negyediknek látszó elv? Ami fenntartja az egységet. Legegyszerűbben ezt úgy érthetjük meg, ha saját földi mivoltunkra vonatkoztatjuk. Mi tartja fenn a test-lélek-szellem egységét? Világos, hogy a lélek. Ha a lélek eltávozik, akkor földi testünk egysége megszűnik, testünk meghal, lelkünk visszatér ősforrásához, a Világegyetemhez. S ha ez így van, akkor nem kell külön negyedik elv a világ egységének megteremtéséhez, mert az élet elve fogja össze a világot. Ez pedig azt jelenti, hogy a három vízszintes gyújtózsínből, tűzfonalból a középső kiválik, és függőleges lesz belőle. Létrejön egy érdekes jel, két vízszintes, egy függőleges lángfonalból, együtt az EGY-et jelentik, a Világegyetem legvégső adottságát, EGY mivoltát.

Miért ábrázolják a magyar rovásírásban kettős kereszttel, azaz három vonallal az „Egy” jelentésű „Gy” betűt? Ha egyszer „Egy”-et jelent, miért nem egy

* E fejezet alapja egyikünk (G. A.) gondolatmenete alapján, dr. Alexander Batthyany, a Bécsi Egyetem tudományfilozófiai tanszékének professzora közreműködésével jött létre.

vonallal írják? És ha nem eggyel, miért hárommal? Nincs kibúvó: itt bizony az Egyháromságról van szó. És miért éppen két vízszintest köt össze egy függőleges vonal? Ehhez az ábrázoláshoz a Világegyetem egységének gondolatmenetéből jutottunk el. És ahogy mi eljutottunk, úgy más is eljuthatott ide, hiszen a Világegyetem itt „rejtőzik” az orrunk előtt. Ehhez tehát ismerniük kellett szkíta–hun–magyar őseinknek az első elvek eszméjét. Ezt támasztja alá a „hierarchia” szó ősi értelme is. Szent rendszer, amely őselvekből áll! És ott a nyom, amely azt mutatja, hogy létezett mágikus rendszer, amely Kis-Ázsiába is eljutott. Mágikus, magasra szárnyaló, mint *az élet, mint a kettős kereszt függőleges szára*. A mágikus rendszer lehetett az ősi, hierarchikus rendszer eszméjének alapja. Persze az ősi mágikus rendszerben a hierarchia nem feltétlen alárendelést, hanem mellérendelést jelentett, ismét az ősi gondolkodás emberibb minőségét mutatva.

Anélkül, hogy bármiféle vallási ügybe szeretnénk bonyolódni, látnunk kell, hogy a szigorú tudományos gondolkodás, ha nem korlátozódik részletkérdésekre, képes eljutni a Világegyetem emberi, élő lényegéhez. Ami pedig előttünk kirajzolódott, az az EGY, amely ugyanakkor három. Más szóval: az Egyháromság eszméje képi alakot öltött. Képe a két egyenlő hosszúságú vízszintes vonal, amit egy függőleges vonal köt össze és tesz EGY-gyé. Természetesen adódik háromszor hármas rendszerünkből, hogy az Egyháromság jele a kettős kereszt. Az is, hogy az őstudás, amely a végsőig hatol, az EGY tudása, a tudás háza tehát az Egyház. Az is, hogy a világ kezdete és vége, a végső valóság, az első elvek valósága, más szóval az első elvek a világ alfája és ómegája. Ha az EGY elvét szent elvnek tekintjük, az is belátható, hogy a görögök ismerték ennek a szent, a világot eggyé tevő elvnek az eszméjét. Görögül ugyanis a szent: hiero, az őselv: arché, a szent elv tehát: hiero arché, hierarchia, ami pedig nemcsak alakjában, hanem jelentésében is megegyezik a rendszerünk felismeréséből adódóval.

Több ezer éves magyar nyomokra bukkantunk a több ezer éves szellemi sívatagban. A kettős kereszt mint az Egyháromság, a test–lélek–szellem, a kozmikus Egy-hármasság, az EGY jelképe valóban szinte megkülönböztető jegye a szkíta–hun–magyar mágikus világfelfogásnak. A hármas halom, a háromágú királyi korona és az Egyháromságot jelképező kettős kereszt egységes, hármas rendszert alkotnak a magyar nemzeti zászlón és címeren (lásd a színes mellékleten). Mivel e három elem mindegyike maga is hármasságot hordoz (a hármas halom pedig maga is hármas háromságot), a magyar nemzeti jelképek a lehető legsűrítettebb formában hordozzák magukban az ősi szkíta–hun–magyar mágikus világgépet, a hármas hármasság világgépét. A magyar nemzeti jelképek tehát a szkíta–hun–magyar folytonosság legfényesebb bizonyítékai közé tartoznak (lásd G. A., 2005b).

IV. Atilla országának történelmi előzményei

IV. 1. Atilla uralkodásának történelmi előzményei

Az i. e. XXVIII. században Szün kínai uralkodó dsongokat, szakákat, kuszukat, tikeket, kiangokat, északon pedig hegyi dsongokat hódít meg. A dsongok és tikek más néven hun-ik és kien-unok (Baráthosi-Balogh, 1930, 18.). A kuszu az ugor népek neve a kínaiiban. Dsong, száka, ugor és kiang négy hun nép, illetve ország (Baráthosi-Balogh, 1930, 10.). A „dsong” nevet gyakran dzsong-nak, zsung-nak írják, és a hunokat jelölik vele (FitzGerald, 1989, 156.). A hagyomány szerint Huang Di, Kína kultúrájának megalapítója i. e. 2698–2599 között élt. A hunok évezredek át tartó meghatározó szerepe különösen Észak-Kínában szembe tűnő. A Xia-dinasztia (i. e. 23–i. e. XVI. sz.) hun eredetű, uralkodóit nem császárnak, hanem királynak nevezte. A rákövetkező, Shang-dinasztia (XVI–XI. sz.) meghatározó uralkodói felfogása volt, hogy királyi őseik kapcsolatot tudnak teremteni Huang Divel, aki segít a törvényhozásban és segíti a királyokat a háborúban. A Csou- (vagy Zhou-) dinasztia (i. e. XI. sz.–i. e. III. sz.) királyai áldozatokat mutattak be az ősöknek és a Mennynek (Tien). A királyság és a Menny között nagyon szoros a kapcsolat (*Ancient Chinese History*, Section 3). Csou államának népe nagyrészt hun származású. Világos, hogy eközben is fennmaradt a hunok meghatározó szerepe Kínában (lásd például: Szász–Bakay, 1943/1994, II. fejezet, 49–80.), hiszen még ezek után is egy évezreden át, bár egyre csökkenő mértékben, de jelen voltak, ahogy azt az alábbi tények is mutatják.

I. e. 250-től i. sz. 226-ig áll fenn a Római Birodalommal összevethető méretű és jelentőségű pártus világbirodalom Kis-Ázsiától Indiáig. A pártusok papjait – akárcsak a magyarokét – mágusoknak hívják. Fölötte a szkíta alán birodalom, tőle keletre az „ázsiai hunok” nyugati birodalma. Ázsia túlnyomó része még hun uralom alatt áll.

I. e. 206: Ma-Dü kínai hun nagykirály egyesíti a nyílvesztő hun népeket. Ez a hun királyság 422 éven át áll fenn, i. sz. 216-ig, kiterjedése 18 millió négyzetkilométer (*Turkish States in History*). A hun főkirályok teljes címe T’ing-li ko-to tan-hu (Groot olvasata). Ebből a főkirályi cím: tan-hu, más olvasat szerint san-hu, sen-hu, sen-jü (Shiratori olvasata). Groot, hivatkozva Radloffra, széles-

ség, magassággal fordítja. Kiejtése Groot szerint tan-rü. T'ing-li (Groot) vagy ch'ang-li (Shiratori) azonos a török tengri-vel, jelentése: ég. Rokon hangzású a szumír dingira = ég, isten szóval is. Ko-to jelentése: fiú. Ezek szerint a hun főkirály teljes címének fordítása: „az Ég fia őmagassága” vagy az „Ég fia őfensége” (ugyanott, 26.).

I. e. 170 körül a Kaszpi-tótól Koreáig terjed a hunok országa (Szász–Bakay, 1994, 2. sz. térkép, 80.).

I. sz. 78-ban Pan Cs'ao kínai hadvezér egészen Sogdianáig az összes nyugati országot meghódította, de ezek újra meg újra fellázdáltak a kínaiak uralma ellen (ugyanott, 82.).

I. sz. 87-ben a sien-pik rajtaütnek a hunok keleti szállásterületein... 58 törzs és 200 000 hun hódol meg. I. sz. 89-ben betörnek Hunországba, 13 000 hun elesik, 200 000 hun újra meghódol, s a főkirály nyugatra, Khobdóba menekül (ugyanott, 83.).

91-ben Keng K'uei tábornok ismét nagyobb erővel tört be hun területre, s a tanhut (vagy senyöt) az Altaj hegység vidékén vívott döntő csatában megverte. A főkirály ismét elmenekült nyugat felé, és egyelőre Sogdiánában húzódott meg. Az északi hunok a sorozatos nagy vereszeségek dacára is ellenálltak, de sok részre szakadoztak, így többé nem képviseltek komoly veszélyt a kínaiakra. Pan Cs'ao i. sz. 95-ben elérte a Kaszpi-tavat. Fel akarta venni a kapcsolatot a Római Birodalommal. Tábornokának a közbeeső Parthián kellett keresztülutaznia, ahol gondoskodtak arról, hogy a tábornoknak ne legyen kedve Rómába mennie, s olyannyira megrémisztették, hogy a Kaszpi-tó környékéről visszafordult, s dolgavégezetlenül tért vissza főhadiszállására (ugyanott, 84.).

117-től az északi hunok ismét megerősödtek, s az ottani városállamok elismerték a hun tanhu főségét. Az északi hunok és a szintén lovas nomád mongol nép, a sien-pik között 123-tól szövetség jött létre.

124-ben Pan Jung a hun I-lu királyt a Tengri dag egyik völgyében tönkrevé-ri.

155-ben a sien-pik elfoglalják az északi hunok mongóliai szállásterületeit.

A déli hunok országa a Sárga-folyónál a hunok birtokában volt.

220-tól a déli hunoknak nemcsak függetlenségüket sikerül kivívniuk, hanem újból jelentős tényezővé válnak (Bakay, 1994, 87.).

340 körül hun törzsek, Toba (To-pa, északi Wei), Che Hou birodalma.

345 Leang hun királysága.

357–385 Tangut királyság.

386–534 Toba (Wei) birodalom, hun északi dinasztiák, 386–534 között állott fenn az ősi hun központ (Franck, 2006), Ordos területén.

Nyugaton az i. e. VI. századtól i. e. II. század végéig a szkíta hatalom a Duna-medencétől Észak-Indiáig, az Amu-darja völgyéig terjed. Európai örökségükbe különböző szarmata népek lépnek. Szarmaták és roxolánok lakják a nagy Szarmata-síkságot (a mai Lengyel-alföld, Ukrajna, Dél-Oroszország, Kelet-európai-síkság).

155-ben hun hullám jelenik meg a Tarim-medencében; az első nyugatra tartó hun hullám (valószínűleg Csi-csi hunjai, i. e. 38) az Aral- és a Kaszpi-tó között,

északra lehetett; részben elvették az alánok régi szállásterületét; 130 év múltán követte a második nyugatra tartó hun hullám. Kínának ekkor egyszerre két szkíta nagyhatalommal kell számolnia: a pártus és az indoszkíta nagyhatalmakkal. Pan Cs'ao halála után ezek azonnal támadásba indulnak (Szász, 1943/1994, 96.), de évtizedek múltával a mongol sien-pi nép révén mégis a kínaiak és szövetségeseik kerekednek fölül.

Ausonius azt állítja, hogy a hunokat a szarmaták hívták be Európába (Bakay, 1994, 17.). Tekintettel arra, hogy a szarmaták pedig eredetileg szúrjama-dák, vagyis Napisten-hitű médek (Abbas, 2003), akik Médiából települtek át Szkítiába, Szkítia sorozatos visszafoglalásának képe rajzolódik ki előttünk.

Az i. sz. II. században [a hunok] már a Don környékén tűnnek fel. Érthetetlen, hogy pl. Ammianus is a hunokat régebbi forrásokban való feltűnésük ellenére is mint az ismeretlenségből feltűnt új népet állítja elénk (Szász, 1943/1994, 98.). Az alánok a Volga és a Dnyeszter között (a mai Moldávia területén), vagyis a szarmaták területén alapítanak új európai alán nagyhatalmat. A II. század végén a germán népek, élükön a gótokkal, elfoglalják a Földközi-tenger északi vidékét. Az itt talált népek nagyobbik fele meghódol, de *több szarmata nép nyugatra vándorol, a Duna vonala felé, az alánok viszont kelet felé vonulnak vissza, megszállják a Kaukázus meg a Don és a Volga által bezárt sík területet. Az a hun nép, mely a Dnyeper vonalán élt, a gót honfoglalás korában eltűnik, és nem találkozunk vele a nyugati forrásokban mindaddig, amíg a keletről jövő hun betörés meg nem indítja a nagy népvándorlást.* Akkoriban egy ideig támogatják a gótok ellenállását az alánokkal szemben, vagy legalábbis támogatásukat reméli Vithimir (Szász, 1943/1994, 98.).

A hunok tehát két évszázad alatt pótolták a kínaiaktól szenvedett veresé-
teséget. Pártus vonatkozásban pedig százhusz év alatt pótolták a Pártus Biro-
dalom bukása okozta vereséget. A Pártus Birodalom bukása (i. sz. 226) és a
hunok „váratlan” felbukkanása között közvetlen összefüggés lehetséges. A hu-
nok felbukkanása Nyugat-Európában tehát egyáltalán nem tekinthető „várat-
lannak”, még a nyugati történelemírók számára sem.

A hunok 355-ben indulnak nyugatra.

400 körül a sien-pi nép országát a zsuan-zsuanok (avarok) foglalják el, akik
400-ig minden mongol és török népet leigáznak a Tien-san és Korea között.

422. V. Varanes perzsa király kénytelen sietve békét kötni a Keletrómai Csá-
szársággal, hogy a birodalmát kelet és észak felől fenyegető fehér hunok táma-
dása ellen védekezzen. Perzsia és a császár békekötése száz évre szól (Horváth,
Parragi, 1943, 160.).

Elérkeztünk Atila korához. De hogy mérlegelni tudjuk Atila tetteit, további
történelmi előzményeket kell megismernünk.

IV. 2. A gótok eredete

Korábban (lásd: *Az indoeurópai és szkíta népek hasonlósága és különbsége* és *A hun-germán rokonság melletti érvek* című fejezetet) már láttuk, hogy a germánok és a hunok történelme közös gyökerekből indult, az i. e. 4000 előtti időszakban kezdett elágazni, és évezredekken át szoros kapcsolatban maradt.

Az i. e. 600–300 közötti időszakban Dél-Skandinávia klímája két-három fokkal felmelegedett, és szárazabb lett, mint ma. Ez a változás nemcsak a növényzetet alakította át, hanem az itt élőket is arra kényszerítette, hogy változtassanak életmódjukon és hagyják el településeiket.

Manapság uralkodó felfogás szerint a gótok kb. i. e. 300 és 100 között hajóztak át a Balti-tengeren. Svédországban régészeti nyomok is mutatják az általános elnéptelenedést. A mai Lengyelország területén kőköröket hoztak létre. Könyvünkben kimutattuk, hogy a kőkörök világszerte a szkíták jelenlétét mutatják. A kőkörök és a gótok együttes előfordulásából tehát a szkíták és a gótok együttélésére következtethetünk.

Érdekes módon a gót kultúra folytonosságot mutat a mai Lengyel-alföld (akkoriban: Szarmata-alföld) helyi lakosságának korábbi kultúrájával. Ez arra utal, hogy a bevándorlók elkeveredtek a helyi népességgel, talán külön nemességet is biztosítva nekik. Peter Heather, az Oxfordi Egyetem munkatársa könyvében (1996) azt valószínűsíti, hogy a Skandináviából a Lengyel-alföldre érkező bevándorlók viszonylag kis hányadát alkották az ottani népességnek, mégis ráültették kultúrájukat és nyelvüket a helybeliekre. A Visztula nyugati partján található Wielbark kultúra legősbibb része volt az – a Skandináviában nagyobb múltra visszatekintő szkíta temetkezési szokásokkal –, amely elhagyta a Lengyel-alföldet. A szkíták lakta Szarmata-síkságra (a mai Ukrajna területére) érve kultúrájukat ráültették a helyi zarubinyeci kultúrára (kelta és szkíta–szarmata keveredés a Fekete-tenger északi partjánál, i. e. III–i. sz. II. sz.), létrehozva utódját, az ún. csernyahovi kultúrát (gót–szkíta–szarmata–kelta keveredés körzete a Duna deltájától a kultikus szkíta központig, az Azovi-tengerig, Meótiszig terjed – kb. II–V. sz.). Fontos észben tartanunk, hogy a csernyahovi kultúra népességének zöme szarmata volt (Sedov, 1994, 233.).

Királyaik és papjaik elkülönült nemességet, külön társadalmi rendet alkottak és mitikus ősi királyaikat istenként tisztelték. Mitikus törvényadójuk neve is fennmaradt, Dicinius (Dekaineos) alakban, hagyományosan korát az i. e. I. századra teszik. Dicinius dák tanító volt, filozófiát, természettudományokat, logikát, etikát, vallási ismereteket tanított, és a lélek halhatatlanságának tanát terjesztette (Kiss, 2005, 180.). A lélek halhatatlanságának tana a korabeli görög-ség kultúrájában „idegen vércsepp”-nek számított, szkíta eredetű (Dodds, 1951, 146.; G. A., 2001). Dicinius hivatásának tekintette, hogy a gótok földjére menve tanítójuk, felemelőjük legyen. Buruista gót király megfogadta tanácsadójának, és Dicinius csaknem az egész filozófiára kiképezte a gótokat, fizikát, csillagászatot, logikát tanított nekik. Megtanította nekik például, hogy a Nap hányszor nagyobb

égitest, mint a Föld (Jordanes, 2005, 56.). Dicinius olyan csodálatosnak tűnt, hogy nemcsak a közrendűeknek, hanem a királyoknak is parancsolt. Az általa kiképzett „papok” (mágusok – G. A.) fejét *nemezsüveggel* fedte be (ugyanott, 56–57.). Királyaik és „papjaik” külön társadalmi rendbe szervezését tehát szintén Dicinius tanította meg a gótoknak. A Diciniustól kapott törvényeket megőrizték a VI. századig, amikor írásba is öntötték őket, ezek neve: *belaginák* (Goths, 2006).

Ez pedig azt jelenti, hogy a gótok kultúrájának megalapítása is egyetlen ember nevéhez fűződik, akárcsak a kínaiaké vagy az aztékoké. Minden okunk megvan, hogy azt gondoljuk, a gótok törvényalapítója ugyanúgy szkíta mágus volt, ahogy Quetzalcoatl vagy Huang Di; és úgy tűnik, ők is ugyanúgy egyfajta istenként tisztelték alapító mágusukat, ahogy a kínaiak és az aztékok. S ha ezek a gótok már a Lengyel-alföldön együtt éltek az ott lakó, kőköröket építő szkítákkal, és ha a Fekete-tenger északi részén kialakult csernyahovi kultúra népe túlnyomórészt szarmata volt (Sedov, 1994, 233.), akkor a gótok maguk is szkíta-gót keverék népnak tekinthetők. Tudjuk azt is, hogy a germánok nem tisztán nordikus alkatúak, szőkék és kék szeműek, jelentős részük még ma is barna vagy sötét haj- és szemszínű. Arra is gondolhatunk, hogy ebben a gót-szkíta keverék népben a szkíták alkották a többséget a papságban és a társadalom irányításában.

IV. 3. *Atilla és a gótok*

Akkoriban, amikor a gótok a nagy Szarmata-síkság Fekete-tengertől északra elterülő részére érkeztek, letelepedési körzetükben szarmaták és hunok éltek. Ahogy Szász (1994, 99.) írja, több szarmata nép nyugatra vándorol a Duna vonala felé, az alánok viszont keleti irányban vonulnak vissza. Más szóval: szétnyílik egy olló, és lehetővé teszi a gótok letelepülését. Úgy tűnik, elkerülte a kutatók figyelmét, hogy ekkoriban már a hunok is megérkeztek ebbe a körzetbe, *a gótok megérkezését mégsem kísérte sem nagyobb háború, sem komoly csata*. Észrevételünk szerint ez a különös, de nagy jelentőségű tény azt mutatja, hogy a szarmaták már várták az érkező gót-szkíta népet, és előzetes egyezmény alapján helyet is biztosítottak nekik. Ezt a felvetést támasztja alá az a szintén különös tény, hogy az a hun nép, amely a Dnyeper vonalán élt, a gót áttelepülés korszakában „eltűnik”, és nem találkozunk vele a nyugati forrásokban mindaddig, amíg a keletről jövő hun betörés meg nem indítja a nagy népvándorlást (Szász, 1943/1994, 99.). És mit írnak ekkor róla? Azt, hogy egy ideig támogatja a gótok ellenállását az alánokkal szemben, vagy legalábbis *a hunok támogatását reméli a gót Vithimir* (Szász, 1943/1999, 99.). Felmerül a kérdés: vajon milyen alapon reméli a hunok támogatását Vithimir? Nyilvánvaló, hogy ez a gót várakozás előzetes megállapodáson kell nyugodjon. Más szóval: a hunok tervszerűen, év-

százados időtávlatban és földrészeket átfogóan gondolkodva, szövetségesüknek nyerték meg a szkíta–gót keverék népet. A hunoknak tehát évszázadokra nyúló terveik voltak a gótokkal, akiket természetes szövetségesüknek tekintettek történelmi, kulturális folytonosságuk alapján. Ezt a szövetséget erősítette meg a hunok gesztusa, amikor kétszáz évre átengedték nekik ősi, mitikus szállásterületüket, a Meótság vidékét.

Következtetés

Nagy jelentőségű tényekre bukkantunk. Ha a hunok évszázadokban és földrészekre kiterjedően gondolkodtak, akkor a (Szász Béla által felismert) nagy hun törzsszövetség nemcsak Atilla korában, hanem már korábban élt és cselekedett (Szász, 102.). Szász Béla megállapítja például, hogy 350 körül a chioniták (fehér hunok) az Oxus (Amu-darja) völgyéből a szasszanidák birodalmát támadják, a másik hun szárny a Volgán és a Donon keresztül az alánokra és gótokra s rajtuk keresztül az európai világra veti rá magát. Nemcsak nyugati, hanem déli irányban is elmozdulnak. 363-ban betörnek Perzsiába és a Keletrómai Birodalomba. Rengeteg ilyen kapcsolat mutatható ki a hun hadműveletek összehangolása, térben és időben átfogó megtervezettségére. Ez a kapcsolat a két hun szárny között még Atilla korában is fennállott. Ha pedig a nagy hun törzsszövetség létezett, akkor Atilla terveinek kialakításához is meghatározó alapot adhattak a hun törzsszövetség évszázados hagyományai. És ez azt jelenti, hogy kulcsokat is kapunk Atilla tetteinek megértéséhez. Az egyik ilyen kulcs, hogy *Atilla a germánokban szövetségest látott és keresett*. Meg akarta állítani a hunok évezredes elaprózódását, elidegenedését az emberiség ősi kultúrájától. Szerette volna visszanyerni az emberiség ősi kultúráját megalapító és felemelő ügynök a germánokhoz.

Nyomára bukkantunk annak is, hogy i. sz. 272-ben Araric gót király (nem tévesztendő össze Ariaricus nyugati gót királlyal, akit 332-ben Constantinus legyőzött) egyesíteni akarja valamennyi germán törzset. Araric tervét nem tudta valóra váltani. A burgundok a gótok hódító szándékától tartva elvonulnak a Majna-vidékre, s helyüket a longobárdok foglalják el, akiket viszont az Elba vidékéről a szászok kergetnek el. A vándorló germán törzsek ellenállásán Araric terve meghiúsul (Horváth, Parragi 1943, 137.). Gondolatmenetünk alapján úgy tűnik, Araric legalább részben be volt avatva a hunok nagyszabású világfelemelő terveibe. Ha helyesen ismertük fel, hogy Atilla hosszú távú, örök időkre szóló szövetséget szeretett volna létrehozni a gótokkal, akkor Araric szándéka érthetővé válik. Atilla a germán–hun egység megteremtésén dolgozott. Ennek a célnak egyik első lépése a germán törzsek egyesítése kellett volna legyen. Ha ez a lépés sikeresen megvalósul, közelebb kerül a hun–gót egyesülés célja is. Történelmi tény, hogy a hun–gót–germán–kelta–frank egység nem jött létre. Ehelyett a gótok, kelták, frankok eltűntek, a germánok elvesztették nemzeti önazonosságukat, és mi, hun-magyarok is részben elvesztettük történelmi emlékezetünket, nemzeti önazonosságunkat. Együtt ennél sokkal többre jutottunk volna!

IV. 4. Atilla és a frankok

A Tarih-i-Üngürüsz megírja, hogy Atilla főhadiszállása Sicambria volt. Sicambria eredete a régmúltba, a trójai háborúig nyúlik vissza. A Tarih-i Üngürüsz így ír Sicambria megalapításáról: „A régi időkben a tenger partján egy Trója nevű híres és hatalmas vár volt. Azután egy Elejna (Helena, Ilona) nevű asszony miatt egy hatalmas ellenség támadta meg, s a várat romba döntötte és elpusztította. Ezen háború folyamán keletkezett a Tug, amelyet a mai hadjáratok alkalmával is hordoznak. Azután annak a várnak egy padisahja (királya) volt, akit Paradisznak (görögül: Priamosz) hívtak. Ennek a Paradisznak volt egy fia, akinek Firanko (Frank) volt a neve. Amikor atyja, Paradisz elfoglalta a trónt, Firanko (Frank) egy csomó katonájával elindult Panonijja tartományába. Ezt a tartományt kellemesnek találták. Széltében-hosszában bejárták azt a vidéket, ettek, ittak, sétálva tették meg az utat. Egy nap a *Duna folyó partján egy hegy tetejére értek, mely Szikan néven volt ismeretes*. Mikor erre a pompás helyre néztek, látták, hogy szerfölött kellemes, füves, madárdalós, úgyhogy mindenféle virággal van díszítve, és körös-körül virágdíszsel ékeskedik, madarai kellemes dalolással énekelnek. (...) Ezt a paradicsomi vidéket ő azonnal megkedvelte, és megparancsolta, hogy a *Szikan hegy tetejére* egy hatalmas várat építsenek. Azután egy szerencsés órában felhúzták a várfalakat és tornyokat. (...) azt találta megfelelőnek, hogy a városnak *Szikamberijja (Szikambria) nevet adja*.

Egy idő múlva Iszkander (Nagy Sándor) (...) megrajzolta szívében, hogy [Szikamberijja] ellen megy. Firanko (...) elhagyta székhelyét. Napnyugat irányában egy másik országba ment. Vándorolva megpihelve egy nap Firancsijja (a mai Franciaország) tartományába érkezett. Ezt a tartományt lakatlanul találta és elfoglalta. Azonnal parancsot adott, hogy egy alkalmasnak való és kellemes helyen egy nagy várost építsenek. (...) Mivel apjának Paradisz volt a neve, ennek a névnek a tiszteletére, és hogy a világon a hírét-nevét megemlegessék, a felépített városnak a Pariz (ma: Párizs) nevet adta. Attól a kortól a mostani időkig Pariz városa Firandzsijja tartományának székesfővárosa, és mivel saját neve Firanko (Frank) volt, annak az országnak a Firandzsijja (Frankok országa) nevet adta.” (Tarih-i Üngürüsz, 1982, 97–101.).

A magyar olvasó számára különösen érdekes lehet, hogy Szép Heléné – illetve, magyarosabban: Szép Ilona – édesapjának neve Tündar; görögösen, a szokásos -usz végződéssel Tündareusz (*Mitológiai Enciklopédia*, 1988, 1. 772–773.). Ezek szerint Szép Ilona teljes neve: Tündar Szép Ilona, magyarosabban: Tündérszép Ilona, rövidebben: Tündér Ilona, népmeséink jól ismert alakja. Úgy tűnik, Trójában összefutnak a frank és a magyar ősmúlt fonalai. Trója az ókori világ kiemelkedően magas kultúrájú városa volt. Egész népszövetséget képviselt, a lónevelő trójaiak a lovas népek szövetségét jelentették az ógörög (magyar) nyelvtől egyre inkább eltávolodó ógörögökkel szemben. Trója bevétele és lerombolása az ókor talán legnagyobb jelentőségű történelmi eseménye. A felbomló trójai népszövetség néhány népe a Földközi-tengeren menekült el, és így is olyan

erőt képviseltek, hogy hajszál híján elfoglalták Egyiptomot (Kőszegi, 1984). III. Ramszesz i. e. 1180-ban elkeveredett harcot vívott a Nílus-delta vidékére betörő haderővel, de végül is gátat tudott vetni az ún. tengeri népek dúlásainak. Az ekkor történtek új irányba terelték Európa és a világ őstörténetének fejlődését (Kőszegi, 1984, 7.). A Trója összeomlásakor szétrajzó népek döntötték meg az ókori világ másik nagyhatalmát, a Hettita Királyságot. Az ősi hellén királyságok hatalmának is vége szakadt, e hadjáratok a földközi-tengeri civilizációk gazdasági, politikai és kulturális hanyatlását idézték elő (Kőszegi, 1984, 8.). A görög civilizáció hatszáz éves kulturális mélyrepülésbe kezd. Elveszti írásbeliségét is. Tudjuk, hogy a Trója előtti korban még volt írása, az ún. lineáris A. Homérosz eposzait azonban csak az i. e. VI. században, kétszáz évvel megszületésük után tudják leírni. Ekkor menekültek el a frankok is Trójából, mégpedig egyenesen hazánk területére, ahol majdnem ezer éven át Sicambria városában éltek. Az a tény, hogy Atilla éppen Sicambiát választotta székhelyül, azt is mutatja, hogy Atilla tudatában volt a Trójára visszanyúló frank–magyar rokonságnak.

Tény, hogy *a kora középkor Meroving királyai maguk is úgy tudták, ők a szkíta „szikamber” nép leszármazottai* (Franks, Wikipedia). Eredetüket a Tarih-i Üngürüsszel megegyezően Marcomir I kimmer királyon át (aki i. e. 412-ben halt meg) a trójai királyokig vezetik vissza. Hagyományait azonban a mai hivatalos történetírás nem fogadja el. Újabb fontos tény Atilla történelmi látásának megítéléséhez, hogy *a szkíta eredetű szikamberekből az évszázadok alatt germán sugambri, sigamber nép alakult ki* (Sicambri, Wikipedia). Tour-i Gergely (Gregory de Tours) állítása szerint a reimsi püspök Clovis frank királyt megkeresztelkedésekor, i. sz. 496-ban „szikamber”-ként szólította (Sicambri, Wikipedia). *Clovis ősei a Meroving királyok voltak*, ez a történelmi adat ismét alátámasztja a frankok trójai eredetét. Ha pedig meggondoljuk, hogy *Atilla galliai hadjárata Clovis megkeresztelkedése előtt 45 évvel zajlott le*, feltehető, hogy *a frankok még tudatában voltak szkíta eredetüknek*. Ha pedig azok a frankok, akiket ma germánoknak és így Atilla és a szkíta hunok ősellenségének tartanak, magukat szkíta eredetűeknek tudták, akkor *Atilla joggal tervezhette, hogy közös szkíta őseikre tekintettel szövetséget kössenek*. Atilla terve, a hun–germán szövetség egyre megalapozottabban és átfogóbban bontakozik ki.

IV. 5. Atilla és a kelták

Az Alpokon túli Gallia, Transalpina görög neve: Prealpeiosz Keltiké (Cisalpina, a mai Felső-Olaszország). Nyugat-Európa római hódítás előtti népessége a kelta. I. e. 58-ban Julius Caesar légiói Birbaele mellett legyőzték a közel félmillió helvét törzset, mégpedig úgy, hogy mindössze 130 000 helvét maradt meg (Horváth, Parragi, 1943, 102.). Julius Caesar galliai hadjáratán folytatódott a páratlan mértékű keltairtás, több százer kiirtott kelta vére tapad a rómaiak kezéhez. Atilla korában azonban még így is ötmillió (hogy finoman fogalmazzunk) elrómaiásításnak kitett kelta élt Galliában. Igaz, ötszáz év telt el Caesar galliai hadjáratától Atilla megérkezéséig. De ha abból indulunk ki, hogy a magyarok százötven év török uralom alatt sem váltak törökké, és négyszáz éves Habsburg-uralom alatt (a magyar nyelv még a reformkorban is be volt tiltva!) sem váltak osztrákká, akkor ez az ötszáz év sem tűnik túl hosszú időnek. Ráadásul a kelták látták veszendőbe menni hagyományait, nyelvük gyors átalakulásával egyetemben, így jogosan érezhették, hogy népük furcsa átalakuláson, átváltozáson megy keresztül. A test marad, de alatta kicserélik a lelket és a szellemet. Milyen gazdaságos megoldás! A kelta törzsek így a szó szoros értelmében életveszélyben voltak – békeidőben. Agyukat és lelküket intézményesen alakította át a népeket eredeti lelkiségükből kiforgató (modern szóval: „romanizáló”) római civilizáció. Atilla így bizonyos alappal gondolhatta, hogy a kelták nem felejtették el a rómaiak több százezres tömegmészárlásait, és ha látják, hogy sorsuk más irányba fordulhat, a saját népi hagyományaikhoz való hűséget választják a hatalmat véres terrorral megkaparintott rómaiak szövetsége helyett.

Hogy mindebből hadászati szempontból is mennyire súlyos tények következtek, azt megítélhetjük Gallia és Hispánia rómaiak ellen fellázadó parasztsága, a bagaudák viselkedéséből. Róma a kései császárkorszakban iparszerűen fosztotta meg a széles néptömegeket Hispániában és Galliában ősi szabadságjogaiktól. Olyan mértékű, évtizedeken át tartó lázadások törtek ki, hogy ezzel a római haderő már nem tudott megbirkózni. Megítélésünk szerint Atilla egyik döntő hibája volt, hogy a bagaudák néven ismert lázadók elleni római küzdelemben Aetius oldalára állt. Hun segítséggel is két éven át, 434-től 436-ig tartott a bagaudák leverése (Szász, 1943/1994, 183.). Annál megdöbbentőbb tény, hogy még ezek után is Gallia egyszerű népe követséget küldött Atillához 448-ban egy Eudoxius nevű orvos személyében (Szász, 1943/1994, 267.). Ezúttal Atilla szívesen fogadta a szövetségest, és benne kitűnő kalauzra talált nyugati hadjárata során (Szász, ugyanott).

IV. 6. A hunok helyzete Indiában Atilla kora előtt

A *szkíta ősnép India északi részén* című fejezetben láttuk, nem egy jel utal arra, hogy India őslakói a hunokat testvérnépként kezelték és együtt harcoltak velük az áriják ellen. Ez a tény sok évezredes hun múltra enged következtetni India területén.

Chauhan (1999, 1. fejezet) első táblázatában közli a modern rádzsput törzsek neveit, feltüntetve mindegyik mellett ősi szkíta neveiket. Az egyik *szkíta* törzs neve: *mágusok*; indiai nevük: *Magadhi*. Magadha pedig az i. e. VI. századtól, pár évszázados megszakítással, Észak-India legjelentősebb birodalma. Asóka királyhoz (i. e. III. század) fűződik India első aranykora; Asóka magadha családból származott. A Magadha Gupták nevéhez fűződik India másik aranykora az i. sz. II–IV. században. Ezt a vonalat csak a görög–baktriai uralom szakítja meg, amit viszont a visszatérő szkíták döntenek meg. Az indoszkíta birodalom az i. e. II. századtól az i. sz. II. századig tartott. Az indoszkíták uralkodásának kezdetétől számítják ma is India egyik időszámítását a három forgalomban levő közül. Ez a szkíták szerinti időszámítás, a sakábd (kezdete: i. sz. 78). Az indoszkíták az V. századig uralkodó szerepet játszanak Észak-Indiában.

IV. 7. A hunok és a dákok viszonya

A dákok népi hovatartozásának megítéléséhez kulcsfontosságú, ha a szkíta önazonosság olyan alapvető jellemzőjét, mint a szkíta eredetmonda, megtaláljuk náluk. Márpedig erre utal Orbán Balázs feljegyzése (Orbán, 1868, 1. 120.), amely rögzíti a székely hagyományt. Eszerint „a dákok a szittyák (hihetőleg hunok) közeledtére” szent tárgyaikat, „az arany ekét és arany szarvasokat, amelyeket ők Istenükként bálványoztak, az Ing patak kútjába temették be”. Ha figyelembe vesszük Bél Mátyás észrevételét, ami szerint „a szkíta név széltében-hosszában átszállt a szarmatákra és a germánokra” (Bél Mátyás, 1718/1984, 129.), akkor azt az értelmezést is meg kell engednünk, hogy a dákok a germánok közeledtére rejtették el a szkíta eredetmonda ősi kincseit, és nem maguk a szkíták (hunok) elől. Mindenesetre, ha a dákok istenükként tisztelték a szent ekét és a szent szarvast, akkor a dákoknak minden bizonnyal *szkítáknak kellett lenniük*. Nézzünk meg néhány tárgyi emléket, amely alátámasztja következtetésünket.

A római hódítás nagy csapást mért a Kárpát-medencei dákokra. Ezt legjobban abból tudjuk felmérni, hogy kultúrájuk e korban mélypontra jutott. Fettich Nándor (*A népi és kulturális kontinuitás a Kárpát-medencében a régészeti adatok alapján*, 1943, 11.) kimutatja, hogy a hun korszak beköszöntése a római hatással ellenkező irányú. „A hunkori Kárpátmedence a dák kultúrájának olyan mérvű felvirágzását mutatja, amely messze felülmúlja a dákságnak először ismertetett, ezüstben gazdag kultúráját. E hunkor jellemző fémanyaga az arany, mely ekkor nagy mennyiségben kerül feldolgozásra a Kárpátmedencében (ugyanott, 12). Egyik-másik darab bepontosított díszítménye a szkíta kultúrkörből vett állati motívumot mutat (...) a többi lószerszámdísz a szkíta művészet jellegzetes motívuma: a madárkarom.” A 17. táblán látható avar nyeregdíszítményekről Fettich megállapítja: úgy látszik, „ez az a nyeregtípus, mely a hun maradéknépektől később átmegy Délországra területén a honfoglaló magyarság készletébe és a honfoglalás korában általános lesz” (mojgrádi lelet) (ugyanott, 13. oldal). A gepida fejedelmi hagyatéka a hun kultúrkörbe tartozik (ugyanott, 13.).

Láttuk, hogy a kínai kultúrában központi szerepet játszó sárkány-jelkép valószínű történelmi eseményekre, Huang Di szkíta mágus kínai feltűnésére vezethető vissza. Ezért is érdekes, hogy ebben a hun időszakban terjedt el egy *kedvelt dák motívumnak, a sárkánynak*, a diadallal lándzsára tűzött és a dákoknál így hordott győzelmi jelvénynek a bronzöntéses ábrázolása (Fettich, 1943, 16. oldal és 20. tábla). E sárkányábrázolások különleges csoportot alkotnak az *avarok emlékműanyagában*... A 20. táblán bemutatott két kiváló darab dunántúli lelőhelyről, avar temetőből származik. „Az avarok második felét kitöltő bronzművészet páratlanul áll a maga nemében a régi Európában... az európai kultúrtörténet legfényesebb lapjaira tartozik” (ugyanott, 16. oldal és 21. tábla). „Állatfriez, állatviaszkodási jelenet, a szkíta vadkanfej-motívum stb”... ezt az „avarok által hordott” és „a gepida népelemek által új életre keltett bronzöntési művészetet a benne uralkodó motí-

vumok alapján neo-szkítának lehet nevezni” (ugyanott, 17.). Nagy Károly irtó hadjáratai után a magyarság megjelenésével „a vezérek korának közepe táján ismét megindult a helyi kultúra felvirágzása, kialakult egy helyi fémművesség, amely a Kárpátmedence ősi hagyományait, az avar kultúra maradványait és az új honfoglalók keleties művészetének egyes elemeit egyesítette magában (24. tábla). A karperecek gyakran kígyó- vagy sárkányfejesek” (ugyanott, 18.). „Áttekintve a Kárpátmedence ókori és koraközépkori, összesen mintegy másfélezer évet felölelő életének most vázolt főbb mozzanatait, elsősorban a helyi őslakosság, abban is a thrákság szemszögéből nézvéen azt, a következő tanulságokat vonhatjuk le magunknak” – írja Fettich (ugyanott, 19.). *„A pusztai népek: szkíták, szarmaták, hunok, avarok, magyarok nem pusztították el a Kárpátmedencében talált, a római átmeneti »epizód« által kultúrájában lényegileg nem érintett, békés régi lakosságot, hanem inkább felemelték azt. E tény kultúrtörténetileg beláthatatlan jelentőségű. Mert a pusztai népekhez mind a thrákság, mind pedig a germánság közelebb állott”* (ugyanott, 21.).

Összegezve a gótok, frankok, dákok, kelták és a hunok viszonyát, jelentős összefüggésekre bukkantunk. Ami pedig azt jelenti: ideje tudomásul venni, hogy Atilla idejében a népek rokonságát még egészen másképp, a közvetlen népi emlékezetre és korban közelebb álló, még el nem pusztított történelmi adatokra támaszkodva ítélték meg, amelyek egy részének nyomára bukkantunk. A hun–germán–frank–kelta–dák szövetség létező, valóságos történelmi tényeken jöhetett (volna) létre.

V. Krónikák, hagyományok. A hun–magyar rokonság bizonyítékai

V. 1. Atilla és a hunok – kordokumentumok és a legújabb természettudományos eredmények tükrében

Atilla, a hun király a világtörténelem egyik legkiemelkedőbb, legvitatottabb, legvonzóbb, legelutasítottabb, legjelentősebb és talán legkevésbé ismert meghatározó szerepű alakítója. Az utóbbi évszázadokban már az is vitatott kérdésé vált, hogy a magyar történelem alakja-e. Ezzel összefüggésben utalunk rá, a magyar történelemben a kereszténységre térítés során beállt törés sok mindent, ami ez előtt a korszak előtt történt, ellentétébe fordított, nem kívánatosnak minősített. Így Atilla valóságos szerepe is már Gézától és Szent Istvántól kezdve élesen átértékelődött a magyar hagyományban, a rá vonatkozó ősi dokumentumokat begyűjtötték és elégették. A krónikások a tények nyilvánvaló súlya alatt mégis képesek voltak az Atillára vonatkozó és még megtűrt tudást átmenteni a későbbi századokra, a pillanatnyi politikai-vallási helyzet függvényében. A magyar belső hagyomány mégoly rejtett és sokszor ellenkező előjelűre váltva végrehajtott átmentési kísérlete azonban majdnem kudarcba fulladt. Anonymus ugyan a magyar hagyományokról látszólag elmarasztalólag ír, a parasztok és a regösök egyes „hamis meséi és csácsogó énekei”-t ilyen feddés köntösében mégis átmenti. Anonymus *Gesta Hungarorum*-ját el is nyelte a magyar történelemmel szemben ellenséges hatalmi berendezkedés, és *öt évszázadnyi eltemetés után, csak 1746-ban került elő az ismeretlenség homályából* Schwandtner János György jóvoltából (G. K. E., 1998). *Atilla személyét és a magyar–hun kapcsolatot IV. Béla és udvara (1242 körül) nem vállalta*, mert uralkodóvá vált a vallási türelmetlenség az országban – írja Sebestyén László (2000, 113.). Mégis, a magyar krónikák, a néphagyomány, a köztudomású és jól ismert tények révén (lásd: Hambis, 1972, 5–7.) az 1848-as szabadságharcig Magyarországon és világszerte uralkodó nézet volt a hun–magyar folytonosság. A magyarság múltjának eltolására az i. sz. 1000 körül elindított lépések után újabb lépések következtek,

és 1848 (meg 1945) után újabb erőre kapott. Kitagadták Atillát a magyarságból a külföldről hazánkba telepített, idegen érdekű történésziskolák, amelyek a Bach-korszakban a Magyar Tudományos Akadémiát is uralmuk alá hajtották, és amelyeknek idegen szemléletű s valóságtorzító hagyományaitól máig nem sikerült megszabadulni. Nem kis fegyvertény ez: betelepül egy idegen a családba, és kitagadja a családból a szülőket, s ezt a szülőkirekesztést, anyamegtagadást, árvaság-hitvallást a családban megmaradt utódok számára kötelezővé teszi. Márpedig minden nemzet létének legfontosabb alapja a nemzeti történelem egészére kiterjedő, egészen az őseredetig visszanyúló nemzeti öntudat. Úgy tűnik, nem mértük föl kellőképpen, létünket milyen mélységben érinti őstörténelmünk hatalmi szóval előírt megtagadása, valóságos múltunk képének eltörlése, meghamisítása. A „romanizálás”, az „Európába való beilleszkedés” Magyarországon talán még a többi nemzeteknél (a romanizált gótoknál, keltáknál, frankoknál, germánoknál stb., illetve a mai franciáknál, németeknél, angoloknál stb.) megvalósult mértéknél is fokozottabban fordult nemzeti múltunk, eredeti nemzeti önazonosságunk ellen. Ennek csak egy-egy tünete, amint már említettük, hogy Szent Istvántól kezdve évszázadokig tilos volt Árpád nevének kimondása is, és helyette „a magyarok Géza fejedelem előtti negyedik vezére”-ként lehetett megemlíteni (G. K. E., 1993, 34.). Jellemző az is, hogy „Atila személyét és a magyar–hun kapcsolatot IV. Béla és udvara (1242 körül) nem vállalta” (Sebestyén, 2000, 113.). A Német-római Birodalommal uralomra jutott, az emberi-közösségi összetartozással szemben ellenséges, romlott európai hatalmi rendszer rátelepült a nemzetekre, és következménye Európa- és világszerte a nemzeti önazonosság kiforgatása, a nemzetek őshagyományának, őstörténelmének megrontása, a nemzetek eredeti lelkiségének megrokkantása, a nemzetek egymás ellen fordítása.

De látnunk kell az érem másik oldalát is. Nemcsak távolodtunk ősmúltunktól az elmúlt évszázadok során, hiszen ezzel ellentétes, valóságos történelmünk megismerése felé tartó folyamatok is lezajlottak. Az eltelt évszázadokban a hatalom által nem kívánatosnak minősített és elvermelt krónikák egész sora bukkant felszínre, látott napvilágot: Anonymus, Kézai krónikái, a *Csíki Székely Krónika*, a *Kassai Krónika* stb. Igaz, hogy az 1848–49-es nemzeti szabadságharc leverését követő Bach-korszak óta uralkodó beállítódottsággá vált a hivatalos történelemírásban az elfogultság a magyarság ellen, mégis ezzel ellentétes törekvések is hatnak, elsősorban a nem hivatalos, a nem intézményes keretekben folyó történelemírásban. És mivel a tudomány eredeti hivatása a valóság hű megismerése, az igazság kockái elkezdtek újra összeállni. Amikor a hatalomnak alárendelt történetírás színvonalát a független történetírás megközelíti, az igazság többete végleg a valósághű történelem felé billentheti a mérleget. Korunkban a genetikai, mikrobiológiai, geológiai, szövettani, állat- és növényföldrajzi tudományok stb. bekapcsolódásával a természettudomány egyre nagyobb szerepet kap a népcsoportok térbeli és időbeli viszonyainak feltérképezésében. Ugyanakkor a kordokumentumok elemzésében is új, hatékony módszerek születhetnek.

V. 2. Buda halála az alapdokumentumok tükrében

V. 2. 1. *Jordanes változata Buda haláláról*

Atilla atyja Mundzuc volt, akinek testvérei voltak Octar és Roas, kikről azt beszéljük, hogy Atilla előtt a hunok felett uralkodtak, bár nem mindazok felett, akik felett ő maga. Ezek halála után testvérel, Bledával együtt jutott a hunok trónjára, és hogy a vállalat előtt, amelyre készült, elég erős legyen, erejének gyarapodását rokonyilkossággal keresi és övéinek erőszakos halálával tör az általános döntésre. De ha hatalma ily gyalázatos módon növekedett is, az igazság mérlege dicstelen véget készített neki kegyetlenségéért. Miután Bleda testvérét, aki a hunok nagy részén uralkodott, csalárdsággal életétől megfosztotta, az egész népet saját hatalma alatt egyesítette. A többi népeknek is, akik hatalma alatt voltak, nagy számát összegyűjtvén, a világ első nemzeteit, a rómaiakat és a vesegótokat igyekezett leigázni. Hadseregét 500 000 főre becsülték. Ez a férfiú, ki a földkerekség rémeül a nemzetek megrendítésére született a világra, nem tudom, mi okból, mindent betöltött a rettenetesség hírével, amely róla elterjedt.

V. 2. 2. *Az Üngürüsz története magyar krónika változata Buda haláláról*

„A krónikások és regösök úgy adják elő, hogy amikor Atilusz király testvérét, Budát a helyére helytartónak kinevezte és hadjáratra ment, ez az esztelen a sok mulatozás miatt azt gondolta, hogy immár elmúlt az ideje annak, hogy Atilusz király visszatérjen ezekbe (a hazai) a tartományokba. Ha vissza akart volna jönni, annyi idő óta már visszajött volna, gondolta (magában). Szívét megragadta az uralom utáni vágy és az országot magának akarta megkaparintani, Szikambrija székhelynek a nevét (ami most) Ó-Budin, megváltoztatta. Mivel az ő neve Buda volt, mindkét székhelynek a Buda nevet adta, s ezek a mai napig is Ó-Buda (Eszki Buda) és Új-Buda (Jeni Buda) néven ismertek.

(...)

De röviden: Úgy beszéljük, hogy azokban a napokban Konsztantiniájének volt egy padisahja, akit Szekiz-Munduznak hívtak. Buda barátságban volt vele és ezt az alávalóságot is annak bujtogatására tette.

Innen térjünk vissza: Ezenközben Atilusz király hazatért és saját országa földjére lépett. Atilusz hívei közül néhányan titokban a király elé terjesztették és tudtára adták neki Buda cselekedetét. A király megérkezését Buda is hírül vette, (áruló) cselekedetét megbánta. A király pedig a híradókat elkergette és elűzte. Másrészt Buda tanácstalan volt és elhatározta, hogy katonaságot gyűjt és test-

vérével szembeszáll. De látta, hogy az ország népéből senki sem jön segítségére, sőt az egész ország népe a királytól való félelmében vért pisált. Ezért (úgy gondolta), hiába is menne a király elé, hogy fogadja, egy táborhelyen találkozzanak és beszéljen vele. (Atilusz) ezalatt vándorolva, táborozva egy nap megérkezett a városba és trónjára ült. Mivel testvére, Buda trónja és élete ellen tört, nagyon elszomorodott. Az is nagyon nehezeére esett, hogy mind a két székhelynek a nevét a saját nevére (vagyis Budára) változtatta.

Ez oknál fogva Budát egy nap a színe elé hívatta. Mihelyt megjött, abban az órában, késelem nélkül parancsot adott, hogy üssék le a fejét és testét vessék a Dunába” (Tarih-i-Üngürüş, 1978, 74–75.).

V. 2. 3. Jordanes összevetve az Üngürüş történetével

Igencsak valószínűtlen, hogy Atila uralomvágyból megölte Budát, és birodalma székhelyét mégis áldozatáról nevezte el. Tény az is, hogy a német források gyakran Etilburg néven említik Atila fővárosát. Az pedig kizárható, hogy Atila egyszerre rendelte el, hogy a fővárost egyrészt Budának, másrészt Atillavárnak, Etilburgnak nevezzék. A főváros Buda és Etilburg neve inkább az Üngürüş történetében megadott változatot igazolja a Jordanes krónikájában megadottal szemben.

De tegyük hozzá: „Három-négy év telt el Buda halála óta, az özvegy jólétben él, egy falu és birtok úrnője, tisztelet övezi, mindez pedig aligha volna feltehető, ha Budát öccse meggyilkoltatta volna. Míg a keleti források semmit sem tudnak Buda meggyilkolásáról, a nyugati krónikások Budát egyöntetűen gyilkosság áldozatának tartják. A legilletékesebbek, Priscos és Theophanes hallgatnak. Meglehetősen gyanús a latin források egybehangzósága. Mi szüksége lenne tehát arra, hogy megölesse azt a testvért, akit a jelek szerint már uralomra jutásuktól kezdve vérontás nélkül félreállíthatott volna az útjából? Atila már 11 éven át nyugodtan együtt uralkodik Budával és semmi nyoma nincs annak, hogy ketjük között ellentét lett volna. Ugyanezen [bizánci] körök még arról a titkos követségről is értesülnek, amelyeket Honoria császárlány küldött Atillához. A kortársak tehát a nyugati, pápai udvarhoz közelálló Prospert kivéve, semmit sem tudnak a gyilkosságról. Nyilvánvaló, hogy Buda meggyilkolását az Atilát gyűlölő nyugat-rómaiak találták ki” (Bakay, 1999, 210–211.).

V. 3. Atilla halála

V. 3. 1. Priszkosz rétor

Gordon (1960, 109.): Priszkosz, 23-as számú töredék. „Atilla egy nagyon szép lányt vett el, akinek Ildikó volt a neve – sok más feleség után, ami szokásban volt ennél a fajnál. Megviselve az esküvői mulatozás túlságba vivésétől, eltompulva az alvástól és a bortól a hátán feküdt. Ebben a helyzetben az orrvérzés, amely szokásosan az orrából folyt volna, mivel szokásos csatornáit nem tudta elérni, lefolyt a torkába egy halálos átmenetben és megölte őt. Így részegség vetett szegyénteljes véget egy királynak, aki háborúzásban szerzett hírnevet.”

Gordon (1960, 110.) hozzátéveszi: „Római körökben forgó romantikusabb rémhírek szerint egy asszony dőfte le egy késsel (lásd: Marcellinus comes, Chronicon, 454. év).” Majd folytatja Priszkosz közlését:

„Másnap későn a királyi személyzet, valami balszerencsét gyanítva, hangos kiáltások után betörte az ajtókat. Atillát vérfolyástól holtan találták, sebek nélkül, és a lány lesütött szemmel sírt a fátyla mögött. Ekkor, ahogy az e fajnál szokásos, levágták a hajuk egy részét, és borzalmasan eltorzították arcukat mély sebekkel, hogy a kiemelkedő harcost kellően meggyászolják, nem női siránkozással és sírással, hanem férfi-módrá, vérrel. Ezzel összefüggésben, csodamód az történt Marciánnal, a Keleti császárral, akit zavart ez a bőszen ellenség, hogy egy istenség állt közel hozzá álmában mutatva Atilla íját eltörve ugyanezen az éjjel, mintha a hunok sokat köszönhetnének ennek a fegyvernek. Priszkosz, a történész, azt mondja, ő elfogadja ezt igaz bizonyítéknak. Atillát félelmetesnek tekintették a császárok, mégpedig olyan mértékben, hogy adományként természetfeletti jelek mutatták a halálát a kormányzóknak.”

V. 3. 2. Jordanes

„Fegyverkeznek tehát a kölcsönös végveszedelemre és csatára kelnek Pannoniában a folyó mellett, amelynek neve Nedao. Itt csődültek össze a különféle népek, amelyeken Atilla fennhatóságot gyakorolt. A népekkel együtt megoszlanak a királyságok is és egy testből külön tagokká lesznek, amelyek nem vesznek részt egyikük szenvedésében, hanem a fej lemetszése ellen dühöngenek.”

V. 3. 3. *Marcellinus comes*

929. (A. C. 454) Ind. vii, Actio et Studio coss.

„Atillát, a hunok királyát, Európa árvává tevőjét, tartományában az *éjjel aszszonyi kéz késsel ledöfte*. Az erős vérhányás miatt úgy tartották, hogy az a nő gyilkolta meg. Aetius patríciust, aki a nyugati köztársaság nagy üdvét jelentette, és akit Atilla is rettegett, Valentinianus császár barátjával, Boetióval együtt a palotában lemészároltatta: és vele (Aetiusszal) együtt a nyugati ország is elbukott, s mind a mai napig nem is volt ereje felemelkedni.”

V. 3. 4. *Gyanús előjelek*

Callimachus, Philippus Experiens (*Ortelius Bibliography*, 2003) „élt 1437–1496, Olaszországból Krakkóba ment. Tagja volt a Pomponius Latus római akadémiának, Budára menekült, majd 1469-ben Krakkóba. Történelmi művei Magyarországról és Lengyelországról korszakalkotóak.

Callimachus (1444/1964, 48.) szerint Atillát az előjelek egész sora intette közeli halálára. Megemlíti Marcianus keletrómai császár álmát is:

„Qua nocte Marcianus imperator Constantinopoli per somnum uidit arcum illius fractum, quo genere armorum Hunnos maxime excellere diximus.”

„*Aznap éjjel Marciánusz konstantinápolyi császár álmában látta azt az íjat eltörve, amely a hunok népének a legtöbb dicsőséget szerezte.*”

V. 3. 5. *Gyanús utójelek*

Állították, hogy Ildikó végezte ki elaludt férjét egy tördőfessel – és aki ezt állította, nem más, mint Marcellinus comes, a római titkos diplomácia vezetője. Némelyek hozzátették, hogy Ildikót a király egy apródja segítette vétké végrehajtásában, s hogy e merény Aetius, a római hadvezér ösztönzésére lón elkövette. Thierry (1865, 197–198.) több forrást is idéz ennek alátámasztására.

Ioannes Malalas (*Chronographia*, II. rész): „Attilas... sangvinis fluxu ex naribus per noctem prorumpente... mortuus est. – A pellice, ut vulgo credebatur, e medio sublatus; nam alii tradiderunt Attilae spatharium ab Aetio patricio corruptum dominum suum confodisse.”

„Atilla éjjel orrvérzés következtében meghalt. Amint általában vélik, egy ágyasa meggyilkolta; *ugyan egyesek azt hagyományozták Atillával kapcsolatban, hogy az Aetius patrícus által megvesztegetett pallos-őr szúrta keresztül pallossal urát (Atillát).*” Aetius patrícus e tanúság szerint megvesztegette Atilla bizalmi főembere(i)t és az(ok) szúrták le. Annyi bizonyos, hogy ha így történt, az teljesen egybevág azzal a bizánci merénylettervvel, amit Bizáncban terveltek ki, és aminek lelepleződéséről Priszkosz, ahogy fentebb idéztük, beszámolt.

Az első nyugati forrás, amely Atilla meggyilkolásáról beszél, a *Chronica Gallica* második, 551-ig terjedő kézírata, amely azt írja: „Attila occiditur!” (*Atillát lemészárolták!*) A régebbi krónika csak 452-ig terjed, Atilla halála 453-ban következett be, ami arra utal, hogy a krónikások folyamatosan tájékozódtak az eseményekről, s az 551 körül rögzített krónika szerzője az Atilla haláláról kialakult összbenyomást rögzítette ezekkel a szavakkal.

Szász Béla és Bakay Kornél (1994, 366.) azt írják, „nyilvánvaló, hogy a *Chronica Gallica* szerzője egy előttünk ismeretlen keleti krónikát is használt, melyben szó volt már arról, hogy Atillát megölték... Marcellinustól az ószláv krónikáig húzódtott az a magát erősen tartó hiedelem, hogy Atillát megölték” (ugyanott, 367.). Szász Béla és Bakay Kornél értékelésében: „Fentiek alapján Atilla halálának a körülményei tisztázottnak tekinthetők, mert a három fő forrás, Priskos, Prosper és Cassiodorus tulajdonképpen a három legjobb informált hely, Bizánc, Róma és a gót udvar felfogását adja vissza, ahol úgy tudták, hogy Atilla orrvérzés következtében halt meg.” Kénytelenek vagyunk ezzel a nézettel vitába szállni. E három udvarnak nyilván az kellett legyen a hivatalos véleménye, hogy Atillát nem ők ölelték meg, akkor is, ha ők tették. A mérvadó vagy a keleti hagyomány lehet – amely éppen Szász és Bakay szerint Atilla meggyilkolásáról számol be –, vagy olyan nyugati források léte, amelyek szerzői a titkos tanács vezetőségi tagjai. Láttuk, hogy Marcellinus comes éppen ilyen, és ez megerősíti Atilla meggyilkolásának tényét. Nyilvánvaló, hogy a gyilkosságot csakis titokban követhették el. Nem verheték nagydobra sem előzőleg, sem utólag, hogy Atilla nászéjszakáján fogják Atillát meggyilkoltatni az Aetius által lefizetett hun főurak és az apród közreműködésével. Előre nem tehették, mert ez nyilván megghiúsította volna a tervezett gyilkosság kimenetelét, és a római, bizánci és gót birodalom rendkívüli katonai megtorlással számolhatott, ha terve kitudódik. Utólag azért nem hozhatták nyilvánosságra, mert a hun nép az akkori Európa katonailag jelentős tényezője maradt, ráadásul a hunokkal szoros kapcsolatot tartó avar és a magyar haderő külön-külön képes lett volna Európa e három, katonailag is meggyengült, erkölcsileg is megromlott birodalmát katonailag tönkrevetni. Éppen ezért a ködösítés egybehangzósága önmagában véve egyáltalán nem bizonyíték Atilla orrvérzéses halála mellett, mert ez az egybehangzás a kimódoltságból is fakadhat. A gyilkosok megbízóinak ugyanis gondoskodniuk kellett arról, hogy már a helyszínen jelen legyen az ő változatuk, és ezt a maszlagot adják be, akinek lehet, mert ez jelentékenyen fékezheti a visszacsapást időben és hevességben. Elsőrangú katonai érdeke volt tehát a megbízóknak, hogy gondoskodjanak az orrvérzéses változat elterjesztéséről és sulykolásáról. Ezért ennek az egybehangzásnak nincs nagyobb hitele, mint annak, hogy vadkan végzett Zrínyivel, romlott füge végzett Mátyás királlyal, villám sújtotta agyon Rovó hun királyt, halálra ette magát Oktár király.

Prosper krónikájában azt írja: „Attila in sedibus suis mortuo...” (Atilla székelyén meghala). Ennek nem tulajdonítanánk perdöntő jelentőséget, hiszen csak a száraz tényről rögzíti, madártávlatból. Cassiodorus beszámolója: „Rex Attila mox reversus interiit” (Szász–Bakay, 1994, 366.). „Atilla király visszatért

(székhelyére) és nemsokára elpusztult.” Ez a jelentés sem oszlatja el kételyeinket Atilla halálának módját illetően. Ez a feltűnően lakonikus jelentés sem zárja ki a gyilkosságot – meghalni, elpusztulni bármitől lehet, gyilkosságtól éppúgy, mint betegségtől, bár az külön kérdés, orrvérzéstől lehet-e. Mi lehet az oka, hogy széles körben, a Nyugatrómai Birodalomtól a kelet-európai ószláv krónikáig erősen tartja magát a „hiedelem”, hogy Atillát meggyilkolták? Itt kétségkívül el kell gondolkoznunk az orrvérzéses halálnem hihetőségén. Tudjuk, hogy Mátyás óta nem sokan haltak meg romlott fügétől. Tudjuk, hogy a halálzási okok között a vadkan általi nem szerepel a statisztikákban. Azt is tudjuk, hogy az orrvérzés nem halálok. Nincs ilyen halálnem. Orrvérzésbe nem szoktak belehalni az emberek. Mindenki tudja ezt. Éppen ezért az orrvérzéses mese tényleg hihetetlen. A józan ész alapján állva az ember nem szívesen adja fel alapállását, s hagyatkozik a józan ész helyett az alaptalan hiedelemre.

De vegyünk egy orvosi szakvéleményt. Dr. Heid Lóránt orr-fül-gége szakorvos szerint orrvérzésbe csak egészen kivételes, mesterségesen előállított körülmények között lehet belehalni. Még akkor sem fenyeget életveszéllyel az orrvérzés, ha valaki netán sokat iszik előtte – bár Atilláról még Priszkosz is megírja, hogy „mindenben rendkívül mértéktartóan viselkedett”, és így már maga a sokat ivás is elképzelhetetlen Atilla esetében. Már ez önmagában kizáró ok, hogy elhiggyük az orrvérzéses mesét. Orrvérzésbe azért nem lehet belehalni, mert ha valaki épp a hátán fekszik, amikor rátör az orrvérzés, és alszik, akkor is önkéntelenül köhögni kezd. A vér nem tud akadálytalanul lefolyni a tüdőbe, mert az önkéntelen visszaköhögés törvényszerűen felébreszti az alvó beteget. Maga az orrvérzés is csak akkor vezethet komolyabb vérvesztésre, ha (rendkívül) magas vérnyomás idézi elő, azonban egyetlen történelmi feljegyzés sem említ egyetlen olyan körülményt sem, ami alátámasztaná, hogy Atillának magas vérnyomása lehetett. De ha fel is lépne ilyen, komolyabb vérvesztés, akkor annál inkább felébresztené a beteget. Orrvérzéses halál csak úgy idézhető elő: ha magas vérnyomást előidéző mérget etetnek valakivel, és egyszersmind rendkívül erős altatót is beadnak neki. De ekkor sem lehet számítani arra, hogy a tervezett időpontban tényleg fel fog lépni az orrvérzés, még kevésbé arra, hogy ez háton fekvé éri a beteget stb. Az orvosi szakvélemény tehát éppen úgy kizárja az orrvérzéses halál változatát, mint az általános tapasztalat és a józan ész.

V. 3. 6. Az idézett dokumentumok összevetése

Mind a mai napig nem ismeretes olyan magyar őskronika, amely Atilla haláláról megtervezett gyilkossággént számolna be. Ennek oka lehet az a vallási türelmetlenség és elfogultság, ami a Szent István korától kezdve eluralkodott hazánkban. Tény, hogy legrégebbi őskódexünket, a Tarih-i Üngürüst (Üngürüst története) egy latinra fordított magyar ősgesztából fordították törökre (Grandpierre K. E., 1979, 1990). Ami pedig azt jelenti, hogy a hun–magyar ősgesztát először latinra fordították át, vagyis átesett egy olyan beavatkozáson, ami létének megmara-

dásához szükséges volt: hogy ne magyar nyelven íródjon. Szent István idejétől kezdve ugyanis a vallási „türelmetlenség” nem tűrt meg sem magyar nyelvű, sem az ősvallásról beszámoló, sem rovásírásos szövegeket. Ilyen mértékű „türelmetlenség” (talán pontosabb a terror kifejezés) idején az Üngürüsz történetét latinra fordító krónikás számára világos volt, hogy kulcsfontosságú tabutémák átmentése a latin változatba a geszta megsemmisüléséhez vezethet. Tudjuk, hogy bár *István király is az Árpád-házból származott, az ő korától kezdve Árpád neve is tabunak számított* (lásd az *Árpád neve bűnös név, tilos kiejteni* című fejezetet – G. K. E., 1993, 34.)! Ezért feltehető, hogy Atila meggyilkolásának pusztá feljegyzése is főbenjáró bűnnek minősült, és esetleg ezért fordult, öncenzúrárt alkalmazva, az Üngürüsz történetének latinra fordítója a nyugati forrásokhoz Atila halálának leírásakor. Ha így volt, akkor mindaddig, amíg esetleg fel nem bukkan az eredeti hun vagy magyar nyelvű őskrónika vagy ennek nyoma, addig csak az idegen, külföldi kútfők beszámolóira tudunk támaszkodni. Figyelemre méltó, hogy éppen a legbeavatottabb, legérintettebb személyek – köztük Marcianus, az új bizánci császár – voltak azok, akikről a fentebb idézett nyugati beszámolók megírják, hogy előre tudtak a gyilkosságról, még annak napjáról is pontosan tájékozott volt. Marcellinus comes, a magas rangú, beavatott római hivatalnok szintén tudott a gyilkosságról, és szövege arra utal, hogy köreiben ez volt az általános nézet.

V. 4. A felhasznált kordokumentumok értékeléséhez

V. 4. 1. *Priszkosz töredékeinek felderítetlen rejtélyei*

„Ismét eljött a skytha Edekon (Edekon a húnok között magas állást viselt), aki a háborúban (i. sz. 440–447) kiváló szerepet játszott, és vele a római eredetű Orestes (Atila titkára – G. A.), aki a Saos folyó mellett a paionok (hibásan így nevezték a pannonokat) földjén lakott, mely a nyugatrómaiak hadvezérének, Aetiusnak ismert szerződése szerint a barbárnak hódolt. Ez az Edekon megérkezve a császári palotába, átadta Attila levelét, melyben ez vádolta a rómaiakat a szökevények dolgában, fenyegetődzött, hogy fegyvert ragad, ha vissza nem kapja őket s ha a rómaiak abba nem hagyják azon föld művelését, melyet ő tőlük elfoglalt volt... A levél fölolvása után távozott Edekon Vigilasszal együtt, ki a barbár szavai után tolmácsolta volt Attila szóbeli üzenetét. Majd más épületekbe ment, hogy Khrysaphiosszal, a császár főtestőrével (aki egyszemélyben a birodalom hadvezére és [hogy modern kifejezést használjunk] miniszterelnöke is volt) találkozzék, kinek nagy befolyása volt. Edekon bámulatát nyilvánította a királyi épületek nagyszerűségén; és mihelyt beszédbe fogott Khrysaphiosszal,

a tolmácsoló Vigilas előadta, hogy Edekon dicséri a császári palotát s magasztalja a római udvar gazdagságát. Khrysaphios azt felelte, hogy Edekonnak is lehetne aranyos fedelű háza és vagyona, ha faképnél hagyná a skythákat és a rómaiakhoz pártolna. Azon válaszra, hogy szolgának nem szabad ilyet tennie gazdája beleegyezése nélkül, Khrysaphios tudakozódott, van-e Edekonnak szabad járása Attilához s valami hatalma a scytháknál. Edekon azt válaszolta, hogy közeli viszonyban van Attilával és ez a maga őrizetét éppen őreá bízta, más e célra kijelölt előkelőkkel együtt; ugyanis fölváltva, kiki a reá jutó napon, fegyveresen őrzik Attilát... Ekkor aztán emez (Khrysaphios) előadta Edekonnak, hogy boldog életre és óriási vagyonra tehetne szert, ha visszamenvén Skythaországba, megölné Attilát és a rómaiakhoz pártolna. Edekon vállalkozott erre, de azt mondta, hogy e vállalathoz pénzre van szükség, nem sokra, hanem csak ötven font aranyra, amit az alatta szolgáló katonák közt oszt ki, hogy kellőleg segítsék a dolgban... A császár magához hívatta Martialost, ki a magistros (udvarmester) tisztét viselte, s közölte vele a barbárral létesült egyességet... Tanácskoztak a dolgról és abban állapodtak meg, hogy nem csak Vigilast, hanem Maximinost (aki nem volt ugyan még konzul, de magas rangú és közbecsülésben álló egyén volt. Azért küldték éppen őt, hogy akár siker, akár balsiker esetén az ő közismert becsületessége tanúskodjék a császár ártatlansága mellett) is elküldik követül Attilához; és pedig Vigilas csak a tolmács szerepét játssza, de egyszersmind végrehajtja Edekon rendeleteit, Maximinos pedig semmit sem fog tudni a tervekről és csak a császár levelét adja át. ... (Az előkelő scythák) Edekon nélkül visszatértek és az összes titkos közölni valónkat szemünkbe mondták és elrendelték, hogy tüstént távozzunk, ha nincsen más mondani valónk. Erre még nagyobb zavarba jöttünk. Nem értettük, hogyan juthatott a császár titkos üzenete nyilvánosságra” (Szilágyi, 1904, 11–17.).

Szemünk előtt a színfal, a másfél évezred óta ezerszer meg ezerszer idézett szöveg. Moravcsik Gyula azt írja az *A magyar történet bizánci forrásai* (1934) című művében, hogy Priszkosz „szavai úgy belevésődtek a történeti köztudatba, hogy amit Atilláról és a hunokról azóta régebbiek és modernek írtak, jórészt csak az ő szavainak ismétlése”! A szavak bevésődésének és ismétlődésének azonban másik oldala is van: a feljegyzés egyértelműen csak addig hasznos, míg nem megy a logika rovására. A szó különös eszköz, nemcsak világít, rejt is. Idézzük és ismételjük Priszkoszt. A szemtanú: az egyetlen tanú. A tanút azonban csak vallomása avatja tanúvá. A vallomás pedig nem ítélet, hanem olyasmi, ami vizsgálatra szorul, még akkor is, ha a tanú nem érdekelt. Priszkosz azonban – az Atilla-gyilkosság ügyében utazó követség illusztris tagja – (miként ezt kimutatjuk) nagyon is érdekelt.

Egy olyan esettel állunk szemben tehát, amelyről lényegében egyetlen szemtanú vallomása alapján értesülünk, s ráadásul még ez a szemtanú is érdekelt. Különös jelenség: az egyetlen érdekelt szemtanú mintegy magába sűríti a lehetséges tanúk összességét. Ő az, aki feltárja az eseményeket és elmondja, mi történt, s ő az, aki elemzi azt, ami történt; együtt és egyszerre képviseli hát a vád és védelem valamennyi lehetséges tanúját. Szavai részint akár a sötétben vi-

lágító fáklyák; szavai részint napvilágnál sístergő füstontó fáklyák. S mivel a rejtetthez fűződik a nagyobb érdek, s az ismeretlennel együtt jobbára itt lapul a lényeg is, azt szeretnénk tudni, mi lapul a füstkulisszák, szószínfalak mögött.

Priszkosz ránk maradt töredékeit elemezve s a követjárás céljával, tényeivel egybevetve nem oszthatjuk azoknak a vélekedését, akik fenntartás nélkül, aggálytalanul elfogadhatónak tartják Priszkosz állításait. Még a Priszkosz beavatottságáról és egyénisége tisztaságáról és nyíltságáról, egyenes, tiszta jelleméről, „páratlan objektivitásáról” alkotott vélekedésekkel sem érthetünk egyet. Priszkosz szerepe ugyanis meglehetősen kétes és homályos, beszámolója pedig tele van elhallgatásokkal, rejtjeles jelzésekkel. Lépten-nyomon kitűnik, úgy fogalmaz, mintha titkok birtokában lévén minden szót hétszer megrágna, hogy csupán annyit mondjon, amennyit elkerülhetetlenül mondania kell, egy jottányival sem többet, még akkor sem, ha a szándékos, jól megfontolt elhallgatások folytán beszámolója nemegyszer zavarossá vagy éppen érthetlenné válik.

Minden bizonnyal revízió alá kell venni azt a nézetet, hogy Priszkosz maga mit sem tudott arról, hogy a hunokhoz menesztett bizánci követség tulajdonképpen célja az Atilla meggyilkolására a bizánci császári palotában, a császár főminisztere, Khryzaphios által szótt terv végrehajtásának realizálása volt. Mi sem természetesebb, hogy Priszkosz maga megpróbálja elhárítani a gyilkossági tervben való részvétel gyanúját, és úgy igyekszik beállítani a tényeket, mintha ő maga mit sem tudott volna mindenről. Mi több, barátját, *Maximinost*, a küldöttség vezetőjét is menteni igyekszik minden efféle feltételezés alól. De hát senki sem dicsekszik egy orgyilkos merényletben való részvétellel, kivált, ha ez óriási történelmi felelősséggel jár együtt. Józan felfogással jogosan mondhatjuk képtelenségnek, hogy Priszkosz minden további nélkül elismerje a történelem ítélőszéke előtt, hogy ő is, meg *Maximinos* is tudott az orgyilkosság tervéről, hiszen ennek beismerése annak az elismerését jelentette volna, hogy a bizánci diplomaták, ha kell, orgyilkosságtól, orgyilkosság szervezésétől sem riadnak vissza. Ennek a ténynek a bevallásával nemcsak a nemzetközi érintkezés szabályainak a megsértése lett volna egyértelmű, s nem csupán a bizánci diplomácia veszélyes kompromittálását eredményezhette volna, Priszkoszt pedig mint történetíró is gyanússá tette volna, nemcsak mint külügyi diplomatát, de az orgyilkossági terv kitudódása okot szolgáltatathatott volna háborús konfliktusokra is. Priszkosznak tehát mindenképpen mentenie kellett magát és *Maximinost* is, a küldöttség vezetőjét; *Maximinos* egyébként a barátja is volt. Ha tehát beismeri, hogy *Maximinos* tudott az orgyilkos tervről, úgy ő sem háríthatja el magát a részvétel gyanúját.

Kérdés, nem teszi vajon bölcsebben Priszkosz, ha egyáltalán elhallgatja az egész históriát. Az ám, csak hogy erre nem volt lehetőség! Az orgyilkos terv kiderült, nyilvánosságra jutott, maga a hun király követelte a gyilkossági tervben részesek megbüntetését, kiszolgáltatását, köztük Khryzaphiosét, a császár főminiszterét is. A gyilkossági terv tehát a lelepleződés folytán köztudottá vált – és éppen ez a körülmény tette lehetővé, hogy Priszkosz mint szemtanú, mint az ominózus küldöttség részese, beszámoljon a történekről. Mondhatjuk, a terv

felfedése adta Priszkosz kezébe a tollat, és így beszámolóját tulajdonképpen diplomáciai védőiratnak is tekinthetjük, melynek tulajdonképpeni, rejtett célja az eset elbagatellizálása nagyon finom és rejtett eszközökkel, annak bizonyítására, hogy maga a bizánci küldöttség teljesen ártatlan, s az orgyilkos merényletben való ügyködés minden ódiuma Khrysaphiosra vonatkozóan, akinek mentegése az Atilla birtokában jutott adatok és Atilla nyílt követelése folytán szinte hiábavaló lett volna, egyedül Vigilasra hárul, akinek maga a hun király már amúgy is megbocsátott. Az orgyilkosság terve eszerint utólag tehát voltaképpen Vigilas személyére redukálódott és az ő egyéni akciójaként lett feltüntetve.

A reális, tárgyilagos megfontolás nem zárkozhat el annak felismerése elől, hogy a Maximinos-féle bizánci követség veszélyes utakra tért a Khrysaphios–Vigilas-féle orgyilkos tervben való részvétellel. A követség minden egyes tagja a fejével, az életével játszott függetlenül attól, hogy tudott a tervről vagy sem. A küldöttség tagadhatatlan célja Atilla meggyilkoltatásának a végrehajtása volt, s vitathatatlan, hogy jog szerint mindenképpen és elsősorban a küldöttség vezetője, Maximinos a felelős a megtervezett bűntényért – ha tudott arról, ha nem –, míg az alárendelt Vigilas csak másodrendű bűnös. De továbbmenve: egy ilyen hallatlanul kényes ügyben, amely az egész küldöttséget érinti, s amelyben bármely pillanatban szükségessé válhat az egész küldöttség gyors, összehangolt reagálása az előre nem látható, váratlanul felbukkanó akadályok és veszedelmek kikerülésére, elképzelhetetlen, mert csaknem bizonyosan keresztülhúzná az akció sikerét, hogy a küldöttség vezetője és a munkája irányításában részt vevő más személyek ne tudják, miről van szó.

Priszkosz érintett félként Atilla ellenfelének oldalán vett részt a küldöttségben, az Atilla ellen titokban kitervelt gyilkosság végrehajtására szervezett küldöttség tagjaként látogatott Atilla udvarába. Szavait tehát – különösen beszámolója érdemi, hadászati, politikai szempontokat érintő részein – nem fogadjhatjuk el névértéken.

V. 4. 2. Ki volt Marcellinus comes?

Marcellinus comes Illíriából származott, a nyugatrómai Justinianus császár kedvence lett. Pirchala Imre (1916, XXXVI) ismerteti a comes cím jelentését. „A comes cím onnan vette eredetét, hogy a provinciákba induló főtisztviselők, valamint a császárok is magukkal szoktak vinni a jogi kérdésekben kiválóan jártas kíséret, hogy a felmerülő ügyek intézésénél tanácsával éljenek. A császár eme kísérei természetesen tagjai lettek a titkos tanácsnak.” Ami pedig azt jelenti, hogy Marcellinus comes Justinianus császár egyik, vagy éppen a legfőbb bizalmi embere volt, és feladatkörénél fogva tagja volt a császári titkos tanácsnak. Így tehát a titkos diplomácia egyik vagy legfőbb irányítójának tekinthetjük. Az ő értesülései egy olyan ügyben, mint Atilla halála, ahol a titkos erők cselszövéssével is számolhatunk, perdöntőek. Különösen azok, ha egy titkos cselszövésről, amelyet a titkos tanács hivatalánál fogva takarni, elfedni igyekszik, hamis me-

séssel leplezni szándékozik, éppen a titkos tanács magas rangú tagja rántja le a leplet. Nyilvánvaló, hogy ha Atillát a végletekig vitt nászéjszakával járó évés-ivás-szeretkezés kiváltotta orrvérzés ölte volna meg, akkor Marcellinus comes nem állíthatta volna, hogy Atillát megölték. A megfogalmazás szakmaisága pedig – az erős vérhányás miatt úgy tartották, hogy a nő meggyilkolta – talán arra utal, hogy Atilla meggyilkolásának halálnemét nem a nyugatrómai Marcellinus comes, hanem inkább a gót és/vagy bizánci titkos tanács dolgozta ki.

V. 4. 3. Atilla halálának rejtélyét megoldották – Michael Babcock könyve

2005-ben jelent meg a beharangozás szerint „1500 év történelmét átíró könyv”, amelyben Michael A. Babcock, az amerikai Liberty University professzora, elismert Atilla-szakértő, 17 alapos érvet hoz fel emellett, hogy Atillát legnagyobb riválisa, Marcianus bizánci császár gyilkoltatta meg. Mai napig általános a hiedelem, hogy Atillának orrvérzése támadt nászéjszakáján, mivel túl sokat ivott. A történeti források azonban ellentmondóak. A hagyományos megközelítés Jordanesre, a VI. századi gót krónikaíróra támaszkodik, Jordanes pedig Priszkosz, a bizánci követ beszámolójára, aki személyesen járt Atilla udvarában. Priszkosz hitelességét nem vonták kétségbe, különösen azt nem, hogy Atilla óvatos, mértéktelenen viselkedő hun király, aki nem vitte túlzásba az ivást. Csakhogy e könyv szerzői a Kapu folyóiratban már ennek előtte (2004. 3., 41–43.) bebizonyították, hogy Atillát meggyilkolták. Kordokumentumok egész sora bizonyítja, hogy például Markianosz bizánci császár Atilla halálának éjszakáján „álmot látott” – s ez az álom azt mondta, hogy Atilla másnap reggelre halott lesz. Fennmaradt a Római Birodalom titkosszolgálatának egyik vezetője, Marcellinus comes gyilkosságról írt beszámolója is, amelyben az áll, hogy Atillát a Nyugatrómai Birodalom császára, Valentinianus gyilkoltatta meg. Tény, hogy Atilla két legnagyobb riválisa Marcianus keletrómai császár és Valentinianus nyugatrómai császár volt. Valentinianus végleges legyőzését Atilla éppen esküvőjének évére tervezte – és ezt a tervét mindkét római császár ismerte. Azt is pontosan tudták, hogy a két római birodalom együttes katonai ereje sem képes ellenállni Atillának. A tények azt mutatják, hogy mindkét római birodalom részt vett a merénylet előkészítésében.

V. 5. Földalatti krónikáink különös története

Furcsa és mindmáig kellőképpen fel nem tárt, mivel magyarázható krónikáink különös helyzete. A legtöbb nép a krónikáit évszázadokon át nemzeti mivolta legfontosabb dokumentumai között tartotta, mint az alkotmányhoz hasonló súlyú, nemzetalkotó dokumentumokat. Nálunk valahogy másként van, különösen az utóbbi évszázadokban. Így jutottunk oda, hogy a mai közéletben is irányadó az a szempont, amit az osztrák terror idején kialakított magyarellenesség alakított ki. Ennek következménye a „honfoglalás” hangoztatása, e történelmietlen, velejéig hamisított, magyarelles koholmány sulykolása, és hogy sokszor (szinte kötelezően) a mai közéleti szereplők is kitagadják Árpádot az Árpád-házból, amikor mindössze ezeréves Magyarországról beszélnek. Bármennyire is nyilvánvaló tény, hogy Árpáddal kezdődött az Árpád-ház, politikusaink pártállástól függetlenül ezeréves Magyarországról beszélnek, mintha Árpád nem Magyarországot, hanem egy másik országot hozott volna létre valahol a Föld túlsó oldalán. Vajon mikor veszik észre a közéletünk irányítására, a nemzet képviselőre felesküdt képviselők, államférfiak a magyar történelem legalapvetőbb tényeit? Vajon mikor fogja a Magyar Tudományos Akadémia tudományos vitára kitűzni a magyar történelem legalapvetőbb kérdéseit, például egy olyan konferencia keretében, amelyre meghívják a másik fél (a hun–magyar rokonság mellett érveket felvonultató kutatók) képviselőit is?

Krónikáink különös sorsához visszakanyarodva kétféle utat látunk magunk előtt. Az egyik a megtűrt, a másik a tiltási körzet közvetlen sávjában tengeti életét, a széles nyilvánosságtól mindkettő méltatlanul elzárva, afféle földalatti búvópatakként. Sokáig tiltott, majd kényszerűen megtűrt krónikáink közé tartozik Anonymusé, hasonlóan a *Képes Krónika*, Heltai *Krónikája*, a *Chronica Hungarorum*, a még tovább tiltott és még kevésbé megtűrt közé Kézai Simon, a Tarih-i Üngürüs, a kitagadáshoz-megtagadáshoz közeli sorsra kényszerült a *Kassai Kódex* és a *Csiki Székely Krónika*. Sebestyén László (2000, 30.) tárgyilagosságra, körültekintésre és alaposágra törekvő munkájában azt írja: máshonnan fúj a szél. Kézai műve, s vele együtt a huntörténet, sokkal inkább egy torzult nézetű, gyarmati szelleművé tett Magyarország tudósnemzedékétől kell elviselje a leszólást és a gúnyt.

Vessünk egy pillantást krónikáink különös élettörténetére!

V. 5. 1. Anonymus

1203 körül írhatta krónikáját. Azt gondolhatnánk, arra a célra készült, hogy felhasználják, s a megrendelő, a király éppúgy, mint a későbbi korok illetékei, építettek erre a krónikára, idézték, felhasználták. Nem így történt. Egészen 1746-ig nem látott napvilágot a krónika, ekkor tette közzé forrásgyűjtemény-

kiadásában Schwandtner János György. De majdnem hogy vesztére: több mint kétszázötven év óta dúl a vita körülötte, mégis jószerevel feltáratlan maradt, mert a tudományos követelményeket betartó, alapos, pártatlan vizsgálat elmaradt (lásd: G. K. E., *Anonymus titkai nyomában*, 1998).

V. 5. 2. *Kézai Simon*

1280–1285 között írhatta krónikáját. Bár a könyvkiadás az 1400-as évektől beindult, *e krónikánk csak 1782-ben került elő a föld alól*. De miféle világra? Azóta támadják, hiteltelenítik, teljes egészében elvetendőnek ítélik – nyilván nagy a bűne. Mi lehet az a bűn, ami ilyen sorsra ítélt egy nemzeti krónikát? Semmi más, mint a hun–magyar rokonság mellett sorakozó tények és érvek bemutatása (lásd: Sebestyén László, *Kézai Simon védelmében*, 2000).

V. 5. 3. *Tarih-i Üngürüş*

Magyar krónika volt a forrása, amit minden jel szerint 906–907-ben írtak (G. K. E., 1979, 1981). A krónikát először magyarról latinra fordították, hogy ne számítson tiltott könyvnek. I. István király ugyanis törvényt hozott, mely szerint „*Szilveszter pápa tanácsolása folytán határozatott, hogy a (...) régi magyar (...) pogány írás megszüntetődjék és helyébe a latin betűk használtassanak*” (Vitéz, 1816). A székesfehérvári királyi könyvtár titkos részlegéből I. Szulejmán török szultán kérésére Terdzsüman Mahmud fordította törökre a magyarok történetét tartalmazó kódexekből a latin nyelvű krónikát is tartalmazó Üngürüş történetét. A könyv kikerült Törökországba, Vámbéry Ármin találta meg, és 1860-ban beadta a Magyar Tudományos Akadémiára. Itt azonban Budenz befolyására az őskrónika ismét *feledésbe merült*, pontosabban: Budenz zároltatta. Azonban Zakar András kutatómunkája nyomán fény derült rá, hogy Isztambulban és a Magyar Tudományos Akadémián is található egy-egy példány a kéziratból. Sárkány Kálmán kikölcsönözte a kézirat filmjét, s elküldték Prágába, Blaskovics József turkológus tanszékvezetőnek, magyarra fordításra. A Magyar Nemzetben ekkoriban jelent meg egy rövid hír a kézirat létéről. „Kitört az idegesség az Akadémián” – számol be az eseményekről Geönczeöl Gyula (1988, 8.), aki barátaival átmenekítette a magyarra fordított szöveget 12 legépelt példányban (G. K. E., 1995, 28.). „Azonban Illyés Gyula mellénk állott, s vele az Írószövetség tekintélye, és az írók java része is. Hiába fenyegette az Akadémia levélben dr. Blaskovicsot, dr. Sárkányt, a filmet nem adtuk vissza.” Amikor Geönczeöl Gyula és Grandpierre K. Endre Ligeti Lajos támogatását kérték, *az akadémikus felajánlotta, ha a Tarih-i Üngürüş kiadásától elállnak, megígéri, hogy egy másik munkát segít kiadni*. Mivel a Tarih-i Üngürüş kiadásától nem álltak el, az akadémikus kiabálni kezdett: „*akkor véres fejjel fognak visszavonulni!*” (G. K. E., 1995, 29.). Grandpierre K. Endre Pozsgay Imrével, az

akkori kulturális miniszterrel is felvette a kapcsolatot a megjelenés elérésére. Erre előbb pozitív, majd visszavonó, negatív választ kapott. Azonban Grandpierre K. Endre két tanulmánya (1979, 1981) hatalmas érdeklődést váltott ki, amit már nem lehetett elaltatni. A könyv 1982-ben megjelent, torzítva, csonkítva. Jellemző, hogy az eredeti kéziratban az Árpád-korral záruló őskronikát bevezető „A regösök és a krónikások így írták meg” mondatot – a magyarság tudatlanításának úgy látszik, minden tudományos szempontnál fontosabb céljából – „Az évszázadok hírnökei és a hírek elmondói ilyenképpen adták elő”-re változtatták. Nyilván azért, ne- hogy megtudják a magyarok, hogy István király előtt is volt írásos kultúrájuk.

V. 5. 4. Csíki Székely Krónika

A Csíki Székely Krónikát (2000) 1533-ban írták. Eltemetődött, nem kedvezett neki a vallási türelmetlenség, illetve az ebbe a köntösbe bújtatott hatalmi be- rendezkedés, és csak 1796-ban látott napvilágot. Rögtön támadások érték, pe- dig Szabó Károly (1854, 1873), egyik legalaposabb, legnagyobb tudású történé- szünk 1854-ben bebizonyította, hogy alaptalanul, mert a *Csíki Székely Krónika* hiteles. „Ezen krónika latin szövegében több görög szó jön elő, melyek bár a többszöri értetlen másolás következtében eredeti alakjokból többé kevésbé ki- vagynak vetkeztetve, nagyobb részben értelmökre visszavizethők, s mint részle- tes fejtegetésökből mindjárt meglátjuk, arról tesznek bizonyosságot, hogy e kró- nika szerkesztői előtt az általuk használt latin irományok közt görög kéziratok, egyenesen a székely földön írt görög kéziratok, vagy legalább ezek kivonatai feküdtek” (Szabó, 1873, 33.; *Csíki Székely Krónika*, 2000, 80.). Azonban ez mind- máig nem volt elég arra, hogy a magyar hivatalos történetírás tudomást vegyen e krónika létéről és a benne foglaltakról.

V. 5. 5. Kassai Kódex

A Kassai Kódexet 1227-ben kezdték vezetni, 1556-ban helyezték el a kassai vá- rosházán, ahol 1690-ben Hoffmann Tamás domonkos szerzetes előbányászta s lerövidítve lemásolta. 1852-ben P. Rassovszky kölcsönözte ki és vitte magával Mislókára, a plébániára. Az akkori miszlókai plébános a régi kéziratot Fehér Mátyás Jenőnek ajándékozta (Bakay, 1999). A *Kassai Kódex*ről első ízben 1967- ben jelent meg publikáció az Egyesült Államokban. Azóta sem vette a fáradságot az Akadémia a felbecsülhetetlen értékű kódex tudományos vizsgálatára, a ma- gyar nemzeti köztudat számára ismertté tételére, elismerésére és elismertetésére. A szélteben-hosszában sulykolt toleranciába, türelembe éppen a magyar krónikák tudomásul vétele nem fért bele. Minden, ami nem magyar, belefért ebbe a sajátos türelmességbe, csak mi, magyarok, úgy, ahogy vagyunk, múltunkkal együtt nem fértünk bele az elmúlt évszázadok hivatalosan magyar történelemírásába.

174

Horváth Lajos, az Országgyűlési Levéltár nyugalmazott főlevéltárosa cikke alapos munkával, a *Kassai Kódex*ben szereplő családnevek és helynevek egyenkénti azonosításával bebizonyította, hogy a *Kassai Kódex* hiteles (Horváth, 2005). A *Kassai Kódex* eredeti szövegében pedig a magyar ősvallás tisztviselőit következtesen mágusoknak nevezik. „A »sámán« nevet a jegyzőkönyvek soha nem említik. Mindig mágust említenek, vagy ha tekintélyes, öreg mágusról esik szó, »pontifex magorum«, azaz mágus főpap néven illetik” (Fehér, 1999, 197.).

Most álljunk meg egy pillanatra, és gondolkozzunk el! Mi történik, ha egy másik országban kerülnek napvilágra ilyen őskódexek? Vajon a román, szlovák, cseh vagy szerb állam is a magyarhoz hasonlóan bánna velük?

Képzeljük el, de ne csak egy pillanatra, hogy nem a mai, megromlott világban élünk, hanem egy olyan Magyarországon, amely valóban szabad és magyar! Képzeljük el, hogy ezen a magyar Magyarországon születésük óta ismertek ezek a kódexek, és nagy becsben tartják őket: a Nemzeti Múzeum, az Akadémia, az Országgyűlés, az oktatás, a művelődés, a tömegtájékoztatás kiemelten megbecsült díszhelyein szerepelnek! Az általános iskolai tankönyvektől kezdve a politikusok beszédéig átjárja a magyar életet a történelmi valóság. Képzeljük el, hogy egyszer csak egyik napról a másikra eltűnnek ezek a kódexek! Micsoda nemzeti tragédia lenne ez! Minden bizonnyal az Akadémia épületére és az Országházra fekete zászlót kellene kitűzni, és általános gyásznapot tartanának az ország iskoláiban. Kutatók százait mozgósítanák országszerte az egyetemek szkíta tanszékein, a Magyar Tudományos Akadémia Hun–Magyar Intézetében, hogy minden fellelhető tudást örökítsenek meg ezekről a kódexekről, és pótolják a keletkező űrt, amennyire lehet. Nemzetközi körözést rendelnének el a rablók kézre kerítésére, lázba jönne az egész ország, a tudósok tiszteletdíjait, vagyosukat ajánlanák fel az őskódexek kézre kerítőinek. Újság, tévé, rádió, minden ezzel az üggyel foglalkozna.

Úgy tűnik, a mai Magyarországon százszor indokoltabb, hogy foglalkozunk ezekkel a kódexekkel, a magyar, a hun, a szkíta történelemmel – merthogy éppen fordítva áll a helyzet.

V. 6. Kik voltak a hunok? A mai állás jellemzése. A hivatalos álláspont. A független álláspont

A hunkérdés egyik külföldön is elismert tekintélye, Bóna István 1993-ban megjelent könyvében (*A hunok és nagykirályaik*, 9.) így mutatja be a hunokat: „A 376. év nyarán... Egy korábban legfeljebb hírből ismert ellenség erős népeket igázott le, megdöntötte a keleti gót Ermanarik birodalmát. Hírük s nevük alig előzte meg őket.” A magyar szerző a hunokról bemutatásképpen azt látja fontosnak elmondani, hogy ellenségek, népeket igáznak le, hírük s nevük jószerével nincs, váratlanul bukkantak fel a semmiből, s hírük-nevük alig előzte meg őket. Ezzel szemben a magyar szerző a gótokról elmondja, hogy népük erős.

Majd tizenhat oldallal később az *A hunok – Hiedelmek és balhiedelmek az ókortól máig* című fejezetben (25. oldal) folytatja a bemutatást: „A gyér számú régészeti és történeti forrás segítségével az i. sz. IV. századi Közép-Ázsiáig tudjuk visszafelé követni nyomukat.” A hun nyelvről kijelenti (32.): „A hun nyelvből sajnos semmit (pontosabban semmi biztosan hant) nem jegyeztek fel, csupán egy csomó személynév maradt ránk... A nevek jelentékeny része (az óbolgárral és a mongollal kapcsolatot mutató) török nyelvre utal, még akkor is, ha ez első pillantásra nem mindig szembetűnő.” Majd a hunok önálló szereplésének leírását így zárja le: „A Volgán át Európába nyomuló hunok önálló szereplése tehát kereken egy évszázadig tartott.” (193.)

Egy másik kiemelkedő hazai szaktekintélye a hunkérdésnek Bakay Kornél. Szakember – régész, történész, múzeumigazgató, professzor – létre nem vette fel a szinte kötelezőnek számító magyarelleses hozzáállást, és ráadásul a független történetírás egyik legjelesebb képviselőjének is tekinthető. A Kapu című folyóiratban megjelent tanulmányában (Bakay, 2003) így ír: „Írásos források által is igazolhatóan legalább hétszáz esztendőn át egész Európában az volt a köztudott, ismert és elfogadott, hogy a magyarok és a hunok rokon népek.” „Soha nem volt és ma sincs egyetlen ún. finn-ugor hagyományunk, mondánk, mesénk, dalunk, díszítményünk.” „A német történészek a XVIII. század végétől szakadatlanul támadták és ócsárolták a magyarságot és a magyar történelmet... Sokan kinyilatkoztatták: a hunok nyelve csakis mongol, török vagy esetleg szaka típusú nyelv lehetett. Van-e alapja ennek a kijelentésnek? Szinte semmi, mivel mindmostanáig – sajnos – nem ismerünk vitathatatlanul értelmezhető hun nyelvemléket... A régészeti kutatás egyre határozottabban mer állást foglalni abban a kérdésben, hogy a VII–X. századi Kárpát-medencei avarok zöme heftalita-hun volt.”

A régészeti bizonyítékok szerint tehát az avarok hunok voltak. Ha ehhez hozzávesszük, hogy az árpádi bejövételkor a magyarok magyar nyelvű néppel, magyar helységnevekkel bíró országba jöttek be (Marjalaki, 1928; G. K. E., 1998), akkor nyilvánvalóvá válik a hun–avar–magyar folytonosság. A nyolcvan-száz éves hun önállóság hivatalos tételével szemben állnak könyvünk bizonyítékai, amelyek szerint a szkíta–hun–magyar nemzeti folytonosság az emberré válásig terjed és évmilliókban számolható.

V. 6. 1. *A hunok embertani és néprajzi szempontból*

„Mai ismereteink szerint alig valószínű, hogy a hunok között 20-25 százaléknál nagyobb lett volna a mongoloid típusok száma, bár e kérdésben a hitelesen feltárt sírokból előkerülő mongoloid koponyák százalékos vizsgálata fogja kimondani a döntő szót. Az Altaj és Észak-Mongólia közt fekvő Tuvában kiásott sok száz sírban az i .sz. I. évezred első felében még olyan frappáns az europid típusok túlsúlya, hogy a hun mozgalommal nagy tömegű mongoloid nehezen juthatott volna Európába. Éppen csak annyi, hogy szokatlanságával meghökkentse az európaiakat. Nagyon valószínű tehát, hogy Jordanes Atilla-jellemzésének az a része, amelyben a nagykirály külső megjelenését írja le (termete kicsiny, melle széles, feje nagy, szemei aprók, szakálla ritka és őszes, orra tömpén nyomott, arcszíne rút) nem egyéb, mint a száz évvel későbbi írói fantázia terméke” – írja Bóna István (1993, 28–31.). Bakay Kornél (2003, 44.) megítélése: „Atillát és általában a hunokat gyakran mongoloidnak ábrázolták, holott mind az ázsiai, mind az európai hunok zöme europid típusú volt, sőt europidok voltak a szkíták is, az avarok nagyobb része is, s a magyarok is persze.”

Lipták mérései szerint (Lipták, 1961, 231–246.) a Szekszárdról, Mohácsról, Gyöngyösapátiról, Szirmabesenyőről származó, hun kori, IV–V. századi koponyák egyike sem mutat mongoloid beütést. Még az ázsiai hunok (a hsiungnuk) területein is feltűnő az europidok túlsúlya. P. S. Mihkno Trojtszkovavszk közelében, Transzbajkáliában egy kis bronz lovas domborművet talált. A lovas arcsontjai kiugróak, szakálla erőteljes, jellegzetes europid alkatú. Az Ordos-körzetből való bronz dombormű is a szokásos europid kiállítású, europid szemekkel és bajusszal.

V. 6. 2. *A magyarság eredete az új biológiai kutatások tükrében*

*Szabó Ostoán/Mihály mikrobiológiai és genetikai bizonyítékai.
A magyarok több mint 40 000 éves története*

Szabó István Mihály akadémikus, mikrobiológus, az ELTE TTK mikrobiológia tanszékének vezetője az utóbbi években vizsgálat alá vette annak a kornak az „embertörténelmét”, amely kornak korábban növény- és állatvilágát tanulmányozta. Genetikai, öskörnyezettani és paleoklimatológiai kutatásait összevettette a legújabb természettudományos módszerekkel nyert eredményekkel. Az újabb kutatások azt mutatják (Szabó, 2004), hogy az uráli népek őstörténete az eddig vélt hat-hétezer év helyett 35-40 ezer évre vezethető vissza. A felső őskor (paleolitikum) idején (mintegy negyvenezer éve) Európát, főként a középső, keleti és északi részeit, az uráli népek népesítették be, vadásztársadalmuk a fénykorukat élték, és csak a holocén (tízezer évvel ezelőttől máig) kori éghajlati, életmódbeli változások után szűkült le az életterük. Ekkor a felmelegedés mi-

att a nagyvadak (mamutok) elvándoroltak, és az uráliak egy része követte őket északra és Szibériába. Az „uráli” elnevezés már csak a hagyományt követi, hiszen e népeknek nem őshazája az Urál, csak egyik – átmeneti – szállásterülete.

Európa őstörténete ma még nem rajzolható meg teljes bizonyossággal, de az új természettudományos eredmények egyre közelebb visznek bennünket ehhez. Mintegy negyvenezer éve a Neander-völgyi ember által gyéren lakott Európát az akkor bevándorló modern ember (a homo *sapiens sapiens*, a crô-magnoni ember) népesítette be. Amerikai kutatók 2003 szeptemberében (Erik Trinkaus és kollégái, 2003a, b, c, d) a Kárpátok délnyugati vonalában a homo *sapiens sapiens* eddig ismert legrégebbi, 34-36 ezer évvel ezelőtti maradványaira bukkantak. A maradványok nagy őrlőfogai arra utalnak, hogy a modern, crô-magnoni ember keveredett a Neander-völgyivel – ráadásul éppen itt, a Kárpát-medencében 40-45 ezer évvel ezelőtt. Az utolsó ismert Neander-völgyit a mai Horvátország területén, a Vindija barlangban, Varasd (a mai Varazdin) mellett találták (Richards et al., 2000; Lukács, 2003), kora 28 ezer év. Ami azt jelenti, hogy a Neander-völgyi és a modern ember együttélése a Kárpát-medencében több mint 15 ezer éven át tarthatott.

Az Európába hosszas vándorlás után érkezett modern ember Afrikából indult, a Közel-Keleten át Belső-Ázsiába, majd onnan Anatólián és a Balkánon vándorolva jutott el a Duna völgyébe már 35-40 ezer évvel ezelőtt, és egyes csoportjai innen jutottak el Nyugat-Európába. A nyugat és dél felé fordult csoportok baszk-kaukázusi nyelveket beszélhettek. A modern ember által magával hozott afrikai eredetű Aurignac kultúra elemei pedig Kelet-Európa térségében hamarabb jelentek meg, mint Nyugat-Európa területén, ami a vándorlás útvoalatát, irányát, illetve a kultúra fejlettségét mutatja.

Szabó István Mihály (2004) egy európai genetikusok által 2000-ben elvégzett genetikai vizsgálat (Semino et al., 2000) eredményét is idézi (az egyik legjelentősebb tudományos folyóiratban, a Science-ben jelent meg), amelyben Európa jelen népességeinek reprezentatív mintáin végzett összehasonlító vizsgálatban felmérték az európai népek genetikai rokonságának mértékét, illetve az időrendi változásokról is adatokat nyertek. E vizsgálat szerint Európát a homo *sapiens sapiens* Afrikából kiindulva három hullámban árasztotta el. Elsőnek a magyarok, lengyelek, ukránok és horvátok eredetüket tekintve közös ősei foglalták el Közép-, Kelet- és Észak-Európát 35-40 ezer éve mint nagyvad-vadászó, uráli nyelvet beszélő europid vadászok. A nem rekombinálandó Y kromoszóma 22 bináris jegyének földrajzi eloszlását és korbecsléseit, a genetikai változékonyságot jellemző haplotípusok elkülönülésének eloszlását elemezve a nemzetközi kutatócsoport eredménye szerint az M173-as leszármazási vonal egy ősi eurázsiai utat mutat 35-40 ezer évvel ezelőtt Afrikából a Kárpát-medencébe, ahonnan egyes ágai tovább vezettek Nyugat- és Kelet-Európába. Ennek az M173-as származási vonalnak Eu19-es haplotípusa jellemzi a mai európai Y kromoszómák ötven százalékát! Ez az Eu19 látszólag egyáltalán nincs jelen Nyugat-Európában, maximuma Magyarországon (60 százalék), Lengyelországban (56) és Ukrajnában (54) van, és itt az Eu18 szinte egyáltalán nem mutatható ki. Az Eu19

gyakoriság feltűnően magas még Észak-Indiában és Pakisztánban, valamint Közép-Ázsiában (Underhill et al., 1997). A rákövetkező gyakoriságmaximumban a mari (37), a macedón (35), a horvát (29), a cseh és szlovák (27), a görög (12), a szír (10) – a többi tíz százalék alatti. A második hullám 22 ezer évvel ezelőtt (az M170-es leszármazási vonal) a Gravetti kultúra feltűnésére vezetett. Ezután következett be az utolsó nagy jégkorszak, amely a 20 ezer–13 ezer évvel ezelőtti korszakra terjedt ki. Ebben a korszakban a közép-európai „csoportok” (népek) a klimatikus viszonyok miatt el kellett hagyniuk a Kárpát-medencét, és ekkor Nyugat-Európa elszigetelődött Közép-Európától, ahol azonban egy Epi-Gravetti kultúra fennmaradt a mai Ausztria, Csehország és az északi Balkán területén (azaz a Kárpát-medence vonzáskörzetében). A harmadik beáramlási hullám e jégkorszak alatt érte el Európa mediterrán körzeteit és hozta be a neolitikus (újkőkorszaki) kultúra egyes elemeit.

Mindezeket az eredményeket sok más, független kutatócsoport is megerősíti. A felső őskőkor (paleolitikum) ipara hamarabb tűnt fel Közép-Európában, mint Kelet-Európában (Brown, 2003). Közép-Európában 45-40 ezer évvel ezelőtt tűnt fel az életmód, a használt eszközök és módszerek tekintetében új kultúra, 36 ezer éve jutott el Kelet-Európába és 36-32 ezer éve Nyugat-Európába (Anikovich, 1999; idézi Poikalainen, 2001). Sok e korból való csont- és dom-bormű, ékszer és barlangfestmény ma is páratlan szépségű, kifinomult remekműnek számít (Poikalainen, 2001). „A paleolitikum ábrázolásainak viszont az a sajátosságuk, hogy a vizuális benyomást olyan közvetlen, tiszta, minden intellektuális járuléktól mentesen és könnyed formában tárják elélnk, amelyre a modern impresszionizmusig alig találunk példát... Ezekon a régi festményeken árnyalatnyi finomságokat, amelyeket csak bonyolult eljárások útján fedezünk fel, a paleolitikum festői még közvetlenül észlelték” (Hauser, 1930).

Szabó István Mihály eredményei megerősítik, hogy a felső őskőkor idején, mintegy negyvenezer éve, Európát, főként középső, keleti és északi részeit, az uráli népek népesítették be, vadásztársadalmak a fénykorukat élték, és csak a holocén (tízezer évvel ezelőttől máig) kori éghajlatbeli, életmódbeli változások után szűkült le az életterük. Ekkor a felmelegedés miatt a nagyvadak elvándoroltak. Az uráliak egy része követte a táplálékul szolgáló nagyvadakat északra és Szibériába. Azonban a mamutokat új betegség is megtámadta, s nemsokára kipusztultak. Ez vezetett az óriási ugor népcsalád felbomlására és szétszóródására. A szibériai uráli népek egy része tízezer éve átvándorolt Amerikába, s tőlük erednek az ott később a penut nyelvcsaládba sorolt indiánok – az amerikai ugorok –: a maják, a kaliforniai és oregoni penutok stb. A szibériai ugor népcsalád más részei visszafordulnak Európába. Az ukránok és lengyelek elszlávosodása hétezer-négyezer éve kezdődött el. A horvátok 1500 éve vándoroltak a Balkánra.

Ha meggondoljuk, mindez azt jelenti, hogy a Kárpát-medence őslakosai, legalábbis a modern embert tekintve, legalább negyvenezer éves múltra tekinthetnek vissza. Ugyanakkor velük azonos nép vonult északkeletre, és magas kulturális szintű vezetői központokat hozott létre. Minden jel szerint a keletre

vonultak és a Kárpát-medencei őslakók között évtízezreken át kapcsolat állt fenn. Nyugat-Szibériában 15-20 ezer éve az ugorok elkülönültek a lengyelek és ukránok őseitől, vagyis a magyarság különállóvá vált. Az ősmagyarság nyolcezer évvel ezelőtt már dél felé vonult, nagyemlősvadászból nagyállattartó nomáddá vált hatezer-háromezer éve. Az Urálon át, ázsiai rassz- és néprajzi elemekkel gazdagodva, mint földművelő-állattartó nép tér vissza Európába háromezer-kétezer-ötszáz éve, azaz i. e. 1000–i. e. 500 között. Egy vagy több hullámban érik el a Kárpát-medencét.

Szabó István Mihály hangsúlyozza: az ugorok így feltárt története a magyarság őstörténetét is más megvilágításba helyezi. Az ugorok történetével a magyarság őstörténete mintegy negyvenezer éves távlatig vezethető vissza. Európában a magyarság egyedülként tartotta meg ugor etnikai jellegét és nyelvét.

V. 6. 3. *Történetírók tanúsága*

Jordanes gót püspök (i. sz. 550 körül) a magyarok őshazájáról így ír: „A hun-garusok... első tartózkodási helyük Scythia talaján volt, a Maótság-tó mellett (ma: Azovi-tenger), azután Mysiában (Moesiában), Thráciában és Dáciában (vagyis az Észak-Balkánon és Dél-Erdélyben), harmadízben pedig ismét Scythiában (Etelköz és Levédia vidéke) a Pontusi-tenger (a Fekete-tenger) fölött laktak” (Jordanes, 1904, 39.). Hiteles történetíró, Josephus Flavius (i. sz. 37.) írja *Antiquitates* című munkájában (Flavius, 1957, 59.), hogy Magóg és Gomer népei a vízözön után „a Don folyóig, nyugaton pedig Gadeiráig (ma: Cádiz), elfoglalván a térséget, amelyre rábukkantak, s amelyet előttük senki sem lakott, a saját neveik szerint nevezték el a népeket”. A Hérodotosz feljegyezte szkíta ősmondában Targitaosz (Hargita – lásd a *Szkíta eredetmonda* című fejezetet) *első emberként „néptelen tájon” született*, vagyis a szkítasággal jelent meg az ember a Kárpát-medencében.

Krónikáink egybehangzó tanúsága szerint Kárpát-medencei őshonunk honvisszafoglalásainak története közvetlenül a vízözön után, Nimróddal kezdődik. Priszkosz rétor, aki a 449-es évben személyesen megfordult Atilla udvarában, következetesen szkítának mondja Atillát és népét. Atilla Kárpát-medencébe jövevelekor már több mint ezer éven át éltek itt szkíta szikanok és szikamberek. Oldalakon át sorolhatnánk a történelmi Magyarországgal közvetlenül szomszédos, tehát őket tapasztalatból ismerő középkori bizánci és egyéb historikusok megnyilatkozásait, akik a szkítákkal, pannonokkal, szarmatákkal, besenyőkkel, dákokkal, hunokkal, avarokkal azonosnak veszik a magyarokat. Prokopiosz (500–560): „hunok, akiket magyarnak mondanak”; Jordanes (550 körül): „hunugurok”; Theophilactos Simocatta (610–641): „hungárok (magyarok), hun nép”, Georgios Monachos (842): „unnoi, ungroi”; Hinckmar (862): „ungri”; Annea Comena (1148): „szarmaták, dákok”; Joannes Kinnamos (1180–1183): „pannonok, hunok”; Michael Rhetor (1149–1156): „pannonok”; Michael *Patriarcha* (1165–1167): „szkíták, pannonok, szarmaták” stb.

A jégkorszakban az addig egységes emberiséget a barlangokba húzódás elemeire törte. A hegyekkel és jégtorlaszokkal körülzárt Kárpát-medencében békeesen élő üngürüsz (hungár, magyar) nép nem vett egyhamar tudomást a világ felbolydulásáról. A jégkor enyhülésével a Kárpát-medencébe betörő első hódító horda mézszárlásainak hírére indult el Babilonból Hunor népe, s a megszállókat kiverte. Az erőszak elterjedt a Földön. A régészek az első fegyvereket a földművelés kezdete után ezer évvel későbbi időkből találják (Gáboriné Csánk Vera, 1980, 249.). Mivel pedig a földművelés kezdete Európában az i. e. 5700-as időszakra tehető (Price et al., 2001), ezért az erőszak elterjedése az i. e. 4700 körüli időszakot kell jelentse. Göran Burenhult (1996, 86.) is megállapítja, hogy a földművelés megjelenése után éleződtek ki a társadalmi konfliktusok – bár ez nem szükségszerű, ahogy ezt például a tripoljei földműves kultúra békés háromezer éve tanúsítja.

Egyikünk (G. K. E., 1979, 1990, 1996b) kimutatta, hogy Csodaszarvas-monda egy rendkívüli kapcsolatot őriz meg egy nép és őshona között. Több mint tízezer éven át a magyarság szent küldetése volt, hogy isteni parancsra visszatérjen a Kárpát-medencébe. Ezért már maga a Csodaszarvas-monda és a tízezer éven át egymásra következő visszatelepülések önmagukban véve igazolják a magyar nép őshonosságát, szűztelepülését a Kárpát-medencében (G. K. E., 1990). Első honvisszavétel: Nimród fia Hunor, kevéssel a vízözön után; 2. honvisszavétel: i. e. 3000 körül; 3. honvisszavétel: Trója pusztulását követően, i. e. 1250 körül (ők építették az ősi szkíta székesfővárost, Szikambiát); 4. honvisszavétel: az agatirszek, szkíták bejövetele az i. e. VII. században; 5. honvisszavétel: a szarmaták és jászok (akikről Ázsiát elnevezték) visszatérése; 6. honvisszavétel: panonok beköltözése; 7. honvisszavétel: palócok (pelazgok) és beszek (besenyők) visszatérése; 8. honvisszavétel: a szkítamagyar dákok bejövetele az üngürüsz nép sürgetésére; 9. honvisszavétel: a hunok i. sz. 373. évi bejövetele; 10. honvisszavétel: az avarok 564. évi honvisszavétele; 11. honvisszavétel: a griffes-indás avarok betelepülése 670 körül; 12. honvisszavétel: Álmos és Árpád népének bejövetele 896 körül.

Nem a különféle népek és országok létéből fakadnak a történelmet vértengerré változtató háborúk. *A népeket, nemzeteket és együttélésük kereteit nem mesterséges erő, de maga a természet, a társadalmi együttélés szükségessége alakította ki. Így hát minden emberi és isteni törvénynek ezek fenntartására kellene irányulnia, nem pedig a hódításra.*

A legtöbb szkíta néptől a terjeszkedő, hódító népek elvitatják szkíta mivoltát. De ha tudjuk egy népről, hogy a Meótisz–Kárpát-medence útvonalon jött be, ha a Kárpát-medence végleges úti célja, ha betelepédése a Kárpát-medencei népek megsegítésével kapcsolatos, akkor biztosra vehetjük, hogy szkíta népről van szó (G. K. E., 1996b).

Az Aranykor itt maradt népét fölöttébb különös, már szinte érthetetlen és megmagyarázhatatlan hite tölti el annak, hogy a Világegyetem emberfeletti erői hajthatatlanul mellette állnak őshazája védelmében és visszaszerzésében. Szkítamagyar őshagyományok szerint az ősidőkben a magyar őskirályok a Nap-

isten földi képmásai voltak. Miként a Hérodotosz (IV. könyv, 5. fejezet, 10.) feljegyezte szkíta eredetmonda mutatja, a földművelés első eszközeit néphitünk szerint a Napisten hajította le Targitaoszra (a Hargitára – G. K. E. 1996a) az égből. A székelyföldi Hargita egyes csúcsait a magyar nép ma is szent területekként tartja számon és vallásos tisztelettel veszi körül. Régente évenként megtartották a Szent Arany ünnepeit. Az aranyat a Napisten megszilárdult anyagának tartották. A régi magyar tisztségek a Napisten-hittel függnek össze: a kündü a Nap megszemélyesítője, a gyula a szent tűz meggyújtási szertartásainak végrehajtója. A magyar ősmundák fehér lova a Napisten jelképe. Székelymagyar kapukon még ma is ott díszlik a fa anyagából kifaragott napkorong, a Napisten jelképe. A magyar parasztember sok helyütt még ma is szívére helyezett vagy égre emelt kézzel köszönti a felkelő Napot. „A csángók a felkelő áldott Napban Isten őszentségét köszöntik.” „A székelység úgy képzeli, hogy az Istennek ereje sugárzik a Napból... A Nap az Istennek lelke, jóság... A Nap terem, Nap nélkül nem tud semmi létezni, nem terem semmiféle... A Nap az Istennek szeme, lát mindent” – írja Bosnyák Sándor *A felkelő nap köszöntése csángó népcsoportoknál* című tanulmányában (idézi G. K. E. 1996c, 60.). A holt magyarok sírjára tűzött kopjafák a Napisten oszlopai. Strabón: „Egyedül a Napot tartják istennek.”

Középkori krónikáinkban, néphagyományainkban megőrződött annak hite, hogy a magyar hajdanta a világ legnagyobb lélekszámú népe volt. A magyar őskirályok a négy égtáj urai, ők szervezték meg a négy égtáj óreinek hálózatát. Szorosan ide tartozik a négy folyó, az esztergomi oroszlános címer négy sávja. Az ősházához ragaszkodás fejeződik ki a középkori „Extra Hungariam non est vita” (Magyarországon kívül nincs élet) szólásban. Homérosz szerint „A kancafejű szkítáknál nincs igazabb s jobb.” Strabón: „A jogra vigyázó pásztornépek maradékai. Az egyszerűség és igazságosság mintegy nemzeti jellemvonásként testesült meg bennük.” Platón: „Az igazságos szkíták az Aranykor egyedüli maradékai.” Aiszkhülosz: „A szkíta nép igazságtevő és igazságos.” Thuküdidész: „A szkítákkal nemcsak lehetetlen, hogy Európa népei megmérkőzzenek, hanem még Ázsiában sincs nép, amely egymagában képes volna a szkítáknak ellenállni, ha azok mindnyájan egyetértenek. Egyébként a többi területeken sem hasonlíthatók megfontoltságban és bölcsességben másokhoz.”

„Rejtelmes hiedelmek hatják át a magyar őshagyományokat és a történeti mondavilágot. Kérdés: miként lehet egy elvesztett hazájáért küzdő, minden miszticizmustól mentes nemzet a természetfölötti erők mindent legyőző hatalmában és támogatásában, méghozzá nem is holmi egyszerű formában, de akként, hogy maga a Kozmosz, az Élő Világegyetem eltökélt szándéka, legyőzhetetlen akarata a magyar őshaza kereteinek visszaállítása. Márpedig félreérthetetlenül erről van szó, nem is annyira a mai magyar nép közhitében, hanem mindenkifölött történelmi vetületében, alapmozgásait magába foglaló ősmundai hagyományaiban, a világon egyedülálló mondafüzéreiben, nevezetesen a Csodaszarvas, a Magor és Hunor, a Hadak Útja, Emese Ősanya Álma, a Fehér Ló mondakörben, mivel ezek a csodálatos mondafüzérek egytől egyig ennek jegyében keletkeztek az ősidőkben, és ennek jegyében teljesednek ki... Ez

a törhetetlen, szent meggyőződés az elmúlt évezredek során csak egy ősnépnél alakulhatott ki, amely ősidők óta bírja szentséges szülőföldjét... A kozmikus átfogású magyar hiedelemvilág annak bizonyossága tehát, hogy ez a szegény, ellenségei által agyongyötört magyarság volt valamikor a világ ősnépe” (G. K. E., 1996c, 72–73.).

V. 6. 4. Régészeti nyomok

Gáboriné Csánk Vera, a Budapesti Történeti Múzeum régésze vezetésével a Fundoklia-völgyben tárták fel 1963–64-ben a Neander-völgyi ősember maradványait az érdi lelőhelyen. Az érdi telep alsó rétege ötvenezer éves, a felsőbb rétegek 35–38 ezer évesek. Gáboriné a Bükk hegységi, a moustiéri kultúrához (Subalyuk) tartozó lelőhelyről megjegyzi, hogy ebből alakult ki a szintén őshonos Szeleta kultúra. Egy rendkívül fontos lépés a civilizáció fejlődésében, aminek itt, a Kárpát-medencében találták nyomát legelőször egész Európában: a nyíl, az íj használata. Korábban úgy tudták, hogy az emberiség e fontos találmányát az i. e. 8000 tájától használják. A Kárpát-medencében azonban sokkal régebbi, az i. e. 34 000 év körüli időszakból találtak az istállóskői barlangban nyílhegyeket (Gáboriné Csánk Vera, 1980, 177.).

A gravetti kultúra Kárpát-medencei, népe kaukázusi, közel-keleti gyökerű, a „rénszarvasok népe”. A „keleti gravetti” nép az egész Dunántúlt, a Duna–Tisza közét és a Dunától keletre fekvő területeket lakta. Legrégibb települése Bodrogkeresztúr (28 ezer éves), valamint Arka és Ságvár (19 ezer éves). Tudjuk, hogy az obszidiánt Tokajból, a gyepvasércet a Balaton északi partjáról, a hematitszilánkokat pedig a Mecsekéből hozták.

A Bükk hegység barlangjaiban az őskorszaki kultúrák egész sorának maradványait tárták fel. Különösen jellegzetesek a csiszolt kőkorszakra (az újkőkorra) jellemző edénymaradványok, amelyet a nemzetközi tudományos irodalom „bükki kultúra” néven ismer; tágabb értelemben az őskori kultúrákat is ide számíthatjuk, mert a folytonosság kimutatható. Ennek az újkőkori kultúrának fő nevezetessége, hogy az egyszerű, ősi formájú edények falaira párhuzamos vonalakkal kimeríthetetlen változatosságú díszítőelemeket karcolt be az ősember. A bekarcolt vonalakat sokszor fehér mésszel vagy színes festékkel töltötte ki. Az ilyen edénytörödékek főként a csiszolt kőeszközökkel együtt kerültek elő (Megay, 1961). A bükki kultúra folytonossága a Subalyuk-műveltség kezdetétől (i. e. 90 000 körül) a Szeleta műveltség kezdetéig (i. e. 50 000 körül), a Szeleta műveltségen át a Duna I. műveltségig (i. e. 5000 körül) és a Duna II. műveltségig (i. e. 4500 körül) kimutatható (Cser és Darai, 2005). Az UNESCO segítségével megjelent kiadvány szerint „nagyon sok azonosság található a magyarországi bükki nép kultúrája és a között a nagy klasszikus kultúra között, amelyet a régészet Duna I. néven ismer” (Hawkes, Woolley, 1963, 244). Ami pedig arra utal, hogy *i. e. 90 000 és i. e. 4500 között folyamatosság, folytatólágosság áll fenn*. Ez pedig azt jelenti, hogy az Európát benépesítő három crô-magnoni

hullám közül nemcsak az első, hanem a második is az őshonos magyarsággal rokon, vele egynyelvű nép beáramlásával volt egyenlő, és a harmadik, újkőkori beáramlás is meghagyta a kulturális folytonosságot a Kárpát-medencében. Az „indoeurópaiak” beáramlása csak ezen korszakok után kezdődött.

Nemrégén Grover S. Krantz amerikai nyelvész a földművelés és az állattenyésztés 8-10 ezer éves útját rekonstruálva pontosan ugyanarra az eredményre jutott, mint amire Varga Csaba (2001, 2002) a betűkészlet sorsát megfigyelve. „Grover S. Krantz azt állapította meg, hogy az európai nyelvek mai földrajzi elhelyezkedése egészen más lenne, ha a magyar nyelv nem lett volna jelen folyamatosan a Kárpát-medencében legalább 10 000 esztendő óta. Nem lehet meglepő, hogy az emberek és az írásjelek helyben maradása, avagy földrajzi elmozdulása között tökéletes szinkron tapasztalható. De ez még nem minden. Krantz tett még egy fontos megállapítást. Azt, hogy a magyar nyelv szükségszerűen nagyon lassan változó nyelv kell hogy legyen. Pontosban ugyanezt feltételezi az ABC sorsa is! A Kárpát-medencei ABC ugyanis csak úgy lehetett szinte változatlan 6-8000 éven keresztül, ha az általa szolgált nyelv alig-alig változott ez idő alatt. Ismét csak két tökéletesen összecsengő következmény!” A Tarih-i Üngürüşz megírja, hogy Hunor népe az özönvíz utáni bejövételkor itt velük azonos nyelven beszélő népet talált (1982, 39.). Azt is megírja, hogy Atila korában „a Tiszán átkelő Hunor népe egyesült Hunornak azzal a népével, amelyik Adzsem [Evilath, a mai Irán] padisahjával [királyával] erre a tájra költözött és itt telepedett le” (1982, 105.).

A Semino vezette kutatócsoport megállapításai is figyelemre méltó egyezésben vannak a történelemből ismert tényekkel. Így például széles körben ismert, bár mostanáig a természettudományos háttér hiányában kellőképpen meg nem értett, hogy a hunok Indiát is meghódították (pl. Modi, 1926; Kézdy Vásárhelyi Zoltán, 1939; Bongard-Levin, Grantovszkij, 1981; Aradi, 2005), és az ősi Közép-Ázsia népei is jelentős mértékben szkíták, hunok, illetve az ősi magyar népcsaládba tartozó népek voltak (Bakay, 1997, 2005). Ez pedig összevág a legújabb tudományos eredményekkel (Underhill et al., 1997). Némethi Kálmán, aki 1887-től 1908-ig saját költségén, majd 1908-tól 1919-ig a kultuszminiszter megbízásából államköltségen kutatta a magyar nép őstörténelmét Bécs, Róma, Velence, Firenze, Milánó, München, Drezda, Köln, Brüsszel, Párizs, London, Szentpétervár, Liverpool, Kairó, Szuezi könyvtáraiban és a hazai könyvtárakban, megállapította, hogy ismereteseK Közép-Ázsiában és Indiában a kusán-, hara-, huna-, chionita-, kidarita-, eftalita hunok; Perzsiában a parthus-hunok, Szarmatiában a kimeri-, akaczir-, kuturgur-, hunugur- és szavir-hunok; Pannóniában Atillának scytha- és massagéta-hunjai, azonkívül Bajánnak avar-hunjai (1925, 13.).

V. 6. 5. Nyelvi folytonosság: szkíta–jász–magyar. A hunok írásáról

„A magyar őstörténet alapja az a nyelvtudományi megállapítás, hogy a magyar nyelv az uráli nyelvcsalád finnugor csoportjának ugor ágából származik” – írja Gyórfy György (1958/2002, 5/9.). Remélhető, hogy ez a megállapítás nem a magyar őstörténet, hanem csak a magyar őstörténet-tudomány alapja, legalábbis Gyórfy szerint. Ha viszont tudományról van szó, akkor a tények tárgyszerű mérlegelése, kiegészítése, illetve a tényszerű megállapítások kritikája, felülvizsgálata nem zárható ki, máskülönben az alapvető megállapítások dogmává válhatnak. Bizonyára van tényszerű alapja a magyar nyelv és a finn nyelv rokonságának. De hogy ez a rokonság egyirányú, amelyben a finn az alapvető és a magyar a származéknyelv, ahogy ezt a fenti megállapítás sugallja, az – véleményünk szerint – még kétséges. Lehetséges, hogy a magyar nyelv más nyelvekkel is rokon; és lehetséges az is, hogy a finnek csak átvették a magyar nyelvet, miközben kultúrájuk mélyrétegei – népzenejük, mondáik, hagyományaik – lényegesen eltérnek a magyarokéitól. Ebben az esetben viszont nem lehet a magyar őstörténet-tudomány alapja egyedül a nyelvtudomány, mert ekkor a néprajz, a zenetudomány, a történettudomány, a természettudomány, a régészet stb. még alapvetőbb szerepkörbe kerülhet. Az is felvetődik: honnan ered a finn nyelv? Ha a finn és a magyar nyelv rokonok, az éppúgy jelentheti, hogy a finn nyelv magyar eredetű! Ha pedig a finnbe átvett magyar nyelvi nyomok mellett még nagyobb a finnbe át nem vett, ősi, magyar eredetű nyelvi nyomok hányada, még kevésbé tekinthető a magyar nyelv a finn nyelv egyik késői származékának.

A hunok, hungárok, magyarok nyelvéről nem sok nyom maradt fenn, és ami fennmaradt, azt is igyekeznek eltemetni. Nem azért tűntek el ezek a nyelvi nyomok, mert nem volt a hunoknak nyelvük, sem azért, mert nem volt írásuk. Azért tűntek el ezek a tudomány és az emberiség világöröksége számára felbecsülhetetlen értékű nyomok, mert ezeket a valóságot elfogadni nem képes erők módszeresen kiirtották, megmásították, félremagyarázták, elhallgatták. Mivel emiatt alapvetően hamis látszat keletkezett, nem árt sorra venni néhány fontos hun–magyar nyelvi maradványt.

Nem tudni, miért kerüli el rendszerint a figyelmet, hogy hun szavak sokaságát lehetett azonosítani a svájci „hun völgy”-ben (franciául: Val d’Anniviers, németül: Eifisch) Atila seregéből fennmaradt hun néptörök nyelvében. Muzsnay Jenő (1977) könyvében Malten történetkutató után ismerteti, hogy Vissoie (Vizsolyé) község lelkésze a község egyik idős emberétől megtudta, elődeik a hatalmas hun néphez tartoztak. Atila olasz hadjárata után a főseregtől leszakadva Piemont térségében az Aosta-völgybe tévedtek, és a völgy magasabb részeibe húzódtak vissza. Dél felől a Val d’Hérens-ben sikerült nekik egy átjárót találni, és ezen keresztül jutottak az akkor még lakatlan Val d’Anniviers-be. Ezt aényt sok más kutató is megerősítette azóta (Muzsnay, 1977, 28–34. több forrásmunkát ismertet; Kiszely, 1996).

Régen, amikor ruhaanyagaikat maguk állították elő, ruhájuk fekete színű volt, gyapjukért tehát csak fekete juhokat tartottak (Kiszely, 1996, 11.). Sírke-

resztjeiken ott van a hatágú csillag, az ősi jellegzetes napjelvény, a régi napimádat maradványa. Ugyanezt a csillagot találjuk meg a székely és a magyar, sőt az avar nép házain, kapuin, a bölcsőkön, régi ruhásládáikon, mángorlóikon vagy akár a balatonarácsi temető sírkövein is. A „fordulatot” a Val d’Anniviers kutatásában az a vizsgálat hozta, amelynek során Dr. Jean-Marc Caloz vissoie-i körzeti orvos a völgy legősibb lakóitól vérmintákat vett, és azokat elküldtük Osakába, Hideo Matsumoto professzorhoz. A vérminták tanúsága szerint az őslakók egy része „belső-ázsiai” markerű, azaz vérsavójuk olyan speciális immunanyag-megosztást mutat, amely Európa népeire nem jellemző, viszont megtalálható azon területeken, ahonnan a hunok jöttek, továbbá kimutatható az avar lakosság és Árpád magyarjainak ősi szállásterületein is. Ebből arra a következtetésre kellett jutni, hogy az anniviar-ok valóban nem ősi európaiak, hanem vagy a hunok, vagy az avarok, vagy a honfoglaló magyarok Svájcban élő maradékai (ugyanott, 12.). P. Sigmund Furrer, a kapucinus rend wallisi főnöke 1850-ben a *Geschichte, Statistik und Urkundensammlung über Wallis (Sitten)* című művében azt írja, hogy „az Eifisch-völgy első lakói hun katonák voltak, akik Atilla halála után, Itáliából menekülve biztos menedéket keresve vetődtek az anniviers-i völgybe” (Ugyanott, 7.).

Muzsnay rövid áttekintést nyújtott a fennmaradt és azonosítható hun szavakról (34–51.). Először is figyelemre méltó, hogy a völgy nyelvében ma is az első szótagon van a hangsúly, mint a magyarban; különösen, ha tekintetbe vesszük, hogy az olaszban és a franciában az utolsó előtti szótagra kerül a hangsúly. A nyelvjárásban szerepel egy magyarosan csengő ‘a’ hangzó, amely sem a németben, sem a franciában, sem az olaszban nincs, csak a magyarban, kiejtésben a német és o között áll. Jellegzetes a székely-magyar nyelvre ugyanúgy, mint az eifisch-völgyire a kettős magánhangzó előszeretettel való használata (lou ló helyett, idő idő helyett), továbbá mássalhangzó helyettesítése magánhangzóval, például bauta balta helyett, eüme elme helyett stb. Wallis kantonban mindenütt megtaláljuk ezeket a jellegzetességeket, ahol a monda szerint hunok telepedtek le. Így az Illiez-völgyben a vizet ‘viesz’-nek ejtik ki (vieve), és pedig olyan kiejtéssel, hogy az ember egy Vas megyei vagy göcseji magyart vélne hallani. ‘Csapa’ a wallisi nyelvjárásban egy sújtószerszám neve. Meg kell említeni az itt fennmaradt Rouov és Rov családnevet, amelyet akárhogy is írunk, mindenképpen ‘Rouv’-nak hangzik, és amely kapcsolatban állhat Atilla nagykirály elődjének, Rovó nagykirálynak a nevével. A hun völgy lakói között gyakori a Bartha, Baarta, Bartta, Bartó, Barthó, Bertha, Berto családnev. A Val d’Anniviers Bertho családja őslakónak számít ebben a völgyben. Itteni családnev a Callo, Calloz, Calo, Caloz, mindegyik ‘Kálló’-nak ejtve. Hun eredetű családnev a Vardaud, Vardou, Wardo és Vardua, ‘Vuardo’-nak ejtve, ami megfelel a magyar Várda helységnévnek (családnévként is előfordul). Egy 1447-es okmány említ egy „Bélszék” nevű helységet. Vissoie vagy Vissoye a völgy nyelvén: ‘Visoj’. A 4000 méter magas Adler-hegycsúcs neve valamikor Sas-hegy lehetett, de ezeket a szó értelmének megfelelően átkeresztelték Adlerre; a szomszédos völgy neve a mai napig Sas(’Saas’)-völgy. Meglepő, hogy a hun völgy házainak építé-

si módja mennyire megegyezik a székelékével. Nemcsak az alsó, kőből épült házrész, amelyen fából készült házfelső rész nyugszik, mutatja a hasonlóságot, hanem a fa házoldalak szigetelése és a házak tetőzete, fedőanyaga, zsindelezése is megegyezik a székelékével, ugyanúgy feltüntetik rajta az építő nevét, az építés dátumát, és hasonlóak a kapufeliratok is. Az is bizonyító erejű, hogy a Val d'Anniviers lakóinak saját rovásírásuk volt. Istállóajtók szemöldökfáján és egyéb helyeken belerótt jelekre bukkantak, amelyek közül kilenc azonosítható volt a hun-magyar rovásírás jeleivel. Ezek a jelek megfelelnek a magyar családnevéű lakók esetében a családnevek kezdőbetűinek (ugyanott, 39.).

Vessük össze ezeket a hun szavakat a hivatalos nyelvtudomány által nyilvántartott hun szavakkal. Régebben összesen három hun szót tartottak nyilván Priszkosz feljegyzései nyomán, de ma már mindháromról bebizonyosodott, hogy nem hun szavak. Ebben a helyzetben, hun szavak nélkül, gyakran hangoztatják, hogy a hun nyelv török vagy szkíta, indoeurópai, indoiráni, iráni. Ugyanakkor fentebb nyolc hun szót is ismertettünk, mindegyik szakszerűen, hitelesen, sok kutató által megegyezően dokumentált. De vegyünk sorba még néhány hunok korabeli nyelvi maradványt!

1. Szarmata nyelvi maradvány

Kezdjük Ammianus Marcellinus (kb. i. sz. 330–392) római történetíró beszámolójával (Marcellinus, kb. 392/1993, 19. könyv, 11. fejezet, 203.). I. sz. 359-ben Constantius császár, hogy elhárítsa a szarmata *limigans* törzs által a rómaiakat fenyegető veszélyt, felkerelkedett sirmiumi (Sirmium = a Szerémségben a mai Sremska Mitrovica, azaz Szávaszentdemeter) téli szállásáról „...és Valeriába érkezett. Ez valamikor Pannoniának volt egy része, de Valeriának, Diocletianus leányának tiszteletére külön provinciává alakították és róla nevezték el. Hadseregét az Ister (Duna – G. A.) folyó mentén sátrakban helyezte el... Acimincum (a mai Slankamen, Zalánkemen, Belgrádtól 55 kilométerre északnyugatra) mellett sánczot emeltetett, rajta szószerk hiányában földhányást rakatott... Mihelyt... megpillantották (a szarmaták, illetve Gibbon szerint jászok) magas emelvényén a császárt, a ki már nagyon engedékeny beszédhez készült és úgy akart hozzájuk szólani, mint leendő engedelmes alattvalóihoz: egyik emberük vad dühében a szószerk felé hajította csizmáját és e szavakat kiáltotta: »marha, marha«, a mi náluk csatajel gyanánt használatos...” Ami véleményünk szerint egyértelműen annak a jele, hogy a jász-szarmaták magyarul beszéltek i. sz. 359-ben, és felháborodtak azon, hogy a császár a beszéd legelején, az érdemi rész előtt máris lealattvalózza őket. Hasonló alakú szavak hasonló jelentéssel – ahogy azt *Tartalmi és egyszersmind formai egyezés valószínűsége* című fejezetünkben kimutattuk – véletlen egyezéssel nem magyarázhatók, ennek túl kicsi a valószínűsége. Szóátvétel viszont ősidők óta használatban levő szavak esetében nem indokolt. Így tehát az egyetlen magyarázat a jazyg-szarmata és a magyar nyelv igen szoros rokonsága.

2. Szkíta nyelvi maradvány

A heracleai *Herodor* i. e. 515-ben beszámol arról, hogy Prométheusz szkíta király azért nem tudott élelmet adni a szkítáknak, mert a 'Sas' nevezetű folyó elárasztotta a lapályokat. Ismeretes a Prométheusz-mondakör, amely szerint Prométheusz máját egy keselyű tépkedte. Mivel *Herodor* töredékében az is fennmaradt, hogy Herkules megölte a sast, így szabadította meg Prométheuszt a bilincseiből, és ez összevág azzal a görög mondával, amely szerint Herkules megölte a keselyűt, és így szabadította ki Prométheuszt, világos, hogy a monda egy módosult, torzult változata a szkíta hagyománynak. A szkíták nyelvére vonatkozóan is bizonyítékot nyerünk. A szkíta hagyományban ugyanis nincs szó keselyűről, sem semmilyen madárról, csak egy folyóról, amelyet éppen 'Sas'-nak hívnak. A folyó legyőzése csak akkor idézhette fel a keselyű/sas legyőzésének képzetét, ha a folyó neve keselyűt/sast jelentett. Ez pedig azt jelenti, hogy az ősrégi szkíta folyónév, a Sas, nemcsak alakjában, hanem tartalmában, jelentésében is megegyezik a magyar 'sas' szóval. Így tehát ez a hagyomány rejtve ugyan, de egy ősi szkíta szót tartalmaz magában, és ez az ősi szó alakjában és jelentésében megegyezik az ugyanezen alakú mai magyar szóval, alakjában és jelentésében egyaránt. Tekintve, hogy a Prométheusz-monda a tűz feltalálásáról szól, amit pedig a mai tudomány félmillió évnél régebbi korra tesz, így a szkíta nyelv egyik igen-igen ősi szavának megfejtése tárul fel előttünk, és bepillantást ad a magyar nyelv régiségébe.

3. Hun nyelvi maradvány

Teofilaktosz Szimokatta (*De Legat. Rom. Ad Gentes*) egy Bokolábráz nevezetű embert (országára nézve) „scítá”-nak mond, nemzetségéről pedig azt írja, hogy kiktől ered, azok „honnok” voltak (idézi Dugonics, 1806, 10.).

4. Káldeus nyelvi maradvány

Mágusok és Napkirályok című fejezetünkben láttuk, hogy a káldeus „zarata” szó jelentése: szerető.

5. Hun törzsek magyar nevei

Kínában fennmaradt hun törzsnevek: Tápé, Pösze, Suta (Baráthosi-Balogh, 1930, 19.).

6. Szkíta név

Abaris, az i. e. VI. században élt Kárpát-medencei szkíta mágus neve, mint azt *Az ősi szkíta–hun–magyar mágusokról* című fejezetben láttuk, Avar lehetett.

Vannak tehát hun nyelvi maradványok, mégpedig olyanok is, mint a Val d’Anniviers-beliek beszédében sejlők, amelyek sokkal több alapot adnak a hun nyelv besorolásához, mint amennyi tudományos alapja a hivatalos tudománynak van. Hogy ezek a hun szavak a hun nyelvet nem töröknek, iráninak, indoeurópainak, hanem magyarnak mutatják, az aligha lehet kétséges.

Bármelyik értelmezés is bizonyul helyesnek, egyértelmű, hogy a háromezer éves Kárpát-medencei felirat magyar nyelven íródott. Ez pedig bizonyítja a magyar nyelv folytonosságát, legalábbis a háromezer évvel ezelőtti és az utóbbi ezer év magyar nyelve közötti egyezést.

Tegyük ehhez hozzá, hogy a kínai krónikák elemzése alapján (Bakay, 2006) megbecsülhető, hogy a kínai nyelvben több mint hatszáz, a magyarral rokon hun szó található. De Groot könyvének adatai alapján például 20-25 ilyen hun szóra bukkantak, és a többi kínai krónika alapján ennek sokszorosára számíthatunk a jövőben.

Mindezek alapján megállapítjuk, hogy az a ma általános vélekedés, amely négy-öt szkíta nyelvben fennmaradt szó alapján fenntartás nélkül a szkíta nyelv indoeurópai volta mellett foglal állást, megalapozatlan és tarthatatlan. A fenti adatok ezeknél a vélekedéseknél sokszorosán biztosabb talajon állnak. Megállapítjuk, hogy *a hun és a magyar nyelv szoros rokonsága könyvünk alapján messze a legjobban alátámasztott tudományos tételnek tekinthető az összes egyéb (finnugor, török, iráni stb. eredet) feltevése között.*

V. 6. 6. A hunok gazdasági élete

A hunok évezredek át gazdasági-technikai értelemben is a világ legfejlettebb népei közé tartoztak. Minden bizonnyal ők találták fel az első nyelvet, a magyart – illetve a magyar nyelv elődjét – éppúgy, mint a tüzet (lásd Herodor, i. e. 515), eleinte még jószerivel ők alkották az emberiséget. Ők találták fel az írást, több mint harmincezer éve (lásd Varga, 2001). Az őskőkor és az újkőkor egyik legfontosabb alapanyaga az obszidián, melynek eddig feltárt lelőhelyei Tarcál, Tokaj környéke és a Hont megyei *Csitár* község határa. Igen jelentős a sümegi tűzkőbánya feltárása is. A feltárások bizonyítják, hogy ezeken a helyeken „kőipartelepek” voltak, ami a kő tömeges felhasználását bizonyítja. Ez a tény már önmagában véve is nagy tömegű lakosságot tételez fel (Vértes, 1965). Az ókor híres útjai közül Fényes Elek (1851) szerint az obszidiánút és a sóút is a Kárpát-medencéből indult el, sőt az egyik európai borostyánút, valamint a kagylóút és a selyemút is ide vezetett vagy itt ment keresztül. Az utak összefutása pedig éppen a tömegek által sűrűn látogatott vagy lakott területet jelenti” (Bárczy, 1999, 11.).

Hun üstök

A hun leletanyag legjellegzetesebb formái közé tartoznak a bronzüstök, amelyek a Csendes-óceántól az Atlanti-óceánig jelzik a hunok mozgásterét. Legkeletibb előfordulásuk a kínai fal környéke, míg a legnyugatibb lelőhely Catalaunum mellett (ahol i. sz. 451-ben a hunok és a rómaiak szövetségeseik kíséretében küzdhettek egymással), a mai Franciaország területén van. Hazánkban többek közt Szeged-Nagysósról, Hőgyészről, Várapotáról ismert ilyen üst. Nagy méretük, drága anyaguk és szép, díszes kivitelezésük mindenképpen nagy jelentőségükre utal. Nemrég (2006. május 19-én) hun áldozati rézüstöt találtak a Balatonlelléhez tartozó Rádpusztán, a 67-es út építése előtti régészeti feltáráson. A Somogy Megyei Múzeumok Igazgatóságának közleménye szerint a Honti Szilvia és Németh Péter Gergely által vezetett ásatáson talált, gazdagon díszített, hatvan centiméter magas edény

A rádpusztai hun üst

viszonylag ép. A rádpusztai üst a Hun Királyság virágkora idején, az időszámításunk szerinti V. században készült, a hun előkelők halotti búcsúztatójához tartozó áldozati szertartás során használták. „A mi üstünk is jelzi, hogy milyen nagy becsben tartották ezeket az edényeket, hiszen több helyütt javítások nyomát viseli magán” – mondta F. Véghelyi Anna, a Somogy Megyei Múzeumok Igazgatóságának munkatársa.

Az üstök a kurgánok népének jellegzetes tárgyai közé tartoznak (Kurgán culture, 2000). Tekintve, hogy a kurgánok kultúrája legalább az i. e. IV. évezredtől számítható, a jellegzetes kurgán kultúrabeli és hun üstök a szkíta–hun kultúra öt évezredes folytonosságát jelzik.

Tény, hogy különlegesen igényesen kialakított „...hun bronzüstök és fogantyúik... tipikus belső-ázsiai fémművészet termékeinek ábrázolásaira bukkantak Kína Ordos nevű körzetétől Kelet-Európáig. Ezek az üstök már újkőkori sziklafestményeken is feltűnnek” (Sinor, 1993, 7.).

Gyulafehérvár közelében, Kisompolyban (ma: Ampoita) 1999-ben a gyulafehérvári Nemzeti Múzeum munkatársai páratlan régészeti leletre bukkantak. Az angliai Stonehenge-hez hasonló, hatalmas, faragatlan kőoszlopokból álló építményt fedeztek fel, amely nyilvánvalóan Nap-szentélyként szolgált a kora bronzkori Nap-kultusz idején. A Salisbury közelében fekvő Stonehenge úgy szólván a kisompolyi szentély mása: a kivétel nélkül fehér színű kőoszlopokat (menhíreket) körben állították fel egy dombocskán. Ilyen méretű kőjel a szárazföld belsejében eddig nem volt ismeretes. A szent körön belül óriási mennyiségű szénre bukkantak. Horea Ciugudean professzor, a gyulafehérvári Nemzeti Múzeum igazgatója szerint a kisompolyi szentély a Stonehenge-nél majdnem egy évezreddel korábban, tehát i. e. 3000 körül keletkezett (Magyar Nemzet, 1999. augusztus 23.) – és ez ismét csak a Kárpát-medencei, minden bizonnyal hun–szkíta–magyar kultúra rendkívüli fejlettségét tanúsítja.

A hurri népnek, amely ragozó nyelvet beszélt és Napisten-hitű volt (az i. e. XIV. században élt Eknathon fáraó őseinek fele hurri származású), nevéhez fűződik „a ló, mint a közlekedés és a harcászat előmozdítója, a lovak által húzott harckocsi, a lóháton folytatott hadviselés, a nagyerejű réteges íjak feltalálása, a vágató lóról hátrafelé nyilazás” – írja Kádár (2000, 82.).

Strabón idézi Ephoruszt, aki az i. e. VI. században a *szkítákról* írta, hogy „a fűjtató, a kétágú horgony és a fazekaskorong feltalálója a közülük való Anakaroi volt”. Hésziodosz (i. e. VII. sz.) szerint „szkíta találta fel az ércz keverését” (Alexandriai Kelemen, I. 75, 132., lásd: Télyf János, 125.). Aiszkhülosz (i. e. 525–456.) azt állítja, hogy „az acél szkíta jövevény az ő világukban”. De nemcsak az, mondja Higinusz (i. e. 31–i. sz. 14.), mert az ezüst felfedezője is szkíta volt. (Idézi Sebestyén, 2000, 251.)

A magas színvonalú fémművesség az V. évezredtől (Kalicz, Raczky, 2002, 40.) alakult ki a Kárpát-medencében, és innen terjedt el Európában. A tudományos világ lépésről lépésre tisztázza, egyre bizonyosabban, hogy a fémekről elnevezett világkorszakok a Kárpát-medencéből indultak el. Az első ismert ércfeltárások jó része itteni, majd később a csatlakozó Cseh-medencében és a mai Ausztria déli részén azonosítható – ismerteti tanulmányában Bárczy (1999).

„N. Würm bizonyította (1961), hogy a Kárpát-medencében a gabonafélék kinemesítése az őscirolekból i. e. 6-5000 években már befejeződött. Állítását igazolják a gabonatermesztéshez szükséges szerszámokat előállító kőipartelepek feltárása és kormeghatározása. Valószínű, hogy a kerék felhasználásával készült kocsi is a Kárpát-medencéből származik. A szekérmódellek Kárpát-medencebeli lelőhelyei Budakalász, Szamosújvár, Novaj, Gyulavarsánd, Herpály. Megjelenési idejük i. e. 2000–1600 között” (Bárczy, 1999). (Vagyis a hurri harckocsik előtt – G. A.) „A Körös-kultúra, majd a Vinca-kultúra és még délebbre a karanovói kultúra ember-milliókat képvisel. Ez a sorrend egyúttal a kezdeti kultúrák terjedésének irányát is mutatja. Az európai népek tanítómesterei a Kárpát-medencei műveltség voltak” (Bárczy, 1999).

V. 7. Atilla nevének eredeti jelentéséről

Vannak olyan személyek, amelyeknél a névadás kulcsjelentőségű. Az ókor azon ősnépeinél, akiknél amelyekben fennmaradt a királyság égi eredetének eszméje, mint például a hunoknál, egyiptomiaknál, káldeusoknál, ahol a király koronázásakor külön nevet is kapott. Egyiptomban a királynak öt trónneve volt: ezek a születési, a királyi, a sólyom, a kígyó és a csillagisten hatalmának örököse név (Westermann, 1993, 25., 1024.). A magyaroknál hasonlóan kulcsjelentősége van például Álmos nevének, amelyben égi eredetű elhivatottsága nyilvánul meg: a magyarság visszavezetése a Kárpát-medencei őshazába. Még a mai időkben is nagy jelentősége van a névadásnak. A név gyakran kötelez. Nézzük meg tehát, mi lehetett a hunok számára Atilla nevének jelentése!

Előbb azonban a ma hivatalosan terjesztett értelmezésről kell szót ejtenünk. Paul Hunsdorfer, aki Hunfalvy Pálra magyarosította nevét, amikor az 1848-as magyar szabadságharc leverése után, huszonévesen, az osztrákok megbízták a Magyar Tudományos Akadémia vezetésével és a magyarellenes történelemszemlélet meghonosításának feladatával, Atilla nevét a gót „atta” (atya) szóból és a gót „-ila” kicsinyítő szóból vezeti le, így állít elő Atilla nevének jelentésére gót eredetű „atyácska” értelmezést. Szász (1943/1994, 31.) azonban kimutatta, hogy ez az érvelés felettébb valószerűtlen. Az uralkodó hun királyi családról aligha hihető el, hogy idegen személyneveket adjon ifjú hercegeinek. Ez teljesen szokatlan lenne. A hunok még a gótoknál sokkal magasabb műveltségű kínaiaktól is aránylag kevés nevet vettek át (ugyanott, 32.). Valóban, egyetlen európai hun király neve sem kínai eredetű. Mind a mai napig személynévként sem gyakoriak a magyarság körében a kínai nevek.

Próbáljuk meg az erőltetett és valószerűtlen, de elterjedt magyarázat helyett megvizsgálni, miről lehet itt szó, és léteznek-e olyan ókori szavak, amelyek Atilla nevével rokonok lehetnek, és egyszersmind a szkíta–hun kultúrával is kapcsolatban állhatnak. Ha felütjük például az *Ókori lexikont* (Pecz, 1902), és az Atilla név hangzásához hasonló szavakat és neveket keresünk, a következőket találjuk:

Atalanta, mitológiai görög hősnő (262.).

Atella, Campania városa Capua és Neapolis között (263.).

Atléta, aki Olympiában vagy más görög városokban rendezett versenyjátékok alkalmával föllépett, hogy mint ökölharcos vagy az úgynevezett pancrationban kimutassa erejét és ügyességét (266.).

Atilii, elterjedt plebejus nemzetség (268.).

Atlantes, a legtávolabb eső afrikai nép, amelyről Herodotosnak tudomása volt.

A felhőkbe nyúló Atlasz hegység alján lakott (271.).

Atlantis, mesés sziget, melyről Plato tudósít (Timaeos, 24.; Critias, 108.), állítólag egyiptomi papoknak Solonhoz küldött jelentése alapján (271.).

Atlasz, az á-tlénai igéből, tehát annyi mint „a hatalmas teherviselő”, az ókori mitológiának hosszas fejlődésű alakja, mely a jelek szerint Arcadiában egyfelül az égbe nyúló hegyeknek megszemélyesítése, másfelül egy ős arcadiai napistenség tulajdonságainak ezen személyiségre való ruházása által keletkezett... Nagy népszerűségnek örvendett Atlasz és a rá vonatkozó mondák a képzőművészetben és a geneológiában, mely őt számos fejedelmi családnak és mitikus nemzetségnek ősvé tette. Az ókor csodálatos világának, a Hesperidák kertjének a tulajdonosa, ahol az aranyalmák teremnek, amelyek megtalálására Herkules elindult (271.).

Az égbe nyúló hegyek mitológiai szerepe a legősibb korba nyúlik vissza, akárcsak a Napisten-hit. Az aranyalmák keresése a csodálatos kertben ismerős a magyar népmesékből is. Atlasz Atlantisz megalapítójának, Poszeidónnak elsőszülött fia. Tőle ered az Atlanti-óceán, Atlantisz és az Atlasz-hegység neve (Hésziodosz) éppúgy, mint a világ ábrázolása, atlasza. Atlasz neve a világtérképen a négy világtájat egybefogó *egységet jelzi*. Atlasz és Prométheusz a világ két ellentétes végén, Nyugaton és Keleten (máskor Északon és Délen) található, és a négy világtáj őrzőinek mondája felé jutunk el. Prométheusz a mitológiában hangsúlyozottan szkíta, a szkíta Kaukázusban él. Atlasz és Prométheusz együtt láthatók a lakóniai, i. e. VI. századból származó vázán (Trencsényi-Waldapfel, 1963, 333.). Atlasz mögött a kígyó a tudás ősi jelképe. Rendkívül figyelemreméltó, hogy *Atlasz az ősi Perzsia mitológiájában is feltűnik, ahol a „Pompa Ékessége” tartja fenn északon a Paradicsom világát, míg délen Atlasz tartja fenn a vállain (New Larousse Encyclopaedia of Mythology, 1985, 315.).* Mivel maga Perzsia az i. e. V. században jött csak létre, nem nevezhető ősinek, és a ma ősi perzsa mitológiai elemként szerepeltetett monda minden bizonnyal méd, vagyis szkíta–magyar eredetű. Atilláról tudjuk, hogy a médek királya is (*Képes Krónika*, 1986, 21.).

Így tehát közvetlen kapcsolatot találtunk Atilla neve és Atlasz mitológiája között. *Ennek alapján Atilla nevének alakja eredetileg Atila lehetett, és jelentése: az ősi Paradicsom állapotának fenntartója a világon.* Tudjuk, hogy a modern királyság eszméjét elsősorban az különbözteti meg az ősi Napkirályság eszméjétől, hogy a modern királyság a király egyeduralkodói, mindenek feletti személyes hatalmát hangsúlyozza, míg az ősi Napkirályság eszméjében a Napkirály a nép boldogságának fenntartója és biztosítója. Másképp megfogalmazva, Atilla nevének hun jelentése: Napkirály, népének felemelője, a világ Napkirálya, a világ népeinek felemelője volt.

Atlasz mondájában feltűnő a szkíta kapcsolat. Ezt a nyomot megerősíti, hogy Atlasz elsődleges szerepe: a világ pillére. Ez még szorosabbá teszi az Atlasz és Atilla között talált kapcsolatot. Atilla ugyanis a világ pörölye, Isten ostora minőségében vált ismertté. Atlasz a szkíta Prométheusszal együtt a világ négy égtájához kapcsolódó négy világpillérrel is összekapcsolódik. Atilla a világ négy égtája felé őrseget, vagyis világořrséget állít fel. A magyar királyok koronázásuk alkalmával a világ négy égtája felé vágást tesznek, kifejezve, hogy a világ fölötti

rendelkezésre jogosultak, és a négy égtáj népei feletti napkirályi, gondviselő szerepet vállalják. Még szorosabban és erősebben látszik Atlasz és Atilla között a kapcsolat. Atlasz és az aranyalmák mondaköre összefügg Atlasz világtengelyszerepével. A Heszperiszek almái mondakörben (Kerényi, 1977, 296.) Héraklészre (Hérodotosz egyik szkíta eredetmondájában a szkíták őse) vár a feladat, hogy elhozza az aranyalmákat a Heszperiszek, e rejtélyes istennők kertjéből. Héraklész útján napserleget használ, illetve aranyserlegben utazik a Heszperidák kertje felé. A szkíta Prométheusz háta mögött a kígyó a Heszperiszek kígyója. Északon tartja a vállán Atlasz a tengelyt, amely körül a csillagos ég kering: ott van a pólus, melyre az égen a Kis- és a Nagymedve vigyáz (ugyanott). És ha ez így van, akkor az aranyalmák éppen úgy érhetőek el, hogy a világtengelyen, amit Atlasz tart, és ami a Föld forgástengelye, föl kell jutni a magasba. Ehhez kellett a szkítáknak a Naptól kapott aranycsésze. És ha sikerrel feljutunk a Föld forgástengelye mentén a magasba, a csillagvilágba jutunk, s amikor megközelítjük a csillagokat, óriási aranygömbökké fényesednek előttünk. A magyar népmese azt is tudja, hogy minden ilyen aranyalma egy-egy világ, és az aranyalmák világa a másvilágon van. Atlasz tehát a másvilággal, pontosabban: a nagyon is valószínű csillagvilággal való kapcsolatot is képviseli.

Tegyük még hozzá, hogy az „atl” hangcsoport feltűnik még olyan nevekben is, mint Quetzalcoatlé, akinek nevében ismét összekapcsolódik az Atlasznál már felbukkant kígyó és az „atl” hangcsoport. Mivel pedig – ahogy munkánkban kimutattuk – Quetzalcoatl eredetileg magyar mágus volt, ez ismét nem véletlenszerű egyezést jelezhet. Újabb egyezésről tudósít Mereskovszkij (1929; idézi Várkonyi, 1972, 159.). „Az ómexikói isten, Quetzalcoatl egy azték kéziratban mintha az ógörög Atlasz mása lenne, ahogy a nápolyi múzeumban található szobor is megőrökíti. Atlasz térdre ereszkedett, Quetzalcoatl szintén. Amaz fel-emeli kezeit, ez szintén. Amaz a Földgolyót tartja, ez valami láthatatlan dolgot, ami nem fért el a kép keretében, de a rajz értelme szerint a mennynek kell lennie. Az aztékok vagy csupaszok, vagy beretváltak, Quetzalcoatl mégis éppúgy szakállas, mint Atlasz.”

Atlasz nevét etimológiailag gyakran származtatják a görög 'tlaó' (szenvedek, tűrök) igéből. Eszerint 'a-tlasz': aki a szenvedésektől mentes. Diodórosz azonban a következő magyarázatát adja a hitregének: „Atlasz, az ember, az atlanták első királya megismerte az égitestek mozgását, és nyilvánvalóvá tette az emberek előtt; ezáltal jött létre a monda, mintha vállain hordozná az eget.” A mongol néphagyományban is ismerik ezt az eszmét: „Az én apám [az emberiség őse] egy oszlop, mely az égig ér” (ugyanott, 160.).

Könyvünkben igyekszünk az ésszerűséget előnyben részesíteni, és ezért az Atlasz-mondában az emberiség őstudásának nyomát látjuk. Az Atlasz-monda ismét csak magas szintű tudományos ismeretekkel bíró, a többi ember számára valószínűleg látszó bölcsek nyomai felé vezet. Azt már láttuk, hogy az ősi bölcsek a magyar mágusok voltak. Úgy tűnik, elegendő alapot, tudást szereztünk ahhoz, hogy Atilla névválasztásában ennek az őstudásnak a megnyilvánulását lássuk.

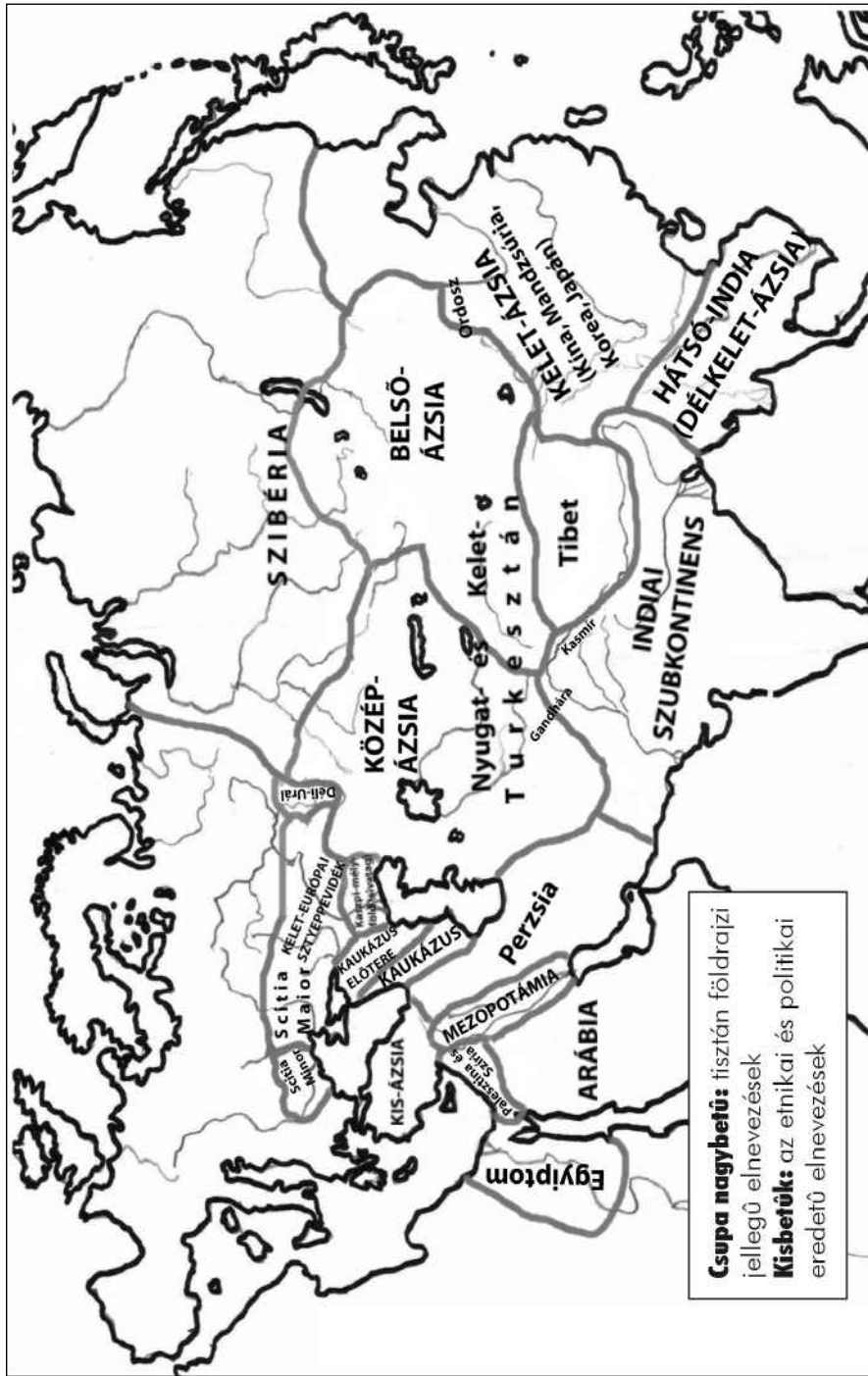

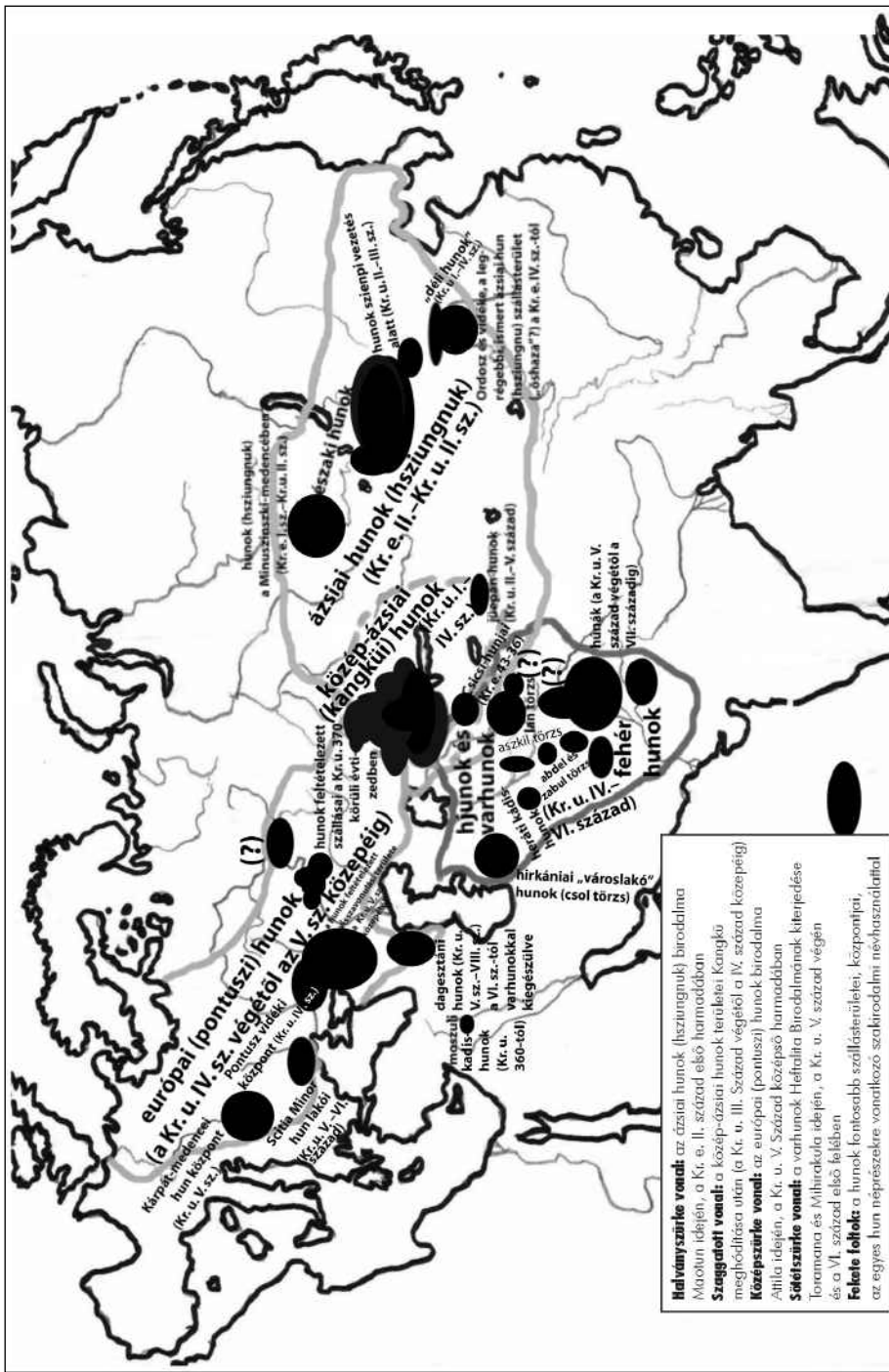
Nincs a világtörténelemnek egyetlen alakja sem, aki mélyebben, élesebben vésődött volna az emberiség emlékezetébe, mint Atilla. Ma is a világ érdeklődésének homlokterében áll. Sem Nagy Sándor, sem Julius Caesar, sem Napóleon nem vetekedhet az ő népszerűségével, Dzsingisz kánról, Tamerlánról és másokról nem is szólva. Mondák és legendák szövődnek alakja köré, róla zeng az óskandináv bárdok kardala, az Eddában az ő alakja köré fonódik a Nibelung és a germán eposzok egész sora. Frankhontól Itáliáig, spanyol földtől Törökországig még ma is elevenen élnek a róla szóló történetek. De sehol sem hagyott mélyebb nyomokat, mint a magyar világban, ahol a gyermekek álmában fehér szakállas hősként száguld a lován, ahol parasztemberek megszállottan keresik ismeretlen sírját, ahol a hun–magyar azonosságtudat jeleként mind többen viselik nevét, ezt a rejtelmes nevet, amelynek a magyar monda mágikus erőt tulajdonít. E név pusztá kimondása is elég rá, hogy mintegy természetfölötti hatalomként válaszra serkentse a Természet szunnyadó elemeit:

*„A nagy hírű Attilának nak nek nak,
A nagy Bendegúz fiának nak nek nak,
Már nevének hallatára ra re ra
Kicsap a tóból a pára ra re ra.”*

(Feljegyezte Török Károly, 1872, 236.) A néphit szerint tehát már nevének kimondására megelevenednek, megmozdulnak a Természet erői. Még pusztá nevének is varázshatalma van.

Atilla neve így annak is bizonyossága, hogy a magyar őstudás világából erednek az ősi perzsa mitológia és az ókori görög mitológia Atlással összefüggő elemei. S ha így van, akkor Atilla nevében hordozta a szkíta–hun nagykirályok hivatástudatát. Könnyen lehetséges, hogy Atilla nevének megválasztása a nagy hun törzsszövetség (lásd az *Atilla országának történelmi előzményei* című fejezetben) céljának megfelelően történt.

Halványzürke vonal: az ázsiai hunok (hszungnuk) birodalma Maotun idején, a Kr. e. II. század első harmadában

Szárgafoltos vonal: a közép-ázsiai hunok területét Kangjú meghódítása után (a Kr. u. III. Század végétől) a IV. század közepéig)

Középszürke vonal: az európai (pontuszi) hunok birodalma Attila idején, a Kr. u. V. Század közepéig

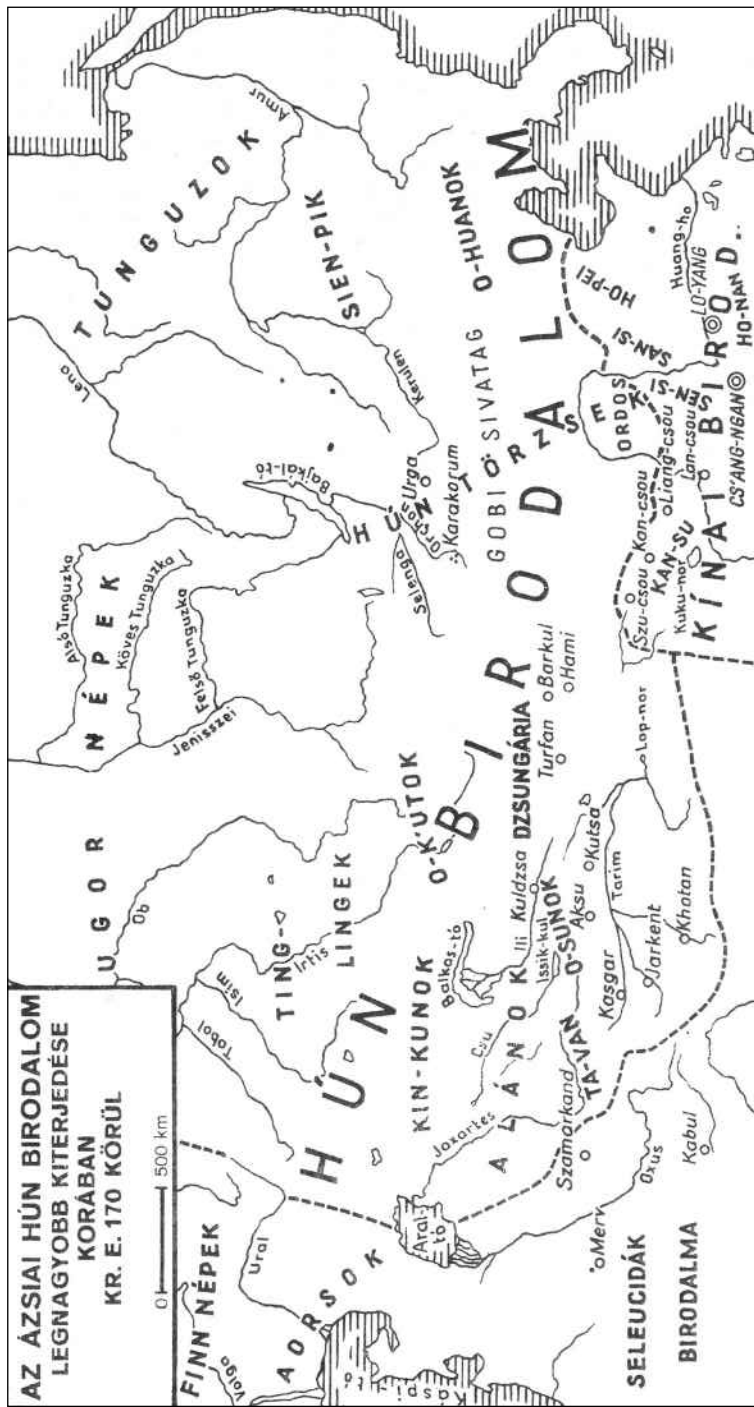
Sötétzürke vonal: a varhúnok Hieftalia Birodalmának kiterjedése Toramana és Mihirkula idején, a Kr. u. V. század végén és a VI. század első felében

Feltértelezett: a hunok fontosabb szállásterületei, központjai, az egyes hun néprészekre vonatkozó szakirodalmi névhasználatral

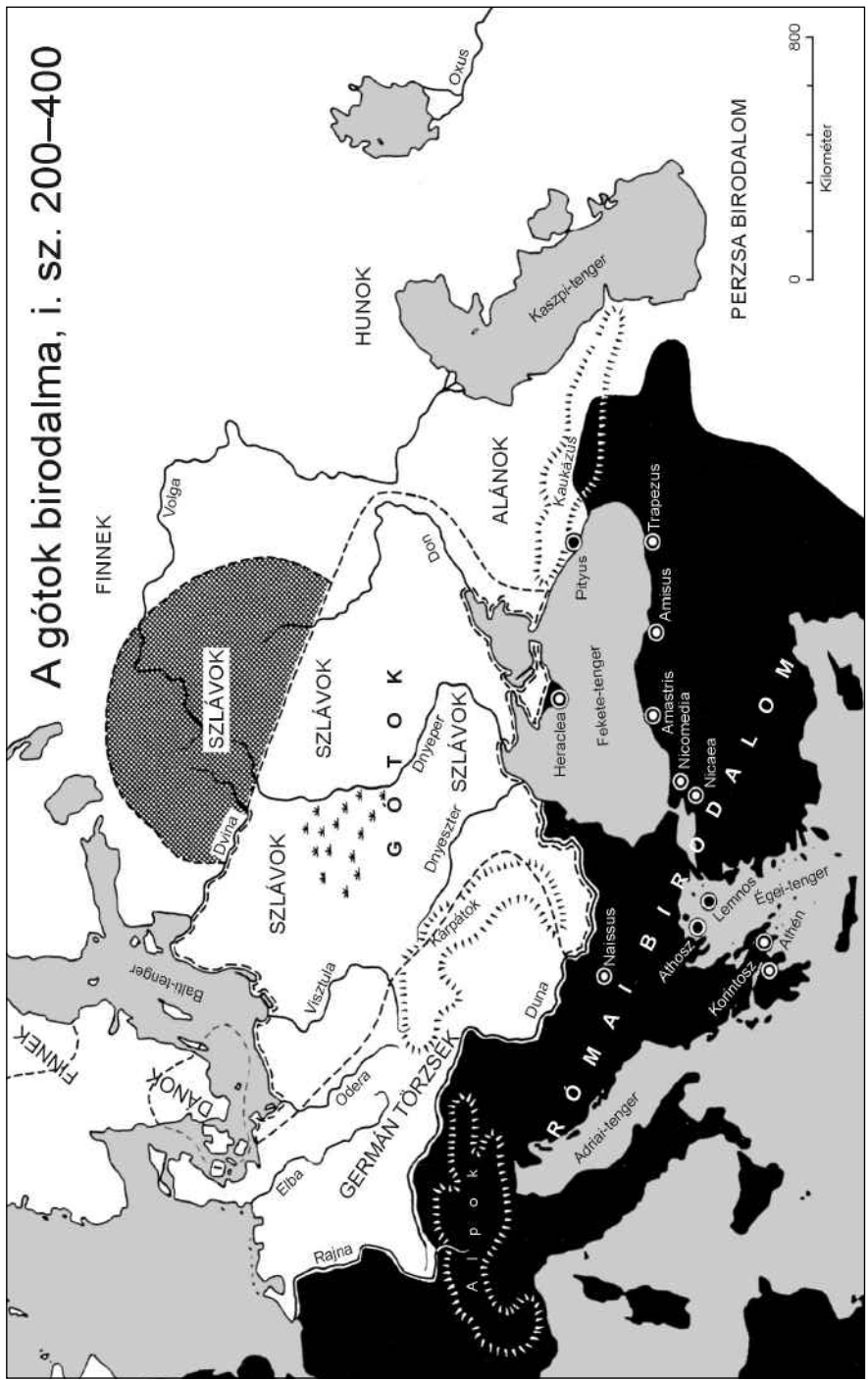
Ázsiai vándorlások

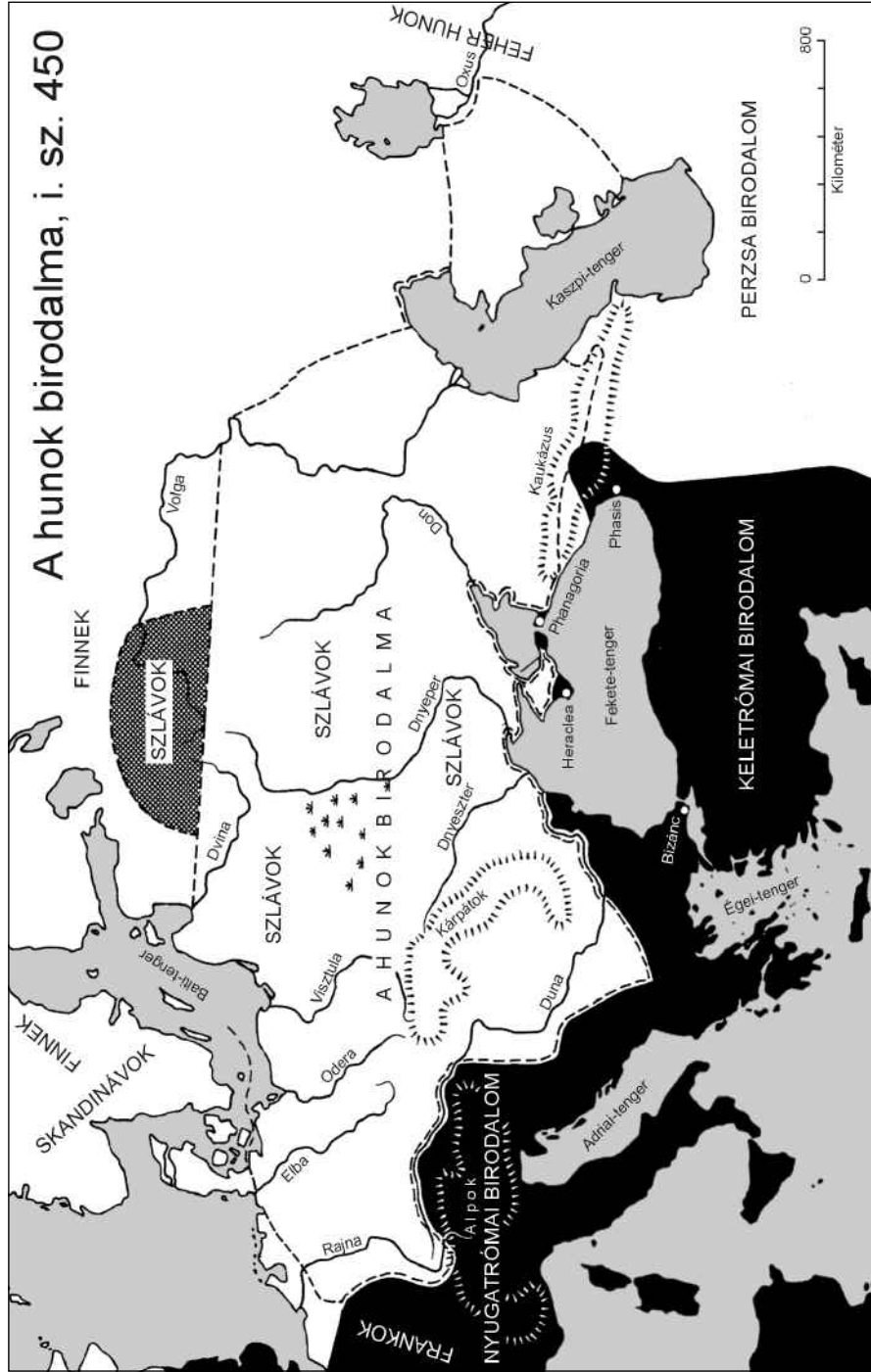
0 1000
Kilométer

A gótok birodalma, i. sz. 200–400

V. 8. Mekkora volt Atilla országa?

Úgy tűnik, mindmáig nem született alapos, tárgyilagos felmérés Atilla országának elhelyezkedéséről. Akik érintik is ezt a kérdést, azok is többnyire beérik annyival, hogy Atilla országának európai részére terjesszék ki érdeklődésüket. Csakhogy egészen biztos, hogy Atilla országa nemcsak Európa nagy részére terjedt ki, hanem emellett ázsiai része is jelentős volt. De mettől meddig terjedt északon, délen, keleten, nyugaton? Kérdések, amelyekre a történettudománynak előbb-utóbb választ kell adnia.

Jelen könyvünkben megpróbáljuk a kérdést egy lépéssel előbbre vinni. Először is azt kell meggondolni, miről is van szó. Úgy tűnik, nem kétséges, hogy Atilla hunjainak irányító népe a Kína északi szomszédságát alkotó „hsziungnu” nép. Más szóval: a hunok a mai Kína északi részéről indultak el. Vessünk egy pillantást az *Ázsiai vándorlások* című térképre (198. oldal). Ezen jól látható, hogy az i. e. 800–600 közötti időszakban Kína az Ordos körzetétől keletre eső, az „eurázsiai nomádok” körzeténél kisebb kiterjedésű. A szkíták ugyanonnan indultak el, ahonnan mintegy ezer évvel később az ázsiai hunok, és szinte akadálytalanul jutottak el a Kárpát-medencéig, délen Indiáig, illetve Perzsiáig, Egyiptomig. I. e. 170 körül a Kaszpi-tótól Koreáig terjed a hunok országa (Szász–Bakay, 1994, 2. térkép, 80.).

Kisázsziától Indiáig az i. e. III. századtól az i. sz. III. századig állt fenn a Pártus Birodalom, népessége minden bizonnyal jórészt szkíta volt. Észak-India történelméből – ha csak kevés is – ismert az indoszkiták sok évszázados meghatározó jelenléte. A médek legalábbis részbeni szkíta származása következik abból is, hogy a perzsák ősei a médek (Strabón, 556), illetve a szkíták (Ammianus Marcellinus, II, 31. könyv, 2. §, 194.). Hérodotosz (1989, I. könyv, 101. fejezet, 55.) megírja, hogy a mágusok a médek egyik törzse. Chauhan (1999) pedig bebizonyítja, hogy a mágusok a szkíta–hunok egyik törzse. A médek legfontosabb törzse tehát szkíta–hun törzs volt. Atilla hunjai és a közép-ázsiai–indiai hunok tehát testvérnépek voltak. Aradi Évától tudjuk (Aradi, 2005, 42.), hogy a közép-ázsiai (ún. fehér) hunok összetartozásukat minden év karácsonyán megünnepezték a Kaszpi-tengertől Baktriáig, vagyis Közép-Ázsiában (198. oldal, Csáji, 2004, 8.). A 202. oldal térképe szerint Atilla hunjainak országa kiterjedt a Rajna folyótól a Kaszpi-tengerig. A 199. oldalon található térkép szerint a hunok központja Kang körzetben, vagyis Közép-Ázsia északkeleti részében volt. A 197. oldal térképe szerint a hunok négy csoportra oszlanak. Az ázsiai hunok négy központja a következő: az északi hunoké a Minuszinszki-medencében, a szien-pi vezetés alá került hunoké Belső-Ázsiában; a déli hunoké Ordos körzetében; a jüepan hunoké a Tarim-medencében volt. A kangküi hunoké Közép-Ázsiában terült el. A várhun (heftalita) hunoké a Kaszpi-tengertől Észak-Indiáig terjedt. Az európai hunoké (Atilla hunjaié) az i. e. IV. század végétől az i. sz. V. század közepéig a Rajnától a közép-ázsiai hun központig terjedt.

Az ázsiai hunok, Atilla népe, a történelem tanúsága szerint nem kerekedtek fel mind egy szálig. Könnyen lehetséges, hogy Atilla rájuk is számíthatott, de első közelítésben tekintsük ezt úgy, mint végszükség esetében mozgósítható tartalékot. A közép-ázsiai hunok Kang körzetében azonosak, illetve szövetségesek kellett legyenek Atilla hunjaival, hiszen békés úton engedték be az átvonuló ázsiai hunokat, illetve évszázadokon át ott őket jól tartották, biztosították felkészülésüket. A fehér hunok (avarok) és az ázsiai hunok testvérnépek, gyakran szövetségesek.

Az európai hunok pedig ismét Atilla hunjai. Mekkora volt tehát Atilla országa? A fent vázolt tények alapján, amennyiben az ázsiai hunok és a fehér hunok országát leszámítjuk, a Rajnától az Altajig terjedt. A *Képes Krónika* szerint pedig Atilla a hunok, médek, gótok, dánok királya (1986, 21.). Térképeink alapján ez az adat alátámasztható. Atilla országa ugyanis magába foglalta – nyugatról kezdve – Dániát, a gótok birodalmát (lásd: 201. oldal), az európai hunokét, és ha a médekre is kiterjedt, akkor a fehér hunokét is. Így egy óriási, két világrészre kiterjedő ország képe rajzolódik ki. A hunok országainak területe magában foglalja Közép-Ázsiát, Belső-Ázsiát, Észak-Indiát, az európai Szkítiát az Uráltól a Rajnáig, vagyis területe nagyobb, mint Indiáé, Kínáé, Perzsiáé és Kis-Ázsiáé együttvéve (megjegyzés: Perzsiában hunok, médek, pártusok, Kis-Ázsiában hunok, pártusok, Kínában és Indiában jelentős hun népesség él – lásd az *A szkíta ősnép India északi részén; A szkíta ősnép Kína délnyugati részén* című fejezeteinket is). A Római Birodalom területe (v. ö. 198. oldal térképe) ennél sokkal kisebb területre terjed ki. Ezeknek a hun országoknak a népessége az ókori világ népességének jelentős, meghatározó hányadát adta.

V. 9. Atilla haderejének és népeinek létszámáról

Mekkora volt Atilla hadseregének és népének, birodalmának létszáma? És a római haderőnek és háttérének? A kettő közül a rómaiakat ismerjük jobban. Hozzávetőleges képünk van azonban az erőviszonyokról a hun–római arányt illetően, valamint a hun–gót, hun–nyugat-európai arányt illetően. Az a tény is sokat mond, hogy Atilla hunjai Európában évtizedek alatt sem találtak hozzájuk hasonló súlyú katonai ellenfélre.

Tekintettel a nyugati történelemírás nagyfokú egyoldalúságára, legelőször is számolnunk kell az évezredes előítéletekkel. Hogy a hun hadsereg és a hun nép nagyságrendjének felmérését ne nehezítse az e célra kitermelt előítéletek masszív köde, legelőször is meg kell tépáznunk a beidegződött dogmákat. Mivel azonban könyvünk nem vitairat, ezért egyetlen példára szorítkozunk. Vegyük az egyik legtekintélyesebb szerzőt, a fél évszázaddal előzőt írt, de nemrég újra kiadott *A hunok* című könyvet (Thompson, 2003, 50.).

E. A. Thompson, a nottinghami egyetem professzora hunokról írt monográfiáját világszerte a néhány mérvadó könyv egyikének tekintik (Hoops, Realexikon 1973; Enc. Br. 1988, 6:147; Sinor 1993). A Blackwell Kiadó az 1990-es évek közepén Thompson művét választotta ki *Európa népei* című sorozata számára akkor, amikor felmerült egy, a hunok történetét feldolgozó könyvnek a sorozatba illesztése. Az új brit enciklopédia (*The New Enc. Br.*, 1988, 1: 686) Atilláról szóló szócikkének megírására is Thompsont kérték fel. Thompson tehát komoly szerző, és nyilván azt is tudja, hogy mindaddig légvárat épít a történelemírás, amíg nem világítja meg a legfontosabb társadalmi tényezők számszerű viszonyait. Ézért, nagyon helyesen, a történelmi háttér és a hunok anyagi kultúrájának körvonalazása után fel is teszi a kérdést: mekkora volt a hunok létszáma és katonai ereje? De már az elején eltér a tudomány szabályaitól. Bevallja, hogy zavarba esik, mert a kínai évkönyvek, amikor a sztyeppei nomádok [hadseregének – G. A.] létszámával foglalkoznak, „zavarba ejtő gyakorisággal beszélnek 100 000, 200 000, 300 000 és 400 000 főről”. És Thompson nemcsak zavarát vallja be, de – történészhez nem igazán illő módon – saját pimaszságát hozza szóba. „Talán pimaszságnak tűnhet olyasvalaki részéről kritizálni a kínai forrásokat feldolgozó tudósokat, aki jóformán semmit sem tud a kínai szerzőkről, de talán megengedhető néhány kérdés: (1) hogyan voltak képesek Mongólia primitív nomád pásztorai 300 000 emberből álló sereget etetni, (2) hogyan működhetett a társadalom, még ha csak 100 000 embert vontak is ki a termelésből, azaz a nyájak és csordák védelméből egy egész hadjárat idejére.” A kérdések nagyon is helyénvalóak (eltekintve felvezetésük módjától). Aztán ismét a személyeskedést választja: „Amikor azt a nézetet olvassuk²³, hogy 430-ban Atilla hunjainak [hadseregének – G. A.] száma 600 000 vagy 700 000 fő volt, el kell csodálkoznunk azon, hogy vajon ilyen hatalmas tömegnek hogyan sikerült ellátnia magát Pannóniában és hosszú útja során, még ha csak a Kubán-medencéből jöttek is.”

Egy másik kultúra lenézése és címkézése, ráadásul megfelelő ismeretek hiányában – nem felel meg a tudományosság elemi követelményeinek. Ahogy fentebb bemutatuk, a hunok egyáltalán nem primitív népet alkottak Atilla korában sem, és ráadásul nemcsak a mai Mongólia területén éltek. Vessünk egy futó pillantást a 196–197–199–202. oldal térképeire, hol is található Atilla király országa, és mettől meddig terjed. Az előző fejezetben – *Mekkora volt Atilla országa?* – megmutattuk, hogy Atilla királysága a Rajnától az Altajig, illetve Indiáig és Kínáig húzódik. Első pillantásra szembetűnő, hogy Atilla birodalma nem korlátozódik sem Mongóliára, se Pannóniára, hanem ezeknél sokkal nagyobb térségre terjed ki. Azt is láttuk, hogy Kínában és Indiában is jelentős létszámú hun népek élnek. Ha tekintetbe vesszük, hogy a Kárpát-medencétől Kína keleti széléig, Közép-Ázsián át India keleti széléig él a mai emberiség kb. fele, akkor a hunok birodalmában a népesség létszámát semmiképpen sem lehet elhanyagolhatónak tekinteni. Ellenkezőleg. Az akkori világ népessége háromszázmillió lehetett (Hartl, 1998). Ha ebből csak 140 milliót számolunk a Hun Királyság övezetére, és ha ebben az egész övezetben a hunok létszámát a teljes népesség mindössze egynegyedére tesszük, ami alsó becslésnek tűnik a történelmi tények

tükrében, akkor is 35 millió hun élt Atilla idejében. És ehhez még hozzávehetjük Kína olyan, bennszülött népeit, mint a nemezkészítő „délnyugati embereket”, a jünnani naxik elődjait, India turáni őslakóit, Délkelet-Ázsia népeit, Japán turáni-szkíta népeit stb.

Erdemes más módon is megbecsülni a hunok létszámát. Pannónia Noricummal, Rhetiával és Dalmáciával együtt hárommillió (Harl, 1998), ebből a jazig-szarmatákra és egyéb szkíta-hun népekre mintegy 0,5 milliót vehetünk. Az Alföldre 1,5 millió főt véve, a Felvidékre 0,5 és Erdélyre újabb 1,5 milliót, a Kárpát-medence hun népességére négy millió főt kapunk. Szarmaták éltek még a mai Szlovákia és Lengyelország területén is, legalább egymillióan. A kaukázusi (>1), Kaszpi-tó környéki (>1) és a Szarmata-síkságon élő (>2) hunok létszáma is együttvéve legalább 4 millió. Tudjuk, hogy a 200-400 ezer fős hadsereget kiállítani képes gótok (akiknek létszáma így legalább 2-4 milliós) Szkítiában, a Fekete-tengertől északra való letelepülése után is a szarmata népek többségben maradtak (Szász, 1994, 111.). Kis-Ázsia (a mai Törökország) Atilla-korabeli népessége 15 millió, Szíria, Palesztina és Mezopotámia lakossága együtt 6,5 millió fő (Harl, 1998). Ennek alapján feltehető, hogy Perzsia lakossága legalább 12 milliós. Firdauszi *Sáhnáméjéből* (*Királyok Könyve*) és Közép-Ázsia történelméből tudjuk, hogy az iráni és turáni népek évszázadokon át váltakozó szerencsével küzdöttek egymással. Tudjuk azt is, hogy a perzsák ősei a médek (Strabón, 556), illetve a szkíták (Ammianus Marcellinus, II, 31. könyv, 2. §, 194.), és azt is, hogy az i. e. első évezredben a perzsák még testvéreknek tartják a szkítákat (Huszka, 1930). Ha tehát Perzsia népességének mintegy felét a médek, szkíta-hunok adták, és ha az ókori Pártus Birodalom többi népének csak egyharmada volt hun, a Pártus Birodalom népei együtt legalább 8 milliót adnak a világ hun népességéhez. Ott van még Közép-Ázsia, az Oxus (Amu-darja) mente, a Turáni-alföld, a szkíták egyik fő központja. Itt is számolhatunk legalább hatmillió hunnal (de óvatosságból vegyünk csak négy milliót). Ennek alapján valószínű, hogy Atilla birodalmában legalább 21 millió hun élt. De éltek még hunok Atilla birodalmán kívül is, mégpedig nem is kis számban. Ma-dü az Ordos-körzetbeli, vagyis az ún. déli hunok vezetője volt. I. e. 206-ban megszervezett birodalmában 19 nagy fehér hun törzs élt. Hadserege 300 000 könnyű felszerelésű lovas harcosból állt. A déli hunok létszámára a kínai évkönyvek három milliót adnak meg (Csobánczi, 1964, 111.). Kína északi népei között a hun népek összlétszáma ennél jóval nagyobb, hiszen évezredekken át egész Kínával összevethető volt katonai súlyuk, és a *kínai etnikum kialakításában is jelentős részt adtak*. Az északi Toba királyság területén 119 hun törzs élt, amelyek összefogtak, és így erősebbek voltak az inkább mongol sien-piknél (Csobánczi, 116.). A nyugati hunok, o-sunok, kin-kunok, ting-lingeek, o'kutok (ogurok), zsuán-zsuánok (avarok), a Toba királyság stb. jelentős hun népessége együttesen legalább ötszörösét teszi ki a déli hunokénak, akiknek létszámára továbbra is három milliót véve, legalább 15 millió főt kapunk, még óvatosabb becsléssel kilencmillió alós határt. A déli hunokkal együtt tehát a Kína vonzáskörzetében élő hun népesség létszáma legalább 18 millió főre tehető; illetve óvatosabb, alsó becslésünkkel 12 millió-

ra. Ez az akkori Kína 48 millióra becsült összlétszámának (Csobánczi, 114.) mindössze a negyede. Észak- és Dél-India fejlődésében a hunok évszázadokon át vezető szerepet játszottak (Magadha Birodalom, Magadhi Guptaék, szakák, turáni őslakók, dekkáni hun királyság stb.). India népességének a hunok éppúgy jelentős részét adták, ahogy Kínának is. Ezért feltehető, hogy Indiában a hunok létszáma nem lehetett lényegesen alacsonyabb, mint Kínában, itt is számolhatunk legalább nyolcmillió hunnal. Ha csak ezeket a hun népeket vesszük figyelembe, Atilla népével együtt akkor is 47 millió számot kapunk. Összevetve előző, 35 millió becslésünkkel, a hunok létszámára negyvenmillió alsó határt tarthatunk valószínűnek. Egy rövid ellenőrzés: Perzsia Európa ellen indított hadseregének létszáma a görög források szerint 700 000 fős (Ghirshman, 1985, 120.). Népsége 16-os szorzóval (azaz minden harcost adó családra egy másik családot számítva; egy család: két nagyszülő, egy feleség, egy férj, négy gyerek, összesen nyolc fő – kellett a négy gyerek a katonák nagy halandósága miatt) Perzsia népessége 11,2 millió, vagyis az általunk számolt 12 millió értékhez közeli. Azt a következtetést is levonhatjuk, hogy Atilának egy 600 000 fős haderő kiállításához nem kellett egész birodalmának erőit olyan mértékben mozgósítania, mint Perzsiának a görögök ellen. Valóban, a történelmi adatok azt mutatják, hogy Atilának kb. 600 000 fős hadserege volt (Horváth, Parragi, 1943, 164.; Cabrol, Leclercq 1907).

Így aztán Thompson mindkét kérdésére a válasz megadható. Ha Thompson egy kicsit utánaérezett volna az adatoknak, könnyen megtalálhatta volna ő is ezeket vagy más számokat is, anélkül hogy megtanult volna kínaiul. Amikor egy-egy nagyobb hun törzsszövetség komolyabb haderőt állított ki, hárommillió fős lakosságot véve hátországnak, százezer harcos kivonása a termelésből nagyon is elképzelhető számnak látszik.

Bármilyen kitűnő szakember volt is Thompson szakterületén, a klasszika-filológiában, és így bármilyen tájékozottan és kritikusan ismeri is a görög, latin forrásmunkákat, a hun haderő tárgyalásához érve többszörös felkészületlenséget árul el. Gondolatmenetének idézett mondatában: „Amikor azt a nézetet olvassuk²³, hogy 430-ban Atilla hunjainak [hadseregének – G. A.] száma 600 000 vagy 700 000 fő volt, el kell csodálkoznunk azon, hogy vajon ilyen hatalmas tömegnek hogyan sikerült ellátnia magát Pannoniában és hosszú útja során, még ha csak a Kubán-medencéből jöttek is” – nem adja meg pontosan, hol és milyen szerzőtől olvasta ezt az adatot. A 23-as lábjegyzetben pedig ezt írja: »H. Leclercq rosszallás nélkül idézte, Dict. D’arch. Chrét. VII. II. 2793, az illető címszónál ’Hunok’« H. Leclercq-nek tehát rosszallással kellett volna idéznie a Dict. D’arch. Chrét. rövidítéssel jelzett műből. Csakhogy ez a mű teljes címén „Dictionnaire d’Archéologie Chrétienne et de Liturgie”, vagyis egy átfogó régészeti értelmező szótár, 15 kötetes régészeti lexikon, és két főszerkesztője Fernand Cabrol, Farnborough abbéja és R. P. don H. Leclercq. Nem tehetett volna tehát eleget Leclercq Thompson kívánalmának, hogy rosszallással idézzen a jelzett műből, hiszen annak helytálló voltáért neki magának kellett kezkeskednie főszerkesztői minőségében. Fordítva: Leclercq főszerkesztői minősége egy ilyen hatalmas,

átfogó régészeti lexikon szerkesztői munkálatainak élén minden bizonnyal azt jelzi, hogy Leclercq ezekben a régészeti kérdésekben a világ egyik legkiemelkedőbb szaktekinetélye volt. Ez a tény viszont Thompson várakozásával ellentétes értelemben mutatja a valóságot. Más szóval: Thompson minden bizonnyal melléfogott, amikor a terület mérvadó szakértőjének adatát valótlan színben igyekezett feltüntetni.

Thompson ezek után a következő gondolatmenettel érvel. „V. századi görög-római szerzőink azonban egy merőben eltérő helyzetet ábrázolnak. 409-ben Honorius 10 000 hunt vetett be Alarik ellen.²⁵ Jellemző azonban, hogy a kiváló szerző, akitől ezt az információt szereztük – Olümpiodórosz, aki szemtanúja volt a hunok életének –, rögtön annak leírásával folytatja, hogy milyen hatalmas erőfeszítéseket tett a császár annak érdekében, hogy élelemmel lássa el őket: állatállományt és gabonát hozatott Dalmáciából Itáliába, külön erre a célra. Ahogy Zoszimosz írja, „a császár 10 000 hunt kért fel szövetségesnek, ellátásuk érdekében pedig elrendelte, hogy a dalmátok küldjenek gabonát, juhokat és ökröket. Az a tény, hogy Zoszimosz, vagy még inkább Olümpodórosz úgy ítélte meg, hogy ennek az információnak mindenképpen szerepelnie kell, alátámasztja vélekedésünket az eset nem mindennapi voltáról, illetve arról, hogy 10 000 hun etetése egy hadi szezonon keresztül nem mindennapi feladatnak bizonyult. Valóban az is elképzelhető, hogy akkoriban csak a császári kormányzat volt abban a helyzetben, hogy a hun harcosok ilyen nagy tömegét egy helyre összpontosíthassa. Ezek szerint igen valószínűtlen, hogy a hunok rögtön Európában való felbukkanásuk után elegendő mennyiségű élelmet tudtak volna előállítani, amennyi egy ilyen hatalmas hadtestet egy hadi szezonon keresztül el tudott volna látni.” Egy észrevétel: A nyugati források (például Ptolemaios, *De apparentiis* III, 5; Marinus Tyriensis, *Periplus* II. 39) szerint a hunok az i. sz. II. században tűntek fel Európában. Az i. sz. II. és IV. század között kétszáz év telt el. Kétségtől, a sok tízmilliós hun nép kétszáz év alatt elő tudott állítani sokszor tízezer harcos élelmezéséhez is elegendő élelmet. Inkább arra gondolhatunk, hogy Thompson nem ismeri eléggé a szakirodalmat vagy nem akar tudni az érvelése számára nem kedvező tényekről.

Látnunk kell azonban, hogy Thompson érvelése egy alapvető, lényegi pont megvilágítására szolgál. Nem mindegy, hogy a hunok hányan voltak, és az sem, hogy mekkora volt Atilla hadereje. Ennek a kérdésnek a megvilágítására nem szabad sajnálni a figyelmet. Anélkül, hogy tudnánk, mekkora volt Atilla hadereje, legalább nagyságrendileg, illetve ellenfeleihez viszonyítva, nem alkothatunk megfelelő képet Atilláról és hunjairól. Éppen ezért rendkívül sajnálatos, hogy Thompson egyetlen adatból – Olümpiodórosz egy esetre vonatkozó leírásából – rögtön egy egészen más esetre vonatkozó következtetést von le. Abból ugyanis, hogy Honorius Flavius nyugatrómai császár 409-ben tízezer hunt vetett be Alarik, a nyugati gótok királya ellen, nem következik szigorú matematikai következetességgel, hogy Atilla teljes hadereje mekkora volt 453-ban. Abban igaz van Thompsonnak, hogy tízezer harcos élelmezéséről gondoskodni kell. Ezt eddig is tudtuk, és számoltunk is vele. Sőt, mi azt is kiszámoltuk, mekkorának

kell lennie egy harcos élelmezéséről, fenntartásáról gondoskodó háttérnek – ezt a számítást Thompson sajnos mellőzte. Arra is szeretnénk rávilágítani, hogy tízezer harcos élelmezési feladatának gondjai nem feltétlenül riasztották el a történelem jelentős alakjait attól, hogy tízezer főnél nagyobb létszámú hadsereget állítsanak ki. Tény, hogy már az ókorban hatalmas, több tízezres, több százezres hadseregek jöttek létre, és ezek akár heteken-hónapokon, sőt éveken keresztül hadjáratot folytattak. A hadseregek élelmezési feladatai nem állítanak a természeti törvények szükségszerűségéhez hasonlítható felső határt a hadseregek méretében. Úgy látjuk, Thompson hozzáállása a hun haderő létszámának megértéséhez elmarad a tőle elvárható tudományos alaposságtól.

De menjünk tovább! Thompson így folytatja: „Később Olümpiodórosz²⁶ azt állítja, hogy a hun haderő, amely Olümpiosz megbízásából 409-ben Athavulf gótjait legyőzte, 300 főből állt. Az ellátással kapcsolatosan felmerülő gondok alapján, amelyeket már említettünk, ezt a nagyságrendet el tudjuk fogadni. Prokópiosz idejében, amikor a hunok visszatértek – mint látni fogjuk – egy olyan társadalmi rendszerben éltek, amely hasonló volt ahhoz, amelyben 376 körül éltek. Ekkor seregük létszáma többnyire 200 és 1200 között volt. Zabergan hadserege, amely 558-ban akkora riadalmat okozott Konstantinápolyban, 7000 kutrigurból állt, ami igazán kivételes. Nem térünk el túlságosan az igazságtól akkor, ha azt feltételezzük, hogy az átlagos hun portyázó csapat, amely a római provinciákat fosztogatta az ötödik század elején – igen ritka kivételektől eltekintve – aligha haladta meg az 1200 harcost.” Thompson itt egy hadicselt alkalmazott, úgy tűnik, a félrevezetés céljával. Azzal kezdte gondolatmenetét, hogy „térjünk át arra a kérdésre, hogy mekkora volt a hunok létszáma és katonai ereje”. Könyve nem az *Alkalmi hun portyázó szabadcsapatok Atila sorsdöntő háborúja idején* címet viseli, hanem címe: *A hunok*. Így tehát mind az olvasó várakozása, mind pedig a Thompson által beígért kérdés magára a teljes hun haderő létszámára és a teljes hun népesség létszámára irányul. Becsapva érezhetjük magunkat, amikor egy-egy adatra épített felületes gondolatmenete végén nem a döntő csatára mozgósítható hun haderő létszámára fut ki az érvelése, hanem a központi hun vezetés nélküli, alkalmi portyázó csapatokéra, ami pedig egy teljesen más és mellékes kérdés. Egy ilyen tekintélyes szerzőtől nem fogadható el, hogy a fő kérdés helyett egy lényegtelen mellékkérdésre térjen rá, összesen a fő és a lényegtelen kérdést.

Ezek után Thompson úgy gondolja, hogy „...az előbbi okfejtés után komoly kétséget kelt az adat, amely szerint Aetius 60 000 hun harcost hívott be Itáliába 425-ben.”²⁹ Egy 60 000 emberből álló hadsereg a negyedmilliós hun népesség teljes haderejét jelentené.” Mostanáig azonban Thompson egyáltalán nem vizsgálta meg az általa jelzett kérdést, hogy mekkora lehet a hun népesség teljes létszáma. Ezért állítása a negyedmilliós hun népességről teljes mértékben légbőlkapott, alaptalan. Ráadásul az alkalmi szabadcsapatok létszámából Thompson, újabb hadicsellel, mégiscsak az egész hunságra akar következtetni. Thompson ismétlődő hibái, hiányosságai, félrevezető beállításai itt már nem kivételek, hanem ezek a kisiklások állnak össze egyetlen egységes rendszerré, amely a valóságról torz

képet mutat. És még ezt is megtetézi e kijelentésével: „nyilvánvaló, hogy sem Aetius, sem a nyugatrómai kormányzat nem tudott 60 000 zsoldost pénzelni és etetni”. Hadd kérdezzük meg: ha nyilvánvaló, akkor miért nem mutat legalább egy-két adatot mutatóba, ami jelezhetné a helyzet ilyenén állását? Vajon mi lehet az akadálya 60 000 harcos etetésének? Fizikai akadálya nincs, Thompson ilyesmit nem jelez. Pénzügyi akadálya nem lehet, hiszen a Római Birodalom világbirodalom – mint látni fogjuk, 453 000 fős haderőt tart fenn. A Nyugatrómai Birodalom 22 millió fős. Akkoriban is létezett adó, és ezek bevételéből gazdálkodott a római kormányzat. Rejtély, miért állította Thompson, hogy a 22 milliós Róma miért tud 22 millió főt ellátni, de 60 000 zsoldost nem. „Mindenesetre, ha megkockáztathatunk egy becslést, akkor azt mondhatjuk, hogy Aetius serege körülbelül az előbbi, Philosztorgiosz által megadott számadat egytizede lehetett”, azaz 6000 fő. Ezek után Thompson megemlíti: „Priszkosz véleménye szerint ugyanis Atilla serege 451-ben 500 000 főt számlált. Honnan tudhatta az igazságot? Nem valószínű, hogy maga Atilla megközelítő pontossággal tudta volna seregének létszámát... Forrásaink közvetlen bizonyítékai alapján, valamint annak segítségével, amit a nomád társadalmakról általában tudunk, arra a következtetésre juthatunk, hogy a hunok hatalmas arányú hódításait »egy nevetésesen kis csapat lovassal« hajtotta végre.”

Álljunk meg itt egy pillanatra. Mit mond Thompson? Csak nem azt akarja mondani, hogy Atilla 300, illetve 200-1200 fős haderővel rendelkezett, és ezzel a „nevetésesen kis csapat lovassal” bírta rá a kor két legnagyobb világbirodalmát, a kelet- és a nyugatrómai, évtizedeken át tartó, hatalmas összegű évi adófizetésre? Atilla könnyedén legyőzte a gótokat, akik az összes germán törzs egyesítésére hivatottnak érezték magukat (Horváth, Parragi, 1943, 137.), a legnagyobb germán törzset. A Hun Királyság már Rua (Rovó – G. K. E.) király alatt Germánia szívéig nyúlt el (Szász, 1994, 169.), és Atilla alatt egész Germániát magában foglalta. A germán törzsek együttes súlyát mutatja, hogy a Római Birodalom nemsokára Német-római Birodalommá változott, mégpedig germán túlsúllyal. Ez pedig azt jelenti, hogy a germánság létszáma jelentősen meg kellett haladja Itália akkori, hatmilliós lakosságának számát. Ha Atilla könnyedén leverte őket, ésszerű a feltételezés, hogy a hunok létszáma meghaladta a germánokét. Thompson negyedmilliós értéke a hunok teljes lakosságára vonatkozóan tízszerezsen-százszorosán tér el a valóságostól!

Ha Thompson a modern idők legalaposabb, legjobb hun-szakértője, ahogy az társadalmi elismeréseiből, sikereiből látszik, akkor ez lesújtó képet fest a nyugati történelemírásról, legalábbis hun vonatkozásban. Atilla talán legfőbbnek számító forrásmunkáját Jordanes írta. Ez a munka hasonlóképpen messze elmarad a tudományos megismerés elemi normáitól, és valósággal fröcsög a hunok gyűlöletétől. Egy másik fontos kordokumentum Ammianus Marcellinusé. Sajnos, Ammianus sok kiváló tulajdonsága a hunokról írva nem érvényesül megfelelően. Thompson idézi is Ammianust: „A hunok népe, amelyről a régi kútfők csak keveset tudnak, a Maeotis ingoványain túl, a Jeges-tengernél lakik. Vadsága minden képzeletet felülmúl” (Thompson, 2003, 29.). A történészek azért írnak,

hogy képet adjanak az olvasónak arról, amire kíváncsi. De vajon milyen képet kapunk a hunokról, ha azt olvassuk, vadságuk minden képzeletet felülmúl? Hiába igyekszünk és próbáljuk elképzelni a hunok vadságát, ha egyszer az minden képzeletet felülmúl. Így tehát Ammianus tudósítása nem alkalmas arra, hogy a hunokról képet alkossunk. Azt mondják, az idő minden sebet begyógyít, és lassan felülkerekedik a józan ész. Atila kora több mint 1500 éve elmúlt. Lett volna épp elég idő arra, hogy lehiggadjanak a Jordanes- és Ammianus-féle történeszi megnyilvánulások, és átadják helyüket a tárgyilagos, szakszerű vizsgálatoknak. Thompson azonban mégis így ír: „csak csodálhatjuk Ammianus mértéktartását”, s ezek után kettőspont, és következik a fenti Ammianus-idézet. Thompson tehát 1500 éves távlat után is úgy látja, Ammianus nem vetette el eléggé a sulykot a hunokkal kapcsolatban. Thompson szerint Ammianusnak még jobban el kellett volna vetnie a sulykot. Hogy hogyan, az rejtély marad, mert a „minden képzeletet felülmúló” minősítést Thompson kívánalmának megfelelően felülmúlni nem lenne egyszerű feladat.

Akármilyen is volt Atila, akármilyenek is voltak a hunok, ez már akkor is, és most, 1500 év elteltével különösen, szakszerű és alapos vizsgálatot igényel, ahogy azt nyilván Jordanes, Ammianus és Thompson is tudták. Akkor viszont mivel magyarázható, hogy mégis kitérnek a tudományos vizsgálat kereteiből, áthágják a tudományos normákat, és lealacsonyító érzések szítására térnek át? Mi indokolhatja az ilyen kisiklásokban megnyilvánuló, több mint 1500 éves törvényszerűséget? Semmi sincs ok nélkül. Valami olyan titok lappang itt, ami még ma is húsba vágó. Csakis ez a személyes érintettség magyarázhatja a tudományos normák következetes és rendszeres, egyirányú áthágását kiváló tudósok és történészek egész regimentjétől. De mi lehet ez? Hogyan és mi módon képes Atila és a hunok még ma is ilyen szélsőséges indulatokat kiváltani? Erre a kérdésre még keresni fogjuk a választ. De legelőször még vissza kell térnünk az általunk kitűzött feladat megoldására: a hun haderő és a hun nép létszámának becslésére.

Thompson számára, úgy tűnik, a római hadsereg létszámának megállapítása is túl nagy feladat. Ha a római hadsereg legfőbb hadvezérének, Aetiusnak a hadseregét hatezer főre becsüli, akkor bizony alaposan téved. De téved még a módszerében is. Ilyen adatot nem úgy kell megbecsülni, ahogy azt Thompson könyvében bemutatta: „Mindenesetre, ha megkockáztathatunk egy becslést...” (lásd fent). Bármennyire is meglepő lehet, a római hadsereg vezetői éppúgy pontosan ismerték hadseregük létszámát, ahogy a hunoknak is tudniuk kellett, hány főre fözzenek, hány fegyvert osszanak szét stb. A római hadsereg létszámáról pedig pontos adatok állnak rendelkezésre. És ha ismerjük a római haderő létszámát, abból már hozzátétőlegesen következtetni lehet Atila haderejére is. Nyilvánvaló ugyanis, hogy ha a római hadsereg létszáma 453 000 fő, akkor Atila seregéé nem lehet 200 és 1200 között, ahogy azt Thompson (2003, 50, 51) sugallja.

Az Egyesült Államok Tengerészeti Akadémiájának honlapján (Hartl, 1978) a következő adatok szerepelnek. Ezek az adatok könnyen ellenőrizhetők a kézikönyvek segítségével (lásd alább!).

A Római Birodalom hadserege a kb. i. sz. 9-ig terjedő időszakban 28 légió. Egy légió létszáma kb. 5300 fő. A 28 légió összlétszáma tehát kb. 168 000 harcos. A kísérő csapatok létszáma hasonló nagyságú, összesen kb. 350 000 fő. Diocletianus (i. sz. 284–305), úgy tűnik, megkettőzte a légiók számát, így a római hadsereg létszáma 400-500 ezer főre nőtt. Lüdiai János a VI. században 435 266-os számot ad meg. A katonák eltartásának terhére a mezőgazdasági népességnek kellett viselnie, földadó formájában. A földbirtokosok feleltek azért, hogy előírt számú katonát adjanak. Várady László (1961, 49–53.) 262 000 főt ad meg a keleti és a nyugati haderőre egyaránt, azaz összesen 524 000 főt (Várady, 1961, 75.). A római hadsereg teljes létszámkerete ötszázezer fő (a Notitia Dignitatum alapján).

Hartl (1998) adatait tovább ismertette: nyugatrómai parancsnokság alatt 113 000, a határőrség létszáma 135 000 fő. A keletrómai parancsnokhoz tartozik 104 000 fő, a határőrség itt 248 000 fő. A teljes nyugati haderő: 248 000 fő (a határőrség 54 százaléknyi). A teljes keleti haderő: 352 000 fő (a határőrség 70 százalék). A teljes római haderő tehát – legalábbis papíron, hiszen ez nem jelenti feltétlenül azt, hogy ez a hadsereg teljes létszámában egy-egy alkalomra össze lett volna vonva, mégpedig ekkora létszámában – 600 000 fős. Mindenesetre sokat mond az az adat, amely szerint Hannibál hadserege kezdetben 59 000 főt számlált, de mire az Alpokon átkelt, 26 000-re apadt. Róma mozgósította minden tartalékát: 300 000 gyalogost, 14 000 lovat és 456 000 tartalékost. Akkoriban az itáliai lakosság létszáma hatmillió fő körül mozgott. Ha tényleg minden tartalékát mozgósította ekkor Róma, és így a tartalékosokkal együtt 770 000 fős hadsereget tudott egyszerre, egy hadsereggé szervezve mozgósítani, akkor Thompson a hatezer főre vonatkozó adatával jó százszorosán melléfogott. Ilyen mértékű melléfogás még a történelemtudományban is megengedhetetlen. Különösen az a világ egyik legkiemelkedőbb szakértőjének tartott nottinghami professzornál. A számszerű tények alapján megállapítjuk, hogy a hiteles történeti adatok igenis elérhették és el is érték a több százezres méretet. A múlt születése sorozat Róma és Bizánc című kötetében Foss és Magdalino (1990, 36.) a római haderő méretéről írva „mintegy 650 000 főnyi katonaság”-ról tud. A Római történeti kézikönyv (2001, 216.) szerint a Constantinus utáni római haderő létszáma 400 000 fő fölötti. Polübiosz szerint a köztársaság és szövetségesei körében 700 000 férfit regisztráltak (Goldsworthy, 2004, 43.). Ha Itália lakossága hatmillió, akkor 10:1 (tíz lakosra jut egy harcos) mozgósítási arányt véve, ami végszükség esetén egy sorsdöntő ütközetre valósnak tekinthető, valóban 600 000-es nagyságrendű római hadsereggel számolhatunk a catalanaumi ütközetben. Ennek alapján el kell fogadnunk Priszkosz, illetve Cabrol és Leclercq (1907), valamint Horváth és Parragi (1943, 164.) adatait Atilla hadseregének méretéről. Atilla haderejének létszáma a megbízható történeti adatok szerint ötszázezer és hétszázezer között lehetett.

Vonjunk le egy tanulságot, ami hasznunkra válhat a hun népesség megbecslésekor. A római népesség létszáma (hatmillió fő) és az általa végszükségben mozgósítható haderő létszáma (770 000) aránya körülbelül 8:1. Ez az eredmény nagyon közeli az általunk becsült mozgósítási határhoz. A mozgósítás végső határát ugyanis akkor kapjuk, ha minden családból a felnőtt férfi elmegy a háborúba. Ott-

hon maradnak a nagyszülők (1-1), a feleség (1) és a gyerekek. Ha három-négy gyerekkel számolunk, akkor hat-hét fő jut egy katonára. Léteznek azonban olyan közfunkciók, amelyeket háborúban sem lehet elhanyagolni, ezért a hat-hét fő nyolcra növekszik. Ennél több katonát nem lehet kipréselni semmiféle társadalomból. Ezt is csak végszükség esetén, egy rövid időszakra. A hunok azonban évszázadokon át hadakoztak. Náluk jóval több embernek kellett otthon maradnia. Ha tehát a hun haderő létszáma ötszázezer és hétszázezer közötti lehetett, és ennek a létszámnak nem nyolcszorosa, hanem 16 vagy 24-szerese volt az otthon maradtak létszáma, akkor Atilla hun háttérországának népessége nyolcmillió és 17 millió között kellett legyen. Ezt a következtetést nehezen lehet cáfolni. Azt is mondhatnánk: punctum. Még csak annyit kell hozzátennünk: az így kapott becslés alsó korlátnak tekintendő. Minél nagyobb ugyanis egy birodalom, annál nagyobb hadsereget képes kiállítani, de nincs erre feltétlenül szüksége. Nyilvánvaló például, hogy ha Kínának 48 millió lakosa volt abban az időben (a hunokat is beleértve), az nem jelentette azt, hogy feltétlenül hárommilliós haderőt kellett volna fenntartania. Hasonlóan, ha Atilla birodalmának népei húszmilliónyi voltak, ahogy azt fentebb vázoltuk, ez nem jelentette azt, hogy okvetlenül 1 200 000-es létszámú hadsereget tartottak volna fenn. Egyszerűen nem volt rá szüksége. Összehasonlításképpen: az 1914-es, a világháború küszöbén álló, 68 millió lakosú Németország hadseregének békeidőszaki létszáma 800 000 fő volt. Ez azt jelenti, hogy békeidőben nem 8:1-es, hanem a 85:1-es arány állt fenn a lakosság és a hadsereg létszáma között. Ha Atilla népe húszmilliós volt, hadserege hatszáz ezres, akkor a lakosság és a haderő aránya 33:1.

Még egy megközelítési mód adódik a felmerülő költségek szempontjából. Ha csak tízszázalékos adót szedtek a hunoktól, ahogy az ókori India Magadha birodalmában, akkor egy harcos eltartásához öt-tíz család adójára van szükség. Nemcsak élelmezni kell a haderőt, hanem ellátni fegyverrel, lóval, ruhával, teljes felszereléssel. Ez pedig nemcsak mezőgazdasági, élelemtermelő, hanem ruhaipari, hadipari, közlekedési és egyéb háttérparágákat is megkövetel. Egy család létszámára két nagyszülővel, két szülővel (férj-feleség), négy gyerekkel számolva tíz főt vehetünk. Adó szempontjából tehát az egy harcosra jutó öt-tíz család ötven-száz fővel egyenlő. Ez a becslésünk találkozik a háború küszöbén álló, de még békeidőszaki lélekszámú, 1914-es Németország adataival. Megjegyezzük, hogy 50:1 aránnyal és hatszáz ezres haderővel számolva Atilla birodalma hunjainak lélekszámára harmincmillió fő adódik.

Tegyük mindehhez hozzá, hogy a római haderő Atilla korában már nem volt összetartó, megbízható, ütőképes hadsereg. A IV. századra a Római Birodalom elvesztette katonai függetlenségét, a hadsereg vezetése barbárok kezébe került, akik megbízhatatlanok voltak (Macmullen, 1988, 204.). Ezzel a ténnyel Atilla nyilván számolt akkor, amikor haderejének méretét, a mozgósítás mértékét megtervezte. Így tehát Atillának nem volt rá szüksége, hogy haderejének létszáma lényegesen magasabb legyen a római hadseregekénél.

Következtetésünk: *Atilla országa jóval nagyobb területű, mint a Római Birodalom. Atilla országában a hunok létszáma több tízmilliós nagyságrendű. Atilla hun hadserege több száz ezres nagyságú.*

Mindezek megítélésünk szerint alapvető tények. Nem lehet megítélni a hunok történelmi szerepét anélkül, hogy ezt a három alapvető adatot fel ne mérnénk. A nyugati történetírás szégyene, hogy legkiválóbb kutatói is, mint például Thompson, képtelennek bizonyultak e feladat elvégzésére. A magyar történetírás szégyene, hogy mindmáig nem tudta felismerni ezen adatok alapvető mivoltát és végérvényesen tisztázva köztudomásúvá tenni (vagy legalábbis erre törekedni). A nem hivatalos magyar történészek szemléletét ráadásul az egyébként szinte kötelező elvakultság sem akadályozza. Mélyre világító jel, hogy ennek ellenére sem tudták feltárni nemcsak ezeket az elemi tényeket, de még ezen elemi tények alapvető jelentőségét sem tudták felismerni. A magyar történetírás nem várhat sok jót a hivatalos történetírástól, mert az 1848-as Bach-korszak elnyomása idején intézményesített magyarellenesség óta megváltozott történelmi helyzet révén sem tudtak a legtöbben megszabadulni a szemellenzőktől. *Ebben a helyzetben csak egy segíthet: a munka.* A hivatalos történészek legalább dolgoznak, és alaposan dolgoznak. Következtetéseik gyakran tévesek, mert jobbára ragaszkodnak hibás szemléletükhöz. *A magyar történelemről alkotott kép csak akkor közelíthet a valósághoz, ha minél többen fognak alapos, tárgyilagos munkát végezni. Ettől a munkától nem megijedni kell, hanem el kell kezdeni. Egyedül ez fog segíteni.*

V. 10. *A catalaunumi csatáról*

A nyugati történetírók Atilla és a római haderő legnagyobb csatájának – „a népek csatájának” – tartják az állítólag Catalaunum (Chalons-sur-Marne, Chalons) mellett lezajlott ütközetet (catalaunumi csata, i. sz. 451.). Vegyünk sorra most néhány tény, ami alapos gyanúra ad okot a csata megtörténte felől!

1. Figyelemre méltó, hogy „az ütközet kimeneteléről hadtörténetileg értékes leírás nem maradt fenn” (Szász–Bakay, 1994, 326–329.). Az egyetlen részletes forrás, amire rá vagyunk utalva, Jordanesé, az ő beszámolója viszont feltűnően szakszerűtlen, zavaros és ellentmondásos. Jordanes feltűnően pontatlanul adja meg a csata helyét. A csatateret pontatlanul, homályosan írja le (Bakay, ugyanott). A csata érdemi részét, a hadműveletek leírását – melyik szárny támadott először, hol törte át az ellenfél védelmét a másik fél stb. stb. – Jordanes teljességgel mellőzi. Ehelyett hosszú sorokon keresztül a patakká duzzadt vérfolyam nagyságát ecseteli. Ezután pedig már a végeredményt ábrázolja: „Ekkor a vesegótok az alánoktól elválva a hunnok csapataira támadnak és tán magát Atillát is megölték volna, ha az előrelátólag már elébb meg nem szalad és magát és övéit rögtön vissza nem vonja a tábor kerítése mögé, amelyet szekerekkel sánczolt körül.”

Atilla ebben a levert helyzetben éppen lónyergéből máglyát épített, hogy a lángok közé vesse magát, hogy ne láthassák sebet („lónyergéből máglyát készített és magát a lángok közé akarta vetni, ha elleni betörték volna, hogy senki az ő sebének ne örvendhessen”). Atilla nemcsak a csatát veszítette el tehát, hanem nyilván halálos sebet kapott. Miért nem indul el a csataterőről? Ha ilyen egyértelmű a vereség, életbevágó, hogy minél hamarabb elhagyja a csatateret, hiszen a győztes bármikor kihasználhatja erőfölényét, és akkor nincs kegyelem. De Atilla – legalábbis Jordanes szerint – nem vesz tudomást a legelemibb tényekről, sőt, egyenesen ezekkel ellentétesen viselkedik. Pedig a fenyegetés valós, és csak hajszálon múlt – Jordanes szerint –, hogy az események nem követték a várható menetet. Ehhez a fodulathoz nem volt szükség katonai eseményre sem. A gótok – Jordanes népe – ugyanis éppen rá akarják vetni magukat a hunokra, hogy végleg kiirtsanak minden hunt, de – legalábbis Jordanes szerint – csakis Aetius politikai megfontolásán múlt, hogy a hunok megmenekültek a gótok általi teljes kiirtástól: „Thorismud... midőn atyja haláláért a hunnok maradványán törekedett bosszút venni, megkérdezte Aetius patriciust, mint öregebbet és ez irányban tapasztalattal bírót, hogy mit tegyen a dolgok ilyenén állása mellett. Ez pedig félve, nehogy a hunnok teljes kiirtása után a római birodalom a gótoktól zaklattassék, azzal a javaslattal felelt, hogy menjen vissza hazájába.”

Ez még nem minden, mert ezek után, váratlanul, újabb fordulat lép fel. Jordanes ugyanis olyan helyzetet igyekszik teremteni, amelyben az előbb még halálos sebet kapott és öngyilkosságra készülő hun király kisvártatva már győztesnek érezheti magát: „Atilla pedig, mikor a gótok elvonulását megtudta, mint ahogy váratlan eseménynél következtetni szokás, ezt inkább az ellenség cselének tartotta és huzamosabb időn át a táborban maradt. Mikor azonban az ellenség kimaradására hosszú csend következett, gondolata győzelemre emelkedik, előre érzi örömét és a hatalmas királynak lelke régi szerencséséhez fordul.” A halálos sebet kapott, öngyilkosságra készülő hun király – mégsem haldoklik annyira. Az egyértelmű vereséget szenvedett Atilla mégsem kaphatott ki annyira, ha a gótok seregének eltávozása után úgy értékelte a helyzetet, hogy ő a győztes! Jordanes feltalálta – a kétféle kimenetelű csatát, amelyben mind a rómaiak, mind a hunok győztesnek érezhették magukat. Ráadásul úgy alakította beszámolóját, hogy annak szinte kizárólagos főhősei szeretett gótjai legyenek, és amelyben a rómaiak és a hunok csak mellékszereplők a gótok mellett. Bakay (1994, 327.) rámutat: a szakirodalomban észrevették, Jordanest nem illetik megfelelő kritikával.

Döntetlen csatáról a történelem – éppen Jordanes és egyedül Jordanes híradása kivételével – legjobb tudomásunk szerint nem tud. Jordanes maga is úgy tünteti fel, hogy a rómaiak győztesnek érzik magukat. Ha igen, miért nem támadtak? Ha később – a gótok távoztával – Atilla érezte magát győztesnek, miért nem ragadta meg az alkalmat, miért nem használta ki a hirtelen meggyengült ellenfél megtámadására? Ha Jordanes a valóságnak megfelelően számol be az eseményekről, és a rómaiak győztesnek érezték volna magukat, akkor támadtak volna. Ehhez hasonlóan a gótok távoztával pedig Atilla támadott volna. Jordanes egyik jelleményt sem említi. Ez egy kibékíthetetlen és alapvető ellentmondás. Ráadásul

képtelenség, hogy egy csatában ne lássák át az érintett felek, ki áll jobban. Gyakorlott katonák és segítők, kémjeik éppen arra valók, hogy az ilyen helyzeteket megoldják. A háború legalapvetőbb része a meghatározó információk beszerzése. Ezért véleményünk szerint nem alakulhat ki olyan helyzet, hogy mind a két fél visszavonja csapatait, és hogy mind a két fél ugyanúgy értékelje az állást.

V. 10. 1. *Jordanes változata a catalaunumi csatáról*

„36. Gyzerich, a vandalog királya, a kiről elébb szoltunk, amikor megtudta hogy ez az egész világot el akarja pusztítani, sok ajándékkal a vesegótok elleni háborura sarkallja, minthogy félt, nehogy Theodorid, a vesegótok királya a leányán tett gyalázatot megbosszulja... Attila Gyzerichtől megvesztegetve már rég készült a háborura és Itáliába Valentinianushoz követeket küldvén, a gótok és a rómaiak közé az egyenetlenség magvát hintette, hogy a kiket harczban nem tudott legyürni, azokat belső gyűlölködéssel döntse meg, azt állítván, hogy az állam iránti barátságát semmiben sem sérti meg, hanem hogy neki *Theodoriddal*, a vesegótok királyával van küzdelme. Mivel szerette volna, hogy szívesen fogadtassék, a levelet egyébként az üdvözlések szokásos hízelgéseivel töltötte meg, és azon volt, hogy hazugsága hitelre találjon. Hasonló módon levelet írt *Theoderidhez*, a vesegótok királyához is, buzdítván, hogy a rómaiak szövetségétől álljon el és emlékezzék vissza azon ellenségeskedésekre, amelyeket kevéssel azelőtt ellene szítottak. Így harcolt csalárdsággal ez a nagy vadsága mellett is ravasz eszű ember, mielőtt hadba indult volna. Erre Valentinianus császár a vesegótokhoz s azok királyához, *Theoderidhez* követséget küldött ezen szavakkal: »Saját okosságatok parancsolja, ti nemzetek legvitézebbje, hogy szembeszálljatok a világ zsarnokával (Atillával – G. A.), a ki az egész földet szolgáltságba akarja hajtani. A harczra okokat sosem keres, hanem akármit tett legyen is, azt jogosnak véli. Nagyravágyása mértéknélküli, dölýfét erőszak táplálja. Törvényt, jogot semmibe sem vesz, még a természetnek is ellensége. Mindenek gyűlöletét érdemi az, a ki mindenek közös ellenségének bizonyul. Emlékezzetek csak vissza, kérlek, arra, a mit elfelejteni úgy sem lehet, hogy a hunnok benneteket nem harczban vertek le, amelyben az esélyek egyformák, hanem a mi sokkal aggasztóbb, csalárdsággal támadtak meg. Ha saját magunktól eltekintünk is, képesek vagytok boszultatlan tünni ezt a dölýfösséget? Fegyverben hatalmasok, engedjétek saját haragotoknak és nyujtsatok szövetséges kezét. Legyetek segítségére az államnak is, amelynek egyik alkotó részét magatok is bírjátok. Hogy pedig mi mennyire várjuk, mily örömmel fogadjuk a szövetséget, kérdezzétek meg az ellenség terveit.« Ezen és hasonló szavakkal teljesen megnyerték Valentinianus követei *Theodorid* királyt, a ki így felelt nekik: »Rómaiak, – ugymond – kívánságtok meg lesz; Atillát nekünk is ellenségünké tettétek. Követni fogjuk, bárhova hívjon is és jóllehet dölýfösködik a népeken nyert különféle győzelmekkel, tudnak a gótok harczolni kevélyekkel is. Egy háborut sem

tudnék veszedelmesnek tartani, ha csak az ügy maga nem rossz és nem ijeszti azt a veszély, a kire a dicsőség mosolyog.«... Így jöttek össze a catalaunumi mezőkre (Chalons sur Marne körül), amelyeket mauriacuminak is hívják és hosszúságban, mint ahogy a gallok hívják, száz leuványira, szélességben pedig hetvenre terjednek. Egy gall leuva pedig 1500 lépésnek felel meg. A földnek ez a része tehát most megszámlálhatatlan népeknek porondjává lett. Mindkét nép hatalmas csatasorokban állott fel, semmi sem történt alattomos meglepetéssel, hanem nyílt harcban mérköztek. Minő okot lehetne találni, a mely méltóbb volna ennyi embernek mozgósítására. Vagy micsoda izzó gyűlölet volt az, hogy így mindenkégy egymás ellen fegyverkeztek. Bebizonyult hogy az emberi nem a királyoknak él, midőn egyetlen egy balga ötletére népek mészárlása történhetett és egy dölyfös király önkényéből egy perc alatt megsemmisült, amit a természet annyi századon át létre hozott.

...De mielőtt még a csata lefolyását vázolnók, szükségesnek látszik elmondani, amik magukban a harcoknak mozgalmában történtek, minthogy ezen ütközet amilyen híres, ép annyira szétágazó és szövevényes is. Az alánok királya, Sangiban ugyanis a jövődőtől rettegve, megígérte Atilának, hogy átpártol hozzá és Aurelianát (ma Orleans), Gallia városát, ahol ekkor állott, kezére játssza. Mikor ez *Theodoridnak* és Aetiusnak tudomására jutott, Atila megérkezése előtt a város körül nagy sánczokat emelnek, a gyanus *Sangibant* őrizet alá veszik és népével segédseregeik közt a középre állítják. Ez az esemény Atilát, a hunnok királyát zavarba hozta és erejében többé nem bízván, félt megütközni. És miközben a futásra gondolt, amely még magánál a halálnál is szomorubb, elhatározta, hogy a jósokkal a jövőt kifürkészteti. Ezek a szokott módon majd a barmok zsigerreit, majd pedig a lekapart csontokon bizonyos ereket szemlélve a hunnoknak szerencsétlenséget jósolnak, de mégis némi vigaszul azt jövődölték, hogy az ellenkező részen az ellenség fővezére el fog esni és halála a győzelem után a diadalt meg fogja zavarni. Minthogy Atila azt határozta, hogy Aetiusnak halálát, mivel terveiben utjában állott, bár a saját romlásával is, elő fogja idézni, ezen jóslat miatt nyugtalanokodva, minthogy a hadi dolgokban jártas volt, a csatát nagy aggodalommal a nap kilenczedik órája (délután három óra) körül kezdte meg, hogy a közelgő éj segedelmére legyen, ha esetleg hátrálnia kell.

...Az ellenfelek, a mint mondtuk, a catalaunumi mezőkön találkoztak. A lejtős terület úgy feküdt, hogy emelkedéssel magaslattá növekedett. Ezt mind a két sereg igyekezett elfoglalni, mivel a hely alkalmas volta nem kevés előnnyel kínálkozott. A jobboldali részt a hunnok foglalták el övéikkel, a baloldalt pedig a rómaiak és vesegótok a segédcsapatokkal és tetejének gerinczét szabadon hagyván, a harcot megkezdik. A jobb szárnyon a vesegótokkal *Theoderid* állott, a balon pedig a rómaiakkal Aetius; *Sangibant*, aki, mint említettük, az alánokat vezérelte, közbül helyezték, katonai elővigyázattal előre gondoskodva, hogy őt, kinek lelkiületében nem igen bíztak, hiveik serege zárja körül. Ugyanis könnyen ráfanyalodik a harczra az, a kinek a futás meg van nehezítve. A hunnok csatasora pedig ellenkezőleg úgy volt elrendezve, hogy a középben legderekabbjaival maga Atila állott, amely elrendezésnél a király leginkább önmagát vette figye-

lembe, hogy népe zömébe helyezkedve a fenyegető veszedelemtől ment legyen, a szárnyakat pedig sok féle népsége és az általa leigázott különféle nemzetek foglalták el. Ezek között különösen az ostrogótok serege Valamir, Theodemir és Videmer testvérek vezetése alatt, akik nemesebbek voltak, mint maga a király, a kinek szolgáltak, mert őket az Amalok származásának nagysága dicsőítette. Itt volt a gepidák megszámlálhatatlan seregeivel a nagy hírű király, Ardarich is, aki Atillához való nagy hűsége miatt ennek tanácskozásaiban is részt vett. Az éles elmével mérlegelő Atilla ugyanis az összes főnökök közül őt és Valamert, az ostrogótok királyát szerette legjobban. Mert Valamir titoktartó volt, nyájas beszédű és a cselekben jártas, Ardarich pedig, mint mondtuk, hűsége és eszessége által emelkedett ki. Méltán is hihetett nekik, a kik rokonaik, a vesegótok ellen készültek harcolni. Azonban, ha így beszélhetünk, a királyok többi csoportja s a különféle nemzetek vezetői csatlósok módjára vártak Atilla parancsaira, és ha szemével intett, mormogás nélkül félelem és rettegés közt jelentkezett mind-egyik és bizonyosan megtette, a mi neki parancsolva volt. *Atilla* azonban, a *királyok királya* mindnyájuk felett, gondoskodott is mindnyájukról. Azon alkalmas helyért tehát, a melyről szoltunk, megindul a küzdelem. Atilla elküldi övéit, hogy a hegytetőt foglalják el, de Thorismund és Aetius megelőzik, akik erejüket megfeszítették, hogy a halom tetejére jussanak, előbb értek fel és az érkező hunokat a magaslat segedelmével könnyen lezavarták. ... És bár a dolog állása félelmetes volt, a tétovázókat a király jelenléte a csüggedéstől visszatartotta. A tusa kezdetét veszi: borzasztó, sokoldalú, kegyetlen, makacs harcz, amelyhez foghatóról soha seholy, ahol ilyen tettek vannak elbeszélve, nem szól a régiség. Úgy hogy nem volt semmi nagyszerűbb, amit bárki is életében láthatott volna, aki ezen csodának szemtanuja nem lehetett. Ha ugyanis az öregebbeknek hihetünk, a patakocska, a mely az említett mezőnél sekély parttal elfolyik, a megöltek sebeinek bő vérétől felduzzadt és nem, mint szokása volt, záportól növesztve, hanem szokatlan folyadéktól duzzasztva, vér okozta gyarapodás folytán zuhatagga lett. És azok, a kiket kapott sebük égő szomjuk oltására oda kényszerített, vérrel vegyítve nyelték a nedvet: és úgy szürcsölték ivás közben nyomorult sorsuktól behálózva a vért, amelyet megsebesülve ontottak. Ekkor *Theodorid* király, midőn buzdítva végigsietett seregén, a lóról levettetvén, övéi által összetapostott és életét korai öregségben végezte. Mások pedig azt mondják, hogy Andages fegyvere találta el az ostrogótok részéről, akik ekkor Atilla alattvalói voltak. Ez volt, amit Atillának a jósök imént megjövendöltek, bár ő ezt Aetiusra értette. Ekkor a vesegótok az alánoktól elválva a hunnok csapataira támadnak és tán magát Atillát is megölték volna, ha az előrelátólag már elébb meg nem szalad és magát és övéit rögtön vissza nem vonja a tábor kerítése mögé, amelyet szekerekkel sánczolt körül. Jóllehet gyarló volt az erősség, mégis itt keresték életük megmentését, akiknek kevéssel az előtt semmiféle falsáncz ellenállni nem bírt. Thorismund pedig, *Theodorid* fia, a ki Aetiusszal a halmot előre elfoglalta és a magaslatról az ellenséget lezavarta, azon hitben, hogy saját seregéhez ér, a vak éjben ismeretlenül az ellenség szekeréhez jutott. Ezt valaki, miután fején megsebesült, vitéz küzdelemben lováról levetette, de övéinek gondossága folytán

megmenekülvén, a harcz erőltetésével felhagyott. Aetius is, a ki az éj zavarában szintén eltévedt és mikor az ellen közepén bolyongott, félve tudakolta, vajon nem érte-e valami baj a gótokat, végre a szövetséges táborhoz ért s az éj hátralevő részét a paizsok védelme alatt huzta ki. Mikor másnap megvirradt, látván, hogy a mező holttestekkel van borítva és hogy a hunnok előtörni nem mernek, úgy ítéltek, hogy övék a győzelem, minthogy tudták, hogy Atilla csak akkor vonul vissza a harczból, ha nagy vereséget szenvedett. Mindazáltal legyőzette sem mutatkozott csüggedtnek, hanem fegyvert csörtetve trombitákat fuvatott és támadással fenyegetőzött, mint midőn a vadászlándsákkal üzött oroszlán a barlang szája körül jár és sem támadni nem mer, sem a környéket ordítással ijeszteni meg nem szünik; úgy nyugtalanította a bezárt, harczias király győzőit. Összegyűlnek ezért a gótok és rómaiak és tanácskoznak, hogy mit csináljanak a legyőzött Atillával. Ugy határoztak, hogy ostrommal fárasztják ki, minthogy elesége szükön volt és íjászai, akik a táborkerítésen belül voltak elhelyezve, folytonos nyilazással meggátolták az odajutást. Beszélik, hogy a nevezett király, a ki még ezen kétségbeesett helyzetben is mindvégig fennkölt lelkületet tanúsított, lónyergekből máglyát készített és magát a lángok közé akarta vetni, ha elleni betörtek volna, hogy senki az ő sebének ne örvendhessen és annyi nép ura az ellenség hatalmába ne jusson.

...Az ostrommal való késlekedés közben pedig a vesegótok királyukat, a fiuk atyjukat keresik, csudálkozván kimaradásán, mikor szerencse érte. Midőn sok keresés után, mint ahogy vitéz férfiakhoz illik, a legsürübb holttestek közt ráakadtak, énekkel dicsóítva az ellenség szemeláltára vitték el. Látni lehetett ekkor, miként végezik a gótoknak zord csapatai összhangzatlan hangokkal még a dühöngő harcz alatt a gyászszertartást. Folytak a könnyek, de olyanok, a minőket vitéz férfiakért szoktak hullatni. Halál volt ugyan, de dicsőségteljes még a hunn tanúsága szerint is és hihető volt, hogy az ellenség büszkesége is meg fog hajolni, midőn nézte, hogy temetik el méltóságának jelvényeivel ennek a nagy királynak holttestét. A gótok pedig megadván a végtisztességet *Theodoridnak*, fegyverzőrej közt vitték tova a királyi felséget és a vitéz Thorismud, mint fiuhoz illik, követte a legszeretettebb atya földi maradványait a gyászmenetben. Miután ennek vége volt, indítatva árvasága fájdmától és sarkallva vitézségétől, a mellyel tündökölt, midőn atyja haláláért a hunnok maradványán törekedett bosszut venni, megkérdezte Aetius patriciust, mint öregebbet és ez irányban tapasztalattal bírót, hogy mit tegyen a dolgok illetén állása mellett. Ez pedig félve, nehogy a hunnok teljes kiirtása után a római birodalom a gótoktól zaklattassék, azzal a javaslattal felelt, hogy menjen vissza hazájába, ragadja magához az uralmat, melyet atyja hátrahagyott, nehogy testvérei az atyai javakat hatalmukba kerítvén, a vesegótok feletti uralomra törjenek és neki övéivel kelljen nehéz s ami még rosszabb, szerencsétlen harczot vívnia. Minthogy ezt a választ nem kétértelműen, mint adva volt, hanem inkább saját javára fogta fel, a hunnokat elhagyta és visszatért Galliába. Így csalja meg önmagát, mikor utat nyit a gyanunak az emberi gyarlóság és leginkább akkor, amikor alkalma van nagy tettek véghez vitelére. Ebben a legvitézebb nemzetek leghíresebb csa-

tájában a két részről 165 000 halottról tudósítanak, nem számítva azt a 15 000 gepidát és frankot, kik a nyílt ütközet előtt éjjel összecsapva egymást kölcsönös sebekkel összevágták, mialatt a frankok a rómaiak részén, a gepidák pedig a hunnokén harcoltak.

Atila pedig, mikor a gótok elvonulását megtudta, mint ahogy váratlan eseménynél következtetni szokás, ezt inkább az ellenség cselének tartotta és huzamosabb időn át a táborban maradt. Mikor azonban az ellenség kimaradására hosszú csend következett, gondolata győzelemre emelkedik, előre érzi örömét és a hatalmas királynak lelke régi szerencséjéhez fordul. Thorismud tehát atyja halála után már a catalaunumi mezőn, mint ahol harcolt is, felruházott a királyi méltósággal és Tolosába megy. Bár itt egy sereg vitéz testvérnek örvendett, uralkodása kezdetén olyan mérsékletet mutatott, hogy senkivel sem kellett az örökösödés miatt küzdenie” (Jordanes, 1904, 92–102.).

V. 10. 2. A *Tarih-i Üngürüs* beszámolója

„Végül azonban Szanaszusz király (a gallok királya) cselszövéshöz folyamodott. Az összes Firenk (frank) tartományok fejedelmeinek és a római pápának titokban hírt küldött, amelyben a következőket üzenté: »Én Atilusz (Atila) királlyal állandóan színlelt barátságban vagyok. Ha tehát győzelem lesz, az most lesz. Ha akarjátok az alkalmat [megragadni], én tovább színlelem a vele való barátságot. Gyűjtsetek gyorsan katonaságot, és támadjatok ellen, hogy őt innen eltávolítsuk, és gonoszságától a világot megszabadítsuk. De ha nem sikerül alkalmat találnotok, akkor velem kell egyesülnöm.« Ezekkel a szavakkal zavarba ejtette őket, végül is összegyűjtötték Firenk (Gallia) és Rím (Róma) katonaságát, és Atilusz (Atila) ellen indultak.

Miközben a Firenk (frank) sereg szemben állt Atilusszal, Firandzsijja (Gallia) királya azt mondta, hogy törbe kellene Atilusz királyt ejteni, de mivel a király minden tekintetben óvatos volt, látta, hogy nem talál rá módot. Megtudná, gondolta, s ezért inkább cselszövéshöz folyamodott: »Hatalmas király! Adjon nekem engedélyt, hogy a parancsom alatti katonasággal felkerekedjek és az ellenség hátába támadjak, úgy, hogy legyen Önnek erről tudomása (szolgáljon bizonyítékul), hogy az Ön szolgálja (azaz én) őszinteségével milyen módon dolgozik az Ön útján.«

Ezzel a cselvetéssel Firandzsijja tartományának neves és előkelő bégjei közül sok személyt és nagyon sok más országbeli béget maga alá rendelve, együttesen megszöktek és a Firenk sereghez mentek s hozzájuk csatlakoztak. Atilusz királlyal szembeszállva harcba bocsátkoztak. Atilusz király azonban emiatt nem szomorkodott, mert bátor ember volt s oly rettenthetetlenül harcolt, amelyet még szem nem látott. (...)

A krónikás szavai szerint három nap, három éjjel tartott a harc és öldöklés, végül is Atilusz király alkalmat talált (a győzelemre). A firenk (frank) és a rim (római) sereget kardélre hányta és a két oldalon száznál több ezer katona esett

el. Mivel Firandzsijja királya ismét ellenséggé vált, Atilusz haragra gyúlt. Végül is Firandzsijja országa ellen indult, kardjának csapásával legyőzte, elfoglalta, s [ezáltal] katonanépeinek hatalmas zsákmányt szerzett.

A csatában levertek Firenk és Rim bégek (uralkodók) ismét katonaságot akartak gyűjteni, hogy Atilusz király ellen indulnak, és vele megütköznek. Azonnal el is kezdték toborozni a katonaságot, de Atilusz király értesült erről a kalandjukról. Hadseregét azonnal teljesen felkészítette, a Nimcse (germán) és Firandzsijja (galliai) tartományokat és számtalan sok országot a hatalma alá hajtott, sok kiváló és neves béget (királyt, hadvezért) legyőzött. Azoknak a tartományoknak a legyőzésével hosszú ideig bajlódott, sok hónapot és évszakot töltött el” (Mahmud, 1982, 136–139.).

V. 10. 3. *Jordanes leírása összevetve az Üngürüsz történetével*

A.) A két krónika beszámolója több részletben figyelemre méltó egyezést mutat, ugyanakkor éppen a lényegét illetően, a csata kimenetelének értékelésében, eltér egymástól. Összesen két ilyen egyezést találtunk. Először is mindkét krónika megegyezik abban, hogy a harcot cselvetés előzte meg, s ez a cselvetés Atilla ellen irányult. Másodsor, a két krónika megegyezik az elesettek számában. Mindkét krónika 180 000 elesettet említ. Ezért ezt a számadatot vitán felül állónak tekinthetjük. Egy ilyen számbeli egyezésnek független források esetében rendkívül kicsi a valószínűsége. Feltehető, hogy a két krónika ugyanazt a közös forrást dolgozta fel, illetve ugyanazokra a hírekre támaszkodott. A harmadik egyezés, hogy egyik krónika sem írja le a csata menetének főbb fordulóit. Ez a körülmény megerősíti a közös forrás létét. Az összes többi állítást függőben levőnek tekinthetjük, amíg a meghatározó körülmények logikája nem ad kétségbevonhatatlanul szilárd fogódzót.

Ilyen meghatározó tény, amiben minden krónika megegyezik, hogy a catalaunumi csata után nem sokkal, 452-ben Atilla újabb hadjáratra indul, mégpedig Itáliába, és ekkor a római seregek képtelenek a legkisebb ellenállást tanúsítani. Ez az alapvető tény egyértelműen arra utal, hogy Atilla már eleve döntő fölényben volt, és a catalaunumi csata által legfeljebb csak megerősítette meghatározó fölényét a rómaiakkal szemben. Ez pedig azt jelenti, hogy a catalaunumi csatában – ha volt ilyen egyáltalán – Atilla kellett győzzön! E kulcsfontosságú tény fényében mérlegelve a két krónika közül az Üngürüsz története bizonyul hitelesebbnek.

B.) Jordanes beszámolója kusza, zavaros, feloldhatatlan ellentmondásoktól terhes.

C.) Már Gárdonyi Géza észrevette, hogy Atilla catalaunumi veresége nem egyeztethető össze azzal a másik ténnyel, hogy Atilla a rákövetkező évben nagyszabású katonai hadjáratot indított Róma ellen, és szinte akadálytalanul jutott el Róma közelébe. Itt sem hadsereg várta. Hová tűnt a fényes győzelmet

aratott római hadsereg? És hogyhogy nem jelenik meg akkor, amikor az a sereg, amelyet nemrég alaposan megvert, megjelenik birodalmának fővárosa előtt? Itt valami nincs rendben. Újabb ellentmondás.

D.) A catalaunumi csatának sem a helyszíne, sem időpontja nem ismert. Helyszínéként Méry-sur-Seine éppúgy szóba jött, mint Chalons-en-Champagne; időpontjának Bury június 20-át gondolta, sokan elfogadták, mások szeptember 20. mellett foglaltak állást. Három hónap különbség túlságosan nagy-nak látszik.

E.) A „népek csatája”-ként ismertté vált összecsapásban Jordanes szerint 180 000 harcos esett el. Ennyi ember csontváza több mint ezer tonna súlyú. Ez lenne a világtörténelem egyik legnagyobb és sorsfordító csatája, amelynek jelentőségét szinte lehetetlen túlértékelni, rengeteg kísérletet tettek hát a csata régészeti bizonyítékainak megtalálására. Ennek ellenére mindmáig *egyetlen csontvázat találtak a környéken*, két karddal, arany ékszerekkel. Hírek szerint egy hun üst egy darabja is előkerült a közelben. Csakhogy ez nem bizonyítja a csata megtörténtét. Tény, hogy hunok jártak Galliában. De egy darab hun üstből legfeljebb arra lehet következtetni, hogy egy kisebb hun csoport arrafelé tartotta szertartását. Tömegsírt viszont nem találtak. Miért nem?

F.) Az állítólagos catalaunumi csata a római hadsereg utolsó nagy megmozdulása volt. Csakhogy a római haderő Atilla korában már nem volt összetartó, megbízható, ütőképes hadsereg. A Római Birodalom már egy évszázada elvesztette katonai függetlenségét, a hadsereg vezetése barbárok kezébe került, akik megbízhatatlanok voltak (Macmullen, 1988, 204.). A catalaunumi csata – ha egyáltalán volt ilyen – az V. században zajlott le, 451-ben. Ha a római hadseregnek már egy évszázada nem volt nagyobb megmozdulása, mert szétesőben volt, hogyan fordulhatott meg erre az egy alkalomra az idő kereke? Ha egy futballcsapat már évtizedek óta a harmadik osztály sereghajtója, ki hiszi el, hogy egy alkalomra összeszedi magát, és legyőzi a világbajnokot? Ráadásul, ha ezt az esetet szavahihető tanú nem látta, és ha az egyetlen fennmaradt beszámoló nem tud beszámolni a gólokról, de még az események fő vonalairól sem, ehelyett alapvető ellentmondásoktól hemzseg?

Akárhogy is vizsgáljuk a kérdést, egyre gyanúsabb az eset. Lehet, hogy mégsem a szóba került környéken zajlott a csata? De ha lezajlott volna, hogyhogy nem készült erről a római krónikások által részletes, valószerű leírás? És ha nem készült, miért vette magának a bátorságot Jordanes, hogy úgy számoljon be az eseményről, mintha tudna róla valamit? Lehet, hogy nem is történt meg?

A tényállás, legalábbis megítélésünk szerint, a következő. Létezett egy krónika vagy legalábbis feljegyzés, amely hírt adott a catalaunumi csatáról. Hogy maga a csata lezajlott-e a valóságban, azt nem tudjuk ennyire biztosan. Előfordulhat ugyanis, hogy ennek a feljegyzésnek/krónikának, amit Jordanes és a hun

krónika is felhasznált, éppen ez a része nem hiteles. Ha azonban mégis volt egy nagyobb szabású ütközet Atilla és Aetius között, akkor annak a római hadsereg jelentős vereségével kellett zárulnia. Erre utal Macmullen észrevétele (1988, 204.) és Atilla 452-es sikeres itáliai hadjárata is.

Kérdés, hogy akkor mi adhatott tápot Jordanesnek a hamisításhoz? Tény, hogy Jordanes művének születésekor (i. sz. 550 körül) Atilla már majdnem száz éve (i. sz. 453 óta) halott. Atilla halála után az általa teremtett új európai rend hirtelen felbomlott. Atilla egyik legfényesebb hadi tette éppen a catalaunumi győzelem és az utána következő galliai és germániai sikerek. Távozásával ezek a katonai eredmények nem bizonyultak maradandónak. Gallia és Germánia a római érdekek szolgálatába állt. Atilla sikerei és az általa képviselt új és emberibb európai rend fájó tüske volt a nyíltan embertelen, lelki és szellemi népirtásra berendezkedett rendszer képviselőinek szemében, amely, mint Julius Caesar galliai hadjárata mutatta, a százezres-milliós fizikai népirtástól sem riadt vissza. Kíméletlen úthengerként haladt előre az európai kelta, germán, frank népek agymosása, a lelkek átalakítása, a népek nyelvfosztása, átalakítása, történelmi tudatuk kitörlése – mint ahogy a történelem mutatja, nyilvánvaló sikerrel. A kelták, bár sokmillió népek voltak, eltűntek, felszívódtak, mintha sohasem léteztek volna. Nincs az a kambodzsai átnevelő tábor, amely ilyen hatalmas sikereket tudhatna a magáénak. Hatalmas történelmi erők érdeke volt, hogy Atilla legfényesebb hadi tettei, különösen az érintett szenvedő felek, Atilla reménybeli szövetségesei, a kelták és a germánok előtt rejtve maradjanak. Beindult a hazugságipar, és Jordanesnek, aki nem vonhatta ki magát a kor nyomása alól, csatlakoznia kellett hozzá.

Az sincs kizárva, hogy Atillának még több is van a „rovásán”. Abban az esetben, ha a catalaunumi csata tényleg lezajlott, semmi esetre sem úgy, ahogy Jordanes erőltetett manipulációi mutatják, hanem ellenkezőképpen. Nemcsak arról van szó, hogy ha megtörtént a catalaunumi csata, akkor csakis Atilla végleges, megsemmisítő erejű, könnyed győzelmére vezetett, ahogy azt az ebben a könyvben bemutatott tények és révek mutatják, hanem még nagyobb veszélyt is jelenthetett az intrikára, méregkeverésre, gyilkosságokra és nyers hatalomvágyra épülő Római Birodalomra nézve. Lehet, hogy Atillának végül is sikerült a terve, és meg tudta nyerni a gallokat és a germánokat hosszú időre szóló szövetségessül. Ha igen, ez lehetett a legnagyobb szálka a római udvar és azt ezt követő európai hagyomány szemében. Ha Európa népei megtudnák, hogy Atilla és hunjai az ő nemzetük önazonosságának megőrzését és szellemi-lelki felemelését, egy hun–germán–frank–kelta szövetségen alapuló Európát hoztak volna létre, amelyben a gótok éppúgy megőrizhették volna nemzeti őstörténelmüket, mint minden más európai nép, akkor megrecsegnének a modern Európát működtető hazugsággépezetek. Porszem kerülne a gépezetbe, mégpedig nem is akármilyen porszem. Csődöt mondana a cselszövésen és nemzetellenes összeesküvésen alapuló titkos diplomácia „csodafegyverének” mindenhatósága. Megszűnne a hatalmi rendszer évezredes rothadtságának elkerülhetetlensége. Friss szelek törnének be a valóságtól másfél-két évezrede

elszigetelt üvegházba, a modern világba. *Atilla igazi „főbúne”, hogy Atilla valós megítélése elhozna a felemelkedés lehetőségét a különben közösségi lesüllyedésre kárhoztatott emberiség számára.* Amit annyira megszoktunk, hogy szinte el sem tudjuk képzelni, hogy másképp is lehetne, lehetségessé válna. Nemcsak más népek gyarmatosításán alapulhat a világrend. A népek képesek kivívni önrendelkezésüket, de csak akkor, ha tudják, hogy képesek rá. És Atilla valós megítélése ezt is lehetővé tenné.

A modern világ sok tekintetben évezredek óta fejlődik, és sok tekintetben évezredek óta süllyed. Fejlődik a haditechnikában, a kényelem megteremtésében, az elpuhulás elterjesztésében, a manipuláció fejlesztésében, és mindehhez szükséges a tudomány materialistává szűkítése és materialista keretek közötti fejlesztése. A modern világ évezredek óta süllyed a közösségi összetartásban, a Természethez, a valóság egészéhez kötődésben. A modern világ kifejezetten rombolja a közösségi összetartozást, olyan sokoldalúan és hatékonyan, profin megszervezetten, hogy ennek mindmáig alig tudott ellenállni bármiféle más kultúra. A modern világ az érző, az együttérző embert rombolja bennünk és közöttünk, hihetetlen profin termeli ki az elidegenedett, megromlott embertípust. Ez a modern világ szörnyű „csodafegyvere”.

A modern világ mesterséges keretek közé tereli gondolat- és érzésvilágunkat, vagyis szükségképpen maga választotta módon harcban áll a valósággal, a Természettel. A történelem, az élet valamikori tanítómestere, finoman szólva „prostituálódott” (hadd ne használjuk a magyar kifejezést), mert alapszemlélete, alapkövetelménye, hogy legalapvetőbb mivoltában, az ember mint önmaga felemelésére képes lény vonatkozásában ember-ellenes legyen. A hivatalos nyugati történelemírás évszázadok óta emberiség-ellenes, nép-ellenes, valóság-ellenes. Östörténelem-ellenes. Szkíta-ellenes, hun-ellenes, és ez azt jelenti, hogy eleve a valóság-ellenesség igényével lép fel. Jogot formál a hazugságra.

A modern tudomány alapvetően valóság-ellenes, amennyiben az élet önállóságát, az öntudat önállóságát minden közelebbi vizsgálat nélkül eleve elutasítja. A modern művészet lezüllött, eszmeisége romokban hever. A modern vallás hittele lecsökkent. A kultúra egyre hátrább szorul a modern világban. A társadalom irányítói világszerte évszázadok, évezredek óta rejtélyes betegségben szenvednek: döntő hányaduk hazugságból, romlottságból él, hazugságot és romlottságot terjeszt. Ez az a római örökség, amire annyira büszkék lehetünk? Pedig mindenki tudja, „fejétől búzlik a hal”, ahogy a közmondás is mondja. Ki kell mondanunk: a modern hatalmi rendszer romlottságának alapvető oka, hogy alapvető hazugságra épül. *Ez a modern hazugság a történelem, a valóság, a teljesebb valóság meghamisítását jelenti.* Ezért romlott a vezetés, akkor is, ha egyetlen ember sem akarja, hogy ez így legyen.

Valamikor el kell kezdeni kilépni ebből az ördögi körből. És a kilépés csak is önmagunk és az emberiség öntevékeny felemelése lehet. Vagyis az a feladat, amit évezredek óta a szkíta mágusok végeztek. Ezért kell a szkíta-hunok történelmét alaposabban megismernünk. Ennek a feladatnak csak közösségi megoldása van.

V. 11. Magyar volt-e Hunor és Magor népe?

Tisztázzunk most egy, nemcsak a szóhasználatra vonatkozó, de a hunok és magyarok ősiségébe is mélyen bevilágító kérdést. Kik voltak a magyarok elődei? Vajon csakis más, nem magyar népek lehettek, ahogy azt igyekeztek belénk sulykolni? Finnugorok, törökök, szkíták, hunok, mindegy, hogy kik, csak az a lényeg, hogy ne magyarok legyenek? De miért? És ami a legfontosabb: mit mondanak a történelmi tények? Mielőtt eltévednénk a több száz éve mesterségesen kialakított homályban, nézzünk először pár alapvető tény! László Gyula a „kettős honfoglalás” elméletével 1978-ban állt elő. Grandpierre K. Endre már egy évvel később nemcsak hogy tízezer éves távlatokba emelte a magyar történelmet, de felismerte azt is, hogy a magyarok őshonosak a Kárpát-medencében. A Tarih-i Üngürüş pogány kori ősgeszta (G. K. E., 1979) Csodaszarvas-mondáinak elemzésével kimutatta (lásd még: G. K. E., 1990), hogy a magyarság tízezer éveken át vágyódott vissza a magyarok őshazájába, a Kárpát-medencébe. Mindez teljesen egybevág azokkal a vizsgálatokkal, amelyekkel kimutattuk, hogy a szkíta eredetmonda szkíta őskirályának nevét őrzi az erdélyi Székelyföldön a Hargita, és hogy ez az eredetmonda évezredekken keresztül fennmaradt néphagyományokban élt tovább, a szkíta önazonosság egyik alapvető jellemzőjeként. Ehhez most csak egy apró, de lényeges észrevételt szeretnénk hozzátenni.

A Tarih-i Üngürüş megírja: „Üngürüş (a magyarok) népe Hunor nemzetiségéből származott. (38. old.) ...Amikor (Pannónia) tartományába érkeztek, látták... hogy az ő nyelvükön (azaz a hunok nyelvén) beszélnek (az ottani népek)... Végül is a Tiszán átkelő Hunor népe (Atilla hunjai) egyesült Hunornak azzal a népével (Hunor és Magor népével a vízözön után), amelyik Adzsem padisahjával (az özönvíz utáni Nimród, Evilath uralkodójának fiaival, Hunorral és Magorral) erre a tájra költözött és itt telepedett le” (1982, 105. old.). Más szóval: a nyelv lényegében nem változott meg az eltelt évezredek alatt. *Hunor és Magor már Nimród korában magyarul beszéltek. Hiszen ugyanazon a nyelven beszéltek, amelyen a Kárpát-medence őslakói, akiket az özönvíz után visszaköltöző magyarok itt találtak. Ugyanezen a nyelven, vagyis magyarul beszélt az i. sz. IV. században a Tiszán átkelő Atilla népe is.* Ha „nyelvében él a nemzet”, és az özönvíz tízezer évvel ezelőttre tehető, akkor a magyar nép őseit tízezer éves távlatokban magyar népnévre hallgató népként kell felismernünk! De nemcsak nyelvében él a nemzet. Él a szkíta-magyarság kultúrájában, szemléletében, világlátásában, érzésvilágában, összetartozás-tudatában, magyarságtudatában, közös történelmének ismeretében, a kezdetekhez való kapcsolódás igényében, a magyar sorsközösség iránti érzelmi és értelmi kötődésében. És ez az, ami magyar őseinkben évezredekken át rendkívüli erővel mutatkozott meg – ahogy azt Grandpierre K. Endre mutatta meg a Kortárs 1979/12. számában megjelent tanulmányában. Ha hozzávesszük, hogy manapság az Amerikába kivándorolt magyarok utódai gyakran három nemzedék alatt elfelejtene magyarul, és elvesztik magyar önazonosságukat,

akkor tudjuk csak felmérni, kik is voltak az igazi magyarok, kik ragaszkodtak jobban a magyarsághoz, a magyarság összetartozásához: Nimród népe, Hunor és Magor népe, Atilla népe, vagy azok, akik a magyarság önazonosságát jóformán ezeréves távlaton túl is elvitatják.

VI. A továbbélő hun örökség. Eltűntek-e a hunok?

VI. 1. Atilla hunjai tovább élnek a Kárpát-medencében

A Kárpát-medence mai lakosságának meghatározó elemei a magyarok, a Székelyföldön nevük: székelyek. A székelyek történelmi hagyományuk szerint Atilla hunjainak leszármazottai. Érdeemes tudni, hogy például „a székelykapu elterjedése a Peking–Magyarország vonal mentén kísérhető végig egy 1000 km-es széles sávban; sem ettől északra, sem ettől délre nem fordul elő; Nyugat-Európa nem ismeri. (Kivétel ez alól az emigrált magyar közösségekben vagy az emigrációban elhunyt magyaroknak – pl. Mikes Kelemennek, Rodostóban – állított székelykapuk.)” (Kiszely, 2001).

Láttuk a *Régészeti nyomok* című fejezetben, hogy a bükki kultúra és a Duna II. kultúra között, i. e. 90 000 és i. e. 4500 között folytonosság áll fenn. Láttuk azt is az I. rész 1–2. fejezetében, hogy i. e. 5700-tól az i. e. évszázadokig is folytonosság áll fenn. Azt is láttuk *A hunok gazdasági élete – Hun üstök* című fejezetben, hogy az üstök az i. e. 4000-től legalábbis Atilla koráig folytonosságot jelentenek. A székely őshagyományok pedig – lásd *Székita-hun városok, 5. Erdély ősvárai* fejezet – több ezer éves múlttal való, máig ható folytonosságot mutatnak. A Nap-tisztelet nyomai ma is megtalálhatók a magyarságban, a székelyeknél különösen erősen. A Nap-tisztelet pedig – lásd könyvünk III. részét – az emberé válás korában keletkezett, évmilliókkal ezelőtt. A zenei kozmológia, amit a *Júlia szép leány* című székely népballadában mutattunk ki *Az ősi egységes világlátás és a szkíta-hun-magyar zenei kozmológia* című fejezetünkben, azt jelzi, hogy a székelyek az emberiséget felemelő ősi mágus-rend hagyományát is hordozzák. A székelyek ma is őrzik a szkíta eredetmonda ivócsészekultuszát, lásd a *Stonehenge és a harang alakú edények kultúrájának királyi népe* című fejezetünket. A székelyek tehát kétségtelenül a szkíta-hun nép utódai.

De nemcsak a székelyek, hanem a magyarok is szkíta-hun utódoknak bizonyulnak munkánk eredményeként. A kettőslélek mágushagyományai ugyanis az egész magyarlakta területen elterjedtek, lásd a *Különbségek a szkíták és az indoirániak között* című fejezetünk 2. pontját. A magyar koronázási eszmék – lásd a *Magyar Napkirályok és a koronázási szertartás eredete* című fejezetben – sok évezredes szkíta-hun mágushagyományokat őriznek. A magyar nyelv minden bizonnyal

a mágusok nyelve volt (a mágus szó természetes, a mágikus gondolkodás értelmét hordozó szóbokra a magyar nyelv jellemzője. Példa: a magától magasra magasodó mag mágikus kibontakozása a virágzó és lombkoronát hozó fává.) A mágikus gondolkodást hordozó nyelvet az emberben munkáló magasabb, természeti értelem, a mágikus értelem szülte, még a mágikus korban, amely több millió éven át állt fenn, lásd *Eltemetett világkorszak: a mágikus kor* című fejezetünket.

Régészeti tény, hogy létezik egy olyan furulyatípus, ami egyedül Magyarországon található: a nyelvdugós hosszú furulya. A legrégebbi nyelvsíp 35 000 éves a Kárpát-medencében. A nyelvsíp attól nyelvsíp, hogy megszólaltatásához a nyelvet a résbe kell illeszteni, és a nyelv és a síp fala közti résen kell átfújni a levegőt. Ilyen nyelvsípok csak a Kárpát-medencében fordulnak elő, de itt a 35 000 éves elődtől indulóan kimutatható a folytonosság mindmáig. Az Üllő melletti Szöllősgyál-pusztáról egy bronzkori nyelvdugós furulya is előkerült. Moldvában és a Dunántúlon ma is készítenek ilyen nyelvsípokot; bár a dunántúli sípnál már parafadugó kerül a rés helyére, de a parafadugó nevében őrzi a folytonosságot: nyelvsípnak hívják (Kozák, 1999).

35 000 éves finoman megmunkált kova nyílhegyet találtak az istállóskői barlangban (Gáboriné, 1980, 177) és a Domica barlangban, a Felvidéken (Domica Cave, 2006). Ezek a leletek a Jogarok népe – Bell Beaker nép – szkíták-hunok-magyarok Kárpát-medencei központjával együtt szintén legalább 35 000 éves szkíta-hun-magyar folytonosságot jeleznek. Ez a folytonosság egyértelműen meg egyezik a magyar krónikákkal, a néphagyományokkal, a kordokumentumokkal.

Atilla a könyvünkben bemutatott tények, érvek és következtetések szerint tehát azért a királyok királya, mert a királyi mágusok népének királya. Az emberiség felemelésére hivatott őstudás bennünk él tovább. Mi, székelyek és a magyarok nyelvünkben, hagyományainkban, kultúránkban ma is őrizzük az emberiség ősi máguskirályainak tudását. Egyetemes emberi értékeket őrzünk, és nem kizárólagosan, hanem más népekkel együtt, és nem mások rovására, hanem mindannyiunk jövőjének majdani kibontakozására. Atilla hunjai tehát nem tűntek el. Mi vagyunk Atilla hunjai, székelyek és magyarok. És nemcsak mi.

VI. 2. Atilla hunjai tovább élnek a Kárpát-medencében és a Dnyeper vidékén

Az Atilla halála (453) és a Hun Királyság felbomlása után Keletre visszahúzódtott hun törzsek a VI. században a Dnyeper vidékén magas szintű fémműveséget hoznak létre régi művészetük elemeiből – írja Fettich Nándor (1951, 9.) hatalmas terjedelmű monográfiájában. A leletek összefüggéseinek tisztázása és földrajzi elterjedésük körülhatárolása lehetőséget ad arra, hogy ezeknek a hun

törzseknek a további sorsalakulását és kapcsolatait sokkal pontosabban rajzolhassuk meg, mint ahogy a történeti források alapján lehetséges lenne. Atilla birodalmának lehanyatlása nem jelenti egyúttal a hunok eltűnését. Atilla halála után világbirodalma alig változott, csak kisebb törzsszövetségekre bomlott szét. Ezek lényegesen kisebb veszélyt jelentettek a Római Birodalom szempontjából, a források kevesebbet foglalkoznak velük, s így az a benyomása ébredhet a felületes szemlélőnek, mintha a hunok hirtelen eltűntek volna. Ha azonban a szét-szórt apró forrásadatokat összegyűjtjük, kiderül, hogy a hunok egyáltalán nem tűntek el, sőt még csak vissza sem vonultak Keletre, jelentős hun csoportok maradtak Magyarország különböző részein is, a távolabbra, keletebbi területeket lakó Dnyeper-vidéki, Don-vidéki és észak-kaukázusi hun törzseket pedig még kevésbé érintették az Atilla halála után lejátszódó események – írja Harmatta János Fettich Nándor könyvének előszavában (Harmatta, 1951, 3–4.).

VI. 3. Atilla hunjai által elindított események Közép-Azsiában, Kínában és Indiában

Atilla halála után egy évvel, 454-ben feltűnnek a hunok Indiában, és fokozatosan Észak-India urai lesznek. A *Világtörténelmi Lexikon* 1. kötetében (Horváth, Parragi, 1943, 164. oldaltól) időrendben a következő nyomokat találjuk.

I. sz. 454-ben Indiába Kamaragupta alatt betörnek a hunok; 465-ben ismét (164.).

459. Perzsiában II. Ormuzd halála után Peroz lép trónra (459–486), akinek uralma nagyrészt a hunok elleni harcban telik el (166.).

479. Kínában a Liu-Sung-dinasztia után rövid időre, 502-ig a Csi-dinasztia uralma következik. A rövid idő teljes egészében az Észak-Kínában uralkodó Toba Birodalom ellen folytatott harcban telik el.

Vessük össze ezt a királyi mágusokról szóló fejezetünkben szereplő adatokkal, amelyek szerint a Toba törzsszövetség nemezkészítő pásztornépekből áll, a legjelentősebb nép közöttük a hun. A to-pa és a hun testvérnépek (Bakay, 1994, 88.).

497. I. Kobad perzsa király a hunoktól kér és kap segítséget trónra kerüléséhez.

503. I. Kobad perzsa király, hogy a hunok adókövetelésének megfelelőhessen, kölcsönt kér Bizánctól. Mivel kérését megtagadják, megtámadja a császárt, és elfoglalja Arméniát és Mezopotámiát.

521. Perzsia királya, *Nusirvan* (521–579) megdönti az indoszkíta birodalmat.

531. Perzsiában trónra lép I. *Chosroes* király (531–579). Uralma kezdetén megszabadítja birodalmát a fehér hunoktól.

534. Az észak-kínai Toba Birodalom két részre szakad. Keleten a Tung és nyugaton a Si állam alakul meg.

540. I. Chosroes perzsa király a hunok leverése után betör Szíriába.

545. I. Chosroes perzsa király hadjárata az északi barbárok ellen a Fekete-tengertől északra megtöri a szabiak uralmát.

550. Észak-Kínában tovább bonyolódnak a súlyos belső harcok.

550-ben Dél-Indiában, Dekkánban uralomra kerül az alighanem hun eredetű Kalukya-dinasztia. Uralmát kétszáz éven át, 750-ig tartotta fenn, újabb kétszáz év múlva, 973-ban ismét visszaszerezte az országot, amelyet aztán a mogul korszakig megtartott.

558. A kutiguri hunok Zabergam kán vezetésével egész Bizánc falaiig nyomulnak előre, és csak Belizár tudja leverni őket. A bizánci foglyokat így is csak váltságdíj fejében engedik szabadon.

562. I. Justinianus bizánci császár a Volga térségen letelepedett avar törzsekkel szerződést köt a perzsák ellen. Bizánc és a perzsák 12 éven át tartó háborúja ötven évre szóló fegyverszünettel ér véget. Bizánc évi harmincezer arany fizetésére kötelezi magát.

583. Az avarok Baján kán vezetésével elfoglalják Singidunumot (ma: Belgrád) és Viminaciumot (ma: Kostolac), az egész Duna-melléklet.

VIII. század: A déli hunok Kínában egészen a VIII. századig megtartották önállóságukat (Obrusánszky, 2006).

Észak-Indiát a IV. és V. században egyesítette a Gupta-dinasztia (*History of India*). Ezt az időszakot nevezik India aranykorának. A hindu kultúra és politikai adminisztráció új csúcspontokat ért el ebben az időszakban. Magadhi Gupta: Gupta mágus.

Magadhi = a szakák mágus nevű törzse (Chauhan, 1999, 1. fejezet).

I. e. VI. század: Magadha állama Észak-Indiában vezető szerephez kerül.

I. e. II–i. sz. V. század: Indoszkíták Indiába érkeznek, az V. századig uralkodó szerepben.

A heftaliták az i. sz. V. és VI. században Indiával és Perzsiával is hadakoztak (Aradi, 2005, 22.).

A hunok vazallusukká tették a perzsa Szasszanidákat (Aradi, 2005, 46.).

Erős hun törzsek jelennek meg Indiában (uo. 47.).

Toramána hun király meghódította Pandzsábot, Kasmírt, eljutott a Gangesz völgyéig (53.).

Toramána fia, Mihirakula, a Föld ura (55.).

Közel száz évig uralkodtak Észak-India jelentős részén (59.).

Hunok uralkodó szerepben a X–XI. századig sok helyi központban.

Rádzsisztánban, Gudzsaráttban ma is; más észak-indiai államokban is jelentős hun nyomok.

VI. 4. Atilla Európa népeinek mondakörében és mitológiájában

Különös és mindmáig nem tisztázott, miért szerepel Atilla annyi európai nép mondakörében. Nemcsak a németek legnagyobb nemzeti eposzának, a *Nibelung-ének*nek egyik főhőse, ugyanígy kulcsszereplője a skandináv népek *Eddáinak*, és még az ír mitológiai alakok között is helyet kapott. Kevesen tudják, hogy Magóg az ír mitológiában Partholón, Nemed és Atilla hun (király) őse (Ellis, 1987, 163.), amiben lehet, hogy az Atilla korában még széleskörűen ismert német–hun rokonság fejeződik ki.

A köztudatban Atilláról és a germánok viszonyáról kialakított mai kép alapján magyarázatra szorul, hogyan lehet, hogy a hunok állítólagos ősellenségei (lásd: Jordanes szélsőségesen elfogult hunellenes munkája) hogyan juthattak odáig, hogy hevesen gyűlölt ellenségüket beemelik nemzeti eposzaikba, ráadásul gyakran határozottan kedvező megvilágításban. Miért nincs magyar monda Ottó német császárról? Jellasicsról? Nyilvánvaló, hogy az ilyen mondaképződéshez rendszerint nem elegendő az illető nép sorsába való, akár nagy horderejű beavatkozás. Miért nincs germán monda Aetiusról? Hiszen Aetius végül is sokkal súlyosabban befolyásolta a germánság sorsát, mint Atilla. Még ahol a *Nibelung-ének* sötét színekben ábrázolja is Atillát, az is olykor indokolt, ha nem is a történelmi tények, de az eposzi törvények alapján. A hun kori germán népek jórészt a hunok szövetségesei voltak, a gótok, gepidák vezetői Atilla bizalmasai, kegyencei. Az általuk szervezett s mindenesetre részvételükkel lezajlott, Atilla elleni orgyilkosság és a Hun Királyság elleni lázadás és vérfürdő alattomos intrikára épülő árulás. Ezt az árulást kellett valamiképpen tisztára mosni a *Nibelung-énekek*ben. Érthető, hogy ez milyen súlyos torzulásokhoz vezetett.

A könyvünk által feltárt történelmi tények tükrében az Európa nagy részén kialakult Atilla-mondák és eposzok sok tényező egymást erősítő hatásával magyarázhatók. Ilyenek: a szkíta–germán rokonság tudata, a szkítáknak az ókori népek általi megbecsülése, a hunok magasabb szintű tudásának megbecsülése, a közös származás tudata, a mágusok évezredek át ismétlődő áldásos tevékenységének tudata. Az európai népek együttérzése és bizalma Atilla és a hunok iránt abból a tényből is látszik, hogy annak ellenére, hogy Atilla Aetius mellé állva két éven át tartó hadjáratlal leverte a szabadságától frissen megfosztott kelta milliók bagaudlázasát, néhány év múlva mégis Atillához fordultak segítségért. Küldöttjük, Eudoxius, bekerült Atilla tanácsadójának körébe is.

Úgy tűnik, minden népnek tudnia kellett, hogy Atilla a közismerten jótékony, segítőkész, nagy tudású mágusok népének királya, a királyi mágusok népének királya. Azoké a mágusoké, akik segítettek nekik a néppé válásban, kultúrájuk megalapozásában, és akiket ezért a népek a szívükbe zártak és mitológiájukban istenítve őriznek. Ezért volt szükség a római dezinformációra, a katonai kémlelenséggel végbevitt hírközlési hadjáratra, amelynek furcsa módon még ma sem szakadt vége. Miért éreznék máskülönben úgy Thompson (1943/2003), hogy a minden mértéket elvető hunellenes szélsőségeséget még tovább kell lendíteni?

VI. 5. *A hunok erkölcsiségének Val d'Anniviers-ben fennmaradt bizonyossága*

Muzsnay Jenő *A Val d'Anniviers fantomja* (1978) című könyvében összefoglaló néhány tanulmányt a svájci hun völgy, Val d'Anniviers hun eredetű lakóiról. Ami itt következik, bepillantást enged a hunok lelkivilágába, alapvető emberi értékeibe, és így arra is következtetni enged, hogyan érezhettek, gondolkodhattak Atilla hunjai. „Egy svájci szövetségi segítőbizottság több mint száz évvel ezelőtt (a tanulmány megjelent 1966-ban, ehhez az időponthoz viszonyítva – G. A.) megbecsülése jeléül az Eifisch-völgy (Val d'Anniviers) lakóit egy templomi emlékkal, egy dúsan díszített, művészi kivitelű, drágaköves miseserleggel tüntette ki. Az adományozásra az 1834. évi súlyos természeti katasztrófák adtak alkalmat. Óriási vízmennyiség és lavinák zúdultak a völgyekbe, hatalmas károkat okozva. Nagy gyűjtési akció indult meg az egész országban, és külföldön is segítőkézség mutatkozott. Az Eifisch-völgyiek nagylelkűen visszautasították a szeretetadományok rájuk eső részét azzal a kéréssel, hogy azt a náluknál még súlyosabban érintett honfitársaik részére juttassák. Így volt ez az adókedvezményekkel is: erről is lemondtak, és lemondásukhoz ragaszkodtak, mert »ők (az Eifisch-völgy lakói) munkaszorgalmuk és szűk keretek közé szorított életformájuk által, amely igénytelenségük elzárható forrását képezi, a sors minden csapását belső erővel tudják leküzdeni.«

Ez a cselekedet mindenütt megérdemelt csodálatot keltett. Az Eifisch-völgy népének hasonló jellemvonásairól különböző művek tesznek még említést. I. von Tschudi *Turista Svájcban* című könyvében írja: »A vendégszerető, jóságos és józan, sokszor a nomád életmódra hajló lakók, akik a keltáktól kell hogy leszármazzanak, Wallis vidéke legszorgalmasabbjainak és legmódosabbjainak számítanak, és egészen különleges szokásokkal és erkölcsökkel rendelkeznek.« Hermann Alexander Berlepsch svájci útikönyve szerint »nem könnyű az anniviárdoknál szorgalmasabb, körültekintőbb népet találni, akiről azt mondják, hogy a hunoktól származnak.« (Muzsnay, 1978, 69.).

VI. 6. *Hová tűntek a hunok?*

A könyvünkben napvilágra került tények ismeretében azt válaszolhatjuk: a hunok nem tűntek el, jelen vannak az egész világon. Jelen vannak népi mivoltukban ott, ahol még él az összetartozás érzése, ahol még tudnak hun őseikről, vagyis a *Székelyföldön, Magyarországon, az indiai Rádzsisztánban, Gudzsaratban, Észak- és Dél-India népeiben, a kínai Jünnan tartományban a naxi népben, Észak- és*

Dél-Kínában, Afganisztánban a heráti kádis hunok között, Kazakisztánban a torgaji madiarok között (Benkő, 2003), Jakutföldön a szakák között, Mongóliában a tuvai nép között, a török népekben, a finnugor népekben, világszerte ma is több százmillió lélek. Jelen vannak genetikusan lappangva a magyarok, kínaiak, hinduk, szikhek, kurdok, pakisztániak, afganisztáni pastuk, örmények, perzsák, a kaukázusi népek, az ukránok, lengyelek, horvátok, germánok között. Jelen vannak a mai emberiség nagy részében, mert a hunok az ősi emberiség egyik legnagyobb népe. Jelen vannak abban, hogy létrejöttek a kultúrák, az írás, a tudományok, a művészetek, a lélek halhatatlanságának vágyában, a Rig Védában, az Upanisádokban, az emberiség legmagasabb szintű szellemi teljesítményeiben. Ideje az emberiségnek és a mai magyarságnak önmagára eszmélnie, amíg nem késő.

A fentiek ismeretében azt kell megkérdeznünk: *hová tűntek a kelták?* Hová tűntek a gótok? Hová tűntek a frankok? Hol vannak ezek az ókori nagy, sokmillió népek? És *hová tűntek a germánok?* Hiszen *a mai németek sem tartják a történelmi-lelki-gondolati folytonosságot „történelem előtti” őseikkel, eredeti nemzeti önazonosságukkal* – messze-messze járnak hajdani önmaguk, őseik szellemiségétől. Idegen szellem lakik a régi házban. Lemetszette őket életfájukról a romanizálás agy mosó-lélekölő hadművelete. Kik a franciák? Nyelvét veszttett, őskultúráját, őstörténelmét, szabadságát veszttett nép lett belőlük. Ma arra büszkék, hogy romanizálták őket, hiszen *egykori önmaguk szellemiségét hírből sem ismerik*. A történelem az Atillával később szembeforduló germán és kelta népek sorsáról a római érdekeknek alávétéssel mondott ítéletet. Ha a germánok megtartják a szövetséget Atillával, akkor saját ősmúltjukkal tartják fenn a folytonosságot. Ha megtartják a lelki-szellemi folytonosságot saját múltjukkal, százszor akkora római haderő sem tudta volna őket „romanizálni”. Ebben áll Atilla tetteinek igazi súlya: tetteinek megértése lehetővé teszi az emberiség újjászületését és közösségi, társadalomalkotói mivoltának felemelkedését, a történelem újraértékelését.

A mai világban ez tanulság minden nép számára. A római csodafegyver az i. sz. III. század után nem a tudomány, nem a művészetek, nem az útépítés (hiszen ezt az etruszkoktól tanulták) és még csak nem is a katonai erő, hanem a cselszövés, a méregkeverés és a titkos diplomácia. Ezzel a csodafegyverrel rothasztotta meg a korabeli társadalmakat, és ez a csodafegyver tartja ma is uralma alatt a jobb sorsra érdemes Európát. Amíg Európa nem találja meg az ellenszert, a társadalmi romlás folytatódni fog. Hiába fejlődik a részletkérdésekben a nyugati világ, ha mindez a romlást szolgálja. A társadalom alapja az összetartozás, és a római csodafegyver éppen ez ellen az összetartozás ellen működik. Ha a népek önazonossága nem nyeri vissza egészségét, eredeti önazonosságát, a többi néppel való összefogás képességét, Európa lassan a világ legromlottabb kontinensévé válik, olyan mértékben, hogy az már társadalmi teljesítőképességét is tönkreteszi. *Eredményeink éppen Európa népeinek valódi önazonosságra eszmélése felé nyitnak utat. Minden egyes európai nép önazonosságának visszanyerése felé tett minden egyes lépés segíti az összes európai nép önazonosságának elnyerését, mert évezredek óta sorsközösségben élünk.*

A hunok itt élnek közöttünk, sejtjeinkben, kultúránkban, a Világegyetem érző lényegében. De nincsenek jelen itt köztünk a földi, anyagi világban. Nincs

ma Hun Királyság, nincs meg az emberré válásig visszanyúló közösségi emlékezet. Mintha a világ jobbik, felemelő fele hiányozna a mai világból. Nem tehetünk mást, mint hogy újra egésszé, éppé formáljuk: építjük. Az őshagyomány óriási segítséget adhat az emberiség újjászületéséhez.

És még valami. Korunk embertelen eseményeinek szívós egyöntetősége következtében megdöbbenő képet rajzoltunk az emberről is. Két példa talán elég lesz ennek a modern emberről alkotott képnek az érzékeltetésére. Az egyik szerint, ha az állatoknak lenne mitológiájuk, abban biztosan az ember lenne a Sátán. Szomorú, de van alapja ennek az ironikus példának, hiszen az ember egyre több állatfajt irt ki. De, hogy könyvünk lényegét megértsük, ahhoz látnunk kell, hogy nem az egyes emberre, hanem a nyugati társadalmat irányító legfelső rétegre illik ez a sátánkép. Ahogy a nyugati ember tudata szembefordult lelkeségével, ugyanúgy fordult szembe a modern társadalom legfelső rétege az emberiség túlnyomó részével – illetve éppen ez az utóbbi tényező törekszik lelkeségünk legyőzésére. A hunok, a szkíták nem irtották az állatokat. Fordítva: nagyállattartó pásztor-népek voltak, állataik javát keresték, művészetükben, érzésvilágukban központi szerepet játszottak az állatok, a ló. És ugyanezek az emberek ma, Atilla vesztével, már az állattíró, kultúraitó rendszer alattvalói. Mégis, nem mi irtottuk ki az állatokat, és nem Ön, kedves Olvasó. Mi külön-külön nem vagyunk az állatvilág ellenségei. A nyugati ember sem. Az a társadalmi „rend”, amelyben most élünk, az a kíméletlenül állattíró, kultúraitó, természetirtó, történelemirtó szervezet, ami rátelepedett az emberiségre, az a pokoli rend. Tehát nem az Ember a pokoli, hanem az a társadalmi szervezet, amelyet hagyott a fejére nőni. Az utóbbi évszázadok-évezredek alatt az ember kudarcot vallott mint közösségi, társadalomalkotó lény. Ez a kudarc életveszélyes, mindannyiunk életét megmérgezi, még utódainkét is. Nincs más választásunk: ezt a pokoli társadalmi szerveződést kell emberibbé formálnunk. És ehhez adhat segítséget a más összefüggésekben, a népek egymásra utaltságában, egymást felemelni hivatottságában gondolkodó Atilla sorsának megértése.

Egy másik példa egy vicc. Két bolygó beszélget. – Hogy vagy? – kérdi az egyik. – Nem valami jól – válaszolja a másik –, képzeld, vírusom van, és kipszított egy csomó növényfajt rajtam. És Te hogy vagy? – kérdezi vissza. – Ne is kérdezd! – válaszolja az előbbi. – Nekem végem: emberem van.

Ismét ugyanaz a tévedés. Az ember nem gonosztevő. Nem születünk olyan rossznak, mint amilyené a modern hatalmi rendszer tesz bennünket. Ég és föld a különbség. Látnunk kell, hogy nem arra a sorsra születtünk, amibe ez a modern hatalmi rendszer bennünket taszítani akar. Meg kell tanulnunk küzdeni azért, hogy megszabaduljunk az önazonosságunkat megrontó manipulációktól. Az élet arra való, hogy csodaszép, hihetetlenül gazdag és felemelő életet éljünk, hogy nemes, természetes, emberi képességeinket fejlesztve egyre szebb, felemelőbb és boldogabb életet éljünk. Atilla és a hunok példája mutatja az élet igazi, felemelő oldala felé vezető utat.

Drodalomjegyzék

- A Magyar Nemzeti Múzeum honlapja, <http://www.museum.hu/search/permanent.asp?IDP=1830&ID=55>
- Abbas, S., 2003, History of Iran. Common Origin of Croats, Serbs and Jats. *Jat Jyoti*, Magazine of the World Jat Aryan Foundation, Vol.4, No. 11, Nov. 2003, p. 13-18.
- Ackermann, R. 1961, *Philosophy of Science* 28, 152
- Adler, A. 1971, *Suidae Lexicon, Lexicographi Graeci*, I. 4, Verlag R. G. Teubner, Stuttgart, p. 262.
- Alinei, M. 2005, Ősi kapocs. A magyar-etruszk nyelvrokonság. Allprint Kiadó.
- Ammianus Marcellinus, i.u. 4. század/1916, *Ammianus Marcellinus reánk maradt történeti könyvei*, bevez., jegyz. Pirchala Imre, Budapest : Franklin, 371.
- Ammianus Marcellinus, i.u. 4. század/1993, *Róma története*. Ford. Szepesy Gyula, Bp., Európa, 338.
- Anikovich, M. V. 1999, O migratsiakh v paleolite. *Stratum Plus*, 1, pp. 72-82.
- Aradi Éva, 2005a, A hunok Indiában. A heftaliták története. Budapest, HUN-Idea.
- Aradi Éva, 2005b, Előadás, 2005 november 23.
- Aradi Éva, 2006, Az indoszkiták. Előadás a Magyarok Házában, 2006 szeptember 26.
- Babcock, M. A. 2005, *The Night Attila Died. Solving The Murder of Attila the Hun*, Berkeley Books, New York.
- Bader, O.N. 1998, *The Sungir Late Paleolithic Settlement*, Moscow, Scientific World
- Bakay Kornél, 1994, *Kik vagyunk? Honnan jöttünk?* Tradorg-Tickett Kiadás, Szombathely, 17.
- Bakay Kornél, 1997, *Őstörténetünk régészeti forrásai I*, Miskolci Bölcsész Egyesület, Miskolc.
- Bakay Kornél, 1999, Előszó, Fehér Mátyás Jenő: *Középkori magyar inkvizíció*, Baráthosi-Balogh Benedek, 1930/2004, *A hunok három világbirodalma*. Magyar Ház, Budapest.
- Bakay Kornél, 2003, „Hallottad-e híret Atilla kerálnak, Isten ostorának?” *KAPU XII. évf.* 2003. 06-07, 41-45.
- Bakay Kornél, 2005, *Őstörténetünk régészeti forrásai III*, László Gyula Történelmi és Kulturális Egyesület, Budapest.
- Bakay Kornél, 2006, személyes közlés
- Barber, E. W. 2002, *Ribbons Around Silk Road – Before Silk (Toward a Pre-History of Band Weaving)*, in: *Silk Roads, Other Roads. Eight Biennial Symp.* http://www.textilesociety.org/abstracts_2002/Barber.htm
- Bárczy Zoltán, 1999, Újabb adatok a Kárpát-medence bronzkori kohászatáról. *Turán II/2*, 11-16.
- Barker, S. F. 1961, *Philosophy of Science* 28, 162.
- Bartók Béla, 1925/1981, *A népzénéről*. [tanulmányok] [az előszót és a jegyzeteket írta Szigethy Gábor]. *Gondolkodó magyarok sorozat*. Budapest : Magvető Könyvkiadó, 14, 30.
- Bauer, E. 1935/1967, *Elméleti biológia*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 51.

-
- Bél Mátyás, 1718/1984, Magáról a hun-szkíta írásról, lásd Hungariából Magyarorszáig felé, Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 94-130.
- Bendefy László, 1941, Kummagyar. A kaukázusi magyarság története. Bp. Cserépfalvi, 21.
- Benkő Mihály, 2003, A torgaji madiarok: keleti magyar néptörédek Kazakisztánban, Budapest : Timp Kiadó.
- Bíró, L. 1999, Magyar ősmesék, válogatta Bíró Lajos, Debrecen, Dél-Nyírség-Bihari Tájvédelmi és Kulturális Értékőrző Egyesület, 7.
- Biswas, Dilip Kumar, 1949, The Maga ancestry of Varahamihira, Indian Historical Quarterly, Vol. 25, art.no.6, pp. 175-183.
- Bóna István, 1993, A hunok és nagykirályaik. Corvina, Budapest.
- Bóna István, 2001, The Huns, in: The History of Transsylvania, <http://mek.oszk.hu/03400/03407/html/32.html>
- Bóna István, Cseh János, Nagy Margit, Tomka Péter, and Tóth Ágnes, 1993, Hunok-Gepidák-Langobardok. Történeti régészeti tézisek és címszavak. Szeged: Magyar Őstörténeti Könyvtár.
- Bongard-Levin, G. M. és Grantovszkij, E. A. 1981, Szkítiától Indiáig, Budapest, Gondolat.
- Boyce, M. 1984, Textual sources for the study of Zoroastrianism, edited and translated by Mary Boyce, Manchester University Press, Glasgow, 1-11.
- Boyce, M. 1987, Zoroastrians. Their religious beliefs and practices, Routledge and Kegan Paul, London and New York, 2
- Bozó Andrea, 2004, Hétszer fényesebben. A szkíta állatstílus. Főnix Könyvműhely, Debrecen, 20.
- Brentjes, B. 1978, Die iranische Welt vor Mohammed. Leipzig, 86.
- Brown, 2003, Neanderthals and Modern Humans in Central and Eastern Europe, www.neanderthal-modern.com/ceeurope.htm
- Burenhult, G. 1996, Nyugat-Európa megalitikus emlékeinek építői, lásd A kőkori világ. Vadászó-gyűjtögető és korai földművelők. Az ember képes története. Főszerk. G. Borenhult és C. Renfrew, Magyar Könyvklub, 86. oldal
- Burger, J., Gronenberg, D., Forster, P., Matsumura, S., Bramanti, B., Haak, W. 2006, Response to Comment on „Ancient DNA from the First European Farmer sin 7500-Year-Old Neolithic Sites”, Science 312, 1875b, <http://www.uni-mainz.de/FB/Biologie/Anthropologie/MoLA/Download/Burger%20et%20al.%202006.pdf>
- Cabrol, F., Leclercq, H. 1907, Dictionnaire d'Archeologie Chretienne et de Liturgie, Paris, Letouzey et Ané.
- Caraway, B. 2006, The Cradle of Civilization, in: Korea in the Eye of the Tiger, Chapter 1, <http://www.koreanhistoryproject.org/Ket/C01/E0104.htm>
- Chan, A. W. L. 2005, A 5000 years old unbroken chain of DNA; http://www.regenerating-universe.org/Chain_of_DNA.htm
- Chauhan, M. 1999, The Scythian Origin of the Rajput Race. http://rajputana.htmlplanet.com/scy_raj/scy_raj.html
- China Daily, 2002, Sand-covered Huns City Unearthed, <http://www.china.org.cn/english/travel/45103.htm>
- Conner, J. 2005, Colchester Treasure Hunting Holidays in England, Bronze Age Britain 2500–1000 B. C., Beaker people, <http://www.colchestertreasurehunting.co.uk/beakerpeople.htm>

-
- Corded Ware culture, 2006, http://en.wikipedia.org/wiki/Corded_Ware_culture
- Czuczor Gergely és Fogarasi János, 1862-1874, A magyar nyelv szótára, 1-6. köt. Pest 1862-1874, Athenaeum.
- Csáji László Koppány, 2004, A hunok történelme és utódnépei. Tündérek kihalófélben, 2. kötet. Napkút Kiadó, Budapest.
- Cser Ferenc – Darai Lajos, 2005, Magyar folytonosság a Kárpát-medencében, avagy kőkori eredetünk és a sejti tulajdonság-örökítő kutatás. Fríg Kiadó, összegezve a 77. oldal táblázatában.
- Csíki Székely Krónika. 2000. Szabó Károly, Balássy Ferenc, Ipolyi Arnold, Szádeczky Lajos és Szőcs István tanulmányával. Budapest, Magyar Ház Kiadó.
- Csobánczi Elemér, 1963, Ősturánok, Sydney, 111-116.
- Davis-Kimball, J. 2001, Warriors and Priestesses of the Eurasian Nomads, in: The Archeology of Cult and Religion, eds. Peter F. Biehl & François Bertemes with Harald Meller, Archaeolingua, Budapest, 243.
- Deane, Rev. John Bathhurst, 1833, The Worship of the Serpent. J. G. and F. Rivington, London.
- Diogenes Laertius, cca. B. C. 200/1958, Lives of Eminent Philosophers, transl. R. D. Hicks, Cambridge, MA., Vol. I, 3.
- Diószegi Vilmos, 1967, A pogány magyarok hitvilága. Budapest.
- Diószegi Vilmos, 1988, Shamanism, in: The New Encyclopedia Britannica, Vol. 25, p. 1030
- Dodds, E. R. 1951, The Greeks and the Irrational. University of California Press, Berkeley, 146.
- Dodds, E. R. 2002, A görögség és az irracionális, Gond-Cura Alapítvány és Palatinus Kiadó, Budapest, 120.
- Domestication_of_the_horse, 2006, en.wikipedia.org/wiki/Domestication_of_the_horse
- Domica Cave, 2006, www.showcaves.com/english/sk/showcaves/Domica.html.
- Dömötör Tekla, 1993, Hungarian Religion, In: The Encyclopedia of Religion, Editor in Chief M. Eliade, Macmillan Publ. Co. New York, 6: 530-531.
- Dugonics András, 1806, Szittyiai történetek. Posonyban és Pesten : Fűskúti Landerer Mihály, 17-18.
- Dynasty, 2001, www.mrdowling.com/613chinesehistory.html
- Ecsedy Ildikó, 1977, levelét idézi Zolnay László: A magyar muzsika régi évszázadai-ból, Magvető Könyvkiadó, Budapest, 28.
- Edelen, D. G. B. 1971, in Problems in the Foundations of Physics, M. Bunge, ed. (Springer Verlag, Berlin and New York), pp. 17-30.
- Eliade, M. 1995, Shamanism. In: The Encyclopedia of Religions, Editor-in-Chief M. Eliade
- Ellis, Peter Berresford, 1987, A Dictionary of Irish Mythology, Oxford University Press, 163.
- Encyclopedia Hungarica, 1994, I.-II. Főszerk. Bagossy László. Hungarian Ethnic Lexikon Foundation.
- Encyclopedia Indica, 1975, <http://www.encyclopediaindica.com/index.html>, Kshatriyas
- Erdélyi, S. 1971, Modern Fizikai Kisenciklopédia, szerk. Fényes Imre, Gondolat, Budapest, 425-476.
- Fehér M. Jenő, 1999, Középkori magyar inkvizíció. Gede Testvérek, Budapest.

- Felsenstein, J. and Sober, E. 1994, *British Journal for the Philosophy of Science* 45, 1.
- Fényes Elek, 1851, *Magyarország Geographiai Szótára*, Budapest.
- Fettich Nándor, 1943, *A népi és kulturális kontinuitás a Kárpát-medencében a régészeti adatok alapján*, 1943, 11.
- Fettich Nándor. 1951, *Régészeti tanulmányok a késői hun fémművesség történetéhez*, *Archaeologia Hungarica*. 31., 205, Budapest, Akadémiai Kiadó, Bp.
- Feynman, R. P. 1983, *A fizikai törvények jellege*, Magvető Kiadó, Budapest, 137
- FitzGerald, P. 1989, *Az ősi Kína. „A múlt születése” sorozat*, Helikon, Budapest, 156.
- Fitzpatrick, A. 2005, *The Amesbury Archer: The King of Stonehenge?*
- Flavius, Josephus, 1957, *Jewish Antiquities I-IV*. With an English translation by H. H. J. Thackeray, M. A., *The Loeb Classical Library*. In nine volumes, Cambridge, Massachusetts, Harvard University Press.
- Forrai Sándor, 1994, *Az ősi magyar rovásírás az ókortól napjainkig*. Antológia Kiadó, Budapest, 23-24.
- Foss, Clive és Magdalino, Paul, 1990, *Róma és Bizánc*. (A múlt születése sorozat). Helikon, Budapest, 36.
- Franck, S. 2006, *Geschichte Chinas*, <http://www.informatik.uni-freiburg.de/~franck/Geschichte.doc>
- Friedman, K. 1972, *British Journal for the Philosophy of Science* 23, 25 (1972).
- Gáboriné Csánk Vera, 1980, *Az ősemlék Magyarországán*. Gondolat, Budapest.
- Geönczeöl Gyula, 1988, *A magyarok története. Tarih-i Üngürüs*. Madzsar Tárihi. Fordította dr. Blaskovics József. Az előszó írta, valamint az amerikai kiadást szervezte és szerkesztette Geönczeöl Gyula. A II. Nagy Szittya Történelmi Világkongresszus kiadása. Cleveland, U. S. A.
- Ghirshman, Roman, 1985, *Az ókori Irán*. Ford. Molnár Ágnes, Gondolat, Budapest, 120.
- Gill, N. S. 2006, *Yellow Emperor - Legendary Chinese Yellow Emperor 2698-2598 B.C.*, <http://ancienthistory.about.com/od/china/g/YellowEmperor.htm>
- Gimbutas, M. 1991. *The Civilization of the Goddess*. Harper, San Francisco.
- Gnoli, G. 1995, *Magi*, in: *The Encyclopedia of Religion*, M. Eliade, Editor in Chief, Macmillan Publ. Co. New York, 9: 79-81.
- Goldhammer, Kurt, 1980, *Magie*. In *Historisches Wörterbuch der Philosophie*, Bd. 5, Schwabe Verlag, 631.
- Goldsworthy, A. 2004, *A római hadsereg története*. Alexandra, 43.
- Good, I. 2002, *The Archeology of Early Silk*, in: *Silk Roads, Other Roads*. Eight Biennial Symp. http://www.textilesociety.org/abstracts_2002/Good.htm
- Goodman, N. 1943, *Journal of Symbolic Logic* 8: 107.
- Goodman, N. 1959, *Philosophy and Phenomenological Research* 19, 429.
- Gordon, C. D. 1960, *The Age of Attila. Fifth-Century Byzantium and the Barbarians*. 1960, The Univ. Of Michigan Press. Ann Arbor.
- Goths, 2006, <http://en.wikipedia.org/wiki/Goths>
- Govedarica, B. 2004, *Zepfertrager – Herrscher der Steppen*, *Heidelberger Akademie der Wissenschaften, Monographien Bd. VI*, Verlag Philipp von Zabern, Mainz am Rhein, 18, 21, 48, 55
- Grandpierre Attila, 2001, *Püthagorász és a szkíták: a lélekhit és a nyugati civilizáció fordulópontja*. *Magyar Demokrata*, 2001. augusztus 9. és augusztus 16.

-
- Grandpierre Attila, 2002, Az Élő Világegyetem könyve, Válasz Könyvkiadó, Budapest.
- Grandpierre Attila, 2004, Életünk és a Mindenséget átható rend, Barrus Könyvkiadó, Budapest
- Grandpierre Attila, 2005, A lélek halhatatlansága, Barrus Könyvkiadó, Budapest
- Grandpierre Attila, 2005b, Az EGY őseszméjének titkai. Arany Tarsoly, 2005 szeptember.
- Grandpierre Attila, 2006, Karácsony, Barrus Könyvkiadó, Budapest.
- Grandpierre K. Endre, 1979, A csodaszarvas-monda új változatai egy latinból törökre fordított magyar ősgesztában. Kortárs XXIII. Évfolyam, 1979 december, 12 szám, 1952-1969.
- Grandpierre K. Endre, 1981, Előttörténetünk a Tarih-i-Üngürüz őcsodaszarvasmondái tükrében, Forrás 1981/11, 67-89.
- Grandpierre K. Endre, 1990, Aranykincsek hulltak a Hargitára. A magyarok eredete a Tarih-i Üngürüz tükrében. Népszava, Budapest.
- Grandpierre K. Endre, 1993, A magyarok Istenének elrablása, avagy a magyar faj nagy elárulatása. Magyarok Titkos Története, 3. Rész, Titokfejtő Kiadó, Budapest.
- Grandpierre K. Endre, 1995, Hol van a magyar őshaza? Történelmünk Központi Titkai, 2. Szám.
- Grandpierre K. Endre, 1995, Tarih-i Üngürüz. Egy ezer éve bujdosó magyar ősgesztá titokzatos történetének peranyaga. Lásd: Üzenet és titok. Szellemi szabadságharcunk kézikönyve. Titokfejtő Könyvkiadó, 19-53.
- Grandpierre K. Endre, 1996a, Mióta él nemzet e hazán? Történelmünk Központi Titkai sorozat, 3. Szám.
- Grandpierre K. Endre, 1996b, Tízezer évi küzdelem hazánk megmaradásáért. Történelmünk Központi Titkai sorozat, 6. Szám.
- Grandpierre K. Endre, 1996c, A magyarság őseredete. Történelmünk Központi Titkai sorozat, 8. Szám.
- Grandpierre K. Endre, 1997a, Istennyomok hét ölnyi por alatt. Amit a magyar ősvallásról tudni kell. Történelmünk Központi Titkai sorozat, 10. szám, 1. rész. A Magyar Nemzeti Egyház kiadása.
- Grandpierre K. Endre, 1997b, Az Élet vallása. Istennyomok hét ölnyi por alatt. Tananyag a magyar ősvallásról. Történelmünk Központi Titkai sorozat, 10. szám, 2. rész. A Magyar Nemzeti Egyház kiadása.
- Grandpierre K. Endre, 1998, Anonymus titkai nyomában. Magyar Ház Kiadó, 1998.
- Grandpierre K. Endre, 2000, Collective Fields of Consciousness in the Golden Age, World Futures, Vol. 55, 357-379.
- Grandpierre K. Endre és Grandpierre Attila, 2004/2005, Attila és a hunok -kordokumentumok és legújabb tudományos eredmények tükrében. 2. és 10. rész, KAPU 2004.03, 41-43 és 2005.02, 50-53.
- Grottanelli, C. 1995, Kingship in the Ancient Mediterranean World. In: The Encyclopedia of Religions, Editor-in-Chief Eliade, M., Vol. 8, p. 318-319.
- Györffy György: A magyarok elődeiről és a honfoglalásról. 1958.
- Haak, W., Forster, P., Bramanti, B., Matsumura, S., Brandt, G., Tanzer, M., Villems, R., Renfrew, C., Gronenborg, D., Alt, K. W., Burger, J. 2005, Ancient DNA from the First European Farmers in 7 500-Year-Old Neolithic

- Sites, Science, 310: 1016-1018; <http://www.uni-mainz.de/FB/Biologie/Anthropologie/MoA/Download/Haak%20et%20al.%202005%20Science.pdf>
- Hajdú Zsigmond, Nagy Emese Gyöngyvér, 1999, Rövid jelentés az M3-as autópályára Hajdú-Bihar megyei szakaszán azonosított régészeti lelőhelyeken 1993-1998 között végzett munkálatokról. A Debreceni Déri Múzeum Évkönyve 1997-1998. Debrecen, 144-147.
- Halsall, P. 1998, Notitia Dignitatum, www.pvv.ntnu.no/~halsteis/notitia.htm
- Hambis, Louis (Professor au College de France), 1972, Attila et les Huns, Presses Universitaires de France, Paris
- Harmatta János, 1951, A késői hun történet és kultúra problémái. Előszó Fettich Nándor (1951)-hez.
- Harl, K. W. 1998, <http://www.usna.edu/Users/history/abels/hh381/Romimparmy.htm>
- Hauser Arnold, 1930, A művészet és irodalom társadalomtörténete. Gondolat, Budapest.
- Hawkes, Woolley, 1969, Prehistory and the beginnings of Civilization, London, 244.
- Heather, Peter, 1996, The Goths. Oxford: Blackwell Publishers.
- Herodor, i.e. 515, idézi Télfy János, Magyarok Őstörténete. Görög források a Scythák történetéhez. Pest, 1863/Budapest, 2002, Kiadja Lauffer Vilmos, 23-ik töredék, 4.
- Hérodotosz, i.e. 440/1989, A görög-perzsa háború. Európa Könyvkiadó, Budapest, 266.
- Heyd, V. & Bertemes, F. 2002, The transition from the Copper Age to the Early Bronze Age at the North-Western Edge of the Carpathian basin, www.bris.ac.uk/archanth/staff/heyd/Copper2.pdf
- Hoops Reallexikon der Germanischen Altertumskunde, 1973, Attila, Walter de Gruyter
- Horváth Lajos, 2005, A Kassai Kódex, augusztus havi Magyar Fórum, 2005. 8. szám, 40-46. old.
- Horváth Zoltán, Parragi György, 1943, Világtörténelmi Lexikon. Grill Károly Könyvkiadóvállalata, Budapest.
- Hoyle, F. 1978, Stonehenge-től a modern kozmológiáig, Gyorsuló idő kiskönyvtár, Magvető Kiadó, Budapest, 51.
- Huang Di, 2006, http://en.wikipedia.org/wiki/Huang_Di.htm
- Huang Di, 2006, http://en.wikipedia.org/wiki/Huang_Di.htm
- Huangdi Neijing, 2006, in Wikipedia, http://en.wikipedia.org/wiki/Huangdi_Neijing
- Humbach, H. 1978, Mithra in India and the Hinduized Magi, in Études mithraïques, ed. by J. Duchesne-Guillemine, Tehran and Liege, 229-253.
- Husza József, 1930, A turáni magyar ornamentika története, Budapest, Pátria.
- Ions, Veronica, 1991, Indiai mitológia (Indian Mythology), Corvina Kiadó, 16.
- Iordanes, VI. szd./2005, Getica. A gótok eredete és tettei. Közreadja Kiss Magdolna. L'Harmattan, Budapest, 66-67.
- Ipolyi Arnold, 1854/1987, Magyar Mythologia. Bp., Európa, 257.
- Istvánffy Miklós, 1964, Szamosközy István. A magyar irodalom története. Főszerk. Sötér István. I. kötet. Akadémiai Kiadó, Budapest, 430; <http://mek.oszk.hu/02200/02228/html/01/286.html>

- Jacobson, E. 1993, *The Deer-Goddess of Ancient Siberia: A Study in the Ecology of Belief*. Leiden, Holland: E. J. Brill.
- Jancsik Károly, 1994, *India bölcsessége. Gandhi alapítvány – TKBF*, Budapest, 1994, 17.
- Jordanes, VI. szd., *A gótok eredete és tettei*, latinból fordította Dr. Bokor János, Brassó, 1904, 90. o.
- Josephus Flavius, 1962, *Jewish Antiquities, Books I-IV*, with an English translation by H. H. Thackeray, M. A., *The Loeb Classical Library*, Harvard University Press, 59; <http://www.perseus.tufts.edu/cgi-bin/ptext?lookup=J.+AJ+1.122>
- Kádár István, 2000, *Kozmikus tudatosság a Kr. e. XIV. században*, *Ehnaton*. Turán, III/3, 82-90.
- Kalicz Nándor, Raczyk Pál, 2002, *Az újkőkor és a rézkor*, lásd *A Magyar Nemzeti Múzeum régészeti kiállításának vezetője*, Magyar Nemzeti Múzeum, Helikon Kiadó, 34.
- Kandra Kabos, 1897/2006, *Magyar Mythologia*, Magyar Ház, Budapest
- Kemenczei, T. 2002, *A vaskor. Szkiták, Hallstatt-kultúra (i.e. 800-450)*, lásd *A Magyar Nemzeti Múzeum régészeti kiállításának vezetője*, Magyar Nemzeti Múzeum, Helikon Kiadó, 67.
- Kemenczei, T. 2003, *Szkiták az Alföldtől Ázsiáig*, *História*, 2003/7
- Kennedy, I. 1999, *American Indian Prophecies*, <http://www.texfiles.com/features/prophecies.htm>
- Kennedy, I. 1999, *American Indian Prophecies*, <http://www.texfiles.com/features/prophecies.htm>
- Képes Krónika. Ford. Bellus Ibolya. *A kísérőtanulmányokat írta: Dercsényi Dezső, Kristó Gyula és Csapodiné Gárdonyi Klára. /Pro Memoria/ Bp., Helikon, 1986.*
- Kerényi Károly, 1977, *Görög mitológia*. Gondolat, 296.
- Keresztési József, 1844, *A magyar nyelv eredete*. Pozsony.
- Keys, D. 2005, *Europe's Oldest Civilization, The Independent*, 2005 June 11, www.centrostudilaruna.it/europesoldestcivilization.html
- Kézai Simon, 13. század második fele/1984, *A magyarok viselt dolgai = A magyar középkor irodalma*, szerk. V. Kovács Sándor, Bp. Szépirodalmi Könyvkiadó, (Magyar Remekírók), 127-128.
- Kézdy Vásárhelyi Zoltán, Dr. 1939/2002, *A magyarok útja Indiától Pannóniáig*, (A magyar múlt eltitkolt évezredei sorozat), Anahita-Ninti Bt., Bp.
- Kirk, G. S., Raven, J. E., Schofield, M., 1998, *A preszokratikus filozófusok*. Atlantisz, Budapest, 38.
- Kiss Bálint, 1839, *Magyar régiségek*, Pest, 143-144.
- Kiszely István, 1996, *A svájci „hun völgy”*, Magyarországi Unitárius Egyház, 11.
- Kiszely István, 2001, *A Székelykapu. A magyar nép őstörténete*. <http://istvandrkiszely.hu/ostortenet/szek.html>
- Knight, W. 2003, 'King of Stonehenge' hailed from the Alps, *NewScientist.com news service*, www.newscientist.com/article.ns?id=dn3374
- Koszen, M. O. 1950, *Matriarchátus. Az „anyajog” kérdésének története*, Budapest: Hungária, 19.
- Kovács Éva, Lovag Zsuzsa, 1980, *A magyar koronázási jelvények*, [a fényképeket Szelényi Károly, a rajzokat Attalai Gábor készítette], Corvina, Budapest, 82.
- Kozák József, 1999, *Az istállóskői csontsíp és egy magyar furulyatípus*, *TURÁN* 1999/2. 3-11. old.

- Kőszegi Frigyes, 1984, A történelem küszöbén. Univerzum Könyvtár, Kossuth Könyvkiadó, 7-28.
- Kóváry László, 1866, Erdély építészeti emlékei. Kolozsvár.
- Krupp, E. C. 1997, Skywatchers, Shamans and Kings, John Wiley & Sons, Inc., New York
- Kurgan culture, 2000, www.iras.ucalgary.ca/~volk/sylvia/Kurgans.htm
- Kurgan hypothesis, 2006, http://en.wikipedia.org/wiki/Kurgan_hypothesis
- Kuzmin, Y. V., Keates, S. G. 2005, Dates Are Not Just Data: Paleolithic Settlement Patterns in Siberia Derived from Radiocarbon Records, *American Antiquity*, 70 (4), 773
- Landau, L. D. és Lifshitz, E. M. 1974, Elméleti fizika, Tankönyvkiadó, Budapest, 1. kötet, §2, 12.
- Latif, S. M. 1891/1994, History of the Punjab, Kalyani.
- Laufer, Berthold, 1930, The Early History of Felt. *American Anthropologist* January-March, 1930 Vol.32(1):1-18; magyarul lásd: Nagy Mari, Vidák István, 2005, Nemezművészet - tanulmánykötet, szerk: Nagy Mari - Vidák István, Kecskemét, Duna-Tisza-közi Népművészeti Egyesület Nemezművészeti Műhely, 7.
- Legends, 2005, www.innvista.com/culture/religion/deities/legends.htm
- Lenormant, Francois, 1877/1999, Chaldean Magic. Its origin and development. Samuel Weiser, Inc., York, Beach, Maine, 113.
- Levi, Eliphas, 1988, The History of Magic. London.
- Linear Pottery Culture, 2006, http://en.wikipedia.org/wiki/Linear_Pottery_culture
- Lipták Pál, 1961, Germanische Skelettreste von Hács-Béndepuszta aus dem 5. Jh. U. Z. *Acta Arch. Hung.* 13, 1961, 231-246.
- Logan Museum, 2006, <http://www.beloit.edu/~museum/logan/paleoexhibit/menueurope.htm>
- Lukács Béla, 2003, Outline of History of the Carpathian Basin, <http://www.rmki.kfki.hu/~lukacs/hungaria.htm>
- Lukácsy Kristóf, 2000, A magyarok őselei, hajdankori nevei és lakhelyei, Hunyadi László gondozásában, Vác, 287 és 52-53.
- Macmullen, Ramsay (1988) *Corruption and the Decline of Rome*, New Haven: Yale University Press.
- Magyar Katolikus Lexikon, 2002, VII, 231; koronázás, http://lexikon.katolikus.hu/Magyar_Nagylexikon, 2000, 11, 1, koronázás
- Makkay, J. 2001, Die Grabenanlagen im indogermanischen Raum, Budapest, szerzői kiadás, 52
- Manzura, I. 2005, Steps to the Steppe: or, how the North Pontic Region was Colonised, *Oxford Journal of Archaeology*, 24 (4), 313-338.
- Marcellinus Comes, V. szd. (kortárs), *Patrologiae cursus completus... ad usque Innocentii III. Tempora Series Prima*, tomus LI, Paris, 1846, 917-948, 929.
- Marjalaki Kiss Lajos, 1928, A magyarok eredete. Budapest.
- Matthews, C. 1982, A római világ atlasza, 141.
- McKenna, S. 2005, Stonehenge – Who Raised its Megaliths? www.angelfire.com/home/thefaery4/
- McKie, E. 1977, *The Megalith Builders*, Phaidon, Oxford, 173-199.
- Megay Géza, 1961, Lillafüred barlangjainak ősrégészeti jelentősége, http://www.barlang.hu/pages/konyvek/Kessler_lilafured.htm

-
- Menghin, W. 2003, Goldene Kegelhüte – Manifestation bronzzeitlicher Kalendarwerke, in: Gold und Kult der Bronzezeit, Germanisches National Museum, Nürnberg, 220-238.
- Mesterházy Zsolt, 2003, A magyar ókor. II. kötet. Magyar Ház Könyvek, Budapest, 324-325.
- Metcalf, C. T. 1982, The Radjpoor Tribes, Vols. I.-II. Cosmo Publications, New Delhi.
- Milmo, C. 2005, How the 7000-years-old temples reveal the elaborate culture of Europe, The Independent, 2005 June 11, <http://knihovna.vslib.cz/download/R00123-Dejiny-Civilizace%207000.doc>
- Ministry of Culture, P. R. of China, 2003, Three Legendary Rulers, http://www.chinaculture.org/gb/en_learning/2003-09/24/content_20586.htm
- Minyaev, S., 2000, Archaeology of the Hsiung-nu in Russia - new discoveries and some problems, <http://www.silk-road.com/artl/minyaev1.shtml>
- Mitológiai Enciklopédia (a Mifi narodi mira, szerk. Sz. A. Tokarev, 1980-1982 alapján), 1988, Gondolat, Budapest, II. köt., 134. l.
- Mitra, Debala, 1962, Foreign Elements in Indian Population, in „The Cultural Heritage of India”, ed. S.K.De et al., Vol.II, p.610-626, Ramakrishna Mission Institute of Culture, 2nd ed. Calcutta 1962.
- Modi, J. J.: A hunokról akik meghódították Indiát. Mi volt a hunok vallása? Kéziratból fordította: Zajti Ferenc, Budapest, 1926, 21.
- Moore, T. A. 1996, in Macmillan Encyclopedia of Physics, John Rigden, ed. (Simon & Schuster, Macmillan) 2, p. 840.
- Moore, T. A. 2004, Amer. J. Phys. 72, 522.
- Moravcsik Gyula, 1914, A Csodaszarvas mondája a bizánciaknál. Egyetemi Philológiai Közlöny, 335.
- Moravcsik Gyula, 1934, A magyar történet bizánci forrásai, Budapest: Magyar Történelmi Társulat.
- Muzsnay Jenő, 1978, A Val d’Anniviers fantomja. Újváry „Griff” Verlag, München
- Nagy János, 1879, A székelyek scythá-hun eredetűsége s az ellenvélemények. Kolozsvárt, Stein János betűivel, 39.
- Nagy Mari, Vidák István, 2005, Nemezművészet - tanulmánykötet, szerk: Nagy Mari - Vidák István, Kecskemét, Duna-Tisza-közi Népművészeti Egyesület Nemezművészeti Műhely, 7.
- National Palace Museum, Taiwan, 2001, Nomadic Waves and Cultural Exchange on the Inner Mongolian Steppe. Special Exhibition Hall Library, 1st Floor. 2000/9/28 - 200/11/3, <http://www.npm.gov.tw/english/exhibition/e-grass09/grass.htm#a>, <http://www.npm.gov.tw>
- Némethi Kálmán, 1925, Hun-történelmi örökségünk. Kiadja: Némethi János, Budapest.
- New Larousse Encyclopedia of Mythology, 1985, The Hamlyn Publishing Group Limited, London, 315.
- North, J. A. 1996, Pontifex, Oxford Classical Dictionary, S. Hornblower, A. Spawforth, eds., Oxford-New York, Oxford University Press, 1219.
- Obrusánszky Borbála 2006, Arany Tarsoly
- Orbán Balázs, 1868-1873, Székelyföld leírása történelmi, régészeti, természetrajzi s népismeí szempontból. I-VI. kötet. Pest.
- Országh László, 1974, Magyar-angol szótár. Akadémiai Kiadó, Bp., 2: 1349.

-
- Ortelius Bibliography, 2003, Callimachus Experiens,
Padányi Viktor, 1963, Dentumagyaria, Editorial Transsylvania, Buenos Aires, 21.
Parsell, D. 2004, Remnants of the past. High-tech analzses of ancient textiles
yields clues to cultures, Science News, 166, 376; <http://www.sciencenews.org/articles/20041211/bob8ref.asp>
Paterson, T. 2002, Mysterious gold cones 'hats of ancient wizards', www.telegraph.co.uk/news/main.jhtml?xml=/news/2002/03/17/wwiz17
Pecz Vilmos, 1902/1984, Ókori Lexikon, Budapest, Franklin-Társulat.
Pettitt, P. B. and Bader, N. O. 2000, Direct AMS Radiocarbon dates for the Sungir
mid Upper Palaeolithic burials.(Brief Article)(Statistical Data Included),
Antiquity, 74, 269-270
Philips, P. 1980, *The Prehistory of Europe*, London.
Piotrowszkij, B. 1975, The Maikop Culture, in: *From the Land of Scythians*, The
Metropolitan Museum of Art Bulletin, Vol. XXXII, No. 5, New York, p. 12.
Pirchala Imre, 1916, Bevezetés III, Ammianus Marcellinus reánk maradt történeti
könyvei, I. kötet, Franklin Társulat, Budapest, XXXVI. oldal.
Pócs Éva, 1987, „lélek” szócikk, Magyar Néprajzi Lexikon, 3. kötet, 438-440
Poikalainen, V. 2001, Paleolithic Art from the Danube to Lake Baikal, *Folklore*,
electronic journal, Vol. 18&19, <http://haldjas.folklore.ee/folklore/vol18&19/paleoart.pdf>
Poon, Leon, 2006, *The Ancient Dynasties*, <http://www-chaos.umd.edu/history/ancient1.html>
Price, T. D., Bentley, R. A., Lüning, J., Gronenborg, D., Wahl, J. 2001, Prehistoric
human migration in the Linearbandkeramik of Central Europe, *Antiquity* 75,
593-603.
Price, T. D., Knipper, C., Grupe, G., Smrcka, V., 2004, Strontium Isotopes and
Prehistoric Human Migration: The Bell Beaker Period in Central Europe.
European Journal of Archeology, Vol. 7, No. 1, 9-40.
Quetzal, 2006, http://www.travelingcostarica.com/usa/costarica_pictures/quetzal.jpg
Raczky Pál, Walter Meier-Arendt, Kurucz Katalin, Hajdú Zsigmond, Szikora
Ágnes, 1994, Polgár-Csőszhalom. Egy késő neolitikus lelőhely kutatása a Felső-
Tisza vidékén és annak kulturális összefüggései. A nyíregyházi Jósza András
Múzeum Évkönyve XXXVI, 237; jam.nyirbone.hu/konyvtar/evkonyv/1994/Raczky.htm
Raczky, P., Anders, A. és Nagy, E. Gy. 2005, A középső és késő neolitikum váltá-
sának kérdése a Felső-Tisza-vidéken (Polgár-Ferenci-hát lelőhely feltárásainak
tanulmányai), Óskoros Kutatók IV. Összejövele, Déri Múzeum, Debrecen,
www.derimuz.hu/DeriMuseum/index.htm
Raczky, P., Anders, A. és Nagy, E. Gy., Kurucz, K., Hajdú, Zs., Arendt, W. M. 1999,
Polgár-Csőszhalom-dűlő újkőkori végi telep és sírok a Kr. e. 5. évezredből. A
Debreceni Déri Múzeum Évkönyve 1997-1998. Debrecen, 156-158.
Redards, G. 1965, Mager, *Lexikon der Alten Welt*, Artemis Verlag, Zürich und
Stuttgart, 1809.
Richard Leakey, Roger Lewin, 1986, *Fajunk eredete*, Gondolat, Budapest, 19.
Richards, M. P., Pettitt, P. B., Trinkaus, E., Smith, F. H., Paunovic, M., Karavanic,
I. 2000, *Publ. Natl. Acad. Sci.* 97, no. 13, June 20, 2000, 7663-7666

- Roberts, J. 1997, *Secrets of Lost Empires: Stonehenge*. Transcripts, PBS Airdate: february 11, 1997, NOVA. <http://www.pbs.org/wgbh/nova/transcripts/2403stone.html>
- Római történeti kézikönyv, 2001, Korona Kiadó, Budapest, 216.
- Rudgley, R. 2002, *A kőkor elveszett civilizációi*. Gold Book.
- Russell, Bertrand, 1994, *A nyugati filozófia története*. Göncöl Kiadó, 25 o.-tól.
- Sebestyén Gyula, 1902, *A regösök*. Gyűjtötte Sebestyén Gyula, Bp.
- Sebestyén László, 2000, *Kézai Simon védelmében. Őstörténeti tanulmányok*. Nap Kiadó, Budapest.
- Sedov, V. V. 1994, *Slavyane v drevnosti*, Moscow, 233.
- Semino, Ornella, Passarino, Giuseppe, Oefner, Peter J. et al., 2000, *The Genetic Legacy of Paleolithic Homo Sapiens sapiens in Extant Europeans: A Y Chromosome Perspective*. *Science*, 290, 10 November 2000, 1155-1159.
- Shao, D. 2004, *Hun capital rises from the sands of time*, <http://www.china.org.cn/english/2004/Apr/92997.htm>
- Sherratt, A. 1997, *Economy and society in prehistoric Europe: changing perspectives*, Princeton, 361-362.
- Sieniutycz, S. 2005, Chapter 7 of Part II in *Variational and Extremum Principles in Macroscopic Systems*, S. Sieniutycz and H. Farkas, eds. (Elsevier Science, Oxford) p. 497.
- Sima Qian, kb. i.e. 1. század/1997, *A hunok legkorábbi története*, Magyar Ház, Budapest, 17.
- Sinor, D. 1993, *The Historical Attila*, in: *Attila. The Man and his Image*. Ed. By Franz H. Bauml, Marianna D. Birnbaum, Corvina, Budapest.
- Spineto, N. 2003, *Szimbólumok az emberiség történetében*, Officina'96 Kiadó, Budapest, 26.
- Stanley, T. 1651/1731, *Historia Philosophiae. Vitas, Opiniones, Resque Gestas, et dicta Philosophorum Sectae cujusvis complexa, Tomus Tertius, Venetiis, Apud Sevastianum Coleti. Superiorum Permissu, Ac Privilegio*. 270.
- Stöltzner, M. 2003, *Studies in History and Philosophy of Modern Physics*, 34B, 285.
- Stöltzner, M. 2004, in *Intern. Congress Thought Experiments Rethought logica*. ugent.be/TER/abstracts/stoltzner.pdf
- Störig, Hans Joachim, 1997, *A filozófia világtörténete*, Helikon Kiadó, Bp., 21.
- Strabón, kb. i.u. 7/1977, *Geographika*. Gondolat, Budapest, 318-319. I.
- Szabó István Mihály, 2004, *A magyar nép eredete. Az uráli népek eurázsiai-amerikai őstörténete*. Mundus Magyar Egyetemi Kiadó, Budapest.
- Szabó Károly, 1854, *Az 1533-diki székely krónika hitelességének védelme*. Uj Magyar Muzeum, 1854, II. kötet.
- Szabó Károly, 1873, *Kisebb történelmi munkái. Második kötet*. Budapest, kiadja Ráth Mór.
- Szabolcsi Bence, 1968, *A zene története. Az őskortól a 19. század végéig*. Zeneműkiadó, Budapest, 4. kiadás.
- Szamosközy István, 1593, *Analecta lapidum vetustorum et nonnularum in Dacia antiquitatum (Dácia kő-régiségeinek és egyéb régészeti emlékeinek gyűjteménye)*, Padova, II. rész.
- Szász Béla – Bakay Kornél: *A húnok története. Attila nagykirály*. Szabad Tér, Budapest, 1994.

- Szatmári Ildikó, 2002, A bronzkor (i.e. 2 800 – i. e. 800), lásd A Magyar Nemzeti Múzeum régészeti kiállításának vezetője, Magyar Nemzeti Múzeum, Helikon Kiadó, 47.
- Szegő Iván Miklós, 2004, Világörökség lesz a hunok fővárosa? – Kínában a magyarokat tartják az utódoknak. National Geographic Magyarország, 2004 április 8, <http://www.geographic.hu/index.php?act=napi&id=2144>
- Szegő Iván Miklós, 2005, Hun településeket találtak orosz régészek, National Geographic Magyarország, 2005 június 28, <http://www.geographic.hu/index.php?act=napi&rov=3&id=5070>
- Szentkatolnai Bálint Gábor, 1901, A honfoglalás revíziója. Kolozsvár.
- Szilágyi Sándor, 1904, Szemelvények Priskos rhetor töredékeiből. Fordította és magyarázta Szilágyi Sándor. Lampel R. Könyvkereskedése, Budapest.
- Szöcs István, 1999, Selyemsárhajó, Erdélyi Híradó Könyv- és Lapkiadó, Kolozsvár, 7.
- Taranec, N. 2005, The Trypilska Kultúra – The Spiritual Birthplace of Ukraine?, www.trypillia.com/articles/eng/rec.shtml
- Tarih-i-Üngürüş, 1978, Mahmud Terdzsuman: Üngürüş története, Kézirat, Dr. Blaskovics József fordítása.
- Tarih-i-Üngürüş. 1982, Üngürüş története, Iszkender legenda, 906/1526, ford. Blaskovics József, kézirat, 1978. Meghamisított kiadása: A magyarok története. Tarih-i Üngürüş. Madzsar tarihi. Ford. Blaskovics József, Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1982.
- Taylor, E. F. 2003, Guest Editorial. Amer. J. Phys. 71, 423.
- Taylor, E. F. 2004, Principle of Least Action, www.eftaylor.com/leastaction.html
- Télfy János, 2002, Magyarok Őstörténete. Görög források a Scythák történetéhez. Pest, 1863/Budapest, Kiadja ANAHITA-NINTI BT, 23-ik töredék, 4.
- The Oxford English Dictionary, 1989, Magian, Magus, 2nd ed., prepared by J. A. Simpson, E. S. C. Weiner, Clarendon Press, Oxford, IX: 185, 202.
- Thierry, Amadé, 1865, Attila történelme. Pest, Kiadja Ráth Mór.
- Thom, A. S., Ker, J. M. D., Burrowst, T. R. 1988 , The Bush Barrow gold lozenge: is it a solar and lunar calendar for Stonehenge? Antiquity, 62: 492-502.
- Thompson, E. A. 1988, The Huns. The New Encyclopedia Britannica, 6, 147.
- Thompson, E. A. 2003, A hunok. Szukits Könyvkiadó, Budapest.
- Tiele, C. P. 1880, Outlines of The History of Religion, translated from the Dutch by J. Estlin Carpenter, M. A., London, Second ed., Trübner & Co., 165.
- Tokarev, Sz. A., Meletyinszkij, Je. M. 1988, Mitológia, lásd , lásd Mitológiai Enciklopédia, főszerk. Sz. A. Tokarev, Gondolat, Budapest, 11
- Tonnelat, E. 1985, Teutonic mythology. In: New Larousse Encyclopedia of Mythology. Hamlyn, London, 252.
- Toporov, V. Ny. 1988, Kozmogonikus mítoszok, lásd Mitológiai Enciklopédia, főszerk. Sz. A. Tokarev, Gondolat, Budapest, 149
- Tólkéczki László, 2004, Erkölc és politika. Mester és Tanítvány, 2004/1, <http://mesterestanitvany.btk.ppke.hu/erkolcstartalomjegyzek.htm>, <http://mesterestanitvany.btk.ppke.hu/erkolcsespolitika.htm>
- Tókei Ferenc, 2000, A kínai zene elméletéből. Argumentum Kiadó, Orientalisztikai Munkaközösség, a könyv hátsó borítójának szövege
- Török Károly, 1872, Csongrádmegyei gyűjtés, szerk. Magyar népköltési gyűjtemény. Új folyam. XXIV, Athenaeum, 236.

- Trencsényi-Waldapfel Imre, 1963, *Mitológia*. Budapest, Gondolat, 333.
- Trinkaus, Eric, 2003a, Ősi embercsontok Romániából, *Magyar Nemzet*, 2003 szeptember 24, 15. oldal
- Trinkaus E, AE Marks, J-P Brugal, SE Bailey, WJ Rink and D Richter, 2003b, Later Middle Pleistocene human remains from the Almond Karstic System, Torres Novas, Portugal. *Journal of Human Evolution* 45: 219-226.
- Trinkaus, E. et al., 2003c, An early modern human from the Pestera cu Oase, Romania, *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 100, 11231-11236.
- Underhill et al., 1997, *Genome Research*, Vol. 7, p. 996.
- Üngürüsztörténete, Iszkender legenda, 906/1526, ford. Blaskovics József, kézirat, 1978. Torzított kiadása: A magyarok története. Tarih-i Üngürüszt. Madzsar tarihi. Ford. Blaskovics József, Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1982.
- Van der Waerden, B. L. 1983, *Geometry and Algebra in Ancient Civilizations*, Springer Verlag, Berlin, New York
- Várady László, 1961, Későrómai hadügyek és társadalmi alapjaik. A Római Birodalom utolsó évszázada (376-476), Akadémiai Kiadó, 1961, 49-53. oldal.
- Varga Csaba, 2001, Jel jel jel. Az ABC 30 000 éves eredete. Fríg Könyvkiadó, Piliscsaba, 229-232.
- Varga Csaba, 2002, A halhatatlan és változatlan jel, Szakács Gábor interjúja. *Magyar Demokrata*, 2002/13, március 28, 18-19.
- Varga Géza, 1993, *Bronzkori magyar írásbeliség*. Szerk. Varga Géza. Írástörténeti Kutató Intézet, Budapest.
- Várkonyi Nándor, 1972, *Szíriai oszlopai*. Magvető Könyvkiadó, 159.
- Vedic Index of names and Subjects, Indian Text Series. By Arthur Anthony Macdonnell, M. A., PhD and Arthur Berriedale Keith, M. A., D. C. L. Vol. I., Motilal Banarsidass, Delhi, first ed. 1912/3rd 1967
- Vértés Edit, 1990, Szibériai nyelvrokonaink hitvilága, Tankönyvkiadó, Budapest, 1990, 115. oldal
- Vértés László, 1965, Az őskor és az átmeneti kőkor emlékei Magyarországon.
- Vitebsky, Piers, 1996, A sámán. A lélek utazásai. Révülés, eksztázis és gyógyítás Szibériától az Amazonasig. Magyar Könyvklub – Helikon Kiadó, 1996, 15
- Vitéz András, rozsnói kanonok fordítása, 1816-ban, a Vatikán 1000-ben IX. Cal. Oct. Die festo Iac. Ap.
- Walker, Barbara, 1983, *The Women's Encyclopedia of Myths and Secrets*, Sacrifice címszó, 877. oldal; lásd még <http://www.dhushara.com/book/hieros/hieros.htm>.
- Walsh, W. S. 1966, *Curiosities and Popular Customs*, Gale Group
- Wessex Archeology, 2005, The Amesbury Archer, <http://www.wessexarch.co.uk/projects/amesbury/archer.html>
- Westermann, C. 1993, Sacred Kingship. *The New Encyclopedia Britannica*, Vol. 25, p. 1024-1029.
- Wu, Luxing, 1996, 100 Chinese Emperors, Asiapac, The Emperor who started it all, http://journeyeast.tripod.com/huang_di.html
- Würm, N. in Lamb, L. L. 1961, Climatic change within historical lime, *Acad. Sci.* 1961/1.
- Young, E. 2002, Unique Bronze Age archer unearthed, *New Scientist*, 16 May 2002, www.newscientist.com/article.ns?id=dn2288

-
- Zeller, Eduard, 1963, *Outlines of the History of Greek Philosophy*. London, Routledge and Kegan Paul Ltd, 1963, 33.
- Zellner, A. M., Keuzenkamp, H. A. and McAleer, M. eds. *Simplicity, Inference and Modeling*, (Cambridge, Cambridge University Press, 2001).
- Zhao Yun, 2006, <http://www.orientaloutpost.com/proddetail.php?prod=4bs-zhaojun2>

Némutató

- Abaris, Avar 7, 122, 128, 134, 189, 249
Aetius 155, 164, 165, 167, 209, 210,
211, 215, 217, 218, 219, 223, 231
Alinei, M. 13, 27, 235
Anikovich, M. V. 179, 235
Aradi Éva 10, 62, 72, 73, 111, 117, 124,
125, 133, 184, 203, 230, 235
Babcock, M. A. 171, 235
Bader, O. N. 30, 98, 99, 235, 244
Bakay Kornél 16, 19, 20, 29, 30, 44, 56,
69, 71, 75, 119, 147, 148, 149, 162,
165, 174, 176, 177, 184, 189, 203,
214, 215, 229, 235, 246
Baráthosi-Balogh Benedek 119, 147,
188, 235
Bárczy Zoltán 189, 191, 235
Bartók Béla 83, 84, 235
Bauer Ervin 142, 144, 235
Bél Mátyás 65, 66, 76, 103, 156, 236
Bendefy László 49, 236
Benkő Mihály 233, 236
Bíró Lajos 42, 236
Bóna István 22, 27, 68, 176, 177, 236
Bongard-Levin, G. M. 184, 236
Boyce, M. 57, 58, 61, 62, 121, 236
Brown 179, 236
Buda 8, 161, 162
Burenhult, G. 181, 236
Burger, J. 14, 236, 239
Cabrol, F. 207, 212, 236
Chauhan, M. 18, 62, 79, 125, 156, 203,
230, 236
Csáji László Koppány 101, 203, 237
Csobánczi Elemér 117, 206, 207, 237
Cyrus 49
Czuczor Gergely 91, 100, 237
Davis-Kimball, J. 13, 49, 237
Deane, Rev. J. B. 123, 237
Dicinius 7, 122, 123, 134, 150, 151, 249,
250
Diogenes Laertius 79, 111, 112, 237
Dodds, E. R. 8, 13, 23, 120, 123, 126,
127, 150, 237
Dömötör Tekla 116, 237
Dugonics András 67, 68, 188, 237
Ecsedy Ildikó 53, 237
Edelen, D. G. B. 141, 237
Eliade, M. 82, 237, 238, 239
Ellis, P. B. 231, 237
F. Véghelyi Anna 190
Fehér Mátyás Jenő 116, 235
Fényes Elek 189, 238
Fettich Nándor 156, 157, 228, 229, 238,
240
Firdauszi 58, 115, 206
Firtos 70
FitzGerald, P. 22, 147, 238
Fitzpatrick, A. 37, 238
Fogarasi János 91, 100, 237
Forrai Sándor 64, 238
Foss, C. 212, 238
Gáboriné Csánk Vera 181, 183, 238
Gárgi 7, 130, 134
Gerloff, S. 37
Chirshman, R. 207, 238
Gimbutas, M. 97, 238
Gnoli, G. 53, 61, 79, 86, 94, 115, 120,
128, 238
Goldhammer, K. 79, 128, 238
Goldsworthy, A. 212, 238
Govedarica, B. 14, 22, 23, 24, 97, 101,
238
Grandpierre Attila 10, 22, 53, 54, 56,
61, 67, 72, 77, 83, 89, 95, 96, 106,
111, 116, 126, 127, 131, 142, 144,
145, 146, 150, 151, 167, 187, 191,
205, 207, 216, 238, 239
Grandpierre K. Endre 11, 20, 56, 61, 71,
75, 84, 86, 87, 103, 104, 105, 122,
134, 159, 160, 167, 173, , 174, 176,
181, 182, 183, 210, 225, 226, 239
Grantovszkij, E. A. 184, 236
Grottanelli, C. 94, 96, 239
Gyórfy György 35, 185, 239
Haak, W. 14, 236, 239, 240
Hajdú Zsigmond 15, 240, 244
Hammurabi 88, 89
Hargita 44, 62, 63, 180, 182, 225
Harmatta János 229, 240
Hartl 205, 211, 212
Hauser Arnold 179, 240
Hawkes, W. 184, 240

- Heather, P. 150, 240
Heid Lóránt 166
Hérodotosz 13, 29, 42, 58, 62, 63, 71,
78, 96, 97, 98, 111, 115, 180, 182,
194, 203, 240
Honorius Flavius 208
Horváth Lajos 175, 240
Horváth Zoltán 240
Hoyle, F. 50, 240
Huang Di 7, 22, 72, 97, 100, 103, 115,
119, 120, 121, 122, 123, 134, 147,
151, 157, 240, 249, 250
Hunor 57, 181, 183, 184, 225, 226
Huszka József 206, 240
Iordanes 240
Ipolyi Arnold 95, 237, 240
Istállós-kő 28, 56, 228
Jordanes 39, 75, 97, 130, 151, 161, 162,
163, 171, 177, 180, 210, 211, 214,
215, 216, 220, 221, 222, 223, 231,
241
Júlia szép leány 54, 227
Kádár István 191, 241
Kadicsa 70
Kalicz Nándor 15, 16, 19, 26, 27, 191,
241
Kaukázus 14, 20, 23, 31, 49, 69, 80,
120, 125, 130, 149, 178, 183, 193,
206, 229
Kerényi Károly 194, 241
Keys, D. 14, 17, 241
Kézai Simon 20, 134, 135, 160, 172,
173, 241, 245
Kiss Bálint 80, 112, 241
Kiss Magdolna 240
Kiszely István 185, 227, 241
Knight, W. 26, 241
Kőszegi Frigyes 154, 242
Kovács Éva 93, 241
Kristó Gyula 96, 241
Kustály 70
Kuzmin, Y. V. 98, 242
Lamb, L. L. 248
Landau, L. D. 141, 242
Laufer, B. 117, 118, 242
Leclercq, H. 207, 208, 212, 236
Lipták Pál 177, 242
Lovag Zsuzsa 93, 241
Lukács Béla 178, 242
Lukácsy Kristóf 62, 242
Ma-dü 206
Magdalino, P. 212, 238
Magor 93, 183, 225, 226
Marcellinus Comes 242
Marciánusz 164
Marjalaki Kiss Lajos 176, 242
McKenna, S. 31, 242
McKie, E. 37, 134, 242
Meletyinszkij, Je. M. 52, 246
Menghin, W. 36, 243
Mereskovszkij 194
Mesterházy Zsolt 15, 243
Metcalfe, C. T. 18, 38, 62, 76, 79, 80,
243
Mihirakula 103, 131, 132, 133, 230
Milmo, C. 17, 243
Modi, J. J. 22, 54, 58, 86, 116, 184, 243
Moore, T. A. 141, 243
Moravcsik Gyula 168, 243
Muzsnay Jenő 185, 186, 232, 243
Nagy Emese Gyöngyvér 240
Nagy János 43, 243
Nagy Mari 118, 242, 243
Nimród 45, 80, 91, 113, 180, 181, 225,
226
Obrusánszky Borbála 72, 230, 243
Odin 7, 25, 38, 39, 48, 75, 80, 122, 123,
134, 249
Orbán Balázs 43, 70, 156, 244
Ordos 18, 53, 72, 91, 119, 120, 148,
177, 190, 203, 206
Országgh László 29, 100, 244
Padányi Viktor 119, 244
Pannónia 206, 225
Parragi György 149, 152, 155, 207, 210,
212, 229, 240
Pecz Vilmos 192, 244
Pettitt, P. B. 30, 244, 245
Piotrowszkij, B. 20, 244
Pócs Éva 60, 244
Poikalainen, V. 19, 179, 244
Price, T. D. 13, 24, 29, 181, 244
Priszkosz rétor 163, 180
Prométheusz 44, 80, 115, 188, 193, 194
Quetzalcoatl 7, 25, 100, 122, 123, 134,
151, 194, 250

-
- Raczky Pál 15, 16, 19, 24, 26, 27, 31,
71, 191, 241, 244
Ragozin 77
Redards, G. 94, 115, 120, 244
Richards, M. P. 178, 245
Rudgley, R. 99, 245
Salbyk 17, 69
Sebestyén Gyula 45, 46, 245
Sebestyén László 67, 159, 172, 173, 245
Sedov, V. V. 150, 151, 245
Semino, O. 18, 75, 178, 184, 245
Sima Qian 22, 245
Sinor, D. 190, 205, 245
Stanley, T. 78, 89, 115, 123, 132, 245
Stonehenge 7, 16, 17, 24, 25, 26, 27, 28,
29, 31, 32, 37, 50, 100, 191, 227, 238,
240, 241, 242, 245, 246, 249
Stonehenge Íjász királya 25, 26, 27, 28,
37, 80, 99
Störig, H. J. 124, 129, 130, 245
Sungir 30, 55, 80, 97, 98, 99
Szabó István Mihály 99, 177, 178, 179,
180, 245
Szabó Károly 174, 237, 245
Szabolcsi Bence 53, 54, 245
Szakács Gábor 247
Szász Béla 152, 165, 246
Szentkatolnai Bálint Gábor 118, 246
Szepesi Attila 78
Szikambria 71, 153
Szilágyi Sándor 168, 246
Szőcs István 103, 237, 246
Taranec, N. 21, 246
Targitaosz 42, 43, 44, 62, 63, 180
Thierry, A. 164, 246
Thompson, E. A. 96, 204, 205, 207, 208,
209, 210, 211, 212, 214, 231, 246
Tiele, C. P. 57, 246
Tokarev, Sz. A. 52, 243, 246, 247
Tőkei Ferenc 53, 247
Tomyris 49
Tonnelat, E. 38, 246
Toporov, V. Ny. 52, 247
Török Károly 195, 247
Trencsényi-Waldapfel Imre 193, 247
Trinkaus, E. 178, 245, 247
Várady László 212, 247
Varahamihira 130, 131, 132, 236
Varga Csaba 65, 184, 247
Varga Géza 247
Várkonyi Nándor 194, 247
Vértes Edit 247
Vértes László 247
Vidák István 118, 242, 243
Vitéz András 247
Walker, B. 45, 247
Woden 7, 38, 122, 134, 249, 250
Würm, N. 191, 248
Zabergan, Zabergam 209
Zalai-Gaál István 16
Zarathusztra 54, 131, 132, 135
Zolnay László 78, 237

Tárgymutató

Népek

dravida 58, 117
dsong 147
etruszk 235
frank 8, 71, 152, 153, 154, 157, 158,
220, 221, 223, 233
gót 7, 8, 39, 75, 76, 145, 149, 150, 151,
152, 157, 165, 171, 176, 180, 192,
204, 206, 208, 215, 216, 217, 219,
220, 223, 231, 233, 240, 241
hegyi dzsong 22
hiung-nu 260
indoiráni 8, 9, 57, 58, 59, 62, 63, 64, 74,
75, 115, 121, 227, 187
jász 9, 181, 185, 187
kelta 8, 18, 70, 112, 124, 145, 150, 152,
155, 157, 158, 223, 231, 233
kimmer 21, 35, 154
méd 9, 35, 53, 58, 61, 79, 78, 111, 112,
115, 116, 125, 134, 149, 193, 203,
204, 206
palóc 181
perzsa 49, 58, 61, 79, 102, 111, 115,
133, 149, 193, 195, 229, 203, 206,
230, 233, 240
szarmata 29, 49, 75, 76, 125, 130, 148,
149, 150, 151, 157, 181, 187, 206
székely 29, 43, 54, 66, 70, 156, 174, 186,
227, 228, 243, 245
trójai 31, 79, 112, 128, 153, 153, 154
xianyun 22
xunyu 22
zsong 22

Kultúrák

a harang alakú edények népe 29, 31,
100, 226
a harci bárdok népe 47

a jogarhordozó nép 22, 33, 59, 97, 101,
120
Bell Beaker 17, 29, 31, 32, 40, 47, 51,
69, 121, 228, 244
bükki 183, 184, 227
Cernavoda 69
Corded Ware 47, 48, 237
cucuteni-tripoljei kultúra 21, 23, 24,
100
csernyahovi 150, 151
Duna I 183, 184
majkopi 20, 21, 23, 28, 129
nemezkészítő nép 118, 206, 229
szkíta szikamberek 154, 180
tengeri népek 154
vonaldíszes kerámia 13, 14, 15, 16, 21,
23, 24, 29, 40, 56, 100
Wielbark 150
zarubinyeci 150

Korszakok

bronzkor 24, 26, 37, 58, 246
ókor 19, 40, 51, 52, 58, 78, 79, 92, 100,
112, 132, 153, 189, 192, 193, 243
rézkor 26, 58, 241
újkőkör 26, 46, 189, 241, 244
vaskör 241

a Föld uralkodói 9, 103
a Föld védelmezői 9, 133
amazonok 45, 130
anyagjogú társadalom 49, 108, 109
arany süveg 30, 36, 37
aranykori Nap-vallás 39, 130
asvamedha szertartás 38, 80
Atilla hadserege 204, 212
Atilla országa 8, 9, 97, 203, 204, 205,
214
biológia 55, 80, 81, 83, 93, 126, 141,
142, 143, 144, 235
bő ujjas ing 31, 33

- Boldogasszony 29, 45, 48, 91, 92, 101
catalaunumi csata 8, 212, 214, 216,
217, 220, 221, 222, 223,
csillagászat 50, 52, 78, 120, 132
Csodaszarvas-monda 71, 181
EGY 145, 146, 239
egyetemes elv 62
Egyháromság 93, 146
Egyház 146, 239, 241
ekeégetés 45
első elvek 62, 120, 128, 143, 144, 146
emberré válás 7, 56, 84, 85, 101, 102,
108, 227
Erdély ősvári 70, 227
filozófia, a hunok ősvallása 53, 54, 78,
112, 126, 245
fizika 80, 83, 93, 126, 137, 139, 140,
141, 142, 144, 242
Gudzsarat 59
Har, szent hegy 62
hármás hármasság rendszere 8, 62, 136,
145, 146
három guna 144
három kincs 120, 144
hatalom önállósodása 108
heliorunnák 39
Herkules 62, 115, 188, 193
hun kultúra 56, 190
hun üst 190, 222
hun üstök 29, 190
hun–germán rokonság 9, 64, 74, 75,
150
Istenhármasság 62
ivócsésze 29, 31, 33, 42
ivócsészék 29, 47
jogar 22, 90, 93, 95, 97, 98, 99, 100
karácsony 45, 46, 80, 125
kardkultusz 19
kettőslélek 59, 227
Kína 7, 8, 18, 22, 53, 63, 72, 74, 94, 97,
100, 103, 115, 117, 118, 119, 120,
121, 134, 147, 190, 203, 204, 205,
206, 207, 238
királyi mágusok 40, 124, 129, 228, 231
kőkörök 15, 16, 17, 18, 28, 50, 51, 125,
150
köpeny 31
körárokrendszer 15, 16
korona 8, 63, 90, 91, 92, 94, 95, 97, 98,
146
koronázási szertartás 94, 95, 96, 97,
227
Kozmosz 85, 95, 106, 113, 126, 129,
133, 182
kurgán 15, 49, 61, 190
legkisebb hatás elve 141
lélegzetlélek 52, 59, 60
lélek 8, 23, 47, 49, 52, 53, 54, 56, 60, 61,
63, 64, 79, 81, 93, 120, 126, 127, 143,
145, 146, 150, 233, 239, 244, 247
lélek halhatatlansága 23, 56, 127, 239
lélekutazás 61, 82
mágikus gondolkodás 105, 112, 228
mágikus rendszer 111, 126, 146
mágus 7, 8, 25, 31, 33, 38, 39, 48, 53,
57, 58, 75, 77, 78, 82, 83, 100, 111,
115, 116, 119, 123, 128, 130, 131,
151, 157, 175, 189, 194, 227, 228,
230
mágusmellvért 31
mágusnő 7, 13, 23, 39, 40, 47, 56, 130
mágustelep 89
matematika 51, 52, 120
matriarchátus 108
mézsör 30
mitológia 7, 38, 52, 75, 195, 240, 241
Nap, törvényhozó 8, 87
Napfogyatkozás 89, 90
Napkirályok 8, 9, 77, 82, 88, 89, 90, 94,
97, 101, 103, 115, 121, 134, 188, 193,
227
Nap-kultusz 115, 131, 191
Nap-kultusz 15, 19
Nap-tisztelet 33, 55, 56, 120, 227
Nap-tisztelet 94, 101, 115
nemez 117, 118
nőtisztelet 48, 49, 55, 59, 130
nyílhegyek 28
pásztorok 92, 96, 99, 100, 125
patriarchátus 108, 109
Polgár-Csőszhalom 15, 16, 24, 32, 71,
244
Rádzsisztán 59, 124, 125, 130
rendkívüli teremtmények 7
samanizmus 74, 82, 127
sárkány 100, 103, 121, 122, 123, 157

szabaddlélek 49, 59, 60
szaka 19, 29, 30, 33, 34, 45, 69, 72, 96,
116, 176
szárnyas sárkány 122, 123
Szent Korona-tan 97, 101, 121
szkíta eredetmonda 29, 42, 43, 44, 48,
56, 62, 103, 156, 182, 225, 227
szkíta kultúra 13, 18, 19, 20, 21, 23, 29,
31, 48, 56, 75, 97, 104, 121, 126
szkíta süveg 34, 47, 55
szkíta városok 71
szkíta-hun írásbeliség 8, 64
tatárlaki táblák 24, 64
természettudomány 83, 87, 93, 112,
137, 141, 144, 160, 185
Tongwancheng, hun Fehérvár 72, 73, 74
törvények 11, 52, 83, 84, 85, 89, 113,
114, 126, 137, 138, 139, 140, 143,
209, 231, 238
trón 92, 102, 125
túlvilági élet 30, 33
tűztisztelet 33, 49, 55
Upanisádok 7, 77, 124, 126, 127, 129,
130
Védák 7, 124, 125, 126, 129
Világfa 55, 61, 62
vörös festék 16, 23
vörös okker festékes temetkezés 23, 56,
69
zab, árpa, köles 44
zenei kozmológia 52, 54, 227
zenei világtörvény 52, 53

Short summary

The main theses argued for in this book by evidence of natural sciences, archeology, and culture history are the following ones:

1. The Huns built forts, stone fortresses and large cities. Evidence is presented from the Copper/Eneolithic Age until the time of Atilla. See chapter: *Scythian-Hunnish cities*.

2. The Huns were able to write. See chapter: *Evidence for the presence of a writing system within the Scythian-Hunnish culture*.

3. The Hunnish and Hungarian languages are closely related. See chapter *Continuity of the Scythian-Jazyg-Hunnish-Hungarian languages*.

4. The Huns were not Mongoloid people. See chapter: *Anthropological, archeological and genetic evidence on the Hunnish people*.

5. The Hun people did not exist only for 100 years, but their existence is well documented for millennia. Arguments are presented showing that the existence of the Huns goes back to millions of years, to the era of becoming Homo. See chapters: *The Carpathian basin in the Neolithic and Copper Ages*, and *Where did the Huns disappear?*

6. The Huns were not barbarians without any culture, but, on the contrary, they had a very well developed philosophy, science, society, economy and art. See chapters: *The Carpathian basin in the Neolithic and Copper Ages*, and *The cosmogonical world picture of the Scythian-Hunnish people*. The religion of the Huns was philosophy. Hun Magi invented and developed mathematics, astronomy, natural sciences, metallurgy, long-ranged communication network extending for thousands of kilometres, the fundamental laws of societies, its institutions, and the arts. Scythian Magi like Abaris (Avar), the teacher of Püthagoras were helping the renaissance of ancient Greek culture. Dicinius, the Dacian philosopher and teacher is the culture hero of the Goths. Scythian Magi like Odin are the central figures of Scandinavian mythology, Woden is that of the German mythology. There are hard scientific facts showing that Scythian Magi from the Carpathian Basin were responsible for the planning and construction of Stonehenge. It was Huang Di, again a culture hero, probably a Scythian Magus, who taught the idea of kingdom limited by the people, requiring the limitation of his own power.

Scythian Magi and Priestesses (Women Magi) played a significant role within the authors of the Vedas and Upanishads, like Gargi. White bearded man visiting the American Indians centuries before the Spanish conquistadors, like Quetzalcoatl, as described by Indian traditions, were dressed and teaching similarly to Huang Di.

7. The Magi of the Medes were not Aryan but Scythian people.

See chapters: *I–II–III*.

8. The Huns created the idea of Kingdom from the ancient idea of Solar Kings. See chapters: *Did the Huns have kings? Magi and Solar Kings; Hungarian Solar Kings; Hun Solar Kings as the governors of the Earth; The protectors of the Earth: the Hungarian Magi.*

9. The Huns were also involved in agriculture. See chapter: *Did the Huns have agriculture?*

10. The Huns' country spread from the Carpathian basin to China and India. Their army comprised hundreds of thousands of people. The population of the Huns' was some tens of million. See chapters: *Where was the country of Atilla located? How large was Atilla's army and people?*

11. If the Battle of Chalons happened at all (evidence seems not to speak in favor of this), Atilla had won. The estimations presented here indicate the overwhelming weight of the military power of Atilla. See chapter: *On the Battle of Chalons.*

12. The Scythians were not Indo-Iranian people. The Indo-Iranians separated from the Scythians around 5 000 B.C., but remained in close contact. See chapter: *Similarities and differences between Scythian and Indo-Iranian peoples.*

13. The Huns and the Germans were related people, living for millennia in close vicinity and strong cultural and historical interactions with each other. The central figures of the German mythology, like Woden and Dicinius, are indicated to be Scythian Magi. See chapters *Similarities and differences between Scythian and Indo-Iranian peoples* and *Arguments in favor of Hun-German relatedness.*

14. Atilla did not die from alleged nose-bleed, but he was killed. See chapter *On the death of Atilla.*

One of the most significant „blank spots” in the map of human knowledge is the role of Atilla and the Huns. In this book this artificially eliminated historical reality is explored in its genuine system of relations. It is shown how Atilla and the Huns play a key role in today's such fundamental questions of mankind's future as: How can the Eurasian people deprived from their “prehistory” find their genuine identities? Does any uplifting power exist in history besides the degrading ones? How would it be possible to introduce the uplifting historical powers into our everyday lives?

Резюме

В нашей книге представлено множество естественно-научных, археологических, исторических и культурно-исторических доказательств, в свете которых нам представляется возможным опровергнуть несостоятельность целого ряда догматических представлений о гуннах.

Вот некоторые из этих догматических представлений, которые можно опровергнуть при помощи представленных доказательств и аргументов:

1. Гунны не строили городов. Опровержение: в главе «*Скифско-гуннские города*». Гунны строили крепости, укрепления и города, начиная с бронзовой эпохи вплоть до времен Аттилы.

2. Гунны не были знакомы с письменностью. Опровержение: в главе «*Доказательства в пользу существования скифско-гуннской письменности*».

3. Языки гуннов и венгров не имеют родственных черт. Опровержение: в главе «*Преемственность языков: скифы – ясы – гунны – венгры*».

4. Гунны принадлежат к монголоидной расе. Опровержение: в главе «*Гунны с точки зрения антропологии и генетики*».

5. Гунны существовали на протяжении не более ста лет. Опровержение: в главах «*Неолит и Бронзовая эпоха в Карпатском бассейне*» и «*Исчезли ли гунны?*». Жизненный цикл гуннского этноса продолжался около 10 000 лет. На основании многократно подтвержденных доказательствами гипотез можно утверждать, что они ведут свое начало в эпоху возникновения человека, т.е. несколько миллионов лет назад.

6. Гунны были варварами, народом, находящимся на низкой степени культурного развития. Опровержение: в главах «*Неолит и Бронзовая эпоха в Карпатском бассейне*» и «*Мировоззрение скифско-гуннских народов*». У гуннов философия являлась религией, их маги изобрели математику, астрономию, заложили основания научному изучению природы, обработке металлов, сети сообщений, длиной в много тысяч километров, сформировали основные законы общежития, создали общественные институты и искусства. Скиф-гунн Абар (Авар), учитель Пифагора, и его соплеменники содействовали становлению величественного здания древнегреческой культуры, а дакийский философ-учитель Дициний превратился в культурного героя готов. Скифско-гуннский маг Один и его соратники стали центральными фигурами скандинавской мифологии и героями скандинавских народов, а Водан (Вотан) и его окружение вошли в мифологию германских племен. Строителем Стоунхенджа можно считать скифско-гуннского мага, происходящего из Карпатского бассейна. Скифско-гуннский культурный герой Хуанг Ди внес в среду китайцев идею Святой Короны, потребовав на основании идеи народоправления ограничения собственной королевской власти со стороны китайского народа. Среди авторов индийских Вед и Упанишад выделяются маги — мужчины и женщины скифско-гуннского происхождения, как, например, Гарги. Бородатые белые люди, Кецалькоатль и его спутники, посетившие американских индейцев на

много веков раньше испанских конквистадоров, одевавшиеся наподобие Хуанг Ди и принешие с собой аналогичное учение, были магами-мудрецами того же происхождения.

7. Мидийские маги были арийцами. Опровержение: в главах *I, II и III*. Мидийские маги были скифами (саками, то есть гуннами).

8. У гуннов не было королей. Опровержение: в главах *«Был ли король у гуннов?»*, *«Маги и Короли-Солнца»*, *«Венгерские Короли-Солнца»*, *«Гуннские Короли-Солнца — владельцы всей Земли»*, *«Владельцы всей Земли: венгерские маги»*, *«Гуннские Короли — защитники Земли»*. Идея королевства Солнца, ее символика и эмблемы зародились в среде гуннов в необозримой отдаленности доисторических времен, за много десятков тысячелетий до нашего времени.

9. У гуннов не было сельского хозяйства. Опровержение: в главе *«Было ли земледелие у гуннов?»*. Гунны являются зачинателями земледелия.

10. Народ гуннов относится к небольшим народностям. Опровержение: в главах *«Каким было по своим размерам государство Аттилы?»* и *«Исследование численности гуннского войска и народа»*. В эпоху Аттилы численность гуннов доходила до несколько десятков миллионов.

11. В сражении на Каталаунских полях победу одержали римляне. Опровержение: в главе *«О Каталаунском сражении»*. Битва на Каталаунских полях скорее всего не состоялась. Соотношение сил показывает, что Аттила и гунны имели значительный перевес в численности.

12. Скифы были индоевропейским народом. Опровержение: в главе *«Сходства и различия индоиранских и скифских народов»*. Группа индоиранских народов выделилась из скифской конгломерации приблизительно в 5 000 г. до н.э., но оставалась с ними в тесной связи на протяжении тысячелетий.

13. Гунны и германские племена были народами, проявляющими непримиримую вражду друг к другу с доисторических времен до античности. Опровержение: в главах *«Сходства и различия индоиранских и скифских народов»* и *«Аргументы в подтверждение гуннско-германского родства»*. Главные фигуры германской мифологии — Один, Водан, Дициний и другие — были скифскими магами.

14. Аттила умер в результате носового кровотечения. Опровержение: в главе *«Смерть Аттилы»*.

Роль Аттилы и гуннов в истории человеческого рода и по сей день является одним из самых крупных невыясненных «белых пятен» в современной культуре. В настоящей книге историческая правда об этом, до сих пор насильственно утаиваемая от взгляда общественного сознания, представлена в сложной системе ее взаимосвязей и взаимоотношений. основополагающая роль Аттилы и гуннов выявляется и через центральные для современного человечества вопросы: как евразийским народам, у которых была отнята древняя история, обрести свою исконную самоидентичность? Существуют ли — рядом с разрушительными историческими силами — силы исторического восхода? Как могут эти восходящие силы истории воздействовать на нашу жизнь?

Tartalom

Előszó	5
I. A Kárpát-medence az újkőkorból és a rézkorból	
I.1. A Kárpát-medencéből indult el a vonaldíszes kerámia, a földművelés, a házépítés Európába i. e. 5700 körül	13
I. 2. A rézkori Székita – körárkok, kőkörök, kurgánok, fémművesség	15
I. 2. 1. A körárkok a Kárpát-medencéből terjedtek szét	15
I. 2. 2. A kőkörök a Kárpát-medencéből terjedtek szét	17
I. 2. 3. A kőköröket világszerte a szkíták építették	17
I. 2. 4. Módszertani észrevételek a szkíta kultúra időhatárainak megállapításáról	19
I. 2. 5. Néhány újabb eredmény a szkíta, illetve hun időszak tagabb időhatáraitól	20
I. 2. 6. A királyi jogarhordozók népe	22
1. összefoglalás.	23
I. 2. 7. A rézkori Székita a Kárpát-medencéből népesült be	24
I. 2. 8. Stonehenge Ijász királya.	25
I. 2. 9. Stonehenge és a harang alakú edények kultúrájának királyi népe	29
2. összefoglalás.	32
I. 2. 10. Királyi mágus-csillagászok aranysüvegei	33
A szkíta süveg	34
I. 2. 11. Királyi mágus a germán és a skandináv mitológiában	38
I. 2. 12. Gót hagyomány a hun varázslónőkről	39
3. összefoglalás.	39
Rövid összefoglalás	40
II. Kulturális folytonosság a Kárpát-medencében és rokon területein az őskortól napjainkig	
II. 1. Elsődleges, alapvető kultúrajellemzők: azonos világgép és eredetmonda, népi összetartozás-tudat, önazonosság-tudat.	41
II. 2. A szkíta eredetmonda	42
II. 2. 1. Az arany eke és az égő eke hagyománya.	45
II. 2. 2. A házi tűzhely kultusza	46
II. 2. 3. A tűz őrzése	46
II. 2. 4. Az arany tisztelete	47
II. 2. 5. A tűz tisztelete	47
II. 2. 6. Az ivócsészék kultusza	47
II. 2. 7. A harci bárdok kultusza	47
II. 3. Az első tudomány: a csillagászat	50
II. 4. Matematika a Kárpát-medencéből	51
II. 5. Az ősi egységes világlátás és a szkíta–hun–magyar zenei kozmológia.	52
II. 6. A szkíta társadalom alapvető és másodlagos jellemzői	55
II. 7. A szkíta kultúra korának becslése alapvető jellemzői alapján.	56

II. 8. Az indoeurópai és szkíta népek hasonlósága és különbsége	57
II. 8. 1. Különbségek a szkíták és az indoirániak között.	59
II. 8. 2. A szabadlélek ismertetése.	60
II. 8. 3. Hasonlóságok a szkíták és az indoirániak között	62
Életünk és a varázslat	63
II. 8. 4. A szkíta-hun írásbeliség létének bizonyítékai	64
II. 8. 5. Szkíta-hun városok.	68
II. 9. A hun-germán rokonság melletti érvek	74
II. 9. 1. Történelmi áttekintés	75
II. 9. 2. Genetikai bizonyítékok.	75
II. 9. 3. Történelmi és kulturális rokonsági elemek	76

III. A szkíta-hun népek világlátása, tudománya, vallása, művészete és szellemi öröksége. Mágusok és Napkirályok

III. 1. A mágus meghatározása.	
A mágus és sámán hasonlósága és különbsége	77
III. 1. 1. A sámán ismertetőjegyei.	77
III. 1. 2. A mágus ismertetőjegyei.	78
III. 1. 3. A sámánok és a mágusok összehasonlítása	81
III. 2. Mágusok és Napkirályok. A mágikus erő természeti erő	82
III. 3. Emberré válás és közösségi ünnepek.	86
III. 4. A Nap mint törvényhozó	87
III. 5. A királyság eszméje a Napkirályság eszméjéből ered	89
III. 6. A királyi korona eredete	91
III. 7. A királyi trón eredeti jelentése	92
III. 8. A királyi jogar eredeti jelentése	93
III. 9. Magyar Napkirályok és a koronázási szertartás eredete	94
A magyar koronázási szertartás	96
III. 10. Volt-e a hunoknak királyuk?	96
III. 11. Sungiri lelet	98
III. 12. Volt-e a hunoknak mezőgazdaságuk?	99
III. 13. A pásztorok népe az ókor és az őskor királyi népe	100
III. 14. Napkirályság Egyiptomban.	102
III. 15. A sárkányjelkép eredeti jelentése	103
III. 16. Hun Napkirályok a Föld uralkodói.	103
III. 17. Eltemetett világkorszak: a mágikus kor	104
III. 17. 1. Mit tudunk magunkról?	105
III. 17. 2. Emlékezés a paradicsomi időkre	106
III. 17. 3. Ösemlekezetét veszített emberiség.	107
III. 17. 4. Az anyajogú társadalom bukása	108
III. 17. 5. A hatalom önállósodása	108
III. 17. 6. A patriarchátus kiépítése	109
III. 17. 7. A mágikus és a misztikus világszemlélet ellentéte	110
III. 18. Kik voltak a mágusok?	111
III. 19. A szkíta ősnép India északi részén	117
III. 20. A szkíta ősnép Kína délnyugati részén.	117
III. 21. Hun mágus Kína megalapítója	119
III. 22. Szárnyas sárkány Amerikában	123

III. 23. A Védák közép-ázsiai eredete	124
III. 24. A Védák szerzői: India őslakói, illetve a rádzsputok szkíta ősei	124
III. 25. Az Upanisádok szkíta eredete	126
A lélek halhatatlanságának eszméje a szkítáktól ered	127
III. 26. Az Upanisádok kiemelkedő szerzője: Gárgi nevű szkíta mágusnő	130
III. 27. Varahamihira, a szkíta Mag bráhmin rend mágusa magyar eredetű nevet viselhetett	130
III. 28. Tartalmi és egyszersmind formai egyezés valószínűsége	131
III. 29. Zarathusztra neve is magyar szót rejt	132
III. 30. Hun királyok a Föld védelmezői	133
III. 31. A Föld uralkodói: a magyar mágusok	134
III. 32. Hogyan fedezhető fel a hunok világlátása?	135
III. 33. A hármas hármasság rendszere	136
III. 33. 1. Bevezető. A magyaráztatelmélet követelményei	136
III. 33. 2. Első lépés: a jelenségek valóságától a törvények valóságáig	138
III. 33. 3. Második lépés: a törvényektől az első elvekig	141
III. 33. 4. Az első elvek jelentőségének felismerése	144
III. 33. 5. A hármas hármasság rendszere és az EGY	145

IV. Atilla országának történelmi előzményei

IV. 1. Atilla uralkodásának történelmi előzményei	147
IV. 2. A gótok eredete	150
IV. 3. Atilla és a gótok	151
IV. 4. Atilla és a frankok	153
IV. 5. Atilla és a kelták	155
IV. 6. A hunok helyzete Indiában Atilla kora előtt	156
IV. 7. A hunok és a dákok viszonya	157

V. Krónikák, hagyományok. A hun–magyar rokonság bizonyítékai

V. 1. Atilla és a hunok – kordokumentumok és a legújabb természettudományos eredmények tükrében	159
V. 2. Buda halála az alapidokumentumok tükrében	161
V. 2. 1. Jordanes változata Buda haláláról	161
V. 2. 2. Az Üngürüsz története magyar krónika változata Buda haláláról	161
V. 2. 3. Jordanes összevetve az Üngürüsz történetével	162
V. 3. Atilla halála	163
V. 3. 1. Priszkosz rétor	163
V. 3. 2. Jordanes	163
V. 3. 3. Marcellinus comes	164
V. 3. 4. Gyanús előjelek	164
V. 3. 5. Gyanús utójelek	164
V. 3. 6. Az idézett dokumentumok összevetése	166
V. 4. A felhasznált kordokumentumok értékeléséhez	167
V. 4. 1. Priszkosz töredékeinek felderítetlen rejtélyei	167
V. 4. 2. Ki volt Marcellinus comes?	170
V. 4. 3. Atilla halálának rejtélyét megoldották – Michael Babcock könyve	171

V. 5. Földalatti krónikáink különös története	172
V. 5. 1. Anonymus.	172
V. 5. 2. Kézai Simon.	173
V. 5. 3. Tarih-i Üngürüş	173
V. 5. 4. Csíki Székely Krónika	174
V. 5. 5. Kassai Kódex	174
V. 6. Kik voltak a hunok? A mai állás jellemzése.	
A hivatalos álláspont. A független álláspont.	176
V. 6. 1. A hunok embertani és néprajzi szempontból	177
V. 6. 2. A magyarság eredete az új biológiai kutatások tükrében	177
V. 6. 3. Történetírók tanúsága	180
V. 6. 4. Régészeti nyomok	183
V. 6. 5. Nyelvi folytonosság: szkíta–jász–magyar. A hunok írásáról	185
V. 6. 6. A hunok gazdasági élete	189
Hun üstök	190
V. 7. Atilla nevének eredeti jelentéséről	192
V. 8. Mekkora volt Atilla országa?	203
V. 9. Atilla haderejének és népeinek létszámáról	204
V. 10. A catalaunumi csatáról	214
V. 10. 1. Jordanes változata a catalaunumi csatáról	216
V. 10. 2. A Tarih-i Üngürüş beszámolója	220
V. 10. 3. Jordanes leírása összevetve az Üngürüş történetével.	221
V. 11. Magyar volt-e Hunor és Magor népe?	225
VI. A továbbélt hun örökség. Eltűntek-e a hunok?	
VI. 1. Atilla hunjai tovább élnek a Kárpát-medencében.	227
VI. 2. Atilla hunjai tovább élnek a Kárpát-medencében és a Dnyeper vidékén.	228
VI. 3. Atilla hunjai által elindított események Közép-Ázsiában, Kínában és Indiában	229
VI. 4. Atilla Európa népeinek mondkörében és mitológiájában	231
VI. 5. A hunok erkölcsiségének Val d’Anniviers-ben fennmaradt bizonyosága	232
VI. 6. Hová tűntek a hunok?	232
Irodalomjegyzék.	235
Névmutató	249
Tárgymutató	252
Short summary	255
Резюме	257

Bartók Béla egyik legnagyobb felfedezése, hogy az igazi népzénét természeti erő teremti. Létezett valamikor egy mágikus erejű népzene, amit elemi erő hajtott, a Természet ereje. A Vágtázó Csodaszarvas átadja zenéjének irányítását ennek a csodálatos kozmikus alkotóerőnek. Ez őszerejű eredetiségének titka.

A hunok érzésvilága nem vészett el teljesen. Őseinknek nemcsak gondolatvilágát, hanem érzésvilágát is meg kell ismernünk ahhoz, hogy teljes mértékben önmagunk lehessünk. Ebben jelent egyedülálló ajándékot ez a több évtizedes alkotó- és népzene-gyűjtő munkára épülő, a természetes műveltség érzésvilágába bepillantást adó CD: a Tiszta Forrás, amely 2006-ban jelent meg a FONÓ Records kiadásában.

A könyv témájához kapcsolódó írások találhatóak a <http://www.grandpierre.hu> honlapon.

Titokfejtő Könyvkiadó
Villám cím: grandp@iif.hu

Szakmai lektor: Bakay Kornél

Szerkesztő: Bognár Antal
Szöveggondozó: Kovács Ildikó
Tördelőszerkesztő: Szondi Bence
Orosz fordítás: Atanaszova-Szokolova Denise

Nyomta és kötötte: Kinizsi Nyomda, Debrecen
Felelős vezető: Bördős János

ISBN 978-963-7707-01-8
